گروه ملی کتابشناسی ایران
۲

انتشارات دانشگاه تهران
۶۵۲

فهرست

نسخه‌های خطی

کتابخانهٔ دانشکدهٔ حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی
دانشگاه تهران

نگارش

محمّدتقی دانش‌پژوه

چاپخانه دانشگاه

ثمنها : ٢٠٠ ريال

سر آغاز

دانشکدهٔ حقوق وعلوم سیاسی واقتصادی ازآغاز تأسیس مدرسهٔ علوم سیاسی توانسته است کتابخانه‌ای ایجاد کند که از حیث اشتمال بر کتب نفیس و نادر چاپی وبعضی ازنسخ خطی واجد امتیاز باشد.

اینك خوشوقت است که فهرست نسخ‌خطی آنرا که بالغ بر ۶۰۰ واندجلدمی‌باشد وبهمت آقای محمد تقی دانش پژوه دبیر فاضل دانشگاه ومعاون کتابخانهٔ‌دانشکدهٔ حقوق‌تنظیم شده‌است به‌دوستداران اینگونه آثارومحققان‌تاریخ‌وادب‌اسلامی‌تقدیم کند.

مجموعهٔ نسخ خطی دانشکدهٔ حقوق وعلوم سیاسی واقتصادی بخصوص ازجهت اینکه محتوی برعدهٔ کثیری از آثار فقهی ومباحث اصولی است برای کسانی که در رشته‌های مختلف حقوق اسلامی تحقیق می کنند و علی‌الخصوص دانشجویان همین دانشکده محل‌حاجت واستفاده است‌و امیدواراست باتجسس درمندرجات‌این فهرست فوایدبسیار ازآنها بر گیرند.

در تدوین این فهرست از طرف مؤلف رعایت جوانب مختلف نسخه شناسی و کتابشناسی شده ونکته‌ای فرو گذار نگردیده است.

رئیس دانشکدهٔ حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی

دکترموسی عمید

مقدمه

ازاهم اقداماتی که در کتابخانه های ایران هرچه زودتر باید عملی گردد تهیهٔ فهرست کتابهای خطی موجود درهر کتابخانه‌ایست .

شاید جای تذکر باشد که کتابخانه‌های بسیارمهم ایران، وحتی‌میتوانیم‌بگوییم مهمترین کتابخانه هایی که نسخ بسیار نفیس از کتب خطی دارند ، مانند کتابخانهٔ سلطنتی‌ویا کتابخانهٔ ملی‌حاج حسین‌آقای ملك ،بواسطهٔ‌زیادی‌مقدار کتب ومخصوصاً اهمیت مشخصات آنها،هنوزموفق نشده‌اندفهرست‌چاپی‌از گنجینهٔ مخطوطات گرانبهای خود فراهم سازند

خوشبختانه دراین اواخر بهمت دانشمندانی چند تنظیم‌فهرست های‌مخطوطات پیشرفت محسوسی کرده ومخصوصاً دوتن از کتابداران آقای علینقی منزوی و آقای محمد تقی دانش پژوه که با هم همکاری صمیمی دارند با کوشش خستگی ناپذیر در این راه سعی فراوان مبذول داشته‌اند .

فهرستی که‌دراین‌مجلد ازنظرخوانندگان‌میگذرد‌فهرست‌مخطوطات کتابخانهٔ دانشکدهٔ حقوق وعلوم سیاسی واقتصادی است که با کوشش وبصیرت آقای‌محمد تقی دانش‌پژوه، عضو گروه کتابشناسی‌ایران ومعاون کتابخانهٔ‌دانشکدهٔ‌حقوق، فراهم‌آمده است.ودرآن شرح ووصف‌نسخه‌های خطی که‌دراین‌مدت‌نسبةً طولانی‌تشکیل کتابخانه برای‌آن خریداری‌شده ویا به‌کتابخانه دانشکده اهداء گردیده‌است ذکر گردیده.

مجموعهٔ نسخ خطی این کتابخانه محتوی بر کتب مختلف درانواع‌علوم است و اختصاص به مباحث حقوقی یا فقهی ندارد . اما با تفحص در فهرست و تدقیق در اسماء کتب ، معلوم میشود که اغلب آنها کتب فقه واصول است و چندین نسخه هم مربوط به‌تاریخ اخیر و انتقاد ازاوضاع قرن سیزدهم ایران درآن میان هست که از نظرتاریخ سیاسی بسیار مفید میباشد . در میان این مجموعه چند نسخهٔ قدیمی وجود

دارد که ازنظر نسخه شناسی و فواید تاریخی واجد اهمیت خاصی است وبرخی از آن نسخ عبارت است از: تحفه سامی شمارهٔ۱۸۷ ج(ص۴۲ همین فهرست) و تبصرةالمبتدی قونوی شماره۵۷ د(ص۳۴) وترجمهٔ فارسی النهایه فی‌مجردالفتاوی شمارهٔ۳۲۸ (ص۵۷) وایضاح‌الفوائد حلی مورخ۸۰۲شمارهٔ ۳ـج (ص۲۵۸) واختصارالقانون و مسالك‌البغیة شمارهٔ۹۰ـج (ص۲۳۲و۲۶۲) که‌درمجموعه‌ای کهن از آغازسدهٔهفتم‌هست. ازنسخه‌های نادراین کتابخانه میتوان کتاب بناءالمقالة الفاطمیة ابن طاوس شماره۷۰ـد (ص۲۶۱) را بشمار آورد که گرچه از سدهٔ ۱۱است ولی از نسخهٔ اصل کتابخانه اوقاف بغداد کاملتر و از دیگر نسخه‌ها کهن تراست.

مؤلف اساس‌فهرست را بترتیب حروف الفبائی اسم کتب ترتیب داده ودرپایان فهرستهائی‌برای اسماء مؤلفان ونام کتابهاوشمارهٔ ردیف کتب‌مرتب کرده‌است. برای تمیز کتب‌عربی‌ازفارسی‌فهرست بدوبخش عربی‌وفارسی تقسیم شده است وجمعاً حاوی معرفی۶۰۱ نسخه است ودرحقیقت ۷۰۲ کتاب و رساله دراین فهرست توصیف شده.

ذیل عنوان هر کتاب ابتدا معرفی آن ازنظر کتابشناسی بیان و آغاز و انجام آنها ضبط میشود وسپس وصف نسخ یعنی نسخه شناسی آنها بمیان‌می‌آید واگرازیك کتاب چند نسخهٔ مختلف موجود باشد یك یك آنها رامعرفی می کند.

مؤلف درمعرفی کتب و کتابشناسی‌برای احتراز ازتطویل مطلب غالباً خواننده رابه تحقیقات مندرج درفهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ مرکزی دانشگاه تهران وفهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکدهٔ ادبیات تهران که خودتدوین کرده‌است ارجاع میدهد.

بانشراین‌فهرست نسخه‌های‌تازه‌ای به‌محققان‌ونشر کنندگان متون قدیمه‌ارائه شده ووسیله‌ای درخور استفاده برای اهل بصیرت بدست داده شده است.

این بنده بسیار خوشوقت میباشد که‌کار فهرست نویسی کتب خطی موجود در ایران قدم بقدم روبکمال میرود وتوفیق کسانی راکه دراین راه کوشا هستندازصمیم قلب مسألت مینماید.

دکترمحسن‌صبا

رئیس گروه کتابشناسی ایران

دیباچه

پس از بنیاد گرفتن کتابخانهٔ مرکزی دانشگاه نگارندهٔ این فهرست از کسانی بوده است که برای تنظیم فهرست آنها ازطرف دانشگاه خوانده شده وپنج جلدی از فهرست این کتابخانه را دربیش از سه هزار و دویست صفحه ازسال ۱۳۳۲ تاسال ۱۳۳۸ خورشیدی تألیف وبچاپ رسانده است .

دنبالهٔ فهرست این کتابخانه که‌درآن کتابهای تحصیل شدهٔپس از کتب‌اهدائی آقای مشکوة شناسانده میشود بخامه اینجانب اکنون زیر چاپ‌است و تا ص ۱۳۸۰ بچاپ رسیده است .

درسال۱۳۳۵انجمن‌علوم‌انسانی‌ازنگارنده وآقای علی‌نقی‌منزوی خواسته است که ازهمهٔ نسخ خطی کتابخانهٔ مدرسهٔ عالی سپهسالار که بیشترآنها درفهرست‌پیشین آن کتابخانه شناسانده نشده است فهرست برداریم . ماایـنکار را در تیرماه همین‌سال آغاز کردیم ودر اسفند ۱۳۳۸ بپایان رساندیم و آمادهٔ چاپ ساختیم . این فهرست با کوشش ومساعدت‌آن‌انجمن‌ومدرسهٔ عالی‌سپهسالارزیرچاپ رفته وتاکنون تا ص۲۰۰ آن بچاپ رسیده است .

درسال۱۳۳۷ چون‌دیدم که در کتابخانهٔ دانشکدهٔ حقوق نزدیك ۶۰۰واندجلد کتاب‌خطی‌هست‌باتشویق‌خاص‌جناب‌آقای‌دکترصبارئیس‌محترم‌این کتابخانه بفهرست کردن این نسخه‌ها پرداختم ویکسالی طول کشیده است تاکار فهرست بپایان رسد و پس‌ازانجام‌تشریفات‌اجازهٔ طبع آن‌ازطرف‌دانشگاه‌ششماهی‌زیرچاپ‌بوده واینك بپایان رسیده‌است.بسیارخرسندم که‌وظیفه‌ای‌را که ببنده‌محول‌بوده‌است‌توانستم‌بانجام‌برسانم

دراین مورداز‌جناب‌آقای دکترعمید که عنایت خاصی دراین‌زمینه بذل‌فرموده ودستور داده اند چاپ این فهرست درشمار انتشارات دانشگاه بیاید وازجناب آقای دکترصبا رئیس محترم کتابخانهٔدانشکدهٔ حقوق که مشوق اصلی نگارنده در تألیف

این فهرست بوده‌اند واز جناب آقای دکتر صفا رئیس ادارهٔ کل انتشارات وجناب آقای دکتر محمد حسین علی آبادی و جناب آقای مدرس رضوی استادان دانشگاه که در تصویب چاپ این فهرست در انجمن تألیف و ترجمه عنایتی خاص ابراز داشته‌اند بسیار سپاسگزارم.

همچنین وظیفه اخلاقی بنده است که ازدوست دانشمندم آقای ایرج افشار که در راهنماییهای علمی در تنظیم این فهرست از بنده هیچ دریغ نکرده‌اند بسی سپاسگزاری کنم

این فهرست درست مانند فهرست کتابخانهٔ دانشکدهٔ ادبیات که درهمین سال ۱۳۳۹ بچاپ رسانده‌ام تنظیم شده و برای هر کتابی دو بخش کتابشناسی و نسخه شناسی دارد و ترتیب و نشانه گذاری نسخه‌ها درست مانند آن کتابخانه و برطبق روش فرانسوی وازروی اندازهٔ نسخ است چنانکه در دیباچهٔ آن فهرست این نکات رانوشته‌ام. دراین فهرست نخست کتابهای فارسی وسپس کتابهای عربی شناسانده شده ودرپایان فهرستهای شمارهٔ نسخ ونام کتاب ومؤلف وفهرست عمومی آمده است. رموز ونشانه‌های اختصاری مراجع همانست که در دیباچهٔ فهرست دانشکدهٔ ادبیات یاد کرده‌ام. این نکته هم گفته شود که دراین فهرست در بیشتر جاها بفهرست ادبیات وفهرست دانشگاه تألیف اینجانب (بانشانهٔ ف) باز گردانده‌ام ومطالب رادوباره بازنگفته‌ام.

محمد تقی دانش پژوه

عضو گروه کتابشناسی ایران و دبیر دانشگاه تهران

دیماه ۱۳۳۹ خورشیدی

فهرست

بخش نخستین کتابهای فارسی	۱_۲۲۶
بخش دوم کتابهای عربی	۲۲۷_۵۰۷
ذیل	۵۰۸_۵۱۳
فهرست نسخه‌ها از روی شمارهٔ آنها	۵۱۴_۵۳۲
فهرست نام کتابها	۵۳۳_۵۴۶
فهرست نام مؤلفان	۵۴۷_۵۶۵
فهرست نام کسان وجایها و گروهها و کتابها	۵۶۶_۶۰۲

یادداشتها

۱ـ ص۵س۹: نسخه‌ای ازین «آغازوانجام» درمجلس (۲: ۴۰۵س۴/۶۴۰)هست.

۲ـص۸۱س۵ ازپایین غزلیات‌واطوز گنج‌فوقی‌یزدی‌درفهرست نسخه‌یادشده‌ولی خودآن را بریدند وبرداشتندواکنون‌درجنگ نیست ونسخه باهمین‌نقص بکتابخانه رسیده‌بود.

۳ـ ص۸۱ س۱ ازپایین: بخوانید: «میرزاحبیب‌الله»اصفهانی‌نه«میرزاخلیل‌الله».

۴ـ ص۹۸: ازفهرستها برمی‌آید که حیات نفس احسایی‌راسه ترجمهٔ فارسی‌است یکی ازشیخ میرزا محمدحسن عظیم‌آبادی حایری در گذشتهٔ نزدیك ۱۲۶۰دیگری ازسیدکاظم رشتی که ایندوبچاپ رسیده است (مشار۳۹۹ـطوس۴: ۹۷ و۲۷۵ـفهرست احسایی ۲:۱۱۱ـ ذریعه ۳:۹۸ و۷: ۱۲۴) سومی ازمحمودبن محمد تبریزی در۱۲۳۶ (ش۱۳۲۹ سپهسالارـ مجلس ۳:۳۸) .

۵ـ ص۹۹س۱۴: بخوانید: خارستان (بعدی) ، دو کلمه «ونیستان»زائدست .

۶ـ ص۱۰۶ س۳ ازپایین : درذریعه (۸: ۱۵۱)آمده که دستورالاعقاب از میرزا علی‌اکبر قائم مقامی فراهانی است .

۷ـ ص۱۱۹ س۳: رساله درعلم خط ازمؤلف اخلاق ظهیری یا تحفة الائمة العلیة (ص ۳۶) است و در گزارش میکلیخوما کلای و دیگر نمایندگان شوروی در انجمن خاورشناسان‌درمسکودر۱۹۶۰(ش۳۶)آمده که‌نسخه‌ای‌ازآن درلنینگراد (ش B551) بنام «رساله دراصول وقواعد خطوط سته» هست .

۸ـ ص۱۲۲: رسالهٔ عرفی همان‌رسالهٔ نفسیه‌ایستکه درسپهسالار(ش۲۹۷و۲۹۸) ودانشگاه (ش۳۴۵۶) هست .

۹ـ ص۱۲۴ س۴: بخوانید : درجنبهٔ عملی فقاهت .

۱۰ـ ص۱۴۶ س۱۴: برای شرح خطیةالبیان بنگرید به‌ذریعه ۱۳:۲۱۰ .

۱۱ـ ص۱۶۹ س۱: بنگرید به‌فهرست مجلس۲: ۳۶۱ش۳/۶۰۴ .

۱۲ـ ص۱۸۸ س٤ ازپایین: بخوانید [۲ر۱۲۵ـب] .

۱۳ـ ص۲۰۰ س۲ حاشیه: بخوانید : ابن اثیردرسال٥٤٦ .

۱٤ـ ص۲۲۹س۱۳: بخوانیدطریق‌التعلم .

۱۵ـ ص۲۳۰ س٦: بخوانید [۳۰۱ـج] .

۱٦ـ ص۲۳٤ س٤ ازپایین: بخوانید: غباری خیزه .

۱۷ـ ص۲٤۱ س٤ ازپایین: بخوانید: دووصی .

۱۸ـ ص۲٤٤ س۲ازپایین : نام مؤلف درذریعه «علی» آمده ولی بگواهی‌نسخهٔ ما ونسخهٔ دانشگاه (منزوی ۲: ٤) باید «احمد» باشد و تاریخ تألیف هم سال ۱۰۳٤ باید باشد.

۱۹ـ ص۲۵٤ س۹: بخوانید: الافصاح .

۲۰ـ ص۲٦۳ س۲: بخوانید: بهمین نام یاد کردند .

۲۱ـ ص۳٦۵ س۸ ازپایین: بخوانید: گواهی دادند .

۲۲ـ ص۳۷۲: جای‌وصف «شرح‌الخلاصة‌الالفیة» پس ازوصف«شرح خبر کمیل» در ص۳۷۳ است .

۲۳ـ ص۳۷۷ س۱۵: مغنیساوی در ۱۰۰۰در گذشته است (طوس ٤: ۳۲۳)

۲٤ـ ص٤٦۰ وصف «المسائل‌الفقهیة» پیش ازین در ص٤۵۹پیش از«المسائل المدنیات» باید آمده باشد .

۲۵ـ ص٤٦۱ نام درست مسالك شهید «مسالك الافهام الی‌تنقیح شرائع‌الاسلام» است . شعرهایی که پسرشهید درستایش مسالك سروده است (ف۳۰۳٦) بیش از آنچه که دراعیان‌الشیعه(٤۰۲:۲۱) دیده میشود دررسالهٔ سر گذشت‌شهید ازعاملی‌آمده‌است

۲٦ـص٤٦۲: بخوانید: قطب‌شیرازی- کلمهٔ« کیشی»اینجادرست‌است‌نه« کشی» که در ص۲۳۲ س۳و۵ ازپایین آمده است .

۲۷ـ ص٤۸۱: وصف «المناهج الحائریة» باید پیش ازوصف « مناهج‌الیقین» در

ص۴۸۰ آمده باشد.

۲۸ـ ص۴۸۸: منیةاللبیب ازعمیدالدین (۱۵ شعبان ۶۸۱ـ۱۰ شوال۷۴۴) که دربود علامهٔ حلی‌شرح خودرا ساخته است نیست بلکه از برادرش ضیاء الدین عبدالله است واوآن را در۱۵ رجب۷۴۰ پس از مرگ علامه ساخته است (ذریعه ۱۳ : ۱۱۵ و۱۶۸ـطوس ۲: ۱۹۸ و۲۰۶).

۲۹ـ ش۴۹۹: نسخه‌ای از«رسالة فی ان‌الواحد لایصدرعنه‌الاالواحد» همدانی در دانشگاه (ص۲۰۲۱/۴) هست.

۳۰ـ ص۵۱۲ س۷ : بخوانید [۴۵ـج].

بخش نخستین

کتابهای فارسی

آتشفشانی کوه وزوو

(Vésuve)

در این رساله از آتش فشانی کوه وزوو گفتگو میشود و گویا ترجمه ایست ازیکی کتابهای اروپائی برای مدرسهٔ دارالفنون .

آغاز: بسمله . فصل اول در آتش فشانی کوه وزوو. کوهی است درجنوب ومغرب ایطالیا نزدیکی ناپل درشمال آن ایالت واقع است.

انجام: وعلت طبیعی آنها را هم نمیدانستند حمل باین قسم خرافات کرده و معتقد شده بودند .

[۱۶۳ - ج]

خط نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوانها درشت‌تر، درحواشی نامهای تاریخی و جغرافیائی شرح داده شده است (49751) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ مقوائی .
۲۱×۱۳/۵ س۳۴ - ۱۵ س۷/۵×۱۵ .

آثار ملکم

از پرنس میرزا ملکم خان ناظم الدوله فرزند میرزا یعقوب ارمنی اصفهانی (۱۲۴۹ - ۱۳۲۶) چند اثر برجای مانده که درآن از سیاست زمان ووضع عصر انتقاد شده است . دوتای ازآنها : «اصول تمدن ، حرف غریب » است که درجزء آثار او یکبار در تبریز سنگی و یکبار در تهران در ۱۳۲۵ ق سربی بچاپ رسیده است (نیز بنگرید به مشار ۱۲۷۶ - ف ۲۳۳۱ - در پیرامون تغییر خط فارسی از آقای یحیی ذکاء ص۴۶) .

[۲۸۰ - ج]

دراین نسخه « اصول تمدن » (ص۱-۸۴) و «حرف غریب» (ص۸۴ - ۱۴۰) آمده است برابر با ص۲-۶۶ چاپ نخستین وص۴-۵۶ چاپ دوم، خط نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، دوکتاب پشت‌سرهم نوشته‌شده‌است (49757) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی .

۷۲گ‌س۱۲/۵×۲۰/۵ - ۱۱س‌م۸/۵×۱۵/۵ .

آداب السفرة (رسالة فی بیان ...)

در این رساله ازآداب شرعی خوردن ونوشیدن یادشده است و رویهم هفتادونه ادب شمار گردید . رساله از دانشمندی سنی میباشد .

آغاز: بسمله . هذه الرسالة الشریفة فی بیان السفرة . حمد و ثنا پادشاهی را که خلق را از کتم عدم بمیدان وجود آورد .

انجام : ۷۹ بگوید: اللهم انی اعوذبك من الخبث ... الخبیث المخبث.

[۲۵۱ - ج]

این نسخه شمارهٔ ۷ دفتر است وبخط نستعلیق عبدالله کشمیری بخاری دربخارا درروز سه‌شنبه ۱۵ صفر ۹۵۱۲گ ۳۶ پ - ۴۰ پ .

آداب طریقت

این‌رسالهٔ صوفیانه ازخواجه عبدالخالق بن عبدالجمیل غجدوانی (م۶۱۷)است و پندهائی در آن آمده که بخواجه اولیای کلان داده است . سرگذشت او با رساله صاحبیه‌تألیف‌غجدوانی وهمچنین مقامات اودرفرهنگ ایران زمین (سال۱و۲) بچاپ رسیده است .

آغاز: بسمله . حمدله . اما بعد این رساله ایست در آداب طریقت که ... خواجه عبدالخالق غجدوانی ... مرسالکی از سالکان طریقت را بجوامع‌الکلم امر کرده‌اند وفرمودند که این سالك خواجه اولیاء کلان بوده است . . خواجه . . . مرسالك طریقت را اول بتقوی امر

کردند ... فرموده اند ای پسرك من ترا وصیت میکنم کـه تقوی را شعار خود سازی .

انجام : محل آن اسرار گردان ... برحمتك یا ارحم‌الراحمین.

[۲۵۱-ج]

این نسخه شماره یکم دفتر است وبخط نستعلیق عبدالله مقبول شاه مخدوم‌کشمیری بخاری در بخارا در سدهٔ ۱۳ و همه دفتر بیك خط است (48658) .

کاغذ سمرقندی ـ جلد مقوای سبز زرکوب عطف میشن سرخ .

۳۸۹گ ۱۲/۵×۲۱/۵ - ۱۳س ۷/۵×۱۴ .

آغاز وانجام

رساله‌ایست در علم توحید و مبدء و معاد وآغاز وانجام درسه قسم :

۱ـ توحید درده فصل ۲ـ مبدء در۱۳ فصل ۳ـ معاد در٤ فصل (سپه۵/٦۵۵٦) .

آغاز: جوامع آحاد حمد و ثنا واحدی را کـه قطرات کثرات . . . (سفید) واحدیت اوناچیزاست.

انجام : این عنایت ونهایت‌بهروزی ... علی‌نبیه محمد وآله‌اجمعین.

[۵۷ ـ د]

این نسخه شمارهٔ ۴ دفتر است گ ٦۳ پ - ۷۵ پ ،کم دارد وبدینجا پایان مییابد: «ومطالعهٔ جمال وجلال» .

آیینهٔ سکندر

حسن‌بن علی مترجم دربار ناصرالدین شاه پس از۱۳۰٦ ق دراین رساله تاریخ روسیه را در یك مقدمه ودوباب آورده است . این کار را او پس‌از اینکه باهمین شاه بروسیه و فرنگستان رفته بود کرده است .

آغاز: بسمله‌تعالی شأنه‌العزیز . اللهم مالك الملك ... امابعدحضرت ایزد جلت عظمته برحسب حکمت بالغه . . .

انجام : وعضویت مجلس محترم ژغرافیای پطرزپورغ (تمت ... فی شب یکشنبه ۱۱ رمضان سنهٔ ۱۳۱۲ در ... طهران) .

[۵۷ - ج]

بخط نستعلیق ۱۱ رمضان ۱۳۱۲ (49500) .
کاغذ فرنگی - جلد مخمل‌آبی آراسته مقوایی .
۱۵۵ف۱۷×۲۴/۵ - ۱۱س۹/۵×۱۶/۵.

آینهٔ سکندری

تاریخ ایران باستان است تا در گذشت پیامبر اسلام بروش نوین تاریخ نویسان باختری از میرزا آقاخان کرمانی عبدالحسین بن عبدالرحیم بـردسیری (۱۲۷۰ - کشتهٔ ۱۳۱٤ق) ، زین‌العابدین مترجم‌الملك در روزگار مظفرالدین شاه بدستور علاء الملك بتصحیح آقا میرزا جهانگیرخان شیرازی آنرا بسال ۱۳۲٤ق (۱۹۰٦ م) بچاپ سربی رساند (خشتی ٦۳۸ص) (نیزمشارص۷) .

سخنان کرمانی در این تاریخ نسبت بدستگاه فرمانروائی زمان بی طنز نیست و این کتاب هم از نخستین نوشته های ایرانی است که در آن بسبك نو تاریخ نویسی توجهی شده است.

[۳۳۳- ج]

این نسخه بخط نستعلیق سدهٔ ۱۴ در۲۴۹ صفحه وبرابراست باچاپی تا ص ۲۱۴ (49765) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مقوائی .
۱۲۹ف۱۳×۲۱ - ۳س۸/۵×۱۵ .

ابواب‌الجنان

ازمحمد رفیع قزوینی است و در ف ۲٦۰۱ شناخته شده است.

[۹٦ - ب]

این نسخه جلد دوم است و در مبحث نماز عید غدیر پایان میپابد ، بخط نستعلیق دردوجدول

شنگرف ولاجورد ، خلیل‌بن‌حاج‌محمد درروزسه‌شنبه۳ذی‌قعدهٔ تخاقوی ئیل ۱۲۷۷ درزمان ناصرالدینشاه وایالت رکن‌الدوله اردشیر نوشته است ، مهر «محمدرضی‌بن محمدخلیل» درپایان وآغازهست(50605).
کاغذ فرنگی نخودی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوائی.
۱۵۳گ۱۸/۵×۲۸ ـ ۱۹س۱۰/۵×۳۰ .

[٦٦ ـ ج]

این نسخه جلد نخستین وبخط نستعلیق سدهٔ ۱۱ با نشانه‌های شنگرف و زعفرانی که‌عبدالمجیدبن یوسف‌بن مجیدبن علیقلی‌بن‌کیا فخرالدین آهی دماوندی آن را در ۱ محرم ۱۲۷۲ کامل نموده است (55854) .
کاغذ سپاهانی فرنگی ـ جلد تیماج زرکوب مقوا .
۴۴۵گ۱۵×۲۵ ـ ۱۴س۹/۵×۱۸.

آثار واشجار

ازعلیشاه‌بن‌محمدبن قاسم خوارزمی بخاری است و دراحکام نجوم (ف۸۳۱).

[۲۸۵ ـ ج]

بخط نستعلیق ۱۷ شوال ۹۸ (گویا ۹۰۸ یا ۱۰۹۸) با عنوانهای شنگرف است، مالك غیاث‌الدین محمد حسینی صاحبی خادم ، با مهر «احمد» در ۱۲۰۳ ، وقف مهدعلیا در تهران ج۱۲۷۷/۱ (9375) .
کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی .
۱۰۰گ ۱۳/۵×۲۰/۵ ـ ۲۱س۹×۱۵/۵.

اخبارخارجه (کتابچهٔ...)

این کتابچه دربارهٔ جنگ میان دودولت عثمانی و روس است وازروی روزنامهٔ تلگرافی سال ۱۲۹٤ و ۱۲۹۵ وبفرمان سرتیپ مؤتمن‌السلطان بقلم فرج الله تفرشی در۱۳ رجب ۱۲۹۵ نوشته شده است .

آغاز: هوالله تعالی شأنه العزیز کتابچهٔ اخبار خارجه منوط بجنگ دولتین عثمانی وروس ازقراررروزنامه تلگرافی درسنهٔ۱۲۹٤و۱۲۹۵، ترجمهٔ اخبارخارجه‌ازاسلامبول ۲۸ آوریل، خبرتصرف‌لشکرعثمانی کالافات را دروغ وبی‌اصل است .

انجام : درآنجا تهیه وتدارك ورودافواج انگلیس‌را بنمایند، مورخهٔ ۱۳ رجب ۱۲۹۵ حسب الفرمودهٔ سرکار مؤتمن السلطان بندگان جلالتمدار آقائی سرتیپ دام‌اقباله سمت اتمام پذیرفت حرره کمترین فرج‌الله تفرشی .

[۳۶۸ - ج]

بخط شکسته نستعلیق فرج‌الله تفرشی بفرمودهٔ مؤتمن‌السلطان سرتیپ در۱۵۷ص (61167) .
کاغذ فرنگی‌کبود - جلدتیماج سرخ‌گردآن مشکی ومقوائی.
۷۹گ۱۵/۵×۲۱/۵ - ۱۳س۱۰×۱۶/۵.

احکام‌المدن

محمد علی شریف کرمانشاهی درزمان ناصرالدینشاه بنام صدراعظم این‌رساله را دریك مقدمه و چهارده عقد نوشته و درآن از سیاست و کشور داری گفتگو نموده است .

آغاز: بسمله . احمدك یا من رفع الیك عمل الصالح . . . بدان . . . همچنانکه سفر معنوی راکه سفر روح است.

انجام : ملاحظه‌ننمائیدبجانیاوریداللهم اختم عاقبة امورنابالخیر... بعون‌الملك .

[۴۶ - د]

بخط نسخ و عنوان ونشان شنگرف سدهٔ ۱۳ است.
کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوا .
۱۴۰گ ۱۰/۵×۱۷/۵ - ۷س۵/۵×۱۱/۵ .

احکام نجوم

رساله‌ایست دراحکام نجوم که فهرست مقالت دوم آن درنسخه چنین است :
باب ۱ در۱۲فصل .

باب۲ در ۷ فصل .

باب۳ در ۷ فصل .

باب٤ در ۹ فصل .

[۳۳ - د]

این نسخه شمارهٔ ۱۵ دفتراست گ۱پ-۱٦پ و پاره‌ای‌ازهمان مقالهٔ دوم‌رادارد، چنین‌است آغاز آن: « مقالت ۲ دراحکام طالع تحویل واتباع در هفت باب» بخط نستعلیق‌سدهٔ ۱۱ با نشانهای شنگرف، در ۱۷ ر - ۲۲ ب بازپاره‌ایست ازکتابی دراحکام نجوم.

کاغذسپاهانی - جلدتیماج تریاکی.

گ۱۳×۱۸ - ۱۷س×۷/۵ ۱۲ .

۷ اخبارعلیه در غزوات مرتضویه

محمد فصیح خاکسار این کتاب را بسال ۱۰۵۷ بنام شاه عباس دوم‌وسیدوزیر اعتمادالدوله دریك مقدمه ودوفصل ویك خاتمه نوشته است و دراین هنگام‌چهل‌سال داشته وبیست و سه سال بود که چاکر وبندهٔ «آستان ولایت نشان» بوده‌است . دراین کتاب داستان جنگهائی که امیرمؤمنان علی کرده است یاد گردید (ذریعه۲:۳۱۱) .

آغاز: بسمله . ستایش بی‌منتهی و نیایش لایعد ولایحصی حکیمی را تعالت آلاءوه .

انجام : بر گلشن همیشه‌بهار سلطنت پایدار گزندعین‌الکمال‌سازد این کلك روان باد ازان‌تیغ جهانگیر

وان تیغ علم باد در اقلیم گشایی

[۳۸-ج]

بخط نستعلیق غیاث‌الدین محمد داماد فرزند علیخان در شوال ۱۰٦۷، عنوان و نشان شنگرف، جدول زر ولاجورد ، مالك‌احمد در رمضان ۱۱۸۷ و دیگری در۱۱۷۱ وکمال‌الدین محمدبن‌عبدالرشید بهبهانی‌که به پنجهزاروپانصد دینار خریده است‌گویا همان ملاکمال کهکنوئی .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج زرکوب مقوائی .

گ۲۵۴ ۱۵×۲۵ س۹×۱۹ .

۸ اختناق ایران

ازشوستر امریکائی که سید ابوالحسن شوشتری آن را ترجمه نمود و دربمبئی دوبار بچاپ رسیده است (مشار۵۶) در چاپ ۱۳٤۰ بمبئی یادی از مترجم نشده‌است. این ترجمهٔ نسخهٔ ما باچاپ شده ۱۳٤۰ یکی نیست وضمائم آن را هم ندارد.

آغاز: اگربخواهیم شرح مفصل وقایع سیاسی جدید ایران را بنویسیم قبلا لازم است که بملاحظهٔ اوضاع مخصوص آن بـه بعضی توضیحات لازمه بپردازیم.

انجام: مادر کادرخود موفق شویم باقی مطالب زیادی است. خاتمه.

[۱۳۲-ج]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴و۲۱۲ صفحه شماره دارد.
کاغذ فرنگی - جلد مخمل آبی مقوائی.
۱۰۶گ۱۷×۲۲ - ۱۹س۱۳×۱۹ .

اختیارات لوایح القمر

از حسین بن علی کاشفی است که در ف ۸۲۳ شناخته شده است.

[۲۲۳ - ج]

نستعلیق با عنوانها ونشانهای شنگرف سدهٔ ۱۲، ازخاتمه یك فصل را دارد، وقف مدرسهٔ مهد علیا درتهران در ج۱۲۷۷ (9366) .
کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج حنایی ضربی.
۶۳گ۱۴/۵×۲۱/۵ - ۲۰س۱۰×۱۶.

[۲۴۶ - ج]

نستعلیق روز آدینه ۱۵ ج۱۲۲۱/۱، با عنوان ونشان شنگرف (4784).
۱۳۴گ۱۴/۵×۲۱ - ۱۷س۷×۱۵/۵ .

[۳۰۲-ج]

شمارهٔ دو دفتر است بخط نستعلیق محمد مؤمن بن محمدباقر فندرسکی درروز سه‌شنبه۱۴ج۱۰۸۶/۱،

دیباچه‌را ندارد ، از گ ٦٦ر است تاگ ۱۷۰ پ، از خاتمه فصل چهارم را دارد تاپایان درگ ۳۶ر- ٦٥ پ .

اختیارات مسیر القمر

کاشفی در اختیارات (لوایح‌القر) (فصل دوم خاتمه) آنرا بخواجهٔطوسی نسبت داده است (دیباچهٔ آثار علوی ساوی و مسعودی ـ مدرس ۳۰٦) .

آغاز: اختیارات منظوم . حمل.

هر گهی کاید بتأیید خدای لم‌یزل

جرم مه‌ازخانهٔ مریخ یعنی‌درحمل

انجام :

هم کلاه و هم قبا و هم کمر هم پیرهن

وانچه‌درتن‌باشدآنراجمله بخشیدن‌بمن

[۴٦ - ج]

شمارهٔ هشتم دفتراست گ ر .

اخلاق‌الاشراف

از نظام‌الدین عبید زاکان (م۷۷۲) در هفت باب و بچاپ رسیده است (ذریعه ۳۷۲:۱ـ مشارص۵۹ـ کلیات عبیدزاکان چاپ‌اقبال درتهران بسال۱۳۲۱ ص یه ـ نیز کلیات اوچاپ همو در تهران بسال۱۳۳۲ ص یه و۱ـ۳۱)

[۳۲۳ - ج]

شمارهٔ سوم دفتر است و درگ ۹۷ ر ـ ۹۴ر ، بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳.

اخلاق محسنی (جواهرالاسرار)

ازمولی‌حسین کاشفی بیهقی (م۹۰۱) است (ف ٦٥۸) .

[۱۴۸ - ج]

نسخ سدهٔ ۱۱ با عنوانها و نشانهای شنگرف، درجدول‌زر وشنگرف ولاجورد ، باسرلوح‌بهمان سه رنگ، یادداشت ۱۹ محرم ۱۲۱۱ وروز ۴۶ع/۱۲۰۸/۴ درتهران وتملك فرهاد میرزا در۱۹ ج۱/۱۲۸۱ درآغاز وانجام نسخه دیده میشود (42245) .

کاغذ سپاهانی- جلد تیماج تریاکی ضربی مقوائی.

۱۵۷گ۱۳×۲۳/۵ - ۱۷س۷/۵×۱۶ .

اخلاق ناصری

از خواجهٔ طوسی است و بار ها بچاپ رسیده است جلال الدین محمد دوانی وخاتون‌آبادی وسلطان‌العلماء ومحمدتقی‌نصیری‌طوسی آن‌را تحریروگزین کرده‌اند.

[۱۴ - د]

این نسخه بخط نسخ باعنوانهای‌شنگرف نوشتهٔ‌عبدالنبی‌بن محمدکربلائی دربندرحدیده یمن در۱۹ رجب ۱۰۴۱ (39530) .

کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوا .

۲۴۰گ۱۳×۱۸/۵ - ۱۵س۷/۵×۱۳ .

[۵۴ - د]

بخط نستعلیق با نشانه‌ها و عنوانهای شنگرف سدهٔ ۱۱، تا نیمهٔ نخستین فصل هفتم مقاله سوم‌را دارد ، جدولها زر ولاجورد، سرلوح نیز بااین دورنگ .

کاغذ سپاهانی سفید - جلدتیماج تریاکی مقوائی .

۱۵۹گ۹/۵×۱۷ - ۱۷س۵/۵×۱۱/۵ .

اساس‌الاقتباس

از خواجهٔ طوسی است (ف۲۰۶٤ - ذریعه ۵:۲) .

[۲۶۹-ج]

خط نستعلیق‌میرزایدالله نظرپاك‌کجوری‌دررجب ۱۳۴۸ ق در۵۹۳ ص، عنوانهادرشت‌تر(53055).

کاغذ فرنگی سفید - جلدتیماج مشکی مقوائی.

۳۹۹گ ۱۶/۵×۲۱ - ۱۳س۱۰/۵×۱۷ .

اسماء الله (رسالة فی ...)

دراین رساله که از رفیعای نائینی است از نامهای خدا یاد شده وتفسیر گردید.

آغاز: بسمله . بدانکه اسماءالله تعالی که در شرایع واقع شده بسیار است و از جملهٔ اسماء وارده در شریعت مقدسهٔ کامله که بطریق اسم مشهورالورود است نودونه نام است .

انجام : الصبور بمعنی تعجیل نکننده بعقاب است . . . و در بعضی روایات بجای بعضی ازاین اسماء اسماء دیگروارد شده . (من تألیفات رفیعای نائینی سلمه‌الله تعالی) .

[۷۰ - ج]

این نسخه شمارهٔ یازدهٔ دفتراست و در ۵۶ ر ۶۰ ر ،درزمان حیات نائینی نوشته شده‌است، پس‌ازاین مدت عمر پیامبران آمده است .

اشرف التواریخ

درجلد دوم‌این کتاب وقایع‌تاریخی‌ایران درزمان قاجار از تاریخ۱۷ع/۱۲۲۸/۱ تا سر گذشت سید کوچك‌وتاریخ محرم۱۲۳۱ آمده و سر گذشت فرمانروایان‌خراسان ودانشمندان هم درآن یاد شده است .

نسخهٔ دیگری ازاین کتاب دردانشکدهٔ ادبیات (ش ۱۴ ج) هست.

آغاز:

تازه شد از مقدم اردی بهشت

خسرو گل گشت‌ریاحین‌سپاه

زد بصد آئین بچمن بارگاه

در هفدهم شهرربیع‌الاول ۱۲۲۸ که نوروز فیروز سلطانی وعیدسعید اعانی وادانی بود .

انجام : واوقاتش بسرمایهٔ توکل مصروف و امر معاش و انتعاشش بقناعت وریاضت موقوف است (تمام‌شد).

[۳۵۸ - ج]

نستعلیق سدهٔ ۱۳، دردوجدول‌زرولاجورد وشنگرف، جای عنوانهاسفیدمانده ودربرخی‌ازجاها درهامش آمده است ، یادداشت تملك ۱۲۵۳ دارد ، در۱۲۹۸ درکتابخانهٔ صنیع‌الدوله بوده است.
نسخه جلد دوم است (61162).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی.
۲۸۶گ۱۶/۵×۲۵/۵ - ۱۴س۱۰×۱۹ .

اصطلاحات صوفیان

رساله‌ایست که در آن‌اصطلاحات صوفیان‌از روی مصطلحات الصوفیةعبدالرزاق کاشی تفسیر شده است ولی نه بترتیب ابجدی آن بلکه هیچ ترتیبی ندارد وترجمه درست‌آن هم نیست (دانش ص ٤۰۷ ـ مصطلحات کاشانی چاپ ۱۳۱۵ همراه شرح منازل السائرین) .

آغاز: بسمله . لآلی حمد وسپاس نثار منعمی سزد که دلهای عارفان را مخزن جواهر اسرار گردانید ... مکشوف ضمایرارباب بصایرباد که چون ادراك معانی منثوره و منظومه اهل حال برطبق اصطلاحی که مقرر ایشانست خالی از صعوبت نیست بنابراین درحل‌آن سالك مسالك عرفان نورالدین الشیخ عبدالرزاق کاشی گهرپاشی نموده ... تصوف تصفیه قلب است‌از کدورات غالب .

انجام : لحظه اشارت ملاحظه ابصار قلوب است . . . و بیشتر این مقامات در شرح فصوص‌الحکم با مناسبات و مآخذ آن گفته‌ام و بالله الهدایة والتوفیق.

[۳۳۷ - ج]

بخط نستعلیق باعنوانهای شنگرف‌که حسن جاجرمی در ۱۲۹۲ نوشته‌است، صفحات در جدول‌زر وشنگرف ولاجورد .

کاغذ فرنگی نخودی - جلد تیماج سبز مقوائی تازه .
۳۶ف۱۴×۲۲ - ۷س۶/۵×۱۳ .

اصول حکمت فلسفه

درصفحهٔ عنوان نسخهٔ ما چنین آمده است : «دورهٔ اصول حکمت فلسفه که مناسب حال مدارس تحصیلیه تألیف شده وشامل است تاریخ فلسفه را ، «مؤلف موسیو لابه ادوار بارب» معلم حکمت فلسفه درپاریس، مترجم ازفرانسه بفارسی حقیر عبدالغفار نجم الملك ومعلم علوم ریاضی، که بنا برفرمایش جناب جلالت مآب اجل اکرم آقای مخبر الدوله وزیر علوم ووزیر تلگراف ومعادن وغیره اقدام نمود فی شهر محرم سنهٔ ۱۳۰۸».

عبدالغفار دردیباچه میگوید که این کتاب نخستین ترجمهٔ فلسفی من است ومن فلسفه را نزد «موسیو پلانیار» کاتولیك خوانده ام .

آغاز: بسمله . حمدله . وبعد این اصولی است در حکمت فلسفه تألیف «لابه ادوار بارب» که بنا برفرمایش ... مخبر الدوله ... حقیر عبدالغفار از لغت فرانسه بفارسی میآرد ... فی شهر محرم ۱۳۰۸ .

انجام : وفکر میکند دراینکه خودش ذی فکر است تمت بالخیر. فی ٦ شهر رجب ۱۳۰۸ عبدالغفار.

[۲۱۵ - ج]

نستعلیق ٦ رجب ۱۳۰۸ (49777) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ گرداگر سبز .
۱۷۷ف۱۴×۲۱ - ۱۲س۷/۵×۱۴ .

اصول علم تاکتیك

درصفحهٔ عنوان نسخهٔ ما چنین آمده است : « بسمله و به نستعین . اصول علم تاکتیك است که هنگام تدریس بشاگردان پیاده نظام گفته شد و از آلمانی بفارسی ترجمه گردید واکنون دوروز درس گفته شد بتاریخ ۱۵ جمادی الثانی ۱۳۰۳» نسخه

از کتابخانهٔ مخبرالسلطنه بوده که‌پس‌ازمرگش بدست کتابفروشان افتاده ودانشکده ازآنها خریده است . تألیف خود اواست .

آغاز: بسمله . مقدمه : بواسطهٔ تحصیل تاریخ جنگ بعضی قواعد کلیه بدست میآید که از قدیم تا بحال بتجربه رسیده .

انجام : وفوائد نیکو ازآن حاصل نمودند . قدفرغ من تحریر هذه الرسالةالمشتمل‌فی‌فنون‌الپیاده‌والتاکتیك علی‌حسب‌امر الاستادالماهر فی هذا العلم وبجمیع‌العلوم احمدآقا زاده الله توفیقاته فی یوم الاربعا من تاسع والعشرین شهر ربیع‌المولود من شهورسنة ۱۳۰۲ ـ بسم‌الله خیرالاسماء . نسخهٔ اصول تاکتیك‌است که حقیرروزبروزدرسردرس پیاده ترجمه نموده وشاگردان نوشته‌اند انشاءالله غلطات‌آن بتصحیح خواهد رسید وامیداست که این نسخه مطبوع اهل این فن‌آیدومن‌الله التوفیق حرره مهدی قلی .

[۴۷ ـ د]

بخط شکسته نستعلیق ۴۹ع/۱۳۰۲/۱ است (49493) .
کاغذ فرنگی‌کبود ـ جلدتیماج سرخ مقوا .
۳۰۶ص۱۱×۱۷ ـ ۱۳س۶×۱۳/۵ .

اصول‌عقاید

این رساله در پنج باب و از حاج سید محمد کاظم بن محمد قاسم رشتی است . سر گذشت او در فهرست کتب شیخ احمد احسائی چاپ کرمان (۱ : ۱۴۳) آمده واز این رساله بنام « رساله در عقاید پنجگانه » یاد شده و در آنجا دارد که بچاپ رسیده است (۱۴۳:۱ و ۱۱۳:۲) .

آغاز: بسمله . سپاس وستایش پرورد گاری را سزا است .

انجام : اوتعالی‌ولی‌هرچیزی‌است‌وصلی‌الله‌علی محمدوآله‌الطاهرین والسلام علی من‌اتبع الهدی وخشی‌العواقب .

[۱۶۳ - ج]

بخط نستعلیق ، عنوانها شنگرف ، عبارتهای عربی نسخ ، در رجب ۱۲۶۳ نوشته شده است (49779) .

کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی .

۱۴/۵×۲۰ - ۲۱س۸/۵×۱۴ .

اعراب القرآن

این رساله از محمدبن عبدالوهاب بید گلی کاشانی است که بدرخواست یاران و برای شاگرد خود حاجی ملا محمد جعفر استرابادی نوشته و در آن سورهٔ تبارک را تجزیه و ترکیب نمود.

آغاز: بسمله . الحمدلله علی نواله ... اما بعد پس میگوید... محمدبن عبدالوهاب البید گلی الکاشانی .

انجام: احیا کرده است شب قدر را .

[۱۶۱- ج]

شماره ششم دفتراست، بنسخ سدهٔ ۱۳ ، در ۲۷۰ ب - ۲۹۹پ .

افسانهٔ آفرینش

نمایش یا خیمه شب بازی ایست از صادق هدایت در سه پرده و داستان آفرینش در آن خرده گیری شده و در پاریس بسال ۱۹۴۶ بچاپ رسیده است و با دو داستان «قضیهٔ زیربته» و«آب‌زندگانی» ازهمو وبا دیباچه‌ای بکوشش بزرگ علوی بآلمانی ترجمه ودربرلین در۱۹۶۰بنام Die Legende von de Schöpfung بچاپ‌رسیده‌است (راهنمای کتاب س۳ش۲ ص۲۵۸) .

[۳۵۴- ج]

بخط شکسته نستعلیق آقای ایرج افشار در ۱۸ فروردین ۱۳۰۹ (۱۳۲۹) و اهدای ایشان است بکتابخانه ، ۴۹ ص (43361).

کاغذ فرنگی - جلدمقوا .
۲۸گ۱۶×۱۹ - ۱۳س۱۲×

افیونیه

این‌رساله ازحکیم عمادالدین محمودبن مسعودطبیب تبریزی شیرازی‌دانشمند زمان تهماسب صفوی است دارای یك مقدمه در ۱۵ باب ویك اصل و یك خاتمه (ف ۸۰۸- طوس۳ : ۲۴۳ ش ۷و۸ - ذریعه۲ : ۲۶۲- بلوشه ش ۸۸۲/۸) او در آن میخواهد در برابر دوستاران ودشمنان افیون که درروز گار اوبوده‌اندهم سود وهم زیان آن را روشن سازد .

آغاز: بسمله . الحمدلله المحمود فی کل فعاله ... اما بعدمعلوم باشد که طبقات ناس درزمان ما اکثردوصنف‌اند .

انجام : بلکه طریق استعمال‌بحسب امزجه و امراض بروظاهراست وبرغبتی اگر هزاروجه بیان کند که در هیچکدام حاصل نمیکند .

[۷۹- د]

شمارهٔ یکم دفتر است (گ ۱ ر - ۷۹ ر) ، بخط نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوانها شنگرف و بیشتر جاها سفید گذارده شده است (486ر50) .
کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج سبز مقوائی تازه .
۱۴۳گ ۱۲/۵×۱۹ - ۱۴س۶/۵×۱۲/۵ .

اقدامات روسیه درآسیای‌مرکزی

دراین رساله پاره‌ای‌از اقداماتی که دولت روس برای گرفتن آسیای مرکزی کرده‌است وآراء دانشمندان‌دراین‌باره آمده‌است .

آغاز افتاده باندازهٔ یك صفحه : زیاده از صد سال است که روسها بخیال تسخیرآسیای مرکزی افتاده اند .

انجام : وفهم‌آن از پیش نهایت دشوار گوئیم ... که فردا چه بازی کند روز گار. والسلام . تمام‌شد درشب بیستم ربیع‌الاول سنهٔ۱۳۰۳.

[۱۸۶ - ج]

بخط شکسته نستعلیق شب ۱۳۰۳/۱ق۴۰ (49440) ·
کاغذ فرنگی آبی - جلدمقوا
۱۵ق۳۶×۲۱، ۱۱س۹×۱۳/۵

اکسیر التواریخ

از علیقلی میرزا پسر فتحعلی‌شاه قاجار است دردوجلد : نخستین از کیومرث است تاپایان دولت زندیان باجمال ، دوم درتاریخ پادشاهان قاجاراست وتاحوادث‌سال ۱۲۵۸ بپایان میرسد . سر گذشت دانشمند زمان و شعرا و تالیفات و اشعار آنهاراهم دارد . فهرست مطالب و نام مؤلف و کتاب دردیباچه دیده میشود .

آغاز: بسمله .

افتتاح سخن آن به که کنند اهل کمال
به ثنای ملك الملك خدای متعال

پادشاهی که بپیرایهٔ قدرش نرسد
از ازل تا بابد و صمت نقصان و زوال

بلی اکسیراعظم کلام و کیمیای‌بزرگ سخنوران ایام ستایشی‌است که خلاقان سخن خلقت‌نمایند .

انجام : لله الحمد از یمن اقبال خسروبی‌همال شاهنشاه جهان‌پناه... گرگ غنم را نگهبان است ودزد مزدور کاروان ... فرد.

مبادا بی تو هفت اقلیم را نور
غبار چشم بد از دولتت دور

برهمین نکته ختم‌شد مقصود
لله الحمد و العلی و الجود

(قدتم الکتاب المستطاب فی سلخ شهر صفرالمظفر سنة ۱۲۵۹ فرد:

سخن را برسعادت ختم کردم
ورق کاینجارسیداندرنوردم

حرره‌العبدالاقل نصرالله التفرشی) .

[۱۳۳- ب]

بخط نستعلیق نصرالله تفرشی درتاریخ پایان صفر ۱۲۵۹، عنوان و نشان شنگرف، صفحات در دوجدول زر ولاجورد و شنگرف، دوصفحهٔ نخستین حاشیه سازی شده بزر باگل وبوته سرخ وآبی با سرلوح آراسته بزر ولاجورد وشنگرف (61190) .

کاغذ فرنگی آهارمهره - جلدروغنی آراسته باگل وبوته رنگارنگ درون و بیرون زمینهٔ بیرون سبز وزمینهٔ دروخ سرخ .

۳۲۶گ ۱۹×۳۱ - ۲۰س۱۱×۲۱ .

امثله

امثله صرفی که میگویند از میرسید شریف است و بارها در جامع المقدمات بچاپ رسید .

[۱۶۱ - ج]

شمارهٔ دوم دفتروبنسخ اسماعیل‌بن حمیدبیك ارمنی درروزیکشنبه۸ رجب ۱۲۴۰گ ۴۵پ-۴۸ر .

انیس التجار

از مهدی بن ابی ذر نراقی است در هفت باب و بچاپ هم رسیده است (ذریعه ۴۵۳:۲ - فهرست سپه ۳۶۸:۱ - مشار۱۷۵) .

[۱۸۵-ج]

بخط نستعلیق با عنوانهای شنگرف سدهٔ ۱۳ (36525) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی .

۱۳۴گ۱۴×۲۱ - ۱۹س۸×۱۴/۵ .

انیس الموحدین

ازمهدی‌بن ابی ذر نراقی درپنج باب وبچاپ رسیده است (ذریعه ۴۶۷:۲-مشار ۱۷۷) .

[ج - ۱۹۹]

شمارهٔ سوم دفتر و بنسخ سدهٔ ۱۳ ۲۶۰۴۱۳ر - ۸۵ر.

اوصاف الاشراف

از خواجهٔ طوسی است و بارها بچاپ رسیده است (ذریعه ۲ : ۴۷۷ - مشارص ۱۸۰).

[ج - ۱۹۹]

شماره یکم دفترست و بنسخ سدهٔ ۱۳، باعنوانها ونشانهای شنگرف، گ ۲پ - ۲۰ ر، پس‌ازین دوبند عرفانی وابیاتی فارسی است ازکشکول ناگ ۲۳ر (43036) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی.

۸۸گ ۱۲×۲۰/۵ - ۲۱س۶/۵×۱۴/۵ .

[۱ - د]

بخط نستعلیق با نشانه‌های شنگرف، دردوجدول زر ولاجورد وآبی وشنگرف ، میان سطرها زراندود شده ، علی رضای حسینی موسوی در ذی‌قعده آن را نوشته است، تاریخ سال آن پاك شده وباید ۱۳۰۰ وچندی‌باشد، سرلوحی رنگارنگ درآغاز هست (26656) .

کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی .

۴۴گ ۱۲/۵×۱۹/۵ - ۱۰س۸×۱۲/۵.

ایمنی ازبطلان نفس درپناه‌خرد

از بابا افضل کاشانی است و درجلد دوم مصنفات او و در پایان ترجمهٔ فارسی جاویدان خرد بچاپ رسیده است (نیز ف ۳۲۷ش۱) .

[۷۲ - ب]

شماره هشتم دفتراست و درگ ۱۲۷ ر - ۱۲۸ پ مورخ ۱۲۹۴ .

بحرانساب

رساله‌ایست در نسب وسر گذشت سادات (فهرست ادبیات ص۴۱).

[۲۷۴ - ج]

بخط نستعلیق ، محمد حسین‌بن میرزا عبدالله تونی در ۱ج/۱۲۸۳ آنرا نوشته است ، مرتضی قلیخان وکیل‌الملك فرمانروای کرمان وبلوچستان نسخه را به صدیق‌الملك محمدبن عبدالله نوری‌رئیس دفترخانهٔ وزارت خارجه یادگار داده ویادداشت او بخط ومهرش مورخ شوال ۱۲۸۸ در صفحهٔ عنوان دیده میشود ، یادداشتهای انتقادی دربارهٔ اینکه این سید مرتضی‌آن علم الهدی معروف نیست و جز آن درهامش نسخه هست (55845) .

کاغذ فرنگی کبود - جلدتیماج سرخ ضربی .

۹۷گ۱۶×۲۱ - ۱۴س۹/۵×۱۴ .

بحرالمعارف

از آخوندملاعبدالصمدهمدانی (م ۱۲۱۶) است درعرفان و در تبریزدر کارخانهٔ آقارضا باسمچی‌بکوشش‌فرزندش‌استاد کربلائی محمد در ۵۵۰ صفحهٔ رحلی‌در۱۲۹۳ بچاپ سنگی رسید (ذریعه ۴۷:۳ - مشار۲۰۷) .

[۹۱ - ب]

بخط نسخ ونستعلیق، با نشانه‌های شنگرف سدهٔ۱۳ ، فهرست مطلبها درآغازهست (48398).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی.

۲۴۴گ ۲۰×۲۹ - ۲۴س۱۲/۵×۲۲/۵ .

برهان الکفایة

از شریف علی بکری موصلی است(ف۸۳۸) .

[۹۱- ج]

بخط نسخ ، با عنوانهای شنگرف و لاجورد سدهٔ ۱۱ ، مهدعلیا نسخه را برای مدرسهٔ تازه ساز خود در تهران درروز پنجشنبه ۱۸ع/۱۲۷۲ وقف کرد ، مالك مسیح نوری وازی و محمد صالح طبیب (9359) .

کاغذ سپاهانی نخودی - جلد تیماج مشکی ضربی‌گردآن زرد

۲۰۶گ۱۵/۵×۲۴ - ۲۳س۱۲×۱۷ .

[۲۹۲ - ج]

این نسخه تااندازه‌ای بانسخهٔ پیش یکسان نیست وگزیده مانندیست ازآن وچنین است :

آغازافتاده: ازدلیل گفتم اگرخداوند حاجت نحس بود دلیل بوی متصل باشد . . . در بیرون آوردن اوقات مسائل بدانکه چون قمردلیل کند .
انجام : ضعیف بود وکم گزند باشد .
بخط نستعلیق با عنوانها ونشانهای شنگرف، ومحمدخادم بخورسوز در ج۱۰۶۶/۲ آنرا نوشته است (53056) .
کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج ترياکی ضربی مقوایی
۲۹۱گ۱۲×۲۲ ـ ۱۴س۷/۵×۱۵.

بیست باب

از نظام‌الدین عبدالعلی‌بن محمد بیرجندی (م ۹۳٤) در شناختن تقویم که در ۸۸۳ آنرا بپایان رساند و بارها بچاپ رسید (ذریعه ۳ : ۱۸۸ ـ طوس ش ۱۸ و ۲۰) همانست که ملامظفر گنابادی آنرا شرح کرده است (ف۹۰۵) .

[۳۰۲ـ ج]

شماره یکم دفتر است وبخط نستعلیق محمد مؤمن بن محمد باقر فندرسکی در روز چهارشنبه ۱۰۸۴/۲ج۸ درگ۱ پ ـ ۳۵ پ، درگ ۱ ر شعرهاایست بفارسی دربارهٔ منازل ماه : «شرطین‌زن‌بمیرهم درآن سال ... هرآنچه یادکرده درنوایح» گویا ازطوسی باشد وبنستعلیق ریزوتازه تر (55858) .
کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ترياکی ضربی مقوایی.
۲۱۸گ۱۲/۵×۱۹ س۷/۵×۱۴ .

پاسخ کاشانی بهراسکانی

پاسخ افضل‌الدین کاشانی است بپرسشهای منتجب‌الدین هراسکانی (ف ۱۹۲) ودربند ۷ از « مکاتیب وجواب اسئله » جلد دوم مصنفات کاشانی بچاپ رسیده است درنسخهٔ ما پرسش وپاسخهابترتیب چاپی نیست .

[۷۲ ـ ب]

شماره دهم دفتراست ودرگ ۱۳۱ ر ـ ۱۳۴ ر مورخ ۱۲۹۴ .

پاسخ گرگانی بمیرزا اسکندر

میرزا اسکندر پسر عمرشیخ چند پرسشی فلسفی و کلامی از میر سید شریف

گرگانی کرده وپاسخ گرفته‌است. ترتیب‌پرسشها وپاسخهاجز ترتیب نسخهٔ دانشگاه است (۱۹۳) این پرسش و پاسخ در چند فصل است .

آغاز: بسمله . سئوالاتی که امیرزاده اسکندر از ... میرسید شریف درایام حکومت درشیراز نموده : اول درباب‌آفرینش اول چیزی که آفریده شد جمعی عقل را میگویند وجمعی عشق را .

انجام: بتوحید ازآنجا ناشی گردد . والله الموفق للصواب .

[۴٦ - ج]

شماره دوازدهم دفتر است ودرگ ۲۵۴ ر - ۲۵٦ پ.

پندلقمان

پندهایی بلقمان داستانی‌نسبت میدهند، نسخهٔما فارسی است وازروایات شیعی.

[۱۱۱-ب]

شمارهٔ۲٦ دفتروبخط نستعلیق ریزدیگر وچلیپا، بانشانه‌های شنگرف،گ ۳۴۱ر-۳۴۲پ، پس‌ازاین تاپایان دفتر مطالب پراکندهٔ فارسی است .

تاریخ آل مظفر

محمود کتبی مؤلف‌این کتاب‌است وآن گزیده‌ایست ازمواهب الهی‌معین‌الدین یزدی و کتبی‌آنرا میان کتاب ٤و٥ تاریخ گزیدهٔ مستوفی قزوینی گذارده و در ۸۲۳ بانجام رسانده است (استوری ۲۷۷:۱ - دیباچهٔ مواهب چاپ۱۳۲٦ تهران) این کتاب یکبار دردنبال تاریخ گزیده درلندن در۱۹۱۰ ص٦۱۳ - ۷۵۵ ویکبار درتهران‌بسال ۱۳۳۵ در ۱۲٦ ص بچاپ رسیده است . دیباچهٔ نسخهٔ ما در چاپ لندن نیامده است (مشار۲۹۲) .

آغاز: بسمله. وبه‌نستعین درذکرپادشاهان‌آل‌مظفر هفت‌تن بودند... مولانا افضل‌سعید مغفور مولانا معین‌الدین یزدی ... بعضی‌از تاریخ

ایشان تألیف فرموده ... در تاریخ شهور سنهٔ ثلث و عشرین وثمانمائة که‌بنده ... محمود کتبی .. برحسب اشارهٔ علیه بسعادت کتاب‌تاریخ گزیده که ... حمدالله مستوفی ساخته وپرداخته مشرف شد... تاریخ آل مظفر را ... داخل این نسخه میباید گردانید .

انجام :

ملك خداست ثابت و باقی و بعدازان
آثار خیر ونام نکو ود گر هبا است .

بعدازین تتمه تاریخ گزیدهٔ قزوینی است که در قلم میآمد . . . وعلیه التکلان .

[۱۳۵ - ج]

بخط نسخ باعنوان شنگرف روز چهارشنبه ۱۲ صفر ۱۳۲۵ (49429) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج زرد درون سرخ وضربی مقوایی.
۳۸۴ص۱۴/۵×۲۳ - ۱۹س۸/۵×۱۵ .

تاریخ جدید

تاریخ قرن جدید است که در مدرسهٔ سیاسی قدیم خوانده میشده است .

آغاز: بسمله . تاریخ جدید ۱۴۵۳_۱۷۸۹ ، تاریخ عمومی‌وخصوصی را هرملتی ... تنظیم میتواند کرد .

انجام : کاررا منجر بانقلاب تغییر حکومتی فرانسه مینماید.

[۸۴ - د]

نستعلیق حسین‌بن علی‌بن عبدالجلیل در پنجشنبه ۱۳قوس ۱۴۱/۱۳۳۷/۱۲۹۷ در۷۸۲ص(1495).
کاغذ فرنگی‌جلد تیماج مشکی مقوا .
۳۹۵ص۱۱×۱۸/۵ - ۱۵س۷/۵×۱۵ .

تاریخ شعرا

از شمس‌العلما است ودر کلاس پنجم مدرسهٔ سیاسی قدیم خوانده میشده است.

آغاز: بسمله . وبه نستعین . شعر بمعنی دانش و ادراك معانی است بحدس صائب .

انجام : ونیزفصیح‌العراقین شیرازی از شعرای معاصرمیباشد .

[۸۳ـد]

نستعلیق امرالله‌بن حسینعلی‌خان ازندریانی ملایری از خانهای ترکمان درشنبه ۲۵ع/۱۳۳۲/۱در ۱۷۴ص (2625) .

کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز مقوا .

۸۸گ۱۱×۱۸ - ۱۵س۸×۱۴/۵ .

تاریخ عضدی

سر گذشت زنان‌فتحعلی‌شاه قاجاراست که عضدالدوله سلطان احمد میرزاپسر همین شاه بدستور محمد حسن‌خان اعتمادالسلطنة آنرا ساخته و در ج۱/۱۳۰٤(ئیت ئیل) در زمانیکه فرمانروای همدان بوده بپایان رسانده است .

این کتاب در بمبئی بسال ۱۳۰٦ در ۱۵۸ ص بچاپ سنگی رسیده و درتهران بسال ۱۳۲۸ خ نیزچاپ شده است .

(مشارص۳۲٦ - ذریعه ۲٦۵:۳) .

آغاز بی دیباچه : هو . روز سه شنبه سیزدهم شهرشعبان‌المعظم‌یونت ئیل سال ۱۳۲٤ شروع بتحریر این کتاب نمود . بسمله . کتاب‌شرح حالات واسامی‌زوجات خاقان مغفورفتحعلیشاه قاجار . زوجات خاقان خلد مکان چند نمره بودند .

انجام : ودرو گوهرمرحمت فرمودند . شکراً علی‌السلامة برحسب امر ... معتمدالحرم آقا میرزا دائی ... این نسخه ازروی نسخهٔ خطی تألیف مرحوم سلطان احمد میرزای عضدالدوله ابن الخاقان المغفور استنساخ و در روز یکشنبه دوم شهر رمضان المبارك یونت ئیل سال

۱۳۲٤ . . . بقلم . . . محمد رضاء الشریف ابن المرحـوم حسینعلی الشیرازی ... اختتام پذیرفت .

[۳٦۰-ج]

بخط شکسته نستعلیق محمد رضای شریف‌بن حسنعلی شیرازی که درسه شنبه ۱۳ شعبان ۱۳۲۴ (یونت‌ئیل) آغاز ودرروز یکشنبه۲ رمضان همین‌سال بانجام رسانده وبدستورمعتمدالحرم آقامیرزادائی ازروی نسخهٔ خطی سلطان‌احمد میرزای عضدالدوله ابن خاقان مغفور نوشته‌است (61173).

کاغذ فرنگی کبود - جلدتیماج سرخ مقوایی.

۱۳۰گ۱۸×۲۳ - ۱۱س۱۱/۵×۱۵ .

تاریخ قاجار

جلد یکم این کتاب دربارهٔ محامد ماثور ومواقف مشهور فتحعلی‌خان ومحمد حسن‌خان وترجمهٔ مآثر ومفاخر آقامحمد شاه و فتحعلی‌شاه است وجلد دوم(نسخهٔما) درباره وضع روزگار محمد شاه وناصرالدین است . در دیباچه نام امین الدوله آمده است .

در عنوان صفحهٔ یکم دارد « ناصرالدین قاجار» چون در میانه صفحه جای نام او سفید گذاشته شده است .

مؤلف در جایی می‌نویسد « وجد این بنده محمد ابراهیم نیز بدان روزگار از پی مهمی بیزد مقیم بود» .

آغاز: بسمله . درمجلداول‌ازین کتاب جملتی ازمحامدماثورومواقف مشهور امیرتاج بخش‌فتحعلی‌خان‌وپادشاه جهانگشا محمدحسنخان... یادرفت وبترجمهٔ مآثر وتذکرهٔ مفاخرشاه شهید سعید آقا محمدشاه وخاقان مغفورمبرورفتحعلی‌شاه... موشح ومذیل گشت‌درین‌مجلدنبذی از لباب حکایات ونقاوهٔ روایات عهد ماضی وروزگارسلطنت‌شهریار غازی محمدشاه... برآئین‌ایهام وایجازبل ایحاء واعجازاملا میرود و براثروقایع روزگار دولت ... السلطان (ناصرالدین‌قاجار)... نگاشته میآید .

انجام : برجای نوای عودووتر... فواتح (افتاده) .

[۱۳۱-ب]

خط نستعلیق، عنوان شنگرف سدهٔ ۱۳، دردوجدول‌زر وشنگرف ولاجورد (61188).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی مقوایی.
۱۹گ ۲۰×۳۲/۵ - ۱۵س ۱۰/۵×۲۰/۵ .

تاریخ قاجار

تاریخ قاجار است از آغاز پیدا شدن این خاندان تا حادثهٔ سال ۱۲۷۱ ازاحمد منشی رازی سبط بدایع نگار بنام ناصرالدین‌شاه که‌دردیباچه‌ازخودیاد کرده‌است. در آن از سالهای ۱۲۷۰ و۱۲۷۱ و۱۲۷۳ (سال نهم پادشاهی) و۱۲۷۵ هم یاد شده است . مؤلف در نسخهٔ ما که اصل است تغییراتی هم داده واین تغییر وتبدیل اودر (۱۳۰٤) سال چهلم پادشاهی ناصرالدینشاه بوده است .

از دیباچه برمیآید که مؤلف میخواهد بکتاب نام بدیع‌التواریخ یا تاریخ بدیع بدهد .

آغازش ۱۳۲/۱-ب : بسمله . الحمدلله الواهب المنان فایض‌الجود قدیم‌الاحسان ... فرخ نامه‌ای که کلك‌بدایع طراز‌عقول‌زیب‌دفتر اقبال وقبول سازد .

انجام : وماالطول الا ان یطیل له العمرا .

آغازش ۱۳۲/۲-ب : بسمله . الحمدلولیه‌والصلوة‌علی‌نبیه‌محمدوآله چون سال‌هجرت رسول ص بریکهزارودویست وهفتادوپنج رسید وده سال‌تمام از روزگار سلطنت پادشاه جهان خداوند منصور ابوالنصر قاجاربرآمد .

انجام : وسه دیگر شاهنشاه جوان ناصرالدینشاه خلدالله ملکه که خاطر همایونش باستاره همرازباد وروزگارهمیونش باسیاره در تك وتاز (تم‌الکتاب) .

[۱۲۲/۱ - ب]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۴، مهر «یااحمد ۱۳۰۷» دارد (61192) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی.
۳۶۴ ص ۲۲×۳۴/۵ - ۱۸س۱۲/۵×۲۳/۵ .

[۱۲۲/۲-ب]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، مهر «یااحمد ۱۳۰۷» دارد (61191) .
کاغذفرنگی نخودی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.
۵۵ ص ۲۲×۳۴/۵ - ۲۱س۱۳×۲۵ .

تاریخ قرون وسطی

کتاب تاریخ قرون وسطی که در مدرسهٔ سیاسی قدیم خوانده میشده است.

آغاز: تاریخ قرون‌وسطی . بسمله وبه نستعین. قبل‌ازشروع بمقصود اصلی .

انجام : وفتح ازیشان باشد .

[۸۵ - د]

نستعلیق امرالله‌خان دفتردار مدرسهٔ سیاسی‌که میرزا حسین‌خان‌بن علی‌بن عبدالجلیل آن‌راکامل نمود، مورخ ۱۴۱ (۱۴قوس) ۱۲۹۷/۱۳۳۷ در۴۹۶ ص (1494) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای .
۴۲۵ ص ۱۱×۱۷/۵ - ۱۵س۸×۱۴/۵ .

تاریخ کلام الملوك

ازیوسف‌بن حسن‌لاهیجی‌زندهٔ در۱۲۵۶و۱۲۶۰ ازدرباریان دودمان‌قاجاراست. درخود کتاب مؤلف خود را ضیاءالدین یوسف عزیز نامیده‌است (ص۳۹۰) ودرپایان آن(ص۵۲۰) چنین آمده‌است :

« بتاریخ‌روز جمعه دهم‌شهررمضان المبارك سنهٔ ۱۲۵۶ هجری مطابق‌سیچقان ئیل در دارالخلافه تهران سمت تحریر و اتمام یافت فی ید اقل خلق‌الله یوسف مؤلف

تاریخ کلام‌الملوم و این خود جزوی ازان مسودهٔ تاریخ است ان شاءالله خداوند عالم توفیقی کرامت کند که اندك ناتمامی این تالیف شریف را تمام کرده از مسوده‌بیرون آورد» .

(یادگار س۲ ش۷ ص۶۵) .

فهرست مطلبها :

یادداشتهای مؤلف و ماده تاریخها ص۱
ساسانیان ص۱۰
بنی‌عباس ص۲۷
سامانیان ص۵۹
غوریان ص۷۱
سلجوقیان ص۸۳
اتابکان سلغری شعبهٔ۲ ص۱۱۵
اسماعیلیان مصر ص۱۲۲
طاهریان ص۱۲۸
شاهان نیمروز ص۱۷۹
تاریخ ایران باستان و کیانیان ص۹
بنی‌امیه ص۱۴
صفاریان ص۵۶
غزنویان ص۶۵
دیلمیان ص۷۴
اتابکان سلغری شعبه۱ ص۱۱۴
قراختائیان ص۱۱۷
ملاحدان الموت ص۱۲۴
غوریان ص۱۴۷
قابوس وشمگیر ص۱۸۴
اردشیر و آئین ایرانیان و آئین زردشت ص۲۰۸
کرت وسر گذشت امیروجیه‌الدین سربدار ص۲۲۱
زندیان ص۲۲۲
سر گذشت شیخ خضر بن عطاءالله موصلی ص۲۷۱
چیره شدن مسلمانان بر هند و گشودن آن از تاریخ فرشته یا تاریخ گلشن ابراهیمی ص۲۷۲
شاهان دهلی ص۲۷۷
سر گذشت شاه عباس یکم ص۳۱۰
سلاطین عثمانی ص۳۱۹
دنبالهٔ تاریخ شاهان دهلی وغور (ازص۲۷۷) ص۳۵۰

سر گذشت عماد شاهیان و بربدشاهیان فرمانروایان برار ص۳۸۸
سر گذشت ناپلئون از روی ترجمهٔ انگلیسی که بخط محمد شاه قاجار نوشته شده بود ص۴۲۹
تاریخ اسکندر و جنگ او با ایرانیان از روی تاریخ جمز کمل انگلیسی که برای عباس میرزا تألیف نموده است ص۴۷۵

آغاز: عباس میرزا معزول‌بود این شعررا گفت :

سکه صاحب قرانی برشما میمون نبود
باز آن بیهوده سلطان بن سلطان شما

(یادداشت دربارهٔ سکهٔ فتحعلی شاه و محمد شاه و سجع مهر محمد شاه)(۱)

انجام : اینست تمامی حالات اسکندر از روی ترجمهٔ انگلیسی که در ابتدای کتاب شرح داده شد .

[۳۶۶ - ج]

بخط‌شکسته نستعلیق خود مؤلف درروز آدینه ۱۰ رمضان ۱۲۵۶، ۵۲۰ صفحه شمارد(61198)
کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی زرکوب مقوایی‌گرد تیماج مشکی.
۲۶۲گ ۱۷×۲۱ - ۲۰س۱۲۵×۱۶ .

تاریخ کلام‌الملوك(فی بیان ظهور وایجاد الخط واحوال الخطاطین)

از میرزا محمد یوسف لاهیجی است و از خط در آن بحث شده و سر گذشت خوشنویسان درآن آمده است و گویا بخشی است از کتاب پیش و این بخش در آن نیست (نسخهٔ ما) .

(فهرست خدیوی تاریخ فارسی ص۵۰۰ - استوری۱ : ۱۰۷۸- فهرست ادبیات ص۷۷) درهامش صفحهٔ یکم نسخهٔ ما چنین‌آمده است :

« این یك جزوی است از اجزاء تاریخ کلام‌الملوك درپدیدآمدن خط و احوال

۱- درص۸ یادداشتی است دربارهٔ آتش‌سوزی شهررشت در ۱۲۶۰.

ارباب خط از تألیفات مخدوم امجدم میرزا محمد یوسف لاهیجی که بعنوان مسوده و تذکرهٔ خاطر تحریرشد . بدانکه اصل خط الخ . کذاوجدت فی نسخة قبل البسمله».

آغاز: بسمله بدانکه اصل خط نقطه است چنانچه هر گاه نقطه دو یا سه بهم پیوستی خط باشد (مانند نسخهٔ خدیوی) .

انجام : مولانا بمشهد که وطن او بود معاودت نمود .

[۳۴۸- ج]

بخط نستعلیق با عنوانها و نشانهای شنگرف ازسدهٔ ۱۳ (49770) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنایی ضربی.
۱۴/۵×۷/۵س۱۲ - ۲۱/۵×۱۴گ۴۲ .

تاریخ معاصر

تاریخ معاصر ایست که درمدرسهٔ سیاسی قدیم می‌خوانده‌اند .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . تاریخ معاصر بطور نت . مسئله آزادی طلبی یکی از خصائص عمدهٔ اروپا است .

انجام : که قابل تدریس باشد .

[۸۳ - د]

نستعلیق میرزا حسین‌خان محاسب ودفتردار مدرسهٔ علوم سیاسی در دوشنبه ٦ رجب ۱۷ حمل ۱۳۳۷/۱۲۹۸ در ۵۹۷ ص (1496) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی.
۱۵×۷/۵س۱۵ - ۱۷/۵×۱۱/۵گ۳۰۲.

تاریخ معاصر ایران

این تاریخ ترجمه ایست لفظی از متنی انگلیسی که رحیم بن حکیم الممالك بدستور شاه ساخته است در دو فصل و سه مقاله در تاریخ قاجاریان از سر گذشت این خاندان از آقا محمد شاه تا ناصرالدینشاه و مقاله سوم دربارهٔ پیمانهائی استکه

میان دولت ایران و انگلیس و روس وفرانسه بسته شده‌است. در پایان فهرست‌نامهای سفیران انگلیس و روس و فرانسه از ۶۸۹ (۱۲۹۰ م) تا ۱۲۹۰ (۱۸۷۳ م) و مطالب جغرافیائی دیده‌میشود. نسخه‌را مترجم درشب آدینهٔ ۱۶ ج۱قوی‌ئیل/۱۳۰۱ (۱۴مارس ۱۸۸۴) بپایان رسانده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین . . . مصنف این مختصر تاریخ نارخام که از اهالی انگلستان و نایبان وزارت امور خارجهٔ دولت انگلیس است تاریخ دولت شاهنشاهی ایران را بطور اختصار ازپیش دادیان تا سال بیست وپنجم سلطنت شاهنشاه ... ما ... بزبان انگلیسی نگاشته. این اقل خانه زادان وغلامزادگان رحیم‌بن حکیم‌الممالك برحسب امر قدرقدرشاهنشاهانه ... امروز فقط تاریخ سلطنت‌سلاطین نامدار ... سلسلهٔ جلیلهٔ قاجاریه میپردازد ... وشرح احوال مصنف و مترجم را ... در ابتدای جلد ثانی ... خواهد نگاشت.

انجام: وباسلاف خویش تأسی نکرده باشد (سپس ملحقات‌است) ... موسیوبل‌شارژدافر درسنهٔ ۱۲۸۹ هجری (مطابق‌سنهٔ ۱۸۷۱ مسیحی) (فهرست سفیران).

[۳۲۷ - ج]

بخط نستعلیق‌سدهٔ ۱۴ ونسخه اصل است، فهرست‌مطالب درآغاز نسخه هست ولی صفحه‌شماری آن باکتاب درست درنمیآید، نسخه ازان مخبرالسلطنه بوده‌است، صفحه شماری ۱۹۰ (49498).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنایی مقوایی.

۰۱۶×۸/۵س ۳۰ - ۲۲×۱۵/۵ ۳۱۰۶

تاریخ نادرشاه

ترجمهٔ تاریخ نادر جمس فریزر (چاپ دوم درلندن بسال ۱۷۴۲) است که ناصرالملك مشیرحضور همایون بدستور صدیق‌السلطنة انجام داده است. همین است که بارهٔ سوم در روزگاراحمد شاه درذی‌حجهٔ ۱۳۲۷ در کرمانشاهان درمطبعهٔ‌شرافت احمدی در ۱۷۳ صفحه ربعی‌بچاپ سربی رسید (نیزمشار۳۴۳).

[۱۵۲ - ج]

نستعلیق دوشنبه رمضان۱۳۰۵، درجدول‌زر ومشکی، در۲۱۴صفحه، ازمحل‌هدیهٔجناب آقای دکتر مصدق خریداری شده است (49762) .

کاغذ فرنگی - جلد مخمل مقوایی.

۱۲۲گ۱۳/۵×۲۲ - ۱۱س۸×۱۶ .

تبصرة المبتدی وتذکرة المنتهی

ازصدرالدین محمد قونوی(م۶۷۳)است (چلبی۱:۲٤٤- مجلس۲:٤۱٤ش٦٤۹) دریك مقدمه وسه مصباح : نخستین‌درمعرفت ذات درسه‌لامع، دوم دراحکام‌طورولایت ونبوت دردولامع ، سوم درمعرفت دنیا وآخرت دردولامع ، سپس یك خاتمه‌است. این کتاب از شیخ ناصرالدین محدث نیز دانسته شد . در کتابخانهٔ سپهسالار نسخه‌ای ازاین هست (ش۸/۶۵۵۵) .

آغاز: سزاوار حمد وثنا حضرت جلالت احدیت راست ... اما بعداین کلمه‌ای چنداست دراحوال معارف وقواعد طورولایت که ازتتق‌غیب جلوه کرده است .

انجام : کمااثنیت علی نفسك . . . از خاك در تو تاج و تارك دانند الحمدلله الواهب ... وسلم تسلیما کثیرا (تم و کمل ولله‌الحمدوالمنة).

[۵۷ - د]

شمارهٔ یکم دفتر بخط نسخ باعنوانهای شنگرف سدهٔ دهم، هرچهار شمارهٔ دفتر بیك خطاست و سومی تاریخ ۹۷۵ دارد . گ ۲ پ - ۳۲ پ ، مهر عبدالباقی‌بن صدرالدین محمدالفیضی در صفحهٔ عنوان هست (447788) .

کاغذ سمرقندی نخودی - جلدتیماج تریاکی مقوایی.

۸۶گ۱۰/۵×۱۶/۵ - ۲۰س۶/۵×۱۲/۵ .

تجارات ومکاسب (رساله دراحکام...)

رساله ایست در تجارت ومکاسب که بدرخواست برادران نوشته شده است . حسن‌بن جعفر طباطبایی درصفحهٔ عنوان نسخهٔما نوشته استکه این رسالهٔ عملی فارسی ازنیای بزرگم نگارنده ریاض است وبخط او است .

آغاز: بسمله . حمدله ... این رساله‌ایست در احکام تجارات و مکاسب حسب الالتماس برادران دینی ... تالیف شد .

[۲۶۳ -ج]

نسخه تا آغاز احکام اجاره است و بدینجا « اجرت‌باشد و نه عامل» پایان میپابد ، نسخ سدهٔ ۱۳ (52986) .

کاغذ فرنگی- جلدتیماج پارچه‌دار.

۱۵٫۷۱×۲۱ - ۴۳س۹×۱۶.

تجوید (رسالهٔ ...)

این رسالهٔ تجوید از عمادالدین علی شریف قاری استرابادی مازندرانی است که درزمان شاه تهماسب میزیسته است (منزوی ۹۹:۱ و۲۳۷) همین رساله در ذریعه (۳۷۱:۳) یاد شده است .

آغاز: تجوید عماد الدین الشریف القاری الاسترابـادی . بسمله . الحمدلله‌رب‌العالمین... چنین گوید ... عمادالدین علی‌الشریف‌القاری الاسترابادی که نزد ارباب دانش . . . هویداست که بعداز معرفة الله افضل عبادات نماز است وآن درست نیست مگر بخواندن قرآن وآن میسر نیست مگر بعد ازمعرفت مخارج حروف وصفات وقواعدتجویدی واختلافات قرائت عشر درفاتحه واخلاص واین رساله مرتب شده بر مقدمه ودوازده فصل وخاتمه .

انجام : ازاستادماهرصاحب سلیقه والله اعلم بالصواب (تمت‌الرسالة فی اول یوم‌الخمیس‌ثامن شهر جمیدی‌الاولی من سنة ثلث و تسعین و ماتین بعدالالف من‌الهجرة) .

[۳۰- د]

شمارهٔ سوم دفتراست وبخط نستعلیق ۱۲۹۳ ، عنوانها شنگرف ،۳، ۴۹ر۵۴ر.

تحفة الائمة العلية فی الحکمة العملیة

این رساله از فتح‌الله‌بن احمدبن محمودشهرستانی سبزواری‌است که برای یکی از بزرگان که دربارهٔ او بسیارستایش میکند و « سلطان سلاطین القضاة القاضی الامام شیخ شیوخ الاسلام» مینامد نوشته است . این رساله مجدول و در یك مقدمه است که ترجمه مانندیست از رسالهٔ شیخ رئیس درتقسیم علوم وسه مقاله که از اخلاق ناصری طوسی واخلاق‌سلطانی که‌برای‌سلطان محمد جونه (۷۲۵ ـ ۷۵۲) نوشته‌اند(۱) گرفته شده‌است، درپایان پندهای بزرگان است . مقالهٔ نخستین (که در هردونسخه مابغلط مقالهٔ دوم نامیده شده) در علم اخلاق است ، مقالهٔ دوم دردوقسم (سیرت انسان بااهل منزلت ـ سیرت انسان بااهل‌نوع) ، مقاله سوم درسیاسات . این‌رساله همان‌است که‌در فهرست ریو (۷۶۵ ش Add26303 I) بنام « اخلاق ظهیری» آمده است وبنوشتهٔ ریو این رساله بنام‌ظهیرالدین ابراهیم‌شاه پادشاه یزد نوشته شده است . درفهرست مجلس (۳۳۵:۲ ش ۵۷۱) ازاین رساله یادشده است .

آغاز: بسمله سپاس و ستایش خدائی را که بقدرت کامله اجناس موجودات از کتم عدم بصحرای وجوداورد ... بررای اولوالالباب . لایح است که علم حکمت و اقدم آن در تعلیم و تعلم بحسب مرتب حکمت علمی است که بعلم اخلاق تسمیت‌یافته وبهترین تصنیفی که درین فن شریف واقع شده است دو کتاب است یکی اخلاق نصیریه که ... نصیرالملة والدین الطوسی ساخته ویکی دیگراخلاق‌سلطانی

۱ـ درذریعه (۳۷٤:۱) از اخلاق سلطانی که شرح و ترجمهٔ طهارت باطن از نخبهٔ فیضیه است ازسیدنورالدین جزائری شوشتری م ۱۱۵۸ که برای شاه سلطانحسین نوشته است یادشده‌است . درفهرست مجلس (۳۳۳:۲ ش۵٦۸) ازاخلاق سلطنت که بفارسی‌است وبرای محمد خدابنده اولجایتو نزدیك ۷۰۹ و ۷۱۰ نوشته شده است یادگردید . بنوشتهٔ ریو (۱۰۹۵ گزیده‌ای‌از)اخلاق سلطانی بنام‌اخلاق‌السلطانیة المحدیة در بیست‌باب‌مجدول درنسخهٔ شمارهٔ Or1844 برگ۳٤۷هست .

که باسم سلطان محمد جونه نوشته اند اما بواسطه تطویل و اغلاق عبارات درتحت الفاظ و کلمات مستورمانده ... بنابرین مقدمه فقیر... فتح‌الله‌بن احمدبن محمودالشهرستانی السبزواری خواست رساله ای مشتمل براکثر مقاصد این کتاب و طرفی از مواعظ حکما و نصایح ملوك عادل بطریق تقسیم وتشجیردرجداول ثبت کند.

انجام : قال سیدالعرب فقال الست زعمت انك رجل من العرب ... فحشا فاه جوهرا .

[۳۶ - ج]

بنسخ روشن، با عنوانها ونشانهای شنگرف و لاجورد و زعفرانی، درجدول زر و شنگرف که ابوالقاسم‌بن حاج سید ابراهیم طرخورانی تفرشی در زنجان دررجب ۱۲۰۹ بدستور شاهزاده محمدتقی میرزا رکن‌الدوله وبنام ضیاءالملك میرزا زین‌العابدین‌خان لشکر نویس نوشته‌است ، گ ۳پ-۳۴ر . از گ ۳۶ پ - ۷۸ پ منشآت ترکی است بخط ترکی وهمه مورخ است ، تاریخ ۱۲۷۱ در صفحهٔ عنوان و درپایان‌نسخه دیده میشود (26649) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنایی مقوایی.

۸۱گ۱۷/۵×۲۴/۵ - ۱۹س۱۰/۵×۱۶/۵.

[۹۹ - ج]

شمارهٔ یکم دفتر است وبخط نستعلیق، عنوانها درشت‌تر، در جدولهای مشکی، میرزاآقای‌طبیب صارم الاطباء رشتی پسرمیرزا داود طبیب در ۱۲۹۵آن‌رانوشته‌است،گ۲پ - ۳۰پ، این‌نسخه چندسطری کم دارد وبدینجا پایان مییابد «من‌انت» (40160) .

کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

۱۵۰گ۱۷×۲۱/۵ - ۱۹س۱۱×۱۶/۵ .

تحفة الابرار الملتقط من آثار الائمة الاطهار

ازسید محمد باقرشفتی سپاهانی‌است(ف۱۸۱۵) .

[۹۰ - ب]

بخط شکسته نستعلیق سده۱۳، جای عنوانها سفید مانده ، بدینجا پایان میابد «دربیان سبب‌این سجده است ... وشرایط وجودیت دراین مکان عمومی وخصوصی» سپس چهار برگ سفید است آنگاه

دارد « الکلام فی محض التسمیه » تا ۲۲ صفحه ونیم و بدانجا ای پایان میابد که در فهرست دانشگاه یادشده است . یادداشت ۱۲۷۹ درصفحهٔ عنوان دیده میشود (۶۶862) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی.
۱۶۲گ۲۱×۳۰ - ۲۴س‌م۱۱/۵×۲۱.

[۲۷۲ - ج]

بخط نسخ با عنوانها ونشانهای شنگرف از سدهٔ ۱۳ ، انجام آن مانند نسخهٔ ش ۷۶۵ دانشگاه است . یادداشت ۱۲۸۹ درصفحهٔ عنوان هست (۶۶3054) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی .
۳۴۶گ ۱۵×۲۱ - ۲۲س‌م۸/۵×۱۳/۵ .

تحفة‌الاخیار

از محمد طاهربن محمدحسین شیرازی نجفی قمی (در گذشتهٔ۱۰۹۸) استودر آن از تصوف وصوفیان‌سخت نکوهش شده‌است . این دانشمند کتابهای بسیاری‌نوشته ودربرخی‌ازآنها فلسفه وعرفان را رد کرده‌است . ازآنهاست : اربعین (ذریعه۱:۴۱۹) وبهجة‌الدارین در کلام (ذریعه ۳:۱۶۲) و تحفهٔ عباسی در کلام بفارسی (ذریعه۴:۴۵۲) وتحفة‌العقلا که در همین تحفة‌الاخیار (ص۳۸و۴۵و۹۶ و۲۰۷) ازآن یاد شده است و حکمة‌العارفین بعربی (ذریعه ۷:۵۸ - فهرست طوس ۴: ۹۵) ، حکیم سید محمد مؤمن تنکابنی دررد‌آن تبصرة المؤمنین در ۱۰۸۶ نوشته است (ذریعه ۳:۳۲۵ و۷:۵۸) همهٔ این کتابهای او درهمین تحفة‌الاخیار یاد گردید . همچنین اوراست الحق الیقین فی معرفة اصول‌الدین در کلام بعربی دارای مقدمه وپنج باب هریکی چند فصل (ذریعه ۷:۴۰ - طوس ۴:۹۴ - سپهسالار ش۲/۵۴۹۸ گ ۲۴۹-۲۷۷) و حجة الاسلام (ذریعه ۷:۲۵۷) وتحفة‌الاخیار همین کتاب ما (ذریعه ۳:۴۱۷) و الفوائد الدینیه فی الرد علی الحکماء و الصوفیة (ذریعه ۴:۴۷۹ و ۱۰:۲۰۶) وفرحة‌الدارین (ذریعه ۷:۵۸). درمتن وهامش روضات خوانساری ص ۳۳۶ و جاهای دیگر که درحاشیه یاد کرده‌ام از کتب

اونامبرده شده از آنها است البرهان القاطع وتحفة الابرار که در ذریعه نیامده است(۱).

درنسخه ش۲٤۷۹ دانشگاه نه رساله ازاوهست.

باری محمد طاهر قمی قصیده‌ای بفارسی درستایش امیر مؤمنان و نکوهش از صوفیان بنام مونس الابرار بفارسی سروده بدینگونه :

آغاز:

بخون دیده نوشتیم بردرو دیوار

که‌چشم‌مردمی‌ازاهل‌روزگارمدار

آخرین شعری که درنسخهٔ چاپی آمده اینست.

رهی که غیر شریعت بود یقین باشد

ره ضلالت و سر منزلش بود سردار

(ص۳۲) پس‌ازین بیتهائی‌هم هست که بچاپ نرسیده است.

اومیخواهد دراین کتاب تحفة الاخیار این قصیده را شرح کند. اودراین کتاب از «سلطان العارفین والد السلاطین و الخواقین المروجین للدین سلطان صفی الدین العلوی الحسینی الموسوی» (ص۲۹) و شاه عباس ثانی (ص۳۰) و از سال ۱۰۷۵ (گ ٤۲ر:خمس وسبعین والف) که در چاپی (ص۹۹) بغلط «خمس وسبعمائه والف» آمده است یادنمود. درهامش‌نسخهٔ ما (گ۱۰۰ر) حاشیه‌ایست گویا ازخود قمی ودرآن از آقاصفی‌خادم اهل مصیبت وعزا یاد شده وآن درچاپی نیامده است.

نکته‌ای که ازاین کتاب برمیآید این است که قمی درچند جا از تبصرة العوام یادمیکند وآن راازسیداجل ابوتراب مرتضی‌بن الداعی‌الحسینی می‌پندارد (ص۱۱۸-

---

۱- برای سرگذشت اوبنگرید به:

روضات ص۳۳٦ و٦۸۲- امل‌الآمل‌ص۵۰۲ - اجازات بحار۱٦٤- مستدرک۳:٤۰۹ -جامع‌الرواة ۲:۱۳۳- فوائد رضویه ص۵٤۸- مامقانی ۳:۱۳۳ - ف۳۰۹۳.

اجازه‌ای که درآغاز نسخهٔ چاپی تحفة الاخیار آمده است در اجازات بحار (همانجا) دیده میشود ودرذریعه (۱:۳۰۰)هم ازان یادگردید.

۱۴۸ ـ ۲۱۷) دیگر اینکه او از غزالی بدمیگوید واوراسنی میداند وسر العالمین را ازاومی‌پندارد ودال بر تشیع او نمی‌بیند (ص۲۰۸) .

در آن از «السهام المارقه» یاد شده (گ ۷۲رص ۱۵۳) و ازمجالس المؤمنین شوشتری خرده گیری شده است (ص۱۶۲) .

نیمهٔ نخستین این کتاب بادیباچه‌ای دررد تصوف آنهم بی‌فهرست‌مطالب ونامها وپرازغلط درتهران بسال ۱۳۳۶ خورشیدی در ۲۲۸ ص بچاپ رسید . از اینچاپ من همین اندازه بهره بردم که این نسخه خطی را دریافتم که چه کتابی است چون پیش ازاین همهٔ آن‌را خوانده بودم ودانستم کداز محمدطاهر است‌ولی‌نام آن‌رانمیدانستم، این چاپ با نسخهٔ خطی ماجدائیها دارد وعنوان‌مطلبها درآن دیده‌نمیشود. اینك باسنجش دونسخهٔ خطی وچاپی فهرست مطالب تا آن اندازه که در این دونسخه هست میآورم :

مطلب یکم درنسخهٔ مانیست ودرچاپی هم پیدا نیست که کجا است.

فصل : علما وتابعان آنها (بر گ ۳ پ خطی ص۲۰ چاپی) :

فصل : دومعنای اولیاء الله (۶رص۲۴) .

فصل : رهبانیت (۱۲ پ ص۳۶) .

فصل : صومعه نشینان (۱۴ پ ص۳۹) .

مطلب دوم دربیان حدیث «الشریعة اقوالی والطریقة افعالی والحقیقة احوالی» (۱۷ پ ص۴۴) .

فصل : مجتهدان طریقت وتارکان اهل بیت (۲۱پ ص۵۰)

فصل : تفسیر « اناالله و اناالحق » بفنانه بوحدت وجود یا حلول واتحاد (۳۲ ر ص۷۱) .

فصل : کنه خدا مجهول‌است (۳۴پ‌ص۷۵) .

مطلب سوم درنسخهٔ ماافتاده است ودرچاپی‌هم بدست نیامد که کجا است .

مطلب چهارم دربدعتهای حلاج وبایزید (۴۹ پ ص۱۱۲) .

مطلب پنجم دربرخی ازعاشقی های مبتدعان (۵۳ پ ص۱۲۰) .

مطلب ششم در عشق مبتدعان بخدای وبدعتهای دیگر آنها (۶۷پ‌ص۱۴۵)
فصل : غنا وشعرخواندن درخانقاه ومسجد (۷۱رص۱۵۱)
فصل : برخی ازسخنان علاءالدوله (۷۷پ‌ص۱۶۳) .
مطلب هفتم درشمه‌ای از کلمات محیی‌الدین (۷۸رص۱۶۴) .
مطلب هشتم سر گذشت ملای روم (۸۱رص۱۶۹) .
مطلب نهم سلسلهٔ نوربخشیان ومعروف کرخی ومشایخ‌دیگر(۱۰۰پ‌ص۲۰۲).
فصل : گروهی دیگر ازبزرگان سنی صوفی (۱۰۳پ۲۰۷) .
مطلب دهم سر گذشت بایزید بسطامی (۱۰۸پ‌ص۲۱۷) .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمین . . . اما بعد بدانکه محتاج رحمت‌الله قادر محمد طاهر این قصیده را که بمونس الابرار موسوم درمنقبت حضرت امیرالمؤمنین ... ترتیب داد و مشتمل بود برمعنی که غیرعلما ادراك وفهم آن نتوانندنمود بنابراین مشکلات آن‌شرحی نوشت ... وآن‌به تحفةالاخیار موسوم ساخت .

انجام:

دانی که‌چیست های‌وهوی این جمع
جمع آمده درس جهل تکرار کنند

فهرستی از مطلبها که ناشر درآغاز آورده است درخود کتاب نیست واستنباط خود ناشر است وتازه هم پیدا نیست که هرمطلبی که‌اوباد کرده در کدام صفحهٔ کتاب‌آمده است . شرح ۱۷ بیت در نکوهش ازفلسفه و کفرابن‌سینا وپیروانش وبیتهای دیگر که در پند واندرز وستایش است بچاپ نرسیده ودرنسخهٔ ماهم نیست.

[۱۲۰ ـ ب]

این نسخه بخط نستعلیق است باعنوانهای شنگرف از سده ۱۱ ، ازآغازانجام افتاده و برابر است با س۱۹ ص۱۴ تا س۱۰ ص۲۲۰ چاپی :
آغاز : جواب‌گوئیم که علم‌آن احادیث صحیحه است .

انجام : کاراز نماز درگذشت و بنهایت .

میان برگ ۳۸و۳۷ نیز افتاده است از س۱۰ص۸۱ تاس۸ ص۹۲چاپی، درگ ۱۰ ر چنین آمده است « عصام‌گویدکه صاحب قصیده چون باین مقام رسیده چند بیتی دیگرازآن قصیده نوشته وبعداز آن‌باز برسرشرح رفته وآن ابیات اینست نظم» در ص۳۲ چاپی چنین‌چیزی دیده نمیشود وعبارتی دیگر آمده است .

درگ ۲۳ر (ص۷۰-۷۱) درپایان فصل‌هم‌کم دارد ، نیز در۱۰۳ پ درپایان فصل‌چهارسطری‌کم دارد (ص۲۰۷) . شاید نویسنده نسخه عصام نام داشته ودراین نسخه دست برده است.

کاغذ سپاهانی ـ جلدکالینگورتازه.

۱۱۰گ۲۰/۵×۲۷ - ۱۶س۳×۱۸/۵ .

تحفهٔ سامی

سر گذشت ٦٦٥ شاعر است در شش صحیفه از ابـوالنصر سام میرزا پسر شاه اسمعیل صفوی (۹۲۳ـ۹۸۳) که در۹۵۷ بانجام رسیده ودرتهران بسال۱۳۱٤خ ودر پتنهٔ هند بسال۱۳۱۵خ بچاپ رسیده است (ذریعه ۳:٤٤۰ـ سپه ۲:٤٦۱ ـ مشار۳٦٦) در نسخهٔ ما ٦٦٦ شماره دیده میشود ، نویسندهٔ نسخه شعر خود سامی راکه در پایان این نسخه (نه چاپ تهران) آمده بشمارآورده است .

[۱۸۷ ـج]

نسخهٔ پاکیزه و بخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف در جدول زر ولاجورد وباشماره‌هر شاعر درهامش‌که به ٦٦٦ میرسد ، درچاشت روزشنبه‌پایان ربیع‌یکم ۹۷٦ مصطفی‌بن اویس‌دردارالغزاة «سرای» آنرا نوشته‌است، سرلوحی بلاجورد وزر دارد ، این نسخه پس از دونسخهٔ مورخ ۹٦۸و۹۷۱ هندکه درديباچهٔ چاپ تهران (ص‌ج) یاد شده ازکهن‌ترین نسخه های مورخ است ، در پایان آن این افزوده هست :

«لمؤلفه فی‌نعت امیرالمؤمنین : خوش‌گشت چمن با نگارفصل‌بهار .. عدوی‌آل علی باد سست وزاروزار» در ۲۷ بیت .

اشعار ویادداشتهای مورخ ۱۲۸۳ و۱۲۸۴ و ۱۲۷۸ در پایان آمده،نسخه در۱۲۹۸ازآن‌کتابخانهٔ صنیع‌الدوله بوده است (49443) .

کاغذ سپاهانی نخودی ـ جلدتیماج حنایی ضربی مقوایی .

۱۲۷گ۱۳×۲۰/۵ - ۱۹س ۷/۵×۱۶.

تحفة‌العالم

درتاریخ‌شوشتر وهند وبرتریهای‌انگلیس‌است‌ازمیرعبداللطیف‌بن ابی‌طالب‌بن

نورالدین‌بن سیدنعمةالله جزایری شوشتری که در حیدرآباد بچاپ رسیده است (ف ۲۱۰۵) او اینکتاب را در ۱۲۱۶ بانجام رسانده است . داستان تألیف این کتاب در ص ۲۲۳ چهل مقالهٔ کسروی گرد آوردهٔ آقای یحیی ذکاء چاپ تهران ۱۳۳۵ آمده است .

[۳۵ ـ ب]

بنسخ با عنوان و نشان شنگرف ، محمد جعفر بن محمد حسین موسوی آن را در روز شنبه ۱۴ رجب ۱۲۴۰ نوشته است ، نسخه دریزد در۱۳۳۳ خریده شده است (42366) .
کاغذ فرنگی نخودی ـ جلدتیماج حنایی ضربی مقوائی.
۲۴۱گ۱۷×۳۰ ـ ۲۳س۹/۵×۲۰/۵.

[۲۳ ـ د]

این نسخه پاره‌ای ازین کتاب است برابر با ص۱۶۹ ـ ۲۷۲ چاپی ، بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ با عنوانهای سرخ، برخی چلیپااست (36568) .
کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج زرد .
۱۰۴گ۱۱×۱۸ ـ ۱۵س۷/۵×۱۵/۵.

تحفهٔ عباسی

ازمولی محمد طاهربن محمد حسین شیرازی قمی است (ذریعه ۴۵۲:۳) وبنام شاه زمان خود که از اونام نمیبرد و گویا بمناسبت نام کتاب یکی از عباسهای صفوی باشد ساخته وبدین‌نام‌نامیده وازخودنیزدرآن‌یاد کرده‌است . رساله در کلام شیعی‌است ودرپایان از نماز گفتگوشده و بروش پرسش وپاسخ است و عنوانهای فصل هم‌دارد. درتحفه‌الاخیار او ازین کتاب یاد شده است .

آغاز: بسمله . حمدله . اما بعد ای عزیز من بدان و آگاه باش که دنیا محل فراغت وموضع راحت نیست .

انجام : اما احتیاط آنست که سه بار گفته شود و نه ، از تألیف این رساله فارغ شدالحمدلله رب‌العالمین ۱۶ شهرجمادی‌الاخرسنهٔ۱۰۶۵.

[۱۶۴- ج]

بخط نستعلیق با عنوانهای شنگرف از سدهٔ ۱۱ ، یادداشت ۱۱۰۳ درصفحهٔ عنوان هست(42218) .
کاغذسپاهانی - جلدتیماج مشکی مقوایی .
۱۲۶گ۱۲×۲۱ - ۱۵س۶/۵×۱۴.

تحفة العراقین

تحفةالعراقین از خاقانی شروانی (م۵۸۲) است وبچاپ رسید (ذریعه ۳:۴۵۳ ـ مشار۳۶۹) .

[۹۶- ج]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، چنین است آغاز وانجام آن : «تاطالع اوهمای‌سان شد - آمین آمین کنادجبریل» (55877) .
کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج مشکی.
۵۲گ۱۳/۵×۲۳ - ۲۰س۹×۲۰ .

تحفةالعوام یارساله دروظایف ماه‌رمضان

از فصیح دشت‌بیاضی‌است که مندوبات ومکروهات روزه دار را درآن‌برشمرده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی . و بعد این رساله‌ایست دروظائف ماه مبارك رمضان که جمع کرده و تحفةالعوام اهل‌الاسلام بل‌لخواصهم از کتب معتبره وزبرمشتهره مبنی‌بردوقسم است قسمی سنن ومندوبات وقسمی کاره ومرهوبات . . . القسم الاول فیه ثلاثة وثمانون سنة ... القسم الثانی وفیه احدی و ثمانون بدعة.
انجام : مثل‌آنکه امر کند بقمار یاپوشیدن ابریشمین پسران را . والله اعلم واحکم .

[۲۵۱ - ج]

شماره ششم دفتر است ، بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن از عبدالله کشمیری بخاری در بخارا در پیشین روز یکشنبه ۱۰ صفر ۱۲۵۹، او در پایان رساله‌را به «مولانافصیح دشت بیاضی» نسبت میدهد گ۳۰ر-۳۶ر.

تحفة الفقراء

سفرنامهٔ میرزا علیخان صفاء السلطنه مشتاقی نایینی شاه نعمة‌اللهی نایب اول وزارت امورخارجه است از مشهد تا تهران از راه رباطات بنایین و از آنجا بتهران از یکشنبه ۵ج۲/۱۳۰۰ تا بامداد دوشنبه ۲ذی‌قعدهٔ همین سال .

آغاز: بسمله . یکشنبهٔ پنجم جمادی‌الثانیه ۱۳۰۰ بعد از تلثیم‌عتبهٔ علیه .

انجام : وعصر بشرف حضور بندگان اجل اکرم آقا مدظله العالی فایز شدم .

(فراغت حاصل شد از تسوید این نسخهٔ شریفه (تحفة الفقرا) که سفرنامهٔ مرحوم والد میرزا علیخان نایینی المتخلص بالمشتاقی و الملقب بصفاء السلطنه علیه‌الرحمه است درصبح دوشنبه پانزدهم‌محرم الحرام ۱۳٤۵ مطابق سوم امرداد جلالی ۱۳۰۵ وانااقل‌الناس بقائی صفای نایینی غفرالله له ازاین نسخهٔ شریفه که سفرنامهٔ مرحوم ابوی آقامیرزاعلیخان صفاءالسلطنة نایینی‌مشتاقی‌تخلص‌شاه نعمة‌اللهی‌نایب اول‌وزارت‌امورخارجه ازمشهد ازراه‌رباطات بنایین وازنایین بتهران ودارای تواریخ و جغرافیای دهات وقصبات وبلدان وحکایات‌شیرین است و اسم‌آن تحفة‌الفقرا است ماده تاریخ آن «مسافرت» است‌برای تقدیم بزم حضور شرافت و کرامت‌ظهور حضرت مستطاب‌اجل‌اشرف اکرم‌آقای میرزا علیخان هدایت مخبرالسلطنة وزیرفوایدعامه‌دامت

شو کته باهزاران آشفتگی خیال وعدم فراغت بال درسن شصت وچهارم زندگانی تحریر وتقدیم شد. ازمکارم اخلاق ومراسم اشفاق حضرت معظم امید قبول وعفو ازانواع ناشایستگی آن را دارم بتاریخ فوق).

[۱۶۹ - ج]

خط نستعلیق، عنوان ونشان سرخ (49761).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.
۴۴گ ۱۳/۵×۲۲ - ۲۰س ۸/۵×۱۶/۵.

تحفة القراء

این رساله‌ازمولی مصطفی‌بن‌ابراهیم قاری تبریزی طوسی است که بنام‌شاه‌عباس دوم دریك مقدمه ودوازده باب نوشته و دردیباچه‌آن را چنین نامیده است، نام اودر دیباچه یاد گردید (ذریعه ۳:۴۶۱).

آغاز: حمد بیحد وثنای بی‌عد حضرت قادری و حکیمی را سزد که بقدرت کامله وحکمت بالغه قرآن محمد وفرقان حمید رابرما فرو فرستاد (سپه ش۸۱۳۹).

انجام: وتالیف این مختصر بعد از مجاورت مکه ... درسنهٔ سبع و تسعین بعدالالف دربین‌الحرمین اتفاق افتاد و افتتاح درحرم محترم الهی واختتام درحرم مکرم رسالت پناهی واقع گردید. الحمدلله‌اولا وآخرا ... وصلی‌الله علی سیدالمرسلین محمد وآله المعصومین (تمت الکتاب... فی‌شهر رمضان المبارك سنهٔ ۱۰۶۷ کتبه الفقیرابوالحسن).

[۱۸ - د]

بخط نسخ باعنوان ونشان زر وشنگرف، درجدول زر ولاجورد، باسرلوح زرین، حاشیهٔ «منه» دارد (51887).
کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتریاکی مقوائی.
۱۲۰گ ۱۱/۵×۱۸/۵ - ۱۲س ۶×۱۲.

تحفة المراد

شرحی است برقصیدهٔ میرفندرسکی که حکیم میرزاعباس شریف دارابی برای حسام‌السلطنة در پایان سدهٔ ۱۳ نوشته ودرشرح هربیتی اصولی عرفانی آورده است. ملامحمد صالح خلخالی هم شرحی برآن‌دارد (۳۰ـد) این شرح دارابی درتهران‌بسال ۱۳۳۷ خ در۱۸۱ ص بچاپ رسید (راهنمای کتاب س۲ش۱ص۱۲٦)

آغاز: بسمله. سپاس بی‌قیاس و منت بی نهایت ایزدی را عز شانه سزد که فیض مقدس سبحانی را منبسط ومبسوط ومحیط ونفس‌اقدس رحمانی را مرسل ومحدود وبسیط گردانید... اما بعد چنین گوید صورت گفتار و نقش دیوار... عباس شریف دارابی که چون قصیدهٔ فریدهٔ سیدالحکماء... امیرابوالقاسم... مشتمل براشارات و اسرار ورموز... بود... باشارت وتشویق... آقامیرزا محمد رضاخان خازن کتابخانهٔ ملك‌عادل باذل‌هنرورشاهنشاه‌زاده... حسام‌السلطنه... این بی‌بضاعت... بشرح وتوضیح... آن علی‌سبیل الاحمال... پرداخت...

شرح‌قصیده. بسمله.

چرخ‌بااین اختران نغروخوش زیباستی
صورتی در زیر دارد آنکه در بالاستی

توضیح وتبیین این بیت موقوفست براصول وقواعدی چند.

انجام: و آخر قصیده را بذکر آخر مقامات سالکین ختم نموده رزقنا‌الله واخواننا هذا المقام... والحمدلله رب‌العالمین.

[۴۵ ـ د]

بخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف، ابوالحسن بن عبدالله در ۱۲۹۳/۱/۲۳ج آنرا نوشته‌است، نسخه را شارح به حسام‌الدین فرزند حاج‌میرزا محمد شهیر بحکیم باشی داده است، یادداشت این یکی بتاریخ رمضان ۱۲۹۳ درپایان دیده میشود (49767).

کاغذ فرنگی نخودی ـ جندتیماج سرخ.

۱۷٦گ ۱۰/۵×۱۷ ـ ۱۲س د/۵×۱۱.

تحفة‌المومنین

ازمیرمحمدمؤمن بن‌محمدزمان‌حسینی‌تنکابنی‌دیلمی که درروزگارشاه‌سلیمان صفوی در اشرف مازندران بسال ۱۰۷۷ پرداخته وبچاپ هم رسیده (ذریعه ۴۰۲:۳ ـ مشار ۳۶۵) .

[۱۳۵ ـ ب]

خط نستعلیق، عنوان و نشان‌شنگرف،ازسدهٔ ۱۲، دو صفحهٔ نخستین نسخه و دوصفحهٔ نخستین باب پنجم و دوصفحهٔ نخستین بخش ادویه مرکبه دارای سرلوح و حاشیه سازی شده بزروآراسته بگل و بوته، صفحات دردوجدول زر ولاجورد وشنگرف (61193) .

کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدتیماج تریاکی مقوایی.

۳۲۶گ۱۸/۵×۲۸/۵ ـ ۲۳س۱۲/۵×۲۱ .

[۳۱ ـ ج]

بنسخ باعنوانهای شنگرف محمد مفید درروز چهارشنبه یکم شعبان ۱۰۱۴، یادداشت۱۱۴۴ در پایان هست(10751) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی .

۴۲۹گ۱۷/۵×۲۴/۵ ـ ۲۱س۱۰×۱۸/۵ .

تذکرة‌الاحباب

احمدبن محمد مهدی نراقی بکتاب تحفهٔ رضویهٔ پدرخود که در پاکی و نماز نوشته شده است نگریسته وچیزهائی از خود برآن افزوده وسپس این رساله رابدین نام درسه مقصد درروزه وزکوة وخمس نوشته است .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌رب‌العالمین ... وبعد چنین گوید ... احمدبن محمد مهدی النراقی .

انجام : وختم رساله‌بدینجاشد ملتمس از برادران دینی‌آنست که... این بنده روسیاه را بطلب آمرزش یاد نماید بتاریخ یـوم الاثنین سنهٔ ۱۲۳۶

[۳۴۷ - ج]

بخط نستعلیق با عنوان و نشان شنگرف ، مصطفی‌قلی‌کاشانی برای حاجی محمدحسین‌خان درروز دوشنبه رمضان ۱۲۳۶ آنرا نوشته است (58074).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی .

۱۶س۳۹۱×۲۵ - ۱۷س۹/۵×۱۸/۵

تذکرة الخوانین

میرزا ابوالقاسم‌بن میرزامحمد منجم شهیر بمعلم ثالث در۱۳۰۸ق این کتاب‌را نوشته وبدرخواست بهاءالملك قراگزلو سرگذشت نیاکان اورا ازمحمد حسنخان و دیگران درآن آورده است .

آغاز: بسمله . راقم و راوی این ورقه میرزا ابوالقاسم ابن مرحوم میرزا محمد منجم شهیر بمعلم ثالث نه معلم بچه مکتبی.

انجام : سپرده باولیای کرامند که در رکاب حضرت حجت شمشیر بزنند .

[۳۷۱ - ج]

نستعلیق غشم‌بن هاشم حسینی مهربانی همدانی بفرمودهٔ فتح‌السلطان در روستای قرانقور درهٔ مهربان در ۲۶ رجب ۱۳۳۷ ، سرگذشتی از نویسنده و وضع زمان و گرانی این سالها در پایان هست (55848).

کاغذ فرنگی نخودی- جلدمقوای آراسته .

۱۴س۳۹۰×۲۱ - ۱۳س۸/۵×۱۵/۵

ترجمان لغات القرآن

عادل‌بن علی‌بن‌عادل‌شیرازی حافظ کتاب ترجمان میرسید شریف‌را که بترتیب سورقرانی بوده است بترتیب حروف تهجی درآورده است . این کتاب عادل شیرازی درتبریز بسال ۱۳۱۳ قمری سنگی ودرتهران بسال ۱۳۳۳ خ سربی بچاپ رسیده‌است (دیباچهٔ چاپ تهران - ف۲۱۵۹ - مشار ص۳۹۱ - منزوی۱:۳۳) .

[۳۴ ـ د]

نستعلیق باعنوانها و نشانهای شنگرف ۲۳ذی‌حجهٔ ۱۰۱۳ ، درست مانندچاپ ۱۳۳۳میباشد،صفحات درجدول زر ومشکی است ، ستونهای میان سطور بزرومشکی است (z6646) .
کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج حنایی .
۶۴گ۱۱×۱۸ ـ ۱۰س۶/۵×۱۳ .

ترجمهٔ اخبار روزنامهٔ تایمس و گرافیك واستاندارد

پاره‌ای ازمقالات روزنامه تایمس و گرافیك واستاندارد سالهای ۱۳۰۰و۱۳۰۱ است که بفارسی درآوردند .

آغاز: بسمله . ترجمه اخبار روزنامهٔ انگلیسی موسوم بـه تایمس هفدهم ماه اوت سنهٔ ۱۸۸۳ مطابق سیزدهم شهر شوال المکرم سنهٔ ۱۳۰۰ هجری .

انجام : وقتل آنها را بحاکم خرتوم‌اطلاع داد.

[۳۵۳ ـ ج]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۴ (۵۸۷۰۵) .
کاغذ فرنگی ـ جلد ندارد.
۴۰گ۱۵/۵×۲۲ـ ۲۰س۸/۵×۱۶/۵.

ترجمهٔ امالی طوسی

ملاعلی رضای معلم چنگیز میرزا برای محمد ولی میرزا بترجمهٔ امالی شیخ طوسی‌پرداخته‌است . سندی درآن دیده نمیشود .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . اللهم اختم بالخیرفی طاعتك‌یعنی‌ابتدا میکنم بنام خدای منعم مهربان هردوسرای ... اما بعد برضمیرمنیر ارباب دانش پوشیده ومخفی‌نخواهد بود.

انجام : تاآنچه مذکور شد همگی را دریابد وبالله التوفیق.

[۱۹۲ - ج]

بنسخ بانشانه‌های شنگرف سدهٔ ۱۳ ، در صفحهٔ عنوان آمده « ترجمهٔ امالی طوسی که ملا علی رضای معلم چنگیزمیرزا کرده است درماه ربیع‌الثانی درسال چهارم حکومت یزد ازمال سرکارشوکت مداراشرف والا روحی فداه است سنهٔ ۱۲۴۰» یادداشت ۲۹ رجب ۱۲۶۸ هم دارد (40009)

کاغذ فرنگی سفید ـ جلدتیماج سبز تیره ضربی مقوایی .

۲۴۷گ۱۴×۱۲ - ۱۷س۸×۱۴ .

ترجمهٔ حدیث قیامت

ازمحمد باقر مجلسی است . نوری درفیض قدسی (ص۹) ازآن یاد ننموده‌است . اودوحدیث ازاختصاص مفیدآورده وترجمه کرده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی اعدلاولیائه جنات‌النعیم ... امابعدخامهٔ تقصیرآثار ... محمدباقربن‌محمدتقی ... برالواح عالیهٔ . . . برادران ایمانی ... مینگارد که چون‌توسن نفس امارهٔ انسانی بشهوات‌نفسانی ووساوس شیطانی‌پیوسته‌ازصراط مستقیم طاعت جناب یزدانی‌منحرف میگردد و بدون دانهٔ بشارت و تازیانهٔ وعید بعذاب جحیم عـود او بطریق مستقیم شرع قویم مسیر نمی‌شود لاجرم قرآن وحدیث‌ازاین دونوع مشحون ... و دوحدیث غریب . . . بنظر قاصر رسیده که باین دومطلب وافی ... بترجمهٔ آنها اکتفامی‌نماید .

انجام : در پناه خود نگاه دارد بمحمدوآله .

[۱۵۱- ج]

شمارهٔ دوم‌دفتراست ، درکنارصفحات‌گ۱پ - ۲۷ ر، نستعلیق محمدباقرسیدآقای‌واعظ تفرشی تهرانی درروز شنبه ۷ ذی‌قعدهٔ ۱۲۷۷ .

ترجمهٔ خطوط قدیمهٔ بیستون

چنین است این کتاب درنسخهٔ ما :

آغاز: ترجمهٔ خطوط قدیمه که در بیستون نقش کرده اند و رانس صاحب خوانده وبزبان انگلیس ترجمه کرده آنها مشتمل است بر پنج خانه خانهٔاول مشتمل است برنوزده فقره مجموع نودوشش‌سطر میشود حسب‌الفرمایش ... سلطان محمدمیرزا ... فقرهٔاول . بسمله . من‌داریاوش هستم .

انجام : این‌سارقهاسا کانست .

[۲۰۰-ج]

نسخ باعنوانهای شنگرف ، برای محمد میرزا در۱۲۸۳ نوشته شده است (49781) .
کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدتیماج حنایی ضربی مقوایی.
۱۸گ۱۴×۲۱ ـ ۱۳س۷×۱۳/۵.

ترجمة الخواص

ازفخرالدین‌ملاابوالحسن‌علی‌بن‌حسن‌زواری سپاهانی‌است وتفسیر کوتاهی‌است ازقرآن کریم جز درفاتحه که بتفصیل سخن رانده است . (منزوی۱:۳۶ ـ طوس ۱:۶ و۴:۴۱۲ـ مجلس ۳:۱۱ـ۱۳ـ استوری۱: ۱۴و۱۱۹۷) اواین تفسیر را در۹۴۶بانجام رسانده وازمواهب علیهٔ کاشفی درآن‌بهره برده‌است .

[۱۲ ـ ب

این نسخه ازآغازاست تاپایان سورهٔکهف برابر بانسخهٔ ش۶۰ دانشگاه ، بنسخ وآیات‌بشنگرف ازسدهٔ دهم ، برگ پایان وچند برگ میانه وسه برگ آغاز تازه است ، تاریخ تملك ۱۳۳۰و۱۳۳۱ در صفحهٔ عنوان هست (50606) .
کاغذ سپاهانی نخودی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.
۴۲۴گ۲۳×۳۳ ـ ۲۵س۱۴/۵×۲۲ .

ترجمة سرالاسرار یا السیاسة فی تدبیر الریاسة

دربرابر کتاب سیاست ارسطو کتابی بدروغ بنام سرالاسرار باو نسبت داده‌اند وآن را عبدالرحمن بدوی در «الاصول الیونانیه للنظریات السیاسیة فی‌الاسلام» بسال

۱۹۵٤ بچاپ رسانده وسر گذشت آن رانیز آورده‌است . این کتاب دروغین وساختگی بدوروایت میان‌دانشمندان‌خاورو باخترشهرت پیدا کرد وجانشین کتاب اصلی ارسطو شده ودربرخی از روایتها ده مقاله هم درآن آمده است . درفهرست طوس (۲ : ۳٤۰ ش۲۸و۲۹) از دونسخهٔ آن یاد گردید .

[۹۸ - ج]

این نسخه ترجمه‌ایست بفارسی با متن که بندبند آورده شده وترجمه‌گردید، بخط نستعلیق خوش با نشانه‌ها وعنوانهای شنگرف، متن عربی معرب بسرخی، صفحات درجدول زرین ، کاغذ زرباشی شده است ، ازدیباچه اندکی افتاده وبدینگونه آغاز میشود : « فی‌حفظه کما عهدالی فیه ... یعنی‌وبرمزو اشاره بیاوردم این اسرار راکه درین‌کتاب نوشتم وانباشته نکردم برسرهم معنیهای اوراکه‌پنهانند» نسخه دارای ده فصل است و در فصل دهم پایان میابد بدینگونه : «یغلب الطالب تحمل حساب الغیم بعون‌الله تعالی» ، این فصل دیگر دراین‌نسخه ترجمه نشده است ، خط از سدهٔ ۱۲ است.

کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدتیماج حنایی ضربی مقوایی.

۱۲۹گ ۱۴/۵×۲۱/۵ ـ ۱۵س۷/۵×۱۴/۵

[۱۹۸ - ج]

این نسخه ترجمه‌ایست بی متن در۱۱ مقاله‌ازسید میرزا علی‌اکبرخان حسینی شیرازی‌درزمانی که دربندر بوشهر از طرف ناصرالدین‌شاه از آغاز سال بارس ئیل ۱۲۹۵ تا فصل میزان توشقان ئیل ۱۲۹۶ کارگذارمهام خارجه بوده ونسخه‌ای از متن آن را یافته و بفارسی درآورده‌است .

آغاز : تهدیهٔ رسالهٔ سرالاسرار از ابتدای سال بارس‌ئیل ... السید الحسینی الشیرازی میرزا علی‌اکبرخان . مقدمه الحمدلله رب‌العالمین ... امابعد این رساله ایست در سیاست وقانون در تدبیر ریاست وسلطنت معروف به سر الاسرار .

انجام : «آنچه می‌ماند عمل خیراست‌خیرکن‌تاخیر بیابی وبخیریادکرده شوی والسلام‌تمة‌الکلام» بخط نستعلیق ازخود مترجم وخط خوردگی دارد .

مترجم یادداشتی در صفحهٔ عنوان نوشته که نسخه ازخودم‌است۲۰شوال ۱۳۰۳ ودررفتن بباطوم این را نوشتم ، ۵۱ صفحه شماردارد .

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی (9664) .

۲۹گ ۱۵/۵×۲۰/۵ ـ ۱۹س۹×۱۶/۵

ترجمهٔ شرایع الاسلام

از ابوالقاسم‌بن احمد یزدی است که بدستور محمد ولی میرزا کتابهای جهاد وامر بمعروف ونهی از منکروعقود ومعاملات واحکام وایقاعات شرایع‌الاسلام‌محقق

حلی‌رابفارسی‌درآورد ودرآغازآن دیباچه‌ای دارای یك‌مقدمه وچهارده مطلب گذارده ونکاتی ازرجال ودرایه درآن آورده‌است . او گذشته‌ازترجمهٔ‌متن گاهی‌نیزرأی‌خویش را نیز میآورد . ترجمه درشب دوشنبه ۱۸ج۲/۱۲٤۳ بانجام رسید (ف۱۹۲۷) .

آغاز: هوالمستعان . بسمله . ابواب روض‌الجنان کلام بمفاتیح حمد وستایش داور علامی مفتوح است کـه کتاب شرایع قدرتش را ایجاد ماسوی ترجمه‌ایست وافی .

انجام : ابی‌القاسم بن احمد الیزدی غفرالله خطیئاتهما . . . امین یا رب‌العالمین.

[۸۵ ـ ب]

بخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف محمدعلی صفائی‌که درروز پنجشنبه ۱۲ رجب همین‌سال ۱۲۴۳ بانجام رسانده است ، یادداشت دوشنبه ۲شعبان۱۲٦۲ درصفحهٔ عنوان هست، ۴۱۹ برگشماردارد (41568) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبززرکوب .

۴۲٦گ۲۰/۵×۲۹/۵ـ ۳۰س۱۳×۲۲.

ترجمة الصلوة

فیض کاشانی دراین رساله اذکار و اوراد نماز را درپنج باب بفارسی درآورد . این رساله را بهمن کریمی در شیراز بسال ۱۳۲۰ بچاپ رسانده است (مشار ٦۰۵) . درپایان نسخهٔ چاپی بدو کتاب عین‌الحیوة ومشکات الانوار (گویاازهمو) اشاره شده است (ذریعه ٤:۱۱٤) .

آغاز: بسمله .

هر که نه گویا بتو خاموش به

هرچه نه با یاد تو فراموش به

سپاس وستایش کریمی را که با کمال کبریا ... درلطف . . . بر روی بندگان بگشود .

انجام نسخهٔما : وغرض اصلی بیان اصل نماز وترجمهٔ اذکاربود در تفاصیل احکام خوض ننمود (نسخهٔ ما با چاپی در چند سطر پایان یکسان نیست) .

[۴۶ - ج]

شمارهٔ یکم دفترست ، بخط نستعلیق سدهٔ ۱۱ با عنوانهای شنگرف ، عبارتهای‌عربی‌هم شنگرف ست ، درجدول زر ولاجورد،گ۳۰۴ پ -۱۴پ ، فهرست رساله‌های‌مجموعه درصفحهٔ عنوان‌هست (49521).
کاغذ سپاهانی - جلد روغنی‌گل وبوته دارآراسته وزرکوب .
۰۱۸/۵×۹/۵س۱۹ - ۲۵/۵×۱۴/۵گ۳۱۲

ترجمهٔ قطب‌شاهی

ازابن‌خاتون عاملی‌است و گزارشی‌است‌براربعین استادش شیخ‌بهائی(ف۱۲۱۶)

[۱۷ - ج]

بخط نستعلیق، باعنوان ونشان شنگرف، درجدول زر ولاجورد وسرخ، ودر۱۰۳۸یکسال پس‌از ترجمه نوشته شده‌است . سرلوحی درزمینهٔ لاجورد باگل وبوته رنگارنگ درآغازهست (10752).
کاغذ سپاهانی نخودی - تیماج مشکی مقوایی .
۱۷×۷/۵س۱۷ - ۲۴/۵×۱۲/۵گ۴۴۳ .

[۱۳۸ - ج]

بخط نستعلیق سدهٔ۱۳ ازآغاز اندکی افتاده وازانجام ناتوشته‌گذاشته شده‌است، جای عنوانها سفیداست (55869) .
کاغذفرنگی سفید - جلدتیماج حنایی ضربی مقوایی .
۰۱۶×۹/۵س۱۴ - ۲۲×۱۶گ۳۵۳

ترجمهٔ کتاب‌من‌لایحضره‌الفقیه

ترجمه‌ایست ازکتاب من‌لایحضره‌الفقیه‌ابن‌بابویه قمی وجزلوامع صاحب‌قرانی مجلسی یکم وترجمه دیگری که پس ازاین می‌شناسیم.

[۸۲ - ج]

این نسخه دارای زکوة است تازیارات، دو برگ نخستین وصالی شده ، فهرست مطالب بااشارة بشماره برگها درآغاز هست.

آغاز بریده شده : علیها والمؤلفة قلوبهم وفی‌الرقاب ... فریضة من‌الله یعنی نیست صدقات و زکوة مگرازبرای فقیران ... وآن‌کسانی‌که سعی میکنند وآن ازمالداران میگیرند وجمع میکنند وآن کسانی‌که زکوة میدهند بایشان بسبب آنکه دلهای ایشان بامسلمانان الفت‌گیرد وباکافران‌حرب‌کنند. ... باب‌آنچه آمده درآنکه نمیدهد زکوة را . روایت‌کرد حریزازامام جعفرصادق‌علیه‌السلام‌که‌اوگفت نیست هیچ صاحب مال طلا یا نقره‌که منع‌کند زکوة مال خود را مگر آنکه بندکند خدای‌تعالی اورا درروزقیامت .

انجام : باب‌آن چیزهاکه فرض است برجوارح واعضا ... وگفت خدای تعالی واذارایت‌الذین یخوضون فی‌آیاتنا ... حتی یخوضوافی حدیث غیره و چون ببینی توآن‌کسانی را که بتکذیب و استهزا شروع میکنند درآیتهای ماکه قرآن است پس‌اعراض‌کن ازیشان ومنشین باایشان‌تاآنکه.

نسخه بنسخ باعنوان ونشان شنگرف ، عبارتهای عربی معرب، از سدهٔ ۱۱ است ، ۱۶۶ برگشمار دارد، برگ یکم اصل‌افتاده ، صفحهٔ نخستین‌کتاب وصفحهٔ بازپسین فهرست بریده شده ووصالی‌گردید (۵۰۰۳۱) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی مقوایی.

۱۷۴گ۱۹×۲۵ - س۱۲×۱۷/۵.

ترجمهٔ لایحه‌های ترکی درتشخیص خط حدود دولت ایران وعثمانیه بروفق معاهدهٔ ارزوم مورخ ۱۲۶۳

دولایحه‌است ومحبعلی یکانلو ناظم‌الملك مترجم لایحهٔ‌نخستین میباشد ودوم آن دراین نسخه « لایحهٔ مورخهٔ غرهٔ جمادی‌الثانیه سنه ۳۰۲ که جناب ناظم الملك دردارالخلافهٔ‌طهران‌عرض‌وتقدیم‌نموده»است وصورت مجلس قومیسیون‌مختلط ازروس وانگلیس وایران وعثمانی است . دربارهٔ‌آن درنسخه چنین‌آمده «لایحهٔ‌تحدید حدود اراضی باغسائی وصیفی وملخطاوی‌است که‌جناب‌ناظم‌الملك درسنهٔ۱۳۰۲دردارالخلافه تهران قلمی وبعرض‌اولیای دولت‌علیه رسانیده باحضورتمام‌وزرای‌دربار اعظم‌درمحضر اقدس همایونی روحنافداه قرائت شده است» .

آغاز: لایحهٔ نخستین هوالمعین و به نستعین . ترجمهٔ لایحه ترکی اقل بندگان محبعلی یکانلو ملقب بناظم الملك در تشخیص خط حدود دولتین علیتین ایران و عثمانی بروفق معاهدهٔ اخیره ارضروم مورخهٔ سنهٔ ۱۲۶۳ و بعض دلایل راجعهٔ بآن در مأموریت قومیسیون مختلط باسلامبول . دولت علیهٔ ایران با اینکه درخصوص حدود حق الویه و ایالات حسمیه واقعهٔ درخارج غربی منطقه خریطهای رسمیه که الحالة هذه درتصرف دولت عثمانیه‌اند دعاوی‌حقه‌داشتند .

انجام : وبعنوان خاتمهٔ لایحه خودمان همان شرطین که درابتدای لایحه‌بیان‌نموده‌ایم‌تکرار وختم کلام‌می‌نماییم(درکمال‌دقت ومواظبت رسیدگی وتصحیح شده است Muhammade) .

آغاز: لایحهٔ دوم بسمله . چون سالها مباحثهٔ حدود فیما بین دولتین ایران وعثمانی امتداد یافته است ظهوراختلافات واشکالات زیاد شده بود .

انجام : ولی همین‌قدر در نزد هرمنصفی گویا اکتفا می توان نمود غرهٔ جمادی‌الثانیه ۱۳۰۲ (مقابله وتصحیح شد) .

[۱۸۳ - ج]

بخط نسعلیق سدهٔ ۱۴ است در۴۵+۵۰ صفحه (37772) .
کاغذ فرنگی - جلدروغنی‌گل وبوته دار رنگارنگ‌گردآن تیماج مشکی .
۱۴س‌س۵۵×۲۱ - ۱۶س‌س۹/۵×۱۶

ترجمهٔ النهایة فی‌مجرد الفتاوی

ترجمهٔ کهنی‌است ازالنهایةفی‌مجردالفتاوی که شیخ طوسی‌نگاشته‌است. دربارهٔ اصل کتاب وهمین‌ترجمه‌نگارنده درفهرست دانشگاه (ص ۱۸۲۸-۲۴۴۹) و فرهنگ ایران زمین (دفتر۱و۲جلد۴) بحث کرده‌ام .

[۳۲۸ - ج]

این نسخه نهمین نسخه‌ایست که من ازآنها آگاهم ولی کهن‌ترواررزنده‌تر از همه آنها است ، بنسخ است باعنوانها ونشانهای شنگرف وحواشی نسخه‌های دیگررا دارد ، شمارهٔ اجزاء نه‌برگی‌آن‌در گوشهٔ راست برگ پایان اجزاء دیده میشود تاجزء ۳۱، درپایان مجلد نخستین‌آمده : «تمام‌شد مجلد اول ازکتاب نهایه وبعدازآن نوشته شود مجلد دوم ان‌شاءالله وافراغ افتاد ازنوشتن‌آن درهفتم ماه محرم سنهٔ ست وثمانین وستمائة» .

فهرست مطالب درآغاز هست ، شش برگ درپایان وچندبرگی درمیانهٔ‌آن تازه‌تراست‌وازسدهٔ ۱۲، درصفحهٔ عنوان پدری تاریخ زاده‌شدن فرزندان خودرا بدینگونه یادداشت‌نمود : نظام‌الدین شب دوشنبه ۱۰۲۵/۱۶۹ (برج‌اسد) ومحمد زمان شب دوشنبه ج۱۰۳۴/۱ (قوس) و محمود ۱ج/۱۰۲۹/۲ (ثور) ومحمد هاشم شب شنبه ۱۴صفر ۱۰۵۹ (سنبله) ومحمدکاظم شب پنجشنبه ٦ رمضان ۱۰۵۳ (حوت) .

کاغذ سمرقندی ومموریانه خورده وبرخی از عبارتها رفته - جلدتیماج مشکی‌مقوایی.

۳۰٦گ۱۴/۵×۲۰ - ۱۷س۵/۱۰×

ترجمهٔ وقایة الروایة فی مسائل الهدایة

امام برهان الشریعة محمودبن صدرالشریعةالاول عبیدالله خمولی حنفی (زندهٔ در۶۳۰)برای پسردختر خودصدرالشریعة دوم «وقایةالروایة فی مسائل‌الهدایة»نوشته است . شیخ امام صدرالشریعةالاصغرعبیدالله‌بن مسعودبن تاج‌الشریعة محمودمحبوبی حنفی (م۷٤۵) که همان پسردختر او است «النقایة مختصرالوقایة» ساخته‌است (چلبی ۲:۶۱۰ و ٦٤٠ - معجم‌المطبوعات ۱۱۹۹) .

محمد صلاح‌بن‌بدرالدین‌محمد جرجانی این مختصر را بنام ابوالغازی‌عبیدالله بهادرخان ترجمه کرده و دردوشنبه ۱۱ صفر ۹۳۷ در هرات‌آن رابانجام رساند .

آغاز: الحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی سیدنامحمد ... اما بعد چونکه درحدیث‌صحیح واردشده که یك مرد فقیه برشیطان‌اشد است ازهزارعابد .

انجام : واجرنا من خزی الدنیا وعذاب الآخره . . . و سلم تسلیما کثیرا الی یوم‌الدین .

[۱۳۷ - ج]

این نسخه بنستعلیق، است عنوانها ونشانها شنگرف ومتن زیرخط مشکی یاسرخ ، یرتقان قلی بن بردی خواجه آداغی درپایان ربیع یکم ۹۷۷ آن را نوشته‌است .
دربرگ ۱ر-۴رچندبندی است درفقه وحدیث بامتن وترجمهٔ فارسی (33849) .
کاغذ سمرقندی - جلدتیماج حنایی.
۱۵۳گ۱۸×۲۲/۵ - ۲۵س۱۳×۱۸ .

تزوك تیموری

از امیرتیمور گورکان رساله‌ای بنام «تزوك تیموری» یا «تیمورنامه» در دست است و با «تدابیرالملوك» یا «تزوك امپراطور ناپلئون بوناپرت درآداب‌لشکر کشی‌و دشمن کشی ومملکت رانی» دربمبئی در۱۳۰۸بچاپ رسیده است . دردنبال قابوسنامه نیزدرتهران‌در۱۲۸۵چاپ‌شده‌است. برون انگلیسی درتاریخ‌ادبیات فارسی‌ازتزوکات وملفوظات ویادداشتهای تیمور بحثی کرده است (مشار۴۲۱و۴۵۵) .

[۴۹ - د]

این نسخه‌برابراست بادوچاپ‌تهران، بمبئی‌و بخط نستعلیق باعنوانهای شنگرف، مورخ‌دوشنبه‌دهم ج۱۲۹۱/۱، صفحات دردوجدول‌لاجورد وزراست (49444) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌کبودضربی مقوا .
۹۵گ۱۰/۵×۱۷ - ۱۰س۵/۵×۱۰/۵ .

تعلیمات نظامی

درسهای تعلیمات نظامی‌است ودوبخش درنسخهٔما است: نخستین در۱۰۶قاعده ودنبال‌آن فصل۴ است در ۸ درس ، بخش دوم در ۷ فصل است .

آغاز بخش۱: باب دوم دربیان تعلیم وتربیت دسته و باطالیان است که درفرنگستان باطالیان ودرایران فوج میگویند .

انجام : والا فرق دیگر ندارد .

آغاز بخش۲: بسمله . وبه نستعین . فصل در بیان اطلاعات نظامیه است .

انجام : ازعقب صف بجای خود نروند .

[۱۲۱ ـ ب]

نستعلیق سدهٔ ۱۳، عنوان و نشان شنگرف ، (۵۱۰۰۰).
کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی تازه .
۳۴۱ ق ۲۱×۳۲ ـ ۱۹س ۱۳/۵×۲۴/۵ .

تفسیر شاهی (آیات الاحکام)

میرسید ابوالفتح شریفی حسینی (درگذشتهٔ در اردبیل بسال ۹۷۶) بنام شاه تهماسب صفوی در ۴۲ کتاب این تفسیر را نوشته و آیات مربوط باحکام فقهی را در آن تفسیر نموده و گویا در ۹۷۴ آن را بانجام رسانده‌است . هموبرای همین شاه در صفوة الصفای ابن بزار تجدیدنظر نموده‌است . رسالهٔ اعتقادیهٔ ابن‌بابویه را اواست که بفارسی درآورد (ذریعه ۲۷۷:۴ و ۴۱:۱ ـ طوس ۸:۱ ش ۴۹ ـ ۵۱ ـ سپه ۱ : ۱۲۹ ـ منزوی ۵۹:۱ ـ استوری ۱۳:۱و۱۱۹۷) .

دراجازات بحار (ص۱۷۴) از این کتاب بنام فقه‌القرآن امیرابوالفتوح یادشده است . درفهرست طوس (۶۸:۲ش۲۲۰) کتابی بنام«رسالهٔ آیات احکام فقهیه» بفارسی از ملك علی‌تونی از دانشمندان زمان شاه سلیمان صفوی دانسته شده که آغاز آن با آغاز تفسیرشاهی یکی است ونسخهٔ آن در ۱۰۹۸ درزمان همین تونی نوشته‌شده‌است (نیزذریعه ۴۴:۱) این یکی گویا گزیده‌ای از همین تفسیرشاهی باشد .

همین تفسیرشاهی در فهرست سپهسالار (۱۲۹:۱ ش۲۰۰۷) ازمیرابوالفتح سید محمدبن ابی‌سعید تاج سعیدی حسینی (م۹۵۰) دانسته شد، است . درنسخهٔ ش۱۰۸ما نام مؤلف ابوالفتح حسینی آمده واز شاه تهماسب و نام کتاب هم درآن یاد شده است . درذریعه (۴۱:۱و۳۰۱:۴) از تفسیرقطب شاهی که شاه قاضی مولی محمد یزدی برای سلطان محمد قطب شاه بسال ۱۰۲۱ در تفسیرآیات احکام نوشته است یاد گردید از آغازآن هم پیداست که جزتفسیرشاهی میباشد .

آغاز: بسمله . و به نستعین . فاتحهٔ فایحهٔ کتاب کتاب فصاحت مآب وخطبهٔ واضحهٔ خطاب خطاب بلاغت‌انتساب حمدوثنای متکلمیست.

انجام : و از شمایم ختامهٔ مسك جان طالبان را معطر گردانید . الحمدلله‌علی حسن‌الفاتحة والخاتمة والصلوة والسلام علی‌خاتم‌النبیین و عترته الطاهرة الباهرة (اللهم اغفرلی ولوالدی ولجمیع المؤمنین وسلم وتسلیما کثیرا کثیرا) .

[۱۰۸ ـ ب]

این‌نسخه‌کامل وبخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف ، ازروی نسخهٔاصلاح وتبلیغ شدهٔ مصنف ودارای خط او درروز شنبه ۲۵ج۲/۱۰٦۰ نوشته شده‌است، معزالدین‌محمد منجم‌پسرمحمدزمان‌لویسنده ومالك نسخه است ، همچنین محمد رضای موسوی پسرسید مرتضی قاضی لاهیجانی آن را مالك بوده است (49902) .

کاغذ فرنگی‌آب دیده وصالی شده وبرخی‌ازعبارات رفته ـ جلد تیماج‌مشکی‌ضربی .

۲۸۰ق۱۸×۲۸ ـ ۱۹س۱۰/۵×۱۹ .

[۸۵ ـ ج]

این نسخه ازآغاز افتاده وچنین است آغازآن : «ازامام موسی‌کاظم ع درحق‌کسی» نیمه‌های آیهٔ نخستین) .

بخط نسخ ، عنوانها سفید مانده ، دررمضان ۹۸۳ نوشته شده است (52947) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی .

۳۲۶ق۱۲×۲۴ ـ ۲۵س٦×۰۱۷

تقویم (مختصر درمعرفت...)

از عبدالقادر بن حسن رویانی لاهیجی دانشمند سدهٔ نهم (ف۸۹۵) استودارای یك مقدمه در دوقسم علامات تقویم ودوباب نخستین در چهارفصل ودومی دردوفصل و خاتمه در هفت فصل .

آغاز: بسمله . الحمدلله العلی الولی والصلوة علی‌النبی‌الامی اما بعد این مختصریست در معرفت تقویم خالی از اطناب مشتمل بر مقدمه و دوباب و خاتمه کتاب بندهٔ جانی عبدالقادر رویانی برسم مطالعهٔ عزیزان در قلم‌آورده .

انجام : خاصه از نحسی منصرف شود هیچ سهمی و کاری نشاید کرد انجام نسخهٔ شمارهٔ ٦٣٣/٢ سپهسالار : « ودربرخی دردوهزارسال تمام کند . والله اعلم» .
درآنجا نسخهٔ دیگری هست بشمارهٔ ٦٣٤/٢ .

[٣٠٢ - ج]

شمارهٔ سوم دفتراست ، بخط نستعلیق باعنوانهای شنگرف ازسده١١، گ١٧١پ-١٨٠ر، دربایان دارد:

تمت رساله بمعرفهٔ جندق درمحلی که باتفاق خواجه شمس‌الدین که متوجه یزدبودیم وایشان را اندك بیماری عاید شده ایشان بنای بران نهاده رفتن موقوف نموده بودند وسفر(؟) را برنشانها بود ماندن بقریه مزبور مزید علت شده بخاطر رسید که این رساله را بنویسم شاید که چون مشغول بکتابت شدیم رفع پریشانی‌ها شود چاشت یوم‌الاحد ٢٦ شهر شعبان‌المعظم که شروع در کتابت شد وپیشین همان روز تمام شد تمام شد . این رساله دردولتخانهٔ عالیحضرت افادت وافاضت پناه فضیلت و کمالات دستگاه اقضی‌القضاتی قاضی مسیحا قاضی قلعهٔ مبارك آباد بتاریخ روز شنبه بیستم شهر شوال با اقبال سنه ١٠٨٢ المذنب ضعیف محمد شریف ابن رستم علی کفشگر عفی عنه) .

تقویم (معرفت...)

اسحق بن یوسف گیلانی پزشك این رساله نجومی رانوشته‌است.

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین . حمدبیحدودرود بی‌عدد احدی‌رامیسزد که صفایح صحائف افلاك را بخانه . . . اما بعد این رساله‌ایست در معرفت تقویم خالی ازتطویل مرتب برمقدمه وسه باب وخاتمه‌فقیر... اسحق طبیب ابن یوسف الطبیب گیلانی برسم مطالعهٔ عزیزی در قلم آورد .

انجام : مودت وعداوت والله اعلم بالصواب واحکم بحقائق الامور.

[۱۱۱ - ج]

شماره‌دوم دفتراست ، بخط نستعلیق روزپنجشنبه ذی‌حجه ۱۲۲۲،س ۳۲۰پ-۳۲۹ پ .

تقویم (معرفت ...)

احمدبن محمد مهدی شریف سپاهانی خاتون‌آبادی مؤلف‌این رساله است و او بگواهی نسخهٔ ما از دانشمندان سدهٔ دوازدهم میباشد . نسخه‌ای دیگر از این رساله درهشت‌فصل‌در کتابخانهٔ‌دانشکدهٔ‌ادبیات(ص۱۳٤فهرست)ودانشگاه‌ش۲۵۷۱/۱هست .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله الذی جعل‌الشمس‌ضیاءوالقمر نورا ... وبعدچنین گوید... احمدبن محمد مهدی الشریف‌الاصفهانی الخاتون‌آبادی که این مختصریست مفید در معرفت تقویم و منتخبی است جدید ازرسالهٔ کثیرالفائده که این حقیرنوشته بودم درایام‌قدیم. درضمن ده فصل ،

انجام : ونشاید که نخستین با آفتاب بر درجهٔ کف‌الخضیب باشند که مخل دانند بدعا ختم شد این رسالهٔ کثیرالفائدة .

[٦٠ - د]

شمارهٔ دوم دفتراست، بخط نستعلیق‌مانند شمارهٔ یکم آن‌که تاریخ۱۱۲۳دارد ، عنوان ونشان‌ورقم وشکل شنگرف، حاشیه هابانشانهٔ«منه عفی عنه» و«منه» و«منه عفی‌عنه بخطه» و«منه سلمه‌الله تعالی» ، س ۵۵ر-۱۰۴ر .

تلگرافات

تلگرافهائی‌است که ازداخل وخارج بدربار ناصر الدین‌شاه شده‌است بفرانسه وبرمزوبفارسی وتاریخهای ۱۳۰۷و۱۳۰۸و۱۳۰۹دارد .

[۱۲۹ - ب]

خط شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، متن فرانسوی بحروف ایتالیایی (61199) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.
۶۸گ۲۴×۳۳/۵ - سطر و اندازه گونا گون.

تلگرافات

صورت تلگرافهائی است که از تاریخ ۲۰ ذی قعدهٔ ۱۳۳۰ تا ۲۵ صفر ۱۳۳۱ هجری قمری ازشیراز بتهران شده است .

آغاز: نمره کتاب۸۲۵ - صورت تلگرافاتی که بعنوان وزارت جلیلهٔ داخله در شهر ذی قعدهٔ سنهٔ ۱۳۳۰ مخابره شده . ازشیراز بطهران ۲۰ ذی‌قعده /۳۰ مقام محترم وزارت جلیلهٔ داخله دامت شوکته .

انجام : ۳٤۷۱ازشیراز بطهران۲۵صفر/۳۱ جواب نمرهٔ ٤۵دولتی.. منتظرجواب هستم نمرهٔ ۳٤۷۱ مهدی قلی .

[۲۷۹ - ج]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۴ است ، چندبرگی درمیانه و پایان سفیدمانده است (49771) .
کاغذ فرنگی - جلدمقوا .
۳۸گ۱۶×۲۰ - ۱۸س۱۳×۱۷.

تلگرافات و مراسلات

خلاصهٔ تلگرافها ونامه‌های داخل وخارج است که در۱۳۱۹ بمظفر الدین‌شاه مخابره‌وعرض شده وپاسخ آنها است.

آغاز: هوالله تعالی شانه العزیز . کتابچهٔ خلاصهٔ احکام و مقررات مبارك ذات اقدس بندگان اعلی حضرت قدرقدرت شاهنشاهی . . . در جواب تلگرافات‌ومطالب کتبی دایربوزارت امورخارجه ازتاریخ‌شهر جمیدی‌الاولی سنهٔ اودئیل۱۳۱۹ .

انجام : اقدامات‌لازمه‌بعمل‌بیاورید وتحقیق کرده احقاق‌حق‌نمائید.

[۱۲۳ـ ب]

بخط شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴، ۱۰۲ برگ شماردارد (61196).
کاغذ فرنگی کبود ـ جلدمقوا رویه مخمل سرخ.
۵۳گ۱۵×۲۵ ـ ۱۱س۲۲×۳۵/۵.

تنقیح مقاله در توضیح رساله

شاهمیر هبةالله حسنی حسینی برای پسران خود بر رساله هیئت یا رسالهٔ تام المقالة مولی علی قوشچی از روی نهایة الادراك وتحفهٔ شاهی و شرح تذکره وملخص چغمینی این شرح آمیخته رانوشته است. نام شارح وشرح وقوشچی ورسالهٔ او در دیباچه آمده است. نسخهٔ دیگری از این شرح در فهرست دانشگاه (ف ۹۱۹) شناخته شده است (نیز ش۶۰۱و۶۰۱ مکرر سپهسالار).

آغاز: بسمله. خوبترین هیئتی که مصور ناطقهٔ عرایس کلام لطایف نظام بران وجه مصور سازد ... امابعد ... هبةالله الحسنی الحسینی الشهیر بشاه میر ... درحیز املا وربقهٔ انشا میآورد.

انجام: در نهایت صعوبت و اشکال است فحقق أن القوة بـذلك المقالة بعون الله المنعم المفضال وقدتم المقالة الثانية من حيث اللفظ والمعنى بالفضل والافضال بتوفيق الملك المتعال.

[۲۲ ـ ج]

این نسخه کامل، بنستعلیق باعنوان شنگرف، متن زیرخط ومسیح، نوری آن‌را در ۱۲۳۲ نوشته است، مهدعلیا آن را در ۱۲۷۲/۱ع۱۸ برای مدرسهٔ تازه ساز ارگ وقف کرده است (9341).
کاغذ فرنگی کبود ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.
۱۸۶گ۱۷×۳۶/۵ ـ ۲۳س۱۰×۱۸.

توضیح الاخلاق

سلطان العلماء خلیفه سلطان سید امیر علاءالدین حسین بن امیر رفیع الدین

محمدبن امیرشجاع‌الدین محمود حسینی آملی سپاهانی وزیرشاه عباس یکم وداماد‌ش (در گذشتهٔ در۱۰٦٤) بدستور شاه صفی اخلاق ناصری خواجهٔ طوسی را بنام یاد شده گزین‌ودیگر گون نموده وبعبارات روشن تر وآسان تری درآورده وآنرا در ۱۰۵۱ بانجام‌رسانده‌است . نویسندهٔ ذریعه (٤۹۰:٤) نسخه‌ای‌از آن‌داشته‌است . اوچنانکه در دیباچه هم می‌نویسد درخطبهٔ کتاب دست نبرده و همهٔ آن را آورد . این‌نکته راهم او گفته که طوسی خطبهٔ نخستین را برداشته است . او نه مانند دوانی دستور میگساری را نیانداخته است (ص۱۳۲) .

آغاز: هوالفیاض . این‌نسخهٔ شریف و کتاب‌لطیف مسمی‌است‌بتوضیح الاخلاق که حضرت با رفعت صاحب خلق عظیم خـواجه نصیر الدین محمد طوسی ... تالیف وتصنیف فرموده بودند وبتاریخ سنهٔ احدی و خمسین‌والف . . . حسب‌الامرالمطاع . . . شاه صفی‌الصفوی‌الموسوی بهادرخان نـواب مستطاب مستغنی الالقاب سلطان العلمائـی خلیفه سلطان‌الحسینی‌بعبارات‌واضحه واشارات لایقه بتحریر درآورده‌است. بسمله . وبه نستعین فی کل الامور . بعد ازحمد وتعظیم خالق قدیم وصلوات وتسلیم صاحب خلق عظیم ... بدانکه چون لمعه‌ای‌ازلمعات ضمیرخورشیدنشان... شاه صفی‌الحق‌والدین... این بندهٔ کثیرالعصیان خلیفه سلطان راجرأت جولان درنظر گاه‌آن آفتاب جهان داده‌فرمان قضا جریان شرف صدور یافته بود که کتاب مستطاب اخلاق ناصری را ... تصفیه وتوضیح نموده .

انجام : و آفتاب معدلت را همیشه از افق عظمت پـاینده از لطیف مجیب بکرمـه ومنه و الحمدلله وحده العزیز (تحریـر شد ۱۵ شهر جمادی‌الاولی سنهٔ ۱۰٦۳ مطابق ئیلان‌ئیل حرره الفقیرالحقیر...عفی عنه ـ نام نویسنده سیاه شده) .

کتاب دیگری بنام توضیح‌الاخلاق عبدالله شاهی هست ازشمس‌الدین محمدبن علی‌بن نعمت‌الله مشهور بابن خاتون عاملی‌شاگرد‌بهایی که

گویا کتاب سلطان العلما را دیده و در آن دست برده و بنام خود ساخته است. در آغاز آن آمده:

«چون عبدالله قطب شاه (۱۰۲۰ ـ ۱۰۸۳) کتاب مزبور را کثیر النفع یافتند و عبارت آن اگرچه فارسی بود اما فارسی که از قلم فضلای دانشمند مثل ایشان بریزد و ازان قبیل نیست که جمعی که بهره‌ای از علوم ظاهری نداشته باشند و ببعض فنون حکمت آشنایی بهم نرسانیده اند جمیع مطالب آن را توانند بحیطهٔ فهم درآورند راقم حروف را مأمور ساختند که سراپای کتاب مذکور گشته بعبارتی واضح‌تر وبیانی شافی تر که فهم همه کس بآن تواند رسید در مقام تحریر آن درآید وهرجا درعبارت اجمال بکاررفته باشدتفصیل‌دهد وهرجا ایجاز ویااغلاقی واقع شده باشد درمقام توضیح آن درآیدوبر وجهی که خواص وعوام ازان‌منتفع توانند شد ووضیع وشریف‌بمعانی آن توانند رسید در توضیح آن بکوشد اگرچه درمقام تغییر عبارت این قسم بزرگی درآمدن وآن‌راتوضیح دادن خالی‌ازسوءِ ادب‌نیست وازقبیل‌ریسمان‌پنبه کردن است نهایتش بحکم‌المامورمعذورشروع درآن نموده به توضیح‌الاخلاق عبدالله شاهی موسوم ساخت».

آغاز: بسمله.

ای خلق تو خلق را نمایندهٔ راه
زاخلاق‌خوشت‌عقل کهن‌راتبه‌خواه

حمد توبودفتح بهر کار که‌هست
اینست بلی نشانهٔ حمداله

پس حمد لایق وستایش فائق پرورد گاریرا که احصای نعم و تعداد مراتب فضل و کرم اوازمرتبهٔ امکان وحوصلهٔ تصوربیرون است.

انجام: وبرطلب‌آنچه رضای‌اودرآنست حریص گرداناد انه‌اللطیف المجیب (تم فی سنة ۱۰۵۷).

ابن‌خاتون «آداب شراب‌خوردن» را برنداشته است.

(نسخهٔ شماره ٤٤٢ آقای سلطان القرایی مورخ ۱۰۵۷ ـ فهرست ادبیات ص۲۰).

این دانشمند مؤلف ترجمه قطب شاهی(ص۵۵)است بنام‌سلطان محمد قطب‌شاه‌در۱۰۲۹ و کسی که زینة‌المجالس‌مجدی‌را با گذاردن خطبهٔ همین‌ترجمهٔ قطب شاهی‌در آغاز آن‌بنام‌خود کرده است (ش۱۸۰۹سپه)

[۴۶ - ج]

شمارهٔ سوم دفتر است، بخط نستعلیق چلیپا با عنوان شنگرف، درجدول زر و لاجورد که‌در۱۵ ج۱۰۶۳/۱ نوشته شده است ،گ ۱۸پ ـ ۹۴پ ص۳۴ ـ ۱۸۵ .

ثبت مطالب رعایا

سیاهه‌ایست ازدادوستدهای وبستانکاریهای مردم دربرابر کارکنان‌دولت‌آن زمان وصورت مجلس دربارهٔ پاره‌ای از آنها .

آغاز: خلاصهٔ ثبت مطالب رعایای دولت بهیهٔ روسیه کـه روزهای چهارشنبه‌هرهفته‌باحضورمعتمدالسلطان میرزا جوادخان‌نائب‌الوزراه وعالیجاه ... آقاعرب صاحب مترجم اول سفارت و سایر اجزاءلازمه اجلاس میشود .. فی‌شهرصفر... سنهٔ ۱۳۰۱ .

[۵۸ـب]

بخط شکسته نستعلیق وسیاق واصل است (۶۶۶۶) .
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی .
۳۸گ۲۲×۴۴ ـ سطروانداز‌ه‌گوناگون .

جام جهان نما

از غیاث‌الدین منصوردشتکی است و درایران بسال ۱۳۱۳ بچاپ رسیده است (ذریعه ۲٤:۵ ـ مشار ٤٦۵ ـ ف ۲۵۹۳) .

[۲۵ - د]

نستعلیق عنوان و نشان شنگرف، درجدول زر ولاجورد، ازسدهٔ ۱۱ یك‌صفحه درمیانه‌سفیداست (51194).

کاغذ سپاهانی آهارمهره - جلد تیماج مشکی.

۱۸×۱۱گ۷۳ - ۱۷س۶×۱۳.

جامع عباسی

شیخ بهائی بدستور وبنام‌شاه عباس این کتاب را دربیست‌باب میخواست‌بنویسد وتا پنج باب آن نوشت ودر گذشت سپس شاگرد اونظام‌الدین محمدبن حسین‌ساوجی بدستور همین شاه پانزده‌باب‌بر آن‌افزود ودر ۲۰ شعبان ۱۰۳۲ بپایانش رساندهمانکه بارها درایران بچاپ رسیده است. سید زین العابدین حسینی خواهرزاده وشاگرد بهائی باب مزار در دوازده مطلب بر آن افزود ومیخواست که این یکی ششمین باب آن باشد و بابهای دیگر راهم‌بنویسد. محمدبن خاتون عاملی هم گویا آنرا تکمیل یا شرح کرده است.

(فهرست مجلس ۲:۱۹ش۴۲ - کشف‌الحجب ص۱۵۴ - ذریعه ۳:۳۴۰و۵:۶۲ - طوس ۵:۳۹۱ - سپه ۱:۳۷۷).

[۷۵ - ج]

این نسخه بخط نسخ باعنوانهای شنگرف ازسدهٔ ۱۱ است، محمدعلی‌بن حاجی یاراحمدطالقانی درقروین‌آنرا نوشته، تاریخ باب پنجم آن ۱صفر۱۰۸۵است،باب ۶تا۲۰آن دراین نسخه‌ازساوجی‌میباشد، تاریخ تالیف ندارد، مهرمحمدعلی درپایان هست باتاریخ ۱۰۸۵ بخط دیگرچه نیمهٔ پائینی‌صفحه بریده شده است، زایچهٔ تولد محمد جعفر ابوسعید پسرکیخسروبیك دوات دار حاج الحرمین الشریفین شب چهارشنبه ۱۴رمضان ۱۰۹۶وتاریخ تولد محمد صادق در۲۷صفر۱۲۱۱وعبدالحسین درشب سه‌شنبه۴شعبان ۱۱۱۰ درپایان‌نسخه دیده میشود، برگ نخستین‌کتاب تازه واونویس است (53057).

کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی.

۱۸×۲۵ - ۲۱س۱۱/۵×۱۶/۵گ۲۰۳

جاودان نامه

باباافضل کاشانی مؤلف این کتاب است ودوبار بچاپ رسیده است (ذریعه۵:۷۷ـ ف۲۲۰).

[۷۲ـ ب]

شماره پنجم دفتراست ،ش۷۳ پ ـ ۹۴ر، مورخ ۱۲۹۴.

جغرافیا

این کتاب ترجمه‌است ازمتنی فرانسوی در جغرافیای طبیعی وتاریخی وجنگی که در مدرسهٔ مخصوص جنگ پاریس تدریس میشده است . مترجم برخی از اصول موضوعه را در آغاز آورده است . کتاب دو جزء است : نخست علم هیئت جدید ، دوم جغرافیای طبیعی و سیاسی کرهٔ زمین و جغرافیای کشور فرانسه که با ایران رابطهٔ بیشتری دارد . جزء دوم جغرافیای طبیعی وتاریخی وجنگی‌است ازروی‌آن متن.

آغاز: هوالقادر المعز . بسمله . الحمدلله رب‌العالمین... و بعد چون بعضی ازحقیرخواهش نمودند که مباحثه ازعلم جغرافیابجهت‌ایشان قراردهم .

انجام : بندرخاش‌بندرارخس . بجهت ... آقای حاجی‌حسینقلی‌خان نوری . . . تحریر شد یوم دوشنبه بیست و سیم شهرصفر المظفر سنهٔ ۱۲۹۸ .

[۱۹ ـ ج]

نستعلیق روزدوشنبه ۲۳ صفر۱۲۹۸ (36§32).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی.

۱۰۵ش۱۴×۲۴ ـ ۱۱س۷/۵×۱۵.

جفر

درفهرست دانشگاه (ص ۲۱۷۲) اندکی از جفر یاد کرده‌ام این نسخهٔ ما نیز رساله‌ای درجفراست بی جداول .

آغاز: هوالله سبحانه بدانکه کتاب جفر وعلم آن منسوب بشاه‌مردان است واین کتاب مشتمل است بر بیست وهشت جزو وهرجزوچهارده ورق که بیست وهشت صفحه باشد وهرصفحه بیست‌وهشت‌سطر وهر سطر بیست‌وهشت خانه درهرخانه چهارحرف مکتوب است .

انجام : باخود دارند که اثرعظیم دارد (تمت).

[۶۲- ب]

شمارهٔ شانزدهم دفتر است ، بهمان خط شماره پیشین آن ازسده۱۱،ش۲۳۹ پ - ۲۴۰ر .

جلاءالاذهان و جلاءالاحزان فی تفسیرالقرآن

ازابی‌المحاسن‌الحسین‌بن حسن جرجانی کازرونی‌است . دراینکه‌این کتاب با تفسیر کازر چه ارتباطی دارد میان فهرست نویسان سخنها رفته است ودر کتابهای‌زیر آنها را می‌بینیم :

« ذریعه ٤:۲۷۰ و ۳۰۹ و ۵:۱۲۳ـ طوس۱:۸و۲۵ تفسیر ش۲۰و۷۸-۸۰ـ سپه ۱:۱۰۱ ـ کشف‌الحجب‌ص۱۵۷ـ مجلس ۳:۱۷ ـ ۲۰ ـ منزوی ۱:۴۷ و ۸۵و۲:۶۹۸- استوری۱:۲۹و۱۲۱۱ـدیباچهٔ محدث برچاپ ۱۳۳۹خ) .

این کتاب جز کتاب جلاء الاذهان فی علوم القران تالیف سید ابوالخیر محمد معین‌الدین‌بن خیرات علی مشهدی کراوی میباشد (استوری ۱:۵۶) .

[۶ - ب]

این نسخه ازسورهٔ یسن است تا سورهٔ ناس وبخط نستعلیق باعنوانها ونشانهای شنگرف‌وآیتها نسخ ، ملاحسین‌بن حاجی محمد در ۱ذی‌حجه ۱۰۸۰ آنرا نوشته است (48354) .

کاغذسپاهانی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی.

۲۰۳ش۲۴×۳۶/۵- ۴۷س۱۵×۲۹ .

جلاء العیون

محمد باقرمجلسی نویسندهٔ این کتاب است که در ۱٤ باب میباشد و در محرم ۱۰۸۹ انجام یافته وبچاپ هم رسیده است (ذریعه ۱۲٤:٥ ـ مشار٤۹٦) .

[۱۳ ـ ج]

بخط نستعلیق ، عبارات عربی نسخ درشت ، محمدبن سلطان محمد حیدر تبریزی بیادگار برای خواجه محمد صالح در۱۰۹۹/۳ع۱٦نوشته است ، مالك ملامحمد سلیم کتاب فروش درشوال ۱۱۴۹، وقف حاجی ملامحمدحسن بسطامی در۱۲۹۹ (9356) .

کاغذ سپاهانی نخودی ـ جلدتیماج حنایی ضربی مقوایی.

۳۱۰گ۱۸×۲۴ ـ ۲۰س۱۳×۱۸.

جمع مختصر

ازوحیدی تبریزی قمی در گذشتهٔ۹٤۲در گیلان‌است . اومفتاح البدایع‌درلغت پارسی هم دارد وبدایع الصنایع درعروض وقوافی که برای برادرزادهٔ خود نوشته‌است (دانشمندان آذربایجان ص ۳۹۳ ـ تحفه ص۱۲٦ ـ فهرست مجلس ۲ : ۳٦۱ و ٤۱۰ ش۲/٦۰٤ و ٦٤۳/۱ ـ ذریعه ٦٤:۳ و۱۳۹:٥ ـ طوس ۱٥۹:۳و۱٦۱ ش۱٦) این کتاب «مختصروحیدی» نیزخوانده میشود . درمدرسهٔ سپهسالاردونسخه ازان بشمارهٔ۲٦۸/۲ صدر و٦۸۰۷/۲ هست . ریونیزنسخهٔ شمارهٔ Harl500 (ص۷۸۹) آنرا شناساند و از نسخه‌های پترزبورك و وین و گوتا و مونیخ هم یاد نمود . این رساله بکوشش برتلس درمسکوبسال ۱۹٥۹ بچاپ رسیده‌است (راهنمای کتاب س۳ش۱ص۱۰۸ .)

آغاز: سپاس بی‌قیاس واجب التعظیمی راکه بتشریف نطق‌انسان را مشرف ساخت و کلام موزون وعلم اوزان موهبت فرمود ... اما بعد بدانکه این مختصریست از منشآت وحیدی تبریزی در علم عروض

و قافیت و صنایع الشعر که از برای برادرزادهٔ خود تألیف کرده تا بدین مقدمه دراوزان مدخل کند وحدودقافیه بشناسد وصنایع‌الشعر بداند واین را «جمع مختصر» نام‌نهاد .

انجام : هر کس که علم قافیه را این مقدار بداند اورا کفایت‌باشد. والله اعلم .

[۸۰ ـ د]

این نسخه بخط نستعلیق سدهٔ ۱۱ است با عنوانهای شنگرف و تانیمی از مبحث قافیه را دارد بدینگونه : «قافیهٔ باوصل وخروج و مزید ونایره . من ذره (؟) همسر ستمت ، بنده چاکرستمت ... و حرکتی‌که پیش ازروی آمده توجیه» عنایت‌الله‌بن محمد رضوی‌گلپایگانی در۱۲۴۳ نسخه را در سپاهان خریده است ، خط علی صافی واسدالله مداح (بامداد) درآغاز دیده میشود ، حاج‌محمدبن شیخ حبیب محمدبن شیخ پیر محمد آن را خریداری نمود ، در هامش شعرهائی بترکی برای مثال انواع بدیع آمده است (44777) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزمقوایی تازه .

۱۹×۱۲/۵س۷۹ ـ ۹س۶×۱۱ .

جمع وخرج (کتابچهٔ ...)

آغاز: جمع‌وخرج‌سنهٔ بارس‌ئیل‌ممالك محروسه ازقراردستورالعمل ولایات‌که از دیوان اعلی صادرشده است .

انجام : باقی وزیاده تفاوت .

فهرست عنوانهای یادشده درهامش که مورد و محل جمع‌وخرج را میرساند : آذربایجان ـ خراسان ـ مصارف دیوانی ـ مواجب و مقرری : شاهزادگان ـ ارباب قلم ـ فضلا واطبا ومنجمین ـ امرا وخوانین قاجار ـ سایرخوانین ـ غلامان ـ عمله جات ـ اهالی‌دول خارجه ـ غازیان ومهاجرین وجماعت‌افاغنه وهزاره ـ نظام ـ پیش‌کاران ـ خارج نظام ـ سایر مخارج ـ تعمیرعمارات ـ کرایه ـ مخارج‌ولایتی ـ صرف تعزیه داری وغیره ـ مستمری ـ مقرری وتیول ـ تخفیف ـ مواجب‌سرایداران وباغبانان‌وعملهٔ نقاره‌خانه ـ بذروعلوفه ـ باقی ـ ابوابجمعی صاحبجمعان ـ صاحبمنصبان

دارالخلافه- معیرالممالك - عالیجاه آقامحمدحسن - عالیجاه اسمعیل‌خان - عالیجاه فرخ‌خان - عالیجاه حاجب‌الدوله - عالیجاه ناظر - عالیجاه قاسمخان - عالیجاه‌میرزا علی‌اکبرخان- صاحبجمعان - ولایات- باقی‌دستورالعمل‌ولایات.

[ج - ۳٦۳]

بخط نستعلیق وسیاق سنهٔ ۱۴ (61178) .
کاغذ فرنگی - جلد ترمه‌گردآن تیماج مشکی.
۹۴گ۱٦×۲۲ - ۲۴س۱۰×۱٦ .

جمع وخرج طهران (کتابچهٔ...)

« صورت جمع وخرج سنهٔ تخاقوی‌ئیل دارالخلافه طهران» است بنام‌عیسی‌خان بیگلربیگی مورخ ذی‌حجهٔ ۱۲٦٦ با توقیع وصحه ومهرناصرالدینشاه .

[ج - ۳۷۱]

بخط شکسته نستعلیق وسیاق سنهٔ ۱۴ (61174) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ روکش ترمه .
۲۴گ۱٦×۲۰/۵ - سطرگوناگون اندازه : ۹×۱۵ .

جمع وخرج طهران (کتابچهٔ ...)

دفترچهٔ جمع و خرج یا دستورالعمل سنهٔ یونت‌ئیل دارالخلافه طهران است .

[ج - ۳۷۳]

بخط شکسته نستعلیق وسیاق سنهٔ ۱۴ (61175) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی.
۸۳گ ۱۷×۲۱ - سطرگوناگون اندازه:۷/۵×۱۵ .

جمع و خرج فارس (کتابچهٔ ...)

« کتابچه جمع وخرج سنهٔ قوی‌ئیل مملکت فارس و کوهگیلویه داد و ستدی

مقرب‌الخاقان معتمدالدوله منوچهرخان» که از طرف مستوفیان دیوان اعلی مشخص ومعین شده است با فرمان محمد شاه غازی (بامهراو) مورخ رجب۱۲۵۲ درآغاز . در هامش صفحهٔ یکم دارد«بمهرمبارك برسدوباقی که یکصدوبیست وچهارهزارودویست‌و شصت ودوتومان نقداست‌وهزاروسیصدوهفده خروار جنس به‌پای‌جناب‌مستوفی‌الممالك میباشدواگرعملی غیرازاین بروز کند بازبپای ایشان‌است ومیرزا اسمعیل گرگانی معین خواهد نمود» .

[۱۳۰-ب]

خط نستعلیق وسیاق سدهٔ ۱۳ (61189) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج فرسوده ازیکسوی .
۳۲گ۲۱/۵×۳۳ - ۱۸س۱۴/۵×۲۵.

جنگ

دراین جنگ‌نخست مثنوی عرفانی میرزا محمد شیرازی متخلص بعالی‌وملقب به نعمت خان ودانشمندخان درگذشته ۱۱۲۰ است (ذریعه ۹ : ٦٧٦) .

چنین است عنوانهای‌آن :

۱ـ تمثیل استعاذه از شیطان که دزد ایمان است و پناه بردن بحضرت رحمان که محبوب حقیقی همانست .

۲ـ بیان حصول سعادت نفس از معرفت ذات و شآمت ذمایم خصال و قبح مآثر شهوات .

۳ـ تمثیل پنداشتن بدواصلاح فاسد بافسد .

٤ـ تمثیل تحصیل کام بحیله وایذای غیربصفات رذیله .

٥ـ انباء ازفائده توکل وتوسل بمبدأ هرجزووکل .

٦ـ بیان وثوق بعنایت حق وترك اضطراب وقلق .

۷ـ تجدید اندازهٔ عقل ومعاش وتحقیق حسن وقبح تلاش .

۸ـ بیان‌فضیلت‌اعتماد مرزوق‌برحضرت‌رازق وعجزمخلوق‌درجنب قدرت‌خالق .

۹ـ تموج غیرت الهی از بحرفیض نامتناهی .

۱۰ـ تمثیل هبوط نفس بدرك الاسفل ضلال وصعود آن بدرجة الاعلی سعادت حسن و مآل .

۱۱ـ بیان شرافت بالذات که در ایمان است و خساست بالطبع که در کفر و عصیان است .

۱۲ـ تمثیل وخامت عاقبت از اشتباه وتأویل محرومی از مطلب دلخواه .

۱۳ـ تمثیل مکاره ناشی از اغلاط وبیهودگی نشاط و انبساط .

۱٤ـ منع از تقدیم کاردنیا برمآرب عقبی ونهی از ترجیح فواید ادنی برمطالب علیا .

۱۵ـ حکایت خرد دزدان بتمثیل ارکان دربردن جان .

۱٦ـ حکایت وزیرووزیرزاده بطریق تمثیل واشاره بکریمهٔ ان مع العسر یسرا بعنوان تأویل .

۱۷ـ حکایت ترك ظالم سراسرشقاوت بتمثیل دنیاپرستی عابدان ریایی درلباس عبادت .

۱۸ـ تمثیل دشمن‌نوازی دوست ودوست گدازی که ازاسراراوست .

۱۹ـ مذمت دنیای دون وخلقت آن برطبع و اردن .

۲۰ـ تمثیل عبادت مستضعفان وعدم استقلال واستقامت ایشان .

۲۱ـ اشارت بطاعت ناقص که ساقط ازدرجهٔ اعتبارست وایمای براین معنی که خلوص عقیدت وثبات استقامت در کار است .

۲۲ـ تمثیل سفاهت ظاهرپرستان که مرجح مرجوح‌اند وبلاهت فطرت پستان که محسن مقبوح‌اند ،

۲۳ـ تمثیل احوال مخلصان که قهررانیزلطف دانند وهرگز از روی منافرت روازمشارکت نگردانند .

۲٤ـ تمثیل .

۲۵ـ تا ۲۸ حکایت .

۲۹ تا ۳۱ تتمه .

۳۲ـ حکایت .

۳۳ـ بیان وبال خیال فاسد ونکال سوء ظن حاسد .

۳٤ـ بیان فطانت عاقبت‌اندیشان که اتقوامن فراسةالمؤمن ایماایست‌بکیاست ایشان .

۳۵ـ بیان زبان زبان گشودن بسخن ناصواب وخانمان برباددان مانندحباب .

۳٦ـ تمثیل سخن بی هنگام بشآمت‌آن محروم شدن از مردم .

۳۷ـ تمثیل مزیت عالم برجاهل و بیان فائده ترك منازعه باطل .

۳۸ـ تمثیل وخامت عاقبت که لازم اشراراست.

۳۹ـ تمثیل‌فزونی رحمت حق‌برمزد عامل وشمول عاطفت بی‌نهایت‌برمتوکل.

٤۰ـ بیان حقیقت توکل وفواید انابت توسل.

٤۱ـ تمثیل.

٤۲تا۵۷ـ حکایت .

۵۸ـ حکایت برسبیل تمثیل .

آغازمثنوی :

حمدوشکراورا که‌هرچه‌هست‌ازوست

دام هستی حلقه دار ازهـای و هوست

لا والا مایهٔ هر قید شد

تاروپود ازبهر دام صید شد

انجام :

عارفا روز جدایی را ببین

فهم کن برهان تنهاایست این

یعنی‌اینجامن‌عمل کردم‌بذات

معتبر نبود تعدد درصفات

(مثنوی نعمت‌خان عالی حسب‌الخواهش‌عالی حضرت رفیع‌منزلت‌مورد

فیوضات رب رحیم آقا عبدالعظیم کاشانی ساکن البلاد احمد شاهی باتمام رسید).

سپس این قصیده است:

آغاز: فی المنقبة وقصهٔ جبلك.

جبار وجهاندار و توانگر
روزی‌ده‌خلقان‌بکرم‌رازق‌اکبر
فردو صمد وقادروحی‌است
دانندهٔ اسرار خلایق همه یکسر

انجام:

درجنگ‌چنان کشت‌علی‌مرجبلك‌را
صیدش‌جبلك بود چوهشام وچوعنتر

(این یکی درچهارصفحه و۸٤ بیت است).

سپس یك‌ستون درصفحهٔ‌بعدی سفیدآنگاه چنین است:

آغاز:

از حکیمان دورباش وهرزه گورا ره مده
لوح رمالان بسوز و رو کتب کن پاره‌پار

انجام:

در تخلص گرچه‌افچنکی‌شدم درشهرفاش
لیك از افچنگیان دارم دل مجروح وار

در ۳۲بیت ودوصفحه ومانند دیباچه ایست برقصیدهٔ دشت ارژنه و از «خراسانی» است واین را هنگامی که از نجف‌برمیگشت‌بدرخواست مردم سلطانیه که همراه اوبودند سروده است.

و این قصیده بدینگونه است:

آغاز:

سحر کین گوهررخشان‌ازین‌دریای‌ظلمانی
بامرحق برون‌آمد جهان راساخت نورانی

انجام :

ترا چون دوستی نبود ازو بهتردرین‌عالم
بآواز علی با تو سخن گفتیم تا دانی

(درسه صفحه ونیم) .

سپس دارد :

آغاز:

بعروسی رفتن‌سیدة النساء
بازبطرف‌چمن‌ازاثرنوبهار
آنچه‌بدل غنچه داشت کرد همه‌آشکار

انجام :

هندزخجلت گریخت‌خواهربوجهل‌هم
دختر عبدالعزیز کرد هماندم فرار

جمع (ناقص درچهارصفحه ونیم).

پس ازین هفت بند ملاحسن کاشی است وترجیح بند جویا و قصیدهٔ میرزا موعظ فطرت ومثنوی وشعرهای دیگرآنگاه سوزو گداز ضیا (تاپایان نسخه) .

[۳۵۹ - ج]

بخط نسعلیق سدهٔ۱۲، عنوان‌شنگرف، درجدول‌زر ولاجورد، دوبرگ درمیانه‌سفید مانده‌است ومیخواسته‌اند بنویسند ونوشتند (61165) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی.

۱۰۸ب۱۲×۲۳ - ۱۴س/۵×۱۸

جنگ

چهاررساله و گفتاراست یکی درانتقاد وخورده گیری ازوضع اجتماعی زمان ودومی دربارهٔ مالیات وسومی دربارهٔ اسکناس وچهارمی دربارهٔ صنایع ومعادن گویااز

جعفرقلیخان سردار مؤلف دررهٔ نجفیه و گویا نواب ویامعتمدالتجار ملقب بوده است سومی وچهارمی مورخ۱۲۹۱ است . این‌رسالات ازاسناد تحول فکری ایران است در قرن اخیر .

۱ـ درانتقاد ازوضع زمان وخرده گیری ازسیاست روز است .

آغاز: پریشانی و اختلال وضع و ضیاع عمر و تفصی وقت و ملکهٔ هواخواهی دولت ووثوق‌بحسن نیت واستظهار بشمول انصاف‌وجوامع اوصاف‌اجل اعظم داعی‌آمد که بعرض این عریضه تصدیع‌افزای‌خاطر مرحمت ذخایرعالی شود .

انجام : باری همه عمربتشویش خاطروتعطیل وقت وقصه این و آن گذشت ومیگذردوبهیچ‌جانرسید ونمیرسد ویاللعجب کیلاً بغیرثمن کردن له وعار(؟) ولتعملن‌بناٴه بعد حین‌والسلام .

۲ـ دربارهٔ مالیات ومداخل دولت است . درنسخهٔ شمارهٔ ۳۷۵ ج هم این رساله هست .

آغاز: مداخل بردوقسم است :

قسم اول مداخل متوالی و انتقالی است یعنی چیزی از محل بمحل دیگرانتقال‌بیابد ... وقسم دوم ازمداخل مداخل مصنوعی‌واختراعی است .

انجام : تا رای جهان آرای همایون چه صواب و صلاح داند صلاح مملکت خویش خسروان دانند ازقدیم گفته‌اند والسلام (۹پ‌ـ۱۷ر).

۳ـ دربارهٔ اسکناس است .

آغاز: بسم‌الله تعالی شأنه العزیز . رواج وادارهٔ اسکناس که‌درعرف قدیم چاو میگفته‌اند ودرختائیان معمول بوده است و درعهد کیخاتو در ایران نیز یك دوسال معمول شده است .

انجام : کتابچهٔ دیگر کرده بعرض خواهیم رسانید حرر فی ۵ربیع‌الثانی ۱۲۹۱ (۱۹ پ ـ ۲۰پ) .

٤ـ دربارهٔ صنایع ومعادن است .

آغاز: اصول ومواد انشاء هر گونه صنایع وحرف متداوله معهوده در ممالك ایران بنحوا کمل و اتم موجود ومهیا است .

انجام : بانواع امتیازات خاصه و استظهارات شامله مخصوص باشد حررفی ٥ ربیع‌الثانی ۱۲۹۱ (۲۰ پ ـ ۲۱ر) .

[۳٦۹ - ج]

بخط نستعلیق ۱۲۹۱ وباید نسخه اصل باشد (61180) .
کاغذ کبود فرنگی ـ جلدتیماج سبزضربی مقوایی.
۲۱ع×۸/٥×۱٥/٥ ـ ۱۲س×۸/٥×۱٥/٥.

جنگ

چنین است فهرست مطالب آن چنانکه درنسخه آمده‌است :

۱ـ حالات شعرای عرب
۲ـ عمرطبیعی حیوانات
۳ـ کلمات قصار
٤ـ مطالب حکمتی ومعما
٥ـ جنودعقل وجهل
٦ـ محاسن‌النساء اربع اربع
۷ـ درباب حمام
۸ـ از گلستان وبوستان
۹ـ کلمات بومسیلمه وحسن بصری
۱۰ـ منتخب حدائق‌السحر
۱۱ـ سواد عقدنامه
۱۲ـ کاغذ مرحوم میرداماد
۱۳ـ تلگراف آستانهٔ مقدسه
۱٤ـ در فیزیك
۱٥ـ کاغذامیرنظام(حسینعلیخان)
۱٦ـ درعروض
۱۷ـ لطیفه وحکایات
۱۸ـ غزلیات‌واطوز گنج‌فوقی‌یزدی
۱۹ـ تحفة‌الملوك(تحفة‌الوزرا)
۲۰ـ مراسلهٔ حاجی ملاصادق قمی مجتهد بشاه در۱۳۹۲
۲۱ـ مراسلهٔ عبدالرحمن خان
۲۲ـ کتابچهٔ مداخل ومخارج
۲۳ـ اشعارمتفرقه
۲٤ـ ایرنامه وسایراشعارمیرزاخلیل‌الله

۲۵ـ منتخبات روضة الصفای ناصری ۲۶ـ فرمان نظام الملکی انشای وزیر امور خارجه

۲۷ـ ملمع فارسی و فرانسه ۲۸ـ عریضهٔ لسان الملك وجوابش

۲۹ـ معرفت سیارات ۳۰ـ سواد فرمان ولیعهد انشای میرزا سعیدخان انصاری

۳۱ـ ملفوفهٔ فرامین سلیمانخان ومهدی قلیخان ۳۲ـ سرگذشت زرگر اصفهانی ۳۳ـ فیزیك

۳۴ـ دیباچهٔ سفرنامهٔ کربلا تألیف امین الدوله

۳۵ـ قصهٔ نظام الملك وحس صباح ۳۶ـ درمسافت ارض

۳۷ـ کتابچهٔ گمرك (دستور العمل هذه السنه ایت‌ئیل گمرکخانه های ممالك محروسه ابوابجمعی امین السلطان وزیر اعظم).

فهرست نام شاعران وپاره‌ای از مطالب جزئی چنین است:

سرگذشت نابغهٔ ذبیانی ونابغهٔ جعدی ومیمون بن قیس وزهیر وامرءِ القیس و حارث بن حلزه وعمر بن کلثوم ازمعلقه سرایان ـ شعرهاتف وسعدی ـ ظفرنامهٔ بزرگمهر (مورخ ۱۳۰۸) ـ شعرمحتشم وبدیع الزمان همدانی وعاصمی و معویه و میرزا خسرو قراچه‌داغی ومیرزاعبدالکریم کوثر ویزید ـ یادداشتهای تاریخی دربارهٔ لقب گرفتن برخی ازرجال قاجار (مورخ ۱۵محرم ۱۳۰۸) ـ تاریخ مرگ حاجی محمدرحیمخان در۶۶ سالگی درسه شنبه ۱۵ ذی‌حجه (گویا همین سال) و آقاعلی مدرس زنوری در ۷۱ سالگی درشب ۱۷ ذی‌قعده (گویا همین‌سال) دردزآشوب و سرودن صدرالافاضل میرزا لطفعلی دانش قطعه‌ای بعربی که ماده تاریخ آن درمصرع ثانی چنین است:للعام ارخ‌حسیبا، قدفارفوزاعظیما ـ شعرابن یمین وبابافضل و حاجی میرزا تقی کدخدا و انوری ومیرزا روشن اصفهانی وصائب تبریزی درعهدشاه عباس ثانی و فیض کاشانی و فدایی لاهیجی وناصرالدین شاه و کافی ظفرالدین همدانی وسلطان اویس جلایروایلدرم بایزیدخان سلطان عثمانی ویغما وسنایی وعرشی ومیرزا روشن تهرانی وبهارشیروانی وسیف‌الدین خوافی وجامی و سلطان ابراهیم جامی ونطقی مشهدی و خالدبن سعدان

وعلی (ع) وحجابی ازنسوان گلپایگان وقاآنی ونظیری نیشابوری وشهاب‌الدین صابر ترمذی ونظامی والقاص میرزای صفوی پسرشاه اسماعیل اول ومایل افشاروو فائی قمی واوحدی سبزواری ومیرزا عبدالوهاب خان نشان و حکیم سوزنی و ظهیر فاریابی و کمال خجندی ومغربی تبریزی (ملامحمد شیرین معاصر شاهرخ) وقاضی محمد دورامینی (دربارهٔ وحاکم دوران صفوی که یکی مابون و دیگری فاسق بود و کشته شده‌اند) ومیرزا حسین مشرف اصفهانی (هدایت) مباشر معاملات دراصطبل وباره بند سلاطین صفویه که میگفت پنج مثنوی بوزن خمسهٔ نظامی سروده‌ام همه بی‌معنی و بهر بیتی سیم ناب میگیرم واگر بیتی معنی داشته باشد دندانی ازاو بکنند و برمغزش بکوبند وسه دندان از او کشیدند و برسرش کوفتند (ذریعه ۷ : ۲۶۵ ـ تحفهٔ سامی ۶۰) وکمال اصفهانی .

همچنین در آن آمده‌است : سر گذشت فرمان فرما وتحصیل او وارتقای درجات نظامی او ـ فرمان ملك‌الشعرائی عراق میرزا محرم شاعر که درعهد محمدشاه غازی نوشته شده ازمنشآت میرزا طاهر مؤلف کتاب گنج شایگان .

نیز صورت جمع مالیات ولایات ممالك محروسهٔ ایران درتنگوزئیل ۱۲۷۶.

درمیانه دارد: یادگارحقیر فقیرسراپا تقصیر جعفرقلی‌خان سرتیپ دوم توپخانه مبارکه ابن مرحوم ایلخانی طاب ثراه درشب پنجشنبه بیستم شهر رمضان المبارك ۱۳۱۳.

نیز رسالهٔ مالیات و مداخل که درمجموعه شمارهٔ ۳۶۹ ج (ص ۸۰) هم هست وباید ازهمین جعفرقلی‌خان سردار باشد .

آغاز: کتابچهٔ مشهور بکتابچهٔ مداخل ومخارج .

بسم‌الله تعالی. مداخل بردوقسم است قسم اول مداخل متداولی وانتقالی است یعنی چیزی ازمحلی بمحل دیگر انتقال یابد .

انجام : تارای جهان‌آرای همیون اعلیحضرت شاهنشاه جمجاه چه صواب وصلاح داند چنانکه گفته‌اند : صلاح مملکت خویش خسروان دانند ـ گدای گوشه‌نشینی توحافظا مخروش .

(در ۱۲ ص) .

[۳۷۵ - ج]

بخط شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ (61166) .

کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

۱۶۳ گ ۱۶/۵×۲۰ - سطر چلیپا ۱۳×۱۵/۵.

جنگ

دراین جنگ شعرهایی است از : مراد - حافظ - کمال - نظیری - باباطاهر - میرجعفرخراب - نعمتخان عالی - وحدت - آصفی - طالب آملی - میرمنورعشرت - محمدسعید - میرزاحسن - قاسم‌دیوانه - میرلونجان - قدسی - رضی دانش - میرزا صایب - شاپور - تسلیم - میرزامحسن - کلیم - میرابوالفتوح - فصیحی - امیرخسرو - اهلی - نظیری - میرزا محمد علی - میرزا جلال اسیر - کلیم - غنی - سعدی - محتشم - واعظ - طهوری - گرامی - صیدی - شریف - کمال - تسلی - سلمان - محتشم - وحشی - سیفی - هلالی - شاه‌طاهر دکنی - خالص - غنی - سلمان - آزاد(غفرله‌والدی) - مانی - آهی - حیدر - سابق - واضح - شاهی - همایون - جهان - میرزارضای‌مغفور - مغربی - نصیرالدین طوسی - شافی (هردو بعربی) - قدسی - لراقمه وارسته :

چون صورتگرازان شکل و شمایل باشد

خواهم این دیده بدیدار تو مایل باشد

دیهکی - حسن - فراقی - امیرعلیشیر - همت - غافل - میرزاخلیل نازك - سحاب - قاسم - بیدل - وحید - نرگسی.

درآن دوبند به نثر است باعنوانهای «گلهٔ سنگدلی» و«عیادت محبوب» .

آغاز: بسمله. توانگری‌معشوق ودرویشی عاشق .

گرامی قیمتی گوهر متاعی بودم ازمهرت

کسادی‌های بازار محبت کرد ارزانم

انجام : متفرقات لااعلمی .

یار میگفت گهی یاد تو آرم چکنم
سخنی گفت ولی هیچ نمی‌آرد یاد

[۹۷ - ج]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، با عنوانهای شنگرف است ، دردوجدول شنگرف و لاجورد (1894) .
کاغذ فرنگی ــ جلدمقوا .
۵۳گ ۱۲/۵×۲۴ - چلیپا ۱۷/۵×۷/۵ .

جنگ

دراین جنگ گذشته از بیست کتاب و رساله که آنها را جدا گانه می‌شناسیم این مطلبها دیده میشود :

از دیباچهٔ هفت کشور بفارسی (۱ر) و اغلاط صاحب تحفه که شیخ محمود بن شیخ ضیا نوشته است (۱۱۹ ر) نیز بعضی لغات مشکوك فیها (۱۱۹ پ) نیز لغات تحفه (۱۲۰ر) ، حرف الدال من تحفة السعادات (۱۲۰پ) از ترجمهٔ صیدنهٔ ابی‌ریحان بیرونی (۱۲۲ر) ، یادداشتی مورخ ۱۰۷۹ (۱۲۲پ) ، فوائد لغوی (۱۴۰ پ ۱۴۵ ر) از نزهة (۱۴۵پ) و مغرب (۱۴۷ر) ومصباح المنیر (۱۴۸ر۱۵۵پ) و تاریخ قفطی (۱۵۶پ) و تاریخ هرات(۱۵۸ر) ومهذب الاسماء ربنجنی (۱۵۸پ ۱۶۳پ) وملل ونحل شهرستانی (۱۶۴ر)، شعرفارسی ۱۶۵پ۱۶۸پ)، لغات فارسی تفهیم بیرونی (هامش۱۶۹ر ۱۷۰ر)، ازآثارباقیهٔ بیرونی (۱۷۳ پ ۱۷۵ر) ، ازمحاضرات راغب (هامش ۱۷۶ پ ۱۷۸ ر) ، از تاریخ حکماء شهرزوری (۱۷۸پ) ، ازسر العالمین و کشف مافی الدارین بنام محمد غزالی (۱۸۴ پ ۱۸۵ر) ، شعری بعربی از شیخ شهاب الدین عراقی :

حبیب بقلبی ملیح جمیل بدیع رشیق طریف عزیز

با گفتار صفدی دراینکه این بیت را به ۱۳۲۰ گونه میتوان خواند و دو بند عربی دیگر وبندی بفارسی از سیدعلی همدانی وبندی بفارسی « در بیان واضع لغات» (۱۸۷ پ - ۱۸۹ر) و « کلام فی ضبط اعداد الوفق » (۱۳۵ پ ۱۳۷ر) ، از گ ۲۵۸ر تا ۲۶۴ پ جدول است و درون آن نوشته نشده ، در گ ۲۶۵ پ ــ ۲۶۶ ر در دو جدول ارقام نجومی است .

[۶۲ - ب]

این نسخه بخط نستعلیق و شکسته نستعلیق و نسخ و برخی ازجاها چلیپا نوشته شده ، ازسدهٔ ۱۱ است ، عنوانها شنگرف ، درجدول زر و لاجورد ، همهٔ این جنگ بخط یکی است (49512) .
کاغذ سپاهانی - جلدروغنی آراسته بزروشنگرف ورنگهای دیگرومقوایی.
۴۰۴گ۱۲×۲۲ - ۲۱س۱۵×۲۵ .

جنگ

دراین جنگ پاره‌ایست از لغت عربی بفارسی که از کنزاللغه گرفته و گزیده شده است (آغازافتاده از «بقیر» تا «یولو» ۱ ر - ۱۳۸ ر) وبندی دربارهٔ طول‌مدت دنیا (۱۳۸ پ - ۱۳۹پ) و فن چهارم از نفایس‌الفنون درتعبیرخواب (۱۴۰ پ ۱۷۸ر) و چند فصل در بیطره و خواص حیوان (۱۷۸ ر - ۲۰۱ پ) و شرحی برنصاب بفارسی (۲۰۱ پ - ۲۳۵ر) و گزیده ازلغتی عربی بفارسی از «اذنبه» یا «یسروع» گویا این‌هم از کنزاللغه گرفته شده باشد (۲۳۵ ر - ۲۵۱پ) .

[۷۲ - د]

این نسخه بخط نستعلیق است بانشان وعنوان شنگرف، ازسدهٔ ۱۲و۱۳، درحواشی‌هم‌برخی‌فوائد است (53006) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبز مقوایی تازه .
۲۵۱گ۱۱×۱۶/۵ س۷×۱۳ .

جنگ

در این جنگ ۱۹ رساله‌است که هریك جداگانه در این فهرست شناخته‌شده است . در برگ ۱۴ر سه دعااست ودر گ ۱۷ پ از تاج‌الشیوخ عبارتی است‌بفارسی دربارهٔ لقب بخشیدن دربار خلافت بمحمود غزنوی پس از گشودن غزنین و خراسان که محمد صالح بفرمودهٔ شمسا میرزا محمد صادقا نوشته است . در گ ۱۰۴ پ - ۱۰۶ ر عباراتی بفارسی واشعاری از میرزاصادق دست‌غیب ورقعهٔ ثنائی‌بمیرزاسلطان حسین برای گوشت و شعری از مرحوم حسن‌خان ومنشآت دستورالعمل ارباب سخن

از قاضی محمد هاشم قاضی زاده بفارسی (۱۰۷ر) ومنشآت خواجه محمدمیرك صالحی وشعر محتشم ورقعهٔ میرزا صمدخان بخش خان وبندی از مرآت التائبین سید علی همدانی بفارسی (گ۱۱۱ر) و چندبندی بعربی و شعرهائی بفارسی و حکایات و پند وبندی از تقویم‌القبله ابی العباس احمدبن ابی احمد معروف بقاضی طبری بعربی و اشعاری از حضرت علامی شیخ محمد خاتون بفارسی وتاریخ تولدوجلوس‌شاه‌اسماعیل وشاه تهماسب واسماعیل دوم و سلطانمحمد و شاه عباس و سلطان حمزه (۱۱۶ ر) و فوائدی‌بعربی وفارسی‌واحادیث وشعرهای‌شیخ‌سوری (گ۱۲۸پ) باز فوائدی‌تاریخی وعلمی و احادیث و نام چندتن از بزرگان شیعی (۱۴۲ر) و فرهنگ گرجی بفارسی (۱۴۲پ) و فوائد طبی و ادبی و حدیث و شعر و پاسخ بچند پرسش فقهی بعربی (گ ۱۶۵ر و پ) و شعرهائی از عمعق بخاری و تاریخ تولد شاه تهماسب و مرگ سلطان ابوسعید و امیر تیمور گورکان و شاه تهماسب ومحقق کرکی و شاه اسماعیل دوم و دانشمندان وشاهان دیگر بشعر بانثر (۱۶۶) وشعروحشی وفوائد طبی وحدیث ورقعهٔ شیخ بهائی به میرزا ابراهیم همدانی (۲۷۳ر) وشعرفارسی بهائی و «سنورنامه ای که مرحوم ساروخان ازجانب مصطفی‌پاشا سردار ووزیراعظم بخدمت خاقان رضوان‌مکان آورده» بترکی (۱۷۴ر۱۷۵پ) (ص۹۰) فرمانی بفارسی ازهمین وزیر(۱۷۵ ر و پ) پس‌ازاین‌نامه‌ای بفارسی‌وشعرهائی‌بفارسی‌ازمیرزا اشرف ، بازنامه‌ای بفارسی‌وشعرهای کمال خجندی وملاشکیبی اصفهانی وبابافغانی وفوائد تاریخی وادبی و حدیث و دعا ونامهٔ شاه بشرفای مکه (۲۰۳ر) و چند نامه و فرمان فارسی دیگریکی ازآنها نامهٔ شاهنشاهی است بحکیم همام در واقعهٔ حکیم ابوالفتح گیلانی (۲۰۶ر) و رقعهٔ سید فصیحی بشاه طالبای آملی ورقعه بمیرزا سعید وزیر سیستان ورقعه مولاناعرفی بشیخ فیضی‌هندی و کتابت میرزا فیضی بحسن خواجه اوزبك ومقطعات ابن یمین(۲۱۰پ) وپندنامهٔ شاه سلیم وبندی از ذخیرة الملوك سیدعلی همدانی (۲۱۲ پ) وفوائد ادبی فارسی ورقعهٔ میرمحمد حسین ومولانا میرحسین عینی (۲۱۴ پ) باز فوائدی ادبی و شعرهای‌میرزاحسن واهب وعصمت وسنائی واوحدی و جامی ومولانا حسن علی‌حراس

دربارهٔ تاریخ غیاث‌الدین منصور (۲۲۱ر) و سر گذشت صفی‌الدین اسحق که در ۷۳۵ در گذشت (۲۲۳پ) و تاریخ فتح بغداد در۱۰۳۳ وصدارت میرزا حبیب‌الله در ۱۰۳۵ هردو بشعرفارسی(۲۲٤ر)باز فوائدادبی‌وشرح‌نادعلی وسند وخواص آن (۲۳۲ر_۲۳۳ر) وشعرهای نظیری ووحشی وفوائد متفرقه وشعرهای فارسی برخی‌ازمیرزاحسن واهب وزلالی وآخوند مولانا محمد محسن حکاك (۲٤۵ پ) وشوکت ومحبوب و عصمت و مظهروغزل ترکی میرزا صالح شیخ‌الاسلام (۲٤۹ر) ودیباچهٔ نورس و گلزار ابراهیم مولاناظهوری (۲٤۹پ_ ۲۵٤ر) واسناد سورهٔ فاتحه بفارسی وفاتحه واژگونه‌وخواص آن (۲۵۷ پ ۲۵۸ر) و فرمان دولتی (۲٦۰ پ ۲٦۱ر) ونامهٔ جلال الدین محمد اکبر پادشاه غازی بعبدالله خان اوزبك (۲٦۱ر) و منشورشاهنشاهی بهمان اوزبك (۲٦۲ ر) ونامهٔ شاهانهٔ دیگر بهمو (۲٦۲پ) و نامهٔ شاهنشاهی بشاه عباس (۲٦۳ پ) و نامهٔ شاهنشاهی بولایت کاشغر (۲٦٤پ) وپاسخ سید علیکا بامیر تیمور (۲٦۵ ر) و چند قصیدهٔ انوری (۲٦۷ر_۲۷۲پ) وتاریخ‌فتح عراق عرب ازصدرالدین محمدحسین‌هادی گلباری بشعرفارسی (۲۷۳ر) وانشاای شاهانه دربارهٔ گشودن بلخ در یکشنبه ۱۹ج۲ مورخ شعبان ۹۵٦ (گ۲۷۷ پ) وشعر فارسی از نظامی و جامی و بابافغانی و میرزا ملك مشرقی وعرفی و لامعی ونظیری و امیری و آخوند مولاعلی جاوید ورقعهٔ اقضی القضاه مولانا علیا ساوی بمیرزا محمد طاهرای واقعه نویس (۲۸٦پ) وشعرعطارد و نشاط ومقطعات‌ابن یمین (۲۹۷پ) و چند رقعه بعنوان نمونه با دیباچه (۳۰۷ر،۳۰۸ر) وانشائی ازآخوند مولانا علی‌ساری (۳۰۸پ) .

[۴٦ - ج]

همهٔ دفتربخط نستعلیق شکسته ودر۱۰٦۴ نوشته شده‌است، نشانه‌های آن در دنبال رساله‌های مندرج درآن دیده میشود.

جنگ

دراین جنگ بندهائی است‌ازتفسیرمنهاج ونکاتی دربارهٔ تاریخ خاندان‌قاجار واز کامل بهائی وشرح اربعین قطب شاهی و طبقات محمودی و رسالهٔ مساحة البلاد

ونامهٔ سید محمد حسین برادر امام جمعهٔ سپاهان و ازتاریخ ناپلئون بناپارت و فوائد تاریخی از روزنامهٔ ملاجلال منجم و ازحدیقة الاقالیم و حق الیقین آخوند مجلسی و تذکرة الملوك وتاریخ فرشته وزبدة المعارف ملاعلی اکبرایجه‌ای و نامهٔ حاجی ملا محمد جعفر پیشنماز مشهد چالمیدان بناصرالدینشاه در تسلیت ازمرگ ولیعهد و از روضة الصفا وهفت اقلیم و کتاب فقه (بفارسی) واززبدة المعارف و روضة الاحباب وحیوة القلوب وتاریخ طبری و سی و نه پیمان و گفتگوونامهٔ سیاسی بدینگونه :

۱ـ عهدنامهٔ گلستان مورخ ۱۲۲۸ (= صلح روس وایران عبث).

۲ـ عهدنامهٔ ترکمن چای مورخ ۱۲۴۳/۱۸۲۸ .

۳ـ عهدنامهٔ تجارت درترکمن‌چای ۱۲۴۳/۱۸۲۸.

٤ـ عهدنامهٔ تشریفات ایلچیان وسفرا در میان روس و ایران درترکمان چای ۱۲۴۳/۱۸۲۸ .

۵ـ مصالحهٔ دوم دودولت ایران و روس در۱۲٤۲ /۱۸۲۷ درترکمان‌چای .

٦ـ جواب عریضهٔ ایلچی دولت روسیه ده ولیعهد عباس‌میرزا در ۱۲٤٦ نوشته است .

۷ـ قرارنامهٔ تجارتی میان ایران وروس در۱۲۰۹ درزمان محمد شاه .

۸ـ فرمان فتحعلیشاه‌قاجار به‌نایب‌السلطنه عباس‌میرزا بوسیلهٔ میرزاابوالقاسم قائم‌مقام در۱۲٤۳ .

۹ـ صورت تشخیص سرحد روس‌وایران در۱۲٤٤/۱۸۲۹.

۱۰ـ صورت سواد عهدنامهٔ یرملوف درزمان فتحعلیشاه (میان روس وایران) .

۱۱ـ سواد کاغذ ژنرال یرملوف .

۱۲ـ صورت عهدنامهٔ ایران وانگلیس در۱۲۲۹/۱۸۱٤ .

۱۳ـ صورت عهدنامهٔ ایران وعثمانیهٔ روم (درعهد فتحعلیشاه) .

۱٤ـ قرارنامهٔ میان ایران وروم ۱۲٦۲ درتهران .

۱۵ـ مصالحه نامچهٔ شاه صوفی پادشاه‌ایران وسلطان مرادخان‌عثمانی‌پادشاه‌روم دربارس‌ئیل ۱۰٤۷ .

۱۶ـ شرح سنورنامچهٔ مصطفی پاشا وزیراعظم عثمانی بو کالت سلطانمرادخان پادشاه روم که بشاه صفی پادشاه ایران نوشته (ص ۸۷).

۱۷ـ عهدنامهٔایران وفرانسه درزمان فتحعلیشاه و ناپلئون‌در۱۲۲۲تحریر در اردو درمحل «فین کنشتین».

۱۸ـ عهدنامهٔ ایران وانگلیس درزمان فتحعلیشاه در۱۲۲٤.

۱۹ـ عهدنامهٔ ایران وانگلیس درتهران ۱۲۲۷.

۲۰ـ عهدنامهٔ سوم ایران و انگلیس در تهران در زمان فتحعلیشاه در ۱۲۲۹

۲۱ـ عهدنامهٔ تجارت ایران و انگلیس در زمان محمدشاه در ۱۸٤۱/۱۲۵۷

۲۲ـ صورت احتجاج میان ایران وانگلیس (مستراولسن ایلچی انگلیسی).

۲۳ـ کیفیت امورات عالیجاه مستربروس که درشیراز بتوسط نواب حسینعلی میرزا فرمانفرمای فارس اتفاق افتاده در۱۲۳۸.

۲٤ـ عهدنامهٔمیان‌نادرشاه‌وسلطان محمودخان‌خوند گارروم (عثمانی)در۱۱۵۹

۲۵ـ صورت مصالحه میان‌روس و روم (عثمانی) در۱٦ مه ۱۸۱۲ درلو کرست و در ۱۷ اوت ۱۸۱۲ درپطرزبورغ.

۲٦ـ عهدنامهٔایران‌وعثمانی‌در۹درذیقعدهٔ ۱۲۳۷ درارزنةالروم زمان‌فتحعلیشاه وسلطان محمودخان خوند گارروم.

۲۷ـ عهدنامهٔ ایران وروم درارزنةالروم در۱۲۳۸.

۲۸ـ قرارنامهٔ فارسی ایران و روم (محمد شاه ـ سلطان عبدالمجید خان) در ارزنةالروم.

۲۹ـ عهدنامهٔ دولت بلجیق درزمان‌محمدشاه در۱۲۵۷.

۳۰ـ عهدنامهٔ دولت اسپانیول در زمان محمد شاه در ۱۸٤۲/۱۲۵۸.

۳۱ـ قرارنامهٔ‌تجارتی ودوستی میان ایران وجمهور ثلاثهٔ آسیاتیك که‌بامضای حاجی میرزاآقاسی وامنای دولت علیهٔ ایران رسید در۱۲۵۸.

۳۲ـ عهدنامهٔ لوئی ناپلیون درزمان ناصرالدین‌شاه قاجار(میان‌ایران‌وفرانسه) در۱۲۷۱ .

۳۳ـ صورت‌مصالحه نامهٔروم وروس وسایر دول اروپا در۱۲۷۲ به ترجمهٔمیرزا جعفرخان مشیرالدوله(میان عثمانی ونمسا وفرانسه‌وانگلیس وپروس وروس‌وساردنیا) دربارهٔ انسداد بوغازهای بحرسفید وبحرسیاه .

۳٤ـ فرمان عبدالمجید سلطان روم در۱۱۲۵ .

۳۵ـ فرمان شاه سلطان حسین .

۳٦ـ عهدنامهٔصلح میان ایران‌وانگلیس‌درزمان‌ناصرالدینشاه قاجار در۱۲۷۲ درپاریس .

۳۷ـ عهدنامهٔ ایران وامریکای شمالی درزمان ناصرالدینشاه قاجار در۱۲۷۳.

۳۸ـ نامهٔ شاهزاده رکن‌الدوله علی‌نقی‌میرزا پس‌ازمرگ فتحعلیشاه به‌نواب بهاءالدوله .

۳۹ـ دستورالعمل اکبرشاه به عاملان ممالك محروسه .

نیز خبرهای نبوی‌بعربی ، فوائد تاریخی وادبی وفلسفی وعرفانی‌فراوان‌دراین جنگ‌آمده و گردآورده شاهزادهٔ بهاءِالدوله میباشد .

[۵۹ ـ ب]

بخط نسخ و نستعلیق درمتن و هامش ، با عنوانهای شنگرف ، درتاریخ شب یکشنبه صفر۱۲۷۲ بانجام رسیده است (49511) .

کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلدتیماج سرخ مقوایی.

۳۲٦گ۲۱×۳۵/۵ ـ ۴۱س۱٦×۲۷ .

جنگ در ترکستان

دراین کتاب‌ازجنگی که روسها درترکستان کرده‌اند گفتگوشده‌است.

آغاز: جنگ‌درترکستان.سفراسکوبلف‌ازسنهٔ ۱۸۸۰ الی‌سنهٔ۱۸۸۱.

باب اول شرح مختصری از مملکت ماوراءِ الخـزر . قطعهٔ مملکت وسیعی که واقع است مابین بحرخزر ودریاچهٔ آرال معروف است به مملکت ماوراءِالخزر.

انجام : واگرحدودپنجاه کپك بیاورد و از قراربیست کپك حساب شود .

[۱۷۳ -ج]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ است ، در۱۲۹۸ ازکتابخانه صنیع الدوله محمدحسن خان بوده است . (49517) .

کاغذ فرنگی سفید - جلدمقوای مخملی سرخ‌کمرنگ .

۲۲۶گ۱۶×۲۲ - ۱۰س۹×۱۴/۵.

جوامع‌الحکایات ولوامع‌الروایات

ازنورالدین محمد عوفی حنفی بخاری (سدهٔ۶و۷) میباشد ، دربارهٔ‌آن‌درفهرست دانشگاه ازآقای منزوی (۲۱:۲) گفتگوشده است ، پاره‌ای ازآن را ملك‌الشعراءبهار ودکترمحمد معین ورمضانی بچاپ رسانده‌اند (مشار ص۵۱۱) .

[۷ - ب]

این نسخه دارای هرچهار بخش است ، بخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف، بخش‌سوم‌آن‌در شب سه شنبه ۲۲ رجب ۱۰۴۸ نوشته شده است ، پاره‌ای ازبرگها درآغاز وانجام نسخه تازه‌است از زمان ناصرالدین‌شاه ، موسی‌بن محمد باقر بدستور نجفقلی‌خان بیگلربیگی تبریزی‌که درتهران این‌نسخه را خریده بودآن رادر۱۲۶۵ج۱(تخاقوی‌ئیل) کامل نموده است ، ازنوشتهٔ محمدرضا درصفحهٔ‌عنوان برمیآیدکه محمدبن سلیمان حسینی نسخه‌ای ازاین‌کتاب بی‌تغییروتبدیل بدستور شاه عباس نوشته بود ، نسخهٔ مابابد از روی آن کامل شده باشد (42334) .

کاغذ سپاهانی نخودی وفرنگی سفید - جلدتیماج سبزضربی مقوایی.

۵۰۲گ۲۴×۲۸ - ۲۵س۱۵×۲۵ .

جواهرنامه

ازصدرالدین محمدبن منصوردشتکی است که برای سلطان ابوالنصرحسن در

پنجشنبه ۲۲ج۲/۸۸۶ ساخته‌است . در آن دوفصل در آغاز وسپس یك مقدمه ودو مقاله است (فهرست ادبیات ص۱۹۱) .

[۱۳۴ - ج]

این نسخه بخط نستعلیق است باعنوانها ونشانهای شنگرف ، درسپاهان در۲۰صفر۱۰۲۹ نوشته شده است ، ازآغاز اندکی افتاده وبدینگونه است : «خامهٔ قدرتش نقشی برآب زد ودرخوشاب شد » (50655) .

کاغذ سپاهانی نخودی - جلدمقوا .

۱۲/۵س۶۹×۲۲/۵ - ۱۶س۶×۱۵ .

بجوك باشست

این کتاب درفهرست دانشگاه ازنگارنده (ص۴۲۸) شناخته شده است .

[۴۴-ب]

این نسخه شمارهٔ دوم دفتر است ، بخط نسخ با عنوانها ونشانهای شنگرف ، محمدبن‌عباس‌بك ۱۲۵۸ آنرا نوشته است،گ۱۰پ -۲۴۰پ، یك سرلوح آراسته برنگهای آبی وسرخ وزرین‌درآغاز آن‌هست، حواشی بانشان «قس» وباید ازخودفندرسکی باشد ، عنوانها درهامش هم آمده است.

[۵۰ - ب]

این‌نسخه شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نستعلیق سدهٔ ۱۳،گ۱۳ پ - ۱۶ر، حواشی‌داردکه از فندرسکی باید باشد .

چار گلزار

ازنثارعلی مولوی است دردستورزبان وبدیع و عروض و قافیه و در بمبئی بسال ۱۲۷۰ بچاپ رسیده است (ذریعه ۳۱۴:۵ - مشار ۵۳۸) .

گلزاریکم آن دارای پنج گل است، دردستورزبان، گلزاردوم آن دارای دو گل درصنایع لفظی ومعنوی ، گلزارسوم آن دارای دو گل درنظم و عروض ، گلزارچهارم آن دارای سه گل درتشبیه واستعاره و قوافی .

آغاز: بسمله . بعد حمدبیحدایزد صمدلم‌یلد ولم‌یولد ... چنین گوید که روزی بنده را .

انجام : چرا که بی‌رعایت این قافیه صحیح نمیشود .

[۱۱۹ - ج]

این نسخه بخط نستعلیق است ، مسیح کاتب در روز دوشنبه ۱٦ذی‌حجهٔ ۱۲۹۹ آنرا نوشته است (49756) .

کاغذ فرنگی آهارمهره - جلد تیماج سبز مقوایی.
۹۰گ ۱۵×۲۲-۱٦س ۸/۵×۱٦ .

چار نام

درنسخهٔ مالغات طبی گذشته ازعربی به‌چهارنام آمده وازتحفةالمؤمنین گرفته شده‌است . درصفحهٔ عنوان دارد « اسم هذاالکتاب بشاقش ماهی والفارسیة چارنام » دردیباچهٔ صیدنهٔ بیرونی از ده نام وچارنام یادشده‌است . نسخهٔ ما تا پنج نام را دارد .

آغاز: کتاب اسامی الادویة المفردة بالالسنة المختلفة انتخاب تحفة المؤمنین . حرف الالف : اطریلال .

بالعربیة	بالفارسیة	بالسریانیة	بالرومیة	بالیونانیة
ابهد	بارسرو کوهی	بروتا	بروتون	ارفولس

انجام : غوشنه ، سماروغ ترش ، عردی ، مابنداری ، اونیورس .

[٦۲ - ب]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نسخ ، درجدول شنگرف ، حواشی دارد، ازسدهٔ۱۱است، گ۱۲۳ پ - ۱۳۹ پ .

حدائق السحر فی دقائق الشعر

رشید وطواط مؤلف حدائق السحراست وآن بچاپ رسیده است (ذریعه ٦:۲۸٦- مشار۵۵۳) .

[۲۴۵ - ج]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، باعنوان ونشان شنگرف ، ازپایان افتاده‌و تاآغاز «ارتجال» را دارد (47813).

کاغذ فرنگی سفید - جلد ندارد .

۳۲گ۱۶×۲۱ - ۸۱س۷/۵×۱۴/۵.

حدود ودیات وقصاص ومیراث وکفارات (رساله در...)

دراین رساله ازحدود و دیات وقصاص و میراث و کفارات گفتگو شده و کتاب حدود آن دریك مقدمه و نه فصل و کتاب دیات و قصاص دارای یك مقدمه و سه فصل و سه باب و کتاب میراث دارای یك مقدمه و سه فصل و یك خاتمه و کتاب کفارات دارای سه‌باب ویك خاتمه است .

آغاز: بسمله . کتاب‌حدود ودرآن یك مقدمه و چند فصل‌است‌مقدمه بدانکه حددرلغت بمعنی اندازه است.

انجام : مسئلهٔ سیم هر کس روزهٔ دوماه براو واجب باشد هر گاه از توالی عاجز باشد لکن بی‌توانی تواند گرفت دور نیست کـه واجب باشد .

[۵۹ - ب]

شمارهٔ دوم دفتر است ، بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین‌آن ، گ ۱۷۸ر-۱۹۱پ .

حدیقة الشیعة

این کتاب را از مولی احمد اردبیلی دانسته‌اند ونه بار درایران بچاپ رسیده است ، کتابی نیز بنام کاشف‌الحق که نسخهٔ ۵۹د ما مانند آنست از روی آن ساخته شده است ولی درست دانسته نیست که این کتاب از کیست (ذریعه ٤:٤٩٥ و ٦: ٣٨٥ ٣٨٧ـ کشف‌الحجب ١٩٤ ـ مشار ٥٥٧ ـ ف ٦٠٠) باید نسخه‌های گونا گون این دو

کتاب را با هم سنجید تا اصالت یکی از آنها بدست آید بلکه مؤلف واقعی آنها هم شناخته شود . محمد تقی‌نصیری چنانکه در«لب‌الالباب» خواهم دیده آنرا از اردبیلی نمیداند .

[۳۴ - ب]

این نسخه درآغاز درست‌مانندکاشف‌الحق ودرپایان درست مانند حدیقة‌الشیعه‌است ولی‌سراسر کتاب درسبك‌فارسی جزآن‌است وردبرصوفیان را هم دارد ودردیباچه‌کتاب‌بنام عبدالله قطب‌شاه‌ساخته شده‌است، بخط نستعلیق است با عنوانهای شنگرف ازسدهٔ ۱۱یا۱۲.

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی روغنی مقوائی .

۳۱۵گ۱۸×۲۹/۵ - ۲۳س۱۱×۲۱.

[۵۹ - د]

این نسخه بخط نستعلیق سدهٔ۱۳ است، عنوانها شنگرف، ازآغازافتاده وبرابراست باص۸۷ چاپ ۱۳۰۳ ایران تا پایان آن (ص۲۸۷) ولی با آن یکسان نیست وافزوده‌ها وکاسته‌ها دارد ، درپایان هم سیزده صفحه در چهاربند : خلفا ، نسب علی ، نسب عمر ، نزول سوره هل اتی افزوده شده و در پایان‌آن از شرح ارشادفقه «ملااحمد اردبیلی رحمه‌الله» یادشده است ، درآن‌تاریخ صوفیان‌وتکوهش از آنها در دنبال سرگذشت امام صادق نیست ، در یکجا نیز دارد که «علامهٔ اردبیلی رحمه‌الله در اعتقادات خودنوشته»،درپایان پیش‌ازان‌چهاربندازمجالس‌المؤمنین «میرنورالله نورالله مرقده»آمده و از «پادشاه جمجاه ملایك سپاه شاه اسماعیل صفوی انارالله برهانه» یادشده واز «شاه غفران‌پناه»که درحیدرآباد پیدا شده است . پس‌این کتاب‌حدیقه الشیعه‌ایست‌که بساخت‌کاشف‌الحق اردستانی‌درآمده است، پیش‌ازین‌درگ ۲ر-۷۳پ شعرهائی‌است‌بفارسی‌درستایش ازعلی(ع) واصول‌دین‌منظوم‌وتکوهش از صوفیان (رائیه است ازمحمد طاهرشیرازی بنام‌مونس‌الابرار، همین‌فهرست ص۳۹-ص۶۰۲ف) وشان‌نزول سورهٔ فجرکه درکربلا درشوال سال ۱۲۶۳ دوستی‌ازنویسنده‌پرسیده واو پاسخ‌گفته‌است ، نیز نمازمحمد وعلی ودعای سمات وآداب‌آن و ادعیه نوروز و چگونگی دانستن بودن‌ماه دربرج و نمازهای واجب وترجمهٔ اذکارو اورادوسرآن ، دعای‌کمیل وترجمهٔ‌آن ودعای عهد پس‌ازاین هست (۶۶۵۱۵) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ مقوایی.

۲۳۲گ۱۶/۵×۱۱ - ۱۸س۷/۵×۱۳/۵.

حساب (رسالهٔ ...)

این رساله که در جنگی است گویا جزئی از کتابی ریاضی فارسی باشد و تنها ضرب وقسمت را دارد .

آغاز: الباب . بباید دانست که مراتب اعداد سه است آحادوعشرات ومئات .

انجام: مقصود بحاصل آید (نقل من خط المصنف دام ظله) .

[۲۱۷ - ج]

شمارهٔ هشتم دفتر است و بنسخ سدهٔ ۱۱ با عنوان شنگرف ، ۱۸۷ پ - ۱۹۱ ر .

حقوق ملل

محبعلی منشی یکانلو کتابی را که «بارون اشلختا اوطوقار» در ۱۲۶۳ هجری در « ویانه » (وین) از زبان نمساوی (اطریشی = آلمانی) بترکی ترجمه کرده و نسخه‌ای از آن بدربار ناصرالدین‌شاه رسیده بود بدستور اوبفارسی درآورد . این کتاب دردوجزءاست : حقوق‌موضوعهٔ ملل، حقوق طبیعهٔ‌ملل . فهرست مطالب‌این ترجمه که درع۱/۱۲۷۱ بانجام‌رسیده‌است‌درآغازهست ودارای‌سه‌باب‌است : نخستین ۹فصل،دومی ۲۲فصل، سومی ۳۰فصل دارد. این کتاب‌ازاین‌رهگذر که چگونگی‌ترجمهٔ‌اصطلاحات حقوقی‌را بفارسی درآغاز کارتحول فکری ایران میرساند ارزش دارد .

آغاز: بسمله . حمدوثنای بی‌ریا شایستهٔ پادشاه بی همتائی‌است... که حقوق ربوبیتش به کافه فرق وامم جاری ونافذ .

انجام : مابقی اکتفاوترك اسهاب شد و الحمدلله اولا و آخرا . تم الترجمة فی‌شهرربیع‌المولود من سنة۱۲۷۱ من الهجرة النبویة علیه وآله آلاف الثناء والتحیة .

[۱۴۷ - ج]

بنسخ با عنوان شنگرف مسیح‌کاتب مورخ روزآدینهٔ ۴ رجب ۱۲۹۸ دردوجدول‌زر و لاجورد ، دارای ۳۰۶ صفحه شمارست (49772) .

کاغذ فرنگی نخودی آهارمهره - جلدتیماج حنایی زرکوب مقوایی .

۱۰۷گ×۱۵/۵×۲۳ - ۱۷س×۹×۱۸ .

حلل مطرز

ازشرف‌الدین علی یزدی است (فهرست دانشکدهٔ ادبیات ص۲۱۳) .

[۶۴ـ د]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ، درجدول زر ولاجورد، از سدهٔ ۱۲ است، ازآغازوانجام افتاده وچنین است :

آغاز: آدم وحوا باشد و دوضلع ایسر ... جلوه : مطلق زوج الزوج اگرچه در زوجیت که صورت قابلیت است وانوثت کامل افتاده .

انجام : خاتمه در ذکر طرفی از لطایف عددتام‌که برحسب موعود مقطع رساله و ختام کلام خواهدبود ... جلوه درصدراین‌حله بوضوح پیوست که مادهٔ جمیع اعداد وحدتست ... ومسعرشدلیز.

این نسخه از محل هدیه‌آقای دکترمصدق خریده شده است (49436) .

کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدتیماج‌کبود ضربی مقوایی .

۳۲۵گ۹/۵×۱۶ ـ ۱۷س۵/۵×۱۱ .

حلیة المتقین

از محمد باقر مجلسی است که بدرخواست « سالکان مسالك سعادت » نـوشته است و بچاپ رسیده است (ذریعه۷:۸۳ ـ مشار ۵۸۵) مجلسی‌آن را پس ازعین‌الحیوة ودررجب ۱۰۷۹ بانجام‌رساندودرآن چهارده باب ویك خاتمه است .

[۵۳ ـ پ]

نستعلیق با عنوان و نشان شنگرف و عبارات‌عربی بنسخ، مورخ روز چهارشنبه ۲۴محرم ۱۳۳۶ درشیراز (55864) .

کاغذ فرنگی‌کبود ـ جلدتیماج زرد ضربی مقوایی .

۲۰۴گ۲۱×۳۵ ـ ۲۵س۵/۱۱×۲۳/۵ .

حیات نفس در حضرت قدس

شیخ احمد احسائی رساله‌ای‌بعربی در توحید و عدل ونبوت وامامت ومعاددارد دریك مقدمه و پنج باب وخاتمه و گویا محمد جوانرودی نویسندهٔ نسخهٔ ما است که

آنرا بفارسی درآورد (فهرست احسایی ۲:۳۰ـ ذریعه ۷: ۱۲٤ـ فهرست‌ادبیات۲۱۵) .

آغاز: (این است تـرجمهٔ کلمات شریفـه اش) بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... اما بعد چنین گوید . . . احمدبن زین‌الدین احسائی که بعضی از برادران ایمانی که برآوردن حاجت او را برخود لازم گردانیده .

انجام: و سیاه کردن این اوراق عبد مسکین احمدبن زین الدین الاحسائی (تا اینجا تمام شد ترجمهٔ کلام شریف ایشان وحقیر ... در دو روز ترجمه اش بانجام رسانیده . . . حـرره المخلص . . . محمد الجوانرودی) .

[۲۱۹ - ج]

شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نسخ سدهٔ ۱۴ بخط جوانرودی در ص۱ - ۱۰۴ (39724) .
کاغذ فرنگی رنگارنگ- جلد تیماج سبزتیره مقوایی .
۲۱۵ج۱۴×۲۰ - ۱۲س۷/۵×۱۵ .

خارستان و نیستان(بعدی)

میرزا حکیم قاسم ادیب کرمانی‌پسرزین‌العابدین ودر گذشتهٔ ۱۳٤۸ در۱۳۰۰ بزبان بافندگان کرمان و دربرابر گلستان سعدی این کتاب را ساخته است. یکبار در۱۳۲۹ق در کرمان چاپ شده ، بارهٔ دوم نیزدر۱۳۲۱ خ درهمین شهربچاپ رسیده است . سومین چاپ‌آن در کرمان بسال ۱۳۲۷ است (ذریعه ۷ : ۱۳۲ ـ مشار ۵۹۱) .

ملامجدالدین خوافی هم در برابر گلستان خارستان دارد که در کانپور بسال ۱۹۱۱/۱۳۲۹ بچاپ سنگی رسیده است .

[۷۷ - د]

بخط شکسته نستعلیق آقای دکتر محمود آقاافشار دررمضان۱۳۲۸، اهدای آقای ایرج افشار

کتابدار کتابخانه است ، نسخه از پایان افتاده و تا سطر ۱۸ ص ۶۸ چاپی را دارد ، در صفحهٔ عنوان «بعدی» خوانده شده است (54286) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز مقوایی تازه .
۶۲گ۱۲×۱۸/۵ - ۹س۹×۱۴/۵ .

خزانه

از امیرمرتضی‌قلی فرزند حسن شاملو است در بارهٔ باه و گویا مؤلف واقعی آن محمدبن محمد مؤمن تنکابنی باشد .
(ذریعه ۷:۱۴۹ - مشار ص۶۰۲) .

[۳۶۵- ج]

بخط نستعلیق عبدالحمید در تبریز ۲ع۱۵ سال ۱۱۶۱ عنوان شنگرف، یادداشتهای تاریخی۱۱۶۱ و۱۱۶۲ دارد ، نسخه‌کامل نیست (61169) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.
۴۸گ۱۷×۲۱/۵ - ۱۸س۱۱×۱۶/۵ .

خزان و بهار

قاضی میرزامحمد شریف کاشف شیرازی پسرشمس‌الدین محمد این کتاب‌رادر یك مقدمه و ۱۴ اساس و یك خاتمه نوشته ودرآن از فرج بعد ازشدت و جزآن بهره برده است و آن بچاپ هم رسیده است (ذریعه۷:۱۵۱ ـ مشار۶۰۴) .
اومؤلف سراج منیر است واین کتاب خزان و بهاررا در ۱۰۶۰ ساخته است . سر گذشت او در پایان همین کتاب هست و درآن داستانی دربارهٔ شاه عباس دیده میشود.

[۷۷ - ب]

نستعلیق با عنوان و نشان شنگرف‌که قلی بیات ملایری همدانی روشنی مراغی درروز پنجشنبه ۱۴ذی‌قعدهٔ قوی‌ئیل ۱۲۷۵ نوشته است .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی.
۸۴گ۲۰/۵×۲۲ - ۲۱س۱۱۵×۲۲/۵ .

خلاصهٔ دستورالوزراء

محمد مظفر بن محمد حکیم یزدی سرگذشت چند وزیر ایرانی را از روی دستورالوزراء خوندمیر دراین کتاب آورده و تاخواجه افضل الدین محمد کرمانی را یاد نمود (ص۴۳۳ دستورالوزراء) وآخرین تاریخی که در آن دیده میشود سال ۹۰۱ است واواین کتاب را در سپاهان در روز آدینهٔ ۲۰ج۱۰۸۸/۱ بپایان برده است.

استوری (۲٤۲:۱) از محمد مظفرخوافی وتذکرة الملوك او یاد کرده است که سرگذشت شاهان ایران وهند وجزآنهادرآن آمده است.

آغاز: سپاس عبودیت اساس پادشاه پادشاهان راکه بی نیاز از وزیر ومشیراست ... امابعدمعروض میگردد که درین اوان دردارالسلطنهٔ اصفهان انتساخ مختصری از تاریخ ابنیای کرام و سلاطین عظام از مؤلفات بعضی‌ازمتتبعین تواریخ اتفاق افتاد وچون‌آن مختصرازذکر وزرای صائب رای خالی بود بخاطر فاتر رسید که خلاصه‌ای‌ازکتاب دستورالوزرا که تألیف خواند امیرمورخست التقاط ... نماید.

انجام: باتمام و اختتام رسید این کلمات پریشان که بهمت ... ابن محمد حکیم محمد مظفریزدی در... اصفهان بتاریخ یوم‌جمعه‌بیستم شهرجمادی‌الاول سنهٔ ۱۰۸۸ ... ازکتاب دستورالوزرا که تالیف ... خواندمیرمؤلف خلاصةالاخبار و کتاب حبیب‌السیراست انتخاب‌نمود واراده بل امیدآنست که خاتمهٔ این مؤلف بذکروزرای ... صفویه... مزین گردد ... ودرعیب جویی که ازاخلاق ناپسندیده است نکوشند (سنهٔ ۳۰۱هجری باتمام رسید).

[۱۹٦ -ج]

بخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف ع۱۳۰۱/۱، ازکتب اعتمادالسلطنه بوده و مخبرالسلطنه
آنرا در۱۳۱۸ ازمیرزا محمود کتابفروش‌خریده‌بود(49752).
کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج حنایی‌گرداگردسبز.
۳۸۰ص۱٦×۲۱ - ۱۲س۹/۵×۱۴.

خلاصهٔ منهج

مولی فتح‌الله‌بن مولی شکرالله کاشانی در گذشتهٔ در کشمیر بسال ۹۹۷ از تفسیر فارسی منهج‌الصادق خود این تفسیر را گزین نموده و پس از ۹۸۲ و گویا تا ۹۸۹ بدان میپرداخته‌است وشایدهم تاریخ تالیف آن ۹۸۷ باشد. (ذریعه ۲۳۳:۷ـ مشار ۶۱۶ـ سپه ۱۲۳:۱ـ طوس ۱: ۳۹ ش ۱۱۹ و کشف الحجب ۲۰۸ـ مجلس ۳ : ۲۳ـ استوری ۱۶:۱ ـ ۱۱۹۸).

[۲۶ ـ ب]

از آغاز است تا پایان سورهٔ کهف بخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف درجدول لاجوردسرخ ازسدهٔ ۱۱، صفحه پایان تازه‌است ، در ۱۲۷۴ از آن محمدسعید بوده‌است، سرلوحی در آغاز هست(g2963). کاغذ سپاهانی نخودی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.
۵۵۹ ص ۱۹۰×۳۰ ـ ۳۷ س ۹/۵×۲۱/۵ .

دانشنامهٔ شاهی

ازمولی محمد امین‌بن محمدشریف استرابادی اخباری، در گذشتهٔ ۱۰۳۶ است که بپیروی از اربعین امام فخررازی برای پادشاه زمان خود محمد قطب شاه درچهل فائده درمکه میان سالهای ۱۰۲۰ و ۱۰۳۵ آن را ساخته ومسائل پراکندهٔ ادبی واصولی و کلامی در آن آورده است. اودرآن برمجتهدان شیعی تاخته است چنانکه درفوائد مدینه نیز چنین کرده است.

(کشف‌الحجب ص ۲۱۰ ـ ذریعه ۴۶:۸ ـ طوس ۹۹:۴ ـ سپهسالار ش ۱۳۰۶).

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی عرفنا نفسه بعنوان‌الله خالق السموات والارض ... اما بعدچنین میگوید ... مؤلف این رسالهٔ شریفه که‌چون بتوفیق رب‌العزة همواره عنایات بیغایات پادشاهانه از بارگاه فلك اشتباه سلسلهٔ علیهٔ عالیه مقدسه خاقانیه (قطب شاهیه) ... نسبت بعام وخاص سیما مقدسین‌علماء فرقهٔ ناجیه ... بظهوررسیده ... وچون‌این

رساله درطریقهٔ خاصه بمنزلهٔ کتاب فخررازیست درطریقهٔعامه‌مرتب بر چهل فائده شد .

انجام : بتوفیق طاعت دلش‌زنده‌دار . اللهم خلدملکه ... والسلام‌من الملك السلام (طوس) .

[۸ - د]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نستعلیق با عنوان شنگرف مورخ ۲۰ ذی‌حجه۱۱۰۱،ف۱۹پ - ۹۴ ب، تااندکی از فائدهٔ چهلم را دارد وچنین است انجام‌آن : «ممن یستکبرعن‌عبادته ولایسئل‌ماعنده» نام شاه نیزدرآن برده نشده است .

دبستان سخن

از محمد قاسم‌بن احمد جناب است که جلد سوم آنرا در۱۲۸۹ بپایان رسانده است .

این جلد دارای شش فن است :

۱ـ علم بیان دریك مقدمه وچهاراصل .

۲ـ علم بدیع دریك مقدمه و دوباب .

۳ـ سرقات شعری دریك مقدمه ودواصل ویك خاتمه .

٤ـ علم عروض دریك مقدمه وشش باب ویك خاتمه.

٥ـ علم قافیه دریك مقدمه وپنج فصل .

٦ـ علم معما در یك مقدمه و چهار اصل ویك خاتمه .

سپس یك خاتمه است دربیان لغز .

[۱۳٦ - ج]

این نسخه همان جلد سوم است وبخط نستعلیق باعنوان شنگرف و جدول مشکی ، محمدکاظم الفت بدستور مهدیقلی‌خان درروز یکشنبه ۱۲۹۹/۱٤۱٦ آنرا نوشته ودیباچه‌ای به‌نثرونظم درستایش‌از مؤلف وکتاب درآغازگذارده‌است ، این دیباچه ساختهٔ حسینقلی‌بن مصطفی دیوان بیگی‌کلهرکرمانشاهی است.

آغاز: دیباچه : بسمله . بهترین بیانی که آموزگاران دبستان سخن بدان زبان گشایند.
انجام : فیما صنف وافاد والحمدلله اولا وآخرا .

آغاز جلد سوم : بسمله . پس از ستایش یزدان و درود بر پیغمبر آخرالزمان ... چنین گوید ... محمد قاسم‌بن احمد ... که این جلد سوم از کتاب دبستان سخن مشتمل برشش فن .
انجام :

ملازم الخمس لا وقاتها

معتکف فی خدمة الباری

باتمام رسید کتاب دبستان سخن بتاریخ سنهٔ ۱۲۸۹ هزارودویست و هشتادونه هجری شش ماه بعد ازتصنیف آن اللهم متع به المسلمین بمحمد وآله الطاهرین .

۴۵۰ صفحه‌شمار دارد (49522) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز ضربی .
۲۲۷گ۱۴×۲۳ - ۱۴س۸/۵×۱۶/۵ .

دبستان مذاهب

شیخ‌محمد محسن‌فانی کشمیری زنده در۱۰۵٦ یا ملاموبدشاه مؤلف‌این کتاب هستند وآن بارها بچاپ رسیده است . (ذریعه ۸: ٤۸ - مشار٦٤۷ - گفتارد کترمعین در بارهٔ آذر کیوان در مجلهٔ دانشکده ادبیات س ٤ ش ۳ - آریانا ج ۸ ش ۹ : ۵۱ - دیباچهٔ فرهنگ‌نظام) .

داویدشی David Shea و آنتونی تروایه Anthony Troyer آنرا بانگلیسی ترجمه کردند ودر۱۸٤۳ با دیباچه‌ای درسر گذشت مؤلف باحواشی در سه جلدبچاپ رساندند . مشکلات این کتاب دراین ترجمه حل میشود .

[٦۱ - ب]

بخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف که در ذی‌حجه ۱۲۵۸ نوشته شده است ، در پایان آن فرهنگ هندی بفارسی است در ۵ برگ ودرباره‌اصطلاحات همین کتاب باید باشد واین «لغات‌خاتمه» بخط محمودخان بن ملک‌الشعرا است (49505) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی ضربی مقوایی.
۱۴۱گ ۲۱/۵×۳۴/۵ ـ ۲۱س۱۳×۲۲/۵ .

درةالتاج لغرةالدباج

از قطب شیرازی‌است و پاره‌ای از آن در تهران بسال ۱۳۱۷ ـ ۱۳۲۰و۱۳۲٤ بچاپ رسیده است .(مشار۶۶۲)

تاریخ تألیف آن در نسخهٔ ش ۵۶۰ سپهسالار روز سه شنبه ۲٤ ع۱/۶۷٤ در شیراز آمده است .

[۱۲۳ ـ ج]

نسخه جملهٔ پنجم است در علم اعلی یاالهی‌دردوفن‌وبخط نستعلیق فخرالدین‌شریف در۲ذی‌قعدهٔ نوشقان‌ئیل ۱۳۰۸ ، عنوانها شنگرف ، ازهدیهٔ دکترمصدق خریده شده است (49438) .
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ مقوایی.
۵۸گ ۱۵/۵×۲۲-۱۴س۱۰×۱۵ .

درةنادره

ازمیرزامحمد مهدیخان‌بن محمد نصیر منشی نوری مازندرانی استرابادی‌است درسر گذشت‌نادرشاه وشرح شده وبارهابچاپ رسیده‌است (ذریعه ۸:۱۱۱ـ دانشمندان آذربایجان۱۲۲ـ سپه۲:۲۶۸ـ منزوی۲:۲۷۵ـ استوری۱:۳۲٤ و۱۲۸۳ـ مشار۶۶٤).

ریو درفهرست‌خود (ص ۱۹۵) این کتاب را شناسانده است .

در فهرست مجلس (۲ : ۱۳۳ و ۱٤۱) بتاریخ جهانگشای نادری (ریو ۱۹۲ـ ذریعه۳:۲٤۸و۵:۳۰۰) نام « تاریخ نادری » و« درهٔ نادره »داده شده‌است .

آغاز: بسمله . دیباج‌دیباچهٔ کتاب کتاب‌فصاحت قرین‌مخطط ومدبج ازمدیح وآفرین جهان‌آفرینی است .

انجام : اذاقدمت خاتمةالرزایا فقدعرضت سوقك‌ذلك

[۱۱۷ - ب]

بخط نستعلیق با ترجمهٔ لغات بفارسی زیر سطور درنیمهٔ نخستین کتاب ، مورخ ۱۲۵۷ ، بدستور یکی از بزرگان نوشته شده است (10103) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی .
۱۴۹گ۲۱×۳۴ - ۱۵س۵/۱۰×۲۴ .

دساتیر آسمانی

این کتاب ازفیروزبن ملا کاوس شیروانی بهی کیش فارسی (در گذشتهٔ ۱۲۴۲) است وبچاپ هم رسیده است . آقای پورداود درفرهنگ ایران باستان ص۱۷-۵۱ دربارهٔ این کتاب وساختگی بودن لغات آن تحقیق کرده است . گفتار ایشان در دیباچهٔ برهان قاطع چاپ دکتر معین هم آمده است . دکتر معین هم در گفتار خود دربارهٔ آذر کیوان درمجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات (س۴ش۳) دراین باره سخنی دارد .

[۱۵۳ - ج]

بخط نستعلیق ، متن بشنگرف سدهٔ ۱۳ است (39497).
کاغذ فرنگی نخودی - جلد مقوای زرکوب ،
۱۸۴گ۱۲/۵×۲۰/۵ - ۱۵س۶/۵×۱۳ .

[۳۱۳-ج]

دراین نسخه پندنامهٔ اسکندر ونامهٔ شت ساسان نخست ونامهٔ شت ساسان پنجم وفرهنگ لغات دساتیر که در نسخهٔ شمارهٔ ۱۵۳- ج دیده میشود نیست ، بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ است ، متن درشت تر (49435) .
کاغذ فرنگی سفید - جلد تیماج سرخ .
۷۰گ۱۷×۲۱ - ۱۵س۵/۱۰×۱۶ .

دستور الاعقاب

دراین رساله از حاجی میرزا آقاسی نکوهش شده واو درآن « هادم‌الانجاب » نامیده‌شده وسرگذشت برخی ازرجال دولت قاجار درآن آمده است (دانشگاه ش۲۶۱۲/۱) .

درآن از سال ۱۲۳۰ واندی وازحاجی ابوالقاسم رشتی بازرگان یزد و حاجی ابراهیم پسر حاجی هاشم‌شیرازی کدخدای بزازان وریش سفیدیکی ازمحلات‌شیراز که نیای او درفتنهٔ افغان وغلبهٔ برفارس نمایندهٔ متعدیان افغـان شده است و از فتنهٔ لطفعلی‌خان‌وازعبدالرحیم‌خان واسدالله خان وازقصیدهٔ مطایبهٔ محمدتقی‌خان‌مراغه‌ای که چند بیتی آمده ودرنکوهش از رجال دربار قاجاراست و قصیدهٔ هشتاد بیتی هجو حاجی میرزا آقاسی که چندبیتی‌آمده وازمیرزانبی‌خان که پاره‌ای ازوصف اودرنسخهٔ ما سفید گذارده شده و از ولی‌خان و معیرالممالك حسینعلی خان پسر دوستعلی خان وحسین‌خان‌مراغه‌ای‌وبهاءالدین‌بیك‌دنبلی‌پسر آقای‌عبدالرزاق وازحاجی‌خان گنجه‌ای وسعدالدوله‌ورحمن‌خان وحاجی حسین‌خان اصفهانی ومیرزا محمودجهان‌شاه‌تبریزی وجعفرقلیخان کردشادلو وبرخی ازشاهزادگان ودانشمندان یادشده است.

آغاز: بسمله.

پیران سخن بتجربه گویند گفتمت

هان ای‌پسر که پیرشوی‌پند گوش کن

برسبیل تحقیق و از روی تجربت غایت مقصود و کمال مطلوب درین نشاه من حیث الدنیا مال است.

درپایان‌آمده: «تحریر این رساله در سال هزارودویست و شصت که سال ده از پادشاهی پادشاه مؤید منصور محمد شاه قاجار است و مرا زندگی به پنجاه رسیده شد ... یکی از اخوان الصفا و اصحاب الوفا بفرمود که این کتاب را که محتوی است بر بدایع عبارات و ودایـع استعارات اسمی باید که ذکری ازوشاید گفتمش که این مزخرف را بالئالی منثور ودراری منظوم مؤلفان و مصنفان سلف و خلف نه لایق اسم وقابل رسم‌است. چون بشنید این مصرع جامی که «نملة جائت برجل من‌جراد» بخواند و کمیت‌ه‌بالغت براند. گفتمش: توسلیمانی کن‌ای‌عالی نهاد، بگفتا: چومقصود ومنظور تنبیه وتنبه اولادواحفاد است «دستورالاعقاب» رالایق است.

امتثال جستم و اختیار آوردم امید که مطالعان را اصلاح بر زلل و خطایای این ضعیف تفضل آید وعلی المحمد وعترته صلواة الرحمن و تحیاته فی‌شهر محرم الحرام سنة ۱۲۶۰ .

سپس دارد : « بسمله کنونکه ازتسوید این کتاب وتنمیق این ابواب سال سه گذشته‌حاصل مفاسد مخذول هادم الانجاب برمجاری‌ومفاصل ملك ظاهر آمد شورید گی وپریشانی براعضا وعروق مملکت حادث گشت » .

در این ذیل باز مانند خود رساله از حاجی میرزا آقاسی نکوهش شده و او باز «هادم الانجام» خوانده شده است ودرآن ازجعفرقلیخان کردشادلو وازسال ۱۲٦٤ یادشده است .

چنین‌است انجام این ذیل :و زبان باطن مارابکلمهٔ حق گویا فرماید بمنه وجوده والسلام .

[۱۳٦-ب]

خط نستعلیق سدهٔ ۱۴، عبارات عربی‌درشت وشنگرف، دوجدول‌صفحات‌زر و شنگرف ولاجورد، درپایان سه صفحه تازه‌تراست (61186) .

کاغذ فرنگی - تیماج مشکی‌ضربی مقوایی .

۵۰گ۱۱×۲۲ - ۱۹س۱۱×۲۲ .

دعا (کتاب...)

مجموعه‌ایست‌ازبرخی ازسورقرانی ودعاهای شیعی وازحمدآغازوبدعای‌مسافر انجام میبابد روایتها وخواص دعائی بفارسی‌است.

[۹۰ - د]

نسخ سدهٔ ۱۲ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ولاجورد وشنگرف .

کاغذسپاهانی - جلدپارچه مخملی سرخ فرسوده‌گرد تیماج تریاکی درون‌تیماج سبز .

۱۱۲گ۶/۵×۳/۵ ۱۱۱ ×۷/۵ .

ده فصل

از عبید زاکان‌است وهمان رسالهٔ‌تعریفات اوست و بچاپ رسیده است(کلیات زاکان چاپ اقبال در تهران بسال۱۳۲۱ ص‌یو- کلیات زاکان چاپ ارمغان بکمك اقبال در تهران ۱۳۳۲ ص‌یو و ۱۰۸تا۱۱۸) .

[ج - ۳۲۳]

شمارهٔدوم دفتراست، گ ۷۶ر ، -۷۹ر، بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، برابراست با ص ۱۰۸ - ۱۱۳ چاپی .

دیوان

ازابوالفرج‌بن مسعود رونی از شاعران سدهٔ پنجم است .
(مجلس ۲۰۸:۳ - مشار۷۱۵ - تاریخ ادبیات دکترصفا ۴۷۰:۲ - ذریعه۴۷:۹).

[ج-۳۶۲]

بخط نستعلیق ۲۹ رمضان ۱۲۷۵ از روی نسخهٔ درستی‌که بخط میرزاکوچك وصال بوده است نوشته شده است ، صفحهٔ نخستین حاشیه سازی شده بزر، سرلوح بسیار زیبایی دارد بزر وشنگرف و لاجورد، میان سطور این دوصفحه هم زراندود است ، دوجدول صفحات زر وشنگرف ولاجورد است (61170).

کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج سرخ .

۶۴گ۱۳/۵×۲۲/۵ - ۱۵س۷/۵×۱۵/۵ .

دیوان

از شهاب‌الدین ادیب صابر (م۵۴۷) ودر۱۳۳۴ خ درتهران بچاپ رسیده است (مشار۷۱۵) .

[د - ۲۴]

این نسخه بخط نستعلیق سدهٔ ۱۴ است ، جدولها شنگرف، سرلوحی درآغازهست ، همهٔ اشعار ادیب دراین‌نسخه نیامده است .

آغاز پس ازسرگذشت شاعر :

نماز شام‌چوصحبت بریدم ازماوی — بریده گشت طریق سلامم ازسلمی

انجام :

مگر آسان شود ز یاری بخت — ورنه دشوار می نماید کار

(42241) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرد .

۸۰گ۱۱/۵×۱۸ - ۱۴س۶/۵×۱۲ .

دیوان

از حکیم اوحدالدین علی‌بن اسحق انوری ابیوردی (م ۵۸۳) و چندبار بچاپ رسیده است .

(مشار۷۱۷ - ذریعه۹:۱۰۹) .

[۵۲ - ب]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ است .

آغاز : مقدری نه بآلت بقدرت مطلق (ص۱۲۴ چاپ ۱۲۶۶ تبریز) .

انجام :

من جان و جهان را بباد دادم — ای جان و جهان ترا بقاباد

(26651) .

کاغذفرنگی نخودی - جلدتیماج حنایی مقوائی .

۱۲۸گ۲۲×۳۳ - ۲۳س۱۵×۲۲ .

دیوان

ازبیکتاش‌قلی ابدال‌رومی‌است. اودراین‌دیوان که‌دردیباچه گویاآنرا«بوستان» می نامد غزلهای حافظ را تضمین و استقبال نموده در دنبال هر مطلعی ابیاتی آورده که همهٔ مصرعهای آن بیك قافیه است . دراین نسخهٔ ما درهامش « بدل حافظ » نیز خوانده شده است .

آغاز افتاده : آن عالیحضرت مزین ومنور است ... چنین گوید . . .

بیکتاش قلی‌ابدال رومی که مدت مدید وعهد بعید در صحبت‌شعرای

زمان و فصحای دوران بودم از فواید انفاس شریفهٔ ایشان که بمثابهٔ گلستان گل و بوستان پرازمل ... وازآنجا گلی چند چیده ... یکی از دوستان (درین بوستان) التماس نمود که تواند بود که از مطالع رنگین که صنایع شعر و ثلاثت (؟) کلام داشته باشد و از سپهر فکر خوش‌طبعان طالع شده‌باشد مجموعه‌ای کنی و منظومه‌ای ترتیب‌دهی که تا برصفحهٔ روزگار یادگاربماند. بنابراین مجموعه را ... چون «بوستان» نام کرده شد تاریخ اتمام باین کیفیت گفته شد واز لطایف صنایع بدایع الهیست که اسم این نکته که مؤلف ... (میان برگ ۲و۳ افتاده است).

بسم الله الرحمن الرحیم
سرور آیات کلام قدیم
بسم الله الرحمن الرحیم
خوش‌فیضی‌است‌زکشت‌قدیم
بسم الله الرحمن الرحیم
کشتی‌نوح‌است‌وعصای کلیم

انجام :

روزی که‌فلك‌ازتوجداساخت مرا
دوران هدف تیر بلا ساخت مرا
تا بوی تو آورد بمن پیك نسیم
با صد خوشی آشنا ساخت مرا

[۳۱۲ -ج]

بخط نستعلیق میرهادی همدانی‌در۱۲۵۸،میرزا حسین‌پسرمشهدی صادق مالك نسخه درذی‌حجهٔ ۱۳۱۱ درحاشیهٔ رویهٔ یك برگ پیش ازپایان‌کتاب ودرپایان نسخه نوشته‌که‌این «کتاب‌بدل حافظ»است، با مهر «محمدحسین»،گ ۲ ر- ۵۸ ر، در ۵۹ر - ۹۳ دوبنداست بخط شکسته « درطولك بستن قوش و قرقی وغیره » و درمان بیماریهای آنها و « درصفت طرلان » وقرقي و باشه و طوشکاري و شکار قوش با چراغ (1886ز).

کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدمقوا .
۹۳گ۱۲×۲۰ ـ ۱۴س۶/۵×۱۴ .

دیوان

از حافظ شیرازی و بارها بچاپ رسیده است .

[۱۳۳ ـ ج]

این نسخه با دیباچهٔ محمدکلندام است و بخط نستعلیق در جدول سرخ ولاجورد باسه‌سرلوح برنگهای لاجورد وسرخ و سبز وازسدهٔ ۱۱ است .
برخی از برگها پاره ووصالی شده است ، قصاید پس‌ازغزل وپیش از ترجیع بندآمده‌است .
کاغذ سپاهانی متن وحاشیه ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوائی.
۱۶۹گ۱۳/۵×۲۲/۵ ـ ۱۵س۸×۱۶،

دیوان

از رودکی شاعر ایرانی اشعاری جسته گریخته برجای مانده وبسیاری‌ازآنها را آقای سعید نفیسی در «احوال و اشعار رودکی» گردآورده است وبا دیوان قطران در تهران بسال ۱۲٦٤ سنگی ونیز در۱۳۱۵ ق بچاپ رسیده است (مشار۷۳۳ـاحوال و اشعار رودکی ازسعید نفیسی ۹۲۵:۳ و۹۳۱) .

[۱۵۸ ـ ج]

شماره دوم این دفتر گ ۴۹ پ ـ ۷۳ ر شعرهائی است‌که پاره‌ای ازآنها از رودکی است و پاره‌ای دیگر از قطران است مانند نخستین بند آن « ای بند بلادیده وازبند بجسته...»که درص ۵۰۲ دیوان قطران چاپ ۱۳۳۳خ تبریزدیده میشود ، شعرهای دیگری‌ازآن هم چنانکه‌کسی درحاشیهٔاین‌نسخه نوشته است‌گویا از قطران باشد .
انجام :

آب جیحون با همه پهناوری خنك ما را تامیان آیدهمی

این شعر از رودکی است . نسخه در ۴٤۲۰ (سیچقان‌ئیل) ۱۲۵٦ بفرمایش احمد اشرف شمسا مریخ شاه نوشته شده است .

[۱٦۸ ـ ج]

در این نسخه هم شعرهای قطران ورودکی درهم آمیخته شده و بیت نخستین آن از قطران است : «ای‌بند بلادیده از بند بجسته ، و بیت انجام‌آن چنین است:

نخواستم زتمنا مگر که دستوری نیافتم ز عطا ها مگر پشیمانی

بخط نستعلیق است و در محرم یونت‌ئیل ۱۳۳۷ ق برای حاجی مخبر السلطنه نوشته شده است ۵۱ص (49775) .

کاغذ فرنگی ـ جلدمخمل مقوائی .

۳۰گ۱۵/۵×۲۱/۵ ـ ۱۳س۱۱×۱۵/۵ .

دیوان

ازظهیرفاریابی (ظهیرالدین ابوالفضل طاهربن محمد) در گذشتهٔ ۵۹۸چندبار وبچاپ رسیده‌است (مشار۷۴۳) .

[٦٧ ـ د]

بخط نستعلیق ریز در متن و هامش مورخ ع۱۲۹۱/۲، پس‌ازاین دردوصفحه صورت حسابی‌است از خریدکاغذهای‌گوناگون : ترمهٔ حنایی و سفید وخانبالق وفستقی وخانبالق علفی و ترمهٔ‌کشمیری و نپوشه وپوشه وآهار مهره وبی‌مهره ودولت‌آبادی .

آغاز نسخهٔ متن در ص ۱۴۲ وهامش در ص۱۴٦ وانجام در ص۳۱۵ چاپ ۱۳۲۴ ق تهران دیده میشود . وترتیبی ندارد (26648) .

کاغذ فرنگی سفید وکبود ـ جلدتیماج‌کبود مقوائی.

۳۷۱گ۱۱×۱۷/۵ ـ ۲۰س٦×۱۳ .

دیوان

از حکیم مختاری غزنوی عثمان‌بن محمد شاعر فارسی زبان سدهٔ پنجم میباشد ویکبار در تهران بسال ۱۳۳٦خ بکوشش همایون فرخ در۳۷٤ ص بچاپ رسیده‌است وسر گذشت اودراین دیباچه هست .

[۱۵۸ ـ ج]

این نسخه شمارهٔیکم دفتراست، آغازآن درستایش ارسلانشاه در ص ۱۵ وانجام‌آن‌درستایش خواجه بوعلی عبدالله در ص۴۴۹ چاپی دیده میشود(گ ۱پ ـ ۴۹ر) بخط نستعلیق است وبگواهی‌تاریخ شمارهٔ دوم‌آن که بهمین خط است باید در۱۲۵٦ نوشته شده باشد ، تاریخ خریداری ۱۳۱۷ در صفحهٔ عنوان هست (26654) .

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی .

۷۳گ۱۴/۵×۲۲ ـ ۱۸س۸/۵×۱۷ .

دیوان

ازامیرمعزی نیشابوری و درتهران بسال ۱۳۱۸ خ با دیباچه‌ای ازعباس اقبال بچاپ رسیده است .

[۱۷٦ - ج]

این نسخه بخط نستعلیق شکسته وگزیده‌ایست از دیوان امیرمعزی از روی نسخهٔ خط شاهزاده جلال‌الدین میرزا پسرشاهرخ میرزا پسرحسینعلی‌میرزای فرمان‌فرما بادیباچه‌ای در۳۹ص درسرگذشت‌او بخامهٔ میرزا محمدحسین شعاع شیرازی مؤلف تذکرهٔ شکرستان فارس از روی‌همین‌کتاب ، ص۳۹+۵۲۰

آغاز :

برآمدساج‌گون‌ابری‌زروی‌ساج‌گون‌دریا بخار مرکز خاکی نقاب قبهٔ خضرا

انجام :

تو خوش نشسته و پیش توایستاده‌استی بزلف مشك و بلب شکر و برخ سوسن

(55871) .

کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

۲۸۸گ/۵ ۱۷×۲۱ ـ ۱٦س۱۱×۱۵ .

دیوان

از منوچهری‌بلخی‌ابوالنجم‌احمد شصت کلهٔ دامغانی است و بارها بچاپ رسیده است (مشار۷۵۸) .

[٦۴ ـ ب]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ است، دیباچه‌ای درسرگذشت منوچهری درآغازهست ، آغاز برابر ص۴ چاپی وانجام :

احباب تو را سعادت بی غم‌باد تا شاد زیند وباده‌گیرند بچنگ

(ص۱۵۱ چاپی) هدیهٔ آقای دکترمصدق است در۱۳۱۴ (3932) .

کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا ته میشن .

۷٦گ۲۸×۳۰ ـ ۲۰س۱۰×۲۱/۵ .

[۳۲۳-ج]

شمارهٔ یکم دفتر است ، بخط نستعلیق با عنوانها ونشانه‌های شنگرف ، بدستور اسکندرمیرزا

در ج۱۲۶۲/۲ نوشته شده است (گ۳ پ - ۷۵ پ) حواشی لغوی دارد .
آغازمانند چاپ ۱۳۲۶خ تهران.
انجام :
بفال نیك وبروزمبارك شنبد نبیدگیرومده روزگارخویش‌به‌بد
در برگهای پیش ازاین وهمچنین در برگهای ۹۴ پ - ۱۵۰ ر یادداشتهای تاریخی و اشعار و منشآت است ، همه دفتربخط نستعلیق‌است .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی فرسوده.
۱۰۵گ۱۴×۲۲ - ۱۶س۸/۵×۱۶ .

[ج - ۳۷۴]

بخط شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان درشت‌تر و شنگرف یا لاجورد ، نسخه را نظام السلطنه بنام عیدی بمحمد حسین درشیراز در۱۳۱۱ داده است (61176) .
کاغذفرنگی رنگارنگ - جلدتیماج سبز رویه‌ترمه .
۱۰۰گ۱۳/۵×۲۰/۵ - ۱۵س۷×۱۳/۵.

دیوان

از ناصر خسرو قبادیانی وچندین بار بچاپ رسیده‌است (مشار ۷۶۰ - منزوی ۲ : ۷۳) .

[ج - ۸۸]

درآغاز این‌نسخه سرگذشت ساختگی اوهست ، بخط نستعلیق باعنوان وشنگرف و لاجورد از سدهٔ ۱۲است، آغاز در ص۲۶ چاپ ۱۳۳۵ خ تهران وانجام‌آن :
«فاسقی بودی بوقت دست‌رس پارسا گشتی کنون از مفلسی »
درص۵۰۸آن دیده میشود، حواشی لغوی دارد (55847) ،
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سوخت آراسته مقوائی .
۲۹۱گ۱۵/۵×۲۳/۵ - ۱۶س۸×۱۶/۵ .

دیوان

از حاج ملاهادی سبزواری و درتهران بسال ۱۲۹۹ و۱۳۰۰ ونیز در ۱۳۱۶خ (۱۳۵۶) بچاپ رسیده است .
(مشار۷۱۵ - ذریعه ۹:۷۲) .

[۳۵۹-ج]

این نسخه بخط شکسته نستعلیق است، عبدالعلی آهی درروستای آرم کلای هرازپی آمل مازندران درروزسه شنبه پایان محرم سیچقان ئیل ۱۲۱۸ ق نوشته‌است، برابر با ص ۲ - ۱۱۸ چاپی، درپایان چند بیتی از نجفقلی میرزای قاجار هست ، با قصیدهٔ رائیه‌ای از حاجی میرزا جعفر آقای اصفهانی متخلص که برای حاجی استاد غلامرضای مشتاق علیشاه نعمت‌اللهی گفته‌است نوشتهٔ همودر۱صفر۱۳۱۸(۵۵۸۵۱).

کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

۹۵گ۱۷/۵×۲۲ - ۱۱س۱۳×۱۷ .

[۳۶۰-ج]

این نسخه بخط نستعلیق است ازعبدالله در۱۳۱۸، سپس‌همان شعرهای نجفقلی‌میرزای قاجار و همان قصیدهٔ رائیه‌آمده است (۵۵۸۵۰) .

کاغذفرنگی - جلدمقوا.

۸۳گ۱۴/۵×۲۱ - ۱۴س۹/۵×۱۴/۵ .

ذخیرهٔ خوارزمشاهی

از سید اسمعیل گرگانی است و در (ف۷۵۵) شناخته شده است.

[۱-ب]

بخط نستعلیق با عنوانهای شنگرف از سدهٔ ۱۱ است ،گفتارسوم‌کتاب ششم است (اندراحوال گوش وشنوائی وبیماریهای او) تا باب ششم (گزیدن افعی) .

نسخه ازآن محمدبن عبدالله رئیس دفترخانهٔ وزارت خارجه در ۱۲۸۴ بوده است (۵۵۸۶۳).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌تریاکی مقوائی.

۱۷۹گ۲۴×۴۰ - ۳۳س۱۷/۵×۲۹/۵ .

[۸۶ - ب]

بخط نستعلیق محمدبن شمس‌الحسینی استرابادی (پایان قرابادین) با عنوانهای شنگرف مورخ ۹۰۸ ، این تاریخ درپایان گفتار ۱۰کتاب ۶ و پایان همین‌کتاب ۶وکتاب۹ و پایان‌گفتار نخستین و دوم قرابادین و پایان‌کتاب ۷و۸دیده میشود، کتابهای ۶ (ازباب‌سوم) و ۹ وقرابادین و ۷و۸ در آن است وقرابادین درمیان‌گذارده شده‌است ، نسخه ازآن همان محمدبن عبدالله در۱۲۸۶بوده‌است،در۶ذی‌حجهٔ ۱۱۲۹ ازان دیگری بوده است (۵۵۸۶۷).

کاغذ سپاهانی جلدروغنی‌آراسته باگل وبوته وفرسوده .

۴۵۶گ۲۱×۲۹/۵ - ۴۵س۱۳/۵×۱۹ .

راپورت گردش در کوهستانات مابین قزوین و گیلان بجهت انتخاب راه شوسه

سلیمان مهندس این گزارش را نوشته است .

آغاز: راپورت گردش در کوهستانات ما بین قزوین و گیلان که حسب‌الامر خانه زاد سلیمان مهندس مامور بود بجهت انتخاب راه شوسه معروض میدارد بتاریخ بیست و پنجم جمادی الثانی ۱۲۹۸ - تفصیل راهها و امتدادات مختلفه در کوهستانات مابین قزوین و گیلان . راه خزران که اول عبورشد راهی است کوهستانی .

انجام: اطلاعات مهندس خانه زاد بعد از گردش سی‌وشش روز در کوهستانات ... و ... خزران را رجحانی است برسایرراهها .

[ج - ۴۳۵]

بخط نستعلیق پایان سدهٔ ۱۳ است (49776) .
کاغذفرنگی - جلدتیماج سبزمقوائی تازه .
۱۰ص۱۳/۵×۲۱ - ۱۳س۹/۵×۱۴ .

رسالهٔ اخلاقی مذهبی

در این رساله از اخلاق دینی بروش شیعی بحث شده وباخبارتمسك گشته است و درست یکی از کتابهای مجلسی را می‌ماند . عنوانهای جدول وعین درآن هست.

عنوانهای زیردرنسخهٔ ما دیده میشود :

۱ـ دراجرای رشحه‌ای‌ازطوفان وسوانح دین آخرالزمان که پیش‌ازنفحهٔ‌ثانیه دراین عالم واقع خواهد شد .

۲ـ درجریان ماجراء وقایع غریبه وهایله بعد ازظهورحضرت مهدی

۳ـ دربیان سئوال مواقف اول بعد از طی صحرای ظلمت اهل محشر .

٤ـ دررشحه‌ای از عقوبت تارك اهم واجبات امربمعروف ونهی ازمنکر.

۵ـ دراجرای رشحه‌ای از طوفان لجهٔ ماجرای شرابست .
۶ـ جدول اول درتعیین علومی که نافع ومنجی در معاد است .
۷ـ درذکر نجات از عقوبات .
۸ـ دراجرای آنچه برجدول زبان خامهٔ صدق نامه جاری شود از طوفان عقوبات.
۹ـ درجریان آنچه برجدول خامهٔ مسرت ختامه جادی شود اززشحهٔ نکهتی از روایح طیبات لذات .

[۱۲ ـ د]

بخط نستعلیق و عبارات عربی نسخ از سدهٔ ۱۲، حواشی دارد ریز تر آغاز و انجام افتاده بدینگونه :

آغاز : صالحه که تقدیم آنها دراین اوقات فارغه مهلت اعانت برخلاصی از اهوال این عقبات سراسرعقوبات می‌نماید .

انجام : وعده فرمود وبغیرمزد عمل وعبادت مقررنمود وهرگز یکجا نفرهم مفت بکسی بهشت خواهم داد تاتو (53336) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزمقوائی تازه .
۲۲۷گ ۱۲/۵×۱۸/۵ ـ ۱۲س ۷/۵×۱۳ .

رسالهٔ اخلاقی مذهبی

دراین رساله از موضوعات اخلاقی بروش اخباریان شیعی بحث شده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... دراین رساله مذکور میشود از احادیث محمد مصطفی و منهاج علی مرتضی ... که هرمؤمنی بر اقوال ایشان اعتماد نماید ناجی ورستگار باشد .

انجام : دود چراغ را در دماغ راه نباید داد . والسلام تمام شد در سنهٔ ۱۲۵۱ درشهر صفر .

[۲۹۶ ـ ج]

بخط نسخ سدهٔ۱۳، درگ ۲۷ پ درسطر چهارم دارد : حاجی محمدباقر وسپس سفیدگذارده شده ، پس از اینهم درگ ۱۲ پ نیم‌صفحه‌ای سفید گذارده شده است ، عنوانهای مطالب در هامش بشنگرف است ،گویا نسخهٔ اصل باشد وهمین محمدباقر مؤلف رساله (52958) ،

کاغذ فرنگی - جلد تیماج زرد ضربی مقوائی .
۱۴×۷/۵س۲۱ - ۲۱×۱۳/۵س۸۷ .

رساله در علم خط

ازفتح‌الله‌بن احمدبن محمود سبزواری دریك فاتحه و سه باب ویك خاتمه .

فهرست کتاب درنسخه چنین است :

فاتحه در سه فصل :

فصل ۱ در فضیلت [خط] وزمان ظهورآن .

فصل ۲ دراسباب کتابت .

فصل ۳ دربیان قلم تراشیدن و درانگشت گرفتن وبردرج نهادن و گردش قلم وتعویل درهرنوعی از خط .

باب اول در بیان مفردات حروف .

باب دوم دربیان مرکبات .

باب سوم در شرح قواعدی که بی رعایت آن خط تمام نشود .

فصل سوم در خواص توقیع ورقاع (گویا بجای خاتمه).

آغاز: بسمله .

الحمدلله الذی انشاء من نقطة الوحدانیة خطوط العقول علی‌الترتیب و النظام ، و خلق منها نفوس دوایرالاجسام ، والصلوة والسلام علی رسوله محمد سیدالانام وآله الکرام واصحابه العظام .

اما بعد . چنین گوید مؤلف این ترتیب ومرتب این حروف الملتجی بعنایت‌الله‌الملك الاحدالمعبود . فتح‌الله‌بن‌احمدبن محمودالسبزواری که بنابراشارت بعضی مخادیم که امتثال اشارت ایشان برین بنده فرض عین بود این چند کلمه در اصول و قواعد خطوط سته که آن محقق و ثلث ونسخ و ریحان وتوقیع و رقاع است بطریقی که از استادان این فن شنیده و دانسته و از رسائل و خطوط متقدمین این

صناعت چون مستخرج این فن ابن مقله ومتمم واستاد الصناعه ابن بواب وقبلة الکتاب خواجه جمال الدین یاقوت ومکمل الصناعة شیخ احمد السهروردی و الناقد الکامل خواجه عبدالله الصیرفی شکرالله سعیهم وقدس ارواحهم استفاده نموده و استخراج گرده در قلم آمد وتعلیق و نسخ تعلیق اگرچه از فروع ومستخرجات متأخرین است اماچون اهل روزگار را بدین نوع خط میل و شغفی هرچه تمامتر واقع است در بیان مفردات اینها نیز اشارتی رفت واین رساله مرتب است بر فاتحه وسه باب و خاتمه .

انجام : وعین معقود راپوشیده باید ساخت وحکم رقاع حکم توقیع الا آنکه رقاع را خفی تر نویسند ، واتصال حروف و کلمات درین بیشتر باشد . مثال آن « وماتوفیقی الا بالله العلی العظیم » .

تمت الکتاب بعون الملك الوهاب علی ید الفقیر الحقیر المحتاج المذنب القاضی ابن کرمعلی کلبعلی ۱۱۲۸ .

[۸۷ - د]

بخط نسخ باعنوانهای شنگرف از کلبعلی بن کرمعلی در ۱۱۲۸، در ۱۲۹۸ در کتابخانهٔ صنیع الدوله بوده است .

کاغذ سپاهانی - جلد مقوا .

۴۱ گ ۱۱/۵×۱۸ - ۱۰ س ۷×۱۲/۵ .

رساله در هیئت

این رساله از مولی علی قوشچی است (ف ۸۹۰ - ادبیات ص ٤ ۵۲) .

[٦۰ - د]

شمارهٔ یکم دفتر است وبخط نستعلیق مالک آن حاجی محمد بن محمد علی در دههٔ دوم ذی حجهٔ ۱۱۲۳ در مدرسه قرجقا بیك در سپاهان، عنوان و نشان وشکل شنگرف است ، حواشی دارد، گ ۱ ر - ۵۴ ر، از آغاز اندکی افتاده بدینگونه است «پنج کنج دوخمسه اضلاع » :

گ ۵۴ پ و ۵۵ ر خبر شیعی است بفارسی نیز در پایان نسخه (۵۵۸۵۹).

کاغذ سپاهانی - جلد تیماج تریاکی مقوائی فرسوده.

۱۰۵ گ ۱۱/۵×۱٦ - ۱۱ س ۵/۵×۹/۵ .

[۱۸۹-ج]

شمارهٔ دوم دفتر است و بخط نستعلیق شکستهٔ بد ۱۲۵۳ و ازمقدمه آغازمیشود، گ۱۸۳ر۱۸۶پ، برخی ازشکلها سفیدگذارده شده است .

رسالهٔ رشدیه درخصوص اصلاح الفبای اسلامیه

پرنس ارفع میرزارضای دانش تبریزی نایب ومترجم قونسولگری دولت ایران در تفلیس وآجودان ولیعهد دولت ایران مؤلف این رساله است که دراستانبول بسال ۱۸۷۹ بچاپ رسیده است (مشار ۸۲۰ـ کتاب درپیرامون تغییرخط یحیی ذکاء) .

آغاز: بسمله . مدتی بود که این جان نثارملت وطالب ترقی دولت .

انجام: مصدرجمیع معایب اینست که ما را بعقب انداخته والسلام.

[۹۹ - ج]

این نسخهٔ شماره چهارم دفتر است وبخط نستعلیق سنهٔ ۱۳، گ۱۴۲ پ - ۱۴۶ ر ، گویا ازروی چاپی نوشته شده است.

رسالهٔ عرفانی

این رساله از ابوالعلی احراری حسینی است در بیان مراتب فنا و از بایزید بسطامی درآن یاد شده است .

آغاز: بسمله . بعد ازحمدواجب الوجودی که بچندهزارصورواشکال ظاهر شده .

بهرصورت نمود ذات خود را
گهی بر شکل آدم گاه حوا

میگوید ... ابوالعلی احراری الحسینی که این رساله ایست در بیان مراتب فنا ووصول الی الله.

انجام: بدین مقصود رساند بحرمة النبی وآله الامجاد والحمدلله که این رساله ... تصنیف قدوهٔ ابرار زبدهٔ احرار ... قطب الآفاق حضرت مشیر ابوالعلی اویسی حضرت امیرالمؤمنین علی مرتضی رضی الله تعالی

عنهما . (تمت بقلم فقیرسید برهان پادشاه نادری عفی عنه) .

[۳۴۳-ج]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ است ، نام نویسنده بامداد نوشته شده است .
کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج سبزمقوائی تازه.
۸گ۱۶/۵×۲۴ - ۹س۱۰×۱۸/۵ .

رسالهٔ عرفی

رساله‌ایست عرفانی و هربندی به «ای‌نفس» آغازمیشود .

آغاز: بسمله . حمدی که از نهایت شایستگی منزه از شایبهٔ تعین و تخصص مبرا آمده اجمال آن در حوصلهٔ اندیشهٔ گنجید گـان ذروهٔ کمال گنجایش‌پذیر نیفتدمر خداوندی‌را که صفت شایستگی‌مخصوص صفات شایستهٔ ذات اوست ، و سپاسی که از غایت گرانمایگی جوهر عبودیت راازعهدهٔ ایثارفطری‌خویش برآورده و ترقی را مجال‌حرکت محال افتد مر منعمی را که مذاق طبیعت امکان فرومایـه را بنعمت مصداق کریمهٔ لایکلف الله نفسا الاوسعها لذات آرام وحلاوت تسلی عطا کردن نمك چش‌آلاء نعماء اواست .

ای‌نفس‌خودی که باخود درسخن وموعظه‌میسنجی وحکمت‌میفروشی وتصوف می‌بافی بگوش‌دار وبشنو که چه میگوئی .

انجام : ای نفس دیده باشی که مردم پیش‌اندیش کار کرد‌تادرتنبیه غفلت پیشگان‌نوشته‌اند که‌زودباشد که آزاد کنند ... فرصت‌تحصیل کمالات وسعادات دست دهد نفس که بشایستگی از عمرطی میشود در شمار مدت موتست . تمام شد رسالهٔ شریفـهٔ مولا عرفـی شیرازی علیه‌الرحمة بعون‌الله الملك الوهاب .

[۴۶ - ج]

شمارهٔ یازدهم دفترِاستِ و بهمانگونه خطِ شمارهٔ پیشین‌آن،گ ۲۳۵پ -۲۳۷پ درمتن وهامش .

رسالهٔ عملیه

از سید محمدبن سید علی طباطبائی است و درطهارت و صلوة و زکوة و خمس و صوم .

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین . الحمدلله رب‌العالمین ... امابعداین‌رساله از جناب مجتهدالزمانی مولانا آقا سید محمدبن المغفور آقاسیدعلی ره برظهر رساله‌ای که‌ازآن‌این‌نسخه‌نوشته مکتوب است که‌تغییرات وزیادات که‌دراکمال‌الاصلاح شده‌متمم رسایل سابقه وامینی‌ازجانب داعی‌آن را تصحیح نموده‌پس عامل باین از طرف داعی ماذون‌میباشد و جناب سید سلمه‌الله پای‌آن ممهور ومزین فرموده و دیباچه در اول رساله بود بجهت اختصاراول‌مطلب شروع شد . والله الموفق‌والمعین. وآن مشتمل است برچند باب .

باب اول در وضو واحکام‌آنست و درآن چند مسئله است .

انجام : واگردوایی بخرد که بجهت آن خواب رود ضررندارد. تم بالخیر و العافیة فی یوم الاحد احد عشر شهر ذی القعدة الحرام من شهور سنة احد واربعین وماتی سنة بعدالف ... بالعجلة ۱۲٤۱ .

[۷۳ - د]

بخط نسخ۱۲۴۱ است، درآغاز (گ ۸ ر - ۱۵ر) مبحث نمازجمعه است از مرشد العوام‌میرزای قمی (ره) واذکارنمازست از همانجا (۱۵پ) ومبحث اجتهاد وتقلید بفارسی ازروی « فتوای صاحبی‌ام جناب آقاسید محمد دام ظله » (۱٦ر - ۲۱پ) سپس « فضائل‌علی » بنظم فارسی (۲۱ پ - ۲۱ پ) و پراکنده‌های دیگر ، رسالهٔ عملیه ازگ ۲۴ ر است تا ۱۴٦ر (51972) .

کاغذ فرنگی‌کبود وسفید - جلدتیماج سبزمقوائی تازه.

گ۱۲×۱۷/۵ - ۱۹س۷×۱۲/۵.

رسالهٔ فقهی

دراین رساله طرز قباله نویسی وقواعد محضرداری‌آمده و مؤلف آن عبدالحی

حسینی است که گویا در سدهٔ دهم میزیسته است نمیدانم همان عبدالحی حسینی لاری منجم است یا نه ؟ اگرچه در نسخهٔ ما یك رساله دیگری هم هست در احکام نجوم پس شاید مؤلف هردو یکی باشد .

از این رساله پیدا است که مؤلف گذشته از مهارت در جنبهٔ علمی فقاهت خود یکی از مجتهدان شیعی هم هست .

این رساله در نسخهٔ ما از آغاز وانجام افتاده و نام آن درست دانسته نیست که چیست .

این رساله در فقه عملی شیعی بیمانند است و میرساند که دانشمندان شیعی برخلاف آنچه میگویند «لااعتبار بالقرطاس» بنوشته‌ها وبنچاقها بسیار اهمیت میداده‌اند. مانند آنرا تنها در مقنعهٔ مفید می بینیم .

گویا مؤلف این رساله سید امیر نظام الدین عبدالحی بن عبدالوهاب بن علی حسینی اشرفی گرگانی هروی از خاندان ابی‌علی احمد صوفی اشرفی ودانشمند فقیه متکلم وادیب باشد که درروزگار صفویان میزیسته ودوشرح بزرگ و کوچك بر الفیهٔ شهید نوشت وآنرا هم بپارسی درآورد و در ۹۵۹ رساله المعضلات نوشته درمشکلات فلسفی وفقهی و رساله‌ای در منطق و کلام وفقه دردومقاله وخاتمه و کتابی در خطب و حواشی برشرح شمسیه وشرح هدایهٔ میبدی دارد . اونخست دراسترابادوهرات زیسته واز ترس دشمن مدتی در کرمان بوده است . او در ۹۰۲ از استراباد بهرات رفته بود . از نزدیکان سلطان حسین میرزای بایقرا درهرات بوده وبدستور او درمدرسهٔ گوهرشاد بیکم درس میگفت تا زمان شاه اسمعیل که فرمانروایان خراسان اورا بزرگ میداشتند. درسال ۹۳۰ قاضی خراسان شده ودرهرات زندگی میکرده است .

(روضات ص ۳٤۸ ـ حبیب السیر ـ ریحانة الادب ٤: ۲۱۰ ـ ذریعه ٤: ۸۱).

درآن آمده : «آنچه بالاصاله درین رساله مذکورمیشود کیفیت تقریر قبالات و بیان قواعد مکاتبات است» .

دراین رساله یاد میگردد از خود مؤلف بنام « عبدالحی الحسینی » چند بار و «این رساله» چندین بار و کتابهای : شرایع وقواعد وایضاح وتنقیح ودروس وفرایض

نصیریه وشرح نافع ، وازمفید وابن‌جنید و ابن ادریس وعلامه وابن فهد وفرقهٔ ناجیهٔ امامیه وروایات اهل‌البیت علیهم‌السلام و سالهای ۹۰۵ (٦ رجب) و ۹۰٤ (۹ محرم - ۱محرم) و ۹۷۲ (۱ محرم) و ۹۹۲ (۱ع۱) و۹٤۲ (۱محرم) و ۹۲٤ (۱محرم) و ۹۹۲ (٥ محرم) و شهرهای : دارالسلطنه هرات و دارالقضای مشهد ، مقدسه ، نیز از محله بهشتیان داخل هرات و محلهٔ کاسه گران دارالامامه مشهد .

اوسخنان فقیهان شیعی را میآورد و گاهی هم‌ازآنها خرده میگیرد.

چنین است مطالب رساله تاآن اندازه که درنسخهٔ مامانده است :

تنبیه ششم آنکه سایرمکاتبات که درباب عقود وایقاعات قلمی می‌نمایندسواد آنرا درروزنامچه محفوظ دارند واگرتمام را سواد نتواند کرد سوادی که مشتمل‌بر اسامی متعاقدین وتعیین بیع وبیان ثمن یامهر باشد البته محفوظ باید داشت.

فصل دوم در کتابت صورت طلاق .

فصل سیم در کتاب صورعتاق ، سه تنبیه دران هست .

فصل درتسوید صورمبایعات ، شش‌تنبیه‌دارد .

فصل در فواید متفرقه ، ٤ تنبیه دارد .

فصل درصوردیون وقروض ، دومقدمه وسه تنبیه دارد .

صورت کفالت ، ٥ تنبیه دارد .

فصل فی‌الوکالة ، چهارتنبیه دارد.

فصل فی‌الاجاره ، شش تنبیه دارد .

فصل صلح ، چهارتنبیه دارد .

فصل فی‌الاقرارات (مال ونسب) ، هریك سه تنبیه دارد.

فصل درابراء در سه طریق .

فصل دربیان مکاتبات که درهبات قلمی نمایند ، هفت تنبیه دارد .

فصل دربیان‌صورمکاتبات‌وتسویدوجوه قبالات که درباب‌اوقاف‌خیروبریاتست، سه قسم دارد .

آغاز: ایشان درعلم‌وثایق‌مسلم بوده مبالغه نموده‌اند که‌سطورقبالات را باید شمرد وجناب حاکم شرع را در مکتوب باید نوشت که این

کتاب مشتمل برچند سطراست وعدد سطوررا بنوعی تعیین بایدنمود که ابواب تلبیس بالکلیه مسدود گردد . تنبیه ششم آنکه در سایر مکاتبات ...

انجام : وعلی سایرمایتوالدون و یتناسلون تبعالهم وقفا (قسم سوم فصل وقف) .

[۳۳ ـ د]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۱، گ ۲۳ر ۶۲پ.

رگشناسی

این رساله از ابن‌سینا است ودرتهران بسال ۱۳۱۷ بچاپ رسیده است.
(ف۷۶۸ ـ فهرست دکترمهدوی ش۱۱۷) .

[۶۲ ـ ب]

شمارهٔ یازدهم دفتراست وبخط نستعلیق باعنوان شنگرف از سدهٔ۱۱،گ ۱۸۲ مکرر پ ـ ۱۸۳ پ ، ناقص است وتانیمهٔ فصل دوم را دارد وافتاده است .

رندوزاهد

از فضولی‌بغدادی محمدبن سلیمان درگذشتهٔ ۹۶۲ است ودرتهران‌بسال۱۲۷۵ بچاپ رسید . (ذریعه ۱۱:۲۵٤ ـ ریوذیل ۳۰٤و۳۰۵و٤۲۲) .

نام فضولی در دیباچهٔ نسخهٔ ما نیامده است.

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین .

ای برتوسجود زاهدان وقت نماز

وی رغبت رندان بتو هنگام نیاز

گر اهل حکایت است اگر اهل مجاز
هر کس بزبانی بتو میگوید راز

انجام :

بآرزوی توخوشحال میتوان بودن
بیك نگاه توصدسال میتوان بودن

(والله اعلم بالصواب بتاریخ ۲ شهرجمادی‌الاخری سنهٔ ۱۰۶۳ مطابق ئیلان‌ئیل دربلدهٔ اشرف سمت تحریریافت).

[۴۶ - ج]

شمارهٔ چهارم دفتراست و بخط شکسته نستعلیق ۲/ج/۱۰۶۳/۲ دراشرف ، نشانها شنگرف است ، ۹۵ پ - ۱۰۰پ .

روایح گلشن قطبشاهی

این رساله در هفت رایحه باید باشد (هفتمی درنسخهٔ ما نیست) :

رایحهٔ اول در توصیف ریاحین‌اخلاق حمیده واوصاف گزیده‌اش که‌رشك‌فرمای گلشن جنان وغیرت فزای روضهٔ رضوانست .

رایحهٔ دوم درتعریف دولت سرای سعادت .

رایحهٔ سوم دراوصاف رنگینی چمن فردوس بنیاد حیدرآباد .

رایحهٔ چهارم دروصف طرازی همایون جشن‌نشاط آئین .

رایحهٔ پنجم درصفت پردازی فیروزلشکرنصرت قرین .

رایحهٔ ششم در کیفیت ساقینامه که ساغریست از شراب معانی .

رایحهٔ هفتم در بیان طراوت وخرمی این گلشن .

مؤلف بهریك از این رایحه‌ها نامی میدهد بدینگونه :

همیون اسم رایحهٔ اول : نکهت ریاض دولت.

خجسته نام رایحهٔ دوم : بخورمحفل‌جان .

رایحهٔ سیوم موسوم بعطر گلشن جنان .

(هفت آرایش در آن باید باشد ولی در نسخهٔ از میان آنها افتادگی دارد و گویا این هفت آرایش از رایحهٔ چهارم باشد که در نسخهٔ ما آغازش نیست).

رایحهٔ پنجم مخاطب بنسیم گلبن فتح.

رایحهٔ ششم روشناس بوالاخطاب نشاء بادهٔ عیش.

مؤلف شیعی است و این رساله را دربارهٔ عبدالله قطب شاه و دربارو کاخ و کشور و پایتخت او باعباراتی شیوا نوشته و ازاو چندبارنام برده است.

دردیباچه چنین آمده‌است:

اما بعد این گلدسته چمن فیض که از ریاض مبدأ فیاض‌نامی و گرامی برنگین خطاب «روایح گلشن قطب شهی» که هم تاریخ تولد اطفال غنچه‌های خضر اقبای خضر بقای شانست گردیده معطر بهفت رایحه است».

ازدرباریان قطب نیزدراین رساله بکنایه یادمیشود.

[۳۹ - د]

بخط نستعلیق با عنوان و نشان وجدول شنگرف سدهٔ ۱۱، واز آغاز دیباچه‌اندکی افتاده و تا نیمهٔ نخستین رایحهٔ ششم را دارد (44460).

آغاز:

گردیدهٔ قبلهٔ عرب و کعبهٔ عجم ... زنم بوصف ذوالفقار او.

انجام:

قضا ابره چتر شاه زمان — نمود اطلس آبی آسمان

چوبرقبضه.

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سبز مقوائی.

۵۰گ۱۰۵×۱۷/۵ - ۸س۴/۵×۱۱/۵.

روزنامه

دراین رساله ماههای عربی ورومی (یونانی) دردوازده جدول تطبیق گردید و ماههای رومی بدینگونه یادشده است:

۱- آذر = رویس ۲: نیسان = ابریل ۳: ایار = مایس ٤: حزیران = یوینوس

۵: تموز = اولیوس ٦: آب = اغستیوس ۷ : ایلول = ستورس ۸:تشرین اول = اختورس ۹ : تشرین ثانی= نؤرس ۱۰ : کانون اول = زکورس ۱۱ : کانون ثانی = نیارس ۱۲ : شباط = فوارس . احکام نجومی هرماه هم در آن یادشده است .

آغاز: شرح روزنامهٔقدیم‌ازتصنیف‌ابوالبقا · اما بعد بدانکه‌درهرسال یك روزنامچه ناچار است تا دانسته شود که درهرسال غرهٔ ماههای عربیه چه روز نومیشودوشمس در چه روزتحویل میکند · بدانند‌این فقیر گفتم که‌روزنامچه‌ای تصنیف کنم که هرسال استخراج کنند که روزنامه حاصل شدن فواید بسیارازین حاصل شود .

انجام : رسیدن‌غرهٔ رومیه شود غافل‌نشود (تمت‌الرسالة) (پس‌ازاین دوازده جدول است) ·

[۲۹۷ - ج]

شمارهٔ یکم دفتر است و بخط نستعلیق سدهٔ ۱۲ با جدول شنگرف ،گ ۳ر - ۱۲ پ (53017).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی ·
۸۷گ۱۴/۵×۲۰/۵ - ۱۵س۸/۵×۱۴/۵ ·

روضة‌الاذکار

شرف‌الدین حاج محمدبن محمد تبریزی مجذوب (زندهٔ در ۱۰۸۳) شاگرد مولی خلیل قزوینی این کتاب را در دعا وزیارت و حرز دریك مقدمه و دوازده باب و یك خاتمه نوشته ودر ۱۰/۱۰/۱۰۸۱ آنرا بپایان رسانده است (ذریعه۱۱ : ۲۸۷) .

آغاز: لك الحمد والشکریاسامع الدعاء . لك المن والفضل یامعطی الوری ، بك اعتصامی فی کل امروحال ، علیك وثوقی فی الشدائد و الرخاء . حمد بی‌حد وثنای بی‌عدد بارگاه جلال قدس کریمی راسزا است ... اما بعد چنین گوید . . . حاج محمدبن محمد تبریزی . . . و تألیف این آثارآنرا بروضة‌الاذکارنامید ... ومشتمل ساخت آنرابر مقدمه ودوازده باب وخاتمه .

انجام : واین کلمات بگویدپس بدرستی که داده شوداورا آنچه‌طلب کرده انشاءالله‌تعالی(قدتشرفت باتمام تالیفه عشرعاشراحدی‌وثمانین والف ـ ذریعه) .

[۶۷ ـ ب]

بخط نستعلیق باعنوانهای شنگرف، عبارات عربی نسخ، علی‌اکبربن محمد صادق تبریزی‌درروز سه شنبه ۵ محرم ۱۰۸۳ در زمانی‌که هنوز مؤلف زنده بود واستاد نویسنده مولانا علی میرزا تبریزی زنده بود نسخه‌ای نوشت‌که نسخهٔ ما در۱۱۲۲ ازروی‌آن نوشته شده است.

جدول شکیات نماز دارد بشنگرف ومشکی وهمچنین نقشهٔ خانهٔ‌کعبه بزر و لاجورد و شنگرف، یادداشتهای ۱۱۳۳و۱۱۲۷ و۱۲۳۲ درپایان هست (42368) .

کاغذ سپاهانی نخودی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی درون سبزتیره ومقوائی.

۳۷۲ف۲۲×۳۲ ـ ۳۲س۱۱/۵×۲۳ .

رهانجام‌نامه

از باباافضل کاشانی است ودوباربچاپ رسیده است (ف۲۷۱ـ مشار۸۶۱) .

[۷۲ـ ب]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نستعلیق مورخ ۱۲۹۴ف۱۸پ-۲۷پ .

ریاض‌الصنایع قطب شاهی

الفتی‌بن حسین ساوجی این رساله را بنام عبدالله قطب شاه بدین‌نام ساخته‌وآن درعروض وقافیه وبدیع است (ذریعه ۹ ۹۱ و۱۱:۳۲۸ ـ ادبیات ص۳۰۰) .

آغاز: بسمله . حمدوافروثنای کامل مبدعی وصانعی راشایانست که از امتزاج‌ارکان‌عناصروازدواج‌اصول موالید مصراع موزون ترکیب انسان را ترتیب داده ... امابعد اقل ... الفتی ابن حسینی ساوجی را جمعی از مستفیدان فنون شاعری تکلیف نمودند ... حسب الالتماس دوستان بوستانی مرتب ساخت از طراحی قواعد عروض وچمن بندی

قوانین قوافی و نخل پیرائی رسوم صنایع و گلکاری فنون بدایع . . .
بریاض الصنایع قطب شاهی موسوم ساخت .
انجام نسخه: فی بیان الجمع والتقسیم این صفت چنان باشد که دوچیز
را باهم جمع کنند ... سروموزون که این چنین افتد . این صفت.
عنوانهای : «در بیان ارکان شعر - فی بیان حرف القافیة - درتعریف صنایع
وبدایع شعر» در آن دیده میشود .

[ج - ۲۵۴]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نستعلیق عنوانها درشت تر ، باید بخط همان محمد علی نویسندهٔ شمارهٔ یکم آن باشد (گ۴۶ پ - ۶۶ر)، پس ازاین قصیده‌ایست ازعطار وهجویغما و نامه‌ای بفارسی برای ملاباشی درنکوهش از تصوف ازچپ براست.

ریاض الفتوح

از آقا میرفتاح وبنظم فارسی است درمناجات وعرفان .
آغاز:
بیا ای‌دل شوخ کودك مزاج
رها کن ازخوداین اعوجاج
انجام :
چه این نقل روحانی آمد تمام
ریاض الفتوحش نهادیم نام

[ب - ۴۴]

شمارهٔ سوم دفتراست وبهمانگونه خط شماره‌های دیگرآن ، گ ۲۴۰ر-۲۴۵ر.

زبدة التواریخ

از کمال خان بن جلال منجم که بنام شاه عباس پرداخته است و تاریخ عمومی کوچکی است وتاحوادث تاریخ ۲۰ ع ۱۰۶۳/۲را دارد . ریو (ص۱۰۵۵ش۵/ Or2060)

ازآن یاد کرده واستوری (۱ : ۱۳۰) هم‌سر گذشت اورا آورد. دریادداشتهای قزوینی (۱۱۹:۳) از زبدةالتواریخ درتاریخ صفویان یاد شده‌است. درنسخهٔ ما نامی باین کتاب داده نشده است.

آغاز: بسمله. بعد ازحمد وثنای پرورد گار ودرود بی‌پایان براحمد مختار وآل اطهارش‌ودعای‌دوام‌دولت ... شاه عباس الحسینی‌الموسوی البهادرخان بندهٔ احقر کمال بن جلال منجم را . . . چون در مجلس بهشت‌آئین ... برمجملی از توایخ احتیاج میشد این مختصر را جمع نمود.

انجام: کمال صلاح وعدالت وسداد و شجاعت آراسته بود.

[۵۴ - ج]

بنسخ سدهٔ ۱۳ باعنوانهای شنگرف‌است، در۱۲۹۸ از آن صنیع‌الدوله محمدحسن خان بوده‌است (49766).

کاغذ فرنگی- جلدتیماج سبز ضربی‌مقوائی.
۱۰۰گ۱۵/۵×۲۴/۵ - ۱۴س۱۱×۱۸.

زبور

زبوریامزامیرداود از کتابهای عهد عتیق است. این ترجمهٔ فارسی جزآن‌است که در کتاب مقدس چاپ ۱۹۰۱ لندن دیده میشود.

آغاز: زبورداودپیغمبر. زبوراول. خوشاحال آن کسی که‌درمشورت شرایرنرود وراه گناهکاران نایستد.

انجام: وهرمتنفسی خداوند را حمد نماید (زبور صدوپنجاهم).

[۹۹ - ج]

شمارهٔ سوم دفتر و بخط نستعلیق سدهٔ ۱۴گ ۸۰ پ - ۱۴۱ر.

زیج خاقانی در تکمیل زیج ایلخانی

الغ بیك پسرشاهرخ (۷۹۶ـ۸۵۳) این زیج را در ۸۱۶ ساخته‌است (ف۸۹۱ـ استوری ۶۷:۲).

[۵۸ ـ ج]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان ورقم وجدول شنگرف‌است (55870).
کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی.
۱۳۵گ۱۹×۲۴/۵ ـ ۲۶س۱۴×۱۹.

سازپیرایهٔ شاهان پرمایه

این رساله از باباافضل کاشانی است (ف ٦٦٤ ـ مشار۹۱٤).

[۷۲ ـ ب]

شمارهٔ سوم دفتر است ومورخ صفر۱۲۹۴گ۲۸پ ـ ۳۸ ر.

سالاریه (تاریخ کرمان)

احمد علیخان کرمانی مؤلف این کتاب است و نیمی از آن تاریخ‌ونیمهٔ‌دیگر جغرافیای کرمان است. تاریخ آن از فرمانروائی کیخسرو آغاز و تا فرمانروائی بهجت الملك پایان میپابد تاریخ تألیف ۱۲۹۱ است.

آغاز: بسمله: الحمدلله‌المالك الملك الدویم ... آنچه درتاریخ عرب ویهودو کلدانیان‌مسطوراست کرمان‌منسوب‌است‌به کرمان‌بن‌هیتال.

انجام: که‌اکنون معتنانیست اعتنا نکردیم.

[۱۵٦ ـ ج]

بخط شکسته نستعلیق محمدمحمدآبادی‌فرزندمحمدحسین یزدی محمدآبادی بدستور بهجت‌الملك امیرتومان درع۱۳۱۴/۱، عنوان شنگرف است (26969).

کاغذ فرنگی سبز - تیماج حنایی ضربی مقوائی .
۴۸۴ گ ۱۴×۲۲ - ۱۱س۸×۱۵ .

سبیل الرشاد

محمودبن محمد علی پس از سبیل‌النجاة این رساله را در نبوت خاص نوشته است .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... چنین گوید ... محمودبن محمد علی ... که چون از تألیف رسالهٔ مسمات به سبیل النجات که بخواهش بعضی‌ازبرادران ایمانی ... درمبحث امامت مرقوم شده‌فارغ شدم بخاطر فاتررسید که مختصری مسمی به سبیل الرشاد در نبوت واثبات نبوت خاتم‌النبیین قلمی شد .

انجام: دراناجیل اربعه مذکور است فالحمدلله ... ولیکن‌هذاآخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة الشریفة المسماة سبیل‌الرشاد . تمت‌الرسالة علی یدمؤلفه ... فی شهر ربیع‌الثانی من شهورسنة۱۲۵۷ فی بلدة کاشان حرسه الله من طوارق الحدثان کاتب الحروف ابن المؤلف علی‌بن محمودفی‌الطهران ... فی‌یوم السبت‌شهرجمادی‌الاولی من شهورسنة ۱۲۷۱ .

[۴۰ ـ د]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نستعلیق پسر مؤلف درتهران روز شنبه ج ۱۲۵۷/۱ گ ۹۵ ر ـ ۱۵۸ ر .

سبیل النجاة

محمودبن محمد علی در این رساله از امامت بروش شیعی بحث نموده است.

آغاز: بسمله . و به ثقتی فی‌التتمیم والحمدلله رب‌العالمین ... بنده عاصی ... محمودبن محمد علی ... بعرض برادران ایمانی ... میرساند

که این مختصریست مسمی به سبیل النجاة که بخواهش و استدعای بعضی‌ازمحبان ودوستان درباب‌امامت ائمهٔ اثنی عشروخلافت‌بلافصل ساقی کوثر ... قلمی میگردد .

انجام : و تحصیل طریق الرشاد . تمت الرسالة علی ید مؤلفها فی محروسة قاسان ... فی ۲۶ شهر ربیع‌المولود من شهور سنة ۱۲۵۷ و الحمدلله‌اولا ... وباطنا وعلی‌ید کاتبها فی ثامن من شهرجمادی‌الثانی ۱۲۶۹ وهو ... علی‌بن محمود غفرهما ... حضرة المعبود.

[۴۰ـد]

شمارهٔ یکم دفتراست و بخط نستعلیق علی‌بن محمود پسرمؤلف در ۸ج۱۲۶۹/۲ (42220).
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌حنائی ضربی.
۱۵۸گ۱۱×۱۷/۵ ـ ۱۴س۶/۵×۱۲/۵ .

ستهٔ ضروریهٔ

این رساله از حکیم ولی گیلانی است و دارای یك مقدمه و شش فصل و یك خاتمه است و برای ابوالغازی قطب شاه نوشته شده و از شش جنس که مدار بهداشت است بگمان پزشکان گذشته درآن گفتگومیشود وجزستهٔ ضروریه حکیم‌عمادالدین محمود شیرازی (طوس ۳:۲۷۳ ش ۶۸) و ستهٔ ضروریه یوسف بن محمد (فهرست ره آورد ص۲۴۳) میباشد . نام اووشاه دردیباچه آمده است .

آغاز: بسمله . حکمت خدای راست‌جل‌جلاله‌وقدرت پادشاهی‌راست عم‌نواله که سراج وهاج انسانی را بآتش عزیزی روشن ساخت .

انجام : وازین جهت خط خطا برحرف حکما نکشند ونحن نختم علی هذا والسلام علی من اتبع‌الهدی (هشت جزویك ورق کم ـ تمت الرسالة فی غرة شهرشعبان سنة ۱۰۴۰ ـ تمت تمام شد).

[۷۹ ـ د]

شمارهٔ دوم دفتراست و بخط نسخ ۱ شعبان ۱۰۴۰ ، عنوانها شنگرف ، گ ۸۱ پ ـ ۱۴۳پ ۱۴ س۷/۵×۱۲/۵) .

سراج منیر

محمد شریف بن شمس الدین محمد مؤلف این کتاب است که در بیست لمعه میباشد (ف ٦٦٥) .

[۹۹ - ج]

شمارهٔ دوم دفتر است و بخط نستعلیق سدهٔ ۱۴، گ ۳۱ پ - ۷۷ر، از آغاز دیباچه و از پایان لمعهٔ بیستم هم اندکی افتادگی دارد.

سرمایهٔ ایمان

مولی عبدالرزاق لاهیجی سرمایهٔ ایمان را پس از گوهر مراد نوشته است (ف ۵۸۱ ـ مشار ۹۵۵) .

[۲۵۲-ج]

بخط نستعلیق باعنوان شنگرف سدهٔ ۱۲ ، اندکی از پایان افتاده است (53015) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی عطف سرخ ضربی مقوائی .
۷۱گ ۱۵×۲۲ - ۱۸س ۸/۵×۱۴/۵ .

سرورالمؤمنین فی مناقب امیرالمؤمنین

احمدبن محمد الحسینی این کتاب را برای محمد ولی میرزا دردومقدمه و ده باب و بنام بانویی یزدی همنام مهین کنیزان سیدالشهدا ساخته (دیباچه) و در روز سه شنبه ۲۷ ذی‌حجه ۱۲۱۳ بانجام رسانده است . این تاریخ درپایان کتاب دیده میشود. ازاین بانو دردومین دیباچه نسخهٔ ماهم یاد گردید . نسخه‌ای از این در دانشگاه (ش ۳۰۷۹) هست ودومین دیباچهٔ نسخهٔ ما را ندارد . این کتاب جز سرورالمؤمنین نسخهٔ دیگر دانشگاه (ش ۲۵۲۸) است .

آغاز: (جزو اول کتاب سرورالمؤمنین) بسمله . سپاس افزون ازحد وقیاس وشکری بیرون ازاحصای عقول وحواس سزاوارمالك الملکی است .

انجام : وما دراین‌مقام‌بهمین قدر اکتفا نموده از جزوچهارم کتاب سرورالمؤمنین فی‌مناقب‌امیرالمؤمنین ختم می‌نمائیم وازخدااميداجر داریم الحمدلله اولا و آخرا تحریرا بیست و سیم شهر شعبان المعظم سنهٔ ۱۲٤۰ .

[۳۰-ب]

بخط نستعلیق باعنوان و نشان شنگرف ، فهرست مطالب درصفحهٔ عنوان هست، باید نسخهٔ اصل باشد، دویادداشت‌مورخ۱۲۸۵/۱٤ در آغازهست (53042) .
کاغذ فرنگی جلد تیماج سرخ ضربی مقوائی .
۴۵۲ف۲۱×۳۰ - ۳۵س۱۲×۲۲ .

سفرنامه

فضل‌الله حسینی عضو عالی رتبهٔ وزارت امور خارجهٔ ایران (ص ۱۹۲) سفری بهندوستان وبرمه کرده و چگونگی کشت قهوه وچای ونیل و فلفل سیاه وسفیدرا در این کتاب برای ناصرالدینشاه نوشته است (ص٤۸۳) او از ۲۸ع/۱۲۹۰ تا۱٤ رجب ۱۲۹٤ درسفربوده ووضع سیاسی وجغرافیایی هند را درآن آورده است . در آن بارهٔ جغرافیای هند« گیدبوك» تألیف مسترجی‌آرابری‌مکی‌راترجمه کرده‌است (ص۱۹٤) اینك فهرستی که‌آقای باستانی رادمالك پیشین این نسخه برای مطالب این سفرنامه نوشته است دراینجا می بینیم .

ص۱- دیباچه .
٤- بدوسیرازبمبئی درتاریخ ۱۲۹۰ .
۵- ورود بشهراندور.
۱۱- ورود بجبل پور .
۱۲- ورود به پنجاب .
۱۳- ورود به لاهور و شرح لازم درحالات .
۱۷- ورود بکشمیر .

۲۲- ورود به‌سرینگر .
۴۵- وقعهٔ بلوای ۱۲۸۹ کشمیر ونزاع سنیان و شیعه‌ها .
۴۹- ورود به‌شهرجمون و شرح حالات .
۵۱- شرح سیاحت شهر سیالکوت .
۵۲- ورود به امرتسر وتعریف آنجا .
۵۵- ورود بلودیانه .
۵۶- ورود به تبیاله و تعریف آنجا .
۶۱- ورود به‌شهردهلی وشرح‌سیاحت آنجاوتعریف ابنیه‌وعمارات‌ودیگرچیزها.
۶۷- ورود به اگره یااکبرآباد وتعریف آن شهر .
۷۳- ورود بکانپوروشرح مشاهدات آنجا .
۷۵- ورود به لکنهووسیاحت آن شهر .
۸۱- ورود به‌بنارس وشرح آنجا .
۸۷- ورودبکلکته وتعریف آن‌شهروترتیب قواعدونظامات انگلیسهادر آنجا .
۱۲۰- ورود بشهررانگون وشرح سیاحت .
۱۲۹- ورود به مندلی ومشاهدات آنجا وشرح رسوم وآداب سلطان‌واهالی .
۱۵۸- ورودبسرلابور که ازشهرهای گلبرگه‌میباشد .
۱۶۹- ورود به حیدرآباد واوضاع آنجا .

ترجمهٔ کتاب« گیدبوك» که‌درتاریخ‌طبیعی‌وجغرافیای‌هنداست‌وازاصل‌انگلیسی بپارسی نقل شده وحاوی‌اطلاعات وفوائد ذیقیمت ازوضعیات طبیعی ومحصولات وذکر کوهها وجنگلها ورودخانه‌های هند وازروی تحقیق کامل و اطلاع وافی تألیف شده وفصلی ازان درتاریخ ملوك هند ودرپایان اشاره به تسلط انگلیسها وتسلط ونفوذآنها درهند است . ازصفحهٔ ۲۷۲ تا صفحهٔ ۲۸۶ فهرست سودمندیست ازوقایع مهمه وتاریخ حدوث آنها . ازصفحهٔ ۳۲۸ فصل نافع وجامعی‌است درتعریف ریاست راجگان ونوابان هند . فصل دیگر در تعریف بمبئی و خصوصیات این شهر و معتقدات اهالی هند ورسوم آنجا .

این کتاب گرانبها و نفیس که بفارسی با انشائی عالمانه ترجمه شده از صفحهٔ ۱۹٤ آغاز و بصفحهٔ ٤٤٦ پایان مییابد واثروترجمهٔ فضل‌الله الحسینی‌است .

تفصیل مسافرت مؤلف به‌برمه وایصال‌نامهٔ سلطان بااینعنوان (تفسیروقایع‌دولت برمه وبردن مرنامهٔ همایون‌اقدس شهریاریرا درسفرثانی‌این کمترین بدربارمشارالیها وغیره) .

این بخش جالب‌ترین فصول این سیاحتنامه وحاوی مطالب مهم واسناد تاریخی باارزشی‌است‌بویژه که بخط خود مؤلف‌است که سفیرایران وحامل‌نامه وهدایامیباشد باصورت هدایا .

فطانت وزیرکی و علاقه‌مندی این مأمور فهیم در این مأموریت از شرحی که نوشته کاملا واضح وروشن است .

این بخش‌از ٤٤٦ است تا ٤٨١ که پایان سیاحتنامهٔ است .

ازاین صفحه به بعد رسالهٔ بسیارنافع وسودمندی درطرززراعت وبعمل آوردن قهوه وچای ونیل وفلفل سیاه وسفید و دستورکاشتن نهال و میزان محصول این نباتات درممالك روی زمین بارقمهای درست درجداول ازخود نگارندهٔ سفرنامه .

قصیدهٔ نواب مختارالملك بهادر متخلص به باقی که درمجلس ضیافت در مدح ناصرالدینشاه انشاکرده وخودخوانده است در ص ۱۸۸ دیده میشود .

نیزدوشعردرترجمهٔ اشعارملتن که مؤلف اصل سیاحتنامه بپارسی نقل کرده .

[ج - ۳٦۷]

بخط شکسته نستعلیق خود مؤلف است در ۵۰۹ ص (61179) .
کاغذ فرنگی‌کبود- جلدمقالینگورگردآن تیماج مشکی.
۲۵۷گ۱۷×۲۱/۵ - ۱۲س۷۵×۰۱۳

سفرنامه

سفرنامهٔ عبدالحسین ملك‌المورخین کاشانی است وتاریخ وجغرافیای سپاهان

را در آن آورده (روز آدینهٔ ۱۷ ع۱/۱۳۲۲ تا پنجشنبهٔ ۱٦ ذی حجهٔ ۱۳۲۲) و درزمان احمد شاه ساخته و بنام این شاه و میرزا حسن مستوفی‌الممالك رئیس‌الوزرا است. کتاب شرح سفر اواست از تهران تا سپاهان با صمصام السلطنهٔ بختیاری فرمانروای سپاهان.

آغاز: جلد اول تاریخ اصفهان. بسمله. الحمدلله‌الذی صیر التواریخ الماضیة تبصرة للمستقبلین ... وبعد چنین مینگارد... عبدالحسین ملك‌المورخین کاشانی‌سال گذشته مطابق سنهٔ هزاروسیصدوسی‌ودوم هجری ازطهران جامهٔ سفر بربسته.

انجام: وتمام طوائف ومذاهب مقدم بررافضی‌باشند بتاریخ‌پنجشنبهٔ شانزدهم شهرذی‌حجهٔ هزاروسیصدوسی‌ودوهجری باتمام پذیرفت.

[۳٦۱ - ج]

بخط نستعلیق خود مؤلف وشعرهای عربی درشت‌تر، صفحه شمار دارد (61171).
۱٦۴گ۱۷/۵×۲۲/۵ - ۱۴س۱۲×۱۸.

سفرنامه

دراین سفرنامه از منازل میان تهران و شاهرود طوس از رهگذر جغرافیائی بحث شده ومالیات ومعادن هرشهرودهی هم در آن یاد شده‌است. این سفردویست‌روزه ازصفرتادوم رمضان۱۲۹۳ که ۱۰۷۸ میل (نزدیك ۵۵۰ فرسنگ) در آن پیموده شده برای کشیدن خط تلگرافی ازمشهد تاشاهرودبوده‌است، ۲۹۰میل طول‌مسافت آن‌بوده است.

آغاز: هو. حسب‌الفرمایش سر کارجناب مخبرالدوله نهم شهرصفر المظفرازدارالخلافهٔ مبارکه بسمت ارض اقدس حرکت نموده‌تفصیل یازده منزل از دارالخلافهٔ الی شاهرود ازاین قراراست: منزل‌اول از دروازهٔ مشهد مقدس‌الی‌خاتون‌آباد هجده میل ونیم انگلیسی‌مسافت دارد.

انجام : واضح‌تر معلوم میشود . این سفرنامه امروز پنج شنبه سلخ شهر رمضان‌المبارک‌سنهٔ۱۲۹۳باتمام‌رسید . ناظم تلگرافخانهٔ مبارکهٔ دولت علیهٔ ایران .

[۱۷۰ -ج]

بخط نستعلیق پایان سدهٔ ۱۳ ، ازآن خود مخبرالسلطنه بوده ولی از بازار خریده شده است (49496) .

کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز .

۳۸گ۱۵×۲۱/۵ - ۱۹س۹×۱۶/۵ .

سفرنامه

ادوردبرجیس صاحب که در تبریز میزیسته است و میرزا صادق در۱۲۶۱ این کتابرا از انگلیسی برای بهمن‌میرزا و بنام محمد شاه قاجار ترجمه کردند و مؤلف اصل مسترالیس یادشده‌است. نموداری‌ازآئین وزندگی‌وفرهنگ‌چین‌درآن آمده‌است ومربوط است بسال ۱۲۳۰و۱۲۳۱هجری .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی‌خلق‌المداین والبلاد ... دانستن بهتر که ولایت چین مملکت بس رنگین است اساسی دارد بغایت منظم .

انجام : رفتارخاقان نسبت بایلچی بسیاربسیار احترام واکرام‌بود در روز چهارشنبه بیست وسیم شعبان سنهٔ ۱۲۶۱ ترجمهٔ این کتاب تمام شد وتمام‌آنگه شود که بنظرپسندیده آید .

[۱۵۹-ج]

بخط نستعلیق پایان سدهٔ ۱۳ است (36523) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی .

۷۹گ۱۶/۵×۲۲ - ۱۱س۸/۵×۱۵ .

سوزوگذار

این مثنوی از ملامحمد رضای نوعی خبوشانی مشهدی (درگذشتهٔ درهندبسال ۱۰۱۸) است و بچاپ رسیده است (ف۲۲۷۷).

[۳۵۲ - ج]

بخط نستعلیق هندی سدهٔ ۱۳ و دو ستونی در جدول مشکی و ۵۳ ص، درصفحهٔ عنوان دارد: «موصوله ۲۷ اپریل سنهٔ ۱۸۹۸ از بهوپال ... الله‌آباد» (37573).

کاغذ هندی - جلدمقوا .

۲۷گ۱۵/۵×۲۲/۵ - ۱۲س۱۰×۱۹.

سیاق‌التواریخ

این تاریخ بروش سیاق است و از پادشاهی پیشدادیان آغاز شده و تا پادشاهی فتحعلی‌شاه پایان‌یافته‌است. استوری(۱:۱۲۷۱)از «تاریخ‌پادشاهان‌عجم‌یاسیاق‌التواریخ» چاپ ۱۲۹۲ تهران یاد کرده است (نیز مشار ص ۳۰۵ - ادبیات ص ۳۲۰). درکتابخانهٔ آستان رضوی هم چنین کتابی هست و آن گویا در روزگار نادر نوشته شده است.

آغاز: تاریخ پادشاهان عجم که در ملك ایران سلطنت کرده‌اند . . .
درذکرپادشاهانی که قبل ازظهور اسلام سلطنت کرده‌اند.
انجام نسخه: اگرولایت دیگربمن مرحمت شود .

[۱۰۳-ب]

بخط شکسته نستعلیق سدهٔ۱۳، عنوان ونشان شنگرف ، برخی ازصفحات چلیپا نوشته شده‌است (42369).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی .

۷۶گ۱۷/۵×۲۸ - ۳۱س۱۱×۲۰ .

سیرت رسول و ائمه

دراین کتاب ترکی پس ازیاد کردن داستان اسماعیل سر گذشت پیامبر اسلام وخاندان او ودوازده امام آمده است .

آغاز: بسمله . البسه الوانله مزین قلوب مهیا قلدقده ایتدی برتیغ وبررس همراه ایله .

انجام : حضرت امام موسی کاظم رضی‌الله عنه یدیخی‌امامدر ... اوخ ذکورمشهوراولندسنهٔ ۳۲۹(افتاد گی دارد) .

[ج - ۳۵۵]

بخط نستعلیق ترکی ازسدهٔ ۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف (58902).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوائی .
۲۰۳گ/۱۴×۱۹ - ۱۴س/۹×۱۴.

سیروسلوك

رساله‌ایست از خواجهٔ طوسی بروش باطنیان اسماعیلی ودوبار بچاپ رسیده‌است (ف۲۷۵ - سر گذشت طوسی از مدرس رضوی ص ۳۲۲ - مجموعهٔ رسایل طوسی چاپ همو بسال ۱۳۳۵ ص ۳۶ - ۵۵) .

این نسخهٔ ما گزیده‌ایست ازان و نگارندهٔ همین را در مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات (س۳ش٤ ص۸۳ - ۸۸) چاپ کرده‌ام .

[۶۴ - ب]

شمارهٔ نوزدهم دفتر است وبهمان خط شمارهٔ پیشین آن از سدهٔ ۱۱،گ۲۵۱ پ - ۲۵۶پ .

شاهدصادق

ازمیرزا محمد صادق مینای صادقی زبیری سپاهانی آزادانی پسرمیرزا محمد

صالح (۱۰۱۸ - ۱۰۶۱) است . فهرست مطلبهای آن در دیباچهٔ نسخهٔ ما دیده میشود (فهرست ادبیات ص۳۲۲) .

آغاز: الحمدلله تعالی ومنه المبتدی و الیه المنتهی والصلوة والسلام علی نبیه محمد المصطفی خیر الانبیاء و علی آله الاصفیاء و اصحابه الاتقیاء وبعد درهزار وپنجاه وچهار ازهجرت سیدالابرار که خاطری شاد ودلی آباد داشتم (فهرست ریوو آته) .

انجام : یونین بضم‌یا ... موضعی‌است‌بشام . تصنیف این کتاب‌بتاریخ هزار و پنجاه ونه دربلدهٔ اکبرآباد در زمان شاه شجاع بهادر اتفاق افتاد .

[۴۶ - ب]

این نسخه بخط نسخ باعنوان شنگرف ازمیرزا مسیح کاتب کمره‌ای در ع۱۲۹۷/۱وجناب قندهاری بسال ۱۲۹۹ آن را تصحیح کرده است ، نسخه اندکی ازدیباچه را ندارد درست مانند نسخهٔ مجلس و فهرست آغاز را دارد (49510) .

کاغذ فرنگی‌نخودی - جلدتیماج سبزضربی متوائی.

۴۱۵گ۲۰×۳۱ - ۲۳س۱۲×۲۱ .

شرح امثله

این شرح امثله جز شرحی است که درآغازجامع‌المقدمات گذارده شده‌و گویا از امام ابوعمردانی باشد بلکه‌این شرح‌باسبك آسان تری و گویا ازروی‌همان‌ساخته شده است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . بسم‌الله یعنی ابتدا میکنم بنام‌ذات پاك خدائی که این صفت دارد که مستجمع صفات و کمالات است.

انجام : راء عین الفعل باء لام الفعل .

[۱۶۱ - ج]

شمارهٔ سوم دفترو بخط نسخ با عنوان و نشان شنگرف ، اسمعیل‌بن جمشیدبیك ارمنی‌درتهران بسال ۱۲۴۰ نوشته‌است ،گ ۴۸ پ - ۸۱ ر.

شرح بیتی از حافظ

محقق دوانی بر بیت «پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت...» این گزارش را نوشته است (ف ٤٥٢ و ٢٢٤٨ ـ سر گذشت دوانی ص ١٦٨ ـ فهرست ادبیات ص ٣٢٩).

[۴۶ ـ ج]

شمارهٔ نوزدهم دفتر است بخط نستعلیق سدهٔ ۱۱، ۳۰۹ر ـ ۳۱۰ پ چلیپا، آغاز مانند نسخهٔ شمارهٔ ۱۰۳۱/۹ و ۱۱۴۷/۸ دانشگاه، انجام آن چنین است: «و نظر پیر آنرا ندیده بودی این بود آنچه عجالة الوقت بی‌اعمال رویتی و استعمال فکرتی بر بان کلك دو زبان آمد».

شرح بیتی از دهلوی

جامی شارح این بیت امیرخسرو دهلوی:

زدریای شهادت چون نهنگ لابرارد سر
تیمم فرض گردد نوح را در وقت طوفانش

میباشد (جامی از حکمت ص ١٦٢ ـ ف ٤٥٣).

آغاز: باسمه سبحانه. یامن لارب غیره ولااله سواه لماتحبه وترضاه.

دل عشق تو رامرید باد اهمه عمر
درد ید تو تا پدید باد ا همه عمر
لطفی کردی ز ما رهاندی (؟)
الطاف تو بر مزید باد ا همه عمر

اما بعد این چند کلمه ایست که برحسب اشارت خدمت سید... نوشته میشود.

انجام: ومرتبهٔ مقدم بر آن اولی وهوسبحانه وتعالی اجل واعز واعلی والله اعلم بالصواب.

[۸۷ ـ ج]

شمارهٔ ۲۵ دفتر (۷پ) بهمان خط نستعلیق چلیپای شمارهٔ یکم آن و در ۱۲۲۶/۱ ع ۴ بانجام رسیده است.

شرح تهذیب

شرحی‌است بفارسی بر تهذیب‌المنطق تفتازانی . درفهرست‌دانشگاه (دانش ٦١) ازشرح فارسی مولوی عنایت‌الله هندی ودرفهرست طوس (۱:۳٦ش۱۲۷)ازشرح فارسی سید جمال‌الدین محمدبن محمود حسینی شهرستانی یادشده است . این‌نسخه ما گویا جزاین دوباشد .

[۴۲ - د]

شمارهٔ پنجم دفتراست وبخط نستعلیق‌شمارهٔ پیشین ومتن زیرخط‌سرخ‌گذارده شده‌است،ازآغازو انجام افتاده وچنین است:

آغاز : بمنطق بیان ماهیت منطق معلوم میشود اما درضمن بیان ماهیت احتیاج بمنطق معلوم نمیشود ... ان‌کان اذعانا للنسبة‌فتصدیق یعنی صورت حاصل اگراذعان وگرویدن نسبت است‌تصدیق‌است والا تصوراست وچون اذعان واعتقاد متعلق نمیتواند شد الابنسبت چیزی پس‌تقسیم چنین‌است.

انجام : والحقیقیةوضع کل‌کما نعة‌الجمع‌ورفعه‌کما نعة‌الخلوواستثنائی نتیجه میدهداز‌حقیقیةوضع هریکی رفع دیگری مثل مانعة‌الجمع ... پس‌ازرفع هریك وضع دیگری لازم‌می‌آید (گ۱۰۱ر-۱۸۵ پ)

شرح خطبة‌البیان

شرحی است بفارسی بربرخی از بندهای خطبهٔ بیان که بعلی (ع)نسبت‌داده‌اند وتوجیه عرفانی ازآنها شده است (ف‌فهرست‌نامها) .

آغاز: سپاس نامحصورنثارذات علی عظیمی‌است که خطبهٔ بیان معنی بدیع اورا برمنابروجود هرموجود بنهج بلاغت متذکر میگردد .

انجام :

هر که داند علی بدین توجیه

می سزد سرور بنـی آدم

[۴٦ - ج]

شمارهٔ ۲ دفتر (هامش ۱۴ پ - ۱۷ پ) ، درمتن‌آن خود خطبة‌البیان است باترجمه پاره ای از بندهای‌آن بفارسی بشنگرف میان سطور وباشمارهٔ‌بندها (٦۹بند) .

آغاز : بسمله . حمدله . امابعدبدان ...که این چندکلمه موسوم است بخطبةالبیان ازکلام ... علی ... اناالذی عنده مفاتح الغیب .

انجام : انابابِ حطتهم ولاحول ولاقوة الابالله العلی العظیم وصلی الله علی محمد و آله...اجمعین

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۱، باعنوان و نشان شنگرف ، پس ازاین بندی است از تاج الشیوخ بفارسی دربارهٔ لقب خواستن محمود غزنوی ازدربارخلافت ، نسخه را محمدرضا برای شمسا میرزاصادق نوشته است .

شرح دستور معمای نیشابوری

محمدبن علی نوندا کی این رساله را که شرحی است بردستور معمای میرحسین بن محمد نیشابوری بنام ابوالغازی عبدالعزیز بهادرخان ساخته است .

(منزوی ۲:۱۰۴۰ـ مجلس ۳:۱۲۸) .

آغاز: بعدازتنصیص تسمیه وتخصیص اثنیه بمالك الملك که ذات بی مثالش از شوایب تمثیل وتشبیه معرا است . . . اما بعد معروض میدارد که العبد ... محمدبن علی النوندا کی ... که درآن زمان که بمطالعهٔ رسالهٔ شریفهٔ ... مولانا امیرحسین نیشابوری اشتغال می نمود.

انجام : واستخراج حرف اول از مصراع اخیراست والحمدلله اولاو آخرا وظاهرا وباطنا والصلوة علی سیدالاولین والاخرین وعلی آله و اصحابه الطاهرین اجمعین .

[۲۸۱ - ج]

بخط نستعلیق باعنوان و نشان شنگرف نوشتهٔ احمدمعمائی درقسطنطنیه ۱۰۰۸/۶/۱۳ (49430).
کاغذ سمرقندی - جلدتیماج زرد ضربی مقوائی.
۱۹۰س۱۲×۲۰ - ۱۷ س۶/۵×۱۴.

شرح دیوان انوری

میرزا ابوالحسن حسینی فراهانی (کشته شدهٔ در شیراز بدستور امام قلیخان فرمان روای شیراز در ۱۰۴۰) قصاید ومقطعات انوری را شرح نموده است.

نسخه‌ای ازاین شرح درمجلس (۲:۹ـ۲۳۸ ش۴۰۹و۴۱۰ و۳:۴۸۳ ـ ۴۸۸) و

طوس (۳:۱۸۰ش۷۰) ودانشگاه ش۲۳۳ (منزوی ۲:۱۲۵) وش۱۳۴۷ ودیوان هند (ش ۹۴۸و۹۴۹) وادبیات (ص۳۳۱) هست .

آغاز: بسمله . سپاسی که ازروی گواهی خرد برذمهٔ خانوادهٔ امکان لازمست آنست که بفریب ادراك لاف ستایش یزدان پاك نزنند ولعاب عنکبوت عبارات سست برزوایای سرادقات وجوب نتنند . . . امابعد خامهٔ جهان نورد این گوشه نشین بساط سخن ابو الحسن . . . شرح دیوان ... حکیم اوحدالدین انوری ... درمذاق دوستان سخن رس ... خوشگوار آمد ... قصیده :

بازاین‌چه جوانی وجمالت جهان را

وین حال که نو گشت‌زمین‌وزمان‌را

... جمره بنابرمشهوربخاریست که در آخرزمستان اززمین‌برآید.

انجام : ابوالفرج‌شاعریست معروف از رونه که ازجملهٔ‌خراسانست فرخی شاعریست معروف ازسیستان (تمام شدشرح مقطعات انوری).

[۲۳۰ - ج]

بخط نستعلیق وشعرها شنگرف ونشانها نیزشنگرف‌است، درپایان بخش‌دوم‌دارد «تاریخ‌کتابت نسخه شهرجمادی‌الثانی سنهٔ ۱۰۷۸ تمام شدن‌کتاب شهرذی‌قعدةالحرام ۱۲۵۶ » یادداشت ۱۵رجب ۱۳۴۵ درآغازهست (48654) .

کاغذ فرنگی نخودی ــ تیماج مشکی .

۱۱۴س۱۳/۵×۲۰ - ۱۵س۸×۱۴/۵.

شرح دیوان‌حافظ

شرحی بر دیوان حافظ از سید محمد صادق علی رضوی حنفی لکهنوی که بدرخواست منشی‌نولکشور صاحب‌نوشته است درهمین شهر بسال ۱۹۰۸/۱۳۲۶ بچاپ رسیده است . نسخهٔ این کتابخانه درآغاز باآن یکی است ولی‌تاریخ تألیف این یکی ۱۲۱۲ است .

آغاز: بسمله . الایاایهاالساقی ادر کاساً وناولها . . . داناوآگاه باش که الا حرف تنبیه است ویاحرف ندا .

انجام : که هرواحدی توجه بدان آرد . خاتمة الکلام فی شکر الاتمام شکراین‌عطایا بکدام ترنم سرایم . . درسال تاریخش ـ قطعه بگوش هوشم فروخواند . . گفتا فلکم بدین بلاغت کس نیست تاریخ سواد اوچه پرسی (۱۲۱۲) . . ختمی بیاوبگذرزین ماجرای ذوق.

[۳۸ ـ ب]

بخط نسعلیق وشعرها شنگرف ، محمدجعفربن محمدصادق عرف‌قریش در قصبهٔ شکار پور در ۲۹ ج۱/۱۲۱۳ برای عبدالکریم خان دوانی نوشته و دوباره در روز پنجشنبه ۳۰ج ۱/۱۲۱۳ آنرا مقابله نموده است (49749) .

کاغذهندی ـ جلدمقوا عطف میشن .

۱۲۷گ۱۸/۵×۲۹ ـ ۲۱س۱۲×۲۲ .

شرح دیوان علی

قاضی کمال‌الدین میرحسین‌بن معین‌الدین منطقی یزدی میبدی (م۹۱۱) شارح این دیوان است (منزوی ۲:۱۱۶) .

[۸۳ ـ ب]

بخط نسخ وشعرها شنگرف وعنوانها برروولاجورد سدهٔ۱۰، ازپایان افتاده وتاشرح‌بند«ارشاد به تفویض وتوکل برخالق جروکل» (۴سطر) دارد، دیباچه هم درآغازهست ، یادداشت مورخ۹۶۳/۱ درفومن ویادداشت مورخ شعبان ۱۱۰۹ درصفحهٔ عنوان‌هست (10549) .

کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی زرکوب مقوائی .

۴۳۰گ۲۸/۵×۴۰ ـ ۲۱س۱۰/۵×۱۸/۵ .

[۱۷۱ ـ ج]

بخط نسخ سدهٔ۱۰، با عنوان نشان شنگرف، درجدول زروشنگرف ولاجورد، دوسرلوح‌درزمینهٔ لاجوردآراسته بزر وشنگرف در آغاز دیباچه و آغاز شرح ابیات‌دارد، اشعار بشنگرف ومعرب است، حواشی‌لغوی بعربی بنسخ ریزتر، ترنج زرین ولاجوردی درصفحهٔ عنوان هست ، علی‌جزایری در۱۰۱۷ دارندهٔ نسخه بوده‌وروی‌خط‌اودرصفحهٔ‌عنوان خط‌کشیده‌شده، دارندهٔ‌دیگرزین‌العابدین‌نامی بوده‌است، درصفحهٔ عنوان‌آمده‌که نواب‌خان اعظم میرزا محمد عزیزمشتهر به میرزاکوکه ازهندبمکه‌ومدینه‌رفته و

بیمن رفته ودر۱۰۰۱ حج کرده بود وبسوی هند رهسپار شده بود این نسخه را باجنگی نفیس به صفی الدین طبیب بخشید، واوایندورا بپسرخود محمدحسین داد. این مطالب بخط صفی الدین است مورخ۱۰۰۳، در پایان دارد : شرح دیوان خطبهٔ امیرعلیه السلام قطع وسط کاغذ سمرقندی مجدول مذهب... کتاب دولتخانه..» نیز دارد که در۱۶صفر تخاقوی ئیل ۱۱۰۵ و۲۳ذی قعده ۱۱۲۷ و۵صفر۱۱۱۵ داخل عرض شد ، دومهر دارد دریکی نام حسین وتاریخ ۹۷ خوانده میشود ، خط ومهردارندهٔ نسخه معزالدوله که آن را در ۱۲۹۲ از سیدعبدالرحمن خریده است در۱پ دیده میشود (51159) .

کاغذ سمرقندی - جلدتیماج مشکی ضربی سوخت مقوائی.

۵۱۳گ۷/۵×۱۲ - ۱۵س۱۴×۲۱/۵.

شرح رسالهٔ معما

یکی ازمعماسازان سدهٔ۹و۱۰ میرحسین بن محمدحسینی معمائی شیرازی نیشابوری در گذشتهٔ ۹۰۴میباشد واورسالهٔ معمای خود را برای میرعلی شیر نوشته است(منزوی ۳۹۱.۲و۴۰۱و۴۰۴ - چلبی درمعما ۶۴۷:۲- ریو۶۴۹و۸۰۸) این رسالهٔ ماشرحی است بررسالهٔ اووازرکنی عاشق است که یکی ازشاگردان او است. دراین شرح نخست معماهای منظومی است برای نامهای نودونه گانهٔ خدا و شرح آنها سپس مقدمه ایست در بارهٔ تعریف وقواعد وانواع معما ولغز آنگاه مثالهایی برای معما آمده است . درآغازمقدمه میگوید که علم معما ساختهٔ شرف الدین علی یزدی وپس ازاوجامی است . این شرح در نسخهٔ ما کامل نیست.

آغاز: بسمله . وبه نستعین .

بنام آنکه ازتألیف و ترکیب

معمای جهانرا داد ترتیب

گشاید از معما نام اما

شد از نامش گشاده هر معما

... امابعد معروض آنکه حقیرصادق رکنی عاشق میگوید که درزمان جوانی ... بخواندن اشعار میل تمام داشتم ازین جهت در ملازمت ... امیر کمال الدین حسین بن محمد الحسینی المشهور بمیر حسین نیشابوری کسب علم معما میکردم ومعمایی که میگفت یادمیگرفتم

وآنچه خود نمی‌یافتم شرح‌حل‌آن از ایشان می‌شنیدم. چنان مسموع افتاد که مولانا عبدالرحمن جامی یکنوبت فرموده که‌اگرمیدانستم چنین‌معمائی‌پیداشودمن رساله‌های معما می‌نوشتم عزیزی‌ازوپرسیده که شما چنین‌فرموده‌اید گفت اول اگرچه چنین گفتم‌اما آخرخاطر جمع شد که معماهای میرحسین بیشتر سماعی است با وجود ما که اهل طبعیم چند نوبت ازومی‌شنویم چون چند روز گذشت از خاطرما میرود دیگران را بطریق اولی بخاطرنخواهد ماندچون‌میرحسین‌از عالم برود متروك خواهد شد ازبس که مشکل‌است واین‌سخن اصلی دارد وحضرت میرحسین چون معماهای خود را جمع کردند شرحی درخورآن ننوشتند لازم شد که چون حق استادی در گردن این فقیر دارند شرحی‌لایق‌بنویسم ... وبهمان ترتیب که ایشان رساله‌راترتیب داده‌اند شرحی نوشتم ومتن را بسرخی رقم کردم و چند بیت توحید که ایشان فرموده بودند همان بیتهارا دراول این شرح درآوردم... وچندین از معمای استادان که نزدیك معمای‌ایشان‌باشد در هرعمل بترتیب خواهم‌دادوقایمش را ذکرخواهم کرد ومعمایی که‌ازین‌فقیر باشد خواهم گفت که چنانچه شارح گوید ومیرحسین نودو نه نام را گفته‌اند ودررسالهٔ خوددرنیاورده‌اند و کم‌یابست‌ازبرای‌تیمن وتبرك دراول این رساله درج کرد ... الله :

نیست حد خامه از نام اله
دم‌زدم یابدزبان داردنگاه

پوشیده نماند که‌اله مادوبست ، وازخامه الف ملفوظی خواسته،نیست حدخامه ازنام‌اله یعنی : نی الف اله نیست الله حاصل‌شود.

انجام : یعنی حروفی که درساکن متحرکند ساقط شوندآن بماند نعمان شود(الختم‌الدعاء الدعا قرارداد خاطرآن بود که رسالهٔ‌مزبور بالتمام نقل‌شود چون حضرت اشرف السادات والاشراف‌شاه‌ابوتراب

فرمودند که درسفینهٔ همین کافی است لهذا بآنچه قلمی‌شده بوداختصار نمود . الدعاء) .

[۴۶ - ج]

شمارهٔ ۱۷ دفتر است وبخط نستعلیق شکسته مانند شماره‌های پیش‌باعنوانهای‌شنگرف،گ۲۸۹ ر - ۲۹۷ر، پس‌ازاین‌مقطعات این‌یمین‌است‌درگ۲۹۷ پ-۳۰۳ پ وبندی دربارهٔ لغزبنغرفارسی‌درگ۳۰۳پ هردو بهمان خط یاد شده .

شرح قصیدهٔ فندرسکی

محمد صالح خلخالی بر قصیدهٔ « چرخ با این اختران نغز و خوش زیباستی » میرفندرسکی این گزارش را نوشته‌است . ابیات قصیده دراین‌شرح بچهل‌ویک‌میرسد. این شرح جزتحفةالمراداست (ش۴۵ـ د) .

آغاز: شرح قصیدهٔ عارف کامل میرابوالقاسم فندرسکی از ملامحمد صالح خلخالی . بسمله . وبه‌نستعین .

ای آنکه‌بجزتونیست درهردوجهان
برتر ز خیالی ومبری زگمان . . .

اناجیك یا قدوس باری النفوس نورقلوبنا بمعرفتك ... امابعدفیقول... محمد صالح‌الخلخالی هذه فقرات منی‌علی‌القصیدة المشهورةالمعروفة من نقاوة طبع ... امیرابوالقاسم الفندرسکی ... شعر:

چرخ‌بااین‌اختران‌نغروخوش‌زیباستی ...

ناظم عنوان کلام را فلك قرار داده

انجام : بعدازان راهی بتوفیق‌الله میتوان‌یافت (تمت‌فی‌یوم‌الثلثارابع عشرشهرربیع‌الثانی سنة ۱۲۹۳) .

[۳۰ - د]

شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نستعلیق‌باعنوان‌ونشان‌شنگرف ومحمدبن‌محمد باقرکاشانی در روز سه‌شنبه ۱۲۹۳/۴/۱۴آنرا بپایان‌رساند،گ۲پ-۲۷ ر، فهرست رساله‌های آن درآغازهست.

کاغذ فرنگی نخودی - جلد تیماج مشکی.
۱۴۵گ ۱۱×۱۷/۵ - ۱۳س۷×۱۲/۵.

شرح کافیه

این شرح همان شرح کیپائی سید شریف گرگانی میباشد (ف ۱۳۰۲ - سپه ۳۶۶:۲).

[۶ - ۵]

این نسخه درست مانند چاپی/ست ولی از آغاز یك صفحه‌ای افتاده، بخط نستعلیق ومتن زرخط سرخ ازسدهٔ ۱۱ است وتاریخ آن محوشده است، برگهای آخر فرسوده وپاره شده است (9380).
کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی مقوایی.
۱۴۱گ ۱۲/۵×۱۹ - ۲۰س۷/۵×۱۳/۵.

شرح مثنوی

گزارشی است برمثنوی مولوی جلال‌الدین محمدبلخی رومی بترکی و دانسته نشده از کیست. چلبی (۳۷۶:۲) ازشروح ترکی شمعی‌وسودی ودرویش‌علمی یاد کرده است.

نسخهٔ ما جلد چهارم این شرح است:

آغاز: بسمله. وبه‌نستعین. الحمدلله‌الذی‌جعل‌الجلدالرابع‌من‌المثنوی احسن المرابع المعنوی ... اما بعد حمدالله ... بوفقیر... جلد ثالثك شرحی تحریر ایلمدن فارغ اولده.

انجام: ختم ایله‌الله تبارك وتعالی وفاقه اعلم در. بحمدالله...بوجلد شریفك بوشرح لطیفی...تمام اولدی هجرة نبویة نك ...بیك‌اوتوزبش سنه سنگ ماه محرمنك عاشورا کونی نهایت بولدی ... والصلوة‌علی نبیه و آله.

[۸۲ - ب]

بخط نستعلیق ترکی وعنوان، نشان وشنگرف‌است (36570).

کاغذ فرنگی - جلدمقوا.

۲۶۱گ۱۸×۲۸/۵ - ۳۵س۱۱×۲۳.

شرح نصاب

شرحی‌است بفارسی برنصاب‌الصبیان‌ابونصرفراهی‌ودرآن شعرسعدی آمده‌است.

آغاز: بسمله. حمدله ... امابعد چنین گوید ابونصرفراهی کتاب‌من بخوان گرعلم خواهی. حسد حافده وحفد حاسده یعنی‌حسد برده‌باد حافدابونصر وبخدمت شتافته باد حسودان او.

انجام:

ناس وانس واناس آدمیان
پـدر و مادر آدم و حـوا
فرد ایزد شمر غنیمت دان
نامه چون ختم شدبنام‌خدا

[۷۲- د]

شمارهٔ پنجم دفتراست و بخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۱و۱۲، گ ۲۰۱ پ - ۲۴۵ ر.

شرح نصاب

محمد کریم بن فصیح دشت بیاضی برنصاب صبیان فراهی این شرح را نـوشته است (فرهنگهای عربی بفارسی منزوی ص۲۰۳) چهل‌وسه قطعه دراین شرح درنسخهٔ ما دیده میشود. بجز چاپ ۱۲۶۶(۱) که آقای منزوی نشان داده است در فهرست مشار (ص ۱۰۲۹) از چاپ ۱۲۷۵ آنهم یاد گردید.

آغاز: (حمدوثنای‌نامحدود...) تاخت‌چنین گوید... محمدبن‌فصیح‌بن محمدالمدعوبکریم‌الدشت‌بیاضی که چون وسیلهٔ وصول بادراك‌معانی

۱- درسپه۲:۱۸۹ تاریخ چاپ این کتاب ۱۲۶۱ یادشده است.

قرآنی وطریقهٔ حصول‌مقاصدنبی عربی ... معرفت اوضاع کلمات‌لغت تازی است ... و درین باب . . . از کتاب نصاب صبیان . . . نسخه ای خوب‌تر ... نبود وجناب حضرت مخدومی واستادی و والدی ... بیتی چند مشتمل برلغات مهمه که درین کتاب نبود بقطعه‌های‌آن الحاق کرده بود ... شرحی نوشتم محتوی بر تصحیح لغات سابقه ولا حقه بزبان فارسی گویان.

انجام : علیقه . . . فعیله بمعنی مفعول از علق از باب علم یعنی در آویختن.

[۳۷ - د]

بخط نستعلیق با نشانه‌های شنگرف وعنوان درشت‌تر ازمحمدمقیم در۲۲رجب ۱۰۲۳،حواشی هم دارد، ازدیباچه‌اندکی‌افتاده وجمله‌ای‌که‌درآغازمیان‌دوکمانه‌گذارده‌ام ازفهرست منزوی‌گرفته‌شده‌است، درپایان چند مطلب پراکنده است ، شمارهٔ قطعه‌ها درهامش دیده میشود (26647) .

کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج حنائی مقوائی.

۱۴۳گ‌۱۱/۵×۱۸/۵ - ۱۳س‌۶/۵×۱۰/۵.

شرح نهج البلاغة

این شرح فارسی‌ازعزالدین‌بن جعفربن شمس‌الدین‌آملی‌است که‌برای‌آقاحسن وکیل‌السلطنه‌مازندران نوشته ویکجلدآنرا درنیمهٔ روز دوشنبه ۹۴۴/۱۱/۲۹ بانجام رسانده است . درفهرست سپه (۵۷:۲و۱۲۹) ودانشگاه (۱۵۱:۲) تا همینجانشان داده شده‌است . ازتاریخ تالیف: ج۹۷۲/۱ که درفهرست طوس (۲۵:۱ش۷۹) : دیده میشود وبندی ازپایان کتاب که درآن آمده است برمیآید که آملی بیشتر از این هم نوشته است ، مگر اینکه آن تاریخ تألیف نباشد .

[۷۲ - ج]

بخط نستعلیق ومتن نسخ وشنگرف یا زیرخط سرخ ازسدهٔ ۱۱ ، برگهامغشوش صحافی شده و شش‌برگ‌آغاز نسخه ازمیان کتاب است ، بندسی‌وششم ازفضایل علی ازدیباچه‌کتاب درنسخه پس‌ازاین

شش‌برگ هست تا نیمی ازشرح خطبهٔ غراء برابر با س۱۰گ۱۹پ تاس۱۲ گ ۲۳۷ ر ش ۱۷۵ دانشگاه (53349) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی تازه.

۱۷۱گ۱۹×۲۵ - ۱۸س۱۱×۱۵ .

شمسیه

دراین رساله احکام وآثار نجومی خسوف وبرآمدن ستاره‌ها و قوس و سرخی آسمان وآتش وباران وتگرگ و گرد سرخ وسخت وسیاهی وباد وزمین‌لرزه ومانند اینها درهریك از ماههای رومی یادشده است .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد مؤلف این نسخهٔ شمسیه ازکتبهای معتبر مثل اقوال ادریس پیغمبر ودانیال پیغمبر وحضرت امام جعفر صادق . . وازحکمای متقدمین مثل لقمان‌وافلاطون وارسطالیس ... اخذ وانتخاب کرده‌اند .

[۲۹۷-ج]

این نسخه شمارهٔ دوم دفتراست وبهمان‌گونه خط شمارهٔ پیشین آن ، تانیمهٔ احکام ماه شباط (۱۲) را دارد بدینگونه «خطربسیارشود واگر» واندکی افتاده‌است ، گ۱۳پ-۸۶پ .

صافی

برهان العلماء مولی ابوالمظفر خلیل بن غازی قزوینی این شرح فارسی کافی کلینی را تالیف کرده است (ف۱۳۸۵).

[۹۷/۱- ب]

این نسخه ازنیمهٔ دوم باب ۳۳کتاب ایمان وکفر (ص۱۴۳ چاپ هند) است تانیمهٔ نخستین‌باب۶۰ کتاب‌الدعا (ص۳۲۱) وبخط نستعلیق باعنوانهای شنگرف ومورخ ۱۰۰۹ (پایان ایمان وکفر) ، افتادگی داردرآغازوانجام ، فهرست دارد (51950) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی.

۳۷۴گ۱۸×۲۴ - ۲۲س۱۳×۱۷/۵ .

[۹۷/۲-ب]

این نسخه از نیمهٔ دوم حدیث سیزدهم باب نودویك کتاب نکاح است تاپایان طلاق که خلیل قزوینی درروز شنبه ۲۱ج۱۰۷۷/۲آن را تألیف کرده است بخط نسخ باعنوان‌ونشان شنگرف ومتن‌معرب، محمدکاظم‌بن محمدصادق عبدالعظیمی درروز۲۳ع۱۰۹۳/۲ آن را نوشته‌است، مهر «حسن بن محمدکاظم الحسینی» درپایان هست، تاریخ تألیف نکاح‌روزشنبه ۱۹صفر۱۰۷۷ وتاریخ آغاز تألیف طلاق روزیك‌شنبه ۲۰ صفر ۱۰۷۷ است (51953).

کاغذ سپاهانی موریانه خورده - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.

گ۱۸×۲۹/۵ - ۳۶س۸×۲۱/۵.

صحیفهٔ شاهی

مولی حسین‌بن علی کاشفی سبزواری (م۹۱۰) مؤلف این کتاب است و آن را از روی مخزن الانشاء خود که بسال ۹۰۷ نگاشته بود گزین کرده است (منزوی ۱۵۵:۲).

[۵۰-ج]

بخط نستعلیق باعنوان‌ونشان‌وجدول‌شنگرف، ازآغازازدیباچه اندکی‌کم دارد ودرانجام‌میرسد به‌حرف‌دوم در استدعای‌کتابی‌که‌مضمونش ناظر باشد بافتخارواستظهار(ازسطرثانی‌ازصحیفهٔ اولی)، از سدهٔ۱۱ است، درآغازنسخه شعرهای‌فارسی است، تاریخ تملك ۱۱۵۰ در۳رردیده میشود (55494).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌قهوه‌ای ضربی‌مقوائی.

گ۹۵/۵×۱۲/۵×۲۵ - ۳۲س۹/۵×۱۹.

صدباب اسطرلاب

خواجهٔ طوسی این کتاب را برای امیرحاجی محمد ساخته است (احوال وآثار طوسی ازمدرس رضوی ص۳۰۸ - آثارالشیعه ص۶۰) نسخه‌ای ازآن درفهرست‌بنگال (۱۵۰۰/٤) شناسانده شده است.

آغاز: رسالهٔ‌صدباب‌من‌مصنفات...خواجه نصیرالملةوالدین‌الطوسی...

بسمله. حمدبی حد و ثنای بی‌عد قادری را که ببدایع فطرت‌وصنایع حکمت اطباق سموات سبع را بی وسیلهٔ مدد ورابطهٔ عمد بید قدرت

برافراشت .

انجام : چنانکه در آن باشتباه نیفتد او را درین باب کفایت باشد والله‌اعلم بالصواب .

[۷۵ ـ ب]

این نسخه شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نستعلیق باعنوان شنگرف، گ۱پ ـ ۳۷ پ، ازسدهٔ ۱۲ (49519) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی.

۲۴/۵×۱۲س۲۰ ـ ۳۰×۲۱گ۵۴.

صد خطابه

صد خطابه یا نامه‌های کمال‌الدوله بجلال الدوله از آخوند زاده و یا از میرزا آقاخان کرمانی است (فهرست ادبیات‌ص۳٤٦) .

[۱٦۷ـ ج]

بخط نستعلیق است ومورخ ۵ ذی‌قعدهٔ ۱۳۴۱ در۱۲۲صفحه (26794) .

کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا رویش پارچه‌گوشه وزیرآن تیماج تریاکی .

۲۱/۵×۱۷گ٦۵ ـ ۱۴س۱۳×۱۷ .

صدرالتواریخ

دراین کتاب که محمدحسن اعتمادالسلطنه‌بنام‌خودساخته‌است !! « ترجمهٔ حال وتاریخ صدور ووزرای‌اعظم‌دولت‌ابدمدت‌سلسلهٔ‌علیهٔ‌قاجاریه‌است‌واسناد‌آن‌اوراق‌متشته وحکایاتی‌است که‌ازالواح خواطرمعمرین ودانایان معاصرین نقل شده» وسر گذشت حاجی محمد ابراهیم‌خان اعتمادالدولهٔ شیرازی و میرزا حسنعلی خان نصیرالملك و میرزا محمد شفیع صدراعظم بندپیی مازندرانی و حاجی محمدحسینخان نظام‌الدولهٔ صدراصفهانی‌ومیرزاابوالقاسم‌قایم‌مقام وحاجی میرزاآقاسی ومیرزاتقی‌خان‌امیر کبیر اتابك اعظم‌امیرنظام ومیرزاآقاخان‌صدراعظم‌نوری ومیرزا محمدخان‌قاجارسپهسالار

اعظم و میرزا حسینخان مشیرالدوله سپهسالار و صدراعظم و میرزا یوسف مستوفی الممالك صدراعظم و امین السلطان میرزا علی اصغرخان وزیر اعظم در آن آمده است (ادبیات ص ۳۴۷).

آغاز: بسمله . دیباچه . بعد الحمد والصلوة . بحضور کرامت ظهور مکرمت دستور عمید اکرم راد وصاحب اجل کافی جناب مستطاب اشرف معظم وزیر اعظم زین‌الله دست الوزراة باقدامه السعید العالی و اقدام حضرته المتعالی معروض میدارد باین قصد و نیت که خلوص خدمت خودرا بمحضر وزارت عظمی ... بازنماید... کتابی تألیف کرده... این کتاب که صدرالتواریخش نامیده‌ام و نسخه‌ای ازان بحضور مبارك عالی تقدیم نموده اینك درحکم مسوده میباشد اگر بخت یارآمد . . .

این بیرنگ نقشی بدیع خواهد شد ...

من این صدر التواریخ گزیده
برای حضرتت کردم مدون

... فی بیستم شهرشعبان المعظم سنهٔ ۱۳۰۹ العبد محمدحسن المدعو باعتمادالسلطنه .

انجام : واصلاح حال قاطبهٔ اهالی مصروف ومبذول .

ازین لطف واحسان واقدام وهمت
کجا بنده‌ای هست شرمنده باشد

.....

چو شامل نمودستی این رحمت خود
خدایا همان به که پاینده باشد

(تمت الکتاب بتاریخ شهرذی قعدهٔ سنهٔ ۱۳۰۹) .

[۶۰ - ب]

بخط نستعلیق با عنوان شنگرف ، درنیمهٔ صفحات ازدرازا نوشته شده است (49502).
کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوائی.
۱۷۰ف۲۲×۳۵ - ۱۹س۷×۲۵.

صراط النجاة

این کتاب ازمحمدباقر مجلسی دانسته شده و گویا ازمحمدباقر لاهیجانی باشد (ف ۱۴۰۸) وسه بار بچاپ سنگی رسید (مشار ۱۰۷۱).

[۳۲۲ - ج]

بخط نسخ با عنوانها و نشانهای شنگرف ازسدهٔ ۱۳ ، یادداشت ۱۲۳۰/۲ع۲۰ درصفحهٔ عنوان هست. (52979).

کاغذ فرنگی کبود - جلدمقوا .

۵۶گ۱۴/۵×۲۱/۵ - ۲۴س۹×۱۵.

صرف (رسالهٔ ...)

این رساله از میرزا مهدی اشتهاردی است ودرمدرسه علوم سیاسی تهران تدریس میشده است .

آغاز: بسمله . هرعلمی که گفتگو میکند ازمادهٔ کلمه ... آن راعلم لغت گویند .

انجام: مثل خدوحاجب . والسلام علی من اتبع الهدی.

[۸۱ - د]

بخط نستعلیق امرالله بن حسینعلی خان ازندریانی درآدینه ۹ع۲(۸حمل) اودئیل ۱۳۳۱، درپایان درپنجشنبه ۱ج۳/۱۳۳۶ نوشته شده که این کتاب ازاشتهاردی است ودرمدرسه درس داده میشد (2624).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی مقوائی.

۱۳۶گ۱۱×۱۷/۵ - ۱۵س۸×۱۴/۵ .

صیغ عقود

دراین رساله صیغ پارسی وتازی عقود ازبیع تا تحلیل آمده است .

آغاز: بسمله . چونکه بعضی ازبرادران ایمانی توقع نمودند که صیغ

بعضی از عقود وایقاعات را بعربی وفارسی بنحویکه مراعات احتیاط شده باشد دراین وریقات سمت تحریریافته .

انجام : واستخراج باقی صورازصورمذکوره بسهولت خواهدبود.

[۶۵ - د]

شماره دوم دفتر است و بخط نسخ باعنوان شنگرف وهمهٔآن بخط یك نویسنده‌است، ۳ ق ۱۹ پ - ۳۸ ر، پس‌ازاین تاپایان دفتردعا وشعرونثرفارسی وعربی پراکنده است.

صیغ مشکله

دراین رساله صیغ مشکل و دشوارصرفی روشن شده وجزآن‌است که درجامع المقدمات بچاپ رسیده است .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد بدانکه این مختصریست در بیان صیغهٔ مشکله چنانکه کسی این را خوب ضبط کند در هیچ قسم از صیغهٔ مشکله درنماند.

[۱۱۱ - ج]

شماره سوم دفتراست وبهمان خط شماره دوم مورخ ۱۲۱۷ درمدرسهٔخان در شهر خوی،۳ ق ۳۳۰ ب - ۳۴۴ پ ، تملك ۱۲۸۵ درپایان هست .

طرائف الحکمة

ملاباشی عبدالرحیم‌بن‌حسینعلی‌هروی(نیمهٔ دوم سدهٔ سیزدهم) این کتاب‌فلسفی را نوشته است وتاریخ تألیف جلد نخستین‌آن روزچهارشنبه ۱۵ ذی‌قعدهٔ ۱۲۸۶ است (ف۲۹۶) .

[۲۱۰ - ج]

بخط نستعلیق،وعنوانها درهامش درشت‌تر ، محمدعلی‌بن محمدنبی‌کرازی درسنقرکرمانشاه‌این نسخه را نخستین بار از روی خط هروی نوشته ودرباره او « زید فضله» میگوید و تاریخ نوشتن او ۱۲۸۶/۱ع۱است، این نسخه درست مانند نسخهٔ دانشگاه است ولی تاریخ تالیف ندارد (10589).

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی.
۳۴۱۴ ـ ۱۷/۵×۲۱ ـ ۱۹س ۱۰/۵×۱۵.

طبرنامه

پندهایی است که گویند بزرگمهر بانوشیروان داده وابن سینا آنها را بپارسی درآورده (ف ۶۶۸ ـ مهدوی ش ۱۸۳) دونسخهٔ ما یکسان نیست وبانسخهٔ دانشگاه نیز یکی نمی‌باشد .

[۴۶ـ ج]

شمارهٔ سیزدهم دفتراست ودرگ ۲۵۷ر.

[۷۰ـ ج]

شمارهٔ ششم دفتراست ودرگ ۴۴ ر و پ .

طرفات الفقه (فقه الائمة)

ترجمهٔ کتاب من لایحضره الفقیه ابن بابویه قمی است از صادق بن علی حسینی فاضل کاشانی که جلد نخستین (طهارت ـ زیارت) را در ۲۲ روز گذشتهٔ از ماه ربیع یکم سال ۱۲۷۷ وجلد دوم (تاپایان کتاب) را در ۷و۹ ذی‌حجهٔ ۱۲۷۸ بانجام رسانده است . نام کتاب درآغاز نسخه پیش ازفهرست ودرپایان جلد دوم دیده میشود. مترجم گاهی هم ازخود چیزی براصل افزوده وفارسی اوهم بسیارنارسا وبداست.

[۴/۱ ـ ب]

این نسخه جلدنخستین است ، درآغاز فهرست مطالب است ودرآغاز فهرست خواسته شده که کتاب را ناصرالدین‌شاه ببیندو بچاپ برسد.

آغاز : بسمله . حمدالهی را بدعای ستایش کبریائی وثنای حضرت آفریدگاری چنین معذرت خویش نموده که بارالها ایمن بدار مارا بخیر بدرستی که من حمدمیکنم تورا وشکرمی‌نمایم تورابتورومی‌آورم درآنچه فرمائی ومقدر نمائی وتوکل‌میکنم بجهت قصور خودم وتوانائی تو واقراربگناه خودمی‌نمایم بسوی‌تو.

انجام : وبخدا استعانت میجوئیم‌وتمام شدکتاب حج و حمدوثنا وستایش‌مخصوص

خدائی است که پروردگار جمیع عالمیانست والصلوة والسلام علی‌محمد ... فها انا الداعی ... ابن السید علی‌صادق الحسینی الفارغ من تدوین هذاالمجلد فی‌الثانی و العشرین یوماقدمضی من شهر ربیع‌المولود من‌سنة ۱۲۷۷ فتفضل علی بالتوفیق ... انك انت الوهاب ...

بخط نسخ است با عنوانهای شنگرف و باید نسخهٔ اصل باشد(48056) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنائی مقوائی .

۳۷۰گ۲۳×۳۶ - ۳۸س۱۴/۵×۲۷ .

[۴/۲ - ب]

این نسخه جلد دوم ودرپایان‌آن خاتمه‌ای دارد ودردوجا تاریخ تالیف و نام مترجم آمده و چنین است :

آغاز : بسمله . وبه‌نستعین . ابواب‌القضایا والاحکام . باب من یجوزالتحاکم‌الیه‌و من لایجوز . کتاب قضا وجمیع احکام او است . گشایش سخن از کسی که جایز میباشد مرافعه بردن بسوی اووکسی‌که جایز نمی‌باشد محاکمه بردن بسوی‌او.

انجام : رب تبت الیك وانااول المؤمنین‌انشاءالله آمین‌رب‌العالمین.

بهمان‌گونه خط نسخ شمارهٔ پیش واین‌هم باید نسخهٔ اصل‌باشد (48057) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنائی مقوائی.

۵۱۲گ۲۳/۵×۳۷ - ۳۸س۱۴×۲۷/۵ .

عروض‌نامه

ازبابافضل کاشانی است (ف۳۰۱) .

[ب - ۷۳]

شمارهٔ چهارم‌دفتراست وبهمان خط شمارهٔ پیش‌آن،گ۳۸ پ - ۷۳ر

عروض‌سیفی‌یامیزان‌الاشعار

ازمولانا سیفی بخاری عروضی است ودرلاهور بسال ۱۹۳٤ بچاپ‌رسیده است . (فهرست ادبیات ص ۳۵٦) .

[ج - ۲۵۴]

ش۱دفتر (۱پ - ۴۶ر) نستعلیق محمدعلی (سدهٔ ۱۳) ، عنوان شنگرف ، دارندهٔ محمد حسین

شعاع‌الملك شیرازی در ۲٦محرم ۱۳۵۹ (48657) ،
کاغذ فرنگی نخودی - جلد تیماج مشکی.
۷۲گ۱۵/۵×۲۱/۵، ۱۳و۱۸س۹×۱۴/۵.

عهدنامجات

دراین جنگ‌پیمانهای که‌میان‌نادروسلطان محمود۱ وخاقان مغفوربامحمود۲ بسته شده آمده است وقرارنامهٔ فارسی ارزنةالروم وقرارنامهٔ توتون وتنباکو و نمك واصلاحات مقاولهٔ نامهٔ جنحه وجنایت وتعدیل همین مقاولهٔ نامه و پیمانهای ایران و روس درتر کمانچای ودربارهٔ کرورات و تخلیهٔ سرحدات و تشریفات سفرا ومامورین وتجارت وقرارنامهٔ افلاس جعلی ومهاجرت نامه وسرحدات خراسان ومعاوضهٔ فیروزه با قلعهٔ عباس‌آباد وپیمانهای ایران‌باانگلیس دربارهٔ تجارت وقرارنامهٔ منع‌بیع‌موقتی غلام و کنیزوصلح‌وتجدید همان‌قرارنامه وپیمانهای ایران بابلژیك وفرانسه‌واتازونی واطریش والمانی وهلند .

درمجموعه معاهدات ایران بادول خارج چاپ موتمن الملك در تهران بسال ۱۹۰۸/۱۳۲٦ این معاهدات نیامده وبرخی که آمده باانشای اصلی فارسی آنست نه ترجمه اززبان خارجی، درمجموعهٔ قراردادها چاپ بی‌نام وبی‌تاریخ وزارت خارجه در ٦۸٦ص‌هم این معاهدات نیست.

[۱۲۴ - ج]

بخط نستعلیق درجدول زرولاجوردومیان سطور زراندود وعنوانها درشت‌تر، نصرالله‌تنکابنی برای‌کتابخانهٔ میرزا نصرالله خان مشیرالملك امیرتومان مدیرومعاون‌کل ادارات وزارت خارجه در پنجشنبه ٦ع۱۳۱۳/۴ نوشتن آنرا بپایان رسانده است ، فهرست درآغازهست، ۲۴٦برگ‌شمارداردو(2480).
کاغذ فرنگی‌کبود - جلدمخمل مقوائی.
۱۳۴گ۱۴/۵×۲۲/۵ - ۱۲س۸/۵×۱٦ .

فرس‌نامه

نسخهٔ ما دوبخش دارد یکی فرس نامه دردرمان بیماریهای اسب دوم در آداب ساغون گرفتن اسب درچهارباب ، جزدوفرس نامهٔ دانشگاه ش ۱۹٦۷.

آغاز: فرس نامه . بسمله . عروقی که فصد آن در امراض بهایم حاجت می‌افتد بیست ویك رگ است .

انجام : شنبله پنج مثقال سیاه دانه پنج مثقال جدا جدا گرفته داخل هم کرده بگلوی اسب بیندازند .

آغاز: آداب ساغون گرفتن اسب . بسمله . ازروزاول باید اورا گرم محافظت نموده واز کاه وعلف **تروغیره** پرهیز کرده .

انجام : اسب او پیش ازهمهٔ اسبها میآید وعلم اول را اومیبرددعای خیر برای مصنف بکند که هردوبفیض رسیده باشد.

[۳۷۲- ج]

بخط شکسته نستعلیق محمد بن علی جان نوری در ۱۲۴۲، عنوان شنگرف، یادداشت ۱۲۸۳ دارد (61177).
کاغذ فرنگی نخودی - جلد تیماج سبز ضربی مقوایی .
۵۳گ ۱۴/۵×۲۱ - ۱۳س ۷/۵×۱۴ .

فرهنگ جهانگیری

این فرهنگ از عضدالدوله جمال‌الدین حسین بن فخرالدین حسن انجوی شیرازی است و بچاپ رسیده است (ادبیات ۳۶۸ - مشار ۱۱۷۳) .

دراین نسخهٔ ما این کتاب درجدول گذارده شده است.

[۶۲- ب]

شمارهٔ یکم دفتراست و بخط نسخ و نستعلیق درجدول شنگرف ازسدهٔ ۱۱، ۲۰۳پ-۱۱۷پ.

فرهنگ سروری (مجمع الفرس)

محمدقاسم بن حاجی محمد کاشانی سروری (سدهٔ ۱۱) مؤلف این فرهنگ فارسی است .

(سپه ۲:۲۱۹ - منزوی ۲:۴۴۳ - ریو ۴۹۸ - ادبیات ۴۱۵) .

[۴۰ - ج]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ باعنوان و نشان شنگرف، بخش آخری (استعارات و اصطلاحات) را ندارد (26653).

کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.

۲۵×۱۵/۵گ۵۸ - ۱۷س۹/۵×۱۶/۵.

فرهنگ فرانسه بفارسی

دفتریست که بیشتر بجزوهٔ مدرسه میماند و باید از یکی شاگردان مدرسه‌های جدید روزگار قاجار باشد.

[۳۵۱-ج]

بخط نستعلیق و عبارات فرانسه باحروف نوشتنی است در ۱۱۸۰ ص. هدیهٔ آقای ایرج افشار است (53825).

کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی مقوائی.

۲۰×۱۳گ۵۹۰ - ۲۲س۹/۵×۱۷/۵.

فصول نصیریه

از خواجه طوسی است و دراصول عقاید شیعی با استدلال بفارسی و نگارنده آن را با ترجمهٔ عربی آن بیادبود جشن هفت سدهٔ طوسی درتهران بچاپ رسانده‌ام (نیز سرگذشت طوسی از مدرس رضوی ص۲۴۹ و جاهای دیگر).

[۷۰ - ج]

شمارهٔ چهاردهم دفتر است و بخط نسخ باعنوان شنگرف، گ۶۳ پ - ۷۰ ر، پس از این خطبه ایست بی‌الف‌گویا از علی‌ع، گ ۷۰ پ - ۷۱ پ.

فوائد الترجمه و خزینة اللغات

فرهنگی است از فرانسه بفارسی از a تا e و مانند جزوهٔ مدرسه است و شامل ۱۱۷۸۴ کلمه است.

[۲۷۶ - ج]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ در ۶۲۴ صفحه (27663) .
کاغذ فرنگی - جلدمقوا.
۳۱۹گ۱۴×۲۰ - س۷/۵×۱۶/۵.

فهرست کتابخانهٔ رضوی

فهرستی است که برای عرض و بازدید کتابها واسناد وقف آستانهٔ رضوی در طوس نوشته‌اند واین فهرست پیش از چاپ فهرستها نوشته شده‌است (ص بیست وهفت دیباچهٔ فهرست دانشگاه از نگارنده) کتابها در آن برحسب علوم تقسیم شده واندکی از نشانه‌های نسخه هم در آن یاد گردید .

آغاز: صورت عرض و بازدید کلام‌الله و کتب موقوفه سر کار فیض آثار حسب‌الاطلاع جناب مستطاب شریعتمدار حاجی شیخ رئیس زید فضله العالی که در شهر ذی‌قعدة الحرام قوی‌ئیل مطابق سنهٔ ۱۳۰۰ نوشته میشود : کلام‌الله بخط ائمه ع وغیرهم .

انجام : مغنی واقف ملا محمد علی ۲۷ سطری کاغذ بخارائی جلد مشکی جلد .

[۳۱۶ - ج]

بخط شکسته نستعلیق نزدیك ۱۳۰۰ بروش سیاقی از کتابخانهٔ مرحوم فروغی بدست آمده‌است
چهار برگ در پایان سفید است (44526) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز ضربی .
۳۷۲گ۱۲/۵×۲۱ - س۲۸×۸×۱۶.

فهرست کتابخانهٔ مدرسهٔ شعاعیه

حاج مخبر السلطنه مهدی قلی هدایت کتابهایی بکتابخانهٔ ملی مدرسهٔ شعاعیهٔ شیراز وا گذار کرده و این رساله فهرست آنها است. کتابها خطی وچاپی است و رویهم

۳۷۹ شماره است وبرحسب علوم برشمرده شده است . درپایان آمده که باید سه‌نسخه ازین فهرست نوشته شود یکی‌درمدرسه‌بماند ویکی بوزارت علوم فرستاده شودویکی دربلدیهٔ شیراز بماند .

آغاز: بسمله . کتب مفصلهٔ ذیل را که ... شیخ یحیی‌امام‌جمعه ... در اوقات حکومت ... حاج‌مخبرالسلطنة ... برسم هدایا ازجهة حضرت معظم‌له میفرستادندمعدودی ازآن را بعنوان کتابخانهٔ ملی‌درمدرسهٔ شعاعیه بادارهٔ معارف توقیف فرمودند وصیغهٔ وقف جاری شدوتحویل ادارهٔ معارف کردند..چنین مقرر فرموده که استفاده از کتب‌مزبوره فقط درهمان ادارهٔ معارف یا مدرسهٔ مذکوره باید باشد . . . فی‌شهر ذی‌قعدهٔ سنهٔ ۱۳۳۲ .

انجام : ۳۷۹ (۳۷٤) سیاست طالبی چاپ سربی نسخ درطهران.

[۱۲۱-ج]

بخط نستعلیق توشقان‌ئیل ۱۳۳۳، ۵۵ صفحه شمارداره، رسیدامین‌خاقان مدیرمدرسهٔشعاعیهٔدولتی مورخ ذی‌قعده با مهرمدرسهٔ شعاعیه درپایان هست، نسخه درکتابخانهٔ مخبرالسلطنه بوده ولی از بازار بدست آمده است(49753) .

کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

۳۲ س۱۵×۲۲-۱۴س۱۲×۱۸.

قابوسنامه‌یانصیحت‌نامه

امیر عنصرالمعالی قابوس وشمگیر مؤلف این کتاب است که در چهل و چهار باب است واوآن رابسال٤۷۵بانجام‌رسانده وبارها بچاپ رسیده(مشار۱۲۰۷)وبترکی وفرانسه وبعربی نیزدرآمده است .

[۱۵۷ - ج]

بخط نستعلیق روزپنجشنبه رجب ۱۲۷۲،عنوانها شنگرف است (26655).

کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج حنائی ضربی .

۱۲۱ س۱۴/۵×۲۱/۵ - ۱۵س۷×۱۵ .

قافیه (رساله در...)

عبدالرحمن جامی این رساله را در یك مقدمه و پنج فصل و یك خاتمه ساخته است و برخی آنرا الرسالة الوافیة فی علم القافیه هم خواندند و بچاپ رسیده است (جامی حکمت ص۱۶۲ و ۱۶۸ـ سپه ۲:۴۴۹ـ ادبیات۳۷۵).

آغاز: هذه رساله قافیه تصنیف ... مولانا عبدالرحمن جامی ... بسمله بعد ازتیمن بموزون‌ترین کلامی که قافیه سنجان انجمن فصاحت‌بدان تکلم‌نمایند ... کداین مختصریست وافی‌بقواعد علم قوافی که‌بموجب اشارهٔ بعضی ازاجلهٔ اصحاب ... صورت تحریر...یافت.

انجام: زان روی سعد ذابح آهخته کاردست (تمت الرسالة بعون‌الله تعالی والسلام علی اتبع‌الهدی).

[۴۶ - ج]

شمارهٔ دهم دفتراست وبهمان‌گونه خط شماره‌های پیش‌وپس ازاین‌شماره،ص۲۰۹پ - ۲۱۰پ.

قافیه(رسالهٔ...)

دراین رسالهٔ فارسی از قافیه بحث شده و مانند منتخب مقطع تکمیل‌الصناعه عطاءالله نیشابوری است (ادبیات۴۴۱).

درآن نه فصل است بدینگونه:

۱: تعریف قافیه ۲ : حروف قافیه ۳ : حرکات قافیه ٤ : القاب قافیه ۵: تقطیع قافیه ٦ : عیوب قافیه ۷: عیوب قافیه ۸ : تحریف ۹ : حاجب.

آغاز: فصل اول بدانکه قافیه درلغت ازپی رونده است و دراصطلاح شعرای عجم عبارت ازتمام‌آنچه مکررآن درآخر جمیع‌ابیات‌واجب باشد.

انجام: ایام بکام دوستان و از سعادات دو جهانی بهره مند باشند الدعاء.

[۴۶ - ج]

شمارهٔ ۱۸ دفتر است و بهمانگونه خط شماره‌های دیگر، گ ۳۰۴ر-۳۰۶ پ، نسخه‌مغشوش‌است و آشفتگی دارد .

قانون وزارت انگلیس

دراین رساله از دستگاه قانونی و دیوانخانهٔ کشور انگلستان بحث شده و آن یکی از آثاری است که در آغاز کار ترجمهٔ کتب اروپائی و نقل فرهنگ جدید بایران پدیدار شده است

آغاز: بسمله . چون خواهیم که فی‌الجمله از قانون و وضع حراست از مملکت انگلیس حاصل نمائیم اول لازم است که اطلاعی کافی از قواعد دیوانخانهٔ آنجا بدست آوریم .

انجام : بملاحظهٔ نفع خودش وهمچنین نفع‌ولایتش.

[۴۸- د]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ ،گویا برای مخبرالسلطنه نوشته‌اند . نسخه‌از آن او بوده‌است.
کاغذ فرنگی نخودی - جلدگیماج سرخ مقوائی.
۹۰گ۱۰/۵×۱۷/۵ - ۱۱س۶/۵×۱۰ .

گیری

میرسیدشریف گرکانی این رسالهٔ منطقی را نوشته وبارها بچاپ رسیده است.

[۲۶۸-ج]

بخط نسخ محمدباقر درسیجان سپاهان‌درروز دوشنبه ۲۹ شوال۱۲۶۸، عنوان‌ونشان‌شنگرف‌است وحواشی دارد (51884) .
کاغذ فرنگی - جلدندارد .
۲۳گ۱۵×۲۱ - ۱۰س۸/۵×۱۳/۵ .

کتاب وراثت

از مخبر السلطنه است و برای سال دوم دبستان گـرد آورده و این نسخهٔ ما یادداشتهای پراکندهٔ او است و گویا میخواسته است بچاپ برساند و دوجزوه است

[ج - ۳۴۲]

بخط نستعلیق مؤلف وعکسهایی مربوط بمطالب کتاب ببرگهاچسبیده شده‌است، یادداشتهای دیگر مؤلف درپایان آن دیده میشود (49514) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبز تازه.
۱۴۴گ ۱۹×۲۴ - ۱۴س۱۲×۱۹ .

کشاورزنامه

قسطوس سکولاستیکوس فرزند لوقایا کاسیانوس باسوس سکولاستیکوس Cassianus Bassus Scholastikos (سدهٔ ششم میلادی) بنام پسرخود فاسوس (Bassus)

کتابی در کشاورزی بنام گئوپونیکا Geoponika یا برزنامه در ۱۲ جزء نوشته‌است سرجیوس (Sergius) فرزند هلیای (Elia) رومی و قسطابن لوقای بعلبکی واسطات (Eustathius) و ابوزکریا یحیی‌بن عدی آن را بنام الفلاحة الرومیة بعربی‌درآورند ونسخی ازترجمهٔ عربی‌آن هست ودر۱۲۹۳ درقاهره بچاپ رسیده است . اسطاث‌آنرا بسال ۱۷۹ با همکاری بطریق پولیتیانوس (Politianus) اسکندرانی برای‌یحین‌بن خالد برمکی ترجمه کرده بود (نسخهٔ شمارهٔ ۱۲۰۰ سباط) گویا سرجیوس همان باشد که‌دوست آگاثیاس(Agathias)مورخ‌یونانی‌بوده‌است.این کتاب‌راهم‌بفارسی‌درآورده‌اند وازفارسی‌هم‌بعربی‌درآمده‌ونام« ورزنامه = کتاب‌الزرع» گرفته است (مجلهٔ‌دانشکدهٔ ادبیات تهران س۵ش۱و۲ ص۲۰۹ - ۲۱۴ تاریخ ۱۳۳۶) .

در این نسخهٔ فارسی ما بابهای ۱۱ و۱۸و۸۰ و چند باب دیگر بی شماره‌آمده است .

آغاز: هو . بسمله . از کتاب فلاحت مسمی بکشاورزنامه که حکیم

قسیطوس‌بن اسکوراسیکه عالم روم‌آنکه اورا فیلسوف روم خوانند درآنچه وصف کرده‌است‌ازان چیزها که کشاورزان‌ودیگرمردم‌رااز دانستن‌آن چاره نیست ... وآن مشتملست برابواب مختلفه ازجملهٔ آن ابواب باب یازدهم درآنچه کشاورز را چه حیلت باید کرد تاآن نبات راکه آن را برمی‌روس گویند رومی و بپارسی خسك از همهٔ کشتها دور کنند .

انجام : باب درآنچه‌صاحب حاجت بدان استعانت کند ... رواسازد انشاءالله تعالی وحده العزیز والسلام علی من‌اتبع‌الهدی .

[۴۶ - ج]

شمارهٔ هفتم دفتر است وبهمان‌خط شمارهٔ پیشین‌آن ،ص۱۱۷ پ - ۱۲۴ر، پس‌ازاین‌هم سه بند هست دربارهٔ انگور.

کشف‌الحقائق

شیخ عزیز نسفی مؤلف این رسالهٔ عرفانی است که ده رساله در آنست و بچاپ رسیده است (طوس ۲۲۲۰٤ - مشار ۱۲٦۳ - ادبیات ۳۹۲) دردیباچه می‌نویسد که‌در ٦۷۱ درویشان از من درخواستند که این کتاب را بنویسم و من دربخارا بودم و کفار بدانجا آمده بودند وبمارنجها دادند و ما از آنجا بیرون‌آمدیم و بخراسان رسیدیم و بشهرهامیرفتیم و کتاب‌در ٦۸۰ بپایان‌رسید ودرشبی که‌میخواستم‌آن‌را پاکنویس کنم رسول را بخواب‌دیده‌ام وفرمود که‌ازهجرت من هفتصد سال نگذرد وتوآن‌را برمردم آشکاربدار . بازمیگوید که من در ج۱/٦۸۱ در ابرقوه فارس بوده‌ام . نسفی نسبت بهمهٔ مذاهب خوشبین است ودرآن ازماتریدی وابن‌سینا ومحمدغزالی و شیخ‌ابوجعفر طوسی نقل میکند وازشیعه ودوازده امام هم یادمیکند .

[۳۰۸ ـ ج]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف مورخ محرم۱۰۷۸، صفحهٔ یکم نو نویس است ، در این نسخه هفت رساله بیشتر نیست (49760) .

کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی مقوائی .

۱۸۴گ۱۲/۵×۳۰ ـ ۱۵س۷/۵×۱۳/۵.

کشف اللغات

این لغت نامهٔ هندی بفارسی ازمیر ابوالقاسم فندرسکی است (ف ٤٧٨) .

[۴۴ ـ ب]

این نسخه شمارهٔ یك دفتر است و بخط نسخ با عنوانها و نشانهای شنگرف ،۳گ۲ پ ـ ۹پ؛ پس از آن سخنانی است ازمیر درستایش ازجوك و نکاتی از عرفان هندی (گ ۹پ)، نویسندهٔ نسخه چنانکه در همینجا آمده باید حسن حسینی باشد درسدهٔ۱۳، در۱۰ ر نیز عرفان هندی است بفارسی،سرلوحی آراسته بزر و رنگهای دیگر در آغاز هست ، یادداشتهای ۱۲۴۸ تا۱۲۷۵ درصفحهٔ عنوان هست، همهٔ شماره ها در دوجدول زر ولاجورد است (89508) .

کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلد تیماج مشکی زرکوب مقوائی.

۲۴۹گ۱۹×۳۱ ـ ۲۵س۱۱×۲۲ .

[۵۰ ـ ب]

این نسخه شمارهٔ یکم دفتر است و بخط نستعلیق باعنوانهای شنگرف سدهٔ ۱۳،۳گ۲ پ ـ ۱۳ر، درگ ۱۴ ر سخنانی عرفانی هندی بفارسی برخی از آنها از فندرسکی است همانها که در نسخهٔ پیش دیده میشود (42361) .

کاغذ فرنگی سفید ـ جلد تیماج حنائی ضربی مقوائی.

۲۵۹گ۲۱×۳۲ ـ ۱۹س۱۱×۲۱/۵.

کشکول محمدی

محمدبن سلیمان طبیب تنکابنی دراین کشکول مطالب پراکنده و داستانها و سرگذشت برخی از دانشمندان شیعی را آورده و آن را در۹ذی‌قعدهٔ ۱۲۹۵ بانجام

رسانده است . در آن از تذکرة العلماء وقصص العلماء و کرامات العلماء خودیاد میکند (۱۵٤ر).

آغاز: بسمله. احمدالله ولی المحامد ... وبعد چنین گوید...محمدبن سلیمان تنکابنی که این کتاب مسمی است بکشکول محمدی وآن را بعد از بلوغ بعشرهٔ میشومه بقالب ترتیب ریخته.

انجام: پس انوشیروان امر کرد که دهان او را پر از زر کردند . هذاهوالمجلدالاول من الکشکول المحمدی... وقد وقع الفراغ عنه بید مؤلفه ... محمدبن سلیمان الطبیب التنکابنی فی صبیحة یوم الخمیس ۹ شهر ذی القعدة الحرام شهور ۱۲۹۵ والحمدلله اولا وآخراً وصلی الله علی محمد وآله .

[۲۳٦ - ج]

بخط نستعلیق باعنوانهای درشت علی بن علی اکبر طالقانی درمحرم ۱۲۹٦ برای مقرب الخاقان سرکارخان (48659).

کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج حنائی ضربی.

۱۶۱گ ۱۳/۵×۲۰/۵ - ۱۱س ۷×۱۳/۵.

کفایهٔ مجاهدیه

منصور بن محمدبن احمدبن یوسف فقیه الیاس شیرازی بنام مجاهد السلطنة والدین سلطان زین العابدین این کتاب را دردوفن ساخته است (رجوع آوردص ۳۷۵ و ۳۸۱).

آغاز: شکر و سپاس مر خالقی را که در خلقت انسان حکمت او بی‌پایان است .

انجام: مانند همین عمل کند والله اعلم بحقائق الامور.

[۲۸۲-ج]

بخط نسخ با عنوان شنگرف از نورالدین بن بدرالدین بن نورالدین قاری در روز چهارشنبه ۱۲

شعبان ۹۹۴ ، حواشی دارد بخط نستعلیق تازه‌تر (42244) ·
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی·
۲۰۱گ۱۳/۵×۲۰- ۲۱س۸/۵×۱۵ ·

کلمات مخزونه

محمد کاظم‌بن رضای طبری مؤلف این رسالهٔ جغرافیائی است و آن جغرافیای جهان است و گرفتهٔ از انگلیسی واز رساله‌هاایست که درسدهٔ ۱۳ ساخته شده است .

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین . . . اما بعد پس چنین میگوید محمدبن رضاالکاظم الطبری که این چند کلمه‌ایست که آن را نقل کردیم‌از کتاب‌حدیقةالاقالیم‌از گفته وتألیف کپتان جوناتهان‌اسکات فرنگی انگریزی ... وچند کلمه‌هم ملحق بآن نمودیم .

انجام : و همیشه منتظرظهور حجه الله قائم آل محمد . . . میباشند (تمام‌شداین کلمات مخزونه درتاریخ وسط رجب سنهٔ ۱۲۶۷).

[۵۲ ـ د]

بخط نسخ با عنوانهای شنگرف میانه رجب ۱۲۶۷ (48349) ·
کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا ·
۲۴گ۱۰/۵×۱۷/۵ - ۱۴س۶/۵×۱۱/۵ ·

کنزاللغات

محمدبن عبدالخالق‌بن معروف گیلانی (سدهٔ نهم) مؤلف این فرهنگ عربی بفارسی‌است که‌چندبار بچاپ‌رسیده‌است.(مشار۱۲۸۶ـفرهنگنامها۱۶۸ـادبیات۴۰۰)
در دیباچهٔ آن از کار کیا سلطانمحمد و شاهزاده سلطان میرزاعلی ولی عهد او یاد شده است.

[۷ ـ د]

بخط نستعلیق وعنوانها نسخ ازسده ۱۲ ، میان برگ ۱و۲ افتاده وازپایان‌نیزکم‌دارد ومیرسد به «کتاب‌الیاء باب‌الیاء مع‌الالف» (36567) ·

کاغذ فرنگی - جلدمقوا .
۴۱۸ گ ۱۳×۱۹ - ۱۷س۷×۱۱/۵ .

گفتار

از خواجه‌عبدالله انصاری رساله های بسیاری درعرفان ومناجات ونیایش‌خداوند بیاد گارمانده و پاره‌ای از آنها بچاپ رسیده است ، اینك یك رسالهٔ مناجات او را در اینجا می‌شناسیم .

آغاز:

ای زدردت بیدلانرا بوی درمان آمده
یاد تو مر عاشقانرا مونس جان آمده .
... ای کریمی کـه بخشندهٔ عطائی
وای رحیمی که پوشندهٔ خطائـی ...
ای خالقی که راهنمائی
وای‌قادری که‌خدائی‌راسزائی.

انجام :

ایدرویش در عبادت بسر آور
(صبر کن) که‌محنت دنیا بسر آید
... ودر سعادت (وصال) بگشاید
و جمال الهـی روی نمایـد .

[۴۴ ـ ب]

شمارهٔ چهارم دفتراست و بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن،گ۲۴۵ر، - ۲۴۸ر.

[۴۶ - ج]

شمارهٔ چهاردهم دفتراست و بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن گ ۲۵۸ پ - ۲۶۰ ر پس از این چند سطری‌است ازبایزید بسطامی بفارسی وگفتگوی اواست بامریدی و مورخ ۴۲ ج ۱۰۶۴/۱ در شهر اشرف.

[۷۰ - ج]

شمارهٔ پانزدهم دفتر است و بخط نستعلیق با نشان شنگرف وچلیپا نوشته شده ، آغازش چنین است : «الهی چون در تونگرم شاهم تاج برسروچون بخود نگرم خاکم ازخاك کمتر ...» و انجام آن مانند دو نسخهٔ پیش، گ ۷۲ ر- ۷۵ پ .

گفتار

از بابا افضل کاشانی چند گفتار کوتاه بیاد گارمانده(ف۳۲۶) وهمهٔ آنهادرجلد دوم مصنفات بچاپ رسیده است .

[۷۲ - ب]

شمارهٔ نهم ایندفتر دوگفتاراست ازکاشانی : ۱-گفتار۳۳ چاپ شده،گ ۱۲۶ پ ؛ ۲-گفتار۱۲ چاپشده،گ ۱۲۹ ر - ۱۳۰پ .

گلستان

ازشاعر و نویسندهٔ نامورایران سعدی شیرازی است.

[۱۳۲-ب]

خط شکسته نستعلیق سدهٔ۱۳، عنوان شنگرف، دوجدول مشکی وزرین در صفحات نیمه نخستین نسخه (61194) .

کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج حنائی ضربی مقوایی .

۵۸گ۱۹/۵×۳۱ - ۱۵س۱۲×۲۲ .

گنجینه

دراین کتاب درسهای پراکنده ایست در۵۳ بندو گویا تألیف وتحریر مخبرالسلطنه است ومیخواسته سر کلاسها درس گفته شود . پرسشهائی نیز پس از هردرسی هست .

آغاز: هو . مطالب این کتاب را معلم باید جزء جزء خاطر نشان طفل نماید . غرض از تألیف این کتاب بچون وچرا واداشتن طفل و

ایجاد موقع جواب برای معلم است . . . بسمه تعالی کتاب گنجینه (دروس متفرقه ـ زمان ـ وقت کار) طفل شیر خوار کم کم بزرگ ودرس خوان میشود .

انجام : اسباب و افزار شاگرد مکتبی چه چیز است شرح بدهید . والسلام .

[۳۵ ـ د]

بخط نستعلیق گویا ازخود مخبرالسلطنه درسنهٔ۱۳۱۴واز کتابخانه او بدست آمده است،صفحه‌شمار ۶۹ (49497).

کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

۴۰گ۱۱/۵×۱۸ ـ ۱۷س۸×۱۴ .

گنجینه

جنگی است به نثرونظم ازمیرزا عبدالوهاب مولوی نشاط و بارهابچاپ‌رسیده است (مشار۱۳۲٤) پاره‌ای ازمنشآت ونامه های سیاسی درآن آمده و ازفتحعلی‌شاه و شاهزاده‌عباس میرزا درآن یاد گردید وبرای تاریخ روزگار قاجاریان بسیارسودمند میباشد . برخی‌ازبندهای آن‌عربی‌است . نامه‌هائی که به سلطان محمودخان وناپلیون وپادشاه انگلستان ومحمود شاه افغان و کابل وشیخ احمد وآقا سیدعلی ولگزیان و میرزا ابوالقاسم وشاهزادگان وفرمانروایان و دیگران نوشته شده درآن‌آمده است.

[۸۴ ـ ب]

این نسخه‌گزیده‌ایست‌ازگنجینه‌نشاط وپاره‌هائی از درج دوم تا درج چهارم را دارد.درصفحهٔ عنوان آن چنین آمده است : « . . . این‌کتاب مستطاب مسمی بگنجینه را در دفتر سفارت اعلیحضرت امپراطوری شخصی مشهور بکاکاشیرازی درآورده بود چون مجتمع از منشآت مرغوب وعبارات‌خوب بود عالیجاه ... صاحبی فلان مصلحت‌دیدند که برای خود خریده نگاهداشته باشم این بنده ... بمبلغ هفت هزارودینا خریده ... تحریرافی‌شهرصفر المظفرسنهٔ ۱۲۹۹» .

آغاز : بسمله . ناظم‌العوالم بدیع‌المناظم احتبس الهواء احترس الغما ... ناظمی که بی‌مقیاس قیاس ومقیاس اقتباس نخست شاهدان‌کثرات معانی را از مطلع‌نزول امکانی تا مقطع صعود انسانی دربیت وحدت دمسازداشت (ص۳۰چاپ۱۲۸۱).

انجام : برکردهٔ خویش داناست واگرتغییری‌سزد توانا والسلام (ص۱۸۳چاپی)
این نسخه بخط شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳ و جای عنوانها درآن سفید مانده‌است گ۱پ-۹۱ پ (55861) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنائی ضربی.
۹۴گ۱۹/۵×۲۸/۵ - ۱۵س۱۰×۲۰.

[۲۷۸ - ج]

این نسخه بخط نستعلیق است و درتهران در ۱۲۵۷ نوشته شده است ، نام نویسنده آن گویا عبدالعظیم است ، آغاز آن برابر باآغاز چاپ ۱۲۸۱ تهران وانجام آن در ص ۲۳۶ س۹ « بآب آتش آمیخته است» دیده میشود (55860) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنائی ضربی مقوائی .
۱۶۸گ۱۴/۵×۲۰ - ۱۶س۷/۵×۱۵.

[۳۶۴ - ج]

شکسته نستعلیق پنجشنبه ۲۹ ذی‌قعده ۱۲۷۸، جدول زروشنگرف، این نسخه‌گزیده‌ایست‌ازگنجینهٔ نشاط وفزونی هایی درغزلها برنسخهٔ چاپی دارد (61163) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه ضربی.
۱۱۲گ۱۴/۵×۲۱/۵-۱۱ س ۹×۱۶ .

گوهرمراد

مولی‌عبدالرزاق‌لاهیجی‌مؤلف‌این کتاب‌فلسفی است که یك دوره فلسفه‌آمیخته باکلام شیعی درآن دیده میشود و بارها بچاپ رسیده است (مشار ۱۳۲۵ - طوس ۲۳۰:٤ و ۳٤٤ - ف ٦١٤) .

[۹۵ - پ]

بخط نستعلیق باعنوان لاجورد وزر ، دردوجدول زر ولاجورد ، سرلوحی در آغاز هست در زمینهٔ زر آراسته باگل‌وبوته برنگهای شنگرف ولاجورد ومحمدعلی‌بن محمد اسمعیل در مدرسهٔ ایلچی محلهٔ احمدآبادسپاهان در۱۲۳۶نوشته ودر ج۱/۱۲۳۸ مقابله‌وتصحیح وپس‌ازان آرایش‌شده‌است، نسخه‌را محمدباقر موسوی زنجانی‌درسپاهان داشته است (53048) .
کاغذ فرنگی آهارمهره - جلد روغنی‌آراسته باگل وبوته زرین وسرخ وسبزباترنج ولچك و دوجدول درون سرخ‌آراسته بگل زنبق برنگ سبزوسرخ وزرد.
۱۷۵گ۱۸/۵×۲۸ - ۲۰س۱۲×۲۱.

لسان العجم

حسن بن محمدتقی طالقانی این رساله را بنام ناصرالدین شاه قاجار ومخبرالدوله وزیر علوم علیقلی خان دریك مقدمه وچهار باب وخاتمه دردستور زبان فارسی نوشته وآن را درروز شنبه ۲۲ ذی قعدهٔ ۱۳۰۱ بانجام رسانده ودرپایان میگوید که آن را ازرسالهٔ مبسوطی گزین کرده‌ام. این کتاب دربمبئی بسال ۱۳۱۷ در ۱۷۲ ص جیبی ودرتهران بسال ۱۳۰۵ در ۲۶۳ ص جیبی بچاپ سنگی رسیده است (مشار ۱۳۳۷) ، نسخهٔ ما درخطبهٔ عربی ونیز درپایان با چاپی یکسان نیست.

[۱۶۶ - ج]

بخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف درجدول سرخ ومشکی از محمدعلی طبیب تهرانی در ۳ صفر ۱۳۰۲، ازمحل هدیهٔ دکترمصدق خریده شده است، ۱۴۴صفحه‌شمارد ارد .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرکوب مقوا.
۱۴گ۷۳×۲۱/۵ - ۱۱س۷/۵×۱۳/۵ .

لغت نعمة‌الله

مولی نعمة‌الله بن احمدبن مبارك روشنی زادهٔ رومی در گذشتهٔ ۹۶۹ این لغت فارسی بترکی را ازروی اقنوم عجم وقاسمیه ولطف‌الله حلیمی ووسیلة المقاصد ولغت قره حصاری وصحاح عجم‌دیرینهٔ‌مختصروصحاح عجم جدید کبیر ساخته‌ودرآن‌سه‌قسم گذارده است :

۱ـ مصادر .

۲ـ قواعد زبان دری .

۳ـ اسمهای جامد ومشتق .

هرحرفی نیز درآن بترتیب اقنوم عجم : مفتوح ، مکسور، مضموم مرتب شده است (دیباچه ـ سپه ۲۶۵.۲ ـ چلبی ۶۰۷:۲ ـ ادبیات ۴۰۵) .

آغاز: حمد بی‌قیاس وشکر باسپاس آن مالك بی‌همتا را که ملکش بی‌انبازاست... وبعد نا گاه برخاطر این بنده ... نعمة‌الله بن احمدبن

مبارك الرومی را خطور کرد که از کتابهای لغات فارسی لغتها جمع کنم ... ونامش را بنام خود اضافت کردم یعنی لغت نعمة الله نهادم.

انجام : یهبه مثله، یهره مثله (تمت ... سنهٔ ثمان وثمانین وتسعمائة).

[ج - ۱۵۴]

بخط نسخ باعنوان وجدول شنگرف ۹۸۸ باسرلوح ، درآغاز چندبیتی است بترکی و عربی در ستایش ازکتاب، یادداشت تملك ۱۰۱۷اسحق بن عبدالله و۱۱۱۲ ازدرویش عثمان مولوی و۱۱۸۶ ازقاسم بنداری مفتی درجزیرهٔ کرید سمرقند و۱۳۲۹ ازکتابخانه حاج معتمدالدوله رفاهی و۱۳۳۹ از صاحبجمع که دراسلامبول بدست آورده است درآغازوانجام دیده میشود (36563) .

کاغذ سمرقندی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

۲۷۹گ۲۲×۱۴ - ۲۱س۸/۵×۱۶ .

لغت نوائی

امیرعلی شیرنوائی در گذشتهٔ ۹۰۶ درشعرهای خود کلماتی بترکی جغتائی بکاربرده است. دراین فرهنگ آن کلمات بترکی تفسیر شده است (سپه۲۶۷۰۲) دونسخهٔ ما درآغاز بانسخه سپهسالار یکی است ولی ایندو درنیمهٔ دوم یکی نیستند.

[۱۷۹ -ج]

بخط نستعلیق ترکی باعنوان شنگرف ازسدهٔ ۱۳ (26657) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی.

۵۱گ۱۵×۲۰ - ۱۵س۸/۵×۱۲/۵ .

[۱۸۰-ج]

بخط نسخ ترکی باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۲، وازانجام اندکی افتاده (49501) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.

۲۰۳گ۱۵/۵×۲۱/۵ - ۱۴س۹×۱۵ .

لوایح

جامی این رساله عرفانی را در ۳۵ لایحه نوشته است و بچاپ هم رسیده است (ف۴۸۸ - منزوی ۲:۲۱۵ - مشار۱۳۴۶).

[۴۲ ـ د]

شمارهٔ یکم دفتر است وبخط نستعلیق باعنوان شنگرف ازعبدالغفاربن محمدبن یحیی‌رشتی در ۱۰۳۰ درمدرسهٔ جعفریه سپاهان ، گ ۱ پ ـ ۲۸ ر (36571) .
کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی.
۱۸۶گ۱۰×۱۷/۵ ـ ۱۶س۶×۱۲.

مثنوی

ازمولوی جلال‌الدین محمد بلخی رومی است (منزوی ۲۱۶:۱) .

[۲۰ ـ ب]

بخط نستعلیق باعنوانهای شنگرف مورخ ج۱/۱۰۲۶، ازدفتر یکم است تاپایان دفترششم ، مهر محمدشاه مورخ ۱۱۳۰ دارد.
کاغذ هندی ـ جلدتیماج قهوه ای مقوائی.
۳۵۰گ۲۲×۳۱ ـ ۲۱س۱۳/۵×۲۱.

[۶۳ ـ ب]

بخط نستعلیق باعنوان ونشان وجدول شنگرف مورخ روز پنجشنبه ۱۲۹۹/۲ع۴ ، نسخه‌راصدیق الملك محمدبن عبدالله نوری تبریزی تهرانی رئیس دفاتروزارت خارجه بدخترخود قمرتاج‌خانم‌درروز یکشنبه ۲۲ ذی‌حجهٔ ۱۲۹۹ بخشیده است، فهرست کتابهائی‌که او بدوبخشیده‌درصفحهٔ عنوان هست، شش دفتردراین نسخه هست(55865)
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.
۳۸۰گ۲۲×۳۴ ـ ۱۹س۱۲/۵×۲۰ .

مجالس المؤمنین

از قاضی نورالله شوشتری (۹۵۶ ـ ۱۰۱۹) است (منزوی ۶۴۷:۲ ـ ف ۵۴۱ ادبیات۴۱۲) .

[۶۸ ـ ب]

بخط نسخ باعنوان‌ونشان شنگرف وحواشی «منه‌ره»،نوشتهٔ مجدالدین‌خیرالله‌بن علی‌شاه کاغذی شوشتری درشوشتر درنیمهٔ روز دوم هفته ۱۰۴۸/۹/۱۶ ازروی نسخهٔ نوشته شدهٔ ازروی‌نسخه مؤلف که چندان بی غلط هم نبود ، یادداشت‌تملك ۱۱۹۵ درپایان نسخهٔ هست ، وقف مهدعلیا برای‌مدرسه‌تازه‌ساز خود درارگ تهران درروزپنجشنبه ۱۲۷۲/۱ع۱۸ (9325) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوائی بالولا.
۴۴۴گ۱۹×۳۰/۵ - ۲۸س۱۱×۲۰/۵.

مجمع الادوار

از مهدی قلی مخبرالسلطنهٔ هدایت‌طبرستانی است ودر۱۳۱۷ بچاپ‌رسیده‌است (مشار۱۳۸۰) اواین کتاب را ازروی‌ادوارارموی وشرح آن از مراغی و مقاصدالالحان ودرة التاج ساخته وموسیقی ایرانی را با روش نوین موسیقی اروپائی سازش داده‌است.

[۱۲۰/۱-ج]

بخط نستعلیق خود مؤلف ومانند «نوبت‌اولی - احوال‌النغم» چاپی است، یادداشت‌تاریخ۱۹۱۸ درآغاز نسخه هست(49433) .
کاغذ فرنگی - جلدمقوا .
۱۴۷گ۱۷×۲۲ - ۱۸س۱۲×۱۸ .

[۱۲۰/۲- ج]

بخط نستعلیق مؤلف‌ومانند «نوبت دوم-تالیف‌النغم» چاپی است ودرعنوان دارد«مجمع‌الادوار تحقیق‌الالحان- جواهرالالحان»، سرگذشت مظفرعلی‌شاه‌کرمانی درآغازهست (49434) .
۱۴۸گ۱۷/۵×۲۲ - ۱۶س۱۱×۱۷.

مجموعهٔ دروس مدرسهٔ علوم سیاسی

تقریر درسهای مدرسهٔ علوم سیاسی تهران است که آقای دکتر محمودافشار درسال ۱۳۳۱ گردآورده وشامل است :

جغرافیای‌آسیا دوجزوه - علم صرف - تاریخ عرب - تاریخ یونان - جغرافیای عمومی عالم - جغرافیای ایران - معانی - جغرافیا آسیا .

[۹۲ - ج]

بخط شکسته نستعلیق‌گردآورنده است در چهارم شوال ۱۳۳۱ ، نسخه‌اهدای آقای‌ایرج‌افشار است در ۱۳۳۴/۱/۲۹ (53211) .

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز مقوائی تازه .
۱۲۷۶گ۵/۱۸×۲۳ ـ ۱۶س۱۴×۱۹ .

محرق القلوب

مولی مهدی بن ابی‌ذر نراقی مؤلف این کتاب است که در آن دو مقدمه و بیست مجلس میباشد و برای روضه خوانی وذکر مصیبت نوشته است و بچاپ هم رسید(مشار ۱٤۰۳) .

[۲۸ ـ ب]

بخط نستعلیق باعنوان و نشان شنگرف از زین‌العابدین بن محمدیوسف قزوینی در تهران پسین روز یکشنبه ۱۴/ج۱/۱۲۴۸ (53032) .
کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوائی.
۲۲۸گ۵/۲۰×۳۰ ـ ۲۰س۱۱×۲۰ .

مخزن الوقایع

میرزا حسین خان بن میرزا عبدالله سرابی تبریزی در این کتاب که بدین نام نامیده و در دوجلد قرار داده‌است وقایع سفارت ابوطالب فرخ خان امین‌الملك‌غفاری کاشانی (در گذشتهٔ ۱۲۸۸) ومنشی گری خود را از ۱۱ ذی‌قعده ۱۲۷۲ تا ۱۳ شوال ۱۲۷٤ در آن گردآورده و اوضاع فرانسه وعثمانی و انگلیس و پروس و کشورهای دیگر راهم در آن یاد کرده‌است. نسخه‌ای از آن در کتابخانهٔ دانشکدهٔ ادبیات (ص ٤۱۸) هست واز نسخه‌ای ازان درفهرست طوس (۳:۱۰۰) یادشده است. عباس اقبال در نشریهٔ وزارت امور خارجه شمارهٔ ۳ جلد ۲ ص ۱۵ مورخ شهریور ۱۳۲۸ از این کتاب یاد کرده است .

آغاز: بسمه تیمنا وتبرکا . دراین عهد فیروزی مهد شاهنشاه جمجاه ناصرالدین شاه قاجار ... ارادهٔ علیه ... قراربراین گرفت ارسال رسل ورسائل که درتاکید مبانی صفا و ولااز احسن وسائل است یکی از چاکران دربار ... بسفارت مخصوصه ... مأمور دربار دول ثلاثهٔ معظمهٔ

عثمانی و فرانسه‌وانگلیس‌فرمایند ... فرخ‌خان امین‌الملك... برجوع این امر ... منتخب گردید درسال فرخنده فال لوئی‌ئیل ... مطابق‌سنهٔ هزارودویست وهفتاد ودوهجری از مقرخلافت کبری عازم این‌مقصد عظمی‌شدند. کمترین‌بندهٔ درگاه‌حسین‌بن عبدالله سرابی...تبریزی... در معیت جناب محمود خان شارژدافرسابق میرپنجهٔ قراگوزلو از سفر پطرزبورغ‌مراجعت‌بدارالخلافه نموده و در خدمت . . . میرزا سعید خان مؤتمن الملك وزیر امور خارجه بانجام خدمات مرجوعه اشتغال داشت و امر ... نفاذ یافت که چند نفر ازاشخاص تربیت شده وفرنگستان دیده در معیت سفارت کبری مأمور باشند لهذا این‌بنده نیز مجددا باسمت منشی گری با اشخاص مفصلةالذیل مأمور وروانه گردید : میرزا ملکم‌خان مستشارفرزند میرزا یعقوب‌خان ـ میرزا زمان خان عموی جناب امین‌الملك ـ نریمان خان نایب اول فرزند صمصام‌الدوله ـ محمدعلی آقای‌مترجم فرزند علی‌آقای‌تبریزی-میرزا رضای مترجم ـ میرزا ابوالقاسم خان منشی فرزند نواب محمدعلی سرکارات ـبندهٔ‌درگاه‌میرزاحسین‌مؤلف‌این‌اوراق‌منشی. درآغازسفر ازوجنات احوال جناب‌امین‌الملك استنباط گردید که بر حسب امر همایونی بعلاوهٔ ماموریت دولتی مقصودشان بقدر امکان استعلام و استفهام از اوضاع یوروپ و منظورشان افتتاح ابواب مراودهٔ دوستی باعموم دول اروپااست. لهذا کمترین . . . کوشیده مصمم گردید که وقایع‌اتفاقیهٔ آن سفر را ... تألیف وضبط وترتیب ادارهٔ امور دولتی و ملتی فرنگستان را ... ثبت و درج نماید ... و کتابی تألیف گردید موسوم به مخزن‌الوقایع‌ومنقسم شدبدوجلد جلد اول در بیان‌وقایعات و گذارش حالات و مکالمات جناب امین‌الملك با سلاطین و رجال فرنگستان . جلد ثانی درشرح ادارهٔ امور وترتیب کارهای دولتی و ملتی‌فرانسه‌است وانتظام اوضاع عموم ممالك یوروپ ومشتمل‌بریك

مقدمه وچهار فصل وخاتمه . مقدمه حاوی وقایع اتفاقیه‌ازدارالخلافه الی دارالسعادةاسلامبول . فصول اربعه شامل اوضاع دول ثلاثةعثمانی وانگلیس وفرانسه ومجملی جداگانه از دول یوروپ . خاتمه‌دربیان اوضاع‌دولت پروس‌مخصوصاً . مقدمه : بتاریخ‌روزدوشنبه یازدهم‌شهر ذی‌قعدةالحرام هزارودویست و هفتادو دو هجری جناب امین الملك فرخ‌خان هنگام عصرازنیاوران از حضور . . . ظل‌اللهی . . . مرخصی حاصل نموده منزل اول را قریهٔ کن‌نمودند .

انجام : و تعلیم جنگ عازم محل مزبور میباشند . انتهی . (شهر جمادی‌الاولی ۱۲۹۰ العبدالاقل عبدالغفار همدانی.)

[۱۰۵ ـ ب]

بخط نستعلیق عبدالغفارهمدانی در ج۱/۱۲۹۰ ، ۴۳۱ صفحه شماردارد ، محمد حسن‌طباطبائی مینویسدکه من‌در۱۲۹۰ دادم آن را برایم‌نوشتند (49499).

کاغذ فرنگی ـ جلدمقواگوشه‌ها وعطف‌میشن‌زرد.

۲۲۱گ۱۷×۲۷ ـ ۳۲۰س۱۰×۲۱ .

مدارج کمال

این رساله از باباافضل کاشانی است (ف۳۵۱و۲۵۶۳) .

[۷۲ ـ ب]

شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف، گ ۱ پ ـ ۱۸ ر ، همهٔ دفتربیك خط است ،محمدعلی‌بن حاجی‌ملاعبدالغنی تفرشی آنرا برای حاجب‌الدوله محمدتقی‌خان افشاربسال۱۲۹۴ نوشته است (49507) .

کاغذ فرنگی جلدتیماج سرخ‌مقوایی .

۱۵۶گ۱۸/۵×۲۹/۵ ـ ۱۹س۱۰/۵×۱۹.

مدخل منظوم

این‌رساله‌درف۹٤٤وسر گذشت‌طوسی‌ازمدرس‌رضوی‌ص۲۲۸ازخواجهٔ‌طوسی‌دانسته

شده‌ولی بگواهی نسخهٔ ش ۲۰۹۳/۳ دانشگاه از عبدالجبار خجندی است که برای جمال‌الدین ابوالمحامد محمدبن نورالدین‌احمد سروده است (نیز دیباچهٔ آثار علوی ساوی ومسعودی ص۱۸) استوری(۲ : IIIIX و۵۵و۹۵) ازاین رساله بنام‌طوسی‌ورسالهٔ دیگری بهمین نام‌یاد کرده است

آغاز:

مرد دانا سخن ادا نکند
تا بنام حق ابتدا نکند

انجام نسخهٔ ما :

که نداند شناخت در دو سرای
هیچ کس‌علم‌غیب جز که‌خدای

(یاد از ما درود بر مهتر
هم باولاد و آل او یکسر)

[۳۰۲-ج]

شمارهٔ چهارم دفتراست و بخط نستعلیق با عنوانهای شنگرف دربرخی جاها ودربرخی جاهای دیگر جای‌آنها سفید مانده است وباید خط همان محمدشریف‌بن رستمعلی‌کفشگر باشدکه این‌نسخه‌را در روز چهارشنبه ۲۱ذی‌حجهٔ ۱۰۸۲ دردیه تولی مشهور بآزاده محله سدن رستاق در خانهٔ ملك محمد بن زین‌العابدین جلالی بپایان رساند،گ ۱۸۰پ - ۱۹۲ ر، پس‌ازاین‌تاپایان پراکنده‌های نجومی‌است:
شعرهائی درباره بودن ماه در برجهای دوازده‌گانه و بندی از «موامرة عمدة الایلخانی در دانستن منازل قمر وطلوعات منازل» وحدیثی بفارسی وپیش‌بینهائی از «راه‌کاروان» ومسائل احکامی ونجومی دیگرهمچنین دوباره نیمهٔ نخستین همین مدخل‌منظوم بخط نستعلیق دیگردرپایان‌نسخه آمده. برگ اخیرازدرازا بریده شده است.

مراسلات

نامه‌های حاجی میرزازمان‌خان‌غفاری مستشار کارپرداز سفارت ایران‌دربغداد است مورخ ۱۲۸۰ و ۱۲۸۱ و ۱۲۸۲ وپاره‌ای ازنامه‌ها شماره دارد.

[۱۳۴ - ب]

خط نستعلیق سدهٔ ۱۳ (91165) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ‌ضربی.
۱۲۷گ۱۹/۵×۲۹ - ۳۰س۱۳/۵×۲۵ .

مراسلات

نامه‌هاایست که‌بشاهزاده احتشام‌الدوله‌حکمران‌لرستان وخوزستان(عربستان) وبروجرد رسیده وبرخی ازحکمها وفرمانها که ازناصرالدین‌شاه بنام‌احتشام‌السلطنة صادرشده است وفرمانها ونامه های پراکندهٔ دیگر . سندهای سیاسی زمان قاجار در آن‌هست وبسیارمهم است.

[۱۲۴-ب]

بخط شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳ (61187) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزضربی مقوایی .
۴۰۸گ۲۰/۵×۳۵/۵ - ۱۱س۱۲/۵×۲۴/۵.

مراسلات

نامه وشکایتهااست که بوزیران وصدراعظم نوشته اند باخط ناصرالدین‌شاه و همچنین نامه‌هاوشکایتهای‌دیگربا خطوط رؤسای دولت . از اسناد سیاسی زمان‌قاجار است

[۱۲۵/۱ - ب]

بخط شکسته نستعلیق آغاز سدهٔ ۱۴ (61184).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی مقوائی .
۳۵۶گ۲۲×۳۵ - سطر واندازه‌گوناگون.

[۱۲۵/۲-ب]

بخط شکسته‌نستعلیق‌سدهٔ ۱۳و۱۴(61185).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی .
۱۴۶گ۲۲/۵×۳۵/۵ - سطرواندازه‌گوناگون.

مراسلات

نامه‌ها و نوشته‌هایی است که بحاجی میرزا زمان‌خان غفاری مستشار رسیده یا خود او نوشته است . فهرست ۸۸ طغرا نامه در آغاز هست و نامه‌ها مورخ ۱۲۷۷ و ۱۲۸۰ تا ۱۲۸۲ است .

[۱۲۶ - ب]

بخط شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳ (61183) .
کاغذ فرنگی - جلد مقوا عطف میشن سرخ .
۱۲۶ گ ۳۵×۲۲/۵ - سطر و اندازه گوناگون .

مراسلات

نامه‌های میرزا آقاخان نوری و دبیر الملك منشی او است بولایات و برخی از نامه‌های پراکندهٔ دیگر از معاریف و شناختگان با دستورهای ناصر الدین‌شاه و بامهر میرزا آقاخان و دبیر الملك در پشت نامه‌ها .

[۱۲۷ - ب]

بخط شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳ (61182) .
کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز ضربی مقوایی .
۳۲۵۴ گ ۳۴×۲۲/۵ - سطر و اندازه گوناگون .

مراسلات

نامه‌ها و یادداشتهای پراکندهٔ معاریف و شناختگان زمان قاجار است و ترجمهٔ برخی از نامه‌های فرانسه بفارسی در نیمهٔ دوم سدهٔ ۱۳ و نامه‌ها تاریخ ۱۲۷۵ و ۱۲۷۸ دارد .

[۱۲۸-ب]

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳، نیمی از برگهای نسخه‌سفیداست (61181) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبززرکوب مقوایی.
۱۴۲گ/۵×۲۰/۵ - ۳۵س/۵×۱۶/۵ - ۴۲ .

مراسله

وفائی این‌مراسلهٔ عرفانی‌رادررجب ۱۲۹۳ نوشته ومی‌نویسد که اگرپسند طبع دوست من‌آید بدهد چاپ کنند .

آغاز: بسمله .

ایدلا منزل فراتربر کن ازاین خاکدان
غیر قرب دوست دیگر هرچه باشد خاك دان

... الهی عمرنی ما کان عمری بذلة فی طاعتك ... بیان حال و صورت احوالی است از بندهٔ ریائی وفائی مراسله مانند بخواهش دوستی از دوستان ارجمند بجانب یکی از برادران سالك خود .

انجام : لهذا همین مسوده ارسال شد . وفائی.

[۱۵۵ - ج]

شمارهٔ یکم دفتر است وبخط نستعلیق خودوفائی باعنوانهای شنگرف که در رجب ۱۲۹۳ نوشته است ،گ ۱ پ - ۱۸ پ (43035).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.
۱۵۷گ/۵×۱۵-۲۲-۱۷س/۵×۱۰-۱۶/۵.

مرزبان نامه

سعدالدین وراوینی درآغاز سدهٔ هفتم هجری مرزبان نامهٔ اسپهبد مرزبان بن رستم بن شروین پریم باوندی را که در پایان سدهٔ چهارم بزبان طبری ساخته بود بفارسی‌درآورده است. چندبار بچاپ رسیده است (مشار ۱۴۲۸).

[۲۳۹-ج]

بخط نسخ و نستعلیق که بدستور شاهزاده اسکندر میرزا درع۱۲۶۹/۲ نوشته شده است و ذیل کتاب را ندارد (دیباچهٔ محمد قزوینی برچاپ ۱۹۰۹/۱۳۲۷) .

یادداشتی مورخ روز سه‌شنبه ۱۲صفر ۱۲۹۹ دربارهٔ جنگ حشمةالدوله باعبیدالله از حسین‌بن اسکندر و یادداشتی مورخ۱۵ج۱و نیز یادداشتی‌مورخ۲۱شعبان ۱۲۹۴ دربارهٔ همین حشمةالدوله‌وستمگری اودرپایان نسخه هست، نیزازمیرزا محمد پسرمیرزا نصیرازخاندان خواجه‌نصیر (52999).

کاغذ فرنگی نخودی - جلد مقوا .

۱۹۱گ۱۴×۱۶،۲۱س ۷/۵×۱۵/۵ .

مرشد العوام

میرزا ابوالقاسم‌بن حسن گیلانی قمی این کتاب را نوشته و مسائل عبادات را درآن گنجانده است .

(سپه ۱ : ۵۱۹ - طوس ۲:۱۲٤).

[۲۱۱-ج]

بخط نستعلیق است با عنوان شنگرف و درجدول سرخ وآبی ومحمدکاظم بفرمودهٔ آقامحمد کاظم در ۱۲۲۸ آن را نوشته است ، مهرمحمد جعفربن‌محمد ابراهیم در آغازهست ، نسخه تاجح را دارد وچنین است انجام‌آن «وعزم‌کندبرعود» (36579) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوائی.

۴۴۳گ۱۴×۲۱ - ۱۹س۹×۱۵/۵ .

مرصادالعباد

شیخ نجم‌الدین دایه ابوبکرعبدالله‌بن محمدبن شاهاور رازی این کتاب را در سالهای ٦۱۸و٦۲۰ ساخته است .

(ف٦۷۸ - مشار۱٤۲۹).

[۲۱۳ - ج]

نسخه‌ایست‌کهن ازسدهٔ ۷ وبخط نسخ باعنوان شنگرف وازآغاز ، انجام افتاده وبراساس با

س۱۱ص۱۰۱ تا س۲۱ ص۳۰۲ چاپ ۱۳۵۲ شمس‌العرفا در تهران ، از کمک آقای مجتبی مینوی در شناختن این نسخه بسیار سپاسگزارم (49750) .

کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی مقوائی .

۱۶۸گ۱۵×۲۱ - ۱۶س۱۰×۱۶/۵.

مساحة البلاد

این رسالهٔ جغرافیائی از آقا محمد علی بهبهانی است و دارای هشت نمایش .

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدانکه این رساله ایست مسمی بمساحت البلاد در بیان طول وعرض بلاد در قسمت زمین باقالیم سبعه ومبدء هر اقلیم ... وذکر قدری از شهرهای مشهورهٔ هر اقلیمی واستخراج قبله در جمیع بلاد وذکر دائرهٔ هندیه بنهج اسطرلاب و قطب نما وزیج الغی وقبة الافاق ریاضی قزوینی وبیان سیر فلك ثوابت وسایر افلاك وقطر هر فلك موافق هیئت از مؤلفات اعلم العلما والمجتهدین. جناب آقا محمد علی خلف مولانا آقا محمد باقر اصفهانی مشهور بهبهانی ... ومشتمل است بر هشت نمایش .

انجام: وآسمان وزمین درجنبش آیند وحرکات کواکب برخلاف عادت گردد چنانکه آفتاب رجعت کند . انتهی کلامه .

[۵۹ - ب]

شمارهٔ یکم دفتر است وبخط نسخ باعنوان شنگرف مانند همه دفتر گ ۸۷پ - ۹۰ر .

مشارب الاذواق

این رساله از سیدعلی بن شهاب همدانی (در گذشتهٔ ۷۸۶) است (مجالس المؤمنین مجلس۶) و درشرح قصیدهٔ میمیهٔ خمریهٔ ابن فارض است. نسخه‌ها ای از آن درفهرست دیوان هند (ش ۱۹۲۲/۱۲ نیز فهرست نامهای این فهرست) و فهرست فرهنگستان تاشکند (۲۳۵:۳ درسه نسخه) وفهرست پاریس (۱۹۷:٤) شناسانده شده است.

(نیز مقالهٔ حکمت در یغما س ۳٤۰ ش ۸ س ٤ و ص ۲٤۱ ش ٦ س ٤ دربارهٔ ذخیرة الملوك) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . حمد اعم وثنای اتم حضرت ودودی را که صفای مودت و وفای محبت را تاج و طوق جانهای شیفتگان عکس جمال ومفتاح ذوق سوختگان سبحات جلال ساخت ... اما بعد فیقول ... علی بن شهاب الهمدانی .

انجام : که زمینان ازحال او عبرت گیرند وآسمانان از نکال او نوحه در گیرند جعلنا الله ممن سعد بطاعته . . . انه الواهب المنان ذوالجود ... والامتنان و الحمدلله وحده و السلام علی من اتبع الهدی (تمت رسالة مشارب الاذواق فی اوایل شعبان المعظم سنة خمس و سبعین وتسعمائه من الهجره) .

[۵۷ ـ د]

شمارهٔ سوم دفتر است وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن ومورخ آغاز شعبان ۹۷۵ ۴۲ پ ـ ٦۲پ .

مشواق

از فیض کاشانی است که دربرابر انکار «متقشریه» ازتصوف این رساله‌رانوشته واصطلاحات عرفانی را تاویل کرده است . این رساله در تهران بسال ۱۳۲۵ بچاپ رسیده است (ف٤۹٤ ـ مشار۱٤٤۳) .

[۱۰۹ ـ ج]

این نسخه شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نستعلیق روز ۳۴ج۱۲۰٦/۲،۳۷۹ پ ـ ۹۱پ .

مصابیح القلوب

خواجه ابی‌سعیدحسن شیعی‌بیهقی‌سبزواری مؤلف این کتاب است (ف۱۵۳٤).

آغاز برابر با نسخهٔ دانشگاه .

انجام : بارواح انبیا ... طیبین دررسانیده گردان یاالله العالمین ویا خیرالناصرین . شعر :

زهی نام تو آرام دل ریش ...

ندارم هیچ طاعت جز دلی ریش

[۸٦ - ج]

بخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف ازمحمد مؤمن دررجب ۱۱۷۱ (48656) .
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوائی.
۲۳۵گ۱۷×۲۳ - ۱۷س۱۲×۱۸ .

[۳۰۰- ج]

بخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف مورخ ۱۲۳۳ وانجام آن چنین است :
بارواح ائمهٔ معصومین که هادی دین خلایق‌اند برسانیم وصلی‌الله علی خیر خلق‌الله ... وسلم (53050) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی مقوائی.
۳۰۲گ۱۳/۵×۲۰ - ۱۵س۷/۵×۱۵/۵.

مصباح الهدایة و مفتاح الکفایة

عزالدین محمودبن علی کاشانی (در گذشتهٔ ۷۳۵) به‌عوارف المعارف شهاب‌الدین عمرسهروردی (در گذشتهٔ ٦۳۲) نگریسته و این کتاب را بپارسی نوشته‌است (دیباچهٔ همائی برچاپ ۱۳۲۳ همین کتاب - مشار ص۱٤٤٦) .

[۳۷ - ج]

بخط نستعلیق باعنوانهای زر یا شنگرف و درجدول لاجورد وزر و زعفرانی با سرلوحی در آغاز درزمینهٔ شنگرف آراسته بگل و بوته زر وزعفرانی وسبزودوصفحه آغاز میان سطور زراندود و امین‌الدین محمد هروی در ج۹٦٦/۲ آنرا نوشته است (49513) .
کاغذ سمرقندی - جلدتیماج سبزمقوائی تازه .
۲۵۳گ۱٦/۵×۲۴/۵ - ۱۵س۸×۱۳/۵.

المظاهر المحمودیة فی الفرائض التجویدیة

محمدبن مهدی حسینی حافظ این رسالهٔ تجوید وقرائت را برای سلطان محمد شاه غازی در یك مقدمه وچهارده مظهر و یك خاتمه نوشته است . فهرست مطالب در صفحهٔ عنوان نسخهٔ ماهست (مشار۱٤٥۳).

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی نزل القرآن علی افصح اللغات ... اما بعد خامهٔ تقصیر آثار ... محمدبن مهدی الحسینی الحافظ بر الواح ارواح زا کیه وصحایف اذهان صافیه ... می‌نگارد .

[۱۸۱ - ج]

شمارهٔ چهارم دفتراست وبخط نستعلیق سدهٔ ۱۴ وجای عنوانها سفید مانده است نسخه تا نیمهٔ مظهر ۴ دارد بدینگونه «نیزسرزبان است با سردودندان ... واینها را اسله‌گویند» ۳ ق ۸۷پ - ۱۱۲ پ ۱۳س/۵/۷×۰/۱۴

معاهدات و امتیازات

مجموعهٔ امتیازنامه‌ها و پیمانهایی است که دولت ایران بادولتهای دیگربسته است باصورت مجلس حدودپشتکوه ولرستان وسرزمینهای حویزه وزهاب‌بدینگونه :

۱ـ سواد امتیاز نامهٔ ساختن راه انزلی بقزوین (که دولت علیه بشرکت بیمه داده است) در ۱٤ فصل (در۷صفحه) .

۲ـ سوادضمیمهٔ قرارنامهٔ متعلق براه رشت مورخ ذی‌حجهٔ۱۳۱۵ ق (۱۸۹۳ م) در۵ شرط (در۲صفحه) .

۳ـ صورت قسمتی ازتعیین حدود پشتکوه لرستان واراضی ... حویزه‌ومحمره وزهاب و بعضی متفرعات آن با درویش پاشا و مأمورین دول اربعه سنهٔ ۱۲٦۸ (در ۵۸ صفحه) .

٤ـ عهد نامهٔ صلح میان اعلیحضرت شاهنشاه ایران و اعلیحضرت شاهنشاه انگلیس توسط فرخ خان امین‌الملك سفیر کبیرایران وهنری ریچارد چارلس باردن

کاولی ۱۵ فصل (در ٤صفحه) بتاریخ هفتم شهررجب۱۲۷۳ ق (۱۸۵٦ م) درپاریس .

۵ـ صورت عهدنامهٔ تجارت که میان دولتین ایران وانگلیس انعقادیافته در۲ فصل (ص۸۱ ـ ۸۲) بتاریخ رمضان سنهٔ ۱۲۵۷ ه‍ ق . (اکتوبر ۱۸٤۱ م) درتهران .

٦ـ صورت عهدنامه‌ای که با دولت انگلیس بارهٔ دوم بتوسط مستر ایس ایلچی دولت مزبور بسته شد در ۹ فصل (در ص ۸۲ ـ ۸٤) بتاریخ ۱۲ ذی‌الحجه سنهٔ ۱۲۲۹ ه‍ . ق (۲۵ نوامبر ۱۸۱۲ م) درتهران .

۷ـ صورت‌عهدنامه‌ای که‌و کلای دولت ... ایران‌باسر گوراوزلی ایلچی‌دولت انگلیس بسته‌اند در ۱۱ فصل (ص ۸٤ـ۸۸) بتاریخ ۲۹ صفر ۱۲۲۷ ه‍ . ق (۱٤مارس ۱۸۱۲ م) در تهران .

۸ـ صورت عهدنامه‌ای که بادولت انگلیس بتوسط مسترجالس بسته شده در ۸ فصل (ص ۸۸ ـ ۹۰) بتاریخ ۲۵ محرم ۱۲۲٤ ه‍ . ق (۱۹ مارس ۱۸۰۹ م) .

۹ـ صورت فرمان امتیاز تنباکو وتوتون در۱۵ فصل (ص۹۲ ـ ۹٦) ۲۸ رجب ۱۳۰۸ (۲۰ مارس) .

۱۰ـ اعلان دولتی‌برای کشتیرانی‌دررودخانهٔ کارون محمره‌در ۲٤ماده(ص۹۷ـ ۱۰۰) .

۱۱ـ عهدنامهٔ‌ترکمانچای‌درباب‌تجارت میان‌ایران وروس در۹فصل (ص۱۰۵ـ ۱۱۰) پنجم شوال ۱۲٤۳ ه‍ (۱۰ فوریه ۱۸۲۸ م) درترکمانچای .

۱۲ـ صورت عهدنامه‌ای که میان خاقان خلدآشیان مغفورفتحعلی‌شاه وسلطان محمودخان سلطان روم منعقد گردید در ۷ ماده (ص ۱۱۳ـ۱۲۱) بتاریخ ۱۹ ذیقعده ۱۲۳۸ ق . ه‍ .

۱۳ـ صورت قرارنامهٔ فارس که میان شاه رضوان جایگاه مبرور محمد شاه نورالله مرقده‌وسلطان‌عبدالمجیدخان سلطان‌روم‌استقراریافته‌در۹فقره(ص۱۲۳ـ۱۲۹)

بتاریخ ۱۶ جمادی‌الثانیه ۱۲۶۳ ه . ق .

۱۴ـ صورت عهدنامه‌ای که درتر کمانچای در باب کرورات وتخلیهٔ سرحدات سمت استقرار پذیرفت در ۶ فصل (ص ۱۳۱ ـ ۱۳۶) بتاریخ ۵ شعبان۱۲۴۳ ه . ق . (۱۰ فوریه ۱۸۲۸ م) درتر کمانچای .

۱۵ـ صورت تشریفات سفرا که میان دو دولت ایران و روس در تر کمانچای بسته شد (ص۱۳۷ ـ ۱۴۲) بتاریخ ۱۰ فوریه ۱۸۳۸ مطابق پنجم شعبان ۱۲۴۳ ه. ق. درتر کمانچای.

۱۶ـ صورت عهدنامه‌ای که‌درسال۱۲۷۳میان‌ودولت‌ایران‌وانگلیس‌درپاریس منعقد گردید در۱۵ فصل (ص۱۴۵ ـ ۱۵۳) بتاریخ هفتم‌رجب۱۲۷۳ ه . ق درپاریس .

۱۷ـ صورت عهد نـامهٔ گلستان که در سال ۱۲۲۸ هجری میان ایران و روس منعقد گردید در۱۱ فصل (ص۱۵۷ـ۱۶۹) بتاریخ ۲۹ شوال۱۲۲۸ (۲۱ اکتبر۱۸۱۳) درمحال گلستان ازولایت قراباغ .

۱۸ـ صورت قرارنامهٔ تجارتی که دردارالخلافهٔ طهران میان وکلای دو دولت ایران وروس منعقد گردید بتاریخ ۱۲۵۹ در۱۸ فقره (ص۱۶۹ـ۱۷۵)بتاریخ۲۷شوال ۱۲۵۹ ه در تهران .

۱۹ـ عهدنامه درباب‌تجارت‌در۹فصل (ص۱۷۷ـ۱۸۷)بتاریخ پنجم‌شعبان۱۲۴۳ ه . (دهم فوریه ۱۸۲۸ م) درتر کمانچای .

۲۰ـ قرارداد نواب حسام‌السلطنه درباب بندرعباس در۱۵ماده (ص۱۹۳ـ۱۹۸) بتاریخ ۱۷ ربیع‌الثانی ۱۲۸۵ ه . ق .

۲۱ـ سوادقانون‌نامهٔ تابعیت دولت علیه‌ایران در۱۵بند (ص۱۹۹ـ۲۰۲)بتاریخ صفر۱۳۱۲ ه . ق .

۲۲ـ صورت مقاوله نامه‌ایست که‌بشرط بقا ورعایت اجرای احکام‌عهدنامجات منعقده و موجود میان دو دولت ایـران و عثمانی مانند پیش و همچنین بشرط باقی داشتن احکام قرارنامه‌هایی که مصدق ومرعی‌الاجرا بوده است در میان سفارت

سنیهٔ ایران ونظارت عثمانی ترتیب وقرارداده شده است در ۸ شهرذیحجةالحرام سال ۱۲۹۰ه. ق در۱۳ فقره ویك خاتمه (ص۲۰۶ ـ ۲۱۲).

۲۳ـ ترجمه قرارنامهٔ مطبوعه مقاوله‌نامه‌ایست که مؤخراًمیان سفارت ایران و وزارت خارجهٔ عثمانی قرارداد شده (پیش‌نویس قرارنامهٔ پیشین) (۲۱۳ ـ ۲۱۷) بتاریخ ۲۱ذی‌قعده ۱۲۹۲ (۸ کانون اول ۱۲۹۱).

۲۴ـ اصل مقاوله‌نامهٔ (پیش) بترکی (ص ۲۱۷ ـ ۲۱۹ و ۲۰۴ و ۲۰۵).

۲۵ـ صورت‌عهدنامه‌ای که‌میان‌دولت‌علیهٔ‌ایران ودولت‌بهیه هولند درسنهٔ۱۲۷۳ درپاریس منعقد گردید در ۶فصل (ص۲۲۰ ـ ۲۲۳).

۲۶ـ رسالهٔ چاپی سنگی دربارهٔ تذکره ومأمورین تذکره خانه‌ها وطریقهٔعبور ومرور ازسرحدات ایران در۱۳ برگ.

[۳۷۰ ـ ج]

بخط شکستهٔ نستعلیق سدهٔ ۱۴ (61164).
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌یی ضربی.
۱۲۷گ۱۵×۲۱/۵ ـ ۱۳س۱۰×۱۵/۵.

المعجم فی تاریخ ملوك العجم

ازمیرزا شرف‌الدین فضل‌اللهبن عبدالله حسینی قزوینی (نزدیك ۶۴۰ ـ نزدیك ۷۴۰) است که برای اتابك نصرة الدین احمدبن یوسف شاه لر فرمانروای لربزرگ (۶۹۵ـ۷۳۰) نوشته و باشتباه میگویند که در۶۵۴یا۶۸۴ آنرا بانجام رساند (ذریعه ۲۸۷:۳ ـ مشار ۱۴۵۶ـ تاریخ مفصل ایران اقبال ص۵۲۰ـ استوری۱:۲۴۳).

[۷۱ ـ ب]

این نسخه ازآغاز وانجام افتادگی دارد وبرگهاهم درصحافی‌پیش‌وپس‌گذارده شده، ورویهم ازبرگ۲ دارد تا۱۶۱، بخط نستعلیق سدهٔ۱۲، عنوان ونشان شنگرف (53337).
کاغذ فرنگی ـ جلدمقوائی تازه.
۱۶۱گ۲۱×۳۰ ـ ۱۰س۱۰×۲۰/۵.

سراجنامه

این رساله از ابن‌سینا دانسته شده (ف ۳۶۳ - فهرست دکتر مهدوی ص ۲۲۷) ولی درنسخهٔ شماره ۷۱ مراد بخاری از قطب‌الدین امیرابومنصور مظفربن‌ابی‌الحسین اردشیربن ابی منصور عبادی واعظ مروزی دانسته شده است . این دانشمند از مـردم سنج عباد مرواست . پدراونیزازواعظان خوش گفتار وازنیکان بوده و درشام و بغداد میان تودهٔ مردم رونقی داشت ودر ۴۹۰ واندی در گذشت .

خود عبادی نخست برای حج ببغداد آمده وسپس دوباره بعنوان فرستادهٔ سنجر بدانجارفته‌بود . اودربغداد نزدیك بسه سال مانده و درجامع و نظامیه وعظ میکرد و املای حدیث می‌نمود وهمهٔ مردم اورا پذیرفته بودند وپندهای اورا می‌نوشتند وازاین نوشته‌ها مجلداتی بدست آمد . ابن جوزی می گوید که در مجلدی ازینها پنج کلمهٔ خوب هم دیده نمیشود . اوبی‌اندازه ازقدرسخنان عبادی کاست واز گفته‌های اوعبارتی را یادنمود .

عبادی اززندیکان مقتفی لامرالله عباسی بشمار آمده و پیامـی هم از او بسوی سنجرسلجوقی‌بخراسان برده سپس‌ببغداد بر گشت . آنگاه پیامی ازهموبرای‌ملك‌شاه محمدبن سلطان محمود بخوزستان برده بود تامیان او وبدرحویزی آشتی داد وازاین راه مالی بدست اورسید ولی مر گش درزسید ودرهمانجا در گذشت.

عبادی از کودکی بهنر وعظ وتذکیر وسخنرانی پرداخته ودرآن سرامد شده بود وازابی‌بکر شیروی وزاهر شحامی و درنیشابور از ابوعلی نصرالله خشنامی و ابی عبدالله اسماعیل بن حافظ عبدالغافر فارسی و ابی عبدالله محمد بن محمود رشیدی و ابی‌الفضل‌العباس‌بن احمد سقائی ودیگران حدیث بسیار شنید . اوبقزوین‌هم‌رفته‌ووعظ کرد ودرخانگاه سهرهیزه بسال ۵۱۸ از شیخ ابی محمد شافعی ابن حسین بن محمد الاستادی حدیث‌فرا گرفت. حافظ ابوسعید عبدالکریم سمعانی مروزی درپنج دیه‌چند حدیثی ازاوشنید ودرخانهٔ خودش درمروازسخنان اوبنوشت.

سماع حدیث او را درست دانستند ولی دردین اورا موثق بشمارنیاوردندوروش

وسیرت اورا نستودند. بگفتهٔ ابن‌حجر اودرنمازسستی میکرد و سماع آواز خوش را برنمازعشا (خفتن) برتری می‌نهادومی گفت که‌پس‌ازان نمازرامیخوانم‌وسپس بی آنکه نمازی بگذارد‌میخوابید. سمعانی‌رساله‌ای‌بخط اودیده‌وخوانده که‌دربارهٔ اباحهٔ‌شراب نوشته بود. ابن حجرمی گوید که او دراین رساله آیات قرآن را گواه‌آورد ومستی بسیار را ناروا دانست و بگفتهٔ سمعانی شاید سخنان دیگران را در آن گـرد آورده باشد ورای خود اونباشد. گویا همین عبادی بود که بگفتهٔ ابن جـوزی در سال ٥٤٦ خواست درجامع منصورسخن راندوپیروان حنبلیان آشوب کردند ونگذاشتند.

عبادی دررمضان ٤٧١ یا ٤٩١ زاده شده و در عسکر مکرم خوزستان در روز دوشنبه یا پنجشنبه پایان ربیع یکم یا ١/ج١/٥٤٧ در گذشت.

پسرش در بغداد بتعزیت‌وسو گواری‌بنشست ووعظ همی کرد وازپدریادمی‌نمود ومیگریست ومردم نیزمیگریستند. پسراونیزچند ماهی پس از او در گذشت و مال بسیاری که پدرش گردآورده‌بود بسلطان رسید. تابوت عبادی را ببغداد آورده‌بودند ودرحظیرهٔ شیخ جنیدبن محمد عبدصالح در شونیزیه بخاکش سپردند.

اورامجموعه‌ها است دروعظ وتذکیر وجزآنهاوازآنها است «الوسیلةالی‌معرفة الفضیلة» (١).

درپایان نسخهٔ مراد بخاری‌آمده‌است: «الرسالة المعراجیة من کلام‌قطب‌الدین المظفربن اردشیرالعبادی قدس‌الله روحه».

درنسخه شمارهٔ ٧٦٢ حسین‌چلبی نیز معراجنامهٔ دیگریست جزاین‌معراجنامه عبادی.

١- بنگرید به: انساب سمعانی‌ك٣٧٢پ- التدوین رافعی ص٤٠٢ نسخهٔ‌اسکندریه- وفیات ابن خلکان س ٦٠٤- کامل ابن‌اثیردرسال ٣٤٦ که مرگ اورا راین‌سال‌یادنمود- راحةالصدور ص٤٠-٢٠٣- ٤٧٦- لسان‌المیزان‌ابن‌حجرعسقلانی ٦:٥٢- تاریخ‌ابن کثیر ١٢:٢٣ سال ٥٤٧- المنتظم‌ابن‌جوزی ١٠:١٤٥ و١٥٠سال ٥٤٦ و٥٤٧-درالنقض س ٤٠٣ آمده «وامیرعبادی که‌علامهٔ روزگار وخواجهٔ معنی وسلطان‌سخن‌بوداورادرحضرت المقتضی‌لامرالله پرسیدند روزی...».

[۶۳ - ب]

شمارهٔ دوازدهم دفتر است وبخط نستعلیق باعنوان و نشان شنگرف از سدهٔ۱۱،گ ۱۹۰ پ - ۲۰۵ پ .

معرفة المذاهب

ازمحمود طاهرغزالی‌حرق‌بن نظام‌مدرس‌مدرسهٔ جلالی است در دوباب‌نخستین درازتر‌ازدومی که هفت فصل دارد . در آن از فرقی یاد شده که در بسیاری از کتابها نیست و پاره‌ای ازآنها دررسالهٔ «هفتادودوملت (چاپ محمد مشکور) دیده میشود و مانندآن‌دربخش نکوهش ازتصوف حدیقة الشیعه‌است . این رساله در مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات تهران (س ٤ ش۱ ص ۱- ۱۷ تاریخ مهر ۱۳۳۵) بچاپ رسیده و نسخهٔ ما با چاپ شده اند کی جدایی دارد و بی غلط هم نیست‌ولی دربرخی جاها درست‌تر ازآن است ، در فهرست دیوان هند (ش۲۵٤۸) ازآن یاد شده است .

آغاز: بسمله. الحمدلله‌المحمودوالظاهرالمعبود... میگوید...محمود طاهر غزالی حرق‌بن نظام مدرس مدرسهٔ جلالی .

انجام : وهمه را بر صراط المستقیم که شاه را هست و آن سنت و جماعت دارد بگذراند بحرمة النبی العربی و آله الامجاد والله اعلم بالصواب (تمام شد رساله ای که دربیان مذاهب مخالف‌است . السلام علیکم وعلی من اتبع‌الهدی) .

[۲۵۱ - ج]

شمارهٔ پانزدهم دفتراست وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین‌آن ،گ۱۴۱پ- ۱۵۵پ، درگ۱۵٦ ر - ۱٦۵ ر حرزا بودجانه است ازدلائل‌النبوة بیهقی وسپس تعویذ وافسونها بفارسی.

مفتاح المفاتیح

حیدرقلی قاجار نهاوندی پاره‌ای از مفاتیح‌الغیب صدرای شیرازی را باین نام

بدستور مخبرالدوله علی قلی‌خان هدایت بفارسی ترجمه کرده و حواشی هم بر آن نوشته است .

آغاز: این همایون‌نامه مفتاح‌المفاتیح که بامر ... مخبرالدولة‌العلیه وزیر علوم ترجمتی است از برخی اززبده وعمده از مفاتیح الغیب ... صدرالمتالهین . . . حیدرقلی القاجار المترجم لهـذالکتاب . المفتاح الرابع این چهارمین مفتاح درمراتب واقسام کشف و اسباب‌اواست.

انجام : هزاران بار رحمت . . . برروانـان حکمت و معرفت آموز بزرگواران مدقق ... باد ... من بنده فرودین‌آموزنده کار حیدرقلی قاجارنهاوندی فی سنهٔ ۱۳۱۲ هزاروسیصدودوازده هجری.

[۸۰ ـ ب]

بخط نسخ با عنوان ونشان شنگرف ، حواشی نستعلیق بشنگرف و بیشتر مشکی ، شماره های حواشی شنگرف ، نسخهٔ اصل خط مترجم‌است، ۳۰۰ صفحه شمار دارد (49518).
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی .
۱۵۶گ۱۸×۲۸/۵ ـ ۱۵س۹/۵×۱۹.

مفتاح النجاه

صدرالدین‌بن محمد باقر موسوی دزفولی کرمانشاهانی بدرخواست دوستان در « اصول اعتقادات و شمه‌ای از اخلاق و اندك اشاره‌ای بطریقهٔ مخالفت وریاضت نفس» این کتاب را نوشته و یك مقدمه وپنج‌باب ویك خاتمه درآن گذارده است.

مقدمه در نمودن راه حق .

باب یکم درتوحید وعدل .

باب دوم دراثبات نبوت وامامت.

باب سوم در معاد .

باب چهارم درآنچه طالب حق را لازم است ترك آن .

باب پنجم در بیان چیزهائی که سالك حق باید آنها را عمل نماید در چند فصل .
نام مؤلف و کتاب در دیباچه دیده میشود .

[۲۳۱ ـ ج]

این نسخه از آغاز موریانه خورده و انجام افتاده است .
آغاز : « جودیست ... چشمه حیات ... صفات کمال خود ... چنان افلاك مصدر نشانند» .
انجام : «خاتمه در ذکر بعضی از وصایا نسبت باخوان دینی ... الحمدلله امید که سبب هدایت دوستان و مؤمنان»
بخط نسخ است با عنوانهای شنگرف از سدهٔ ۱۳(43004).
کاغذ فرنگی نخودی ـ جلد تیماج ترپاکی.
۱۵۴گ/۱۴/۵×۲۱ ـ ۱۶س۸×۱۴/۵.

مقامات حمیدی

از قاضی حمیدالدین ابوبکر عمر بن محمود محمودی بلخی ولوالجی بلخی در گذشتهٔ ۵۵۹ که بپیروی از مقامات همدانی و حریری در پایان ج۲/۵۵۱ این مقامات را بفارسی ساخته است .

این رساله چند بار در هند و ایران بچاپ رسیده است (مشار ۱۴۷۷ ـ سپه ۹۳:۲ ـ سبك شناسی ۲ : ۳۲۹ ـ ادبیات ۴۳۷) .

[۱۴۵ ـ ج]

بخط نستعلیق باعنوان و نشان شنگرف ، محمد مهدی خوانساری درج۱/۱۲۶۴ آنرا نوشته است، خط مدایح نگار مورخ ۱۳۱۷ در پایان هست ، ازمحل هدیهٔ دکتر مصدق خریده شده است (49439).
کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوائی .
۱۱۶گ/۱۵/۵×۲۳ ـ ۱۲س۸×۱۵.

مقامع الفضل

از آقا محمدعلی بن محمدباقر کرمانشاهی است وجنگی است ازمسائل گوناگون فقهی بترتیب کتب فقه وجلد نخستین آن در ۱۳۱۶ بچاپ رسیده است (مشار۱۴۷۸)

او دردیباچه وپایان کتاب درهمین جلد آنرا به «مقامع الفضل» و «اصاررشت» (زنبیل رشت)نامیده ودرمحرم تاشعبان۱۱۹۲آنرادر گیلان برای هدایت‌الله‌خان بیگلربیگی رشت و گیلان ساخته است.

[۱۰۸ - ج]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نسخ و نستعلیق باعنوان شنگرف ، محمدحسن بن کربلائی‌علی‌همدانی درج۱۲۱۹/۲ آنرا نوشته‌است، ص۶۵ - ۳۹۵، درنسخه دیباچهٔ فهرست و دیباچهٔ کتاب است وخودفهرست درآن نیست.

مقصد اقصی

ازشیخ عزیزبن محمد نسفی است وبچاپ رسید (ف٤۹۹).

[۲۰۲-ج]

شمارهٔ نهم دفتر است و بهمانگونه خط شماره پیشین‌آن، گ ۳۷۴ر - ۳۹۱ر.

منافع افضلیه

حکیم‌علی افضل‌بن محمدامین‌قزوینی مشهوربه قاطع‌برای برادرخودغیاث‌الدین علی این رساله را بسال ۱۰۵۱ ساخته است . این یکی جز فوائد افضلیه هموست که درمجلس (۳۰۲:۲) هست (فهرست ره آورد ص ٤٥٤ - ش۲٥٤٦/۱ دانشگاه) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله رب‌العالمین ... اما بعد چنین گوید ... علی افضل الطبیب‌ابن محمد امین قزوینی مشتهربقاطع که این رساله مشتمل است بربعضی از امورنافعه درصناعت طب منتخب از کتب معتمدة علیها مثل قانون و کامل الصناعه ... که جهت برادر خود غیاث‌الدین علی ... نوشته میشود ... واین رساله بمنافع افضلیه موسوم گردید ... تاریخ‌تألیف‌آنرا ازلفظ «غنا» (= ۱۰۵۱)استخراج... وآن مشتمل است برفاتحه وسی منفعت وخاتمه.

انجام : وادعیه جهت شفای امراض مذکور و مزبور است لایعد ولا یحصی است اللهم احفظ جمیع المؤمنین ... آمین یارب العالمین .

[۱۳ - د]

شمارهٔ دوم دفتر است ، بخط نستعلیق خلیل‌الله گونابادی درهرات درچاشت روز آخرماه هشتم سال ۱۱۱۴، شعری درپایان هست برای تاریخ نوشتن آن ، گ ۱۹۳ پ - ۴۲۰ ر، پس‌ازاین‌مطالب پراکندهٔ پزشکی است بفارسی بخط‌دیگر.

منتخب الحدیقه

ازعلی محمد لواسانی نظامی متخلص به صفا است که بدستور عزیزخان سردار کل وفرمانروای آذربایجان‌ازروی‌تاریخ گیتی گشای(۱)میرزا محمد صادق‌موسوی نامی سپاهانی شیرازی منشی (در گذشتهٔ ۱۲۰۴) نوشته و در دوشنبه شوال ۱۲۸۷ در تهران بانجام رسانده ونام مؤلف و کتاب دردیباچه آمده است وتاحوادث ۵ ع ۱۲۰۹/۲ را دارد .

آغاز: ستایش بی‌آلایش کریمی را سزد که زند قدرتش از قلم صنع رقم هستی برلوح امکان زد واز کتاب مرصع تکوین ووجود نسخهٔ ملمع انسان را بانتخاب تعیین فرمود .

انجام : آنچه بینی هم نماندبرقرار. استبدل‌الله‌یومابیوم...وانا العبد مؤلفه وملتقطه و منتخبه و متصرفه علی محمد اللواسانی النظامی قد فرغت من تسویده واتمامه یوم‌الاثنین من شهرشوال ... فی‌دارالخلافة الناصریه سنة ۱۲۸۷.

۱ـ گیتی گشا دوذیل دارد: یکی ازمیرزا عبدالکریم‌بن‌علی‌رضای شریف‌شهاوردی، دیگری از آقامحمد رضای شیرازی.
(ذریعه ۳:۲۸٤ و ٤:۵۳و۱۰:٤۸ـ مشار ۳۳۵).

[۳۵۷ - ج]

بخط نستعلیق خود مؤلف و نسخه اصل است نوشتهٔ روشنبه شوال ۱۲۸۷ در تهران، عنوان شنگرف، جدول زرولاجورد، باسرلوح زر ورنگارنگ (61172).

کاغذ فرنگی زرد - جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی.

۹۹گ ۱۶/۵×۲۴ - ۱۵س۹/۵×۱۷.

منتخب اللغات

عبدالرشیدبن عبدالغفور حسینی مدنی تتوی در ۱۰۴۶ این فرهنگ را بنام شاهجهان ساخته وآن چندبار بچاپ رسیده است. (مشار ۱۵۰۹ - سپه ۲:۲۹۳).

[۱۶ - ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف درجدول سرخ ولاجورد وزرد ازمرتضی‌بن میرمحمدمهدی الحسینی‌الطبیب درروزیکشنبه۲۰ رجب ۱۱۴۱ که تااندازه‌ای مقابله هم‌کرده است (3653I).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سرخ مقوائی.

۳۰۶گ۱۳/۵×۲۴ - ۲۲س۹×۲۰.

منتخب المناهج

عبدالمناف‌بن محمود سلماسی ازمناهج‌الشارعین سیدمحمد عبدالحسیب‌فاطمی عاملی (ف۱۵۷۲) که تااندازه‌ای دشواراست بدین نام گزین نموده و بنام عباس میرزا ساخته ودرآن مانند اصل چهارده منهج گذارده وهرمنهج آن چند شارع است.

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الذی جعل‌الارض مهاداوالجبال‌اوتادا ...وبعد چنین گوید ... عبدالمناف‌بن‌محمودالسلماسی که چون کتاب‌المسمی بمناهج‌الشارعین المنسوب الی ... السید محمدبن‌السیداحمد العلوی العاملی الشهیربعبدالحسیب الفاطمی ... کتابی بود مرغوب ... از گلزارش گلچینی نموده با علاوه چیزهائی که مناسب بوده مختصری ازآن انتخاب نماید.

انجام: که از وقت خروج او تا ظهورقایم آل محمد ص هشت ماه

باشد بی کم وزیاد و قد اتفق الفراغ من تسوید هذه النسخة الشریفة المسماة بمنتخب المناهج فی شهر شعبان المعظم من شهور سنة اربع و اربعین ومأتین بعدالالف من هجرةالنبویة ص سنة ۱۲٤٤ .

[۸۸ - ب]

بخط نسخ با عنوان و نشان شنگرف مورخ شعبان ۱۲۴۴ ، فهرست در آغاز نسخه هست . (48653) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرد ضربی مقوائی.

۱۲۴ گ ۱۹ × ۲۹/۵ - ۲۲ س ۱۰/۵ × ۲۰ .

منشآت

از میرزا تقی آقای علی آبادی صاحب دیوان است که بنام فتحعلی‌شاه ساخته‌و درآغاز آن از سال ۱۲۰۵ وتغلب‌روس‌درآذربایجان‌یاد کرده‌است. درآن «وصف‌الحال عیش وعشرت شبی» است وحکایت و «جواب مراسله » و « تشبیب المقال فی تقلیب الاحوال» و یك حکایت وصورت‌قبالهٔ عقد ونکاح و «جواب مراسله» و «مراسله‌ایست برسم مغازله» با قصیده‌ای و یك مراسله ورقعه‌ای بمیرزا فضل‌الله علی‌آبادی .

آغاز: بسمله هذا کتاب منشآت مرحوم میرزاتقی‌آقای علی‌آبادی صاحب دیوان . پاکامنز ها ناپاك پاك را چگونه تنزیه کند و شبه ناچیز پدیدآورندهٔ همه چیز را بچه چیزتشبیه تواند کرد . . . آغاز کتاب منشآت بعد از اعتراف بعجزوتقصیر .

انجام : وآنچه‌می‌نویسم بتومیفرستم (بحمدالله والمنة که‌این کتاب منشآت که زادهٔ طبع ... مرحوم مبرور میرزا تقی علی آبادی صاحب دیوان ... بید ... محمد صادق منشی‌ابن محمدعلی منشی‌العلی‌آبادی سمت اتمام و صورت اختتام یافت برسم معمول همه ساله تقدیم

کتابخانهٔ . . . شاهزاده . . . سر کار احتشام‌الملك ... گردید ... شب یکشنبه بیست و نهم ذی‌القعده ۱۳۱۹ صورت اختتام یافت) .

[۸۹ - د]

بخط نستعلیق محمدصادق منشی پسرمحمدعلی منشی علی‌آبادی درشب یکشنبه ۲۹ذی‌قعدهٔ۱۳۱۹ برای کتابخانهٔ شاهزاده احتشام‌الملك (16161) .
۸۰گ۹×۱۴/۵ - ۸س۴/۵×۹/۵ .

منشآت

نامه‌های عباس میرزا است‌بدربار شاه وصدراعظم وامیران عثمانی‌دربارهٔ‌جنگ ایران وروس ودرخواست کمك از عثمانی و نامه‌های دیگر بفارسی وعربی ودرصفحهٔ عنوان‌آمده « مراسلات دول خارجهٔ ایران» - فهرست نامه‌ها :

۱- نامه بیکی‌ازپادشاهان عثمانی دربارهٔ جنگ‌ایران وعثمانی‌وفرانسه‌باروس.

۲- نامه بدربارعثمانی وفرستادن آقا ابراهیم برای اعلام اتحاد و دوستی .

۳- سه نامه بصدراعظم عثمانی حاجی‌یوسف پاشا دربارهٔ جنگهای‌ایران وروس ودرخواست کمك لشکری .

٤- پاسخ نامهٔ یوسف ضیا پاشا وابراهیم پاشا و درخواست کمك دربرابرروسها.

٥- نامه بیوسف ضیاپاشا وفرستاد عسکرخان افشار بنام سفیر درآن‌سامان.

٦- نامه بیوسف ضیا پاشا وفرستادن حاج‌آقا ابراهیم بسفارت دربار عثمانی.

۷- نامه بیوسف ضاءِ پاشا وابلاغ رسیدن نامه وفرستادهٔ وی .

۸- نامه بیکی از وزرای عثمانی وابلاغ رسید نامهٔ او که محمد رفیع افندی آورده بود وخبرتعیین‌عسکرخان سپهسالارافشارازطرف دربارایران‌بسفارت دردربار عثمانی .

۹- نامه بصدراعظم عثمانی وخبردریافت‌نامهٔ وی توسط سید محمد رفیع‌افندی واطلاع دادن ازاعزام عسکرخان افشاربسفارت (مانند نامهٔ شمارهٔ ۸) .

۱۰ـ نامه به حلمی ابراهیم پاشا و اظهار شادی ازانتصاب و حرکت نامبرده به بخارا و روسیه و گرجستان.

۱۱ـ نامه (گویا به ابراهیم پاشا) و اظهار شادمانی از فتوحات لشکر عثمانی در روسیه و اعلام حرکت منتخب لشکر ایرانی بمقدمة الجیش حسن خان و اعلان حرکت عماقریب نایب السلطنه به دارالضرب (حاجی ترخان) و خواهش از پاشای مزبور که تا وصول لشکر ایران کج دار و مریز با دشمنان بگذراند تا مبادا چشم زخمی بلشکر عثمانی برسد.

۱۲ـ نامه به پاشا (گویا ابراهیم پاشا) و اعلام و اطلاع از شکست جزئی او و دلگرمی دادن به پاشا که انشاالله بزودی بدوروی خواهد نمود.

۱۳ـ نامه به یوسف ضیاء پاشا صدراعظم عثمانی و اعلام رسید نامه ای توسط سیدنورالله و درباب احضار قرابیگ فاتن و گذشتن از جرائم او و روانه ساختن نزد صدراعظم.

۱۴ـ نامه به یکی از وزرای عثمانی و اعلام اعزام فتحعلی خان ایشیك آقاسی بسفارت بدربار عثمانی.

۱۵ـ پاسخ نامهٔ فیض افندی ازطرف وزیرعباس میرزا نایب السلطنه.

۱۶ـ نامه به یکی ازسرداران عثمانی دربارهٔ اعلام حرکت عباس میرزا بالشکریان ازتبریز بمیدان قفقازیه.

۱۷ـ نامهٔ وزیرعباس میرزا به صدراعظم عثمانی در باب جنگهای حدودشکی وشیروان و گزارش وقایع آن حدود.

۱۸ـ نامه بیکی ازوزرای عثمانی و گله ازعدم مکاتبه واخبار اخبارغیرمعقول ازناحیهٔ زعمای دولت عثمانی.

۱۹ـ نامه‌ای به صدراعظم عثمانی واظهاراخلاص ومروت واعلام اعزام عسکرخان افشاربسفارت.

۲۰ـ نامه بصدراعظم عثمانی واظهاربهجت ازاخباراضمحلال دشمن واعلام اعزام بابابیك به عثمانی تا بعداً سفیری جهت تهنیت اعزام گردد.

۲۱ـ نامه و گزارش ازجنگهای ایران وروس در عهد نیابت سلطنت عباس میرزا

بدربارعثمانی ودرخواست نوشتن بطلان ادعاهای روسیه راجع به گرجستان و گنجه برای استحضاردول فرنگ.

۲۲ـ نامه تهنیت بدربارعثمانی بجهت جلوس سلطان عثمانی توسط بابابیك .

۲۳ـ نامهٔ ازدربارایران بدربار فرانسه (گویا ناپلئون) واظهاردوستی وصورت وذکرپاره‌ای ازدسایس انگلیس وروس .

۲٤ـ نامه به دربارفرانسه(ناپلئون)واعلام استماع خبر ومژدهٔ هزیمت عساکر نمسا و سقو واطلاع‌ازآمدن بالیوز حلب وآوردن تمثال ناپلئون بدربارفتحعلی‌شاه.

۲۵ـ اطلاع بدربار فرانسه ازآمدن غراف ایوان کودویچ سرداروسیه بفرمان استلپانوف سالار روس بدربارایران وآوردن نامه‌ای پرفریب با ارمغان و گشودن در چاپلوسی‌وسازش وفرستادن این نامه ازطریق اسلامبول وبغدادوحلب بدربار فرانسه .

۲٦ـ اعلام رسید نامه پادشاه فرانسه و امپراطور ایطالیا (ناپلئون) بدربار فتحعلی شاه .

۲۷ـ نامه بدربارفرانسه‌واعلام‌وصول اخبار مسرت‌آثار که ازجانب کارفرمایان دولت فرانسه به جنرال غاردان‌رسیده بود واظهارمسرت طوایف انکریز(انگلیس).

۲۸ـ نامه بصدراعظم فرانسه وافتتاح طریق مکاتبه ومراسله.

۲۹ـ نامه بسرداراروس واعلان وصول‌نامه وهدیهٔ دوستانه .

۳۰ـ نامه بیکی ازسرداران واعلام وصول نامهٔ سردارمزبور.

پس ازین چنین است شش نامه و فرمان عربی : بـه نوح بیك و اسکندر بیك مورخ رجب ۱۲۲۰ وسرخای خان (٤نامه) . سپس چهارنامهٔ خصوصی‌است .

آنگاه:نامه بصدراعظم‌عثمانی‌واعلام‌وصول‌نامه توسط سیدمحمد رفیع‌روزنامچی واعزام سفیربه نزد میرزا محمد شفیع به تهران ومطالبی راجع به اتحاد دول عثمانی وایران وفرانسه واظهارتعجب ازعقدمصالحهٔ روم وروس وفرانسه و درخواست اینکه دولت عثمانی درعقد مصالحه‌بین‌روس وعثمانی منافع ایران را نیزدرنظر گرفته رفتار نمایند.

پس ازاین‌نامه بدربار عثمانی‌است‌واظهاراتحاد ویك جهتی‌دربرابراعداءِ کفره .

سپس : یك نامه عربی .

آنگاه: یك نامه خصوصی.

آغاز: بسمله . ثنا وسپاس فزون از تتابع قرون وترادف انفاس بر خداوند نیکی ده نیکی‌شناس راست .

انجام : وسایهٔ‌چترآفتاب‌پرورهمایون رابرمفارق‌آمال‌جملهٔ‌بندگان گسترده دارد .

[۸۸ - د]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۲ (61160).

کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج تریاکی.

۳۸۸ک۵/۱۰×۱۷/۵ - ۱۵س۶×۱۱/۵ .

مواجب‌ومخارج تلگرافخانه‌های‌ایران

دفتریست که حساب مواجب وهزینه تلگراف خانه‌های ایران در آن نوشته شده است .

آغاز: صورت مواجب ومخارج کل تلگرافخانه‌های ممالك محروسهٔ ایران صانهاالله عن‌الحدثان ازمحل سررشتهٔ سنهٔ ماضیهٔ سال‌پیچی‌ئیل ۱۳۱۳ ومقرری که‌ازبدوتلگرافخانهٔ‌مبارکه‌تاکنون‌محض‌دعاگوئی دوام‌دولت‌قاهره‌دردارالخلافه وسایرولایات بسادات وعجزه وفقراداده میشود .

[۱۱۸ - ج]

بخط نستعلیق‌وسیاق است ازسدهٔ ۱۳،ک۷ پ - ۱۹ پ (49755) .

کاغذ فرنگی - تیماج سرخ .

۳۲۶ک۵/۱۴×۲۱/۵ - ۲۴س۱۰×۱۷/۵ .

مواهب‌علیه

مولی کمال‌الدین حسین‌بن علی واعظ کاشفی بیهقی سبزواری در گذشتهٔ ۹۱۰

این تفسیر فارسی را بنام میرعلی شیرنوائی ساخته ودرمحرم ۸۹۷ آغاز ودردوم شوال ۸۹۹ بانجام رسانده است . این تفسیر بترکی درآمده وبچاپ رسیده است . نام دیگر آن درپایان «تفسیر حسینی» یادشده است .

(سپه ۱:۱۷۸ - چلبی ۱:۳۰۸ - مشار۱۵۲۸ - استوری۱:۱۲و۱۱۹۵).

[۴۳ - ب]

بخط نستعلیق، آیات شنگرف وگاهی‌مشکی، ازسده۱۲، نسخه‌ازدیباچه افتاده وتا سوره کهف است تا آیة «فلیعمل عملاصالحا» وافتاده دارد (49520) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ مقوائی،
۳۴۰گ۲۱×۳۲ - ۲۱س۱۱/۵×۲۰/۵ .

مهیج الاشواق

ازمحمودبن محمدعلی‌بن محمد بهبهانی (کنی والقاب قمی ۹۸:۲) است.اودر این کتاب«قال الجدالصالح» (۲ر)و«قال الخال المجلسی‌ره»(نیمهٔ کتاب)دارد.رساله‌ایست عرفانی و در آن شعرهای فارسی که بسیاری از آنها از خود مؤلف است دیده میشود نسخه‌ای ازآن درسپهسالار (ش۶۵۹۳) هست . درفهرست دانشگاه (منزوی ۲۲۷:۱) این کتاب شناخته نشده که از کیست .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی نورقلوب‌العارفین بانوارمعرفته فهم‌فی بیداءمحبته‌والهون... فهذه‌مهیجات لاشواق افئدة الطالبین‌ومحرکات سلسلة قلوب الراغبین.

انجام: زاهد شیرو عسل جوی ازین شهد خبر ! اللهم منك التأیید والتوفیق‌والتسدید ... اللهم‌املاءِ قلبی حبالك وخشیة منك‌وشوقا الیك یاذالجلال و الاکرام . هذاآخر ما اردنا ایراده فی هـذه المجموعة المؤلفة الشریفة.

نفعنا الله بها وسائرالمؤمنین بمحمد وآله الطاهرین و صلی الله علی محمد وآله الطیبین .

[۱۴۳ - ج]

بخط نستعلیق ، عبارات عربی بنسخ ازسدهٔ ۱۲، یادداشت ۱۲۹۰ در آغاز وانجام دیده میشود (42365) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی.

۱۹۵ ص ۱۲×۲۳ - ۱۸س۷×۱۴/۵ .

موسیقی (رساله در...)

این رساله دارای سه اصل است .

آغاز:

ای بلبل جان نغمه سرا ازغم‌تو
چون دایره دل‌پیشرو ازغم تو(؟)
عشاق همیشه بینوا از غم تو
درد از تو و درد را دوا از غم تو

حمد وسپاس بیقیاس پادشاهی را که بساط این نشاط در نافهٔ حظ و حضور و مهدعیش ارباب عشرت را در مقام سکن وسروراندا خت ... سر گشته‌هروادی‌وساکن کوی‌نامرادی میخواست ...درفن‌موسیقی.. بعمل درآورد شاید منظورنظر ... سلطان تاج‌شاه‌شان علی‌قلی‌خان... گردد ... رساله محرر ساخته برسه اصل نهاده .

انجام :

عشاق مراقد حسینی است چوراست
در پردهٔ بوسلیك شادی و نـواست
چون گشت‌بزرگ‌درصفاهان‌وعراق
زنگوله‌حجازو کوچك‌اندربرماست

حسب‌الفرموده ... خواجه رحیما سلمه‌الله تعالی درقصبهٔ طیبهٔ اشرف بتاریخ دوشنبه ۱۲ شهر ربیع الثانی سنهٔ ۱۰٦٤ بـه تضییع صحایف مذکوره مبادرت نمود امید که منظور نظر احباب گردد بجاه محمد وآله الاطهار والاخیار.

[۴٦ - ج]

شمارهٔ ششم دفتر است وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین‌آن،گ۱۰۹ پ - ۱۱۰ پ .

نافع‌المسلمین

عبدالسلام‌بن عبدالعزیز لاموری دراین رساله نوادر و داستانهای فقه واخبار و فضایل‌آورده است .

آغاز: بسمله . حمد بی‌حد مرخالقی راکه وجود انسان را با حسن صورت آفرید ... میگوید ... عبدالسلام‌بن عبدالعزیز لاموری ... که مسائل چند از مشهور ونادرات . . . وحکایات از کتب معتبره جمع کردم ... ونام این رساله نافع المسلمین نهاده شد .

انجام : ببرکت سورهٔ یس راه باز یابد .

[۲۵۱ - ج]

شمارهٔ شانزدهم دفتر است وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین‌آن و درچاشت روز پنجشنبه ۱۶ع۱/ ۱۲۲۲ همان عبدالله مقبول‌کشمیری دربخارا آنرا نوشته است . گ ۱٦۷ پ - ۳۵۳ پ،پس‌ازاین‌تا گ ۳۵۷ پ خبری است نبوی بفارسی وعربی

نامهٔ اوزبکان وپاسخ رستمداری

دانشمندان وراورد (ماوراءالنهر) درزمانی که اوزبکان مشهد طوس را گرفته بودندنامه‌ای بشیعیان‌ودرنکوهش‌ازآنها نوشته‌اند وملامحمد مشکك‌رستمداری‌پاسخ بآنهاداده‌است (ف۲۱٤۷)تاریخ این‌نامه درنسخهٔ‌مارجب۷۹۹دانسته شده‌ودرست‌نیست.

[۴٦-ج]

شمارهٔ شانزدهم دفتر است ودر گ ۲۷۳ پ - ۲۷٦ ر .

نامهٔ بهائی بهمدانی

این نامهٔ عرفانی ازشیخ بهائی است بمیرزاابراهیم همدانی همان که درفهرست دانشگاه (ص۵۰٤) شناخته‌ایم.

آغاز: رقعه‌ای که‌خاتم‌المجتهدین‌شیخ‌بهاءالحق‌والملة والدین‌روح‌الله روحه العزیز بسلطان‌المتالهین قدوة الحکماء المتقدمین‌والمتأخرین میرزا ابراهیم همدانی نوشته. یاغایب عن عینی لاعن بالی.

انجام: والسلام علیکم و علی المنتسبین الیکم. و قد قال صایب حدسی اننی مسلم فی‌الفقرة الثالثة بل فی‌الفقرة الاولی بل‌احق بذلك واولی کماقال من قال:

انامن‌اهوی ومن‌اهوی‌انا نحن‌روحان‌حللنا بدنا

فـاذا ابصرتنا ابصرتـه فاذا ابصرته ابصرتنا

لـکننی غیرراض بقوله: نحن روحان، ولولا ان هذا الشعر من کلام اکابر اصحاب الکمال لـکنت مغیرالـه هکذا:

نحن روح قد حللنا بدنا

بتاریخ عصر روز دوشنبه ۲۳شهرجمادی‌الاخری سنهٔ ۱۰٦٤ که‌حسب التـکلیف شیرازهٔ دیوان‌محبت ملاذ دردمندان مجدا اسمعیل‌قلی‌بیکا در حرمت حضرات عالیات‌اعنی ملاذی میرزا محمد رحیماومخدومی مولانا محمد صالحا وحاج‌الحرمین خواجه لطیفا به سیرتالارواقع در درهٔ بزرودفشم حقا که درآن رود مسالك حظ مالا کلام رخ‌نمود واز کمال تطویل دماغ بترقیم این دوصفحه مبادرت نمود.

[۴٦ - ج]

شمارهٔ نهم دفتر است و بهمان‌نستعلیق شمارهٔ پیشین‌آن،گ ۱۷۳ ر و پ.

نامه های کاشانی

ازافضل‌الدین کاشانی شش نامه دردست است (ف۳۸۳) وهمه‌آنها در جلد دوم مصنفات اوبچاپ رسیده است.

[۷۲- ب]

شمارهٔ ششم این دفتر پنج نامهٔ کاشانی است بدینگونه :
۱- نامه‌ای که در چاپی دومین بشمار آمده، گ ۹۴ پ - ۹۷ر، مورخ ۱۲۹۴ .
۲- سومین نامهٔ چاپ شده، گ ۹۷ پ - ۹۹ پ، مورخ ۱۲۹۴ .
۳- چهارمین نامهٔ چاپ شده گ ۱۰۰ ر - ۱۰۱ ر، بهمان تاریخ .
۴- نخستین نامهٔ چاپی، گ ۱۰۱ پ - ۱۰۵ر، بهمان تاریخ .
۵- پنجمین نامه چاپ شده گ ۱۰۵ پ - ۱۰۶ر، بهمان تاریخ.

نان و حلوا

شیخ بهائی این منظومهٔ انتقادی فارسی را سروده است (ف ۲۳۷۰).

[۴۶ - ج]

شمارهٔ پنجم دفتراست و بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن، گ ۱۰۰ پ - ۱۰۴پ.

نخبه

محمدابراهیم بن محمدحسن خراسانی سپاهانی کلباسی این مختصر را در واجبات ومهمات فروع دینی در چند مقصد نوشته‌است . ازطهارت است تا صوم وچندبار بچاپ رسیده است (مشار ۱۵۷۱).

آغاز: رسالهٔ حاجی محمدابراهیم . بسمله وبه نستعین. حمدوثنای بیحد واحصا مخصوص بار گاه کبریائی است که جواهر بحارمعرفتش کنزالفوائد آمال و امانی را جامع و وافی ... اما بعد چنین گوید ... ابن محمد الخراسانی محمد ابراهیم الاصفهانی ... که این مختصریست موسوم به نخبه در واجبات ومهمات از فروع دینیه و آن مشتملست برچند مقصد .

انجام : مگرآنکه قادرنباشد برواجب که جایزاست.

[۴۴ - د]

بخط نسخ باعنوان شنگرف از ابوالهادی الشریف فرزند محمد مهدی یزدی که در روز آدینه ج ۱۲۵۱/۱ برای خود نوشته است.

کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.
۱۱۰ ص ۱۱×۱۷/۵ - ۱۴ س ۶/۵×۱۱ .

نزهة السرور

از معین یزدی است و رساله‌ایست آراسته با صنایع بدیعی مورخ ۷۵۷ (تاریخ یزد ص ۲۰۶ - دیباچهٔ مواهب الهی ص۱۲ - نسخهٔ دانشکده ادبیات درمنشآت شماره ۱۸۸ ج فهرست ص۴۸۸).

آغاز: بسمله . الحمدلله حق حمده والسلام علی خیرخلقه محمد ... درین مدت که تعاطی کئوس نشاط چهرهٔ روزگار برافروخته‌وتناول اقداح کامرانی خرمن عموم سوخته .

انجام: وشاخ کامکاری ساخته میگویند بیت :

چو یزدان برانچت هوی بوده‌اد
سر انجام این کار فرخنده باد

[۴۶ - ج]

شمارهٔ ۱۵ دفتراست وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن، ۳ ص ۲۶۵ پ - ۲۶۷ ر .

نژادنامه

رضاقلی هدایت در این نژادنامه از پادشاهان وفرمانروایان ایران پس‌ازاسلام در هجده طبقه یاد نموده ودرمقدمه از پنج طبقه پادشاهان باستانی یاد کرده است . در پایان آن « لختی از شمارهای سال تازی و کارهای سودمند یگهزاروده‌ویست واندسال گذشته (ازسال ۱ تا۱۲۷۳ هجری) آنان که بکارآید» نگارش داد .

آغاز: نژادنامهٔ پادشاهان ایرانی‌نژاد. بسمله . پاک‌شاهنشاهی‌راستایش که درکیهان کیاییش همتایی وانبازنی . وراد خدیویرا نیاز ونیایش که درگیتی خداییش انجام وآغازنه ... چنین گوید نگارندهٔ این‌نامه و گزارندهٔ این‌نامه که مرا دوستی ... برآن داشت تاچیزی‌تازه‌بیاید

بنگارم که چون روز گار پادشاهان ایران سپری شد آیا از تخمه و نژاد آن گروه کسی بپادشاهی و افسر دارائی رسید ... این نامه را نژادنامه نام نهادم .

انجام : و کشته شدن جماعتی کثیر ازطرفین در دریای هندوستان ۱۲۷٤ (حادثهٔ این سال درنسخه نیست) .

[۳۰۵ - ج]

بخط نستعلیق با عنوان و نشان شنگرف رضاقلی هدایت که در صفحهٔ عنوان می نویسد « هو . ژادنامهٔ پادشاهان ایرانی نژاد وسلطنت ایشان پس ازظهوردین اسلام ازتالیفات فقیرحقیر رضا قلی المتخلص بهدایت عفی‌الله عنه که باستدعای دوستی دانا تالیف کرده‌ام ودیباچه بپارسی‌صرف نوشته‌شد فی سنهٔ ۱۲۷٦ حرره مؤلفه» (49780) .

کاغذ فرنگی - جلد تیماج ضربی .

۱۵۹ گ ۱۴×۱۹/۵ - ۱۴ س ۷/۵×۱۳ .

نصائح الملوك و آداب السلوك

ابوالحسن بن محمد طاهر شریف عاملی سپاهانی نجفی دراین رساله عهد اشتر را در یك مقدمه و پنج باب ترجمه نموده و بنام شاه سلطان حسین حسینی موسوی ساخته است . مقدمه دارای هشت نصیحت وباب یکم دارای سه نصیحت و دوم دارای دونصیحت و سوم دارای سه نصیحت و چهارم دارای دو نصیحت و پنجمی دارای چهار نصیحت است و درسال ۱۱۱۸ بانجام رسید (سپه ش۲۹٤٦) .

آغاز: بسمله . حمد بیحد وثنای بیعد قادری را رواست که بمحض قدرت و بلاغ حکمتش فرمان مرحمت نشان بیان «ولقد کرمنا بنی آدم» را بنام نامی شریف نوع انسان .

انجام : این مجرم عاصی را بدعای خیر یاد آورندانه هوالقریب المجیب والحمدلله رب العالمین ... وآله الاقدمین اجمعین فی ۱۱۱۸ .

[۱۵۱ - ج]

شمارهٔ یکم دفتر ودرمتن، بخط نستعلیق سیدآقا محمدباقر تفرشی درروز دوشنبه ۴شوال ۱۲۷۷

ونشانها و عنوانها بشنگرف است، نسخه از محل هدیهٔ جناب آقای دکتر مصدق خریداری شده است (49763).

کاغذ سپاهانی نخودی - جلد تیماج سبز ضربی.

۱۴/۵×۷/۵س۱۷ - ۲۲×۱۴گ۷۲

نصاب الصبیان

بدرالدین ابو نصر مسعود(محمود)بن ابی بکر فراهی (م۶۴۰) ناظم نصاب الصبیان است که فرهنگی است عربی بفارسی و بنظم وبارها بچاپ رسیده است (مشار۱۵۸۰) آقای منزوی در کتاب فهرست فرهنگهای عربی بفارسی ص۸۴ در بارهٔ آن بررسی نموده است.

آغاز:

همی گوید ابو نصر فراهی
کتاب من بخوان گر علم خواهی
ناس انس و اناس آدمیان
پدر و مادر آدم و حوا

[۱۶۱ - ج]

شمارهٔ یکم دفتراست، بخط نسخ باشرح فارسی‌میان سطوروهامش، نوشتهٔ اسمعیل بن جمشید بیك ارمنی در۱۲۴۰، گ۱ پ - ۴۶ پ (9378).

کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنائی مقوائی.

۱۳×۶/۵س۸ - ۲۱×۲۱گ۴۰۰

نفائس الفنون فی عرایس العیون

مولیٰ شمس الدین محمدبن محمود آملی بنام جمال الدین شیخ ابو اسحق بن محمودشاه اینجوفرمانروای سپاهان وشیراز (۷۱۹-۷۵۸) این کتاب را ساخته‌است و آن دوبار بسال ۱۳۰۹و۱۷-۱۳۱۶ بچاپ سنگی رسیده است (مشار ۱۵۹۰ - طوس ۱۹۸:۳ - تاریخ مفصل ایران اقبال ص۵۲۵) درسال۱۳۳۸ خ هم چاپ شده‌است . آملی

آن را در۷۳۶ آغاز وپس از۷۴۲ بپایان رسانده است.

[۱۰ ـ ب]

بخط نستعلیق ، باعنوان شنگرف وسفید ، صفحات درجدول لاجورد و سرخ و زرپاشی شده ، دو صفحهٔ آغاز میان سطورزراندود، دارای سرلوحی در آغاز در زمینهٔ زر و آراسته بگل و بوتهٔ رنگارنگ، عنوانهای علوم‌درجدول‌درزمینه‌زر، تاریخ نوشتن‌آن ۹۸۴است، دوصفحه پیش‌ازکتاب‌آراسته بگل‌وبوته است،درآغازمجلددوم بجای عنوان دارد «رسالهٔ آداب المحبین درعلم تصوف‌مقالهٔ اولی‌در حکمت عملی مشتمل برسه علم اول درعلم تهذیب اخلاق» ودرست نیست (49745) .

کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی‌سوخت زرکوب ودرون سرخ زرکوب.

۴۷۴گ۲۲×۴۴-۲۵س۱۲×۲۲.

[۷۰ـ ج]

شمارهٔ هفدهم این دفتر فن دوم ازکتاب نفائس‌الفنون درعلم تفسیراست و«فی حقیقةالروح و القلب‌وعلم‌الموازنه» وبهمانگونه خط نسخ شماره‌های پیش ،گ۷۸ ر ـ ۹۵ر، پس‌ازین تا ۱۰۱رحدیث و معجزه‌است بهمین نسخ‌وبندی‌ازکنوزالرموزبخط نستعلیق.

نفس(رسالة...)

ترجمه‌ایست بفارسی ازبابافضل کاشانی از مختصر کتاب نفس ارسطـو بزبان عربی که هم این فارسی دوبار وهم متن عربی آن یکبار بچاپ رسیده است (ف۳۹۱ـ جلد دوم مصنفات کاشانی) .

[۷۲ ـ ب]

شمارهٔ یازدهم دفتر است ومورخ ج۱۲۹۴/۱،گ ۱۳۴ پ ـ ۱۵۶ر .

نقدالنصوص‌فی‌شرح‌نقش‌الفصوص

عبدالرحمن جامی شرحی بفارسی بر فصوص‌الحکم محیی‌الدین عربی بدین نام نوشته ودر۸۶۳ آنرا بانجام رساند و آن در بمبئی بسال ۱۳۰۶ در ۱۲۸ ص و سه بار دیگرهم بچاپ رسیده است (جامی حکمت ص۱۶۹ ـ مشار۱۵۹۵) اوشرحی‌نیز بعربی برفصوص دارد که در ۸۹۶ بانجـام رسانده است و آن با شرح عبدالغنی نابلسی بنام

جواهر النصوص فی حل کلمات الفصوص درچاپخانهٔ شرف موسی بسال ۱۳۲۳ بچاپ رسیده است.

[۲۰۲ - ج]

شمارهٔ سوم دفتراست ، بخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف، باحواشی «منه»که در۱۲۲۰در مراغه نوشته شده است وازمهرعلی نویسندهٔ شمارهٔ پیشین همین دفترست ، گ۱۱۵ پ - ۱۶۷ر .

نگارستان جوینی

مولانا معین‌الدین اسفراینی یزدی آوه‌ای جوینی عارف بدستورپدرخود وبنام استاد خود ابوالفتح هبة‌الله بن سعدالدین یوسف حمویی و بنام صدرالمسلمین وغیاث‌الدین محمدبن رشید الدین فضل‌الله بسال ۷۳۵ بپیروی از گلستان سعدی این کتاب را در هفت باب ساخته و بسلطان ابوسعید بهادرخان (۷۱۶ - ۷۳۶) ارمغان داده است .

(تاریخ مغول اقبال‌ص۵۲۵ و ۵۴۳ - فهرست فارسی اته ش ۷۵۵ - ریو ۷۵۴:۲ - ش۳۶ ج دانشکدهٔ ادبیات ص ۵۱۲) .

[۱۷۴ -ج]

بخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۱ ، ازدیباچه وپایان افتاده وچنین است:
آغاز : وانصاف اوبر بسیط زمین فایض شد .
انجام : حکایت یکی از مشایخ مریدان راگفت ... حکایت روزی‌امیرالمؤمنین علی.
ازکتابخانهٔ صنیع‌الدوله محمدحسن‌خان بوده است (49445)
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.
۱۳۴گ۱۱/۵×۲۰/۵ - ۱۷س۶/۵×۱۴/۵ .

نگارستان قزوینی

قاضی احمدبن محمدبن نجم‌الدین عبدالغفار جعفری فناری قزوینی در ۹۵۹ دردیبول هندهنگام برگشت ازحج این کتاب را بنام شاه تهماسب ساخته است وآن دربمبئی بسال ۱۲۷۵ در۴۳۰ ص وزیری بخط نستعلیق بچاپ سنگی رسیده است .

(استوری ۱۱۴:۱ و ۱۲۴۰ - طوس ۱۰۳:۳ - مشار ۳۴۷ - ش ۹۶ ب و ۱۹ ج

ادبیات ص۵۱۳ ـ ش ۷۲۴۸ سپهسالار ـ ذریعه ۳:۲۴۶ ـ ۲۴۷ ـ فهرست فارسی اته ش ۶۰۶ ـ ریو ۱:۱۰۶).

[۴۷ ـ ج]

بخط نستعلیق با عنوان و نشان شنگرف نوشتهٔ چاشت روزشنبه ۷ صفر۱۰۴۳، از دیباچه اندکی افتاده است ، خط دوست علی معلم نیز در پایان هست ، چند شعر بفارسی درپایان نسخه آمده است ، یادداشت تملك ۱۳۴۰ درآغاز دیده میشود ویادداشتهای مورخ ۱۳۴۷ درانجام (49115).
کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.
۲۲۵گ۱۸×۲۴ ـ ۱۷س۱۳×۱۷ .

نماز جمعه (بیان حکم...)

در این رسالهٔ فارسی پیش از ورود در اصل مطلب چهارده بحث است . درآن برخی از فقیهان بزرگ شیعی از قاضی‌نورالله وشیخ حسین گویا پدرشیخ‌بهائی یادشده است . مؤلف این نماز را در زمان غیبت حرام میداند .

آغاز: بسمله . بعد ازسپاس وستایش بی‌قیاس حضرت واجب الوجود ومفیض‌الخیر والجود ... بدانکه این مختصریست در بیان حکم نماز جمعه درزمان حضرت خیرالبشر واوصیای مطهر وزمان غیبت ایشان که حسب الاستدعای بعضی‌ازاخوان حقیقت و خلان طریقت‌نگاشته.

انجام : موافق حکم الله تعالی آن مفاسد رفع شود . هذا . والسلام علی من اتبع الهدی وصلی‌الله تعالی علی‌النبی وآله ... باطنا وظاهراً.

[۸ ـ د]

شمارهٔ یکم دفتر و بخط نستعلیق مانند شمارهٔ دوم ازسدهٔ ۱۱، باعنوان شنگرف، گ۳پ ـ ۱۹ر (39527).
کاغذ سپاهانی ـ جلدمقواعطف میشن.
۹۶گ۱۲×۱۹ ـ ۱۵س۷/۵×۱۲ .

نوادرالحکایات وغرائب‌الروایات

از عبدالنبی‌بن خلف فخرالزمانی قزوینی زندهٔ در ۹۹۸ـ۱۰۴۱ است‌ونسخه‌ای

ازآن‌را ریو(۱۰۰٤ ش Or1874) شناسانده که نخستین صحیفه از پنج صحیفهٔ آنست (نیز استوری ۱ : ۸۱۱) او درمجلس دوم باب یکم صحیفهٔ نخستین از خود نام میبرد ومی‌نویسد که من این کتاب را درسال ۱۰٤۱ است که می‌نویسم وبنام خداوندمیسازم وآن را درپنج صحیفه هریك دردوازده‌باب وهربابی دردوازده حکایت گذارده‌ام باب یکم دوازده مجلس دارد . نسخهٔ ما مانند نسخهٔ موزهٔ بریتانیا همان کتاب یا صحیفهٔ نخستین است و فهرست‌آن هم در آغاز دیده میشود . دراین کتاب داستانهای شگفت پیامبران وامامان وشاهان وفرمانروایان‌آمده است.

انجام نسخهٔ ما : باب اول صحیفهٔ نخستین در بیان حکایات نادره حفظ حمایت آفریدگار مربندگان خود را .

انجام : درباب‌دوازدهم‌صحیفهٔ‌ثانی این کتاب سراسرانتخاب‌بدستور مذکور از تداوی اطبا ومعالجات شگرف ایشان را چه مشهور وچه غیرمشهور مرقوم‌قلم شکسته رقم‌خواهد گردانیدانشاءالله‌تعالی. تمام شد این کتاب انشاءالله اول کتاب ثانی در بیان فضائل امیرالمؤمنین افتتاح اومیشود (الحمدلله اولا وآخرا فی پنجشنبه بیست‌وچهاررجب سنهٔ ۱۲۸۷) .

[۵۵ ـ ب]

نسخ پنجشنبه ۲۴رجب ۱۲۸۷، با عنوانهای شنگرف و دربرخی جاها عنوان سفید گذارده شده است (72371) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی ضربی مقوائی .

۳۱۷گ۲۱×۳۵ ـ ۲۷س۱۱×۲۳ .

وجودیه

از سید علی همدانی رساله ای بدین نام یاد شده است (گفتار حکمت درمجلهٔ یغما ص۳٤۱ ش ۸ س٤) دونسخه‌ای ازآن در فهرست فرهنگستان تاشگند (۲٤۹:۳) شناسانده شده است .

آغاز: رسالهٔ وجودیه آقاسیدعلی . حمد بی‌غایت آن قادرحکیم‌را که آثارصبح‌جهان‌از قعر چاه ظلمت آباد عدم برآورد .

انجام : که بخود درنگری ورنه زسرت تا قدمت اواست .

[۱۹۹ ـ ج]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نسخ بانشانه شنگرف سدهٔ ۱۳ق ۲۳پ ـ ۲٦ر.

وصف کالسکهٔ بخار

قصیده‌ایست ازمجدی دروصف ماشین راه‌آهن وستایش شاه .

آغاز: دروصف کالسکهٔ بخار وستایش سلطان اسلامیان‌پناه ...

زهی جهندهٔ فرخندهٔ دونده ترن

که‌چون‌شهاب‌نورده‌بصدشتاب‌ترن

بانفصال بود هریکی از او واگن

ولیك هست بهنگام اتصال ترن

انجام :

ز بهر جان و تن هردواز گزندوعنا

دعای مجدی و حفظ خدای بادمجن

عدد ابیات ۱۲٦ بتاریخ ۱٦ شهرمحرم الحرام سنهٔ ۱۳۱۸ در سنندج نوشته شد (مجد) (بامهر: ملك‌الکلام ۱۳۱٤).

[۲۷۷ـج]

بخط نستعلیق باحواشی لغوی نوشتهٔ ۱٦ محرم ۱۳۱۸ (44493) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزمقوائی تازه.

٦گ۱۴/۵×۲۰ ـ ۱۳س۹×۱۴/۵ .

هادیهٔ قطب شاهی در استخراج آیات کلام الهی

محمد علی کربلائی شاگرد محمد ابن خاتون عاملی هنگامی که نزد هو تفسیر و حدیث میآموخت دریافت که پیدا کردن آیات قرآن دشوار است و بدستور او این کتاب را نوشته و بنام عبدالله قطب شاه پادشاه گلکنده (۱۰۳۵ ـ ۱۰۸۳) ساخته و دردیباچه قواعدی چند آورده است . نام کتاب دردیباچه «هادیهٔ قطب شاهی در استخراج آیات کلام الهی» میباشد . اوسوره ها را باحروف برمز نشان میدهد و نشان جزو وحزب را پس از آن میآورد و همهٔ اینها در نسخهٔ ما بسرخی آمده است . کتاب دو بخش است درنخستین آغاز هر آیه ودردومی پایان هر آیه‌ای بدست میآید . (استوری ۱:۵۱ و ۱۲۲۵).

آغاز افتاده: هوس وهوا بروضهٔ رضا سیدنا ... محمد ... امابعدچنین گوید ... محمدعلی کربلائی که چون برهمنونی ... محمدالمشتهر بابن خاتون العاملی.

انجام : ولایحیی ل ب ر اعلی .

[۱۸۸ ـ ج]

بخط نسخ است با نشان وعنوان شنگرف و در ۱۲۷۴ نوشته شده است . از آغاز یك برگی افتاده است (43037) .

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی گرد مشکی ومقوائی.

۱۵۵ گ ۱۴/۵×۲۱ ، ۱۹ س ۸×۱۵.

هدایة المرام

حاج محمد کریم خان بن ابراهیم کرمانی پس از نوشتن جامع در فقه بزبان عربی این رساله را بزبان فارسی درسه جزء (طهارت ـ نماز ـ روزه) نوشته است (فهرست احسائی ۲:۲۲۲).

آغاز: بسمله . حمد خدای را سزا است که پرورندهٔ عالمیان است... وبعد چنین گوید ... کریم بن ابراهیم .

انجام : وجمیع مؤمنین ومؤمنات را والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمدوآله الطاهرین.

[۲۱۹ - ج]

شمارهٔ دوم دفتراست وبهمان خط نسخ محمد جوانرودی در ۱۴محرم ۱۳۸۳، ص۱۰۵-۴۲۱.

ینبوع الحیات

ازبابا افضل کاشانی است (ف۳۹۸و۲۵۶۲).

[۷۲ - ب]

شمارهٔ هفتم دفتر است (گ۱۰۶ پ - ۱۲۶ر) مورخ۲۴ع۲/۱۲۹۴.

بخش دوم

کتابهای عربی

آداب السلوك الی حضرة مالك الملاك و ملك الملوك

این رساله از ابی‌الجناب نجم‌الدین احمدبن عمرطامه کبری خیوقی خوارزمی است در ۲ باب.

باب ۱ : بیان السفر القلبی الروحانی (یك‌فصل).

باب ۲ : بیان سفر القوالب والاشباح (سه‌فصل).

آغاز: بسمله. الحمدلله العلیم الکریم الذی یسیرعباده فی الافاق...

وبعد فاعلم یاعبدالله انك مسافر الی‌الله.

انجام: وباجابة العبد جدیر.

[۲۰۲ - ج]

این نسخه شماره ٦ دفتر است و نویسنده آن‌کتاب را بخیوقی نسبت‌میدهد، ف ۳۵۳پ ۳۵۸ر.

آداب‌المتعلمین

این رساله را باین نام از خواجهٔ طوسی دانسته‌اند (ف۲۱۱٤) ولی همان تعلیم المتعلم طریق التعلیم شیخ برهان‌الدین زرنوجی حنفی در گذشتهٔ ۹۵۱ است که نام دانشمندان سنی را ازمیان‌آن برداشتند ودگرگونش ساختند وبرنگ کتابی شیعی درآوردند (ذریعه ۱:۲٦و۲۸- ادبیات ص۸- چلبی ۱:۲۹٦ - معجم المطبوعات ص۱۱و ۹٦۹- التعلیم علی رای‌القابسی ص ۲۱۸ - نسخهٔ شمارهٔ۳/۲٦۲۵ دانشگاه- چاپ شده درجامع‌المقدمات ومجلة معهدالمخطوطات‌العربیة مجلد۳ جزء۲ ص۲٦۷-۲۸٤).

[۳۷ - ج]

این نسخه شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نستعلیق ریز سدهٔ ۱۱ در شش صفحه و پنج صفحهٔ آن جلیپا است، ۳ پ - ٦ ر (53002).

کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی .
۱۴۴گ ۱۰×۲۴ ، ۲۴س۸×۳ .

اثبات الواجب القدیم

ازجلال‌الدین محمد دوانی است ونسخه‌ای از آن بشمارهٔ ۱۲۵۷/۷ در کتابخانه دانشگاه هست (ف۱۲۲و۲۱۲۰) .

[۳۰۱ - ب]

این نسخه شمارهٔ ۴ دفتر است وبخط نستعلیق ص۹۳۶/۲ درکاشان میباشد، گ۱۵۰ پ - ۱۶۸ر.

الاثنی عشریة

ازشیخ بهائی‌است که درآن بروش دوازده گانه ازحج گفتگو نمودودر۱۰۲۷ بپایانش رساند (ف۱۷۵۸) .

آغاز: بسمله وبه‌نستعین . الحمدلله‌علی‌آلائه ... وبعدفیقول ... محمد المشتهر ببهاء الدین العاملی . . . هذه رسالة اثنا عشریة یتلوعلیك مناسك حج التمتع علی نهج قریب اثنی عشری ... علی‌منوال رسالتی الاثنی عشریة فی فقة الصلوة .

انجام : فان ذلك راجع الی تعظیم صاحب البقعة سلام‌الله علیه‌وآله الطاهرین .

[۲۱۷- ج]

این نسخه شمارهٔ ۳ دفتراست ،گ ۳۴ ر - ۴۴ ر.

الاثنی عشریة

از سید محمد باقرداماد استرابادی است وچند مسئله فقهی وفلسفی درآن‌است (ف۱۷۶۰) .

[۱۰ ـ د]

این نسخه شماره ۳ دفتراست وبخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ، با حواشی استعلیق ریز که پاره‌ای از آنها نشان «منه مدظله العالی» دارد، ونشانهٔ بلاغ نیز درهامش هست، مانند نسخهٔ دانشگاه تامسئلهٔ ۵ است وبدینگونه : «فکل عبادة مشترطة باستدامة» انجام میابد،گ ۲۸ پ ـ ۱۲۳ پ وافتادگی دارد، از صفحهٔ عنوان نسخه هم برمیآیدکه درزمان داماد وگویا بدست یکی ازشاگردانش نوشته‌شده است .

اجوبة مسائل السماکی

پاسخهاایست که شهید ثانی بپرسشهای فقهی سید شرف‌الدین سماکی داده‌است (طوس ۲:٤٨ش١٥٩).

آغاز: بسمله . الحمدلله حق حمده ... اللهم اهدنا لما اختلف فیه من الحق ... فقد وصلت رسالتك ایهاالمولی الجلیل الفاضل ... المشتملة علی الاسئولة الثلاثة وطلب‌الجواب عنها .

انجام : مع‌اصالة برائة من ذلك لیس بجید فحمله علی الامرین هو الوجه (هذاآخرماوجد بخط المصنف رحمه‌الله) .

[۲۲۸ ـ ج]

این نسخه شمارهٔ ۴ دفتراست،گ ۴۵ پ ـ ۵۳ پ.

اجوبة مسائل المازحی

پاسخهاایست که شهید ثانی بپرسشهای‌فقهی شیخ احمد مازحی عاملی‌داده‌است (طوس ۲:٤٨ ش١٦٠) .

آغاز: بسمله . وهوثقتی . الحمدلله‌الذی عم عباده بالنوال ومنحهم‌من مواهب کرمه بغیرسئوال .

انجام : واغفله‌آخرون وحققناه ذلك فی محله .

[۲۲۸ ـ ج]

این نسخه شماره ۵ دفتراست،گ ۵۴ پ ـ ٦٦ر.

الاحادیث القدسیة

حدیث قدسی آنستکه گوینده آن را بخداوند نسبت دهد واینگونه حدیثها را عارفان ومحدثان سنی وشیعی آورده‌اند (منزوی ۱:۱۳۱) .

[۷۰-ج]

درشماره‌های ۱ (گ ۱ پ - ۷ ر) و ۵ (گ ۲۱ پ - ۲۴ پ) این نسخه ازاحادیث قدسی آمده است، نخستین بروایت ازامام صادق میباشد دربارهٔ خطابهائی که خداوند درشب معراج با پیامبر کرده است وهمه آنها به «یااحمد» آغازمیشود ، دوم آن روایتهای گوناگونی است که از معصومان آمده است.

احداث المجنب فی اثناء غسل الجنابة

رساله‌ایست از شهید ثانی که در جزو ده رسالهٔ او (ص۳٤ - ۵۰) بچاپ رسیده است .

[۲۲۸-ج]

این نسخه شمارهٔ ۴ دفتراست، گ ۳۲ پ - ۴۴پ .

اختصار القانون

دراین کتاب از قانون ابن‌سینا گزین شده است ومؤلف آن چنانکه از ستایشی که نویسندهٔ نسخه از او درآغاز میکند وهمچنین ازستایشی که همو درآغاز مسالك البغیة الی مدارك المنیة از مؤلف آن میکند و از مقایسهٔ القابی که در این دوستایش آمده‌است برمیآید، باید عزالملة والدین وزین‌الاسلام والمسلمین الکشی‌شافعی ثانی ومفتی فریقین باشد . ازهمین ستایش ونیزازسخن نویسندهٔ نسخه در پایان آن برمیاید که مؤلف در۶۸۹ زنده بوده است . این کشی باید همان شمس‌الدین کشی (م۶۹٤) استاد پزشکی قطب شیرازی باشد (دیباچهٔ تبصره ص۱۲ - دیباچهٔ درةالتاج ص‌دج۱- شدالازار ص۱۱۰و۴۹۲- یادگار س۲ ش۲ص۵۹) .

آغاز: بسمله . رب وفق لاتمامه. قال مولانا الصدر الاعظم والحبر المعظم مفتی الفریقین امام المذهبین کشاف المشکلات مفتاح المعضلات بقیة السلف استاد الخلف قدوة اهل الحق حجة الله علی الخلق مبین حقایق الفروع والاصول مقرر دقائق المعقول والمنقول افضل المتاخرین مکمل علوم الاولین والآخرین عز الملة والدین زین الاسلام والمسلمین اخ الملوك والسلاطین سر الله فی الارضین صاحب البیان والمعانی الشافعی الثانی مدالله ظلال جلاله و ادام علی العالمین جلباب فضله و افضاله : الحمدلله الذی جعلنا لنعمائه ذاکرین ولجزیل عطائه شاکرین . والصلوة علی افضل انبیائه محمد المصطفی و علی آله الطاهرین . اما بعد فقد سالنی بعض المختلفة الی الاعزة علی اختصار القانون المعزو الی الشیخ ابی علی رحمه الله فاختصرته اختصاراً یجمع الی الشرح الایجاز والی الایجاز مایضاهی الاعجاز وقد انهیت الکلام فی التحقیق نهایته و بلغت البحث غایته ولم آل فی التنصیص علی مواقع الاشکال و مواضع الاعضال ثم اتیت بما هو اقطع للنزاع و ادفع للدفاع والبراهین العقلیة فی کل ذلك عصام ابحاثنا وعمادها والیها استنادها والفطن بما سلکناه من الاختصار یرجع فی کل مطلب الی یقین ومعقل فی التحقیق حصین فاما البلید فلایزداد بالاطناب الا تدوخا وتدهشا وتحیرا وتوحشا. والیه المستعان و علیه التکلان . بسمله . وبه نستعین وعلیه نتوکل رب وفق لاتمامه . الفصل الاول من التعلیم الاول فی حد الطب وموضوعه الطب علم یعرف منه احوال بدن الانسان من جهتی الصحة و الزوال عنها لتحفظ حاصلة وتسترد زائلة.

انجام : الفصل التاسع والعشرون فیما یبداء به من العلاج ... و اذا اجتمع المرض والعرض بدیء بعلاج المرض الا ان یغلبه العرض کما مر (تمت کتابته بحمدلله و حسن توفیقه فی الثامن و العشرین من شوال سنة ست عشرة وسبعمائة علی یدی . . . مسعود بن محمد الحلی ببلدة

نیسابور حفت بالسرور والحبور ـ وکان قد کتب مولانا الاعظم جمال الملة و الدین فی آخر النسخة التی قرأها وانتسخت هی منها : تمت قرائة عندالمصنف سلمه‌الله فی‌اواخر جمادی الاولی سنة خفط (٦٨٩) هجریة وجمیع‌الحواشی مکتوب من لفظه ـ قابلتها مرة اخری بکورة بخاراصانهاالله عن‌الافات فی شهورسنة اربع واربعین وسبعمائة) .

[۹۰ ـ ج]

شمارهٔ یکم دفتریست که دارای پنج رساله است و همه‌آنها بیك خط نسخ‌است، باعنوانهای درشت‌تر وبانشانه‌های شنگرف وباید همه ازمسعودبن محمد حلی باشدکه این شماره (۱ پ ـ ۹٦ ر) را درنیشابور در۲۸ شوال ۷۱٦ نوشته است واوشاگرد مؤلف رسالهٔ یکم و پنجم است . بجز شماره ۴ همه حواشی دارد وحواشی شمارهٔ یکم ازنسخهٔ خود مؤلف آورده شده است.

درگ ۱ ر مهر : «علی‌بن موسی‌الرضا ۱۰۷۸» دیده میشود ونیز:

••••••

متوارث الامراض عد حروفها بنساجمد

وحروف‌جبرحج‌وج‌تلك‌التی‌تعدی‌الجسد

(برص ، نقرس ، سل ، استسقا ، جذام ، بخر ، رمد ، حصبه ، جدری) .

••••••

هرچند گهی این فلك میناگون — ازخاك‌بچرخ برکشد جسمی‌دون

مارا بجزازنظاره‌ای نیست‌کنون — یاخودفلك‌ازپرده‌خروشیده‌برون

••••••

اگرتوبرفکنی‌درمیان شهر نقاب — هزارمؤمن‌ومصلح‌درافکنی‌بعقاب

درگ ۹٦ پ :

جانانهٔ من سبوس و بوزانهٔ من — کماری مکنی‌برون‌شو ازخانهٔ من

دارد دو نغوله‌ای میان هردو — کس فرق‌نمی‌کند بجز سایهٔ من

••••••

نی‌همچومنست عمربابادی خیزه — نی همچوتوئی بروزگاری خیزه

من خاك توام بیش مده بربادم — ترسم که میان ماغبار خیزه

••••••

درگ ۱۱٦ ر آمده :

تو خواهی بی عنایت باش وخواهی عاطفت‌فرما

مرا با بندگی کار است و در اخلاص افزودن

.....

با ماه ترانسبت عاقل نکند هرگز — کو عمر بکاهاند تو عمر بیفزائی
گر هجر تو شد مانعة الجمع چه باك — دل مانعة الخلوست باری زغمت

.....

حدیث لعل تو می‌رفت در حدود یمن — عقیق را ز حیا سرخ گشت نشان

.....

کفی سلوة الاحزان خلوة ساعة — بکتب تری فیها عویص المسائل
جلیس کما ترضی فصیح وساکت — کلیم بما تهوی مجیب وسایل

.....

درگ ۱۱۵ ر آمده :
ولادت فرزند فخرالدین علی انبته‌الله نباتا حسنا شب پنجشنبه بیست‌وهفتم ربیع‌الآخر سنهٔ اربعین وثمانمائه الهجریة .
درگ ۱۱۶ پ آمده :

.....

من ببردع و از بدخشان مدامع سوی روم
کاروان لعل میراند قطار اندر قطار

.....

در حیرتم ز مدعی نادرست‌مهر — تا مهر عشق بردرم او چه‌میکند

.....

چشم فلك ازجور تو بگریست مگر — پیداست که عمر آدمی چیست مگر
خالق شودت خصم چو خلق آزاری — چون میدانی که خصم تو کیست مگر

نیزدر گ ۱۱۶ پ آمده : لمولانا الاعظم شمس‌الحق والدین البخاری اعلاالله درجاتجنانه:

فمن قال دارالخلدقروین بابها — فلا تنکرن ما یدعیه و داره
وقدقال خیر الخلق ان جنانها — علی طیبها محفوفة بالمکاره
و ما ماؤه الا کنار حباحب — فهل عاقل یعشوالی ضوء ناره
فمن رام سکناه لفقه یجیده — فانا ترکنا خمره لخماره

للصاحب الاعظم علامة الامم شمس‌الملة والدین طاب رمسه فی مرثیة نجم‌الحق والملة والدین البخاری قدس‌الله سره:

ثابت بدیم برفلك فضل چندگاه — دیو اجل گریخته اززخم رجم‌ما
براین مغاك جمع‌شده‌خوش برآمده — ناگاه درمیانه فروریخت نجم ما

نیز درگ ۱۱۶ پ آمده :
للسید السند فخرآل طه علاءالحق والدین‌البخاری قدس‌الله سره فی مرثیته :

انا‌ان نجم‌الهدی‌قدتلوی واو — دی به الآن ریب المنون .
فضل‌الوری بعد فقد انه — جمیعا وبالنجم‌هم یهتدون

درگ ۱۱۸ ر آمده : «صاحب هذه‌النسخة الشریفة المسمی بمسالك العبدالضعیف‌الراجی‌حافظ الشافعی» ، نیز:

.....

هندوی فضل گفته است درجواب فخرالدین شاعر .

باگوی گفت چوگان چون‌من کنم اشارت
گر عاشقی بسردو بگذار سرکشیدن

جواب

خاك زمین میدان بوسید گوی و گفتا
ازدوست یك‌اشارت واز ما بسر دویدن

.....

رقیب گفت بدین در چه میکنی شب و روز
چه می کنم دل گم کرده باز می جویم

.....

تربیت مشتری گر نکند طالعت بخت نبیند بخواب چهرهٔ نیك‌اختری
هندوی‌هفتم‌سراچاوش‌ایوان‌تست ورنه کجا یافتی مرتبهٔ برتری

مهر «نصرالله» و «الراجی‌نصرالله» در ۲۰۹ پ هست . این مجموعهٔ نفیس از آغاز سدهٔ هفتم است وچنانکه می‌بینیم تاریخهای ۷۱۶و۷۴۴ و۸۴۰ و ۱۰۷۸ درآن دیده میشود . خبری از پیامبر وعلی وجعفرصادق وشعرهائی از علی وزین‌العابدین درگ ۱۱۶ و۱۱۸ر و پ وهمچنین نکاتی ادبی وطبی‌در بسیاری ازبرگها آمده است.

کاغذ سمرقندی نخودی - جلدتیماج تریاکی درون سرخ زرکوب مقوائی فرسوده.
۲۰۹گ۱۲×۲۴ — ۲۱س۶/۵×۱۸/۵.

اختیار مصباح‌السالکین لنهج‌البلاغة

ابن میثم بحرانی بنام اختیار مصباح‌السالکین‌لنهج‌البلاغة ازشرح‌بزرگ خود برنهج البلاغة سید رضی موسوی بغدادی این گزارش کوچك را گزین نموده است (سپه ۲:۵۱ ـ ۱۲۶ ـ منزوی ۲:۱۵۰ ـ طوس ۵:۱۱۵).

[۵۹ ـ ج]

این نسخه بخط نستعلیق‌است باعنوانهای شنگرف ، درروز چهارشنبه ۲۸شوال ۱۰۷۷ه‌لاءالدین‌بن رستم رودباری آنرا نوشته است (۵۰۵۹۹) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی مقوائی‌فرسوده.
۱۸۵گ۱۴/۵×۲۵ - ۲۲س۷/۵×۱۸/۵.

الادلة الاربعة (رسالة فی...)

علی‌بن محمدعلی، گویاطباطبائی نگارندهٔ ریاض‌المسائل، دراین‌رساله‌میخواهد

ازادله اربعهٔ فقه بحث کند مگر اینکه درنسخهٔ ما جزاز «کتاب» گفتگو نشده است .
ازملامحمد صالح مازندرانی وحاشیهٔ معالم او در آن یادشده‌است .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد فیقول ... علی‌بن محمدعلی اعلم ان الادلة عندالاصحاب اربعة .

انجام: ان هذا القید له مدخلیة فی‌السبب .

[۳۹ ـ ب]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نستعلیق نظام حسینی در۱۲۵۶، حاشیهٔ «منه‌رحمه‌الله‌تعالی»دارد، ۴ ۲۲۷ پ ـ ۳۲۹ر، ۴۹ س ۱۵×۳۵ .

الادویةالمرکبة(رسالةفی...)

خلیل‌الله‌بن حسن‌بیك گونابادی‌نویسندهٔ نسخهٔ الموجز قرشی (۱۳ـد)این‌رساله را در ۱۲ فصل مانند ذیلی برآن نوشته وآنرا درنیمه‌های ع۱۱۱۲/۲ بانجام رساند

آغاز: بسمله وبه ثقتی . امابعدالحمد والصلوة فیقول العبد . . . راقم هذه الرسالة خلیل‌الله الجنابدی انی لما فرغت من کتابة هذاالکتاب رایت ان‌اجمع‌نبذا من‌القرابادینات التی اهملها المصنف واضیف‌الیها ما ذکرالشارح الافسرائی فی شرحه المسمی بحل‌الموجز.

انجام: سمك طری مشوی و کباب ولیکن هذا ماارد‌ناه فی هذه الرسالة و من اراد الاستقصاء فی الاطلاع علی باقی الادویة المرکبة فلیرجع الی القرابادینات المؤلفة فی هذا الفن الشریف و انا الواثق بالله ... ابن حسن بیك خلیل‌الله الجنابدی . قدوقع الفراغ من‌تألیف هذه الادویة المرکبة فی اواسط شهرربیع‌الثانی سنة ۱۱۱۲ .

[۱۳ـد]

شمارهٔ دوم دفتراست و بخط خود گونابادی، ۴ ۱۷۶ پ ـ ۱۸۴ پ، پس‌ازاین تا ۴ ۱۹۳ ر پراکنده‌ها است.

الادویة المفردة

دراین رساله از «ادویهٔ مفرده ومسهله» در دو بخش بترتیب ابجدی بحث شده و دانسته نشد از کیست و گویا ازنجیب‌الدین سمرقندی باشد.

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... ذکر الادویة المفردة المستعملة وذکر خواصها وافعالها المنسوبة المشهورة بها. حرف الالف اکلیل الملك حاریابس فی الاولی محلل للاورام خاصة فی الاعضاء العصبانیة منضج مقول لجمیع الاعضاء.

انجام: رمان حلوه بارد رطب فی الاولی. وتطفئة الحرارة. والله اعلم بالصواب.

[۹۰ - ج]

شمارهٔ سوم دفتر است و در ص ۹۸ ر - ۱۱۳پ.

الاذان (رسالة فی...)

جامی بن کمال‌الدین قراتکینی دراین رساله از «اذان» گفتگو نموده است.

آغاز: بسمله. و به نستعین. اذان من الله للمؤمنین بان یحمدوا کلهم مؤمنین ... اما بعد فیقول ... جامی بن کمال‌الدین القراتکینی ... ان الاذان اعلام من المؤذن للمسلمین الی اتیان علی ماهو سبب لهم للنجاة. فاردت ان اشرح للاذان.

انجام: ومن انکره یاثم بترك قبوله.

[۲۵۱ - ج]

شمارهٔ ۱۷ دفتر است، بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳، عنوان و نشان شنگرف، ص ۳۵۸پ - ۳۸۴ر.

الاربعون حدیثا

ازشیخ بهائی است و درف ۱۰۶۶ شناخته شده‌است، نیزذریعه ۴۲۵:۱.

[۵۲ - ج]

نسخ با عنوانها و نشانهای شنگرف سدهٔ ۱۱، آغاز و انجام افتاده ، حواشی دارد بخط نستعلیق (53000) .

کاغذ فرنگی جلدتیماج تریاکی ضربی.

۲۰۲ص۱۵×۲۴ - س۷/۵×۱۵/۵ .

[۲۸۴ - ج]

نسخ با عنوانها و نشانهای شنگرف ازمحمدباقربن حاجی‌جمال شولستانی در۱۰۸۳/۱ع۱، برگ یکم تازه است (44780).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سوخت آراستهٔ مقوائی فرسوده.

۲۱۰ص۱۱/۵×۲۰ - ۱۶س۶/۵×۱۲/۵ .

[۳۶ - د]

نسخ باعنوانها و نشانهای شنگرف،حواشی نستعلیق،ازسدهٔ ۱۱،شعرهائی بفارسی‌ازفائض واوحدی وفهرست همین اربعین درپایان هست (53058) .

کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج قهوه‌ای وسرخ مقوائی .

۱۵۵ص۱۱×۱۸ - ۱۷ س۶×۱۲ .

الاربعون حدیثا

دراین «اربعین» چهل حدیث دربارهٔ «فقر» روایت شده و باید از یکی ازعارفان آغازسدهٔ ششم باشد .

آغاز: اخبرنا الشیخ الامام الزاهد العالم ابوسعید احمدبن الحسین الطوسی بمکة فی حرم‌الله تعالی بباب الندوة سنة اربع وخمسمائةقال الشیخ عبدالملك‌بن‌احمدالمغازی قال اخبرنا الشیخ ابوبکراحمدبن عبدالله الاحوس (؟) الطبرانی بطبرستان قال اخبرنا ابوبکر مسلم‌بن غالب‌بن علی‌الرازی قال اخبرنا ابونصرمحمدبن اسمعیل‌بن‌یوسف‌بن یعقوب‌النسفی قال اخبرنا حناره (؟)بن مروان الحمیصی‌قال‌الحرث‌بن اخت سعیدبن‌جبیررض‌الحدیث‌الاول‌عن‌انس‌بن مالك رض قال‌رسول‌الله ص اوحی‌الله تعالی الی موسی بن عمران یا موسی ان عبادی لوسألنی الجنة بحذافیره لاعطیته .

انجام : الحدیث الاربعون قال رسول الله ص الخیر ینقسم علی ثلثة اقسام اولها الفقر ثم العلم ثم الزهد ... فهذه اربعون حدیثا عن رسول الله فی حق الفقراء من امته المقتصدون بسننه نفعنا الله تعالی بهم و کتب لنا معهم اوفر حظ و نصیب.

[۷۰ - ج]

شمارهٔ هفتم دفتر است و بخط نسخ باعنوانهای شنگرف سده ۱۱، گ ۴۰ پ - ۴۳ پ.

الاربعون حدیثا

از مولی عبدالله شوشتری است و در نسخهٔ ما درست مانند همان اربعینی است که از شیخ عبدالصمد دانسته شده است (ف ۱۰۶۹).

[۵۰ - د]

این نسخه شمارهٔ دوم دفتر و در آغاز و انجام درست مانند نسخهٔ دانشگاه و بنسخ باعنوانهای شنگرف و نویسندهٔ آن علی بن علی فقیه فرزلی شامی عاملی است که آن را در طوس در چاشت روز آدینهٔ چهارم ذی‌حجه ۹۸۲ از روی نسخه مؤلف آن که «ملا عبدالله الششتری» مینامد نوشته است و شاید همان باشد که تهرانی دیده و در ذریعه از آن یاد کرده است ، گ ۳۸ پ - ۷۱ پ ، از گ ۷۲ ر تا ۹۹ پ مناجات و خبر است .

الاربعون حدیثا

از شهید اول است که بچاپ هم رسید (ف ۱٤٤۰)

[۵۰ - د]

شماریم یکم دفتر است و بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف که علی بن علی فقیه فرزلی عاملی شامی در طوس در آغاز روز آدینه ۲۷ ذی‌قعده (نوروز) سال ۹۸۳ آن را نوشته است ، زین‌الدین بن محسن در ۱۹ رجب ۹۸۳ باواجازه قرائت داده که در پایان همین نسخه آن را بخط مجیز می‌بینیم ، گ ۹ پ - ۴۷ پ . برگ ۱۰ تازه است . پیش از این در گ ۳ ر - ۷ ر دنبالهٔ حدیث ۳۳ تا پایان اربعین دیگر یست که همو آن را در طوس در روز ۲۳ ذی‌قعدهٔ ۹۸۲ نوشته است و پیدا است که گردآورندهٔ آن شیعی (53005).

کاغذ سپاهانی نخودی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوائی.

۱۵۸ گ ۱۱×۱۷ - ۱۸ س ۹×۱۳.

ارشاد الاذهان الی احکام الایمان

ازعلامه حلی است که برای پسرخود نوشته است (ف۱۷۷۱).

[ج - ۳۴]

بخط نسخ باعنوانهای شنگرف، ازسدهٔ ۱۲ ، حواشی دارد بانشانه « ع ل رحمه‌الله»وجزآن ، مجلد نخستین است ، فهرست کتابهای‌ارشاد وطریق تعلیم فخرالمحققین پسرعلامه وپراکنده‌های‌دیگری در ۱ ر و ۲ پ دیده میشود ، نسخه را مهدعلیا برای مدرسهٔ خود درارگ در پنجشنبه ۱۸ ع۱/۱۲۷۲ وقف نمود (9355) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سبزضربی مقوائی .

۱۰۰گ۵/۱۷×۲۵- ۱۵س۵/۹×۱۵۵.

[ج - ۴۱]

بخط نسخ با عنوانهای شنگرف که صفی‌الله بن عطاءالله جوشاهستانی در۱۰ محرم ۱۰۳۶ آنرا نوشته‌است، حواشی دارد بانشانه‌های «ع‌ل» وجزآن ، محمدقاسم‌بن ملامحمود سلمانی‌گیلانی در۱۲۲۴ مالك آن بوده است (خط ومهر او درپایان) برگ ۱ تازه است (49516).

کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی زرکوب مقوایی

۲۴۳گ۵/۱۷×۲۵ - ۳۰س۵/۷×۱۵/۵ .

[ج-۲۸۷]

بخط نستعلیق، باعنوانهای شنگرف که محمدشریف سپاهانی‌درسدهٔ ۱۱آنرا نوشته‌است، بلاغ‌قرائت وحواشی دارد.

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی گرداگردآن سرخ ومقوائی.

۱۸۰گ۱۴×۲۱ - ۱۵س۸×۱۴.

[ج - ۳۴۵]

بخط نسخ باعنوان شنگرف نیمهٔ روز سه‌شنبه ۱۲ شوال۹۷۱، وقف حاجی‌محمدمهدی و حاجی محمدحسین دوصی حاج زین العابدین مثقالی فروش باصوابدیدمیرسیدمحمد شاه شاهانی درآغازدههٔ ششم سدهٔ دوم هزارهٔ دوم، ۷ برگ آغازتازه‌است ، حواشی «ع‌ل» دارد (58079).

کاغذسپاهانی - جلدمقوای‌آراسته.

۲۹۴گ۱۹×۲۵ - ۱۲س۱۰×۱۵.

ارشادالقلوب الی الصواب المنجی من عمل به من الیم العقاب

ازابی محمدالحسن بن ابی‌الحسن بن‌محمد دیلمی است ودراخلاق مذهبی وفضائل علی (ع) (ف۱٤۳۷ ـ ذریعه ۱ : ۵۱۷) و دوبار بچاپ رسیده است .

[۳۳۴ - ج]

شمارهٔ یکم دفتر ، بخط نستعلیق دررخی جاها چلیپانوشته شده، عنوان ونشان‌شنگرف‌است، درجدول زر ولاجورد وشنگرف ، محمدحسین بن ابی طالب حسینی سپاهانی در پایان ربیع دوم ۱۲٦٦ آنرانوشته‌است ،گ ۲ر-۹۷ ر (48362) .
کاغذ فرنگی رنگارنگ- جلدتیماج سبز مقوایی تازه .
۱۲۱گ۱۳/۵×۲۱ - ۲۰س۶/۵×۱۳.

ارشادالمسترشدین وهدایة الطالبین

ازفخرالمحققین محمدحلی‌است ونظام‌الدین محمد قرشی ساوجی‌برآن گزارش نوشته است (ذریعه ۱:۵۲۱ ـ ف ۵۳۲).

[۳۰ - د]

شمارهٔ‌دوم دفتراست ، بخط نستعلیق روزآدینه ۲۴ع۲/۱۲۹۳، عنوان ونشان شنگرف‌است،گ۲۷ پ - ۳۸ پ .

الاستبصارفی‌مااختلف من‌الاخبار

از شیخ طوسی است (ف۱۰۸۵) درنجف بتازگی بازآن را بچاپ رسانده‌اند.

[۴۹ - ب]

بخط نسخ، عنوان ونشان شنگرف، حواشی نستعلیق ازسدهٔ۱۱ ، مشیخه راهم دارد (51948) .
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سرخ درون قهوه‌ای زرکوب ومقوائی.
۷۳۱گ۲۰×۳۳ - ۲۷س۱۱/۵×۲۲ .

[۱۱۰ - ب]

بخط نسخ باعنوانهای شنگرف سدهٔ ۱۱، دوبرگ پایان تازه است و حسن بن علی بن علی یزدی کفنوی دررجب ۱۲۶۱ آنرا افزوده ومی‌نویسدکه‌ازکتابهای وقفی آخوند ملامقیمای یزدی‌است،مشیخه را ندارد (53029)»

کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج سرخ مقوائی فرسوده.

۱۵گ۲۰×۲۷ - ۲۰س۱۱×۱۴/۵

[۱- ج]

نسخ باعنوانها ونشانهای شنگرف حواشی دارد بنشانه‌های «ك ، م ق ر طاب ثراه ، عی عفی الله عنه ، طم دره »

عبدالعلی بن محمدعلی بن حماد حلی درحله درچاشت روز یکشنبه پایان جمادی‌یکم ۱۰۴۶ آن را نوشته‌است، حواشی ورجال آن ازنسخهٔ سید عبدالله بحرانی ذوالشهادتین شاگرد شیخ سلیمان بحرانی که درروز شنبه ۲۷ شعبان ۱۱۶۳ نوشته شده‌گرفته شده‌است، مشیخه هم در نسخه هست، یادداشت ۱۷ ج۱/۱۱۷۵ واجازهٔ حسین بن محمدتقی نوری‌طبرسی درطوس در۲۶ج۱/۱۳۱۹ بسیداسمعیل‌بهبهانی‌درآغاز نسخه هست.

کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوائی.

۳۰۰گ۱۸/۵×۲۶ - ۲۷س۱۲×۱۸ .

استجابة الدعاء (رسالة فی...)

این رساله از ابویوسف یعقوب بن اسحق کندی است و درآن فلاسفهٔ موحد و سقراط وکتاب فاذن یاد گردید .

آغاز: رسالة یعقوب بن اسحق الکندی فی تحری وقت یرتجی فیه استجابة الدعاء و التضرع الی‌الله عزوجل من جهة التنجیم. قال : هذا اسعدك‌الله من‌المسائل‌المعتاصة علی الروحانین فضلاعن ذوی الاجساد الناطقة الا لمن منحه‌الله عزوجل معرفة ذلك علی‌جهة البعث‌والرسالة والوقت المستدل به علی معرفته لایستحیل من‌جهة التنجیم .

انجام : فهذه‌اسعدك‌الله کلما حضرنی واحضره‌الفکر مماذهب‌الیه‌هذا المذهب من الطائفتین ینفعك‌الله بصالحه وتغمدك بغفرانه وعفوه والله

ولی الاجابة (تمت الرسالة بحمدالله وحسن توفیقه والصلوة علی رسوله وآله الطیبین الطاهرین برحمتك یارب . تم).

[٦٢ - ب]

شمارهٔ پانزدهم دفتر است وبهمان خط شمارهٔ پیشین آن ازسدهٔ ۱۱ ق ۲۳۷پ - ۲۳۹ر.

استقصاء النظر فی البحث عن القضاء القدر

ازعلامهٔ حلی است که بنام سلطان محمد خدابنده نوشته ودرآن از قضا و قدر بروش شیعی گفتگو نموده واشعریان ومعتزلیان را رد کرده است (ذریعه ۲ : ۳۲) .

نام این رساله دردیباچه چنین آمده ودرخلاصه (ص ۲۵) ازآن به «استقصاالنظر فی القضاءالقدر » یاد شده است (طوس ٤ : ۱۵ ش ۳۲۸ ـ مجلس ش ٦٤٤/۲ فهرست ۲: ٤۱) این رساله با انقاذالبشر من الجبر و القدر سید مرتضی در نجف بسال ۱۳٥٤ بچاپ رسید .

آغاز: الحمدلله العلیم الغفاروالقدیم القهار . . . امابعد فانه لما کان السلطان ... شهانشاه المعظم غیاث الملة ... خدابنده محمد .

انجام : و یثبت العجزهنا و الفرق بین الصورتین ثابت ولیکن هذا آخر مانورده فی هذاالکتاب والله الموفق للصواب و الیه المرجع و المآب والحمدلله وحده وصلی الله علی محمدعبده وعلی اهل بیته وده(؟) وسلم وبارك .

[۲۲۷ - ج]

شمارهٔ دوم دفتراست ودرگ ۸۷ پ - ۱۰۴ر.

اسرارالبراعة وانوارالفصاحة

از حکیم الملك نظام الدین علی بن الحسن بن نظام الدین گیلانی است و گزیده است از شرح نهج البلاغة ابن میثم بحرانی با افزوده هائی از شرح ابن ابی الحدید و

با مقدمه‌ای ادبی و کلامی درچهارنهج وباترجمهٔ فارسی هربندی . جلد نخستین آن چنانکه درذریعه (۲ : ٤۳٦) آمده درروز دوشنبه ٤ع۱۰۵۳/۱ بانجام رسیده‌است . در فهرست سپهسار (۲:۵۳و۱۳۱) تاریخ انجام این شرح ۱۰۳٦ دانسته شده است . نام اینکتاب چنانکه از دیباچه نسخهٔ مابرمیآید همانست که یاد کرده شد . سر گذشت گیلانی درریحانةالادب (۱:۳۳٦) و کشف‌الحجب (ص٦۹) هست.

آغاز: الحمدلله الذی دل ذاته بذاته و جل عن مغایرة صفاته . . . اما بعد فیقول ... نظام‌الدین احمد الجیلانی لما کان کتاب نهج‌البلاغة و نمط الفصاحة ... الذی جمعه ... الرضی الموسوی ... محتویاعلی‌مختار کلام ... امیرالمؤمنین ... فرایت ان اشرحه شرحا یذلل من الالفاظ صعابه ... مستفیداً ... من شرح المتکلم . . . ابن میثم البحرانی ومن شرح .. عبدالحمیدبن ابی الحدید وغیرذلك من الشراح ... واشترط علی نفسی ان اترجم اولا کلام ع و کلام ... الرضی .. واکتب معنی کل لفظه تحته بالفارسیة لیکون نفعه عاما ثم ابین اللغات . . . ثم اشیرالی الاشارات‌التی وقعت فی‌الکلام الی‌آیات القران اوالحدیث‌او القصص اوالامثال ثم الی حل التراکیب وایضاح مقاصده و معانیه ثم الی ذکرالتاویل والنقل والتوجیه ان احتاج الیه‌ونقصد اقتصارشرح المتکلم البحرانی‌وتلخیصه وتقریره ... وسمیته باسرارالبراعةوانوار الفصاحة.

انجام : فاصبروافی البلایاوالمصائب فان‌الله مع الصابرین و هذاآخر الجزء الثانی‌من‌شرح‌نهج‌البلاغة المسمی بانوارالفصاحةواسرارالبراعة وعلی‌الله قصدالسبیل وهوحسبی و نعم الوکیل (من‌شرح خطبة : والله لایزالون حتی لایدعوالله محرما الا استحلوه ولاعقدا الاحلوه...)

[۲۵۳-ج]

بخط نسخ باعنوانهای شنگرف ، ترجمهٔ فارسی زیرسطور بشنگرف و نستعلیق که محمدرضابن ابی طالب طباطبائی اردستانی جزء ۱ را دربیست روز نوشته ودر ۱۲ محرم۱۲٦۷ بانجام‌رسانده‌وجزء دوم را نیزهمو نوشته وتاریخ‌آن را یادنموده‌است (50903) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج زرد مقوایی.

۱۹۳گ۱۵×۲۲- ۲۱س۵/۱۰×۱٦/۵.

الاصلاح

ازسید محمد مجاهد (۱۱۸۰ ـ ۱۲٤۲) است (ف ۱۷۷۸ و ۲۱۳٦) .

[۲۲٦ - ج]

بنسخ باعنوانهای شنگرف سدهٔ۱۳، انجام‌آن: «السعی‌بین‌الصفا والمروة واجب ...کما یظهر من عبارات‌الاصحاب» (52948).

کاغذ فرنگی ـ جلدمقواگردآن تیماج.

۲۹۱گ۱۴/۵×۲۱ ـ ۲۵س۸×۱۴.

[۲۳۳- ج]

نسخ باعنوان ونشان شنگرف‌که دررجب ۱۲۲۴ نوشته شده است ، انجام آن درمسئلهٔ « مفتوح عنوه» چنین‌است :

« ومنها جوازالاعتماد علی‌الامارات واللوازم المفیدة للظن ـ الی هنا قدوجد ما برزمن قلمه الشریف سلمه‌الله...» (52936) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای.

۱۸۷گ۱۵×۲۰/۵ ـ ۲۵س۹/۵×۱۵/۵.

الاصول‌الاربعمائة

اراصول چهارصد گانهٔ شیعی که درص۱۰۸۸ ف دوازده شماره آن راشناخته‌ایم پانزده شمارهٔ ازآنها دراین کتابخانه هست :

۱ـ کتاب درست که در ص ۱۹۸۱ ف ازآن و شماره های دیگر این دفتر یاد کرده‌ام.

آغاز: قال کان رسول الله ص یتوب الی‌الله فی کل یوم سبعین مرةمن غیرذنب (ازاینجا است که بگواهی نسخهٔ ما از«کتاب درست» یافت شده است).

انجام: ان یعطی الفطرة عن الراسین والثلثة الانسان الواحد (تم بالخیر).

(۱ پ ـ ۷ پ).

۲ـ کتاب زیدزراد مانند نسخهٔ دانشگاه (۸ ر ـ ۱٤ ر).

۳ـ کتاب عصفری مانند نسخهٔ دانشگاه (۱٤ پ ـ ۱٦ پ).

٤ـ کتاب عاصم مانند نسخهٔ دانشگاه (۱۷ پ ـ ۲۷ پ).

٥ـ کتاب زیدنرسی مانند نسخهٔ دانشگاه (۲۸ پ ـ ۳٦ پ).

٦ـ کتاب جعفرحضرمی مانند نسخهٔ دانشگاه (۳٦ پ ـ ۳۷پ).

۷ـ کتاب محمد حضرمی مانند نسخهٔ دانشگاه در آغاز و انجام آن چنین است: «اسیره عذاب القبر. آخر حدیث محمدبن بن المثنی الحضرمی ویتلوه حدیث محمدبن جعفر القرشی فی ۱۳۸» (۳۸ ر ـ ٤۳ر).

۸ـ کتاب محمد قرشی.

آغاز: حدیث محمد بن جعفر القرشی. حدثنا الشیخ ایده الله عن محمدبن همام عن حمیدبن زیاد ... قال ادعوابهذاالدعاء فی‌الوترالله‌م املافلبی ...

انجام: لعن‌الله من یبغض اهل بیت رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم ... کتبه منصوربن الحسن‌بن الحسین الآبی فی ذی الحجة سنة (۳۷٤) اربع وسبعین وثلثمائة من نسخة ابی الحسن محمدبن حسین (بن) الحسین‌بن ایوب القمی بالموصل و یتلوه کتاب عبدالملك بن حکیم وذلك فی ۱۳۷۳ منقول من خط ملارحیم جامی علی‌مانسب‌الیه (٤٤ ر ـ ٤٥ پ).

۹ـ کتاب عبدالملك‌بن حکیم مانند نسخهٔ دانشگاه (٤٦ر ـ ٤٧پ).
۱۰ـ کتاب مثنی‌بن ولید حناط مانند نسخهٔ دانشگاه (٤۸ر ـ ٤۹پ).
۱۱ـ کتاب خلاد سندی مانند نسخهٔ دانشگاه (٤۹ پ ـ ٥٠پ).
۱۲ـ کتاب حسین‌بن عثمان مانند نسخهٔ دانشگاه (٥۱ر ـ ٥۳پ).
۱۳ـ کتاب عبدالله کاهلی مانند نسخهٔ دانشگاه (٥٤ر ـ ٥٥ر).
۱٤ـ کتاب سلام‌بن عمرة خراسانی مانند نسخهٔ دانشگاه (٥٥پ ـ ٥۷ر)
۱٥ـ نوادرعلی‌بن اسباط مانندنسخهٔ دانشگاه (٥۷ پ ـ ٦۲پ).
۱٦ـ «خبرفی الملاحم. الشیخ ایده‌الله قال حدثنا ابوالقاسم علی‌بن الحسن الیشکری الخراز الکوفی المعروف بابن الطبال فی المحرم سنة ثمانی وعشرین وثلثماة من حفظه بالکوفة باب منزله فی موضع یعرف بالقلعة (بالتعلة) فی ظهر السبیع قال مولدی سنة ثلث وماتین ...»
این خبردردنبال نسخهٔ شماره ۹٦۲/۱۳ دانشگاه (ص۱۰۹٤ف) هست وشیخ حردر اثبات الهداة آنرا آورده است (٦۲ پ ـ ٦۳ر).
۱۷ـ فی نبذة من ابن الحداد فی مرثیة الحسین ... امر رعلی قبر الحسین وقل لاعظمه الزکیة ... یقوم مهدیکم الثانی ... بدون الجنة (٦۳ پ)
پاره‌ای ازاین اشعاردرثواب الاعمال ابن بابویه آمده است.
۱۸ـ کتاب عبدالله‌بن بحر المعروف بدیات ظریف‌بن ناصح (٦٤ ر ـ ۷۲ ر).

آغاز: بسمله. حمدله. من الاصول المعتبرة المشهورة التی کان الیها المرجع وعلیها المعول فی اعصار ائمتنا بل الی زمان المحمدین الثلثة کتاب الدیات الذی جمعه اصحاب امیرالمؤمنین ع من فتیاه و بعث به امیرالمؤمنین ع الی امراءه ورؤس اجناده وامر به عماله و کان یعرف بکتاب عبدالله‌بن ابحر وبکتاب دیات ظریف‌بن ناصح لان عبدالله بن ابحر یرویه عن آبائه وظریف ناصح یرویه عن عبدالله‌بن ابحر... قد کان امیرالمؤمنین ع یامرعماله بذلك قال افتی ع فی کل عظم له مخ فریضة

ستمائة (سخنان نصرالله‌قزوینی دربارهٔ این کتاب و روایات گونا گون دربارهٔآن پس این مطالب میآمد) .

انجام : وقضی ع لهاعلیه صداقها مثل نساء قومها .

[۱۸۲ - ج]

نسخ شیخ نصرالله قزوینی در ۱۳۰۸ ، در آغاز وانجام هر شماره ای فوائدی است در بارهٔ سرگذشت راویان‌همان شماره ، لطفعلی‌بن محمدکاظم در۱۳۱۵ مالك نسخه بوده است (12053).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی.
۲۲×۱۵گ۷۲ - ۱۷س۸×۵/۵.

اصول‌الدین

ازاحمدبن حنبل‌است وعقاید اواست.

آغاز: بسمله . هذا مختصرفی نص کلام الامام ابـی عبدالله احمد بن محمدبن حنبل الشیبانی رحمة الله علیه فیما نقلـه من اجماع‌علمـاء التابعین باحسان و من بعدهم الی زمانه . . . علی مسائل مختصرة فی اصول‌الدین والسنة والجماعة [و] سبیل‌الایمان والهدایة . قال: اجمع سبعون رجلا من‌التابعین وائمة المسلمین وفقهاء الامصاروائمة السلف الاخیاران السنة التی توفی علیها رسول‌الله . . . هی‌الرضاء بقضاءالله و التسلیم لامره .

انجام : فترك احدمن الکل ضلالة .

[۲۵۱-ج]

شمارهٔ چهارده‌دفتراست وبهمان خط شماره پیشین‌آن، ۱۳۸ پ ــ ۱۳۹ پ، پس‌ازین تا ۱۴۱ ر شعری بفارسی و چندحدیث است بفارسی وعربی.

اصول‌الدین ومسائل‌السنة

ازمحمدبن ادریس شافعی است وعقائد اواست ومجسم بودن اوازان پیدا است.

دو بنداست : یکی دراصول دین، دیگری پاسخهائی که‌اودربارهٔ صفات خداداده است .

آغاز: بسمله . فصول فی اصول‌الدین علی طریقة اهل‌السنة والجماعة المتبعین فی ذکرالاجماع الذی نقله امام الائمة ابو عبدالله محمدبن ادریس الشافعی ... فی مسائل من اصول السنة اخبر بها عن مشایخه ورواها واقربنفسه انه هو ایضا علیها ولایعدل عنها الی ماسواها . قال القول فی‌السنة التی اناعلیها واصحابنا علیها ... اقرار بشهادة ان لااله الاالله ... وسنة رسول‌الله ص (تمت تمام شد اصول الشافعی رحمه الله) بسمله . هذا آخرماذکره الامام الشافعی ... من‌مسائل السنة المجمع علیها فی مذهبه فی‌اسماءالله ... وصفاته القدیم ... وقدسئل عن صفات الله ... فقال لله تعالی اسماء وصفات .

انجام : وهوالسمیع البصیر .

[۲۵۱ - ج]

شمارهٔ سیزده دفتراست و بهمان‌خط شماره پیشین آن، ص ۱۳۵ ر-۱۳۸ پ .

الاصول العملیة (رسالة فی...)

دراین رساله ازاصول عملی : برائت واشتغال بااستدلال گفتگو شده است و در نجف دردههٔ نخستین ربیع یکم ۱۳۲۲ بانجام رسیده‌است .

آغاز: بسمله . القول‌فی‌الاصول‌العملیةوهی عبارة عن‌الوظائف‌المقررة والقواعد المعتبرةالتی‌یستریح المکلف بهاعندالحیرة بالاعتمادعلیها والاستناد الیها فی مقام العمل.

انجام : دلیل اجتهادی متکفل للحکم الفعلی . هذا آخر ماارد نا اثباته فی هذا المجال من‌المسائل المتعلقة بالبرائة والاشتغال‌وقدوفق الله لاجتناء ازهارها ... فی‌التربة الغرویة ... فی‌العشر الاول من شهر ربیع‌الاول سنة ۱۳۲۲ من‌الهجرة النبویة.

[۲۴۹ - ج]

نسخ باعنوانهای شنگرف ، نوشتهٔ عباس بن محمد رضای شیرازی کربلائی در دههٔ سوم رجب ۱۳۳۰ (52956) .

کاغذ فرنگی - جلد مقوا .

۱۴۰ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ - ۱۹ س ۹/۵×۱۵/۵ .

اصول قراءة ابن کثیر بروایتی البزّی وقنبل (رسالة فی...)

عمادالدین علی بن عمادالدین علی استرابادی دراین رساله قرائتهای ابن کثیر را بروش شاطبی بادوروایت بزّی وقنبل آورده است.

آغاز: فی بیان اصول قراءة ابن کثیر بروایتی البزّی وقنبل. بسمله. الحمدلله رب العالمین... امافیقول العبد ... عمادالدین علی بن عمادالدین الاسترابادی ان هذه رسالة فی ذکر اصول قراءة ابن کثیر بروایتی البزّی وقنبل من طریق الشاطبیة.

انجام: وکذلك فهی لهی وهی.

[۲۰۴ - ج]

شمارهٔ ششم دفتراست ودرگ ۷۷ پ - ۸۴ پ .

اصول قراءة الکسائی (رسالة فی...)

در این رساله از قرائتهای کسائی یاد شده و از عمادالدین علی بن عماد الدین علی استرابادی است .

آغاز: ذکر اصول قراءة الکسائی . بسمله . الحمدلله رب العالمین ... امابعد فهذه رسالة فی ذکر اصول قراءة الکسائی بروایتی الدوری و ابی الحارث جمعته بالتماس من اجابته حتم وقضاء حاجته فرض لازم ... وانا العبد ... عمادالدین علی بن عمادالدین علی استرابادی.

انجام: کقوله تعالی ومن یفعل ذلك .

[۳۰۴ - ج]

شمارهٔ هفتم دفتر است، شیخ احمد بن شعبان در روز ۲۵ ج ۲/۷۴ (= ۱۰۷۴) بخط نسخ آنرا نوشته است، عنوان و نشان شنگرف است، گ ۸۳ پ - ۸۶ ر.

الاعتقادات (النکت الاعتقادیة)

ازشیخ مفید است و نگارنده آنرا بفارسی در آوردم و بامتن در تهران ۱۳۲٤ بچاپ رسیده است (ف ۵۳۱).

[۱۵۵ - ج]

شمارهٔ چهارم دفتر است و بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳، در گ ۱۰۲ پ - ۱۰۴ ر، ناقص است و میرسد تا به «مریدالافعال نفسه وهوالمطلوب فان قیل».

الاعتقادات

از ابن بابویه قمی است (ف ۵۲۹) و همین است که شیخ مفید بر آن گزارشی دارد.

[۳۰۴-ج]

شمارهٔ دوم دفتر است و بنسخ شمس ابن شیخ جمال الدین احمد ایشکائی در ع ۱۰۷۷/۲، گ ۶۸ پ - ۱۱۱ ر.

الاعتقادات

رسالهٔ کوچکی است ازخواجهٔ طوسی (ف ۵۳۱).

[۷۰ - ج]

شمارهٔ دوازدهم دفتر است، در گ ۶۰ پ - ۶۱ ر.

اعراب الاجوبة

دراین منظومه احکام اعراب اجوبه یاد شده است.

آغاز: بسمله . وصلی‌الله علی سیدنا محمد وآله و صحبه وسلم یقول الفقیر الی‌الله سبحانه ابوسعید فرج‌بن‌قاسم‌بن‌احمدبن‌محمدبن‌احمدبن کعب التغلبی المغربی المالکی رحمه‌الله تعالی .

خذ حکم اجوبة مع ما یشا کلها
نظما علی جملة منها قد اشتملا
فها کهـا بعد حمد الله خالقنـا
حمدا یبلغ من رضوانـه الامـلا
تمن وارج و سل و اعرض وحض
ومروانه‌وادع‌وجزم‌فی‌الجواب‌حلا

انجام :

هو الصحیح فلا تعدل سواه بـه
من عاب قولا ولم یفهمه ما عدلا
و الحمـدلله بـدءاً ثم مختتمـا
هو الاله الذی مـا شاءه فعـلا

[۳۵۶ -ج]

شمارهٔ سوم دفتراست وبهمان خط شمارهٔ پیشین آن، ۴۰ پ - ۴۱ پ .

اعراب الجمل

دراین‌منظومه که ازمجرادی است اعراب وبنای‌جمل و ظرف بیان شده‌است .

آغاز: هذا النظم للشیخ‌الامام علم الاعلام ابی‌عبدالله‌محمدبن‌محمدبن عمران الشهیر بالمجرادی رحمه‌الله تعالی : بسمله .

حمدت الهی ثم صلیت اولا
علی‌سیدالرسل‌الکرام‌ذوی‌العلا
و بعد فهاك نبذة من قواعد
تفیدك اعرابا فحصلـه تفضلا

وذلك حكم الظرف والجملتين مع

بيان الذى قد جر حيث تنزلا

انجام :

وازواجه و الآل طراً و صحبه

اولو الفضل والاحسان والمجد والعلا

[۳۵٦ - ج]

شمارهٔ دوم دفتر است وبهمان گونه خط عثمان بن عبدالله بن جامع درروز پنجشنبه۹/ع/۱۱۷۸/۱، گ ۳۹ ر - ۴۰ پ .

الافضاح

رساله‌ایست در امامت و ازشیخ مفید (ذریعه ۲۵۹:۲) و در نجف بسال ۱۳٦۸ بچاپ رسیده است.

[۳۵۷- ج]

شمارهٔ یکم دفتر، بخط نسخ ۱۷ ذی حجه ۱۲٦۰، باعنوانها و نشانهای شنگرف، گ ۱ پ - ۴۷ پ (55933) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی.

۱۱۱گ ۱٦/۵×۲۲ - ۱۸س۱۰×۱٦.

الالفية

ازشهید یکم است و دربارهٔ واجبات نماز (ف۱۷۸۳).

[۳۴۰ -ج]

شمارهٔ سوم دفتر است ، بنسخ حسین سیداحمد حلبی حسینی درهزار (ودویست وسی وپنج) گ ۱۳۱ پ - ۱۳۸ پ .

الانصاف فی الانتصاف لاهل الحق من الاسراف

این کتاب در رد گفتار ابن تیمیه است در نقضی که برعلامهٔ حلی نوشته است (طوس ۳۲:٤ ش ۳٦۷ ـ ف ٦۳۳ ـ ذریعه ۱۲۲:۱۱).

آغاز: بسمله. فیجب علی کل عاقل ان یعتقدالیوم و یعمل ما ینجیه وینفعه غدا.

انجام: ولنقصر علی هذه الثلثة البراهین و الکلام فیها فان فیها کفایة لمن له قلب یرید نجاة نفسه بداریه (الی هنا کتبنا من الکتاب و ترکنا قلیلا منه لم یکن فیه کثیر فائدة والله الموفق و المعین ... والحمدلله اولا وآخرا).

[۱۳۰ ـ ج]

بخط نستعلیق، با عنوانهای سرخ سدهٔ ۱۳، یادداشتی از عبدالله‌بن نجم‌الدین قندهاری گویا نویسندهٔ نسخه دربارهٔ این کتاب درصفحهٔ عنوان هست، ازیادداشت دیگر آنجا نیز برمیآیدکه نسخه ای دیگرازاین کتاب در مدرسهٔ نواب بوده‌است، این نسخهٔ ما ازروی نسخه‌ای‌که در آغاز افتادگی داشته است از مقدمه‌ایکه در وصیت است نوشته شده‌است، پایان آن‌هم افتادگی دارد (10586).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی.

۱۸۰ف۱۷×۲۲ ـ ۲۱س۱۰×۱۵.

انموذج العلوم

ازجلال‌الدین محمد دوانی است (ف۱۵۸ و۲۲٤).

[۳۰۱ـج]

شمارهٔ سوم دفتر است، بخط نستعلیق باعنوانها ونشانهای شنگرف که ابوالحسن علی بن ظاهر استرابادی در پایان شعبان ۹۳۸ در شهرکاشان آنرا نوشته است، ف ۱۲۳ پ ـ ۱۴۸ر.

[۷۸ ـ د]

شمارهٔ یکم دفتر است، بخط نسخ باعنوانهای شنگرف، در۹۸۹ نوشته شده است، ف۱ر ـ ۱۴۰ر.

کاغذ سپاهانی نخودی ـ جلدتیماج سبزمقوائی تازه.

۱۲۱ف۱۱×۱۸/۵ ـ ۲۰س۵/۵×۱۲/۵.

انوارالاسرار

بندی دربارهٔ صفات شیخ یاپیر تصوف درنسخهٔ ۲۵۱ ج ما هست و درپایان آن دارد : « تفسیرانوارالاسرار فی سورة الکهف» ، بیست صفت نیکودرآن برشمرده شده است ، چلبی ازچنین کتابی یاد ننموده است .

آغاز: هذه‌العباراة فی‌مرتبة الشیخ و کماله و بالجملة لابد للشیخ‌ان یکون علی اکمل الصفات .

انجام : یهدی‌الله لنوره من یشاء .

[۲۵۱- ج]

شمارهٔ یازدهم دفتر است، بهمانگونه خط شماره پیشین‌آن،گ ۶۷ ر ۷۰ ر.

انوارالتنزیل واسرارالتاویل

تفسیری است از قاضی بیضاوی ودرفهرستها شناسانده شده وبارها بچاپ‌رسیده است .

[۵۱ ـ ب]

ازسورهٔ بقراست تا سورهٔ‌کهف وجلد نخستین است، بخط نسخ، عنوانها و نشانه ها شنگرف ، حواشی ریزتر، علی‌بن محمد صالح‌بن‌علی صوفیلی جوانشیر دردیه جاغرلودر۱۱۴۴ نوشته‌است،نسخه‌از خاندان میرزامحمد نصیر شیخ‌الاسلام‌گنجه در۱۱۳۶ یا ۱۲۳۶ بهفت «هزار» خریده شده ودر۹ذی‌قعده ۱۲۵۲ بسه قران خریده شده و اسماعیل حسینی در ۱۲۶۲ بدوتومان آنرا خریده است (48366).

کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلد مقوا.

۲۸۸گ۲۰×۳۱/۵ ـ ۲۲س۱۲/۵×۲۳.

[۷۸ ـ ب]

ازکهف تاپایان، بخط نسخ، نشان وعنوان شنگرف، سدهٔ ۱۱، نسخه در۱۱۶۶ ازآن‌شیخ‌عبدالله‌بن شیخ‌اسمعیل عبدلانی شافعی علوانی بوده‌است، حواشی دارد (48367).

کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوائی .

۳۶۵گ۲۱/۵×۳۰ ـ ۲۲س۱۱×۲۰ .

[۳۰ - ج]

از نیمه‌های سوره مریم تاپایان ، بنسخ حسن بن یوسف بن احمد بحرانی، باعنوان و نشان شنگرف از سدهٔ ۱۱، حواشی هم‌دارد ، وقف مدرسهٔ مهدعلیا درروز پنجشنبه ۱۲۷۳/۱ع۱۸ (9349) .
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی.
۰۱۷×۸س - ۳۰ - ۳۵×۱۴گ۴۳۱

[۳۱۵ - ج]

شمارهٔ دوم دفتراست، وازتفسیرسورهٔ نباء است تاپایان کتاب، بخط نستعلیق، باعنوان و نشان شنگرف، ازسدهٔ ۱۰ درسپاهان وبخط همان لطف‌الله‌رازی نویسندهٔ شمارهٔ یك همین‌دفتر، گ ۳۱ پ - ۶۰ پ، در۶۲ ر و پ حاشیه ایست فلسفی.

انوار الریاض

از سید محمدبن عبدالصمد حسینی شهشهانی سپاهانی (م۱۲۸۷) است و حاشیه است بر ریاض المسائل سید علی طباطبائی استاد او در شش مجلد . این دانشمند از شاگردان ملامحمد ابراهیم کلباسی وسید محمد مجاهد واستادفاضل‌اردکانی‌ومیرزا محمد حسن شیرازی و سید محمد باقرخوانساری بوده است.
(ریحانة الادب ۲:۳٦٤ - فوائد رضویه ۲:۵۵۰ - ذریعه ۲:٤۲۷ و٦:۱۰۱) .

[۷۴ - ب]

این نسخه دوجلد و ازآغازاست تا مبحث جماعت وچنین است:
آغاز : بسمله . نحمدك اللهم‌علی ما شرحت لنا صدورنا برياض‌المسائل‌شرحاکبیرا
انجام : قوله علی اختلاف ای بناء التردید... وتعلق‌الاختلاف بالتفصیل
نسخه‌بنسخ‌وباعنوان ونشان شنگرف است وپس ازمرگ مؤلف نوشته شده است (43038).
کاغذ فرنگی سفیدآهارمهره - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی.
۰۱۹×۹/۵س - ۳۵ - ۳۱×۲۱گ۴۵۴

انوار الملکوت فی شرح الیاقوت

شرحی است از علامهٔ حلی برالیاقوت نوبختی (ف۵٤۰ - ذریعه ۲:٤٤٤- چاپ دانشگاه در۱۳۳۸ خ) .

[۱۴۶- ج]

شمارهٔ دوم دفتراست و بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن وتاریخ تألیف در آن نیامده است، گ ۱۳۲ پ - ۲۱۴ر.

ایضاح الفوائد فی شرح اشکالات القواعد

از فخرالمحققین محمد حلی (۶۸۲ - ۷۷۱) پسر علامهٔ حلی است و شرح بر قواعد الاحکام او (ف ۱۷۸۵ - ذریعه ۲:۴۹۶).

[۶۹-ب]

این نسخه ازآغاز است تا انجام ولی تاریخ تالیف ندارد وعبدالواحدبن عبدالحمیددولت آبادی برای مفتی ماحی صدقةبن احمد معروف به قابلوی درشب شنبه دوم سال فلان نسخه‌ای نوشته و سپس غلام علی هندی درروز شنبه ۱ ذی‌قعده ۱۲۳۳ نسخه ما را ازروی آن بخط نسخ باعنوانها ونشانهای شنگرف نوشته است وتاریخ انجام مجلد نخستین (آغاز - وصیة) روز دوشنبه ۱۳ صفر ۱۲۳۳ است از همین هندی وتاریخ تألیف‌درآن نیامده‌است وازنکاح تا عتق دراین‌نسخه نیست. مالك رضاقلی‌بن‌حسن در۱۳۰۲ (مهر) ومحمدبن حضرمهرمورخ ۱۲۳۳ که می‌نویسد جلددوم آن به ۱۴۱۵ بیت‌میرسد (48321).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی مقوا.

۲۹۱گ۲۲×۳۱ - ۳۷و۲۹س۱۴×۲۲/۵و۱۱×۲۱/۵.

[۴ - ج]

این نسخه ازنکاح است تاپایان وتاریخ تالیف درپایان میراث پایان‌کتاب آمده است و بنسخ است باعنوانهای شنگرف وحسین‌بن محمدبن الحسن الجوبائی العاملی درپسین روز دوشنبه چهار روز گذشته از ذی‌قعده ۸۰۲ آنرا بپایان رساند وتاریخ‌تحریرمیراث نیمهٔ روزپنجشنبه ازروزگذشتهٔ‌ازشوال ۸۰۲ است (۱۰۵۵۵).

کاغذ سمرقندی - جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی مقوایی.

۲۸۹گ۱۸×۲۶/۵-۳۳س۱۲/۵×۲۱.

بحارالانوارالجامعة لدرر اخبارالائمة الاطهار

ازمجلسي دوم است ودرفهرستها شناسانده شده است (ف ۱۱۳۳).

[۲۵۰-ج]

این نسخه جلد ۱۷ وبنام «الروضة فی المواعظ و الحکم و الخطب» خوانده میشود و درست مانند نسخهٔ شمارهٔ ۵۶۰ دانشگاه است (ف۱۱۶۳)بنسخ‌است باعنوانها ونشانهای شنگرف ودرروزسه‌شنبه ۱۳ ذی قعده ۱۲۹۴ نوشته شده است ، فهرست مطالب درآغازهست (53007).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ مقوائی.

۱۵/۵گ۲۹۷×۲۱ - ۲۱س۹×۱۵/۵.

بشری الوصول الی اسرار علم الاصول

ازمحمد حسن بن عبدالله مامقانی است (ف۱۶۶۱ و۲۶۲۲).

[۱۰۴ -ج]

این نسخه جزء پنجم است و برابراست با نسخهٔ شماره۱۲۹۷ دانشگاه ، بخط نسخ با عنوانهای شنگرف در متن وهامش وبانشانه‌های شنگرف ازسدهٔ ۱۴ وبخط مهدی‌قمی است ، حاج‌محمدحسین نسخه را از سیدحسن استرابادی ببهای ۱۴ قران در۲۴ شعبان ۱۳۰۶ خریده است .

کاغذ فرنگی - جلدفهوه‌ای ضربی مقوائی.

۱۵/۵گ۲۲۱×۲۲ - ۲۵س۸×۱۵/۵ .

بغیة الالباء من معجم الادباء

گزیده‌ایست از معجم‌الادباء یاقوت حموی و بترتیب حروف تهجی سر گذشت دانشمندان درآن آمده است .

آغاز: بسمله الحمدلله مبدیء الخلق ومعیده ومعطی‌الرشد ومفیده... و بعد فانی تاملت کتاب معجم الادبا الذی الفه ابو عبدالله یاقوت بن عبدالله الرومی نسبة الحموی‌مولداً البغدادی منشاء الحلی وفاة . . . فآثرت ان اختار مما یشتمل علیه . . . و قصدت ان یکون مدخلا الی الکتاب المذکور... وقداختصرت هذاالکتاب ... وجعلته کالتذکرة لی اراجعه ... وسمیته بغیة الالباء من معجم‌الادباء .

انجام : واشکوهموما منك کنت لقیتها . هذا آخرالجزء الاول من

کتاب بغیة الالباءِ المختصر من معجم الادباءِ و یتلوه الثانی احمدبن یحیی‌بن علی فی شهرربیع‌الآخر سنة ۱۲۸۵.

[۱۲۷-ج]

بنسخ مسیح کمره‌ای در ع۱۲۸۵/۲، عنوانها شنگرف است، اعتضادالسلطنه در ۱۲۸۵ مالک آن بوده است (49437) .

کاغذ فرنگی - جلد تیماج زرد ضربی مقوائی.

۶۸گ ۱۴/۵×۲۲- ۱۸س ۷/۵×۱۴/۵۰

بغیة الطالب فی معرفة المفروض و الواجب

دردومطلب است : اصول دین ، فروع دین ؛ رسالهٔ عملی است از شیخ جعفربن شیخ خضر جناحی نجفی (م۱۲۲۷) و شیخ حسن پسر شیخ اکبربرای آن تکمله‌ای در روزه و اعتکاف نوشته است (ذریعه ۳:۱۳۳) .

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الذی‌اسس‌قواعدالاحکام ورفع دعائم‌الاسلام... و بعد فقد سالنی جمع من الاتقیاءِ . . . ان اکتب لهم رسالة محتویة علی اصول الواجبات ... و سمیتها بغیة الطالب فی معرفة المفروض و الواجب وقدرتبتها علی مطلبین .

انجام : قبل التسبیح اوبعده والله ولی التوفیق.

[۲۴۰-ج]

شمارهٔ یکم دفتر است ، بخط نسخ حسین‌بن احمدبن سلیمان حسینی حلبی مالک نسخه‌درچاشت روز پنجشنبه جمادی‌یکم ۱۲۳۵ ، شیخ موسی پسرمؤلف باین نسخه نگریسته ودر هرکجا در فتوای پدر مخالفت داشت نشان داد و درپایان بخط خوداین نکته رانوشت ، گ ۱ پ - ۶۴ر (53001).

کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوائی.

۱۴۸گ ۲۱×۱۵ - ۱۴س ۹×۱۴۰

[٦۱ - د]

شمارهٔ یکم دفتراست، بخط نسخ سدهٔ ۱۳،گ ۲ پ - ۵۹ پ، حواشی دارد، بانسخهٔ شیخ‌اسدالله مقابله شده است (53038).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای .

۱۲۵گ ۱۱×۱۶ - ۱۷س ۷×۱۳/۵۰

بناء المقالة الفاطمية فی نقض الرسالة العثمانية (کتاب...)

از ابو عثمان عمرو بن بحر جاحظ (۱۵۰ ـ ۲۵۵) دانشمند معتزلی کتابی بنام «کتاب العثمانية» بیاد گار مانده که در آن از سخنان شیعیان خرده گـرفته است. مسعودی در مروج الذهب (۳: ۲۵۳) و ابن ندیم در فهرست بهمین نام (بخش چاپ نشدهٔ آن از نسخهٔ چستربیتی) وابن ابی الحدید در شرح نهج البلاغه (۲۵۳:۳) ازان یاد کرده‌اند، همین کتاب در مصر بسال ۱۹۵۵/۱۳۷۴ بچاپ رسیده است.

ابوجعفر محمدبن عبدالله اسکافی سمرقندی (م۲۴۰) درزمان زندگی جاحظ در برابر آن کتاب نقض العثمانیه نوشته است و بندهائی ازاین نقض را ابن ابی الحدید آورده است. ابن ندیم در سر گذشت اسکافی ازین کتاب یاد ننمود ولـی از کتاب «فضائل علی» او یاد کرده است. سید مرتضی درامالی (۱۹۴:۱) از عثمانیه یادنکرده است و درشافی او و تلخیص طوسی ازآن هم یادی از آن ندیده ام که شده باشد. خود جاحظ در حیوان (۱۱:۱) و در کتاب المعرفة (ص۲۶۱) ازآن یاد کرده است. این هم گفته شود که ابن ندیم گذشته از «کتاب العثمانية» از «کتاب الردعلی العثمانية» همو نیزیادنمود. پس میتوان گفت که جاحظ بروشی که در تألیفات خود داشته وبرای خوشایند هر گروهی کتاب می‌نوشته است بسودرافضیان ازهمین کتاب در آن کتاب دوم خودخرده گرفته است با اینکه ازنقضی که اسکافی برعثمانیة اونوشته چندان خوشش نیامده است.

شیخ مفید بغدادی شیعی «کتاب الرد علی العثمانية للجـاحظ» دارد (نجاشی ص۲۸۴ ـ ذریعه ۱۹۲:۱۰ ـ فوائد رضویه) ابی احوص مصری متکلم (معالم ص۱۲۷ـ ذریعه ۲۱۱:۱۰) هم «الردعلی العثمانية» دارد.

ابن طاوس جمال الدین ابوالفضائل احمدبن موسی بن جعفر بن الطاوس فاطمی حسنی حلی فقیه اصولی ادیب (م۶۷۳) در نقض همین کتاب عثمانیهٔ جاحظ «کتاب بناء المقالة الفاطمية فی نقض الرسالة العثمانية» نوشته و حسن بن علی بن داود آنرا نزدش خوانده واوبدواجازه قرائت داده است. ابن داود نسخه‌ای از آن برای خود در شوال ۶۶۵ نوشته است. همین نسخه است که در کتابخانهٔ مشهد نجف بوده واکنون

درمکتبةالاوقاف بغداد ش٦٧٧٧ (فهرست سعداطلس ص١٢٥) هست و یك صفحه از آغاز وسه صفحه ازپایان‌آن افتاده وخط حاجی نوری مورخ ١٣٠٨ درصفحهٔ عنوان‌آن هست (فیلم ش٩٧٦ دانشگاه) . حسین خادم کتابدار آنجا درمحرم ١٠٩١ نسخه‌ای از روی‌آن نوشته‌است . ابن طاوس‌آنرا «رسالهٔ عثمانیه» و«کتاب عثمانیه» خوانده‌است . او پاره‌هائی از کتاب جاحظ آنهم گاهی باعبارتی دیگر پس از «قال» و «زعم » آورده ورد نموده وبدودشنام داده است .

ابن داود دررجال خود (ش٣/١٠٤٤ دانشگاه گ ٤٧ پ) سر گذشت استاد را چنین‌آورده است:

احمدبن موسی‌بن جعفربن محمدبن احمدبن محمدبن احمدبن محمدبن‌محمد الطاوس العلوی الحسنی سیدنا الطاهر الامام المعظم فقیه اهـل البیت جمال الـدین ابوالفضائل مات سنة ثلث وسبعین وستمائه مصنف مجتهد کان اورع فضلاء زمانه‌قرأت علیه اکثرالبشری والملاذ وغیرذلك من تصانیفه و اجازلی جمیع تصانیفه و روایاته و کان شاعراً مصقعاً بلیغا منشیاً مجیداً . من تصانیفه کتاب بشری المحققین فی الفقه ست مجلدات ، کتاب الملاذ فی‌الفقه اربع مجلدات ، کتاب الکرمجلد، کتاب السهم السریع فی تحلیل المبایعة مع‌القرض مجلد ، کتاب الفوائد العدة فی‌اصول‌الفقه‌مجلد، کتاب الثاقب المسخرعلی‌نقض‌المشجر(١) فی‌اصول‌الدین ، کتاب الروح نقضاًعلی‌ابن ابی‌الحدید ، کتاب شواهد القران‌مجلدان ، کتاب بناء المقالة العلویة فی‌نقض‌الرسالة العثمانیة مجلد ، کتاب‌المسائل فی اصول‌الدین مجلد ، کتاب عین‌العبرة فی غبن‌العترة مجلد ، کتاب زهرة الریاض فی‌المواعظ مجلد ، کتاب الاختیارفی ادعیة اللیل والنهار مجلد ، کتاب الازهار فی شرح لامیة مهیار مجلدان ، کتاب عمل الیوم واللیلة مجلد، وله کتب غیرذلك تمام اثنین و ثمانین مجلداً من احسن التصانیف و احقها ، و حقق الرجال والروایة والتفسیر تحقیقاً لامزید علیه . ربانی و علمنی واحسن الی . واکثر فوائد هذا الکتاب ونکته من اشاراته وتحقیقه ، جزاه‌الله عنی‌افضل جزاءالمحسنین . درامل‌الآمل عاملی (ص٤٢١) ولؤلؤتی البحرین بحرانی (چاپ سنگی) ومنهج المقال

١ ــ المشجرفی اصول‌الدین لابی علی الجبائی علی مابیالی (مامقانی)

استرابادی (ص۴۸) ومنهج المقال ابوعلی کربلائی (چاپ سنگی) وتنقیح المقال مامقانی (۹۷:۱)درسر گذشت اوهمه ازابن‌داود گرفتند وازاین کتاب بهمین یاد کردند.

نوری در مستدرك الوسائل (۳: ٤٦٦) سر گذشت او را آورده و گفت که نسخهٔ اصل خط ابن داود نزد من است درست همان نسخه‌ای که ازآن خزانهٔ غری (نجف) باید باشد . این نسخه را بنوشتهٔ تهرانی درذریعه (۱۵۰:۳) فرزندش بتهران آورده بود . تهرانی از نسخهٔ دیگری‌هم یادمیکند که در۱۳۳۶ نوشته شده وازآغازافتادگی داشت و درمکتبهٔ سماوی در مسجد مرجان بغداد بوده است . قمی چنانکه در فوائد رضویه (ص ۳۹) نوشته است نسخهٔ اصل نوری را نزدش دیده‌است. او در کنی و القاب (۳۲۹:۱) هم بنقل از مستدرك نوری ازین کتاب نام برده و درهدیةالاحباب(ص۷۲) ازآن بنام نقض عثمانیه یاد کرده است.

کنتوری در کشف‌الحجب (ص۸۸) ازاین کتاب نامبرده ولی گویاآن را ندیده است . عاملی در اعیان‌الشیعه (۲۷۶:۱۰ ـ ۲۸۵) از این کتاب بهمین نام معروف یاد کرده و ازنسخهٔ محمدرضای شبیبی وازنسخهٔ دیگری که در کرمانشاه بوده‌وازروی نسخهٔ اصل ابن‌داود نوشته شده است (گویا همین نسخهٔ ما) نام برده است.

پاره‌ای ازآغاز وانجام کتاب در مستدرك و اعیان الشیعه آمده‌است. اردبیلی‌در جامع‌الرواة (۷۲:۱) و شوشتری در مقابس (۱۶) و خوانساری درروضات (ص۱۹) و شفیعا در روضهٔ بهیه (چاپ‌سنگی) درسر گذشت ابن طاوس‌ازاین کتاب یادنکرده‌اند. مجلسی دربحار (۱۳:۱) میگوید که کتابهای پسران طاوس همه‌آنها معروف است‌واز یکیك آنها نام نبرده است.

ابن طاوس درآغاز این کتاب می‌نویسد : « انه عرض لی مع صاحب الرسالة نوع کلفة قدلایحصل مثلها لنقض نقض کتاب المشجرمع عظماءالمعتزلة کالجبائی واعیان من‌جماعته‌وابی‌الحسین‌البصری‌فی‌الردعلی‌السیدالمرتضی‌وهوالحاذق‌المبرزفی‌صناعته»، چنانکه درنوشتهٔ ابن داود دیده‌ایم اورا کتابی است بنام «الثاقب المسحر علی نقض‌المشجر فی‌اصول‌الدین» (نیزذریعه ۵:۵) واین مشجر گویا از ابی علی محمد بن عبدالوهاب جبائی (م۳۰۳) باشد چنانکه مامقانی احتمال داده است.

آغاز: وجدت على ظهر «كتاب البناء» مكتوبا بخط ابن داود رحمه الله تعالى ماصورته: صورة ماوجدته مسطورا في نسخة مولانا الامام المصنف الناقض ادام الله علاه: كتاب بناء المقالة الفاطمية في نقض الرسالة العثمانية لابي عثمان عمرو بن بحر الجاحظ نقضها العبد الفقير الى الله احمد بن طاوس رحمه الله بعد العمر الطويل والعيش الرغيد بمحمد وآله الطاهرين.

وقد غاله من حادث الدهر غائل

يهدم من شم الرواسي القواعدا
تباعد ايام الشباب و حسبها

عقالا و احداث تحد المقاصدا
ولكن اقلام الوفاء و طرسه

يبثان من سر الثناء الفرايدا
فرائد اطراها الكتاب و نصها

تقلد اجياد الوضى المحامدا
فمن سامها من بعد بيغى مديحها

اقامت لمن يبغى مداها المراصدا
على انه المصدور لابدناقثا

وان لم يشدر كنا ولم بين هامدا
ابى الفلك الا على الاثير نبالة

ولو بالغ المنطيق للمدح ناصدا
و كم غير ها من اسهم قذفت بها

يمين ابن موسى ابحرا وطرائدا
فلا وادج يا سوه طب مهذب

ولو فنن الطب الخبير المكايدا
عوايد منافى اللقاء نعدها

لمن ضل عن سمت المحجة حائدا

و طورا باطراف الرماح سديدة
وان لم تكن اصمى اليراع المجاسدا

كتاب بناء المقالة فى نقض الرسالة العثمانية نقضها السيد الامام العلامة الفاضل الورع شيخ فقهاء الاسلام شمس علماء الانام انموذج السلف الصالح عين اعيان الافاضل فخر السادة علم الهدى ركن الطائفة الحسيب النسيب ذى الحسبين و النسبين نور العراق ابو الفضايل جمال الدين فخر الملة احمد بن موسى بن جعفر بن الطاوس ضاعف الله اجلاله.

بسم الله الرحمن الرحيم

النازل على الخواطف باكف الشوارق ، و اشهد ان لااله الاالله شهادة يفتح بنانها ابواب المغالق ، و يشرح بيانها نجاة المصدق الموافق ، واشهد ان محمد بن عبدالله رسوله انبل الخلايق . وان امير المؤمنين على ابن ابى طالب تلوه فى السوابق ، وشرف الخلايق ، وان حبه برهان الانساب اللواحق ، وان اوليائه من طينته مماجده السوامق ، وان اعداءه خلفاء مداحض المزالق ، اخدان البوائق ، بالاثر الصادق ، عن اشرف ناطق ، صلى الله عليه وعلى آله صلوة يسفر فجرها عن الدوام المترادف المتتابع المتلاحق .

وبعد فان اباعثمان الجاحظ صنف كتابه المسمى بالرسالة العثمانية ، ابتداه غير حامد لاله البرية ، ولامعترف له بالربانية ، ولاشاهد لنبيه بالرسالة الجلية ، ولالاهله و اصحابه بالمرتبة العلية ، شاردا فى بيداء هواه ، سامدا فى ظلما عماه . زعم مخاصما شرف امير المؤمنين ، صلوات الله عليه بكلمات سردها ، ولفظات زعم انه شيدها ، راداً على نفسه فى تقريرات مناقب مولانا امير المؤمنين صلوات الله عليه ، سددها ومجدها هازلا فى مقام جاد جاهلا فى نظام استعداد ، مادا فى الاول باعه القصير الى اعناق الكواكب ، و ذراعه الكسير الى النجوم الثواقب

ولا غلاب وقد بذت مفاخرنا

سوابق الجرد للعلياء تستبق

اواصر حلقت فی الجواخمصها

و بعد هاشیم للشهب تعتنق

ابت مفاخـرة الامثال لامثل

لنا مدان له روح العلی خلق

فکیف یهضمنا فرع لغیر علی

ولا فروع لهـا مجد سماورق

یری زخارفه خطفا لممتنع

کظامیء عاله فیء ظمئه غرق

فشام منها بروقا لا یخالفهـا

نصر ویـکشف عن دیجورها الفلق

کیما یعد بلیغا حد مالسن

والشمس فی الجولایغتالها الغسق

فتنا بسود دنا الغایات وایتلفت

بدورنا فی سماء الفخر تتسق

فلا بلیغ له فـی هضمنا طمع

ولا فصیح یحلی جیده الملق

وقد کانت هذه الرسالة وصلت الی قبل هذه الاوقات، وصدفتنی عن الایراد علیها حواجز المعارضات، و انشدت بلسان المعتذر عـن دحضها ونقضها صورة هذه الابیات بعد کلمات.

وبعد فلو نصت کتایب محرب

وبی رمق نصت الیه الـکتائب

ولکن رمی عن قوسه مترفها

وقد قیدتنی بالفتور النوائب

على انه عار على البدر كاملا
ببهجته تخفى النجوم الثواقب
اذا احتج يبغى رفعة عن مدى الدجى
وقد سترت وجه النجوم الغياهب
وعار على مجد اليراع اذا ابترى
يدافع عن تفخيمه و يحارب
تبين سيجلو الدهر نجمى مشرقا
اذا صافحت كف التراب الترائب
وقال لسان حار فى القول من لها
وتطرى اذا جن الظلام الكواكب

وبعد ذلك احضر الولد عبد الكريم ابقاه الله النسخة بعينها وشرع يقرا على شيئا منها فاجج منى نارا اخمدتها الحوايل ، وعيون قول اجمدتها القواطع . العوازل

،عزائم منالا يبوخ اضطرامها
اذا البغى سلت للقاء مضاربه
نجلى بها من كل خطب ظلامه
ويشقى بها نجد نجيب نحاربه
فكيف اذا لم نلق خصما تهزه
عزائم فى اقصى الحضيض كواكبه

هذا وان كانت جدود المزاج منوطة بالكلال، وفجاج الفراغ مربوطة بحرج المجال، لكن الصانع اذا اهتم كاد يجعل آثاره فى اعضاء مهجته، وزايل الاغضاء عن رحمة نقيبته ، وبتلك المواد الضعينة قد عزمت على رمى عمرو بنبال الصواب ، وان كان بناوه ملتحفا لذاته بالخراب ، فليس للمراد عليه فضيلة استنباط عيون الالباب ، بل العاجز مشكور على النهوض الى مبارزة ضعيف الذباب .

فاقول انه عرض لی مع صاحب الرسالة نوع کلفة قد لا یحصل مثلها لنقض نقض کتاب المشجر مع عظماء المعتزلة کالجبائی واعیان من جماعته و ابی الحسین البصری فی الرد علی السید المرتضی و هو الحاذق المبرز فی صناعته ، اذهاتیک المباحث یجتمع بها العقل ، فیصادمها صدام الکتائب ، و یصارمها صرام فوارس المقائب ، و هذه المباحث مهینة ، فان اهملها الباحث استظهرت علیه ، و ان صمد لها راهادون العزم الناهض ، فیما یقصد الیه تهوین منعت منه الحکمة والاعتبار ، واستعدادیخالطه التصغیر والاحتقار، فالقریحة معه اذن بین متجاذبین ضدین ، و متداعبین حربین، وذلك مادة العناء ، و جادة الشقاء .

ولیس العلی فی منهل لذشربه
ولکن بتنویج الجباه المتاعبا
مزایا لها فی الهاشمیین منزل
یجاوز معناها النجوم الثواقبا
اذاما امتطی بطن الیراع اکفهم
کفی غربه سمر القنا والقواضبا

واقول انك اذا تأملت تقریر قواعد کتاب الجاحظ، رایته مبنیا علی الباطل ، اذ سمی فرقة بالعثمانیة ، ثم جعل ینطق بغیر الصواب عنها ، ملقحا الفتن بینها و بین الفرقة الامامیة ، متعدیا قواعد الحروریة ، شرع یقرر اسلام ابی بکر و تقدیمه علی اسلام امیر المؤمنین صلوات الله علیه ، اذ کان اسلام علی علیه السلم لاعبرة به لصغره ، و ان کان اول هذا ظاهر فی کلامه، وسوف انازله انشاءالله فی ورده وصدره، مقدما علی ذالك ابیاتا تلیق بهذه المقامات، وتلتحق بها التحاق النجوم بالسموات فاقول :

ابو نافتی لایرهب الموت مقبلا
تعارضه منه الخطوب الرواصد
وطیس وغی الهیجاء یسجره القنا
لیوقظ حقن الحق والحق راقد
اذ اظمئت بیض بکف مدجج
سقاها وحلت بعدذاك السواعد
فقفر ربی الدفعاء ریان قایض
یظلله ثوب من الارض صاعد
فاعجب بنعر فوقه الترب سائر
بکف فتی تهدی الیه الفرائد
کما یتجافله الحسود نغاصة
و تد نوالیه بالغرام المحامد
کماعدت الاخلاق منه دعابة
وفی الحرب عباس له الموت ساجد
کما یتغشاه المنون اذا غدا
یخاطب عزالله و اللیل هامد
ویعتنق البیض الرقاق فکاهة
کان شفار المشرفی الخرائد
و کم لامیر المؤمنین مناقبا
علت وغلت لایطبیها المکاید

کتبت هذا الکتاب المعروف بکتاب «بناء المقالة الفاطمیة فی نقض الرسالة العثمانیة» لابی عثمان عمرو بن بحر الجاحظ من نسخة صحیحة جیدة مقروة علی المصنف رحمه الله تعالی وفی ظهرها اجازة مندرحمه الله بخطه للقاری ماصورتها :

قر اعلی هذا «کتاب البناء» من تصنیفی، الولد العالم الادیب التقی

رميت ابا عثمان نفسك ضلة
بسهم متى يرشق بذقك المتالفا
تريد انتقاصا للنجوم ترفعت
بعزم تخوم تبتغى النجم خاطفا
ذللت وغرتك الدنى غير ناصح
لنفسك للكأس الوبيئة راشفا
بكف لها من هاشم اى معصم
يفل بهايوم الزحام المزاحفا
اذا قصدت منها البنان مغاورا
غداعزمه عن مازم الحرب صادفا
فلافئة يحمى الشريدوقدجرى
طريدايضم الحتف منه المعاطفا
مواقف لم يدرس على الدهر رسمها
هزمنا بها يوم اللقاء المواقفا

انجام : وشرع فى الطعن على الانبياء ، وقدذكرت عند ذالك مايليق من الانباء ، ولو ان هذا الشيخ ذكر ممادح خيار الاصحاب ، من دون التحرض بالقرباء اللباب، حرم الطعن على تقريراته ، والقصدبالتهويش لتعلقاته ، فليعتبر العاقل ماقلناه ، وليعرف انا بماحررناه ، و حكيناه عن لسان الجارودية وسطرناه .

نصرنا فتى انصاره فى حياطة
من الزيغ قول المرسل الحق شاهد
فتى قلد الاسلام سمط فخاره
ولولاه اضحى ركنه و هومايد
فلا مهتد الا عليه معاجه
ولا راشد الا لمسعاه حامد

حسن بن علی بن داود احسن‌الله عاقبته و شرف خاتمته واذنت له فی روایته عنی، و کتب العبد الفقیر الی الله تعالی احمدبن طاوس حامداً لله ومصلیا علی رسوله والطاهرین من عترته و المهدیین من ذریته» .

هذا آخر الاجازه ، و هذه النسخة المذکورة هی من جملة الکتب الموقوفة علی الحضرة الشریفة الغرویة ، صلوات الله علی مشرفها وهی بخط ابن داود المذکور وهو ، رحمه الله، قد کتب فی آخر هذا الکتاب ماصورته :

« نجزت الرسالة والحمدلله علی نعمه وصلوته علی سیدنا محمد النبی وآله الطاهرین، کتبه العبد الفقیر الی الله تعالی حسن بن علی بن داود ربیب صدقات مولانا المصنف ضاعف الله مجده وامتعه الله بطول حیوته وصلوته علی سیدنا محمد النبی وآله وسلامه ، و کان نسخ الکتاب فی شوال من سنة خمس وستین وستمائة» .

هذا آخر خط ابن داود رحمه الله تعالی ورضی عنه ، وانا الفقیر الی الله الدایم الغفار الغنی حسین الخادم الکتابدار فی الغری فی شهر محرم الحرام سنة ۱۰۹۱ حامداً ومصلیا، والحمدلله وحده .

وجدت فی آخر هذه النسخة المذکورة التی هی بخط ابن داود رحمه الله مکتوبا بخط دقیق ماصورته :

هذه الابیات کتبها اصغر عباد الله تعالی محمدبن الحسن بن محمدبن علجة الی سیده ومولاه ووالده عزالدین عز نصره وجعلت فداه لما وصلت من الاردو المعظم فی خدمة سیدی ومولای واخی شرف الدین جعلنی من کل سوءٍ فداه علی ید قاصدیبشر سیدی واخوتی بالوصول الی منزل السلامة و العافیة فی شعبان المبارك سنة اربع وثمانین وستمائة حامداً لله تعالی ومصلیا علی رسوله والطاهرین من عترته ، غفر الله له ولوالدیه ولاسلافه من المسلمین و المسلمات و المؤمنین و المؤمنات برحمته ومنه ، والابیات هذه :

لله الامـا الاقـی شوقاً الی ارض العراق
و عظیم وجد ینقضی عمر التفرق وهو باقی
شت عن الزوراء بی دار فروحی فی السباق
فارقتها بقضی الزمان فبدر لهوی فی محاق
لو لم اعدها مسرعا لقضیت من عظم اشتیاق
لما وصلنـا ارضها وغدت تبشر فی رفاقی
وشممت من ارض العراق نسیم لذات التـلاق
ایقنت لی ولمن احب بجمع شمل و اتفاق
فضحکت من طیب اللقا کما بکیت من الفراق

ووجدت ایضاً فی آخر النسخة المذکورة التی هی بخط ابن داود رحمه الله تعالی مکتوبا ماصورته :

وجدت علی نسخة مولای المصنف جمال الدنیا والدین اعز الله الاسلام والمسلمین ببقائه صورة هذا النثر والنظم :

اقول وقدرایت ان انشد فی مقابلة شیء مما تضمنته مقاصد ابی عثمان مایرد علیه ورود السیل الرفیع الغیطان.

ومن عجبان یهزاء اللیل بالضحی
و یهزأ بالاسد العضاب الفراعل
ویسطو علی البیض الرفاق ثماهة
ویعلو علی الراس الرفیع الاسافل
ویسمو علی حال من المجد عاطل
و یبغی المدی الاسمی العلی الاراذل
وینوی نزال الاضبط النجد صافر
و یزری بسحبان البلاغة باقـل
و یبغی مزایا غایـة السبق مقعد
و قد قیدته بـالصغار السلاسل

غـرائب لاينفك للدهـر شيمة
فسيان فيهـا آخـر و اوايـل
و للشهب الشم الزواهر مجدها
و ان جهلت تبغى مداها الجنادل
عدتك اميـر المؤمنين نقايـص
وجزت المدى تنحط عنك الكواهل
غلافيك غال و انزوى منك ساقط
فسمتهما عن منهج الحق مايل
فـاعجب فغال سارقـى تيد غيه
و قـال رمته بـالضلال المجاهل
ويغنيك مدح الاى عن كل مدحة
مناقب يتلوهـا خبير و جـاهل
ومقت لمن يكسو القلائد مقته
اذا العرش لاتدنو اليه النوازل
و يغرى بارباب الكمـال مقلد
حلى المجد لاحال من المجد عاطل

ووجدت ايضا فى آخر الكتاب المشار اليه مكتوبا بخط ابن داود ره مكتوبا ماهذا صورته :

ورايت فى اواخر الكتاب المشار اليه بخط مولانا الامام المصنف ضاعف الله اجلاله وادام ايامه ماصورته :

وسطرت خلف جزارة جعلتها منذ زمن فى مطاوى كتاب الجاحظ معتذرا عن الايراد عليه والقصد بالرد اليه.

ولم يعدنا التوفيق بعد ولم تحم(۱)

وصلنا باطراف اليزاع القواطع

۱ـ الظاهر ان فى هذا الموضع اول الابيات ساقط لان الكلام بلا ربط (هامش)

فلم نبق رسما للغـوی یؤمه
خیال غبی او بصیـر مخادع
و من رام کسف الشمس اعیامرامه
بهاءِ به یخفی ضیاءِ السواطع

و لما قابلناه بین یدایه ادام الله علوه ، سطر هذه الابیات علـی آخر نسخته :

بلغنا قبالا للبناء ولم ندع
لشائنا فی القول جداولا هزلا
ولا غلبتنا المعضلات ولم یخم
یراع یفل المشرفی اذ اسلا
ولم تنتم التضجیع منا ملا مح
ولم ترضه علا ولم ترضه نهلا
و لیس ببـدع ان تشن کتاب
من الدهر یبغی مجدسوددناذحلا
فیقذفنا عن قوس نجد و خائم
ویهدی لنا من کف معصمه نبلا
نزعنا بفرسان الفخار فؤاده
ومقلته والسمع والشکل والدلا
ففارضنا فاستنجدت نهضاتنا
عزائم تعلوالفرقدین ولا تعلا
ففتناغلاب الدهراذذاك وانبری
یخالص فی لقیا مناقبنا الذلا
خطفنا بهاءِ الشمس تعمی بنورنا
حداقِ اذاما القرض فی برجه حلا

و یحفظه حان و قال مباهت

ومظر یحلی جیده المجدو الفضلا

ولو صدقت منا العزائم مدحة

لقلنا ومانخشی ملاما ولا عدلا

اباشیخنا ان تنفس الشهب مجده

ولم یرها شکلا ولم یرها مثلا

اذا خالصتنا الروح جلت حباهها

مناسب لاتستردف النسب الفسلا

وفازت اذاما النار شب ضرامها

بهامهجات الشانئین لها نصلا

بنجم امیر المؤمنین اهتداؤنا

اذازاغ عن سمت المراشد من ضلا

و کم راغم انفاً تسامی و هومه

مقاما لنا من دونه الفلك الاعلی

تصادمنا والبدر لایلمح السها

ولوطرفت کف السها عینه النجلا

ولولمح البدر السها عند غمضه

لظلت معانی اللوم فی لمحه تتلا

وقال مولانا المصنف عندعزمه علی التوجه الی مشهد امیر المؤمنین صلوات الله علیه ، لعرض الکتاب المیمون علیه مستحذیا سیب یدیه :

ابینا تباری الریح منا عزائم

الی ملك یستثمر الغوث آمله

کریم المحیا ما اظل سحابه

فاقشع حتی یعقب الخصب هاطله

اذاامل اشفت علی الموت روحه
اعادت علیه الروح فاتت شمائله
من الغرر الصید الاماجد سنخه
نجوم اذا ما الجو غابت اوافله
اذااستنجدوا للحادث الضخم سددوا
سهامـم حتی تصاب مقاتلـه
وها نحن من ذاك الفریق یهزنا
رجاء تهز الاریحی وسائلـه
وانت الکمی الاریحی فتی الوری
فرو سحابا تنعش الجدب هاملـه
والافمن یجلوا الحوادث شمسه
وتکفی به من کل خطب نوازله

وقال وقد تأخر حصول سفینة یتوجه فیها الی الحضرة المقدسته الغرویة صلی الله علی مشرفها :

لئن عاقتی عن قصد ربعك عائق
فوجدی لایقاسی الیك طریق (۱)
تصاحب ارواح الشمال اذاسرت
فلا عائق اذذاك عنك یعوق
ولوسکنت ریح الشمال لحرکت
سواکنهـا نفس الیك تشوق
اذا نهضت روح الغرام و خلفت
جسوما بحیل الوامقین ومیق
و لیس سواء جـوهر متأید
له نسب فی الغابرین عریق

۱ـ هکذا فی النسخة الاصلیة (هامش)

وجسم تباريه الحوادث ناحل
ببحر الحتوف الفاتكات غريق
اسير بكف الروح يجري بحكمها
و ليس سواءِ موثق و طليق

ومما سطره اجل الله به اولياءه عند قراءتنا هذا الكتاب ، لدى الضريح المقدس عند الراس الشريف ، صلى الله عليه ، لما قصدنا مشهد مولانا امير المؤمنين ، صلوات الله عليه، ابان الزيارة الرجبية النبوية، عرضنا عليه هذا الكتاب ، قارئين له بخدمته ، لائذين بحرم رافته ، مستهطلين سحاب اغاثته ، في خلوة من الجماعات المتكاثرات الشاغلات، وانشد مجده بعض من كان معنا ما اتفق من مخاطباتنا ومنا فثاتنا ، وغير ذلك من كلام له يناسب حالنا في مقام ، حائين عزائمه على مبراتنا، واجابة دعواتنا ، و لجأنا اليه التجاءِ الجدب الداثر الى السحاب ، و المسافر المبعد الى الاقتراب ، والمريض الى زوال الاوصاب ، و ذى الجريض الى اماطة مخاطر الفناءِ والذهاب . ومن فعل ذالك مع بعض اتباع مولانا صلوات الله عليه ، خليق باقتطاف ثمرات البغية من دوح يديه، فكيف وهو الاصل الباذخ ، والملك العدل السامق الشامخ ، غير مستغش في خيبة سائليه ، وارجاءِ رجاءِ آمليه، بل للبناءِ على ان المسايل ناجحة و وان تاخرت ، والفواضل سانحة لديه وان تبعدت .

يلوح بآفاق المناجح سعدها
وان قذفت بالبعد عنها العوائق
كما الغيث يرجى في زمان وتارة
تخاف غزاليه الدوانى الدوافق

وسطر رفع الله درجته رقعة في اول كتابه الى مولانا على صلوات الله عليه، صورتها :

العبد المملوك احمد بن طاوس يقبل محال الشرف بثغور العبودية، ويقبل

على جناب الجلال الارءف بمبرور النية ، ويقيل فى اندية الكمال الالطف بالمخالصات الصفية ، و يستغرض اهداف المراحم بجملة مخالصته الرضية . ويستعرض اسعاف المكارم العلية ، ويسترفد منال المواهب العلوية ، فيستردف عيان احسان السواكب العادية السرية الروية ، كما يستقدم ذمام الغرائز العربية ، ويستلزم زمام النحائز الهاشمية ، ويستورى زند المناقب الوضية ، ويستروى برد المشارب الهنيئة الغروية ، بوسايل الا واصر الفاطمية ، ورسايل سجايا المفاخر السخية ،

و من وعد استجلت بدور وعوده

حداق لامال الرجاءِ المحلق

وبخدماته الشايعة بين البرية ، الذايعة بعين المشاهدة الجلية ، وسبحه فى تيار بحار المنازلات العميقة القصية ، ولمحه بانوار التوفيقات لطائف المنافثات السحيقة الخفية :

فكم صرف كف اليراع مجالدا

يصادم فخر المجد قدملاء القطرا

تراه يريد النصر و النصر حاذل

فكان له مجد ابن فاطمة قبرا

تنوره منا العروم سواميا

ولو غارت الجوزاءِ واختفت الشعرى

بكل شناة من يراع غروبه

تفل بحديها المشحذة البترا

ولولم يكن فالبدر لابد واضح

واوقصدت كف الوجود له سترا

على اننا لانعدم الفخر شامخا

بمدحتنا نعلو بمنقبها النسرا

اتينا الى الشمس المنيرة فى الضحى

نريد لها عزاً و نبنى لها نصرا

ومن رام کشف الواضحات موکدا
و فاز بمغنی حد منصبه قدرا
الیك امیر المؤمنین اعتذارنا
ابیت بیان القول ینتظم الدرا
وحلیت اجیاد العزائم حلیة
من العجز ان همت بمدحکم تترا
لك الراحة العلیاء بالفضل اذسخی
فخارك یرضی النظم بعتقب النثرا
و لکننا عدنا بربع مروض
ومن شام روضاً ضم شائمه الزهرا

والحمدلله وحده ، و صلوته علی سیدنا محمد النبی الامی ، و علی آله الاطهار الاخیار وسلامه ـ هذا آخر ماوجدته فی ظهر الکتاب.

[۷۰ـ د]

این نسخه بخط نسخ است باعنوان و نشان شنگرف وحسین خادم کتابدار مشهد نجف در محرم ۱۰۹۱ آنرا نوشته است، وصف این نسخه از آنچه در آغاز وانجام آمده است بدست میآید، مقبل بن حسن در کربلا در ۸ شعبان ۱۱۸۹ ومحمد علی بن محمد باقر سپاهانی بهبهانی در ۱۲۱۱ ومحمد جعفر بن محمد علی در ۱۲۱۸ وغلام رضا بن محمد صادق سمیعی کرمانشاهی در ع ۱۳۵۴/۲ مالك نسخه بوده اند و خط ومهر آنها در آغاز نسخه دیده میشود، این نسخهٔ نقص نسخهٔ اصل بغداد را ندارد

کاغذ سپاهانی نخودی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوائی.

۱۹×۱۳/۵ـ۱۴۱ ـ ۱۵س۷×۱۲/۵.

البنیان المرصوص

ازسیف الدین علی بن محمد جعفر استرابادی که مطالب آنرا ازپدرخودشنیده و آنها را درزمانیکه زنده بود دراین کتاب آورده است . درآن پنج مطلب است (ذریعه ۱۵۲:۳) .

آغاز: بسمله . الحمدلله علی بذل نعمته ... فیقول ... سیف الدین علی بن

محمد جعفر الاسترابادی ... ان هذه رسالة سمعت مطالبها عن والدی العلامة دام ظله ... وسمیتها البنیان المرصوص فی بیان مقدمات الشروع فی علم الاصول بالخصوص.

[۴۳ ـ ب]

شمارهٔ دوم نسخه است و بهمان خط شماره پیشین آن و تا نیمهٔ مطلب یکم بیشتر نوشته نشده و چنین است انجام آن : «وضعی و تکلیفی و کل منهما» (گ ۳۲۶ پ ـ ۳۲۷ر).

بهجة الاسرار و معدن الانوار

سر گذشت شیخ علم الهدی محیی الدین ابی محمد عبدالقادر بن ابن صالح جیلی وسخنان او در این کتاب آمده است واز ابن جهضم نور الدین ابی الحسن علی بن یوسف بن حریز بن معضاد بن فضل شافعی همدانی است که در نزدیك ۶۶۰ نوشته وچهل ویك فصل در آن گذارده ودرپایان آن ازسر گذشت احمد بن حنبل یاد کرده است چلبی (۲۰۴:۱). درنسخهٔ ماهمان سر گذشت جیلی است که فصل نخستین آن بایدباشد.

آغاز: بسمله. الحمدلله وبالله التفتح، باب العون بابداءِ محامدالله کلها... وبعد سئلت ان اجمع ماوقع لی من قول شیخنا شیخ الاسلام... عبدالقادر الجیلی ... وسمیته بهجة الاسرار ومعدن الانوار

انجام: و هو کتاب بهجة الاسرار و معدن الانوار فی مناقب سیدی الابرار ... محیی عبدالقادر الجیلی ... جمع ... علی بن حریز بن معضاد بن فضل الشافعی ...ولهم اجمعین. تم الکتاب بعون الوهاب ... آمین.

[۴۳ ـ ج]

نسخ سدهٔ ۱۱، عنوانها شنگرف ، درجدول سبز، با سرلوحی تازه برنگ سبزوزر و آرایشها بهمین رنگ (36608).

کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوائی با برگردان .

۲۲۵گ ۱۵×۲۵ ـ ۱۷س ۹/۵×۱۷ .

البهجة المرضية فی شرح الالفية

شرحی است ازجلال‌الدین عبدالرحمن سیوطی بر الخلاصة الالفية ابن‌مالك.

[۲۸۶ - ج]

نسخ باعنوانها ونشانهای شنگرف محمدرضابن ابی‌القاسم‌گلپایگانی درسپاهان درماه ۱۲۶۶/۲ (44803).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنائی مقوائی.

۱۲۳گی۱۴×۲۱ - ۱۶س۸×۱۳.

پاسخ ابن سینا بمیهنی

ابن سینا بچندین پرسش ابوسعید ابی الخیر میهنی پاسخ داده است . در این کتابخانه پاسخ بسه پرسش اوهست:

۱ـ دربارهٔ گفتار صوفیان « من عرف سرف‌القدر فقدالحد » (ف ۱۷۲ ش ٤ - فهرست دکترمهدوی ش٤ ج) .

۲ـ دربارهٔ دعا و زیارت . (ف ۱۷٤ ش ۷ - فهرست دکتر مهدوی ش ٤ د) .

۳ـ دربارهٔ « حصول علم وحکمت » (ف ۱۷٦ ش ۱۱ - فهرست دکتر مهدوی ش٤و) .

[٦۳ - ب]

این سه‌نسخه شمارهٔ سوم وهفتم ونهم دفتراست وبخط نستعلیق بانشانهٔ شنگرف،۳ر۱۶۹ر-۱۷۰ر و۱۷۸ پ - ۱۸۰ ر و ۱۸۱ پ - ۱۸۳ پ.

تبصرة المتعلمين فی احکام الدين

از علامهٔ حلی است وفتاوای‌فقهی خویش را درآن‌آورد وشروح وحواشی‌برآن نوشته‌اند وبارها بچاپ رسیده است (ذریعه ۳:۳۲۱ و۶:۳۱) .

[۲۷ ـ د]

نسخه ازآغازافتاده (طهارة) و بنسخ است باعنوانها و نشانهای شنگرف که حسین بن علی بن اسمعیل سپاهانی در ۵ صفر ۹۳۷ نوشته است ، بلاغ دارد (52925) .
کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ زرکوب مقوائی بابرگردان.
۹۹گ۱۲/۵×۱۸ ـ ۱۵س۷/۵×۱۱ .

التبیان فی اعراب القران

التبیان فی‌اعراب القران یا املاءِ مامن به‌الرحمن من‌وجوه‌الاعراب والقراآت فی جمیع القرآن ازابوالبقاء عبدالله‌بن‌الحسین عکبری بغدادی حنبلی (۵۳۸ ـ ۶۱۶) است (چلبی ۱:۲۴۶ ـ معجم‌المطبوعات ۲۹۴ـفهرست سپه۱:۹۶) دردیباچهٔ‌چاپ‌تهران بسال ۱۲۷۶ (هامش تفسیرجلالین)ازابوالبقایعیش‌بن علی موصلی حلبی (۵۵۳ـ۶۴۳) دانسته شده است .

[۲۵ ـ ج]

بنسخ با عنوانهای شنگرف سدهٔ ۸ ، آغاز وانجام افتاده وازنیمهٔ اعراب استعاذه است (الضمة علی‌الواو فنقلت الی‌العین) تانیمه‌های سورهٔ انعام (قوله‌تعالی ممن‌کذب) (48373).
کاغذسمرقندی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی .
۱۶۴گ۱۸×۲۶ ـ ۲۲س۱۲×۱۹ .

التبیان فی بیان‌القران

از حسن‌بن شجاع‌بن‌محمدبن‌حسن حافظ تونی است واورا کتاب دیگری‌است بنام «المفید فی‌التجوید» (منزوی ۱:۲۲۲).

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله الذی نزل‌احسن‌الحدیث کتابا متشابها مثانی ... فیقول ... الحسن‌بن شجاع‌بن محمدالحافظ‌التونی... لمااتفق وصول‌العبدالی‌هراة رایت‌نجوما زاهرات ... فرقه‌فائقة‌یعلمون معالم‌التنزیل ویتعلمون ... ویحرصهم ... جناب الامیر ...جلال‌الدولة والدین فیروزشاه . . . و هو معذلك خائض فی هذاالفن الجلیل فائض

باشاعة التجوید والترتیل فحررت فی هذا الفن کتابالجنابه...وسمیته التبیان فی بیان القران و جعلته مشتملا علی مقدمة و ستة فصول و خاتمة .

انجام : فبسطتها فی جداول بهذا العدد بسطا ... و الجدول سیذکر (جای جدول درنسخهٔ ما باندازهٔ یك صفحه‌است سپس دوصفحه ونیمی اسناد قرائت قاریان‌است) .

[٥٦ - د]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نسخ با نشانهای شنگرف سدهٔ دهم، صیغه نکاحی از ع ل علی‌بن عبدالعالی) درصفحهٔ عنوان هست ،س ۲۳ پ - ۳۸ر .

تجویدالفاتحة (رسالة فی ...)

این رساله ازشیخ شهید است.

آغاز: باب تجوید فاتحه الکتاب للشیخ الشهید رحمه الله تعالی . بسمله . حمدله . فی بیان واجبات فاتحة الکتاب اماالواجبات فمائة الاول یجب علی القاری بعد الاستعاذة ان یتلفظ بالباء فی البسملة خفیفا .

انجام : ق اخراج النون من مخرجها فی الوقف (تمو کمل والحمدلله وحده) .

[۲۰۴ - ج]

شمارهٔ نهم دفتراست و درس ۹۷ ر ۱۰۰ر.

تحبیر التیسیر

تیسیر ازابی‌عمرعثمان‌دانی(م٤٤٤)است‌وتحبیر که مکمل آنست ازشمس‌الدین

ابی‌الخیر محمدبن محمدبن محمد جزری (م۸۳۳) میباشد (چلبی ۱ : ۳۵٤ ـ منزوی ۱:۲٦و۷۵).

آغاز: بسمله . قال الشیخ الفاضل . . . ابوالخیرمحمد . . . الجزری الشافعی ابدالله ظلال جلاله علی کافة المسلمین : الحمدلله علی تحبیر التیسیر (مانند نسخهٔ دانشگاه).

انجام : فاعلم ذلك موفقا بطریق الحق ومنهاج الصواب وبالله التوفیق

[۳۲۴-ج]

بخط نسخ خوش مغرب سدهٔ۱۱، باعنوانها و نشانهای شنگرف و با حواشی نستعلیق با نشانهٔ «شرح الشاطبیه ، عشر ، شعله ، جامع» ، درپایان چندبندی است بعربی‌وفارسی درقرائت، نسخه‌بهای سه هزاردینار در ۱۱۱۰ (؟) خریده شده (یادداشت بخط نستعلیق ریزدرپایان که پاك شده) مهر مورخ ۱۱۲٦ هم درآنجا هست ، یادداشت تملك رجب ۱۱۱۴ درصفحهٔ عنوان‌هست (48649) .

کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوائی.

۹٦گ۱۴×۲۲/۵ ـ ۱٦س۸×۱۵.

تحریر القواعد المنطقیة

تحریر القواعد المنطقیة ازقطب رازی‌وشرحی است برالرسالة الشمسیهٔ‌دبیران کاتبی (ف۲٤ـذریعه ۳:۳۸۸) .

[۱۱۳ ـ ج]

شمارهٔ یك دفتر وبخط نستعلیق باعنوانها و نشانهای شنگرف ازپایان افتاده ، گ۱پ-۱۱۳پ ، صادق‌بن‌محمدشمارهٔ دوم آن‌را درسپاهان در۱/٤/۱۱۳٦ نوشته است ، وقف مهد علیا است (9371) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوائی.

۱۹۰گ۱۴/۵×۲۱ ـ ۱۵س۷/۵×۱۳/۵.

[٦۸ـد]

نسخ سدهٔ۱۲، عنوانها درشت‌تر ، برخی ازبرگها تازه‌تراست (5I954) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی.

۹۱گ۱۱×۱۷ ـ ۲۲س۷×۱۱/۵ .

تحریر المجسطی

مجسطی یا مگیستی‌سونتاکسیس از کلاودیوس پتولمایوس یابطلمیوس‌قلوذی است وخواجهٔ طوسی در ٦٤٤ درالموت این تحریر را ازآن کرده است (ف ۸۵۰).

[۴۳ - د]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۱، با عنوان ونشان وجدول ورقم شنگرف، ازانجام‌افتاده وبآغازشکل۱ فصل۱ مقالهٔ ۱۲ میرسد ، صفحهٔ نخستین بنسخ تازه ، دارای سرلوحی بزر و لاجورد وشنگرف ، وقف مهدعلیا برای مدرسه تازه سازارگ در ۱۲۷۲/۱٤۱۸ (9381).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوائی.
۲۲۳گ۹/۵×۱۷/۵ - ۳۰س۴/۵×۱۰/۵.

تحریم طلاق الحائض‌الحامل الحاضر زوجها عندها المدخول بها (رسالة فی...)

این رساله از شهید ثانی است ودر ۱۹۷ - ۲۱۹ مجموعهٔ ده رسالهٔ اوبسال ۱۳۱۲ بچاپ سنگی رسید.

[۲۲۸-ج]

شمارهٔ هفتم دفتراست ودرگ ۹۰ پ - ۱۰۸ ر.

التحصیل

از بهمنیار شاگرد ابن‌سیناست ویکدوره از فلسفه بجز ریاضی درآن گذارده شده است (ف۱۹۵).

[۷۱ - د]

بخط نستعلیق ملاغازی پسرمولانا بدیع‌الزمان انصاری درروز چهارشنبه۱ ج۱۰۸۴/۲، عنوانها شنگرف است ، حاشیه‌هائی دارد بانشانه «س، لاهیجی‌سلمه‌الله» .
کاغذ سپاهانی سفید - جلدتیماج زردگردآن سرخ وزرکوب بابرگردان.
۱۶۹گ۱۱/۵×۱۸/۵ - ۲۵س۶×۱۴.

تحفة الاریب فی الرد علی اهل الصلیب

این رساله در نه باب وازعبدالله‌بن عبدالله ترجمان‌است که بدین‌اسلام گرائیده ومیخواهد درآن دین ترسایان و یهودان را رد کند آنهم بروش نقل نه بروش عقل که ابن حزم پیش گرفته است (دیباچه) مؤلف دردیباچه سر گذشت خود وابی‌العباس احمد و امیرالمؤمنین ابی فارس عبدالعزیز را میآورد و میگوید که من دراین سال ۸۲۳ است که بنگارش این کتاب میپردازم . در آن از نمسا و انگیزیه و جنویز و فرانسیس یاد شده‌است .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌وحده والیه‌یرجع الامر کله ... وبعدیقول... عبدالله بن عبدالله الترجمان ... لمامن‌الله علی بالهدایة .

انجام : وانا‌ارجو ... ان اجمع لبشارات جمیع‌الانبیاء کتابافرداعلی وجه التفصیل وحسبناالله ونعم‌الوکیل ... والحمدلله رب‌العالمین .

[۱۲۳ - ج]

بخط نستعلیق، عنوان‌ونشان شنگرف، درجدول سرخ و آبی ، آقامیرزا زکی منشی در تبریز درصفر ۱۳۰۸ آنرا برای محمدحسن طباطبایی نوشته است، در۱۱۱ صفحه‌است، درصفحهٔ عنوان آمده‌که اینکتاب در ۸۲۳ تألیف شده است .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ مقوائی .

۵۸گ ۱۴×۲۲ - ۱۴س۸/۵×۱۶/۵.

تحقیق‌معنی‌الالف واللام (رسالة فی...)

این رساله از محمد تقی بن حسینعلی هروی است ودر آغاز دو مقدمه است سپس در بارهٔ انواع لام تعریف در آن بحث میشود وبهترین کتابی است که‌من دراین موضوع دیده‌ام .

آغاز: الرسالة فی تحقیق معنی الالف واللام . بسمله . و به نستعین الحمدلله رب‌العالمین ... امابعد فیقول ... محمدتقی‌بن‌ابن حسینعلی

الهروی ... ان هذه رسالة فی تحقیق معنی الالف واللام و مایتعلق بها.

انجام : اومجموعهما. هذا تمام ما اردنا بیانه فی هذه الرسالة حررناها علی العجالة وحنیئذ فلنختمها بحمدالله ... والصلوة علی نبیه ... وعترته الائمة البررة الکرام .

[۹۵ - ج]

شمارهٔ سوم دفتر است وبخط نستعلیق شب چهارشنبه ۲۴ محرم۱۲۸۹، باعنوانهاشنگرف ومشکی درمتن وهامش نوشتهٔ عبدالجوادبن عبدالرحیم بای‌مادارانی لنجانی از روی نسخه‌ای‌که باید مقابله شدهٔ بانسخهٔ اصل خط مصنف بوده باشد ، گ ۲۷ پ - ۴۴ پ .

التحقیق والتنقیر فی بیان مایتعلق بالمقادیر

این رساله‌دربارهٔ مقادیر واوزان شرعی‌است وازشیخ اکبر شیخ جعفربن‌خضر جناحی نجفی کاشف‌الغطاء است وبچاپ رسید (ذریعه ۳ : ٤٨٤) .

آغاز: بسمله . الحمدلله باری‌النسم‌المشتق لنورالوجودمن‌ظلمةالعدم وبعد فهذه رسالة التحقیق و التنقیر فی بیان مایتعلق بالمقادیر .

[٦١ - د]

شمارهٔ سوم دفتر است وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین‌آن،گ ۱۱۱ر - ۱۳۲ر،گویاکامل‌نیست .

انجام‌نسخه: والنصاب فی الفلات الاربع ... وثلاثة ارباع اوقیه .

تذکرة الفقهاء فی تلخیص فتاوی العلماء

علامهٔ حلی بدرخواست پسر خود فخر المحققین محمد شالودهٔ کتابی در فقه استدلالی با اشاره بآراءپیروان سنت ونقدآنها ریخته ومیخواست آن را درچهارقاعده (عبادات - عقود - ایقاعات - احکام) بنویسد ، ۱۵جزءِ آن را نوشته وهمهٔ آنها در ایران بی تاریخ پیش از ۱۲۹۷ باندازهٔ رحلی از روی نسخه ۱۷ رجب ۱۰۷٤ (پایان حج) دردوجلد بزرگ بچاپ‌سنگی رسیده‌است. از گفتارفخرالمحققین‌درایضاح‌الفوائد درمسئلهٔ « حرمان زوجة غیر ذات ولد» بر میآید که اوتامیراث را هم نوشته است .

(کشف‌الحجب ص۱۱۰ ـ ذریعه ٤ : ٤۳ ـ سپه ۳۷۱:۱ ـ طوس ۱٦:۲ ـ ۱۸ و ۵: ۳ـ ۳۸۲).

این کتاب در فقه استدلالی متاخران بی مانند است افسوس که همه اجزاءآن دردست نیست. چنین است فهرست اجزاءِ موجودآن وتاریخ آنها :

جزءِ ۱ طهارة ۲٤ صفر ۷۰۳.

جزءِ ۲ صلوات یومیه ۱۸ شعبان ۷۰۳ (ش۵۹۱۳سپه).

جزءِ ۳ آخرصلوة.

جزءِ ٤ زکوة ـ خمس ـ صوم ـ اعتکاف ۱٤محرم ۷۱٦

جزءِ ۵ مبحث تقصیر حج ٦ رمضان ۷۱۸ در حله.

جزءِ ٦ بقیهٔ حج ـ جهاد ۷۱۹ در حله.

جزءِ ۷ بیع شفعه (پایان ع۷۱٤/۱ درسلطانیه ش۵۹۱۵ سپه).

جزءِ ۸ دین.

جزءِ ۹ رهن (سلطانیه ٦ج۷۱٤/۱) ـ حجر ـ تفلیس.

جزءِ ۱۰ ضمان (۱۱ج۷۱۹/۱) ـ کفاله ـ حواله ـ اقرار ـ صلح ۱۸صفر ۷۱۵ درسلطانیه.

جزءِ ۱۱ امانت ـ ودیعه ـ عاریه ـ شرکت ـ قرض ـ لقطه ـ جعاله.۳ج۷۱۵/۱ درسلطانیه.

جزءِ ۱۲ اجازه مزارعه ـ مساقات ـ سبق ـ رمایه ۵ شوال ۷۱۵.

جزءِ ۱۳ غصب ـ احیاءِ موات ـ هبه ـ وقف ۲٦ج۷۱٦/۱ درسلطانیه.

جزءِ ۱٤ وصایا ۱۹ شوال ۷۱۹.

جزءِ ۱۵ نکاح (میراث زوجین) چهارشنبه ۱٦ ذی‌حجه ۷۲۰ (ش۵۹۱۷سپه).

ازاین‌فهرست برمیآید که‌حلی‌این‌اجزاءِ را نه‌بترتیب‌بلکه‌جسته گریخته‌پیش‌از ۲٤صفر۷۰۳آغاز نموده وتا ۱٦ذی‌حجهٔ ۷۲۰ نزدیك ۱۸سال بدان میپرداخته است.

حلی در اجازهٔ بمهنا مورخ محرم ۷۲۰ می نویسد که ۱٤ جلد ازین کتاب تا نکاح بیرون آمده‌است (اجازات بحارص۳۰و۵۲ـ ف۴۳و۲۰۲۱)، اودرخلاصه(ص۲٤)

هم ازآن یاد کرده است . پس او در ع۶۹۳/۲ بدان میپرداخته وتا محرم۷۲۰ چهارده جلدآن بیرون آمده بود.

[۴-ج]

این نسخه جزء ۱۳ و از مقصد ۷ دراجاره است تا پایان‌ر مایه مورخ ۵ شوال ۷۱۵ ، بخط نسخ معرب با عنوانهای درشت، علی‌بن سمروح درروز یکشنبه ۱۱ رمضان ۷۲۵ نوشتن‌آن را بانجام‌رساند، ولی نمیدانم چرا دربارهٔ علامه‌که در ۷۲۶ درگذشت می‌نویسد « الی هنا بخط مصنفه‌طاب ثراه» نسخه دررجب۱۳۰۸ ازآن لطفعلی بن محمدکاظم تبریزی امین‌السفرا بوده است ، نسخه دارای ۱۴ کراسهٔ ۸ برگی است با ۴ برگ ازکراسهٔ۱۵، درهامش‌تصحیح‌شده ودربرخی ازجاها درکنارصفحات«بخطه»دارد (10741).

کاغذ سمرقندی - جلد مقوای‌آراسته .

۱۴۰گ۱۶×۳۵ - ۲۹س۱۰×۱۸/۵.

[۲۴ - ج]

این نسخه ازآغاز وصایا (جزء ۱۴) است تا پایان جزء ۱۵ (برابربا‌آنچه‌که بچاپ رسیده‌است) وتاریخ ۱۶ ذی‌حجه ۷۲۰ (درجلد) هم دارد . علی‌بن محمدبن یونس درچاشت روزیکشنبه ده روزمانده از ع۸۶۷/۱ نوشتن‌آن را بپایان رساند ، درآن‌دارد «نسخت هذه النسخة من‌نسخه بلغت‌عرضابالمسودة» او جزء ۱۴ را درچاشت روز یکشنبه پنج روزگذشتهٔ از ذی‌قعدهٔ ۸۶۶ بانجام رساند ، بنسخ کم نقطه است با عنوانهای درشت وشنگرف‌آلود ، تصحیحات درکنارصفحه‌ها هست (10746).

کاغذ سمرقندی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی فرسوده.

۲۳۴گ۱۸×۲۷ . ۲۵س۱۴×۲۱/۵.

التسبیحات القلبیة فی معرفة الربوبیة

صدرای شیرازی این رسالهٔ فلسفی را ساخته و عنوانهای‌آن «فیض» است، بنام الواردات‌القلبیة‌هم‌خوانده میشود وبچاپ رسیده است (ف ۳۹۷- مجلس ش۵۹۲/۳) .

آغاز: بسمله . و به نستعین . بعد الحمد لمبدع النفس و العقل . . . یقول ... محمدالشهیربصدرالدین ... ایهاالطالب للسعادة ... انی‌هاتف بك ببعض ما القی الی فی روعی من وارد ... فاوردته فی کلمات‌عقلیة غریبة عن نفثات روعیة عجیبة مودعة فی عـدة فصول . . . و سمیتهـا بالتسبیحات القلبیة فی‌معرفة الربوبیة.

انجام : واستغفرالله لی ولك ولمن سعی ودعی وقبل الوصیة واتقی .

[۲۰۲ - ج]

شمارهٔ پنجم دفتر است و درگ ۳۴۲ پ - ۳۵۳ پ .

تسدید القواعد فی شرح تجرید العقائد

شرح شمس‌الدین محمود اصفهانی است بر تجریدالعقائد طوسی (ف۵۶۶).

[۲۴۲-ج]

بنسخ با عنوانهای شنگرف از سدهٔ ۱۱، حواشی دارد از میرسید شریف و بی‌نام، صفحهٔ نخستین تازه است ، ازپایان افتاده و بدینجا میرسد « قال ومعجزاته قبل‌النبوة تعطی‌الارهاص اقول‌اختلفوافی ظهورالمعجزة ... وتسلیم الاحجار» (53062)،
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی‌ضربی .
۲۴۳گ۱۳/۵×۲۱ - ۱۹س۸×۱۴.

تشریح الافلاك

از شیخ بهائی است و در فهرست دانشگاه (ف۸۵۸و۲۱۶۳) شناخته شده‌است.

[۲۱۷ - ج]

شمارهٔ یکم دفتر است وبخط نسخ باعنوانها واشکال شنگرف مورخ رمضان۱۰۴۰،گ۱پ-۱۰ر.
نسخه در۱۴۴ ازان سردار حیدرقلی بن سعد محمدخان کابلی‌بوده است (42364).
کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی
۱۹۴گ۱۲×۲۰/۵ - ۱۳س۸×۱۵.

[۳۲۹ - ج]

بخط نسخ باحواشی «منه» مورخ رمضان ۱۳۰۵ (44539).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزمقوائی.
۸گ۱۴×۱۹/۵ - ۱۷س۷/۵×۱۲/۵.

تشریح العین (رسالة فی...)

ازنجیب‌الدین سمرقندی است . درفهرستها چنین کتابی ازاو ندیده‌ام .

آغاز: رسالة فی تشریح العین لنجیب الدین السمرقندی . ان العین مرکبة من سبع طبقات وثلث رطوبات.

انجام: و العصبة الجائیة من الدفاع (زیر صفحه شکل چشم است بشنگرف).

[۹۰ - ج]

شمارهٔ دوم دفتراست ودرگ ۹۷ ر و پ .

التفسیر

این تفسیر در نسخهٔ ما از علامهٔ حلی دانسته شده است مگر اینکه در تفسیر آیهٔ «وان کنتم علی سفر ولم تجدوا کاتبا فرهان مقبوضة» (گ۱٤۷ر) آمده : «واعلم ان الجمهور علی اعتبار القبض فی الرهن و انه شرط لقوله رهان مقبوضة و هو قول المفید وابن الجنید وسلار والشیخ الطوسی فی النهایة و الشیخ نجم الدین بن سعید وقال الشیخ فی الخلاف لیس شرطا وهو مذهب مالك واختاره ابن ادریس وشیخنا جمال الدین ابن المطهر قدس الله روحه قال والآیة غیر دالة علی مطلوبهم لانها سیقت للارشاد» از اینجا برمیآید که این تفسیر ازیکی از شاگردان حلی باید باشد . این تفسیر بروش متکلمان شیعی نوشته شده ودرآن از طبری وشیخ طوسی وزمخشری وابوعلی جبائی و ابوالقاسم کعبی بلخی بسیار یاد میگردد . درنسخهٔ ما حواشی فراوانی هست و در میان آنها گاهی دارد : « قال ع» و دریکجا دارد : « قال ع قدبینافی کتابنا المنصف و هو تفسیر تصریف ابی عثمان» در برخی جا ها دارد . « حاشیة بخطه» یا «بخطه» .

در بالای برگ یکم نسخهٔ ما دارد : « تفسیرسورة الفاتحة و البقرة من تفسیر سرالوجیز للعلامة قدس سره وجدنا الاصل ...» این عبارت سائیده شده و درست خوانده نمیشود واین اندازه را هم بگمان خوانده‌ام .

علامه درخلاصه (ص۲٤) ازدوتفسیرخود بدینگونه یاد میکند : «القول الوجیز فی تفسیر الکتاب العزیز» و «نهج الایمان فی تفسیر القرآن ذکر نافیه مخلص الکشاف والتبیان وغیرهما» در ذریعه (٤:۲۹۳) از السرالوجیز یاالقول الوجیز و نهج الایمان

وتلخیص الکشاف حلی یادشده است . در کشف الحجب (ص۳۰۸و۵۹۵) ازالسر الوجیز ونهج الایمان اویاد گشت .

دراینکه این نسخهٔ ما از علامه نیست گویا شکی نباشد مگر اینکه بایددید که از کدامیك ازشاگردان اواست.

آغاز نسخهٔ ما: عاصم والکسائی و یعقوب و خلف وقرأالباقون ملك وهوالمختار لانه قرائة اهل الحرمین ... و الدین هو الجزاء و المراد یوم جزاء الاعمال ... (صراط الذین انعمت علیهم) بدل من الاول بدل الکل و هو فی حکم تکرار العامل من حیث انه المقصود بالنسبة و فایدته التوکید و التخصیص علی ان طریق المسلمین هـو المستقیم علی آکدوجه.

آغاز تفسیرسورهٔ بقره : سورة البقرة وهی مایتان وست وثمانون و آیة کوفی وسبع بصری . بسمله . الم . و سایرالحروف المعجمة التی یفتتح بها السوراختلف فیها فقیل انها من المتشابهات التی استأثرالله بعلمها ولایعلم تاویلها الاهو وهذاهوالمروی عن اهل البیت علیهم السلام وقیل هی اسماء السوروقیل المرادبها الدلالة علی اسماءالله تعالی فقوله الم ای اناالله اعلم .

انجام : لهاما کسب من خیر وعلیها مااکتسب من شرلاینتفع بها... وقوله انما یقال فی الخیروقوله .

[۱۱۶- ج]

نسخهٔ بسیار پاکیزه و بنسخ خوش روشن‌گاهی معرب و بامرکب کم رنگ، عنوانها، شنگرف، حواشی ریزتر بخط متن و بخط دیگر سیاه‌تر ، درهامش بسیاری ازجاها « بلغت قرائة ایده‌الله» دارد وساختگی نیست از حواشی که بخط متن است ودربسیاری ازجاها نشانهٔ «بخطه» دارد برمیآید که از روی نسخهٔ اصل نوشته شده است .

نشانهٔ کراسهای ده برگی آن از «ثالث الاول» است تا «سادس‌عشرالاول» نسخه‌ازسدهٔ ۸و۹ میباشد ، ازآغازوانجام افتاده.

کاغذ سمرقندی - جلد مقوا عطف میشن .

۱۵۰گ۱۵×۲۱ - ۲۰س۱۵×۱۵/۵.

تفسیر الاربع مقالات

ابن رضوان ابوالحسن علی بن رضوان مصری (۳۷۷ - ٤٥٣) اربع مقالات بطلمیوس قلوذی را تفسیر کرده است (ف۸٦۲).

[۹-ب]

این نسخه با دیباچه‌ایست ازمترجم فارسی آن که میگوید من این کتاب را بدستور محمد ولی میرزا بپارسی درآوردم .

آغاز دیباچه : بسمله . وبه نستعین . حمدالمن جعل فی‌السماء بروجا .

ترجمه همین دیباچه که فهرست را هم دارد وترجمهٔ خودکتاب در میان سطور بخط نستعلیق هست ،کتاب بنسخ باعنوانهای شنگرف، نوشتن اصل و ترجمه در۱۴ شوال ۱۲۳۱ بانجام رسیده است ، حواشی بانشان: «عبدالوهاب عفی عنه» و «ابوالقاسم»، درصفحهٔ عنوان آمده که در۱۴ج۱قوی‌ئیل۱۲۵۱ ترجمهٔ این کتاب نویسانده شد ، عنوانهای مطالب درهامش هست (42370) .

کاغذ فرنگی‌کبود - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.

۳۸۰گ۲۱/۵×۳۴ - ۱٦س۱۴×۲٦/۵:

[ج - ٦۲]

این نسخه بنستعلیق باعنوانهای شنگرف وبانسخهٔ درستی مقابله شده و ازسدهٔ ۱۱ است، مالك میرابوالقاسم فندرسکی (تاریخ تملك اورا پاك کرده‌اند) ومیرزاجمال در۱۰۴۱ (مهر) (50598).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی .

۲۰۳گ۱۷×۲۵/۵-۱۷س۱۱/۵×۱۹/۵.

تفسیر التحریر

نظام‌الدین حسن قمی نیشابوری دانشمند سدهٔ هشتم تحریری را که خواجهٔ طوسی از مجسطی بطلمیوس کرده بود تفسیر نموده است (ف٨٦٤).

[ج - ۵۱]

این نسخه بخط نستعلیق سدهٔ ۱۱، جای شکل وعنوان سفید مانده ، ازپایان هم کم‌دارد ونوشتند وتابدینجا میرسد «کمال‌القصورعن استکمال الادوار» (48276) .

کاغذ سپاهانی - جلدمقوا ازیکسوی .

۱۱۷گ۱۲/۵×۲۴/۵ - ۲۵س۶/۵×۱٦ .

تفسیر سورة الاخلاص

جلال‌الدین محمد دوانی این شرح را بر سورهٔ اخلاص نوشته ودرآن عبارتهای تفسیرابن‌سینا بر همین سوره را هم آورده و روشن کرده است . او این شرح را بنام ابوالفتح عبدالقادر سلطان ساخته است . دوانی‌دران ازتفسیر کبیرپدرخودبنام«السواد الاعظم » یاد کرده و می نویسد : « و هذه‌الشبهة مماعرض لی فی اوایل اشتغالی بهذه المطالب واوردتها فی‌الرسالة التهلیلیة التی عملتها قبل ذلك بتاریخ شهور سنة اثنین وستین و ثمانمائه ثم رایت فی الشرح الجدید للتجرید الذی صنف فی‌السنین‌المتأخرة عن هذا التاریخ» (ف۲۲٤٤ـمنزوی۱:٤۷).

آغاز: بسمله . بعدالحمدلله الاحد الصمد علی نعمه‌التی تجاوزت عن حدالعدوامدالعدد ... فهذا تفسیرسورة الاخلاص علی مافتح‌الله تعالی علی مؤلفه ... محمدبن اسعدالصدیقی الدوانی وقداشتمل‌علی زبدة ما قاله اهل التفسیرمع تتمیمات و تحقیقات .

انجام : وعلی‌هذاقیاس‌ماورد فی سایرالسورمن انهاتعدل‌ربع‌القران والله اعلم بحقائق‌الامور وصلی‌الله علی سیدنا محمد ... واصحابه‌معادن الخیور (تمت‌الرسالة بتاریخ یوم‌الاثنین الخامس والعشرین من شهر جمادی‌الثانیة سنة ۱۲۲۷).

[۱۵۵ - ج]

شمارهٔ هشتم دفتراست وبخط نستعلیق با نشانهای شنگرف مورخ روز دوشنبه ۲۵ج ۲/ ۱۲۲۷، گ ۱۱۰ پ - ۱۲۰ر.

تفسیر سورة الجمعة

صدرای شیرازی این تفسیرفلسفی را برسورهٔ جمعه دردوازده مطلع‌نوشته‌است (ذریعه٤:۳۳۷- ادبیات۱۳۱).

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمد لواهب النفس والعلم والعقل ... وبعد فیقول ... محمد المشتهر بصدرالدین بن ابراهیم الشیرازی اعلم ایها الطالب السالك ... ان الموجود اما موجود بذاته قیوم بنفسه واما موجود بغیره قائم بما عداه .

انجام: ان تقول بسم الله تحققت الاشیاء بقولك بسم‌الله کما یتحقق بقوله کن .

[۲۲ - د]

شمارهٔ یکم دفترست وبخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف که محمد باقر کاشانی در کاشان برای خودش درچاشت روز آدینه ۲۴شعبان ۱۲۹۸ آنرا نوشته است ،گ۲ پ - ۷۷ر (42362).

کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز ضربی .

۱۱۹گ۵/۱۱×۵/۱۷ - ۱۳س۵/۷×۵/۱۲.

تفسیر سورة الفلق

ابن‌سینا برسورهٔ فلق این تفسیررا نوشته است (منزوی ۱:۵۵ - ف۲۳۹۹).

[۱۵۵ - ج]

شمارهٔ پنجم دفتراست وبهمان خط شماره پیشین آن،گ ۱۰۵ پ - ۱۰۶ر.

تفسیر سورة الناس

ابن‌سینا برسورهٔ ناس این تفسیر را نوشته است (منزوی ۱:۵۷ - ف ۲۴۰۰) .

[۱۵۵ - ج]

شمارهٔ ششم دفتر است وبخط نستعلیق ، گ ۱۷۶ پ - ۱۷۷ر .

تفصیل وسائل الشیعة

شیخ حرعاملی تفصیل وسائل الشیعة الی تحصیل مسائل الشریعة نوشته است (ف۱۲۳۲) .

[۱۳/۱ ـ ب]

این نسخهٔ جلد نخستین است (طهارة) و بنسخ کاظم‌بن صفرعلی سپاهانی نجفی‌که دردههٔ نخستین ماه هفتم ۱۲۴۳ نوشته است ، مالك عباس‌بن شیخ‌علی در ۱۲۹۸ و حاج حسن کبه ، آغاز افتاده است (52938) .

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی مقوائی.

۲۰۵گ۲۰×۳۰ ـ ۳۰ س۱۰×۲۲ .

[۱۳/۳ـ ب]

این نسخه در زکوة است تا زیارات وهمان سپاهانی درروز چهارشنبه ۷ع۲/۱۲۳۴آنرا نوشته است (52940) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی.

۴۲۱گ۲۰/۵×۳۰ ـ ۳۰س۱۱×۲۲ .

[۱۳/۴ـ ب]

این نسخه از جهادست تاوصیة (جزء۴) وهمان سپاهانی درشب ۲۰ج۱/۱۲۳۳ آنرا نوشته است (52937) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی.

۲۰۶گ۱۹×۲۹ـ ۳۰س۱۱×۲۲.

[۱۳/۵ ـ ب]

این نسخه ازنکاح است تا مشیخه وبنسخ باعنوانها ونشانهای شنگرف ازسدهٔ ۱۲وتاریخ تالیف رجب۱۰۸۳ دارد، ازآغازافتاده است (52939) .

کاغذفرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی .

۳۳۶گ۱۸×۲۹ ـ س۱۳×۲۲ .

[۸۴ ـ ج]

این نسخه صلوة است بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف سدهٔ ۱۱ ، آغازوانجام‌افتاده است.

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ مقوائی .

۱۷۸گ۱۸×۲۴/۵ ـ س۱۲×۱۷.

التقریرات

ابوالحسن یزدی این تقریرات را دربارهٔ صلوة نوشته است .

آغاز: بسمله . کتاب الصلوة . وفیه مقاصد . المقصدالاول فی مقدماتها وهی تشتمل علی فصول الاول فی اعداد الصلوة الیومیة ونوافلها وهی احدی وخمسون .

انجام : الا انه یکفی للعدم احراز الموجب . والله العالم . الحمدلله اولاوآخرا. کتبه ... ابوالحسن الیزدی قدتم فی یوم ۲۸ شهر محرالحرام سنة ۱۳۳۵ .

[۲۹۱ - ج]

بخط نسخ مؤلف باعنوان و نشان شنگرف (۵۲۹۵۴).
کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوائی.
۱۵۶ گ ۱۵/۵×۲۲/۵ - ۲۱س ۹/۵×۱۵.

التقریرات

از شیخ عبدالکریم بن محمد جعفر مهرجردی یزدی فقیه اصولی (۱۲۷۶-۱۳۵۵) است . سر گذشت او در ریحانة الادب (۳۲:۱) دیده میشود .

در این تقریرات او سخنان دو استاد خود سید محمد فشارکی سپاهانی و شیخ محمد کاظم خراسانی را آورده و از آندو به « سیدنا الاستاد » و «شیخنا الاستاد» تعبیر کرده است . از « شیخنا المرتضی قه » و « سید مشایخنا المیرزا الشیرازی قه » و « المحقق القمی قه » نیز یاد نمود .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمین ... فیقول ... عبدالکریم الیزدی النجفی ... لما فرقت من مسائل القطع والظن التی علقتها علی فرائد الشیخ ... المرتضی الانصاری ... هممت ان افرد رسالة مستقلة فی مسائل الشك من البرائة والاشتغال والتخییر والاستصحاب ...

انجام : علی مزیة خاصة موجبة للترجیح هذا والحمدلله علی ما تیسر لی من تحریر هذه المسائل ... ما تنافرت الاضداد والاماثل.

[۱۰۰ـ ج]

نسخ سدهٔ ۱۴ است، درپایان دارد « حرره الاقل» وهمه تقریرات درآن هست (52951) .
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ مقوائی.
۷۹گ/۵×۱۵/۵×۲۲ ـ ۲۱س/۱۱×۱۶/۵.

[۱۰۱ ـ ج]

نسخ، عنوان شنگرف ، در۱۸ شوال۱۳۳۶ نوشته شده، ۱۵۹ص .
آغاز : بسمله. المسئله‌الرابعةفی‌الاستصحاب وقدعرفت بتعاریف غیرخالیةعن‌المناقشة وامتنها تعریفه بابقاء ماکان .
انجام : ماتنافرت الاضداد والاماثل . حرره الاقل‌ابوالحسن ابن‌محمدجعفرالیزدی وکان الفراغ منه فی‌الاحد الثامن عشرمن‌شوال المکرم سنة ۱۳۳۶.
نسخه‌بخش‌استصحاب‌راکه در۱۳شوال نوشته شده وبخش تعارض‌راکه درروز یکشنبه۱۸ شوال ۱۳۳۶ نوشته‌شده است دارد.
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج زرد مقوا.
۸۲گ/۵×۱۶×۲۲/۵ ـ ۲۲س/۹×۱۵/۵.

التقریرات

تقریرات فقهی است بااستدلال وبسیارمنظم ودارای مبحث حیض است و رهن.

[۲۲۵ ـ ج]

بنسخ است باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۳ وباید نسخهٔ اصل باشد .
آغاز : بسمله . القول‌فی‌الحیض وهولغة الدم السائل اوسیلان‌الدم‌اومطلق‌السیلان علی خلاف لایجدی الخوض فیه.
انجام : فی‌وقت الفریضة بخلاف ما اذا تعلق بالفرد المقید فانه (افتاده) .
آغاز : بسمله . کتاب الرهن واعلم ان‌تمام النظر فی‌هذا المقام یستدعی‌رسم‌فصول الفصل الاول فی‌الرهن.
انجام : وبینهما بون بعید. الی هنا انتهی‌کلام الاستاد مدظلةالعالی.
(53010).
کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .
۱۲۸گ/۵×۱۵/۵×۲۱ ـ ۱۸س/۵×۹/۵×۱۶.

التقریرات

این تقریرات مستدل فقهی درمبحث وضوء است وناظر بمدارك عاملی میباشد. حواشی در نسخهٔما برآن دیده میشود که نشانهٔ « منه دام ظله العالی» و«لمحرره عفی عنه» دارد.

آغاز: فائدة. اعلم ان اکثرالاصحاب ذهبوا فی‌الوضوء الی الوجوب الغیری.

انجام: فالمدعی یثبت به‌ولوبانضمام شیء آخر کما هوظاهر.

[۱۳۹- ج]

خط نستعلیق خوش باعنوانها ونشانهای شنگرف ازسدهٔ ۱۳ (53011).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوا.
۱۷۲گ۱۵×۲۳ - ۱۵س۹/۵×۱۶/۵.

التقریرات

ازسید محمد صادق‌بن محمد باقرطباطبائی آل‌صاحب‌الریاض‌چند تقریرات‌فقهی دراین کتابخانه هست که اکنون میشناسیم:

۱ـ درادلهٔ عقلیه که درنسخهٔ ماازاودانسته شده ولی ازخود کتاب چیزی‌بدست نیامده که از اوباشد.

آغاز: فی الادلة العقلیة وتحقیق‌الکلام فیها یقتضی رسم‌مقامات‌الاول فی ادراك العقل‌الحسن والقبح.

انجام درنسخهٔ ما: « القول فی‌الاجتهاد والتقلید» فان ملکه‌الاقتدار ملزوم لتحمل‌المشقة وکیف وکان.

[۱۰۳ - ج]

نسخ سدهٔ ۱۳ است وارانجام افتادگی دارد وبرخی‌جاها نستعلیق میباشد، دربرخی ازبرگها سفیدگذارده شده وشاید نسخهٔ اصل باشد (53065).
۱۹۵گ۱۵/۵×۲۲ - ۲۳س۸/۵×۱۴/۵.

۲ـ رساله‌ای در حجت قطع.

آغاز: رسالة شریفة فی حجیة القطع بسمله . الحمدلله علی نواله . . . وبعد فالکلام فیما یتعلق بالقطع من الاحکام وهو وان کان عادم المساس والارتباط بمسائل الاصول التی تقع نتیجتها فی صراط الاستنباط .

انجام : هذا تمام الکلام فیما هو المهم فی المقام من بیاننا للقطع من الاقسام والاحکام و قد وقع الفراغ عن تسوید هذه الوریقات علی ید مصنفها ... محمد صادق آل العلامة صاحب الریاض فی التربة الغرویة... فی شهر ربیع الاول من سنة ۱۳۲۹ وقد وقع الانتهاض بنقل السواد الی البیاض فی شهر رجب المرجب سنة ۱۳۳۰.

[۲۶۱/۱-ج]

شمارهٔ یکم دفتر است و بخط نسخ باعنوانهای شنگرف سدهٔ ۱۴، گ ۲ پ - ۲۸ر، همه شماره ها بیك خط است و باید اصل باشد (53026) .
کاغذ فرنگی - جلدمقوا.
۱۶۵گ۱۶×۲۱ - ۱۹س۹×۱۶.

۳ـ تقریراتی است دراستصحاب .

آغاز: حمدالله علی نواله والصلوة علی محمد وآله القول فی الاستصحاب والمهم فیه اولا بیان معناه المتداول بین الاصحاب .

انجام نسخه : اوالمخالفة لاطلاق قوله .

[۲۶۱/۱-ج]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف سدهٔ۱۴، گ ۳۳پ-۱۱۲ر.

٤ـ تقریراتی است درتعادل وتراجیح .

آغاز: رسالة شریفة ومقالة منیفة فی مسائل التعادل والتراجیح بسمله. الحمدلله علی نواله ... امابعد فالقول فیما یتعلق بتعارض الدلیلین .

انجام : مع اغتشاش البال واختلال الخیال و الحمدلله علی افضاله و الصلوة علی محمد وآله . وقد وقع الفراغ من هذه الرسالة لناظم عقودها ..

محمد صادق‌بن محمد باقر فی‌الروضة الغروية ... فی‌سنة ۱۳۲۱ . . .
ونقل من السواد الی البیاض فی شهرصفرالمظفر فی سنة ۱۳۲۵ و قد
تیسرواتفق الانتقال‌من‌النقل فی‌سلخ شهررمضان المبارك سنة۱۳۳۰.

[۲۶۱/۱-ج]

شمارهٔ سوم دفتراست و بخط نستعلیق باعنوانها و نشان‌شنگرف سدهٔ ۱۴، گ ۱۱۳پ - ۱۶۲ ر .

۵ـ تقریراتی است در اجاره.

آغاز: بسمله. الحمدلله‌رب‌العالمین ... کتاب الاجازة وهی‌ثابتة کتابا
وسنة واجماعامن‌المسلمین کما اعترف به غیرواحد من‌الاساطین‌وفیه
مقدمة وفصول .

انجام نسخه : الفصل السابع فی‌التنازع وفیه مسائل .

[۲۶۱/۲-ج]

شمارهٔ یکم دفتر است و بخط نسخ با عنوان و نشان شنگرف سدهٔ ۱۴ گ ۲ پ - ۵۲ر ، همهٔ شماره‌ها بیك خط نسخ ویا نستعلیق است وهردوازیك نویسنده وباید اصل باشد (52975).

کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

۱۰۰گ۱۵/۵×۲۱ - ۱۹س۹×۱۵.

۶ـ تقریراتی‌است در رضاع .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌رب‌العالمین ... الرضاع کالنسب فی‌انه‌یوجب
تحریم‌النکاح کتابا وسنة .

انجام : وقدنفی الضررفی الاسلام منته علی‌الانام هذا آخر ماارد‌نا
ایراده الحمدلله اولا و آخرا و ظاهر و باطنا . تمت بعون‌الله وحسن
توفیقه .

[۲۶۱/۳-ج]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نسخ باعنوان شنگرف سدهٔ ۱۴،گ۵۶ پ - ۷۰ر.

۷ـ تقریراتی است درتقیه.

آغاز: بسمله.الحمدلله‌علی‌آلائه‌الجزیلة ونعمه‌الجمة ... وبعدفیقول...
محمد صادق‌بن محمد باقرالطباطبائی آل العلامة صاحب الریاض ان

هذه فوائد رشیقة و افکاردقیقة فی مسئلة التقیة تلقینا ها من المولی الامام ... شیخنا العلامة .

انجام : لاالی عنوان عام کما فی المقام والحمدلله اولا و آخراوظاهرا و باطنا .

[۲۶۱/۲-ج]

شمارهٔ سوم دفتراست و بهمان خط شماره پیش آن، گ ۷۲ پ - ۸۳ر.

۸- تقریراتی است در قاعدهٔ نفی‌ضرر .

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الواحدالاحد... امابعد فیقول...محمدصادق بن محمد باقر الطباطبائی آل العلامة صاحب‌الریاض ان هذه‌تحفة وجیزة ونخبهٔ‌عزیزة فی‌قاعدة‌نفی‌الضرر... وقدوفقنی‌الله لتحریرها‌عند حضوری علی المولی الامام ... شیخنا العلامة .

انجام : ککل من‌العنوانین المذکورین بالقیاس الی‌الآخر.

[۲۶۱/۲- ج]

شمارهٔ چهارم دفتراست و بهمان خط شمارهٔ پیش آن گ ۸۴پ۹۹ر.

التقریرات

سید زین‌العابدین‌بن سیدمحمد مجاهد طباطبائی این تقریرات فقهی واصولی‌را نوشته است .

آغاز: بسمله . حمدله . امابعد فالکلام فی علم الرجال یقتضی رسم مقدمه ومقامات .

انجام : وهذه قرینة علی‌ارادة الاستخدام المذکورسابقا .

[۲۶۵ - ج]

بخط نسخ و نسخه اصل است وخط خوردگی وحاشیه دارد ، پسرمؤلف درآغاز نسخه نوشته‌که تألیف پدر من است (52965).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی فرسوده.
۱۶/۵×۱۰س۲۵ ـ ۲۲×۱۶س۳۴۹ .

التقریرات

آقازاده محمدبن محمد کاظم خراسانی (۱۲۹٤ ـ ۱۳۵٦) مؤلف این تقریرات است که تنها درقضاء میباشد(ف۱۸۳۲).

[ج ـ ۲۷۳]

بنسخ با عنوانها ونشانهای شنگرف سدهٔ ۱۳ است . یادداشت ع۱۲۵۰/۱ در صفحهٔ عنوان هست (5319).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ مقوائی.
۱۵×۹س۱۹ ـ ۲۱×۱۶س۱۶۰ .

تقویم شرع النبی

دراین رساله بروایت از پیامبراسلام آنچه در سی روز ماه شده و شایسته است بشودآمده است.

آغاز: بسمله . هذاتقویم شرع النبی ص عمل به جمیع النجباء .

انجام: ومن ولد فیه یکون صالحا رفیعا مرضیا ومن مرض فیه یبرأ سریعا انشاءالله تعالی.

[۷۰ـج]

شمارهٔ شانزدهم دفتر است وبخط نستعلیق چلیپا باعنوانهای شنگرف که درروزپنجشنبه چهارم رمضان ۱۰۵۳ نوشته شده‌است،ف ۷۶ر-۷۷ر .

التکملة فیما تلحن فیه العامة

ابومنصورموهوب‌بن ابی طاهراحمدبن محمدبن الخضرجوالیقی لغوی بغدادی (٤٦٦ـ ۵۳۹) مؤلف این کتاب است و آن در آلمان بچاپ رسید (معجم المطبوعات ۷۱۹).

آغاز: بسمله . قال الشیخ الاجل الامام ابومنصورموهوب بن احمدبن محمدبن الخضر الجوالیقی ادام الله عزه وتاییده هذه حروف الفیت العامة تخطی فیها فاحببت التنبیه علیها لانی لم ارها او اکثرها فی الکتب المؤلفة فیما تلحن فیه العامة .

انجام: ولاتقل زرته وقد افاق من علته فهذا ما تیسر اثباته من مغفل خطئهم.

[٦٦ ـ د]

بخط نسخ معرب با عنوانها ونشانهای شنگرف که خلف بن یوسف نجفی درروز سه‌شنبه ۱۵ روز گذشتهٔ ازماه ذی‌حجهٔ سال ۱۱۰۴ نوشته است.

محمد باقر بن محمدتقی مجلسی این نسخه راکه از محل درآمدگرمابهٔ زمینهای نقشجهان سپاهان که سلطان سلیمان صفوی وقف کرده بود نوشته شده بود وقف کرده وتولیت رابخودش وسپس بدانشمندان شایستهٔ سپاهان برگذار کرده است، این وقف بخط ومهر مجلسی است وتاریخ ندارد (52926).

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج زرد .

۱۴/۵×۱۰گ۴۶ ـ ۱۲س۴×۱۰ .

تلخیص المقال فی تحقیق احوال الرجال

مولی سید میرزا محمد بن علی بن ابراهیم حسینی فارسی استرابادی (م۱۰۲۸) سه کتاب دررجال دارد :

یکی بزرگ یا کبیر بنام « منهج المقال » که جزء یکم آنرا در۱۲ع۲/۹۸٤ و جزء دوم آن را در روز هفتم شوال ۹۸۵ و جزو سوم را درپایان صفر ۹۸٦ در نجف بانجام رساند (ص۱۵٤و۲۷۱ چاپ سنگی آن) .

دیگری میانین یاوسیط بنام «تلخیص الاقوال» یا «تلخیص المقال» که در۱۰ج۲/۹۸۸ آنرا نوشته است (فهرست منزوی ۲:۵٤۹ ش ۹۹۱ ـ فهرست طوس ۲:۳۵٦ ـ ذریعه ٤:٤۲۰و٤۲۸) .

سومی کوچك یا صغیر بنام وجیز که در مکه ۱۲ شوال سال ۱۰۱٦ آنرا بانجام رساند (طوس۲:۳۵۹ـ ذریعه ۱۰:۱٤۵ ـ منزوی ۲:٤۹۲ ـ معارف۲:۵۹ـ مصفی المقال ص٤۳۰ ـ مجلس ٤:۳۰٤).

آغاز: بسمله . و به ثقتی . الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فهذا کتاب تلخیص المقال فی احوال الرجال قداثبتت فیه الاسماء علی ترتیب الحروف المعجم مراعیا للاول فالاول ثم الثانی و هکذا و للاصل من عدم الزیادة حرفاً وحرکة.

انجام: علی ما ذکر المشایخ رضی الله عنهم وجزاهم عن الاسلام و اهله خیر الجزاء بمحمد و آله الطیبین الطاهرین فرغ منه مؤلفه الراجی محمدبن علی الاسترابادی عاشر شهر جمیدی الاخر سنة ۹۸۸ حامداً لله ... مستغفراً الی الله والحمدلله رب العالمین (وقع الفراغ من سطر هذا الکتاب علی یدمالکه ... جعفربن علی بن سلیمان البحرانی... بتاریخ الیوم الخامس من شهر رجب الاصب احد شهور سنة السبعین و الالف والحمدلله حق حمده وصلی الله علی محمد عبده وعلی آله الطاهرین).

[۳۱۱ - ج]

این نسخه بنسخ است باعنوان ونشان شنگرف که جعفربن علی بن سلیمان بحرانی درروز پنجم رجب ۱۰۷۰ آن را نوشته است ، حواشی دارد ، نسخه درج ۱۲۴۳/۲ ازآن زین العابدین بن محمدمهدی بوده است (51880).

کاغذ سپاهانی نخودی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوائی با برگردان.

۲۷۷گ ۱۲/۵×۱۹ - ۲۰س ۸×۱۵ .

التنبیهات العلیة علی وظائف الصلوة القلبیة

ازشهید ثانی است وبچاپ هم رسیده است (ذریعه ٤:٤٥٢) شهیدآن را در روز شنبه ۹ ذی حجه ۹۵۱ بپایان رسانده است.

[۵۰ - د]

شمارهٔ سوم دفتراست بنسخ وعنوان شنگرف مانند شماره‌های پیشین همین دفتر وازهمان نویسنده (علی بن علی فقیه شامی عاملی فرزلی) که درطوس درپایان روز ۲۰ع ۹۸۳/۲ نوشته است ، گ ۹۹پ-۱۵۳ر ، پس ازین شعرهائی است بعربی وپاره‌ای ازنامهٔ صادق(ع) ونجاشی ازرسالهٔ شیخ زین الدین ، درگ ۱۵۳پ-۱۵۵پ .

تنقیح المرام

از مولی علی‌اصغر بن محمدیوسف قزوینی و حاشیه ایست بر حاشیهٔ ملا خلیل قزوینی برعدة الاصول شیخ طوسی . اوشا گرد همین قزوینی هم بوده است (ذریعه ٤ : ٤٦٤ و٦:٧٩) این حاشیه را او چنانکه از نسخهٔ ما برمیآید در ٢٤ ع٢/١١٠٣ بانجام رسانده است . روش فلسفی او دراین رساله پیدا است.

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... فیقول . . . ابن محمد یوسف اصغرالقزوینی ... لمارایت توفر دواعی المحصلین الی تعلم الحواشی المعلقة علی‌عدةالاصول‌للمولی ... خلیل... فتعرضت لتوضیح‌مطالبه... وسمیته تنقیح‌المرام .

انجام : فالحاجةماسةالی‌اثباتهالیترتب علیها قطعیته . تم‌بعون‌الله... فی‌الرابع والعشرین من ربیع‌الثانی سنة ١١٠٣.

[۲۲۹ - ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف وخط خوردگی دارد ونسخهٔ اصل‌است (48375).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی زرکوب مقوائی بابرگردان.
۳۷۴گ۱۴/۵×۲۰ - ۲۱س۹×۱۴/۵.

التوحید (کتاب ...)

ابن بابویه قمی رازی این کتاب را درتوحید ونفی تشبیه وجبرنگاشته است و آن چندبار بچاپ رسید وچهارشرح برای‌آن یاد کرده‌اند (ذریعه ٤:٤٨٢-ف١٢٤٠) دراین کتاب آراءِ فلسفی و کلامی وادبی خود ابن بابویه هم‌آمده است (ص٧٢ و١٣٢ و٢١٧ و٢١٩و٢٣٤و٢٥١و٢٦٦و٢٧٦و٢٧٩و٢٨٥ چاپ١٣٧٥ تهران)وازآن برمیآید که او بکوفه وهمدان ونیشابور وسرخس وبلخ‌رفته بود ودرآن ازسالهای٣٥٢و٣٥٤ وازعیون‌وخصال و کتاب‌النبوةخوداویادمیگردد (ص١٦٤و٣٩و١٧٤و١٩٤و٢٧٢و٢٩٣ و٢٩٥و٥٥و٢٨٧و٢٩٣) ریشهٔ واصل تعلیم صباحی را دراین کتاب (ص٢٠٨و٢١١) و

درمعانی الاخبار هومیتوان یافت گذشته ازهمهٔ اینها این کتاب برای تاریخ فلسفه و کلام اسلامی خودمدرکی ارزنده میباشد.

[۱۶ - د]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف‌ازسدهٔ ۱۱ است (5016).
کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی.
۲۵۶گ۱۱×۱۹ - ۱۹س۶×۱۳/۵.

التورات

تورات درآغاز ترقی کارترجمه درتمدن اسلامی بعربی در آمده بود و گذشته ازآن‌سوره هائی ازتورات در کتابهای اخبارواحادیث بنقل‌علی ع بعربی یا باستخراج کعب الاحبارديده میشود و باید در کیفیت آن بررسی نمود که کی بعربی درآمده و مترجم آنها کیست واز کدامیك ازسورصحیح ومنحول عهد عتیق وجدید میباشد.

[۱۱۱ - ب]

شمارهٔ ۲۵ دفتراست وبخط نستعلیق چلیپاباعنوانهاونشانهای‌شنگرف،ازسدهٔ ۱۱گ۳۴۴ر-۳۴۵پ، وبنام چهل سورهٔ تورات است‌که علی ع بعربی درآورد.
آغاز : الاولی عجبت لمن ایقن بالموت کیف یفرح.
انجام :الاربعون ، یابن آدم احکم السفینة فان‌البحرعمیق... وکان اشدالناس‌عذابا یوم‌القیمة زدناهم عذابا فوق العذاب (و الحمدلله و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین).

[۷۰ - ج]

شماره سوم دفتر(۱۰پ-۱۹ر) بنام اربعون سورة منتخبن‌التوراة وچهارم‌دفتر(۱۱پ) بنام‌اثنی عشر کلمة استخرجه‌کعب الاحبار

[۳۱ - د]

دراین نسخه از همان چهل سوره تورات است باترجمهٔ فارسی میان سطور وبخط نستعلیق‌است که درروز شنبه ۱۸ ذی‌قعدهٔ ۱۳۸۱ نوشته شده ونام نویسنده نورمحمد پسرملامحمد پسر ملا محمدتقی میباشد،گ ۶۴ر - ۹۱ ر ، پیش‌ازاین وپس‌ازاین مطالب پراکندهٔ نظم ونثرفارسی‌است وبیشترآن‌حدیث است ونسخه‌گویا ازآن روضه خوانی بوده است(42225).
کاغذ فرنگی - جلدمقوا.
۱۹۴گ۱۱×۱۷ - ۱۰س۷×۱۴.

[۶۵ - د]

شمارهٔ نخستین این دفتر همانست که درشمارهٔ ۴۵ دفتر ۱۱۱ ب دیده ایم ولی بترتیب شمارهٔ ۳ دفتر ۷۰ ج ودراین‌هم ندارد که علی ع آنرا ترجمه نموده‌است ؛ بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ است، گ۱پ-۱۷ پ، این دفترجنگی‌است بنظم ونثر و بخط نسخ و نستعلیق محمدبن حاج محمدحسن است در۱۲۷۱ (گ۴۶ر) (51889) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج خاکستری ضربی.

۱۰۱گ/۵×۱۰/۵ - ۱۴س۶×۱۱ .

[۷۶ - د]

دراین نسخه سوره‌های چهل‌گانه تورات است باترجمهٔ فارسی زیرسطوربشنگرف بخط نستعلیق ودر۱۲۵۹ نوشته شده‌است، گ ۱ پ - ۱۲ پ، پس‌ازاین اخباراست بفارسی و افسون‌وطالع‌بینی‌ازروی بروج وپراکنده‌های احکام نجومی دیگرهمه بفارسی و نسخه‌گویا ازآن افسونگرودعانویسی‌بوده‌است ، همهٔ اینها بخط نستعلیق است درهمان‌تاریخ (52927).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزمقوائی تازه .

۲۷گ/۵×۱۲/۵ - ۱۶س۱۰×۱۵ .

توضیح التذکرة

نظام‌الدین حسن‌بن محمد قمی نیشابوری این شرح را برتذکرهٔ خواجهٔطوسی برای نظام‌الدین علی رئیس یزدی در۷۱۱/۱ع سلخته است (ف۹۰۷) درپایان نسخهٔ ما آمده : « وقداتفق فراغی من تألیف هذا الکتاب غرة ربیع‌الاول من‌شهور سنة احدی عشروسبعمائه . . وانا افقرخلق‌الله ... الحسن‌بن محمد یعرف بنظام‌النیشابوری نظم‌الله احواله فی‌الدارین» .

[۱۳ - ج]

شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نستعلیق وحواشی دارد بانشانه «دروس ، قاضی،...»عنوان‌ونشان وشکل شنگرف است ، غیاث‌الدین‌بن فرخ زاد دریسین روزچهارم ربیع‌دوم ۱۰۳۲ نوشتن‌آنرا بپایان برده‌است ،گ ۱پ - ۱۹۷ ر (9344).

کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج تریاکی زرکوب مقوائی با برگردان .

۲۰۰گ/۵×۱۳/۵ - ۲۶س۶/۵×۱۷.

تهذیب الاحکام

شیخ طوسی مؤلف تهذیب الاحکام است و این کتاب در فهرست دانشگاه از نگارنده(ص۱۲٤۱)شناخته‌شده‌است.

[۱۷ ـ ب]

این نسخه از زیارات است تا دیات وازآغاز وانجام افتاده است ، بنسخ بانشانه‌های شنگرف از سدهٔ۱۲، نسخه بدلها درهامش است بهای‌آن درپایان نسخه ۲۵ قران نوشته شده‌است ، (9328).

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوائی بابرگردان.

۴۰۳گ۱۸×۳۱ ـ ۲۷س۱۱×۲۳ .

[۵۴/۱ ـب]

این نسخه ازآغازاست تا جزو۳ وزکوة بنسخ‌روشن‌باعنوان ونشان شنگرف یازرد دردوجدول زر ولاجورد، سرلوحی درآغازبزر ولاجورد وشنگرف وهمچنین در پایان بهمین رنگها آراسته است نویسنده‌که‌گویا نامش قاضی‌است آنرا درآغازذی‌حجهٔ ۱۰۸۷ نوشته است ، حواشی بنستعلیق با نشانه «ش‌م‌س‌سلمه‌اه» و «ع‌آه» و «نعمة» است، در آغازوانجام فوائدی است از سید نعمةالله و جزاو . (49503) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی زرکوب آراسته مقوائی درون‌سرخ‌آراستهٔ زرکوب.

۳۹۱گ۲۱×۳۴ ـ ۲۲س۱۱/۵×۲۳ .

[۵۴/۲ ـج]

این نسخه ازجهاد است تاپایان مشیخه ونورالدین محمدحافظ در بقعهٔ اشرفیه در روز آدینهٔ ۲ج۱۰۷۳/۲برای میرزا آقابیکا وزیرگیلان لاهیجان نوشته است، بخط نسخ‌است، متن زیر خط زرین و شنگرف نشانها وعنوانهاشنگرف، دریك جدول‌زر ولاجورد، حواشی « م ق ردام ظله» و جزآن دارد، سرلوحی بزر وسبزوسرخ درآغازهست (49504).

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی زرکوب درون حنائی زرکوب .

۵۲۱گ۲۱×۳۴ ـ ۲۳س۱۲×۲۴ .

[۸۷ ـ ب]

این نسخه‌ازآغازاست تاپایان جزونخستین (صیام) وبنسخ‌باعنوان‌ونشان شنگرف ومتن‌زیر خط سرخ‌ومحمدمهدی‌نوشتن آنرادرروزپنجشنبه۱۸ع۱۰۹۴/۱بپایان‌رسانده‌است، «محمدبن‌الحسن‌الحر العاملی»

بخط خود درپایان نسخه بکسی که گویا همان محمدمؤمن مشهدی باشد اجازهٔ قرائت و روایت میدهد، همو بخط خود درآغاز نسخه اجازهٔ قرائت همین کتاب وجزآن واجازهٔ روایت کتابهای حدیث باسنادی که در تفصیل وسائل الشیعه نوشته است برای مولی محمد مؤمن‌بن حاجی محمدشریف مشهدی‌درپایان ج۱۰۹۴/۱ نوشته‌است ، نسخه در۱۲۲۵ ازآن محمدبن سیف‌الدین محمد مختاری بوده است ، بلاغ‌قرائت در میانهٔ نسخه هم هست ، اجازهٔ قرائت محمدحر بخط خود او مورخ ۱۲ ج ۱۰۹۲/۲ در پایان صلوة هست .

حواشی دارد بانشانه « اره ، ع اره، م ق ره سلمه‌الله ، م د ح سلمه‌الله تعالی» (51160).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی درون سرخ .
۲۸۶گ۱۹×۲۹/۵ - ۲۷س۱۰×۲۰ .

[۹۴-ب]

این نسخه ازکتاب الصید است تانزدیك بپایان وصیت‌وافتادگی دارد ، بنسخ‌است با عنوان و نشان شنگرف ازعبدالمجیدبن مظفربن حسن‌بن‌محمد بحرانی درمکه وازسدهٔ۱۱ است ، خط چند مالك‌در صفحهٔ عنوان دیده میشود وپیداست‌که از مردم بحرین هستند، حاشیه نستعلیق بانشان « ام ن سلمه » (53046) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای‌گردآن سرخ ومقوائی.
۱۶۰گ۱۹/۵×۲۷ - ۲۱س۱۱/۵×۱۷/۵.

[۳۲ - ج]

این نسخه اززکوة است تاحج وبنسخ است ومتن زیرخط مشکی ومصطفی‌بن عبدالواحد حویزی جزوسوم (زکوة) را درروز ۱۹ ذی قعده وصوم را در۱۲۲ (گویا ۱۲۰۲) نوشته است ، برگ پایان کتاب تازه‌تراست ، همین‌تاریخ(۱۲۲) بازدرصفحهٔ‌بازپسین دیده‌میشود ، بگواهی سیف‌بن عبدالله‌بن‌محمد بحرانی دارندهٔ نسخه خواجه محمد باقربن باقربوده‌است (9346) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌قهوه‌ای ضربی مقوائی.
۲۸۱گ۱۷/۵×۲۵ - ۱۸س۱۱×۱۵.

[۶۹ - ج]

این نسخه ازآغازاست باافتادگی تازیارات که‌آنهم افتاده دارد ، بخط نستعلیق‌است باعنوانهاو نشانهای شنگرف ، نویسنده صلوة،محمدتقی‌بن‌حاجی‌ملك‌محمود قوژدی‌میباشدوتاریخ‌آن۱۰۶۴/۱ع‌است، نویسندهٔ زکوه تا زیارات عبدالباقی‌بن بدیع الزمان است و تاریخ صوم ع۱۰۵۶/۱ میباشد، بلاغ‌قرائت درسراسر نسخه هست وازمحمدتقی‌بن مجلسی است وتاریخ‌آن در پایان زکوة نیمه های ج ۱۰۵۶/۱ودر پایان صوم ذی قعدهٔ ۱۰۵۶ و درپایان حج نیمه های ج۱۰۵۸/۱ است ، در میانه چند برگی تازه است (52946) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.
۴۲۲گ۱۵/۵×۲۵/۵ - ۲۵س۸/۵×۱۷.

تهذیب الوصول الی علم الاصول

علامهٔ حلی مؤلف تهذیب الوصول است وآن را درفهرست دانشگاه ازنگارنده (ص۱٦٦٥) شناخته‌ایم .

[۳۳۰ - ج]

این نسخه ازآغاز وانجام افتاده وبخط نسخ سدهٔ ۱۱ باعنوانهای شنگرف و حواشی نستعلیق دارد بانشانه «س»، نشانهٔکراسهٔ هشت برگی برقم از۳تا۱۸ را دارد (44828).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سبزمقوائی تازه .
۱۳۵گ۱۴×۲۰ - ۹س۶/۵×۱۱/۵ .

تیقن الطهارة والحدث والشك فی السابق منها (رسالة فی ...)

این‌رساله ازشهیدثانی‌است ودرص۲٦-٤٤مجموعهٔ ده رساله اوبسال۱۳-۱۳۱۲ بچاپ رسیده است .

[ج - ۲۲۸]

شمارهٔدوم دفتراست ، درگ ۲۳ پ - ۳۳ ر، درکربلانوشته شده‌است .

جامع الاخبار

جامع‌الاخبارازمجموعه‌های حدیث شیعی‌است که‌بسیارمتداول‌بود وازآن بهره میبردند ولی هنوز روشن نشد که گردآورندهٔ آن کیست (ف۱۲٦۸) .

[ج -۷۰]

شمارهٔ دهم ایندفتر بخشی است‌از جامع‌الاخبار بدینگونه : « من‌جامع‌الاخبار فصل‌فی‌الخصائل التی ثورث الفقر اولها القیام من‌الفراش للبول عریانا - تکبیرة الاحرام فرض وکما فی‌سنة» گ ۵۰ر-۵۵پ، دوازده فصل درآن‌هست .

جامع الفوائد فی شرح خطبة القواعد

فخرالمحققین محمد حلی بر خطبهٔ قواعد الاحکام پدر خود علامهٔ حلی این شرح را نوشته‌است . ازآن سه نکته برمیآید: یکی تفسیر تحمیدبقوای علمی وعملی نفس ناطقه که دردیباچهٔ لوامع الانوار قطب رازی هم دیده میشود ، دوم استدلالی که خواجهٔ طوسی برحقانیت آئین شیعی آورده واز وجه دین ناصرخسرو گرفته‌است، سوم توجیه اختلاف فتاوای علامهٔ حلی .

آغاز: بسمله . وصلواته علی رسوله محمد واله (ف۲۱۹۹).

انجام : وقدجعل لها الفصول (تم والحمدلله رب العالمین).

[۳۴۶ - ج]

شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نسخ بانشان شنگرف وعنوان قوله زیرخط سرخ و بهمان‌خط‌مورخ ۱۰۲۹شمارهٔ دوم‌آن،گ ۲پ- ۴پ، نسخه وقف‌حاجی‌سیدمحمدباقراست بوصیت‌حاجی میرزاصادق‌مکتانه‌ای در ۲۳محرم۱۲۳۶، مالك محمدتقی‌بن محمدکاظم در۱۱۳۸ (58078) .

کاغذ سپاهانی‌سبز - جلدتیماج تریاکی مقوائی.

۴۲۴گ۱۸×۲۶/۵ - ۴۲۴س۱۰×۱۸.

جامع المقاصد

از خاتم المجتهدین شیخ محقق نورالدین ابی‌الحسن علی کرکی (در گذشتهٔ ۹۴۰) میباشد (ف۱۸۳۹) .

[۲۶- ج]

این نسخه از «المطلب الثانی الاحکام» ازکتاب سبق ورمایه است تاپایان جزء سوم (شفعه) وبنسخ است با عنوانهای شنگرف از حسن‌بن محمد موسوی حسینی مغازه‌ای درروز پنجشنبه ۵رمضان ۹۷۵ وحواشی «منه‌رحمه‌الله» دارد ، در صفحهٔ عنوان‌آمده‌که سید علی طباطبائی و پسرش سیدمحمد مجاهد نسخه را تصحیح کرده‌اند (53025).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سرخ مقوائی.

۱۶۸گ۱۸×۲۵ - ۲۵س۱۳×۱۹.

[۶۱ - ج]

این نسخه از متاجراست تا احیاء موات وبخط نسخ باعنوانهای شنگرف ازسدهٔ ۱۱وبانسخه‌ای که شیخ علی‌بن احمدبن هلال منشار از روی نسخهٔ اصل خط‌کرکی نوشته و براوهم خوانده بود در ۱ محرم ۱۰۴۱ مقابله شده است ، محمدطاهرطباطبائی هم آنرا مقابله‌کرده ودر۱۰۴۱ مالك‌آن‌بوده‌است، نسخه وقف شده وتولیت آن‌بمتولی موقوفات مدرسهٔ جدید سلطانی چهارباغ‌سپاهان برگذارشده‌است، حواشی دار بانشانهٔ « ع بن عبدالعال» و «کذا بخطه وجدت» و «بخطه رحمه‌الله تعالی» (41567).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج زرد ضربی مقوایی.

۳۴۰ک۱۲/۵×۳۶ - ۲۵س۱۲/۵×۱۸/۵،

الجبر و الاختیار(رسالة فی ...)

در این رساله بروش متکلمان شیعی از روی آیات قرانی اثبات اختیار شده است .

آغاز: بسمله . قال الله تعالی فی محکم کتابه آیات بینات دالة علی صدورالافعال من العبید و من کابر فی ذالك فقد کابر فی ابطال الحق و اظهار الباطل .

انجام : لاعتقادهم بعدل‌الله تعالی وصدق الله العظیم ورسوله الکریم والحمدلله رب‌العالمین .

[۷۰- ج]

شمارهٔ هشتم دفتر است ودر ک ۴۳ر-۴۷ر .

جوامع‌الجامع

امین الاسلام ابوعلی فضل‌بن الحسن بن الفضل تفرشی (طبرسی) طوسی از دانشمندان بنام شیعی در سدهٔ ششم بدرخواست پسرخود ابونصرالحسن این کتاب را پس ازنوشتن ازمجمع‌البیان والکافی الشافی و دیدن کشاف زمخشری ساخته وتفسیر میانین او است برقرآن در چهارجلد که از روزشنبه ۱۸ صفر ۵۴۲ تا ۲۴ محرم۵۴۳ بدان میپرداخته ودراین هنگام بیش از ۷۰ سال داشته است . این‌تفسیربسیار ساده و ادبی‌است و گزیدهٔ ازدوتفسیردیگراو(ف۱۳۹۸).

[۹۲ ـ ب]

این نسخه ازآغاز سورهٔ مریم است تاپایان قران وازآغاز افتادگی دارد وبخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف عنایت‌الله بن محمدشیرازی است درروزدوشنبه ۵ج۱/۱۰۹۲ (9342).

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی.

۳۳۸گ۵/۱۴×۲۷ ـ ۳۶س۵/۷×۱۹.

[۷ ـ ج]

این نسخه ازآغاز است واندکی‌از دیباچه افتاده است،تاپایان سورهٔ کهف‌درنیمی‌بخط نسخ و درنیمهٔ دوم نستعلیق وبا عنوان ونشان شنگرف وباحواشی نستعلیق ، محمدنبی من حاجی علی رضای رازی در۹ع۱/۱۱۳۶ آنرا نوشته است، نیمهٔ نخستین کهنه‌ترمی‌نماید (9343).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوائی بابرگردان.

۳۶۰گ۵/۱۳×۲۶ ـ ۲۲و۲۰س۵/۷×۱۷.

[۴۹ ـ ج]

این نسخه ازآغاز است تا پایان‌کهف وبخط نسخ با عنوان و نشان شنگرف و حسن بن احمدبن علی‌بن شفیع عاملی درروز سه‌شنبه ۲۵ شوال ۱۰۰۹ آنرا بپایان رساند، مالک‌محمد رضا با مهر ۱۱۲۸ ومحمد باقربن محمدتقی‌بن محمد باقرسپاهانی درع۱/۱۳۲۴، یادداشتهای ۱۲۱۲ و ۱۲۱۰ درآغازهست. حواشی دارد بخط نستعلیق (52964) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی عطف حنائی مقوائی .

۳۴۱گ۱۸×۲۲/۵ ـ ۱۹س۱۱×۱۶/۵.

جواهر الکلام

ازشیخ محمد حسن اصفهانی است و درفقه استدلالی (ف۱۸٤۵).

[۲۴ ـ ب]

این نسخه از عقق است تا لقطه وبخط نسخ ومتن زیر خط مشکی وصیدوزباحهٔ‌آن در۲۰ صفر ۱۲۶۶ نوشته شده است (53033).

کاغذ فرنگی سفید ـ جلدتیماج سرخ زرکوب ضربی‌مقوائی.

۳۰۶گ۲۰×۳۰/۵ ـ ۳۱س۱۱×۲۲.

جواهر الفرائض (الفرائض النصيرية)

از خواجهٔ طوسی است و در دوبخش و درآن از مواریث و فرائض گفتگو شده است (ذریعه ۵ : ۲۷٤ ـ کشف‌الحجب ۲۹۸ ـ ف۱۹۳٦) .

[۲۱۷ - ج]

شمارهٔ پنجم دفتراست و بخط نسخ با عنوانهای شنگرف و درپایان آن دارد «وباللهالتوفیق وهوحسبنا ونعمالوکیل - تمت الرسالة الشریفة فی‌اثنی عشرشهرشوال‌المکرم سنة ثمانی‌وار بعون‌والف» گ۴۹پ - ۶۹پ.

حاشیة اثبات الواجب‌القدیم

چنانکه در فهرست صفحهٔ عنوان نسخهٔ ما آمده قراباغی مؤلف این‌حاشیه‌است ولی در کشف‌الظنون (۵۳۸:۱) حاشیه‌ای از مولی حنفی یاد شده باآغازی که درنسخهٔ ما دیده میشود . درذریعه (٦: ۱۰) از چنین حاشیه‌ای یادنگشت . این قراباغی باید همان باشد که چلبی از او شرحی برهمین اثبات الواجب یاد کرده و او را هم مولی عزالدین محمدبن علی قره باغی خوانده‌است . در طوس (٦۵:٤) از همان‌حاشیهٔ‌محمد حنفیٔ تبریزی (درگذشته نزدیك ۹۰۰) یادشده و درست مانند نسخهٔ ماست .

آغاز: بسمله . الحمد لمن تقدس جنابه عن ان یکون شریعة لکل وارد ... وبعد فهذه فوائد شریفة ونکات لطیفة فی حل رسالة اثبات الواجب ... للمولی ... جلال الملة والدین محمدالدوانی ... وجعلتها هدیة لمحفل...نظام‌مبانی‌الدوله الرفیعةقوام مدارج الحسبة المنیعة... الملقب ... بحبیب‌الله .

انجام : لیس بتمام عقلا لابالدلیل ولا بالبدیهة . هذا آخر ما قصدنا ایراده فی‌شرح رسالةاثبات الواجب . وقع الفراغ من‌تألیفه‌یوم‌الاربعاء التاسع من شعبان سنة ست وعشرین وتسعمائة .

[۳۰۱ - ج]

شمارهٔ پنجم دفتر است و بخط نستعلیق ریز باعنوانهای شنگرف وحواشی «منه مدظله» دارد واز نویسندهٔ شماره‌های پیش باید باشد ، هرصفحه دردوجدول مشکی وسرخ است، ۳۴س۹×۱۷/۵.

حاشیهٔ اصولیهٔ

این حاشیه در نسخهٔ ما گویا یکی از حواشی قوانین باشد .

آغاز: بسم‌الله خیرالاسماءِ و اشرفها . قوله وظاهر مقاله کثیراً اراد بالتطابق بین‌المعنیین انحصارمفهوم الاضافی بحسب الخارج .

انجام : قوله هذا اذا بان حضوریة علم الملئکة ... فی‌صحةالاحتراز عن علم (افتاده) .

[۱۸۱ -ج]

شمارهٔ سوم دفتر است وبخط نستعلیق سدهٔ ۱۳،ع۶۳ پ - ۸۵پ .

حاشیهٔ انوارالتنزیل

این حاشیه در نسخهٔ ما از آغاز افتادگی دارد ودانسته نشد از کیست

آغاز سورهٔ مومنون : ما یتعلق من‌الکلام بتفسیرسورة المؤمنین‌وهی مکیة. بسمله. قوله : قدثبت‌التوقع ، کلمة قد سواءِ دخلت علی‌الماضی اوالمضارع تدل علی معنین .

انجام : سوره ناس . قوله تعالی ملك‌الناس ، لم یقرءِ فی‌المشهورهنا بالالف کماقرئ به ... لیست بتلك المثابة فی الاهتمام والمطلوبیة . اللهم ثبت قلوبنا علی دینك ... وصحبه اجمعین آمین .

[۴ - ب]

این نسخه ازنیمهٔ بازپسین سورهٔ حج‌است بدینگونه : «خلق‌احقرخلق‌الله قدرا اوجئةلها...قوله: اوجعل‌الله ، مثل وروی عن‌الاخفش» .

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ومرتضی‌قلی‌بن محمد یوسف افشار درروز شنبه ۱۱۱۰/۵/۴ آنرانوشته است (49743).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی درون سرخ‌گلی مقوائی فرسوده.
۲۸×۱۵س۶۳-۳۷/۵×۳۳س۵۶۱ .

حاشیة انوارالتنزیل

این یکی‌حاشیهٔ دیگری است وازسورهٔ عم است تاپایان قرآن و دانسته نشد از کیست .

آغاز: بسمله . عم تیسائلون . اصله عن ما محذف الالف حذفا کثیراً الی‌ان قل‌الاصل‌وهواثبات‌الالف .

انجام: قوله : وفیه تعسف الخ لایخرج بذلك عن‌التعسف... الانتقال الی‌الناس منه فی هذاالمقام . الحمدلله‌الذی وفقنا بشرح هذاالتفسیر.

[۳۱۵-ج]

شمارهٔ یکم دفتر وبخط نستعلیق باعنوان شنگرف لطف‌الله رازی درسپاهان‌در۱۲ذی‌حجهٔ ۹۹۷، ۱ پ - ۲۹ر .
کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج‌زرد‌گردمشکی .
۲۱×۱۱س۶۳ - ۲۳س۵×۱۳/۵.

حاشیة انوارالتنزیل

عصام‌الدین اسفرایینی چنانکه در صفحهٔ عنوان نسخهٔ ما آمده محشی‌این‌تفسیر است ازآغاز تاپایان سورهٔ بقره .

آغاز: قوله : وسایرالالفاظ‌التی تهجی بها ، فی‌القاموس الهجاءتقطیع الکلمة بحروفها وفی‌الاساس الهجاء تعدیدالحروف.

انجام: وسخرالمتوسل بها والملتجی‌بتلاوتهااللهم کما وفقنا‌التامل فیه وثبت ماالهمتنا وفقنا لشکرك بالعمل به و الاطلاع علی بطونها وارزقنا‌التوفیق‌لتتبع جمیع کلامك واجعله ذخراًلناشفیعامشفعاوصلی

علی من انزلت الیه کتابك وارسلته الینا بخطابك وعلی آله و صحبه الفائزین بقربك.

[۱۱۵ - ج]

بخط نسخ باعنوانهای شنگرف ازسدهٔ ۱۲، حواشی دارد با نشانهٔ « شیخ ، شیخ‌زاده ، شواهد، ع‌ن ، خسرو ، محیی‌الدین ، منه » یادداشتهای ۱۳۴۶ و۱۲۴۴در آغازهست، شعرهائی بفارسی ازملا مهر علی خوئی درپایان دیده میشود (48355).

کاغذ فرنگی-جلدمقوا.

۲۴۷گ۱۵×۲۱ - ۱۹س۹×۱۴/۵ .

حاشیة تحریر القواعد المنطقیة

این حاشیه‌ازمیرسیدشریف گرگانی است برتحریرالقواعد المنطقیة که‌شرحی است از قطب رازی برالرسالة الشمسیة دبیران کاتبی (طوس۵:۳۷۶).

[۱۱۳ - ج]

این نسخه شماره دوم دفتراست و بخط نستعلیق صادق‌بن محمد در سپاهان‌در ۱۲۴۶/۱ع۱ گ، ۱۱۶ پ - ۱۸۹پ، پیش‌ازاین نظم ونثرفارسی است.

حاشیة تهذیب المنطق

این حاشیه از جلال‌الدین محمد دوانی است برتهذیب المنطق تفتازانی(ف۷۵۳)

[۳۰۳ - ج]

شمارهٔ دوم دفتراست و بخط نسخ ضیاءالدین‌بن محمد صادق در روز۱۱ج۹۷۳/۲، گ ۷۳ پ - ۱۱۲ر.

حاشیة تهذیب المنطق

مولی نجم‌الدین عبدالله یزدی شهابادی (م۹۸۱) این حاشیه رابرتهذیب‌المنطق تفتازانی نوشته است.

[۵۳ - د]

بخط نسخ است باجدول و عنوان شنگرف، حسینقلی در۱۲۶۳/۱ع۱۰ آن را نوشته‌است، در پایان نام محشی «شمس‌الدین محمدعبدالله» آمده‌است، متن در بالای صفحات است، پیش و پس از این پراکنده‌های ادبی ومنطقی است (44776).
کاغذ فرنگی کبود و آبی - جلدتیماج تریاکی .
۱۴۷س۸×۱۷×۱۲س۴×۱۱ .

حاشیة حاشیة المعالم

این حاشیه برحاشیهٔ ملامیرزا محمدبن حسن شیروانی (م۱۰۹۸)است برمعالم شیخ‌حسن عاملی و گویا از محمد تقی‌بن حسینعلی هروی نباشد وشاید ازمحمد کاظم هزارجریبی باشد (دریعه ۶:۷۹و۸۰و۲۱۰).

آغاز: بسمله‌وبه نستعین. (قوله:) کماهوالمعروف ، ای‌تعریف‌اصول الفقه لاتعریف‌الفقه . (قوله:) لان وضع الکتاب ، ای کانت قاعدةعلماء السلف ذکرمباحث الاصول فی اول الفقه لابتنائه‌علیها.

انجام: قوله : ولعله اجمل اعتمادا ، ای المصنف قدس‌سره‌لم‌یذکر ذلك التفصیل من جوازالنسخ قبل حضوروقت‌العمل وعدمه بل‌اجمل وذلك لکونه مذکورا فی موضعه فتامل فی‌المقام (تمت).

[۲۹۵-ج]

بخط نسخ و نستعلیق سدهٔ۱۳است (52962) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌تریاکی ضربی‌مقوائی.
۲۲۹گ۱۴/۵×۲۱ - ۱۹س۸/۵×۱۴.

حاشیةریاض المسائل

محمد تقی‌بن حسینعلی‌بن‌رضابن اسمعیل هروی سپاهانی (م۱۲۹۹) این حاشیه را برریاض‌المسائل طباطبائی در دومبحث طهارة ومیراث نوشته است (ذریعه۶:۹۹).

آغاز طهارة : قد غیرفی مشهد الحسین من حواشی الریاض فی‌اوائله

هذه المواضع التی ینبغی تطبیق نسخة الاصل و غیرها علیه انش فی قوله وعلی الاول فی آخره بعد قوله و ثمانیة تسلبه الاطلاق او یحصل له بامتزاجه بنجس شدید الحموضة . . . قوله ره مع ان فی المعتبر آه کذا عن المعتبر یجوز للحائض والجنب ان یقرآ ماشاء (پیش از این دوصفحه عبارتی است دربارهٔ تطهیر مضاف ازحدائق) .

انجام : قوله ره کما صرح به . و فی الحدائق ان العامة هنا متفقون علی استحباب وضع الحنوط ... او استحباب هذا . وقدجف القلم هنا لان الداعی الی رسم هذه التعلیقات کان اجابة جمع من ازکیاء الطلاب المشتغلین لدی بقرائة هذا الکتاب ولما وصلوا الی هذا المقام ارادوا التجاوز عنه و التمسوا القرائة من موضع آخر کالمیراث فاجبتهم فی ذلك .. ولما انتهی ما کتبته من اول الطهارة الی التغسیل والتکفین اعجبنی ان اختمه بهذا البیت الحصین ... وهوهذا .

ولایتی لامیر النحل تکفینی

عند الممات و تغسیلی و تکفینی

وطینتی عجنت من قبل تکوینی

فی حب حیدر کیف النار تکوینی

وقدوقع الفراغ من هذه التعلیقات ... فی مشهد الحسین ... علی ید مؤلفها العاصی محمد تقی الهروی فی یوم الاحد الحادی و العشرین من شهر محرم الحرام سنة تسع وثمانین ومأتین بعد الالف . . . باطنا و ظاهرا (الی هنا عبارة المؤلف) .

آغاز میراث : بسمله. الحمدلله... وبعد فیقول ... محمد تقی بن حسین علی الهروی ... ان هذه تعلیقات علقتها علی مافید نوع اجمال او اشکال من کتاب میراث الریاض حین الاشتغال بالبحث عنه... قوله ره المفروض بالتفصیل الظاهر ان المراد بالتفصیل والاجمال هنا ما کان کذلك فی کتاب الله .

انجام : فی هذا المقام . والله ولی الانعام ... وعترته مصابیح الظلام. وقدوقع الفراغ من تألیف هذه التعلیقات المتعلقة بالمیراث وتحریرها وتصحیحها فی السابع من شهر جمادی الثانیة سنة ۱۲۹۰ وقدوقع الفراغ من کتابتها ایضا فی التاریخ المذکور علی ید مؤلفها العاصی محمدتقی الهروی ختم الله له بالخیر ... وسلامه علیهم اجمعین .

[۱۱۲-ج]

این نسخه بخط نستعلیق خود هروی واصل است، خط خورد گی دارد وبحاشیه رفته است، حواشی منه دارد ، گویا همان باشد که نگارندهٔ ذریعه دیده است ، چه این نسخه از آن سید عبدالحسین حجت طباطبائی بوده است ، عباراتی فقهی ورجالی درآغاز ومیان نسخه ازهروی بخط اوهست ، طهارة گ ۵ ر - ۹۸ر، میراث گ ۹۹ پ - ۱۵۳ ر (52982) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی .

۱۵۴گ ۲۰/۵×۱۵ - ۲۱ س ۹/۵×۱۶ .

حاشیة شرح التجرید

مولی عبدالرزاق لاهیجی این حاشیه را برمباحث جواهر شرح تجرید قوشچی نوشته است وجز حاشیه‌ایست که درف ۲۳۰و۲۳۶ و ۲۲۴۶ شناخته‌ایم . اواین‌حواشی را چنانکه در دیباچه میگوید نخست بسیار دراز و مفصل نوشته و سپس آنها کوتاه ساخته است (طوس٤:۸۷) .

آغاز: بسمله . یامن تقدس عن مشابهة الجوهروالعرض و تنزه فعله عن مقابلة العرض...فیقول ... عبدالرزاق بن علی بن الحسین اللاهجی... انی کنت شرعت فیمامضی فی تعلیق حواشی علی مباحث الشرح الجدید للتجرید .

انجام نسخه: یحصل من المجموع کیفیة مشاهدة.

[۱۰۹ -ج]

شمارهٔ یکم دفتر است وبخط نستعلیق سدهٔ ۱۳، گ ۱ پ - ۶۲ پ ، درصفحهٔ عنوان وپس‌ازاین شماره وشمارهٔ دوم مطالب پراکندهٔ نظم ونثرفارسی وعربی است ، درگ ۶۴ پ - دارد: « من کلام

صاحب لب‌لباب نهر ثالث در بیان قضاوقدروجبرواختیار...» (92970).
کاغذ فرنگی سفید وکبود - جلدتیماج مشکی.
۹۵گ۱۵×۲۰/۵ - ۲۰س۱۱×۱۶ .

حاشیة شرح التجرید

ازشمس‌الدین محمد گیلانی است وحاشیه‌ایست بر الهیات شرح‌تجرید قوشچی (ف۲۳۵و۲۲۶٤).

[۴۲ - د]

شمارهٔ‌سوم‌دفتراست‌وبخط‌نستعلیق ونسخ سدهٔ ۱۱، چنین است انجام آن : «لایکون‌لازما‌لفرض الایجاب المذکور» وکامل نیست ، گ ۴۷ پ - ۸۰ پ ، حواشی‌داردبانشانهٔ « منه ادام‌الله تعالی ، منه دام ظله» .

حاشیة شرح تلخیص المفتاح

میر سید شریف گرگانی این حاشیه را بر شرح مطول تفتازانی بـر تلخیص المفتاح نوشته است (سپه ۲ : ٤۱٤ - منزوی ۲:۳۷۵ - ذریعه ۲۰۲:٦) .

[۲٦- د]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، جای عنوان شنگرف ودربرخی جاها سفید مانده است وکامل هم نیست ، وقف مهدعلیا در۱۲۷۲، درپایان بندی است بفارسی وچندبیت فارسی‌ازمحمد علی‌نوری‌بخط‌خود او (9382).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی مقوائی.
۱۲۷گ۹/۵×۱۸ - ۱۷س۵×۱۲/۵.

حاشیة شرح مختصر المنتهی

این حاشیه از سیف‌الدین احمد ابهری (نزدیك ۸۰۰) برشرح قاضی عضدایجی برمختصر اصول ابن‌حاجب است(چلبی۲:۵۳۸- طلس‌ص۱۰۰-ف۵۹٤و۱۷٤۷)برو کلمن (پیوست ۱:۵۳۸) ازهمین حاشیه یاد کرد .

آغاز: بسمله . رب اعنی. الحمدلله الذی شرع الاحکام وربطها بدلائل کلیة وعلل تفصیلیة للاحکام وانارمعالم الدین بانوار الکتاب والخبر واضحك ریاضها بازهار القیاس والاثر ... وبعد فان شرح المختصر فی علم الاصول الذی اعتنی بتصنیفه استادنا العلامة ... عضدالحق والدین عبدالرحمن بن احمد الایجی قدس الله روحه العزیز ... مطامح انظار الفضلاء الاذکیاء .

انجام : و فی القدر الذی ذکره المص فی الترجیح البسیط ارشاد للمتعدیة هدایة الیه والله ولی المعونة للرشاد ... انه مجیب الدعوات و مفیض الخیرات هذا آخرما قصدنا بانشائه و الحمدلله علی نعمائه و صلی الله علی رسوله محمد خیر انبیائه وعلی آله وصحبه خیر اصفیائه .

[۲۰ - د]

بخط نسخ ترکی باعنوانهای شنگرف وبرخی جاها سفید مانده است ، درپایان آن بخط تازه تری دارد : « نجز التحریر والسواد بعنایة الهادی للسداد ، وقع الاتمام لقراءة کتاب شرح المختصر للمولی عضدالدین وهذه الحاشیة له ایضا بحمدالله ومنه یوم السبت المبارك الثامن والعشرین من شهر ربیع الاول المیمون من شهور سنة تسع وتسعین وتسعمائة من الهجرة المصطفویة صلی الله علیه وسلم» نسخه ازسدهٔ ۹و۱۰ است، عبدالله بن شیخ عثمان مدنی ومحمدبن...بن ابراهیم مالك آن بوده اند، نسخه ۲۰ جزء است، ک ۲ پ - ۱۲۵ر (48356).

کاغذ سمرقندی - جلدمقوا بالولاکنارهمیشن .

۱۲۶ک ۱۳/۵×۱۸ - ۳۳س ۱۰×۱۴/۵ .

حاشیة شرح المنهاج

این کتاب از منصور سبط الشیخ نصیرالدین شیخ الاسلام طبلاوی شافعی (م ۱۰۱۴) است . بروکلمن (۱:۳۲۱ وپیوست ۲:۴۴۳) ازاو کتابهای السر القدسی فی آیات الکرسی ومنظومة فی الاستعارات و رسالة فی التقسیم و القسم و القاسم و بدایة القاری فی ختم البخاری وحاشیة علی شرح المنهاج وجزاینهارا یاد کرده است . اوازاین شرح یکی از شروح منهاج الطالبین محیی الدین ابی زکریا یحیی بن شرف نووی شافعی (م ۶۷۶) را

که در فروع شافعی است خواسته است (چلبی۲:۵۵) این نسخهٔ مامربوط بهمین‌شرح میباشد وفوائدی که برلسی(سده۱۰) وعبادی (م۹۹۲) دربارهٔ شروح منهاج‌دارنددرآن گردآمده‌است. چلبی‌ازفوائدآندو واین‌حاشیه‌یادنکرده‌است. ازفهرست‌قاهره(۳:۲۱۷ و۲۲۱) برمیآید که طبلاوی تحفه (شرح) ابن حجر احمد هیتمی مکی بر منهاج را گرد آورده و گزین نموده است و نسخهٔ ما گویا همان باشد که در چهار جلد است. برلسی نیز حاشیه ای برشرح جلال الدین محمد محلی بر منهاج دارد. در نسخهٔ ما بهردو نظراست.

نسخهٔ ما ازآغاز بیع است تاپایان جعاله.

آغاز نسخهٔ افتاده: زادفی‌التعریف لاعلی وجه القربة ... قوله: کقوله تعالی: واحل‌الله البیع من‌العام المخصوص لامن المجمل علی‌الاصح.

انجام: خاتمة قال فی شرح الروض قال‌الزرکشی لوتولی‌وظیفته ... وهولم یباشر. انتهی. وهذاآخرماتیسر جمعه مماعثرناعلیه‌من فواید الشیخین ... الشیخ احمد شهاب‌الدین عمیرةالبرلسی وتلمیذه الشیخ احمد شهاب‌الدین ابن قاسم العبادی ... ووافق ذلك فی مدة آخرها ثالث عشر جمادی‌الثانی علی ید جامعه ... منصور سبط الشیخ الطبلاوی الشافعی ... و سلم علی من لانبی بعده و سلم تسلیما کثیرا آمین ـ نقلت غالب هذاالجزء من نسخة بخط شیخنا ... الشیخ منصور الطبلاوی ... و کان الفراغ منه لیلة الخمیس ... سابع عشر شهر رمضان ... اربع‌عشربعدالف‌علی ید کاتبه ... محمد سبط مولانا الشیخ الرفاعی ... الی یوم‌الدین یتلوه فی اول الجزء الثالث کتاب‌الفرائض.

[۲۴۴ ـ ج]

بخط نسخ عربی مورخ شب پنجشنبه ۱۷ رمضان ۱۰۱۴ (۱۶۰۵م).
کاغذ فرنگی- جلدمقوا.
۳۲۸گ۱۶×۲۱ ـ ۱۹س۱۱×۱۵.

حاشیة الشواهد الربوبیة

ازحاج ملاهادی‌بن مهدی سبزواری‌است بر الشواهد الربوبیة صدرای شیرازی ودرهامش‌آن بچاپ رسیده است (طوس ٤ ، ٨٨) .

آغاز: بسمله. وبه‌نستعین . الحمدلله‌الذی اعیان عالم‌الامکان‌مشاهد تجلیات ذاته ... فهذه حواشی‌من ... الهادی‌ابن المهدی‌السبزواری... علی ... الشواهد الربوبیة.

[۱۵۵ - ج]

شمارهٔ سوم دفتراست و درگ ۴۸ پ - ۹۵ پ . چنین‌است انجام‌نسخه: «... وعدمه ناقص ... کالفصول الاخیرة البسیطة اوالاجناس العالیة» وافتادگی دارد.

حاشیة القوانین المحکمة

سیدعلی‌قزوینی‌پسرسیداسماعیل‌موسوی(م۱۲۹۸)حاشیه‌ای‌بر القوانین‌المحکمة میرزای قمی بسال ۱۲۹۷ نوشته است وآن درهامش چاپ ۱۳۰۳تهران‌دیده‌میشودودر ۱۲۹۹ هم جداگانه بچاپ رسید .

(ریحانة‌الادب ۳:۲۵۹ - ذریعه ۶:۱۷۷) .

[۱۸۱ - ج]

شمارهٔ دوم دفترست وبخط نستعلیق سدهٔ۱۳، گ ۳۹ پ - ۶۲ پ ، چنین‌است :
آغاز : بسمله . قوله اصول الفقه علم‌لهذاالعلم الخ. الظاهرانه یرید بالعلمیة.
انجام : قوله‌کیف یتصورصدق جمیع‌الحقائق علی حقیقةاشارة الی مذکور آخرغیر محذورالدوریتوجه .

حاشیة اللمعة الدمشقیة

این حاشیه برمتن لمعه دمشقیه شهید است ونسخهٔ ماازآغاز صلوة است‌تاپایان فصل ششم‌آن . محشی از فاضل شارح وروضه ومعالم وحدائق یاد میکند.

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... قوله قدس سره کتاب الصلوة

تطلق الصلوة لغة على عدة معان كالدعاء والرحمة والاستغفار والمتابعة وحسن الثناء.

انجام : ومن شاء استكثر كما سلف بيانه في اول الكتاب.

[۱۹ـ ب]

بنسخ باعنوان ونشان‌شنگرف ازعلی‌بن شیخ حسن شرارهٔ‌نجفی عاملی‌درروزپنجشنبه۲۱ج۲/۱۲۹۳ (53044).

کاغذ فرنگی - تیماج سرخ ضربی‌مقوائی.

۳۰۸گ/۵ ۲۰×۳۱ - ۲۵س۱۳×۲۲.

حاشية المختصر النافع

این حاشیه گویاازمحقق کرکی باشدونسخه مادرآغازدرست برابربانسخه‌ایست که درفهرست طوس (۲:۵۲ـ۵۳و۵:۴۱۳) شناسانده‌شده وتابیع‌است وچنین‌است‌انجام آن :

قوله : ولايجوز بيع سمك الآجام لجهالته وان ضم اليه القصب على الاصح وكذا اللبن في الضرع الخ، المعتمد انه لايصح فيه ولافي‌بيع اللبن في‌الضرع ... فاذافات‌العقد لم يفت ماتراضينا عليه.

[۶۲ ـ د]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف مورخ‌آغاز ع۱۰۳۱/۲،گ۲۶ پ ـ ۱۴۳پ ، چهار یادداشت تملك درصفحهٔ عنوان بوده وروی‌آن‌کاغذ چسباندند ودرست خوانده نمیشود یکی ازآنها ازمحمدحسن نجفی است درنجف در۱۰۶۶.

حاشية المعالم

ازسلطان‌العلماء خلیفه سلطان علاءالدین حسین‌آملی سپاهانی (م۱۰۶۴) است (ذریعه ۶:۲۰۶) وباحاشیهٔ ملاصالح‌بچاپ رسیده است.

[۳۱۰ ـ ج]

بخط نسخ سدهٔ ۱۳ ، دیباچه را ندارد ، درپایان عینیهٔ‌حمیری‌است (52968).

کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.
۴۷گ۱۵×۲۱ ـ ۲۳س۹×۱۴/۵ .

حاشیة المعالم

ازمولی حسام‌الدین محمد صالح‌بن‌احمد مازندرانی سپاهانی (م ۱۰۸۱) است (ف۱۶۷٤ ـ ذریعه ۲۰۷:٦) .

[۲۹۴-ج]

بنسخ سدهٔ ۱۳ وکامل است ، درپایان چند مطلب پراکنده است (52974) .
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوائی.
۱۴۵گ۱۵/۵×۲۱ـ ۲۱س۹/۵×۱۵.

حاوی المرام فی‌شرح شرایع‌الاسلام

محمدباقر گلپایگانی حاوی‌المرام فی‌شرح شرایع‌الاسلام نوشته‌است. نسخهٔ ما تنها وصیت را دارد .

آغاز: کتاب‌الوصایا . جمع وصیة من وصی‌یصی او اوصی یوصی .

انجام : واشرنا الیه فی‌المسئلة السابقة والله‌العالم هذا آخر الکلام فی کتاب‌الوصایاویتلوه ... الکلام فی کتاب النکاح وقدوقع‌الفراغ... فی ٤ شهر رجب‌المرجب من شهورسنة۱۲۱۸ فی‌جوارسیدالاوصیاء... علی ید مصنفه . . . محمدباقر الگلپایگانی . . . وقع الفراغ من هذا الشرح المسمی بحاوی المرام فی شرح شرایع الاسلام آمین . . . یا رب العالمین .

[۱۱۷- ج]

بخط نسخ واصل وخط خوردگی دارد وبحاشیه رفته‌است، حاشیهٔ «منه» دارد (4837I).
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنائی‌ضربی مقوائی .
۱۰۷گ۱۵/۵×۲۲ ـ ۲۳س۱۰×۱۷ .

الحبل المتین فی احکام احکام الدین

شیخ بهائی مؤلف این کتاب است (ف۱۲۷۹) .

[۲۹ - ج]

این نسخه بخش یکم (طهارة وصلوة) است و بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف ، شرف‌الدین بن عبدالواحدبن‌الشیخ علی انصاری درروز پنجشنبه ۲۵ ذی‌حج۱۰۹۹ برای خزانهٔ وزیرشمس‌الدین‌محمدعلی بیکانوشته وتذهیب وتجلیدکرده‌است، سرلوحی در زمینهٔ زربرنگارنگ آراسته درآغازهست ، جدولها بلاجورد وشنگرف است (10750).

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای روغنی آراستهٔ زرکوب درون‌سرخ با لولا .

۲۸۶گ۱۵×۲۵/۵ - ۲۱س۸×۱۷.

[۲۱۷ - ج]

این نسخه فرائض وشمارهٔ چهارم دفتراست ،گ ۴۴ پ ـ ۴۹ ر ، بخط نسخ سدهٔ ۱۱باعنوانهای شنگرف .

الحجوة (رسالة فی ...)

این رساله از شهید ثانی است ودر ص ۲۲۰ ـ ۲۵۳ مجموعهٔ ده رساله او بسال ۱۳۱۲ـ۱۳ بچاپ رسیده است (ف۱۸۶۹) .

[۲۲۸ - ج]

شمارهٔ هشتم دفتراست ودرگ ۱۰۹پ-۱۳۶ ر .

حجیة الشهرة (رسالة فی بیان ...)

ازسید علی طباطبائی است (ذریعه ۲۷۲:۶) و اودراینکتاب مانند شهید شهرت را حجت میداند . پسراوسیدمحمد مجاهدآنرا درمفاتیح‌الاصول خود گنجانده است .

آغاز: الرسالة فی بیان حجته‌الشهرة للسیدالجلیل آقا میرسید علی طاب ثراه صاحب شرح کبیر . بسمله . الحمدلله رب‌العالمین . . . اما بعد فیقول ... علی‌بن‌محمدبن علی ان‌هذه رسالة مقررةفی‌بیان حجیة

الشهرة وجوازالاعتماد علیها فی اثبات الاحکام الشرعیة .
انجام : وتقویة لماسطرنا وان کان فی مواضع مماذکره اشتباهات لیس بهذه محل نشرها هذااخرماانتهی الیه .

[۹۵ - ج]

شمارهٔ یکم دفتر وبخط نستعلیق باعنوانهای شنگرف از عبدالجوادبن عبدالرحیم‌بای مادارانی لنجانی در۹ج۱/۱۲۸۵ق ۱پ -۶ر (10749).
کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج قهوه‌ای .
۱۸/۵ق۴۵ × ۲۳/۵ - ۲۵س۹ × ۱۸.

الحدائق الناضرة فی احکام العترة الطاهرة

شیخ یوسف‌بن احمد درازی بحرانی (۱۱۰۷ - ۱۱۸۸) مؤلف این کتاب فقهی استدلالی است و اوروش اخباریان متوسط شیعی دارد (سپه ۱:۹۹ - ذریعه ۶ : ۲۸۹ طوس ۵ : ۴۱۲و۵۶۲).

[۲۶۲ - ج]

این نسخه مکاسب وجلد پنجم حدائق است (چاپ ۱۳۱۷)تاپایان صلح، وقف واندکی‌ازهبه‌راهم دارد ، بخط نسخ است وجعفرآل امیر سیدعلی طباطبائی می‌نویسدکه این‌کتاب بخط صاحب ریاض است وبمن رسید وبنوشتهٔ اووحسن‌بن جعفرطباطبائی‌اواین‌کتاب وجلد دیگرآن ازصلوة جمعه تاپایان اعتکاف را بخط خود نوشته درحواشی درآنچه باصاحب حدایق اختلاف داشته است یادداشت نموده‌است، محمد خلیل‌قزوینی در ۱۲۶۸ مالک‌این‌نسخه بوده است (52984).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرد ضربی مقوائی.
۱۶ق۴۰۷ × ۲۱ - ۲۲س۹ × ۱۵/۵.

حرزالامانی ووجه‌النهانی

ابومحمد قاسم شاطبی (م۵۹۰) ناظم قصیده‌ایست در تجوید و قرائت قرآن بنام یادشده و شاطبیه هم خوانده میشود . (منزوی ۱:۱۸ - چلبی ۱:۴۲۸ - سپه ۱:۱۸۸).

آغاز:

بدات‌ببسم‌الله فی النظم اولا
تبارك رحمانا رحیما و موئلا

انجام :

و آخر دعوانا بتوفیق ربنا
ان الحمدلله الذی وحده علا

[۲۷ - ج]

شمارهٔ دوم دفتراست وبنسخ باعنوانهای شنگرف که محمدعلی بن محمدزمان جیرانی درنیمه‌های ج۱۰۷۷/۲ آنرا بپایان رساند، حواشی میان سطور و کنارصفحه بخط نستعلیق است، گ ۷ پ - ۱۴۳پ، ۹س×۱۶، تاریخ مرگ حاجی محمد علی هراتی در۲۰ رمضان ۱۲۶۱ درپایان یادداشت شده‌است .

حرمان الزوجة من بعض المواریث (رسالة فی...)

این رساله‌ازشهیدثانی‌است‌ودر۲۵۴-۲۸۲ مجموعهٔ ده رساله او بسال۱۳-۱۳۱۲ بچاپ سنگی رسیده است (ف۱۸۷٤) .

[۲۲۸ - ج]

شمارهٔ نهم دفتراست ودرگ ۱۳۷ پ - ۱۶۰ر، درپایان آمده «حرره فی‌سنة ۱۲پنجهزاروپانصد بیت تمام نسخه» .

حقائق التاویل فی متشابه التنزیل

ازسیدشریف‌رضی‌موسوی(م٤٠٦)است(مجلس٤:۱۳- کنتوری۱۹٦-ذریعه۷:۳۲) وجزو پنجم آنرا که در دست هست انجمن منتدی‌النشر عراق در بغداد بسال ۱۳۵۵، ۱۹۳٦ از روی نسخهٔ مورخ ۲۱ رجب ۵۳۳ طوس (۱:۳۸ ش۱۱۷) ونسخهٔ دیگرمورخ ۷ شوال ۱۰۹۷ نوشته شدهٔ ازروی‌نسخهٔ‌مورخ۱۰۳۹ودونسخهٔ تازه دیگر بادیباچه‌ای درسر گذشت رضی بچاپ رسانده است . جزاین جزو دیگرچیزی ازاین کتاب‌تاکنون بدست نیامده است .

[۳۰۷ - ج]

این نسخه همین جزء پنجم است از سورهٔ آل عمران تاپایان ثلث نخستین سورهٔ نساء و بخط نسخ باعنوانها ونشانهای شنگرف وحاجی‌بن منصورلحسائی صایغ درروز سه‌شنبه ۳ج۱۰۲۸/۲نوشتن آن‌را

بپایان رساند ، نسخه ازآن مظفرعلی‌بن حسین (؟) وزدائی قمی بوده وخط اوهست واندکی از خط با بریدگی کاغذ رفته است ، خط مالك دیگری‌هم هست درپایان وپاك شده وتاریخ رجب ۱۰۳۰ ونام او گویا «رجب برسی» بادقتی خوانده‌میشود، علی‌بن شیخ جعفربن شیخ خضرآنرا از حاجی اسماعیل عاریه کرده بود ، خط یامهر : محسن حسینی طالقانی ومحمدهادی ومحمدقاری وعبدالغنی ومیرزا شریفای خازن تبریزی ومحمدحسین (بامهر۱۱۱۳) وملاحسین شوشتری وحاجی‌علی‌نقی درصفحهٔعنوان دیده‌میشود، هشت برگ آغاز پراکنده‌ها است بخط نسخ‌ونستعلیق وبرخی‌ازآنها دربارهٔ سرگذشت رضی‌است ، حواشی «منه‌رحمه‌الله» دارد، دریکجا (۱۱ر) آمده « وجدت هنا حاشیة بخط‌السیدالرضی ابی‌الحسن قدس‌سره» برخی ازحواشی نشانهٔ مظفرعلی دارد (55843).

کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج حنائی مقوائی.

۲۳۲گ۱۳×۱۹/۵ - ۱۳س۷/۵×۰۱۲

الحکمة العرشیة

صدرای شیرازی مؤلف این رساله است که در ۱۳۱۵ بچاپ رسیده است (ف ۳۰۰).

[۳۰-د]

شمارهٔ ششم دفتراست وبخط نستعلیق باعنوانهای شنگرف ، محمدبن محمدباقر کاشانی‌درچاشت روزآدینهٔ ۲۳ذی‌قعده ۱۲۹۴ نوشتن آنرا بانجام رسانده‌است، ۹۴گ۳پ - ۱۴۴پ.

الحکمة المتعالیة فی‌الاسفار الاربعة العقلیة

صدرای‌شیرازی(۹۷۹-۱۰۵۰)مؤلف‌این کتاب‌است که‌ازبهترین آثاردانشمندان فیلسوف روزگار صفویان میباشد (ف ۲۵۲) و او در ۵۸ سالگی در روز آدینه ۷ج۱/۱۰۳۷ باین کتاب می‌پرداخته است (حاشیهٔ خود او برفصل۷ طرف۱ مرحلهٔ۱۰ ج۱ص۲۷۸ چاپ سنگی درمبحث اتحادعاقل و معقول که در نسخهٔ ش ۱۱۳ ب ماگ ۲۶۲ ر همین حاشیهٔ دیده میشود - دیباچهٔ محجة البیضاء چاپ عکسی ۱۳۳۹ تهران ص۱۳).

[۱۱۳ - ب]

این نسخه سفرنخستین این‌کتاب است و ازآغازوانجام افتادگی دارد ، بخط نستعلیق سدهٔ ۱۱

است ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی دارد با نشانهٔ «نوری» و«بخطه» و«بخطه‌ره» (9340).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سبز مقوائی تازه .
۳۰۷گ۱۵/۵×۲۷ - ۳۵س۹×۱۸.

[٦-ج]

این نسخه سفرسوم اسفاراست وبخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف از سدهٔ ۱۲ و ۱۳ میباشد . (53053) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی.
۲۲۱گ۱۵×۲۶ - ۲۳س۸/۵×۱۷/۵.

[۸۷ - ج]

این نسخه شمارهٔ سوم دفتراست، گ۱پ - ۲۲۹ر (برگشماری جداگانه دارد)سفر نخستین اسفار است وبخط نستعلیق باعنوان و نشان شنگرف ، عبدالصمدبن شکرعلی‌خطابی خویی در ۱۲۲۳ آنرا نوشته است ، فهرست مطالب درآغازدفترهست بااشاره بشمارهٔ برگها .

حل مشکلات الاشارات

خواجهٔطوسی براشارات ابن‌سینا این‌شرح‌رانوشته ونام‌بالارا بدان داده‌است . (ف ۲۵۵).

[ج - ۷۳]

این نسخه طبیعی والهی را دارد وبخط نستعلیق خوش سدهٔ ۱۱ است ، عنوانها شنگرف ودر بسیاری ازجاها سفید مانده‌است، ۱۶ برگ آغاز تازه‌است، حواشی بنام مهدی دارد، نسخه‌در۹ذی‌قعده ۱۲۶۱ خریده شده (پایان) و در۱۲۸۳ ازآن محمدبن عبدالله نوری تبریزی تهرانی « رئیس دفتر خانهٔ وزارت خارجهٔ دولت علیهٔ ایران» بوده است (خط ومهراو) ، یادداشتی ازعلی‌بن محمدبن‌حسن‌بن موسی شیرازی خفرکی طوسی مورخ ایت‌ئیل ۱۲۲۳ درآن هست (آغاز) (55844).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوائی.
۲۰۹گ۱۳/۵×۲۵ - ۲۳س۶/۵×۱۷/۵.

[۳۰۹ - ج]

این نسخه بخش منطق است وآغاز وانجام افتاده وبخط نسخ سدهٔ ۱۲ باعنوان‌ونشان شنگرف است ، در۱۲۷۷ ازآن عطاءالله بوده است (48304) .
کاغذ فرنگی آهارمهره - جلدتیماج حنائی ضربی.
۳۰۹گ۱۳/۵×۱۹/۵ - ۲۴س۶/۵×۱۴.

خبر الشهادة عن الخلافة والامامة (رسالة فی...)

دراین خبر از کسانی که بر حقانیت علی درخلافت گواهی داده اندیاد شده است سپس خبرهائی است دربارهٔ مواخات ومناشده وجز اینها، از آنها است خبری مانند خطبة البیان ولی اززبان پیامبر از کتاب «ما اتفق فیه من الاخبار فی فضل الائمة الاطهار» از فقیه محمدبن جعفر مشهدی که خبری نبوی مانند خطبة البیان در آن آمده از تاریخ بلاذری وازاربعین صدر الائمه اخطب خوارزم از کتاب ابوبکر احمدبن موسی بن مردویه هم خبرهائی آورده شده است.

آغاز: بسمله . خبر الشهادة . قال الله تعالی : و اقیموا الشهادة لله ذلك یوعظ به ... وقدروی شهادة الاثنی عشر رجلا الذی هم اجل المهاجرین و الانصار الفرقة المحقة و ذلك بینهم معروف . . . والنقل من کتاب جدی ابی عبدالله الحسین بن جبیر رحمه الله الموسوم بکتاب الاعتبار فی ابطال الاختیار .

انجام : فتفکر فی حالك وحال قلبك یا مسکین.

الاعتبار فی ابطال الاختیار از شیخ ابی عبدالله الحسین بن جبیر نگارندهٔ نخب المناقب و شاگرد ابن شهراشوب است (ذریعه ۲ : ۲۲۱) ودخترزاده او شیخ زین الدین علی بن یوسف بن جبیر در نهج الایمان خود از آن آورده است . دور نیست که این رساله ماهم ازاو بلکه بخشی از همین کتاب باشد .

[۲۲۷ - ج]

شمارهٔ سوم دفتراست وبهمان خط شمارهٔ پیشین آن، ص ۱۰۴ پ - ۱۲۷ پ.

الخلاص (کتاب ...) یا دستور اللغة

بدیع الزمان ابوعبدالله حسین بن ابراهیم نطنزی (م ۴۹۷) مؤلف این کتاب لغت

۱ ـ در نسخهٔ ما که بسیار مغلوط است آمده : الحسین علیه السلام من جبیر.

تازی بپارسی است که برای نظام‌الملك در۲۸ کتاب هر یك در۱۲ باب در٤٦٨ساخته است (سپه۲:۱۷٦ـ منزوی۲:۳۸۸ـادبیات۵۲۳ـش۱/۱۳٤۳دانشگاه).

[۲۲۰ - ج]

از آغاز وانجام افتاده بدینگونه است :

آغاز : افردت الاسماء التی لایدخلها الحرفان (دیباچه) .

انجام : علی حدة تنها اذاقبل (باب اعراب الفعل)

بخط نسخ است باعنوان ونشان جدول شنگرف از سدهٔ ۱۲ ، خریداری از هدیهٔ آقای دکتر مصدق است (49762) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزضربی مقوائی.

۱۴۴گ۱۳×۲۰ - ۱۷س۷/۵×۱۴ .

خلاصة الاصول

درذریعه (۲۱۲:۷) از خلاصة الاصول شیخ عبدالله‌بن شیخ محمد علی کرمانی رایتی در گذشتهٔ در نجف در ۱٦ رمضان ۱۳۲۷ شاگرد شیخ مرتضی انصاری یاد شده است . این نسخهٔ ما که درروز ۲۹ع۱۲۹٤/۲ درنجف تالیف شده هم بایدهمین کتاب باشد گرچه در صفحهٔ عنوان کسی نوشته که از شیخ مرتضی و بخط او است با اینکه شیخ در ۱۲۸۱ در گذشته پس‌ازاونمی‌تواند باشد . عنوانها دراین کتاب «خلاصه»است و «تذنیب» وتامبحث تقلید را دارد .

آغاز نسخهٔ ما: هذا المجلد الثانی من خلاصة الاصول . بسمله . و به نستعین . الباب الثالث : فی البحث عن الادلة الدالة علی کیفیة عمل المکلف فی مرحلة الاطاعة والامتثال عندالعلم بالحکم و عندالجهل به و التحیرمن اجله . خلاصة : استقل العقل المعتضد بالنقل بلزوم تعرض المکلف العالم بالاحکام حقیقة اوحکماً والمتمکن‌بالعلم‌بها کذلك لامتثالها وادائها علی وجه یطابق غرض المولی.

انجام : الا بحکم الشرع وظاهرتکلیفه ولاضرر ولاضرار فی‌الدین والحمدلله رب‌العالمین . . . قد وقع الفراغ من جمع هذه الکلمات و

تخلیصها عن الزیادات فی المشهد المقدس العلوی الغروی فی الیوم التاسع و العشرین من ربیع‌الثانی من شهور سنه اربع و تسعین بعد المأتین بعدالالف ... والحمدلله رب‌العالمین .

[۱۲۸ - ج]

بخط نسخ خود مؤلف وخط خوردگی دارد وبحاشیه نیز رفته است، عنوان ونشان شنگرف و عنوانهای مطالب دربالای صفحه وگوشهٔ آن‌هم‌آمده است .
نسخه ازآقای مجدالدین خریداری شده است (I9759).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی.
۱۵۸گ۱۵/۵×۲۲/۵- ۱۷س۸×۱۴ .

الخلاصة الالفية

ازابن مالك است ومتن منظومی‌است درنحو که شرحها برآن نوشتند (منزوی ۳۸۶:۲) .

[۱۶۱ - ج]

شماره پنجم دفتراست وبخط نسخ باترکیب عبارات زیرسطور بنسعلیق نردیك ۱۲۴۵،گ ۱۴۵ پ - ۲۶۹ پ.

خلاصة الحساب

از شیخ بهائی است وبارها بچاپ رسیده است (ف۸۸٤ - ذریعه ۲۲٤:۷).

[۲۱۷ - ج]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نسخ۱۰۴۸باعنوان ورقم وجدول شنگرف ،گ۱۰۳ پ - ۳۴ر.

خلق الاعمال (رسالة فی ...)

جلال‌الدین محمد دوانی‌این رساله‌رانوشته است (ف۲۲٤۳) درمجالس‌المؤمنین (مجلس۷) آمده : « بالتماس یکی ازطلبه از کاشانهٔ کاشان نوشته» .

[۱۵۵ـج]

شمارهٔ هفتم دفتر است وبخط نستعلیق بانشانه‌های شنگرف روز ۲۰ج۲/۱۲۲۷ ، دیباچه را هم دارد وحاشیه بانشانهٔ «منه»،گ ۱۰۸ر ـ ۱۱۰ر .

الخلل فی الصلوة(رسالة فی...)

این رساله از یکی از دانشمندان شیعی گویا محقق کرکی است و در تهران بسال ۱۳۲۲ ص ۲۲۸ ـ ۲۴۸ بابیان شهیدبچاپ رسیده است (ذریعه ۲۴۸:۷).

[۵۶ ـ د]

شمارهٔ سوم دفتراست وبخط نسخ سدهٔ دهم ویادداشت شب چهارشنبه ۱۴ شوال ۱۰۲۵ و شب آدینهٔ ۲۷ محرم ۱۰۲۶درپایان هست،گ۳۹-۵۸ ر.

الخمیس فی احوال انفس نفیس

قاضی حسین‌بن محمدبن‌الحسن دیار بکری مکی مالکی (م۹۶۶ یا ۹۸۲) این کتاب‌را که بتاریخ الخمیس‌هم نامبرداراست دریك مقدمه‌وسه‌رکن ویك‌خاتمه‌نوشته است وآن در ۱۲۸۳ و۱۳۰۲ بچاپ رسیده است . سر گذشت وسیرت پیامبردرآنست ودر۸ شعبان ۹۴۰ بانجام رسیده است . (چلبی ۴۷۵:۱ ـ معجم‌المطبوعات ۸۹۷).

[۸ـب]

نسخه‌کامل است وبخط نسخ با عنوان شنگرف وجدول شنگرف ولاجورد وعبدالله‌بن‌ملاابراهیم در ۳ رمضان ۱۲۸۵ ازروی نسخهٔ مورخ روزچهارشنبه ۴ج۲/۱۰۹۲ نوشتن‌آنرا بانجام رساند ، فهرست درپایان بخط نستعلیق ریزهست . ۴۵۲برگشمار دارد (42372) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌کبود ضربی مقوائی .

۴۶۵گ۲۱×۳۴ ـ ۲۷س۱۲×۲۵ .

[۶۵ـب]

این نسخه پاره‌ای‌ازکتاب خمیس است برابر با س۳ از پائین ص۳۴۵ ج۱ تاس۴ ص۱۴۲ج۲چاپ ۱۲۸۳ وبخط نسخ ترکی است با عنوانهای شنگرف‌ازسدهٔ ۱۱، صفحهٔ پایان تازه‌است، یادداشت وتاریخ تملك چند ترکی باتاریخهای ۱۱۳۷ و ۱۱۳۶ و ۱۲۳۱ و ۱۱۵۱ درآغازوانجام هست ، نسخه‌را در۱۲۸۵

آقاشاهزاده لطفعلیخان پسرمویدالدوله بنادرقاجار پسر بدیع‌الزمان بخشیده‌است ، مالکی در صفحهٔ توی جلدنوشته‌که این نسخه برابراست با ص۲۰۸ ج۱تاص۳۶ ج۲ نسخهٔ سرکار والا ، خط مؤید الدوله طهماسب میرزا پسرمحمدعلی میرزا پسرفتحعلیشاه مورخ ۱۲۶۰ درصفحهٔ عنوان هست (36565).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌تریاکی مقوائی .

۲۱/۵×۱۲س۲۷ ـ ۳۰×۲۱گ۲۱۳ .

الدرر النجفیة من الملتقطات الیوسفیة

شیخ یوسف‌بن احمدبن‌ابراهیم درازی بحرانی دراین کتاب با عنوانهای «دره» که به ۶۲ میرسد بسیاری ازمسائل فقهی واصولی و کلامی‌راآورده وآنرا درروز۲۰ ذی قعدهٔ ۱۰۷۷ بانجام رساند وآن در ایران بسال ۱۳۰۷ بچاپ سنگی رسیده است (ذریعه ۸:۱۴۰) .

[۲۰۳-ج]

بخط نسخ با عنوانهای شنگرف وابراهیم‌بن محمد نجف‌آبادی سپاهانی در روز ۲۰ ذی حجهٔ ۱۲۴۶ آن را نوشته است ، درپایان تاریخ تالیف آمده ولی درچاپی نیامده است ، محمد ابراهیم در صفحهٔ عنوان می‌نویسدکه آن را برای خودم نویسانیدم، فهرست مطالب درآغازهست .

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

۱۴/۵×۸/۵س۲۰ ـ ۲۱×۱۴/۵گ۳۱۲

الدروس الشرعیة فی فقه الامامیة

از شهید اول است ودرفهرست دانشگاه ازنگارنده (ص ۱۸۷۷) شناخته شده است .

[۲۳ - ج]

بخط نسخ با عنوان و نشان شنگرف مورخ شوال ۱۰۲۹ و در پایان بخط نسخ ریزتری دارد : «هذا آخرکلامه ... فی هذا الکتاب ثم استشهد قبل اتمامه ... وانا . . . ابن‌شمس‌الدین محمد القاری عبدالکریم عفی عنهماانشاءالله» درزیرآن بخط شکسته نستعلیق دارد : «هو . وفقنی‌الله باتمام‌استکتاب هذاالکتاب الشریف وانا ... ابن تقی‌الدین محمد الحسنی الحسینی محمد یوسف الانجوئی عفی عنهما و تجاوزلهما» (بامهر: تقی‌الدین الحسینی) ابوالفضل‌بن غیاث‌الدین منصوربن محمد یوسف حسنی حسینی انجوبی مالک نسخه بوده (خط ومهراو) ، نیزدارد : «صورةالنسخة المنقول منها : آخر ماوجدته من هذا الکتاب بخط مصنفه والدی علیه منی‌السلام وانتظم اندراجه ثالث مرة تعلیقا لنفسه فی‌سلک‌التحریر بعون‌الملک القدیر بالقاعة المیدانیة تحریرایوم الاثنین ... والشهرالعربی المحرم کادان ینطوی سره

موافقا شهر الروم کانون الثانی کادان یطفی ذکره وعام ... مع احد و ثمانین عشرة... اطرافه و نوع اصنافه العبد المحتاج ... ولده الاکبر محمد سهل‌الله مآربه وحصل مطالبه بمحمد و آله المنتجبین للشریعة والدین وصحابته الموفین بعهده الاکرمین صلوات‌الله علیه وعلیهم اجمعین آمین آمین رب العالمین والحمدلله و المنة والکرم والجود» (آنچه نقطه‌گذاری شده روی پاره شدن کاغذ است).

فهرست مطالب در آغاز نسخه هست ، حواشی دارد بخط نسخ ریز تر (50596) .

کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی زرکوب مقوائی.

۳۶۳گ ۱۶/۵×۲۶/۵ - ۲۱س ۸×۱۷ .

دعاء القدیس (خطبة فی الخمر)

نیایشی است از ابن‌سینا . (ف ۵۱۳ ش ٤ ـ فهرست دکتر مهدوی ش ۷۱).

[۶۳ ـ ب]

شمارهٔ پنجم دفتر است و بهمان خط شمارهٔ پیشین آن ولی شکسته است، گ ۱۷۶ پ .

دلائل الاحکام فی شرح شرایع الاسلام

از شیخ علی بن حاج حسن علی خیزی قطیفی از دانشمندان سدهٔ ۱۳ و ۱٤ و حاج مولی علی بن عبدالله علیاری تبریزی (م ۱۳۲۷) هردو شرحی بر شرایع بدین نام یاد شده است (ذریعه ۸:۲٤۱) این دو نسخهٔ ما گویا از یکی از ایندو نباشد و از سید محمد ابراهیم بن محمد باقر موسوی قزوینی (۱۲۱٤ـ۱۲۶۲) باشد که باعنوان «قوله» است نه گزارش آمیخته و او در ۱۲٤۶ بدان میپرداخته است (ذریعه ۸:۲۳۹) .

[۱۸۹ ـ ج]

شمارهٔ نخستین دفتر است و بخط نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف است.

آغاز : وبه نستمد ونستعین وعلیه التکلان . بسمله . الحمد لولیه والصلوة علی نبیه وآله المتادبین بآدابه قوله کتاب الصلوة هی فی اللغة الدعاء وفی الرحمة من الله تعالی والاستغفار من الملئکة و المتابعة و حسن الثناء مجاز لغوی کالمعنی الشرعی علی الاقرب .

انجام : لم یجز له القطع لما عرفت . الثالث فی بقیة الصلوة وفیه فصول (حرره العبد سعد بن محمد حسن الجنابذی ۱۲۵۱) (9369).

کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلد تیماج حنائی.

۱۸۶گ ۱۵×۲۱/۵ - ۱۹س ۸/۵×۱۴ .

[۱۹۰ - ج]

بهمان نسخ سدهٔ ۱۳ شمارهٔ پیش باعنوان ونشان‌شنگرف‌است ونیمهٔ بازپسین‌صلوةوزکوةوخمس وصوم درآن است.

آغاز : بسمله . وبه‌نستعین. قوله(الرکن‌الرابع فی‌التوابع وفیه‌فصول‌الاول‌فی‌الخلل الواقع فی‌الصلوه ...) اذاانی المکلف بالصلوة المامور بها علی وجهها الواقعی الاختیاری فقدامتثل وسقط الامر بالاجماع وقطع‌العقل وطریقة العقلاء.

انجام : ویدفعه الاصل والسیرة وانه لوحرم لشاع . تم والحمدلله علی الاتمام... وآله البررة الکرام .

درپایان سه‌صفحه‌قواعد فقه است بعربی بخط نستعلیق . نام کتاب درپایان صلوة‌که جلد نخستین است دیده میشود (9366).

کاغذ فرنگی آهارمهره - جلدتیماج حنائی مقوائی.

۲۱۰گ۱۵×۲۱/۵ - س۸/۵×۱۴.

ذخائر النبوة

شیخ هادی تهرانی (درگذشتهٔ درنجف ۱۰ شوال ۱۳۲۱) مؤلف این کتاب فقه استدلالی است (ف۱۸۸۰).

[۱۹۳ - ج]

بخط نسخ حسین‌گروسی در۱۳۳۵،آغازمانند چاپ۱۳۲۵ق وانجام‌آن‌درست‌همان‌است‌که‌نگارنده درفهرست دانشگاه بنام انجام چاپی‌آورده‌ام ولی انجام این چاپ ۱۳۲۵ چیزدیگراست (24887).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی .

۲۰۷گ۱۵/۵×۲۱/۵ - س۱۷×۱۱/۵ .

ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد

محقق محمدباقربن محمد مؤمن سبزواری (۱۰۱۷ - ۱۰۹۰) بسالهای ۱۰۵۰ و ۱۰۵۳ و ۱۰۵۵ این شرح برارشاد علامهٔ حلی را نوشته و آن بچاپ رسیده است . (ذریعه ۱۰ : ۱۹ - سپه۱:۴۰۷ - طوس ۴۲۲:۵ و۵۷۰) .

[۳۴۴/۱-ج]

این نسخه دوجزو نخستین‌کتاب است ودر۱۰۵۰آنرا بپایان رسانده‌است درست‌مانندشماره۶۳۹ طوس، محمد هاشم‌بن محمدرضای سپاهانی درپنجشنبه ۱شعبان ۱۱۲۳آنرا نوشته است، عنوان و آیات

وتشان شنگرف‌است، مالك محمدحسن‌بن حاجی محمدقاسم خراسانی که‌درج۲/۱۱۹۲ آنرا وقف کرده‌است (58081).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی.
۲۴۹گ۵/۱۷×۲۴/۵ - ۲۳س۱۲×۱۸.

[۳۴۴/۲-ج]

این نسخه جزء دوم است تاپایان صلوة وبخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف‌وجلال‌بن‌ملاابراهیم گیلانی خرشتمی در۲۵ ذی حجهٔ ۱۱۲۵ نوشتن‌آن را آغاز و در روز آدینهٔ ۹ ع ۱۱۲۷/۱ بانجام رساند (58082).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی درون سرخ مقوائی.
۳۲۳گ۱۸×۲۵ - ۲۶س۱۱×۱۸/۵.

ذکری‌الشیعة فی‌احکام الشریعة

شهید اول مؤلف این کتاب است (ف۱۸۸۲).

[۸۱ - ب]

بنسخ باعنوان ونشان شنگرف درجدول زر ولاجورد، دوصفحهٔ‌آغاز با زر حاشیه سازی شده است، نیمه بالای برگ نخستین پاره شده وافتاده‌است، نسخه وقف مدرسه بیرون دروازهٔ‌حسن‌آباد‌شده بود ونیمهٔ وقف نامهٔ آن درصفحهٔ عنوان دیده‌میشود، نسخه ازسدهٔ ۱۱و۱۲است (10740).

کاغذ سپاهانی - جلدمقوائی.
۵۸۸گ۵/۱۶×۲۸/۵ - ۱۹س۹×۱۹.

الرائیة (القصیدة ..)

ابو محمد قاسم‌بن فیرة‌بن خلف‌بن احمد شاطبی سراینده این‌قصیدهٔ رائی‌است که در تجوید ودر۲۹۸ بیت میباشد.

آغاز:

الحمدلله موصولا کما امرا
مبارکاطیبا یستنزل الدررا

ذوالفضل والمن والاحسان خالقنا
رب العباد هو الله الـذی قهـرا

انجام :

تمت عقیله اتراب القصائد فـی
اسنی المقاصد للنظم الذی بهرا
تسعون مع مأتین مع ثمانیة
ابیاتها ینتظمن الـدر و الـدررا
تضاحك الزهر مسرورا اسرتها
معرفا عرفها الاصال و البکرا

[۲۰۴ -ج]

شمارهٔ یکم دفتراست و بخط نسخ معرب باعنوان ونشان شنگرف بهمان خط مورخ۱۰۵۸شماره دوم وحواشی دارد،گ ۱ پ - ۱۳پ .
نسخه درزی‌قعده ۱۰۷۸ ازآن اسماعیل‌بن ابراهیم بوده است (36569) .
کاغذ فرنگی - جلدمقوا .
۲۰۹گ۱۳/۵×۲۱/۵ - ۱۰س۸×۱۴ .

الرامزة

منظومه‌ایست در عروض و قافیه‌ازضیاءالدین ابی‌محمد عبدالله‌بن‌محمدخزرجی مالکی اندلسی ودرمجموعةالمتون الکبیر (ص۵۸۳ - ۵۹۳) بچاپ رسیده است .

آغاز: هذا نظم‌الخزرجیةالموسومة بالرامزةفی‌علمی‌العروض‌والقافیة نظم‌العالم العلامة الصالح الورع الزاهد الفهامة الشیخ ضیاءالدین ابی محمد عبدالله‌بن محمدالخزرجی المالکی الاندلسی تغمده‌الله برحمته واسکنه فسیح جنته بمنه و کرمه آمین .

آغاز: بسمله .

للشعر میزان تسمی عروضه
بهاالنقص والرجحان یدریهماالفتی

انجام :

وقد کملت ستا و تسعین فالذی
توسط فی ذا العلم توسعه حبا
ویسأل عبدالله ذاالخزرجی من
مطالعها اتحافه منه بالدعا

[۳۵٦ -ج]

شمارهٔ چهارم دفتراست و بهمان خط شمارهٔ پیش مورخ ۱۵شوال ۱۱۷۹،ص ۴۳ر-۴۴پ، درصفحهٔ عنوان عبارتی است ازعبدالله بن‌محمدبن عبداللطیف شافعی دربارهٔعروض وضرب‌مذیل، نیزدوبیتی‌بعربی ودوبیت‌دیگردربارهٔ بحوربعربی، درهامش‌حواشی دارد بنشانهٔ «ه ، شرح ، شیخ‌الاسلام» .

ربیع‌الابرار و نصوص‌الاخبار (المنتخب‌من‌المنتخب من ...)

اصل‌اززمخشری دانشمند معتزلی مفسر است و درمحاضرات (چلبی ۱:۵۳۳) وبرخی آنرا نودودو باب کردندومحیی‌الدین‌محمدبن خطیب‌قاسم (م۹٤۰) ازآن گزین نموده‌وچیزهائی‌بر آن‌افزودوروض‌الاخبارالمنتخب من ربیع‌الابرارنامیده وپنجاه روضه درآن گذارده و در ۹۲۲ (جاء بفضله) بپایانش رساند (ادبیات ۱٦۳و۲۹۷) دیگری‌هم آنرا بنام انوارالربیع گزیده ساخت . بروکلمن (۱:۲۹۲ پیوست ۱ : ۱۹۳ و ۵۱۲) ازنسخه‌های آن وازشرح آن بنام نفحات ازهار ربیع‌الابرار یاد کرده‌است . این کتاب بفارسی ترجمه شده وفیلم نسخه‌ای ازآن در دانشگاه هست .

نسخهٔما گزیده‌ایست از گزیده‌ای ازاین کتاب .

آغاز: هذه نکات انتخبتها من منتخب کتاب ربیع الابرار لجارالله العلامة الزمخشری . قیل لبعضهم‌الربیع اطیب‌ام الخریف قال‌الربیع للعیون والخریف للفم.

انجام : فلایبقی عقرب الاتبعته (تمت اختیارات نکات‌المنتخب من منتخب کتاب ربیع‌الابرارفی۱٤ شهر صفرسنة ۱۰۷۷).

[٦۲ ـ ب]

شمارهٔ بیستم دفتراست وبخط نسخ ۱۴صفر۱۰۷۷،گ ۲٦۷ پ ـ ۳۰۲ر.

الرحلة

ابوالقاسم‌بن احمدجناب‌قندهاری این سفرنامه را نوشته وآنچه‌دربیت‌المقدس وشام دیده درآن آورده است . نکات جغرافیائی وتاریخ دینی درآن‌هست.

آغاز: بسمله . قال ... ابوالقاسم‌بن احمد المشتهر بجناب القندهاری واعلم ان المشهور فی دمشق الشام بین‌الناس ان‌السفرالی‌بیت‌المقدس بریدالسفرالی‌الحج .

انجام : ماخوذ من ذلك . تمت . من اراد الاطلاع . . . فلیرجع الی الکتب المترجم بالعربی من‌الیونانی و کتاب تاریخ‌جودت باشا . . . المطبوع فی‌بیروت سنه ۱۳۵۸ هجری .

[۱۳۱ـج]

بخط نسخ با عنوان شنگرف سدهٔ ۱۳ وحسین‌بن محمدتقی نوری در۷ذی‌قعدهٔ ۱۳۱۴ درآغازاز این‌کتاب وقندهاری ستوده‌است (49442).

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنائی مقوائی .

۳۱۷گ × ـ ۱۹س۹×۱۵

رسائل احسائی

ازشیخ احمد احسائی رهبرشیخیان چند رساله اکنون میشناسیم :

۱ـ الاجماعیة که در ۱۲۱۵ دربارهٔ اجماع نوشته ودرآن یك مقدمه وهفت‌فصل و یك خاتمه گذارده است (ذریعه ٦ : ۲٦۷ ـ فهرست احسائی ۲: ۳۷ ـ ش۷ جلد دوم جوامع‌الکلم).

آغاز: بسمله . رب . الحمدلله رب العالمین . . . فیقول . . . احمدبن زین الدین الاحسائی انی لما رایت کثرة الاختلاف بین علمائنا.

انجام : والاغیارغیرمخاطبین بها والسلام علی من اتبع الهدی وفرغ منها مؤلفها .. احمدبن زین‌الدین الاحسائی قبل الزوال من السادس عشرمن شهررمضان سنة خمس عشرة بعدالمأتین والالف .. والحمدلله رب‌العالمین .

[۲۴۱- ج]

این نسخه شمارهٔ ۳ دفتراست وبخط نستعلیق ۱۲۴۱ درنجف ازمهدی‌بن احمد،گ۱۳۸پ - ۱۸۵ پ، پس‌ازاین در ۱۸٦ ر - ۱۹۲ر فائده‌ایست بعربی دربارهٔ امرکه‌کاتب درهمین‌تاریخ در نجف یافته و نوشته است بدوواسطه ازروی خط‌احسائی، وسپس در۱۹۲پ خبری است درحرمت تتن‌ازگفتهٔ‌سیدکاظم رشتی وسخنی ازمیرزا محمد اخباری درهمین‌باره.

۲- رسالة فی العلم که درآن از علم ولغت ووضع گفتگوشده و گویاازاحسائی باشد .

آغاز: بسمله . اختلف الحکماءِ والعلماءِ فی العلم هل یحدام‌لا.

انجام : واما ماطرء علیه وصف وجودی کطرءِ الاسلام علی من اسلم فلانزاع فیه .

[۲۴۱-ج]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نسخ سدهٔ ۱۳گ ۹۷ پ - ۱۳۸ر .

۳- رساله فی‌العصمة والرجعة که بدرخواست محمدعلی شاه قاجاراین رساله‌را نوشته و دریك مقدمه وچند فصل و یك خاتمه از عصمت و رجعت گفتگو نمود ، وآن در ص۱٤-۱۱۱ جوامع‌الکلم‌بچاپ‌رسیده است (فهرست احسائی ۲:۳۳) .

آغاز: بسمله (و علیه توکلی و به ثقتی) الحمدلله علی‌جزیل‌النعم و الآلاءِ وجمیل الافضال والعطاءِ ... اما بعد فیقول ... احمدبن‌زین‌الدین الاحسائی .

انجام : والحمدلله‌رب‌العالمین‌و کتب‌مؤلفه‌العبداحمدبن‌زین‌الدین... الاحسائی‌فی‌الحادی والعشرین من‌شهرربیع‌المولود سنة ۱۲۳۱احدی وثلثین بعدالمأتین والالف ... الف صلوة وسلام و تحیة حامدا مصلیا مستغفرا .

[۱٦٥ - ج]

شمارهٔ یك دفتر است وبخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف سدهٔ۱۳،گ ۲ پ - ۸۸ر (42215) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزضربی مقوائی .
۱۹۸گ۱۴×۲۱ - ۲۲س۸×۱۵۵ .

[۲۴۱ -ج]

این نسخه شمارهٔ یکم دفتر است وبخط نسخ است ودر ۱۳۴۲/۱ع۳۲ نوشته‌شده است ، درمیان سفیدگذارده شده‌است،گ ۱ پ - ۹۲ پ (53023) .
کاغذ فرنگی جلدتیماج ترياکی ضربی مقوائی .
۱۹۳گ۱۵×۲۱/۵ - ۲۵س۹×۱۷.

٤- رساله‌ای که درپاسخ ملاحسین واعظ کرمانی نوشته است (فهرست‌احسائی ۵۲:۲) .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول . . . احمدبن زین‌الدین‌الاحسائی‌انه‌قدارسل الی ... الملاحسین الکرمانی‌المعروف بالواعظ بعض المسائل .

انجام : وکان عشرین مسئلة وقد انتخبتها هذه و هذه کفایة لاولی الالباب ... ولاقوة الا بالله .

[۱۸۴-ج]

شمارهٔ یکم دفتراست و بخط نسخ باعنوان شنگرف‌ازسدهٔ ۱۳، گ۴ر -۷ب، پیش‌ازاین درچهار صفحه فهرست‌کشف‌الاسراراست که ۴۵ مسئله درپنج رساله دارد (42216).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی .
۱۲۳گ۱۵/۵×۲۰/۵ - س۹×۱۳/۵ .

۵- رساله ای که شیخ احمد احسائی در آن بپرسش شیخ محمد مهدی در بارهٔ پاره‌ای از مسائل فقهی و کلامی و عرفانی پاسخ داده است .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد فیقول ... احمدبن‌زین‌الاحسائی‌انه قد ارسل الی جناب ... الشیخ محمد مهدی مسائل .

انجام : فلم یکن بین‌الآیة والروایة منافاة والله سبحانه‌ولی‌التوفیق والحمدلله رب‌العالمین ... وآله الطاهرین .

[۴۲ - ج]

شمارهٔ سوم دفتر است و بخط نستعلیق شمارهٔ پیش از آن که احمدبن‌علی‌محمدرشتی از نسخهٔ اصل خط احسائی در ۴ج۱/۱۲۳۰ در کرمانشاه نوشته است ، گ ۲۹۵ پ - ۳۰۸ ر .

٦ـ رسالهٔ عرفانی که شیخ‌احسائی در پاسخ ملامحمدبن محمد نصیر گیلانی که پاره‌ای از اشتباهات هنگام درس او را یادآوری کرده است آن را نوشت .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد فیقول ... احمدبن زین الدین ان... الشیخ ملامحمد حمدت عواقبه ... قد عرضت لی بعض الاشتباهات فی بعض المسائل العرفانیة حال الدرس علی فکتبها وارادمنی جوابها.

انجام : لیس فیه مایراد منه الجواب و الحمدلله ... الطاهرین.

[۴۲ - ج]

شمارهٔ چهارم دفتر است و بهمان گونه خط شمارهٔ پیش که احمدبن علی‌رشتی در ذی‌قعدهٔ ۱۲۵۲ از روی نسخهٔ اصل نوشته است، گ ۳۰۸ر-۳۱۱پ .

رسائل بهبهانی

از آقا محمد باقربن محمد اکمل بهبهانی چندین رسالهٔ اصولی وفقهی دردست هست . اینك چند رساله‌ای از آنها را می‌شناسیم :

۱ـ رسالة فی‌الاجتهادوالاخبار که در آن‌ازاجتهاد واخبار بحث کرده وهفت‌فصل در آن گذارده ودر۱۳رجب۱۱۵۵ آنرا بپایان رسانده‌است (روضات ص۱۲٤) اودرآغاز تعلیقهٔ خود از آن یاد کرده است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله رب العالمین . . . فهذه رسالة الاجتهاد والاخبار و رتبها علی سبعةفصول . اعلم ان‌الله لم یخلق‌الخلق عبثا ولا اهملهم سدی (در خطبه با چاپ سنگی ۱۳۱۳ ق در تهران باعدة الاصول‌شیخ یکی نیست) .

انجام : من التوجیه و التفتیح . وفرغ من تسوید الرسالةمؤلفها ... محمد باقربن محمد اکمل ... فی ثالث عشرشهر رجب المرجب سنة

خمس وخمسین ومائة بعد الالف والحمدلله حمدا بالغا کاملا.

[ج - ۲۳۵]

این نسخه شمارهٔ ۴ دفتراست و بنستعلیق تاریخ شوال ۱۲۳۴،گ ۸۲ پ - ۱۲۳ر.

۲- رسالة فی الاستصحاب که در آن ازاستصحاب بحث شده است و گویا ازهمین بهبهانی باشد. (روضات ص ۱۲۵).

آغاز بسمله. و به ثقتی. الحمدلله رب العالمین ... مسئلة الاستصحاب عبارة عن الحکم باستمرار امر کان یقینی الحصول فی وقت او حال و مشکوك البقاء بعد زوال الوقت اوالحال.

انجام: ولابد للمجتهد من ملاحظة ذلك والله تعالی هوالعالم بحقایق احکامه و رسوله و الائمة القائمون مقامه علیهم السلام.

[ج - ۲۴۷]

شمارهٔ یکم دفتر است و بخط نسخ روز پنجشنبه ۱۱۷۹ و همه دفتر بیك خط و بگواهی حسن طباطبائی دارندهٔ نسخه بخط محمد مجاهد است،گ ۳ پ - ۱۰ پ (52959).

کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی.

۱۴۱گ/۵×۱۵/۵×۲۱ - ۲۰س/۵×۹/۵×۱۵/۵.

۳- رسالة فی اصالة البرائة (ص۱۲٤ روضات).

آغاز: مسئلة فی اصالة البرائة ونتکلم فیها بالقیاس الی مواضع الاول فیما لانص فیه.

انجام: ولایتفطن بدارابه لقوة ... (افتادگی دارد و چهار برگ سفید گذارده شده) یحتمل التحریم مما اشتبه حکمه الشرعی ... و الاحتیاط مسلك النجاة و مطلوب من الائمة ان امر الفرج شدید ومنه یکون الولد ونحن نحتاط.

[ج - ۲۴۷]

شمارهٔ ۷ دفتر است، درگ ۵۹ ر - ۱۴۰ پ و ۱۳۵ر و پ، درروزسه‌شنبه ۹شعبان ۱۱۷۹ نوشته شده است.

٤ـ رسالة فی اصاله الصحة فی المعاملات (ف۱۷۷۷ ـ روضات الجنات ص۱۲٤).

آغاز: بسمله . حمدله . اما بعد فاعلم یـا اخی ان المهم و المقصود الاصلی فی المعاملات هوالصحة .

انجام : و کذا الحال بالوفاء بما تضمنه عقد و اقتضاء و قس علیهـا حال غیرها .

[۲۴۷ ـ ج]

شمارهٔ سوم دفتر است ومورخ ۱۱۷۹، گ۱۵ پ ـ ۱۷پ .

۵ـ التعلیقة یا حاشیة منهج المقال فی تحقیق احوال الرجال از میرزا محمد استرابادی ازهمین بهبهانی که در آغاز آن پنج فائده گذارده است و آن باهمین منهج المقال بسال ۱۳۰۶ درایران بچاپ سنگی رسیده است .

[۲۴۷ ـ ج]

شمارهٔ پنجم دفتر است و در گ ۲۵ ر ـ ۵۲ پ و برابر است با س۱۱ص۲ چاپی و۱۱سطری کم دارد تا پایان فائده ۵ مقدمه تعلیقه (ص۱۳چاپی) آنگاه سه بند است که حاشیه‌هاایست برسه‌بنداز فائدهٔ ۴ (ص۴۰۱ منهج المقال) و فائدهٔ ۸ (ص۴۰۷) و فائدهٔ ۹ (ص۴۱۷) همین منهج المقال در بارهٔ مذاهب که در چاپی ندیده‌ام و بگواهی خود او درآغاز تعلیقه (ص۸چاپی گ ۳۹پ) اینهاباید ازهمین تعلیقه باشد، حواشی دارد بخط نستعلیق ریز .

٦ـ رسالة فی تقلید المیت که بهبهانی در این رساله روشن نمود که گفتار مجتهد در گذشته را نباید پیروی نمود وتقلید از میت درست نیست و آن مانند حاشیه‌ایست برمفاتیح فیض .

آغاز: بسمله . وبه نستعین الحمدلله رب العالمین حمدا یرضی ربناعنا اقول و انا ... محمد باقربن محمد اکمل منی (؟) عدم القول للمجتهد المیت ان قوله لیس بحجة .

انجام : وبین الاجتهاد والتقلید والاحتیاط فرق واضح الحمدلله.

[۲۳۵ ـ ج]

شمارهٔ دوم دفتراست، درگ ۷۴ پ ـ ۷۹ ر، بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ است، باشماره های ۳و۴ بیك خط میباشد.

۷ـ رسالة فی الجبر والاختیار که در آن از جبر و اختیار بحث شده است (روضات ص ۱۲۴) این رساله در کلمات المحققین (ص ۱۳۱ ـ ۱۳۹) بچاپ رسیده است.

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمین ... هذه شبهة مشکلة و مغالطة معضلة اوردها الا شاعرة علی المعتزلة و الامامیة تلجیء الی القول بالاضطرار و الاجبار .

انجام : نقول مجرد الاستبعاد ولایضرنا علی ما عرفت.

[۲۴۷ ـ ج]

شمارهٔ ششم دفتر است ، درگ ۵۲ پ ـ ۵۸ پ، مورخ روزیکشنبه پایان رجب ۱۱۷۹.

۸ـ رسالة فی عبادة الجاهل که بهبهانی در آن از صحت عبادت جاهل گفتگو نموده است .

آغاز: بسمله . وبه ثقتی . الحمدلله رب العالمین ... فیقول . . . محمد باقر بن محمدا کمل ... یااخی ان من یقول بصحة عبادة الجاهل ان کان یقول انه مکلف بما حصل به ظنه بای وجه حصل و هذا هو تکلیفه لاغیر یلزمه الحکم بصحة عبادته وان کانت مخالفة لما امرالله .

انجام : لوعلم انه احتیاط والله هوالعالم باحکامه و رسوله صلی الله علیه وآله (وخلفائه ... والحمدلله رب العالمین) .

[۲۳۵ـج]

شمارهٔ سوم دفتر است ، درگ ۷۹ ر ـ ۸۲ ر ، بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ است .

[۲۴۷ـج]

شمارهٔ دوم دفتر است ودرگ ۱۰ پ ـ ۱۵ پ .

۹ـ سئوال وجواب که بهبهانی در آن بپرسشهای دانشمندان شیعی پاسخ داده است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . مسایلی که بزرگان وعلمایان ودانایان شیعهٔ اثنا عشریه که نام بعضی ازآنها در اول سئوال مسئله درج است تحقیق آن را از خدمت . . . مولانا محمد باقر ابن . . . مولانا محمد

اکمل اصفهانی ... بهبهانی ادام‌الله ایام افاداته نمودند و آنجناب فتوی دادند واین حقیر ... محمدبن عبدالله الحسینی القمی از روی بیاض شاگرد رشید آن جناب ملامحمد حسین بن ملا عبدالوهاب خراسانی جمع نموده وازنظر ... ان جناب گذرانیده . س ملا ابراهیم کزازی: س عدالتی که درشهود وامام جماعت معتبراست کدام معنی ازاواست ج عدالت نزد حقیر حسن ظاهر است .

انجام : ج : ظاهرا طریقهٔ فقها آنست که بگفتهٔ عمرو عمل نماید . والله یعلم .

[۱۰۸- ج]

شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نسخ ونستعلیق با عنوانهای شنگرف در ص ۱-۶۴ متن و هامش و دنبالهٔ آن باید همان باشدکه در متن وهامش ص۳۹۵ و ۳۹۶ آمده است ، تاریخ آن درس ۳۹۵ چنین است: ۲صفر۱۲۷۰، ولی باشمارهٔ دوم بیك‌خط است، پس یا این تاریخ درست نیست یا این دنباله بخط دیگریست (48354) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنائی مقوائی.

۱۹۸گ۵/۱۳×۲۱۵ - ۲۴س۵/۶×۱۳.

۱۰- الفوائد الحائریة که بهبهانی در کربلا آن را نوشته و در آن ۳۶ فائده و یك خاتمه گذارده و مبادی ومبانی اجتهاد شیعی را در آن روشن نمود . وخود او آنرا دردیباچه چنین نامیده است. آنرادربرابر «الفوائد الملحقة بها» که «الفوائدالجدیدة» مینامند « الفوائد العتیقة» و«الفوائد القدیمة» میخوانند (روضات‌ص۱۲٤) این‌دوفوائد در ۱۲٦۹و۱۲۷۰ با فصول غرویه شیخ محمد حسن سپاهانی باندازهٔ رحلی بی صفحه شماری بخط نسخ بچاپ سنگی رسید .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین حمدالایقوی علی احصائه الاهو. اما بعد فانه لما بعدالعهد عن زمان الائمة وخفی امارات الفقه.

انجام : مع ان تهذیب الاخلاق من اوجب الاشیاء کما لا یخفی والله هو الهادی الی طریق ولا یحصل الهدایة الا بارشاده و توفیقه (تمت الرسالة) .

[۲۳۵-ج]

شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نسخ با عنوان و نشان شنگرف سدهٔ ۱۳ و در ۱ گ پ - ۷۳ ر (48360).

کاغذ فرنگی- جلدتیماج مشکی.

۱۲۳گ۱۵/۵×۲۱ - ۱۵س۹/۵×۱۵/۵.

۱۱- رسالة فی القرض بشرط المعاملة المحاباتیة.

در این رساله از قرض بشرط معاملهٔ محاباتی بحث شده و جزآن رساله ایست که در« ف ۱۸۹۰ » یادشده‌است و گویا از محمد باقربن محمداکمل بهبهانی‌وهمان که در روضات (ص۱۲٤) بنام « رسالةفی‌بیان الحیل الشرعیة المتعلقة بالرباومایظن انها شرعیة ولیست بشرعیة» باشد.

آغاز: بسمله. حمدله ... ان جمعامن علماء الزمان ... اعتقدوالقرض بشرط المعاملة المحابانیة.

انجام درنسخهٔ ناقص.

[۲۴۷-ج]

شمارهٔ چهارم دفتراست،گ ۱۸ ر - ۲۰ پ ، ازپایان افتادگی دارد وچهاربرگ سفیدگذارده شده است چنین است انجام‌آن : «والقروض وان‌کانت نادرة».

رسائل رشتی

ازسید کاظم رشتی شاگرد احسائی چند رساله اکنون میشناسیم:

۱- رساله‌ای که درپاسخ عبدالله بیك پسر نصرالله بیك در روز شنبه ۱۵ محرم ۱۲۳۷ پرداخته است.

(فهرست‌احسائی ۲:۹٤ - ص ۲۰۸-۲۳۹ رسائل رشتی چاپ سنگی).

[۱۸۴-ج]

شمارهٔ دوم دفتراست‌وبنسخ‌باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۳، گ ۸ر- ۴۰پ .

۲ـ رساله‌ای دیگر که او درپاسخ عبدالله‌بیك نوشته است .
(فهرست احسائی ۹۶:۲ ـ ص ۲۳۹ ـ ۲۴۲ رسائل چاپی) .

[۱۸۴ ـ ج]

شمارهٔ سوم دفتراست وبهمان خط شماره پیش‌که مهدی‌بن زین‌العابدین آنرانوشته‌است.

۳ـ گزیده‌ایست ازاثنی عشریه ابن ام قاسم عاملی (ذریعه۱:۱۱۹) وباید ازسید کاظم رشتی باشد .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد فهذه کلمات جامعه . . . مستخرج من منتخب کتاب الاثنی عشریة فی المواعظ العددیة مرقوم محمدبن حسن الشهیربابن ام قاسم الحسینی .

انجام : ولومثل راس الذباب وصلی‌الله علی محمد وآله الطاهرین .

[۱۸۴ـ ج]

شمارهٔ چهارم دفتراست وبهمان خط شمارهٔ پیشین آن، گ ۴۳ ر ـ ۵۴ پ .

٤ـ گزیده‌ایست از پاسخهای سید کاظم رشتی .

آغاز: بسمله.حمدله ... اما بعد فهذه خمسة مسائل‌انتختهامن‌اجوبة مسائل ... السید کاظم الرشتی سلمه‌الله تعالی .

انجام : مع انی ما ترکت شیئاً منها والسلام .

[۱۸۴ـج]

شمارهٔ ۵ دفتراست وبهمان خط شمارهٔ پیشین،گ ۵۴ر-۵۶ پ .

۵ـ رساله‌ای که درآن پاسخهاایست از سید کاظم رشتی که بمحمد رحیم خان داده است .

آغاز: بسمله . حمدله . . . اما بعد فیقول ... کاظم‌بن قاسم الحسینی الرشتی ان ... محمد رحیم‌خان ... قداتی بخمس مسائل .

انجام : یکون غذاءِ لآدمی آخر وذلك معلوم انشاءالله تعالی.

[۱۸۴ ـ ج]

شمارهٔ ششم دفتراست وبهمان خط شمارهٔ پیشین آن ازمهدی‌بن ملازین‌العابدین‌نجف‌آبادی در ۲۰صفر۱۲۶۴،گ ۵۹ پ ـ ۸۵ ر .

۶ـ این رساله که او بپرسشهائی پاسخ میدهد و میگوید کـه از استاد دام ظله گرفتم.

آغاز: بسمله . حمدله ... فیقول ... کاظم‌بن قاسم الحسینی‌الرشتی ان بعض العلماء الاعلام ... قدارسل الی‌مسائل .

انجام : ولایسعنی الآن ذلك لکمال الاختلال الحاصل‌فی‌البال!!

[۱۸۴ ـ ج]

شمارهٔ ۷ دفتر است وبهمان خط شمارهٔ پیشین‌آن از همان نجف آبادی در ۱۸ شعبان ۱۲۶۰ ، گ۷۷ پ ـ۱۱۲ر.

۷ـ این رساله که گویا همین رشتی از شیخ احسائی پرسشی کـرده و او پاسخ داده وآنها در این رساله دیده میشود .

آغاز: سئوال سئل من الشیخ رفع‌الله مقامه و اسکنه بحبوحة‌جنانه. قال سلمه‌الله وقدروی عن الامام جعفر . . . انه قال‌لقد تجلی الله لعباده فی کلامه .

انجام : وقد اختصرنا ... لضیق الوقت والاستعجال الجواب‌والحمدلله رب‌العالمین. وقدفرغ‌من تسویدها ... احمدبن زین‌الدین السابع‌عشر من شهرربیع‌الثانی سنة ۱۲۲٤ .

[۱۸۴ ـ ج]

شمارهٔ ۸ دفتراست وبهمان خط نجف‌آبادی در۱۸ شعبان ۱۲۶۰ ،گ ۱۱۲پ ـ ۱۱۳پ.

این رساله که سید کاظم رشتی بپرش یکی از دوستان درآن پاسخ میدهد.

آغاز: بسمله . حمدله ... فیقول ... کاظم‌بن قاسم الحسینی الموسوی الرشتی ان‌بعض الاخوان ... قدسئلنی عن مسئلة.

انجـام فان ماذکرنا کفایة لمن اراد الصواب والحمدلله‌رب‌العالمین فی المبدء والمآب فد فرغ من تسوید هذه العجالة مؤلفها یوم‌الجمعة من‌العشرالآخر من شهررجب المرجب سنة ۱۲۳۳ .

[۱۸۴ - ج]

شمارهٔ ۹ دفتراست وبهمان خط شمارهٔ پیشین آن از نجف‌آبادی در ۱۸شوال ۱۲۶۰،گ۱۱۵پ - ۱۲۲ پ .

رسالة اصولية

این رساله بجای مقدمه‌ایست برای استدلال درهرعلمی وبیشتر برای فقیه‌سودمند میباشد ومانند منطق وآداب بحث ومناظره برای فقه است . شاید ازسیدابراهیم‌قزوینی یاعلی‌اصغربن محمد حسین بفروئی یزدی یا یوسف‌بن محمدحسن خراسانی گونابادی باشد وبسیار رسالهٔ سودمندی است .

چنین است فهرست آن :

المقدمة الاولی فی اقسام المسائل فی اربعة اقسام .

المقدمة الثانية فی الدلائل فی خمسة مراتب .

المقدمة الثالثة فی‌بیان کیفة الاستدلال فی خمسة مواقف .

المقدمة الخامسة فی مواضع ینبغی علی المستدل ملاحظتها وهی خمسة .

آغاز: بسمله . اعلم انه لابدللمستدل بل الناظرفی کل علم‌من‌العلوم و مسئلة من المسائل اذا اراد لتحقیق الحق ان یعرف قبل الشروع مقدمات خمسة .

انجام : و اعلم ان المجتهد لابدان یکون اثنا عشر یا بمعرفة اثنی عشرعلما و قد نظمها الاستاد دام ظله :

شرط است در اجتهاد عالم
تحصیل دوازده معالم
چهار علم ادب‌علی‌الکفایة
میزان، رجال ، هم درایة
فقه است، اصول‌فقه، اخبار
تفسیر ، کلام، علم اخبار

(سپس بندی است در تراجیح گویا دنباله همین رساله باشد :) اعلم ان المرجحات المعتبره علی القسمین ... من المرجحات الاجتهادیة التی لیست فایتة عن الاشکال .

[۱۸ - ب]

شمارهٔ سوم دفتر است و بهمان خط شمارهٔ پیش وحواشی دارد وگویا نسخه‌اصل باشد ، گ ۲۱۸ ر - ۲۲۱ پ، دردرون جلدهم پراکنده‌های اصولی است مانند دو برگ آغاز.

رسالة الرضا الی المامون

این رساله را میگویند که امام رضا برای مامون نوشته است (ف۱۳۲۷) .

[۱۰ - د]

شمارهٔ یکم دفتراست و بخط نستعلیق سده ۱۱ ، پیش وپس ازاین مطالب پراکنده عرفانی است وخبروشعرفارسی (52996).

کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج تریاکی مقوائی .

۱۲۳گ۸/۵×۱۶/۵ - ۲۱س۸/۵×۱۷.

الرسالة الرضویة

آقامیرزارضای تبریزی مؤلف این رسالهٔ استدلالی است و آن مانندشرحی برشرایع میباشد .

آغاز: کتاب الطهارة وهی لغة النزاهة من الارجاس المعنویة والرذائل الخلقیة والنظافة عن القذارة الحسیة .

انجام : فلاحظ کتابه المسند حتی یتضح لك حقیقه الامر . هذا آخر ما ساعدنی التوفیق فی تحریر المباحث المتعلقة باحکام المیاه مع غایة الایجاز والاختصار ویتلوه الکلام فی الطهارات الثلث ومایتعلق بهامن البحث عن النواقض ... مستمدامن الله التوفیق لاتمام مایتلوه من الابواب انه هوالهادی والموفق للصواب .

[۵۳ - ج]

بخط نستعلیق سده ۱۳ ، دربالای صفحهٔ یکم نام کتاب ومؤلف آمده است (39839).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ مقوائی تازه .
۷۷گ/۵×۱۷/۵×۲۳/۵ - ۲۰س/۵×۱۲/۵×۲۰.

رسالة فی المغلطة المشهورة فی قوس النهار والجواب عنها

قاضی‌بن کاشف‌الدین مؤلف این رساله است.

آغاز: بسمله . وبك‌اعتمادی‌یا کریم . بعد حمدالله ولی‌الفضل‌ومظهر الجمیل ... یقول . . . قاضی‌بن کاشف‌الدین . . . هذه رسالة وجیزة فی المغلطة المشهورة فی قوس النهار والجواب عنها ما یخطر بالبال . . . فاقول قوس‌النهار یزید علی المشهوری .

انجام : وقد فصلنا بما لا یمکن المزید علیه فی رسالتنا الکبیرة المعمولة فی هذه الاعضال فمن اراد فلیرجع الیها .

[۱۳ - ج]

شمارهٔ دوم دفتر است وبهمان خط شماره یکم‌آن ، گ ۱۹۸ ر - ۱۹۹پ .

الرسالة النحویة

این رسالهٔ کوچك ازمحمدبن عمربن عثمان غشتالی‌است.

آغاز: بسمله . قال الشیخ الفقیه النحوی محمد بن عمر بن عثمان الغشتالی‌رضی‌الله عنه ونفعنا به . الحمدلله رب‌العالمین ...اقسام‌الکلام ثلاثه‌اسم‌وفعل‌وحرف‌جاء لمعنی.

انجام : مرتبا مجودامن کلام‌الشیوخ وتوالیف‌الائمه‌اجمعهم‌الله تعالی ورضی عنهم والحمدلله رب‌العالمین تم بحمدالله وتوفیقه .

[۳۵۶ - ج]

شماره هفتم دفتراست وبهمان خط شماره پیشین‌آن،گ ۸۰ پ - ۸۵پ

الرشاد فی شرح الارشاد

سید محمدبن سیدشریف حسینی گرگانی برمختصرالارشاد الهادی نحوالرشاد سعدتفتازانی که در۷۷۸ درخوارزم برای پسرخودساخته این شرح آمیخته رانوشته است. متن در یك مقدمه و سه قسم است. محشی فرزند سید شریف گرگانی است و این شرح را درقبه و خاکجای پدرخود در شیراز در ۱۰ج۱/۸۲۳ بانجام رسانده است و اوشرح دیگری هم برهمین کتاب بنام «المرشد» دارد. (چلبی۱:۸۵ـطوس۲:۳) اودر دیباچه ازتفتازانی میستاید. درذریعه (۱۱: ۲۳٤) ازهمین نسخهٔ مایادشده است.

انجام : بسمله. وبه‌نستعین. نحوك تصریف النواظر الناظرة وشطرك توجیه الوجوه الناضرة... اما بعد فیقول ... محمدبن شریف الحسینی... ان مختصر الارشاد الهادی نحوالرشاد المنسوب الی ... المدعو بسعد التفتازانی .. قدفصل فیه لباب الاعراب لبه ... فحدانی ذلك الی ان اشرحه ... وسمیته بالرشاد فی شرح الارشاد.

انجام : نحولیتك تخرجن. ولیکن هذا ما اردنا ایراده فی شرح مختصرالارشاد وقد تیسرفی الفراغ من تسویده فی العاشر من جمادی الاول سنة ثلاث و عشرین وثمان مائة من الهجرةالنبویة ... بشیراز المحفوظ فی القبة الشریفة الوالدیة سلام‌الله علی من حل فیها.

[ج - ۳۰۳]

این نسخه شماره یکم دفعراست و بخط نستعلیق ضیاءالدین‌بن محمد صادقی درروز۲۹ج۱/۹۷۲ میباشد. ۴ گ ۲ پ - ۷۱ ر (52950).
کاغذ سپاهانی - جلدمقوائه‌آن میشن سرخ.
۱۱۳گ۱۳×۲۰ - ۱۷س۸/۵×۰۱۴

الرضاع (رسالة...)

چنانکه درصفحهٔ عنوان نسخهٔ ما آمده این رساله از سید علی طباطبائی میباشد

ولی در ذریعه (۱۱ : ۱۹۲) از او چنین رساله‌ای یادنگشت .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... القول فی الرضاع ولااشکال فی کونه من الاسباب الموجبة لتحریم النکاح فی‌الجملة .

انجام : ولو کان الامر کما ذکر لاتجه التزامه فیما نحن فیه والله العالم بحقایق الامور و علیه التکلان انه‌حسبی و نعم الوکیل نعم المولی ونعم النصیرقدوقع‌الفراغ‌فی‌یوم الاثنین من‌شهرجمادی‌الاولی فی ارض الغری علی ساکنهاالاف التحیة والسلام ... فی‌سنة ۱۳۲۷)

[۲۳۴-ج]

شمارهٔ نخستین دفتراست و بخط نسخ روز دوشنبه ج۱/۱۳۲۷، عنوانها درشت تر،گ۱پ-۲۱ر (52957) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی .

۶۶گ۱۵/۵×۲۱-۱۸س۹۵×۱۵ .

الرعایة فی‌درایة الحدیث

شرحی است از شهید ثانی بر البدایة فی درایة الحدیث خود او (ف ٤٦٦٠ و ٢٦٧٨) .

[۱۲۶-ج]

شمارهٔ یکم دفتر است و بخط نستعلیق با عنوانهای شنگرف‌که محمد صالح در روز دوشنبه ۱ج/۱۲۸۷ آنرا نوشته‌است، مهراوهم هست ، گ ۳ پ - ۵۵ پ ، درهامش ۵۵ پ ودرمتن۵۶ر مطالب رجالی است (43034) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی .

۹۸گ۱۳/۵×۲۲ - ۲۳س۶/۵×۱۶/۵ .

الرواشح السماویة فی‌شرح الاحادیث الامامیة

محمد باقر داماد استرابادی سپاهانی فیلسوف زمان صفویان مؤلف این رساله است که بانجام نرسانده است (ف۱۳۳۲ - ذریعه ۱۱:۲۵۷) .

[۴ - د]

این نسخه بخط نستعلیق است با حواشی « منه دام ظله» و «سمع‌منه» و «منه‌دام‌ظله العالی» وبرابراست با س۲ص۳ تاس۸ص۱۴۱ چاپی (52972) .

کاغذ سپاهانی - جلد مقوا .

۳۸۹ک۱۲×۲۰-۱۷ س۵×۱۱ .

الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية

شهید ثانی این شرح را در دوسال ۹۵۶و۹۵۷ پرداخته است (ف۱۹۰۳-ذریعه ۱۱:۲۹۰) .

[۳۲ - ب]

این نسخه از آغاز است تا پایان شرح و صدقة‌بن ناصربن سلطان‌بن راشدبن راجح‌بن‌احمدبن محمدبن احمدبن علی‌بن رومی‌بن‌ابی‌حیلی(؟)آنرا بخط ریزخود در روز ۹۸۹/۱ک۴۹ بانجام‌رسانده‌است، ازکتاب الشهادات یك صفحه‌بیش درنسخه نمانده سپس نیمه دوم سبق و رمایه میآید وافتادگی‌دارد. چند مهری درآغازوپایان هست . نسخه درشوال ۱۰۲۳ازآن محمدبن عنایت الله نائینی بوده است و از دیگری در ج۱/۱۰۵۵، عنوانهاشنگرف است ومتن زیرخط سرخ وحواشی دارد (52997) .

کاغذ سمرقندی - جلدمقوا .

۱۹۴ک۲۰×۲۹/۵ - ۳۱س۱۲/۵×۲۳ .

[۸۳ - ج]

دراین‌نسخه‌یك‌برگ ازپایان‌جلد نخستین است‌که در روز سه شنبه ۹۵۶/۲ج۶ تألیف‌شده وازآن برمیآیدکه نسخه در زمان شارح نوشته شده سپس اجاره است تا پایان وپنج صفحهٔ پایان تازه نوشته شده و خاتمه شرح راهم ندارد . بخط‌نسخ‌ریزاست ومتن‌زیرخط سیاه، حواشی دارد بانشان«لمحرره» و«منه‌ره» و «شیخ‌جعفر زید فضله» و «ح‌یع» (53030) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.

۲۰۸ک۱۹×۱۵ - ۲۳س۱۱/۵×۱۸ .

[۲۰۸ - ج]

این نسخه جلد دوم (اجاره تاپایان) و احمدبن مهدی‌بن محمد ابراهیم جدلی آنرا در روز ۴ شعبان ۱۲۴۰ نوشته است ، بنسخ است ومتن زیرخط سیاه (38072) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.

۳۶۲ک۱۴×۲۱ - ۱۷س۸/۵×۱۴/۵ .

ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل

از سید علی طباطبائی سپاهانی کربلائی (۱۱٦۱ - ۱۲۳۱) است وشرحی است بزرگ برمختصرنافع محقق حلی (ف۱۹۳۹).

[۱٦۰ -ج]

این نسخه از طهارت است تا خمس و بخط نستعلیق باعنوان شنگرف و متن زیر خط سرخ و مشکی ، شیخ رفیع بن شیخ حسین گیلانی درروز چهارشنبه ۸ شوال ۱۲۱۳ جلدنخستین (صلوة) و خمس را در ۱۲۱۴ نوشته است.

اجازهٔ روایت شارح بخط ومهراومورخ ۱۲۱۵ درصفحهٔ عنوان هست و نام مجازراپاک کرده‌اند (9373) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی مقوائی.

۴۰۹گ۱۵×۲۱ - ۳۰س۸/۵×۱۵/۵.

[ج-۲٦۴/۱]

این نسخه طهارة است و صلوة و جلد یکم تألیف نزدیك بپایان دههٔ دوم ماه دوم ۱۱۹۴ ، بنسخ است ومحمدتقی بن ابوطالب دامغانی درکربلا درروز ۱۸ محرم ۱۲۳۷ آنرا بانجام رسانده‌است ، برگهای آغازآب دیده و بهم چسبیده وبرخی هم پاره شده است ، متن زیر خط سرخ یا مشکی است (55855) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی .

۳۲۷گ۱۵×۲۱/۵ - ۲۱س۹/۵×۱۴/۵ .

[۲٦۴/۲-ج]

این نسخه بخط نسخ مانند دونسخهٔ پس‌ازاین و اززکوة است تا اعتکاف و تاریخ تملك ۱۲٦۰ دارد .

نسخه را آقامیرزا زین‌العابدین به محمدکاظم مراغی عاریه داده است (صفحهٔعنوان) درپایان آن درهامش بخط نستعلیق داردکه من درتاریخ ۱۱۹٦ آنرا نوشته‌ام ، درصفحهٔعنوان نوشته شده که نسخه بخط مؤلف است (52989))

کاغذ فرنگی - جلدمقوا ته میشن .

۱۰۱گ۱۵/۵×۲۱ - س۹×۱۵/۵ .

[۲٦۴/۳-ج]

این نسخه بخط نسخ مانند شمارهٔ پیش وازعتق است تا لقطه وپاره‌ای ازآغازمواریث، جعفر

طباطبائی بخط خود مورخ ۱۳۱۸ در صفحهٔ عنوان می نویسد که بخط شارح است ، حواشی دارد بخط نستعلیق بخط صالح موسوی ، تاریخ تالیف بخط مؤلف در پایان آمده ولی سال آن از بریدگی کاغذ رفته است (52988) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی.

۱۴۸گ۱۵×۲۱ ـ ۲۲س۹×۰۱۵.

[۲۶۴/۴-ج]

این نسخه بجط نسخ شمارهٔ پیش وازنکاح است تالعان،درصفحهٔ عنوان نوشته‌شده: «ریاض‌نسخهٔ اصل»اضافات وتصحیحات درهامش آمده است (52987) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی .

۱۷۸گ۱۶×۲۱-۲۲س۹×۰۱۵/۵.

زبدة الاصول

از شیخ بهائی است و بچاپ رسیده است (ف۱۷۰۱) .

[۱۴۴-ج]

شمارهٔ یکم دفتر است وبنسخ باعنوان شنگرف با حواشی «منه» و «منه‌دام‌ظله» ریز تر و خط سدهٔ ۱۱ است ،گ ۲ پ ـ ۱۴ ر ، مالك عبدالاحدبن محمدتقی با خط و مهر ، ازهدیهٔ آقای دکترمصدق خریده شده است (49491) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا .

۱۸۴گ۱۶×۲۴ ـ ۲۰س۹/۵×۱۶ .

[۱۵ ـ د]

شمارهٔ دوم دفتر است، بخط نسخ درشت باعنوان شنگرف، باحواشی «منه ره» ریزتر در کنار صفحات و برگهای کوچکتر جداگانه چسبیده ببرگهای نسخه، عبدالله‌بن محمد جعفراصفهانی در سدهٔ ۱۱ آنرا نوشته است ، نسخه در۱۲۹۶ ازآن محمدتقی‌بن محمدحسین هروی بوده است (پشت برگ بازپسین) گ ۵۶ پ ـ ۱۲۰ ر ـ .

کاغذ سپاهانی .

۷س۶×۱۱/۵ .

زبدة البیان

محقق مولی احمد اردبیلی در تفسیر آیات احکام فقهی قرآن این کتاب را نوشته است (منزوی ۱۲۴:۱ ـ طوس۴۰۲:۴ـ ذریعه۲۱:۱۲) .

[٦٧ - ج]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف ، نسخه بدلها در هامش است ، صدرالدین‌محمدبن اسفندیار حسنی حسینی طباطبائی بهبهانی شیرازی در نیمهٔ روز چهارشنبه ۲ شعبان ۱۰٦۷ آنرا نوشته‌است، نشان ۵۱کراسهٔ ۸ برگی درآن دیده میشود رویهم ۵۱کراسه ویك برگ است (11960) .
کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج سرخ قهوه‌ای زرکوب مقوائی.
۴۰۹گ۵/۱۵×۲۵ - ۱۹س۵/۸×۱۷ .

زوائد الاصول علی منهاج الاصول

این کتاب گویا ازهمان شارح منهاج در نسخهٔ ما (ش۱/۱۰٤ب)باشد وتاریخ و چگونگی آن ازآغاز وانجام آن که در زیرمی‌بینیم برمیآید .

آغاز: کتاب الزوائد . بسمله . رب قدانعمت فزدواختم بخیرفی‌عافیة لنا وللمسلمین . الحمدلله حمداً یلیق بجلاله و صلواتـه و سلامه علی محمد و آله و بعد فلما یسرالله الفراغ من شرح منهاج الامـام . . . ناصرالدین البیضاوی رضی‌الله عنه شرعت فی شفعه بجمیع ما خلاعنه المنهاج‌المذکورمسائل‌الاصولیة‌المذکورة فی الاصول الثلث‌المعتمدة فی فن الاصول وهی المحصول للامام و الاحکـام للآمدی و المختصر لابن الحاجب ... سمیته زواید الاصول علی منهاج الاصول ورتبته‌علی مقدمة و سبعة کتب .

انجام : وان کان بینهما فرق یجوزان یذهب‌الله ذاهب فـلا . و هذا آخرالزیادات . الحمدلله رب‌العالمین . قال مؤلفه رضی‌الله عنه فرغت من تحریره صبیحة یوم السبت الرابع و العشرین من‌ربیع‌الاول احد شهور اثنین و اربعین و سبعمائة و ذلك بالمدرسة الشریفیة الفخریة رحم‌الله واقفها من القاهرةالمعزیة حماهاالله تعالی وسایر بلاد الاسلام بمنه و کرمه .

چنین است فهرست مطالب آن :

المقدمة فی الاحکام و متعلقاتها .

الکتاب الاول فی الکتاب ای القران وفیه .

مقدمةوخمسةابواب.

الکتاب الثانی فی السنة وفیه مسائل .

الکتاب الثالث فی الاجماع وفیه مسائل .

الکتاب الرابع فیالقیاس وفیه مسائل .

الکتاب الخامس فی دلائل اختلف فیها وفیه مسئلتان .

الکتاب السادس فی التعادل والتراجیح و فیه ثلاثة ابواب .

الکتاب السابع فیالاجتهاد والافتاء وفیه بابان .

[۱۰۴ - ب]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نسخ سده ۹و۹ مانند پیش،گ ۱۲۶ پ - ۱۳۶ پ، درپایان دارد «طالعه الیآخره عمربن‌حجر» .

زواهرالجواهر فینوادرالزواجر

از بهاءالدین محمدبن محمدباقر حسینی نائینی مختاری است و آن را در ۱۲ ذیقعدهٔ ۱۱۰۹ بانجام رسانده است (ف۲۲۷۱ - روضات ص ۶۵۱ - ذریعه ۶۱:۱۲) .

[۲۵۵ - ج]

شمارهٔ یکم دفتراست و بخط نسخ با عنوان ونشان شنگرف وبرخی جاها اعراب داردوحواشی آن نشان « منه‌ره » دارد ومحمد علی فیروزکوهی در مدرسهٔ صدر سپاهان در روز شنبه ۱۲۶۵/۱/۲۵ نوشتن آن را بپایان‌رسانده، گ ۱ پ - ۵۱ ر (48655) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی .

۱۴۶گ ۱۵/۵×۲۱۵ - ۱۹س۷/۵×۱۵۵.

زواهرالحکم الزاهر نجومها فیغیاهب الظلم

حسن‌بن عبدالرزاق لاهیجی قمی در گذشتهٔ ۱۱۲۱ مؤلف این رساله‌است وآن

یك مقدمه و سه باب دارد (ف ۵۸۰ ـ ذریعه ۵۲:۱ و ۱۲: ٦۲ ـ طوس ٤ : ۱۵۹) نام کتاب در دیباچه آمده است .

[٦۹ ـ د]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف ازسده ۱۲ و نسخه تا پاره‌ای از فصل ۳ مطلب ٦ باب ۳ را دارد بدینگونه « ویلحق بالمرجئین قوم من اهل العقول وحدوا الله» وگویا اندکی افتاده است .
کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبز ضربی.
۱۲س۳۹۱×۱۸ ـ ۱۹س٦/۵×۱۳/۵ .

زیارة العاشوراء (کیفیة ...)

دراین رساله اززیارت عاشورا بحث شده ودرآن چند مطلب است . این رساله جزنسخهٔ شماره ۲۵۲۷/۳ سپهسالار است وچنین است فهرست آن :

۱ـ مستند هذه‌الزیارة .
۲ـ مایستفاد من هذه الاخبار .
۳ـ ذکر بعض کلمات العلماء فی بیان کیفیة هذه الزیارة .
٤ـ فی بیان امورینبغی التنبیه علیها .
ختم‌الکلام ببیان امور .

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعد فقدطال شوقی الی معرفة کیفیة زیارة خامس اهل‌الکساء ... یوم عاشورا .
انجام : فربما فعلت ذلك فی شهر اکثرمن عشرین مرة

[٦۳ ـ د]

بخط شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳ و گویا نسخهٔ اصل باشد و خط خورده و بحاشیه رفته است (1888) .
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ .
۱۱س۹۰×۱٦ ـ ۱۱س٦×۱۱ .

سر العالمین

این کتاب از امام حجة الاسلام محمد غزالی دانسته شده با اینکه بگواهی محتویات کتاب پس ازوی ساخته شده (ف۲۲۲۳ـ غزالی نامهٔ همائی ص۲۳۸ـ فهرست بوئیژ ش۲۱٤) وشاید یکی از باطنیان آن را ساخته باشد . این کتاب چندبار بچاپ رسیده است.

[۵۱ ـ د]

بخط نسخ با عنوانهای شنگرف مورخ ۱۲۹۲ ، در ۳ شعبان ۱۲۹۲ از آن فرهاد میرزا بوده است (10590) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج کبود ضربی.

۱۷×۱۰۱۵۰۳۹۰ ـ ۱۲س٦×۱۳ .

سیف السابین

این رساله در نکوهش از آئین شیعی است ودرزمان ارشاد خواجه خاوندمحمود در کشمیر و پادشاهی سلطان شهاب الدین محمد صاحب قران ثانی شاهجهان پادشاه عالی ساخته شده آنگاه که گروهی از شیعیان «کرسو»ی کشمیر در هنگام نمازپسین سنیان بصحابه دشنام داده بودند و سنیان راه را برآنها بسته بودند وظفرخان حاکم شیعی نیز بداد آنها نرسید و آنها ناگزیر بآن شیخ مرشد پناه بردند و بانگیزهٔ او بحکومت رفتند . دانشمندان سنی نیزمانند مولانا حیدرچرخی وشاگردانش بکشتن دشنام دهندگان فتوی دادند و گواهان نزد داور رفتند وبهمین کار گواه دادند . مؤلف روایاتی که در کتابهای جامع خطیب و شرح مشکوة قاری و شرح عقائد حافظی و تمهید ابی شکور وتاتاخانیه وفصل الخطاب وتحفة السالکین وشرح صحائف و بستان ابی اللیث سمرقندی و شرح مختصر شمس الدین سمرقندی وشفای قاضی عیاض وصواعق محرقه و فتاوای سراج و شرح مختصر شمونی وشرح کنز وخزانة المفتین و منیه و شرح سنین ووقایه آمده است آورده ونیز سخن سبکی را در بارهٔ مردی شیعی که در جامع اموی دمشق در نیمهٔ روز دوشنبه ٦ج۱/۷۵۵ برصحابه نفرین کرده وبدستوراو شکنجه و کشته شده است واوازاینکار خود شاد شده بود یاد کرده است.

در این رساله یك مقدمه است (فی ما یوجب للعالم اظهارعلمه) و دوباب (قتل السابین وتکفیرهم واحکام المرتد ـ نفوذالقضاء علی الغائب فی حق الله) وخاتمه(ذکر القصة المناسبة لتلك الحادثة) .

نام کتاب دردیباچه یادشده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی حکم بقتل من سبب الشیخین بلسان نبیه ... اما بعد لما ظهرت الفتن وشاع اهل الاهواء والرفضة فوقع فی اهل السنة والجماعة هم کثیر .

انجام : من اکفیك . فبعث الله تعالی النبی صلی الله علیه وسلم فقتله .

[۲۵۱-ج]

شماره نهم دفتراست وبخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف عبدالله کشمیری بخاری مقبول مخدوم در۲۲ ج۱۲۶۳/۲ دربخارا،گ ۴۸ پ ـ ٦۵ ر .

الشافی

علم الهدی سید مرتضی موسوی بغدادی دراین کتاب از المغنی فی الامامة قاضی عبدالجبار معتزلی خرده گرفته است (ف۵۸۵) .

[۱۱ - ج]

بخط نسخ غضنفر حسینی رودباری درروز پنجشنبه ۴ شوال۱۰۷۴، عنوانها شنگرف و درشت است (10647) .

کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی گردآن زرد ومقوائی .

۲۴۸گ۲۰×۳٦ ـ ۲۱س۱۲×۱۸ .

الشافی

خلیل قزوینی شرحی بعربی بر کافی کلینی نوشته است (ف۱۳۵۷) .

[۴۸ ـ ج]

این نسخه درست مانند نسخهٔ شماره ۹۱٦ دانشگاه است ولی تاریخ انجام تالیف راندارد ، بخط

نستعلیق با عنوان و نشان شنگرف و محمدتقی‌بن عبدالله در ٦ صفر ۱۱۱۱ آنرا نوشته‌است، مالک آن محمد حسین درروز ۱۱ صفر ۱۱۱ درپایان بلاغ سماع نوشته است (50597) .
کاغذ سپاهانی موریانه خورده - جلدتیماج‌مشکی .
۱۸٦ش۱۹×۲۴ - ۲۱س۱۰×۱۷ .

الشافیة

ابن حاجب پس از مقدمهٔ اعراب که کافیه خوانده میشود مقدمه‌ای‌درتصریف نوشته است و دانشمندان آن را شرح کرده اند (چلبی ۲ : ٤٤ ـ منزوی ۲ : ٤۰۵ - ٤۰۷) .

[۱٦۱-ج]

شمارهٔ چهارم دفتراست و بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف،ش ۸۲ پ - ۱۴۴ ر ، اسمعیل بن جمشیدبیك ارمنی درتهران بسال ۱۲۴۰ آنرانوشته است.

[۲۷۰-ج]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف ، محمدبن مرتضی حسینی در شب ۱۷ شهرالله‌سال ۱۲۸٦آنرا نوشته است (51885) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزتیرهٔ ضربی مقوائی.
۵۸ش۱۲×۱۲/۵ - ۱۱س٦/۵×۱۴/۵.

شرایع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام

محقق حلی مؤلف این متن فقهی شیعی است (ف۱۹۲٤) از حاشیهٔ نسخه های ۳۳ج و٤٤ج و۳٦ ب برمیآید که شرایع را محقق برای محمودبن محمد (یامحمدبن محمود) خیاط حلی یا علی بن رضوان عابد حلی‌نوشته است و بگواهی نسخهٔ ش ۷۰۲ دانشگاه باید درست همان محمدبن محمود زاهدی خیاط حلی و علی بن رضوان عابد حلبی باشد .

[۳٦ - ب]

بخط نستعلیق است باعنوان شنگرف وباحواشی ، محمدزمان‌بن احمد حسینی آلان‌براغوشی در

۱۰۵۵/۲ج۱ آنرا نوشته است، یادداشت مورخ ۱۲۳۱/۲ع۲۵ و ۱۲۲۷ و ۱۲۷۲ درپایان هست (9330).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی.
۲۵۲گ۱۹×۲۹ - ۱۸س۱۲×۲۰ .

[۴۵ - ب]

بخط نسخ باعنوان شنگرف، بافربن محمدشیرازی درروز پنجشنبه ۱۷ شعبان ۱۲۴۵ آنرانوشته است (49509) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی .
۲۰۹گ۲۱×۳۱ - ۲۵س۱۲×۲۱ .

[۹۸- ب]

بخط نستعلیق باعنوان ونشان وجدول شنگرف وحواشی دارد ، ابراهیم‌بن احمد اسکافی‌کرکی درپایان روز شنبه ٦ صفر۱۰۵۱ آنرا بانجام رساند، ازآغازافتاده است (53028) .
کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی .
۲۱۱گ۱۸×۲۷ - ۲۳س۵/۱۱×۱۸.

[۳۳-ج]

بخط نسخ باعنوان شنگرف وباحواشی وتاوصایااست .
ابوجعفربن بهاءالدین‌بن ابراهیم مظاهری اسدی تالاربی‌ای بارفروشدهی درچاشت‌روزیکشنبه ۱٦ماه ۱۲سدهٔ دوم هزاردوم آنرا بانجام رساند ، وقف مهدعلیا برای مدرسهٔ نوبنیاد خود در ۱۲۷۱ (9353) .
کاغذ فرنگی - جلدمشکی ضربی‌مقوائی:
۱۸۵گ۱۸×۲۵ - ۱۷س۵/۹×۱۵/۵ .

[۳۹ - ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف وباحواشی وتاپایان قسم دوم را دارد وافتاده است وبخط سده ۱۲ است ، یادداشت ۱۲۳٦ دارد درآغاز ، وقف‌شده‌است .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی مقوائی بالولا.
۱۴٦گ۲۰×۲٦ - ۲۰س۵/۱۰×۱۷/۵.

[۴۴- ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف وباحواشی ، نیمهٔ نخستین‌آن درروزشنبه پایان صفر۱۰۷۸و نیمهٔ دوم آن دردوز سه‌شنبه ذی‌قعده ۱۰۷۹ نوشته شده واجازه قرائت به محمد مؤمن بن استاد رجب

جهرمی نویسندهٔ نسخه از استاد او درپایان دیده میشود، نام او درآغاز نسخه‌هم آمده و دارد که من آنرا درنزد استاد درس میخواندم ومی‌نوشتم ، ابوتراب‌بن محمدعلی آصفی دارندهٔ آن بود و محمد معصوم‌بن محمد ابراهیم حسینی منصوری دشتکی در ۷۶ سالگی در ۱۰ رمضان ۱۱۳۸ ، شیخ یحیی بن ابوتراب‌بن شیخ محمد مفیدبن شیخ‌عبدالنبی جزائری شیرازی امام جمعه وجماعت زمان محمدکریم‌خان وکیل درروزآدینه ۱۹ ذی‌حجه ۱۱۳۰ آنرا بمحمدمهدی قلیخان مخبرالسلطنه فرمانروای فارس بخشیده است (49754) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ مقوائی .

۴۵۸گ۱۸/۵×۲۵ ـ ۱۸س۹/۵×۱۶ .

[۷۶ ـ ج]

بخط نسخ معرب باعنوان و باحواشی ازسده ۱۰ ، بلاغ قرائت دارد، ازپایان افتاده‌وصفحهٔ یکم نونویس است وپاره‌ای از برگها وصالی شده (48347) .

کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج حنائی رنگ پریده مقوائی .

۲۱۶گ۱۷×۲۵/۵ ـ ۲۷س۱۲×۱۸/۵ .

شرح اثبات الواجب

این کتاب شرحی است بررسالهٔ اثبات واجب قدیم (ص ۲۳۰) محقق دوانی و چلبی (۵۳۸:۱) از آن یاد ننموده است .

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین . یانورنور قلوبنا بانوارهدایتك ویسرلنا الوصول الی کمال معرفتك انت ربنا ورب مبادینا ... وبعد فهذاشرح لاثبات الواجب المنسوب الی . . . جلال‌الملة و الدین محمدبن اسعد الدوانی نورالله مرقده جمعته علی سبیل الارتجال .

[۷۸ ـ د]

شمارهٔ دوم‌دفتراست وبخط نسخ، متن شنگرف یازیرخط سرخ یا مشکی، عنوان ونشان‌شنگرف، حاشیهٔ «منه» دارد، بهمان خط شمارهٔ پیشین دفتراست ، ازپایان افتاده ومتن تاآنجائی‌شرح شده که‌در س ۷گ ۱۶۲ پ ش۳۰۱/۱ج (ص ۲۳۰) دیده‌میشود (نیمهٔ‌طریق نخستین‌مسلك‌دوم‌مقصددوم‌در برهان تطبیق) وشرح برهان تضایف (طریق دوم) و خاتمه را ندارد و چنین است :

«علی‌الحادث فی‌الیوم والحادث» گ ۴۱ پ ـ ۱۲۱ پ .

شرح الاعتقادات

ابن‌بابویه صدوق رازی‌قمی ایلاقی‌رساله‌ای دراعتقادات شیعی امامی دارد شیخ مفید برآن شرحی نوشته است که دوباردرایران بچاپ رسیده‌است . مفید دراین شرح ازابن‌بابویه خرده گیری‌نموده‌است .

[۱۸۱ - ج]

شمارهٔ نخستین دفتراست وبخط روز پنجشنبه ٦ ذی‌قعدهٔ ۱۳۰۱،گ۱ پ ــ ۳۵ پ (10554) .
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبز .
۱۱۳گ۱٦×۲۲ ـ ۱٦س۸/۵×۱۴/۵ .

شرح الباب الحادی‌عشر

ابوالفتح بن مخدوم خادم حسینی عربشاهی برباب حادیعشر علامهٔ حلی این شرح‌را نوشته‌است(ف۵۸۷ ـ طوس ٤:۵۵ ش۱۸۰). خود اوآنرا بفارسی ترجمه نموده و نسخهٔ این فارسی نزدآقای شهشهانی هست .

[۳۳۸ - ج]

بخط نستعلیق ۱٤۲۰/۱۳۳۵ ، متن زیرخط سرخ ، تاریخ تالیف را ندارد ، حواشی فارسی دارد (53060) .
کاغذ فرنگی نخودی وسفید ـ جلدتیماج سبزمقوایی تازه .
۷۹گ۱۴×۲۲ ـ ۲۱س۸×۱۷ .

شرح التجرید

مولی علاءالدین‌علی‌بن‌محمدقوشچی این‌شرح‌را برتجریدالعقایدیاتجریدالکلام فی‌تحریرعقایدالاسلام خواجه‌طوسی که خود اوآن‌را تحریرالعقاید نامیده‌است (ذریعه ۳:۳۵۲ و ۳۸۷) نوشته است (چلبی ۱ : ۲٤۹) وآن درایران و هند بچاپ رسیده است (معجم‌المطبوعات ص ۱۲۵۰ و ۱۵۳۰ـ مدرس ص ۲٤۳) .

[۱۸ - ج]

این نسخه دیباچه را ندارد و مقصد یکم است ، بخط نستعلیق و متن زیر خط سرخ و عنوان شنگرف، ازسده ۱۱ است، یادداشت شب۱۶ رمضان۱۱۰۶ درآغازهست، حواشی منه دارد (49782).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سرخ زرکوب مقوائی.
۱۲۹س۱۵×۲۴/۵ - ۳۰س۷/۵×۰۱۸

[۷۱ - ج]

این نسخه‌مقصددوم (جواهرواعراض) است وبخط نستعلیق ، متن زیر خط، مورخ شب چهارشنبه ۱۵ذی‌قعده‌ازصالح ابهری، حاشیهٔ «منه» داردریزتر، مالك ابوذرمحمد محتشم‌عدولی وخلیل‌بن‌ابراهیم (52953) .
کاغذ سپاهانی - جلدمقوا .
۴۴۱س۱۴×۲۵ - ۲۳س۶×۰۱۶/۵

شرح الحکمة العرشیة

شیخ احمد احسائی بر الحکمة العرشیة صدرای شیرازی این گزارش را بخواهش آخوند ملا مشهدبن ملا حسینعلی شبستری در سه جلد نوشته و بچاپ رسیده است (فهرست احسائی ۳۲:۲) احسائی آن را در کرمانشاه درساعت ۷/۵ شب چهارشنبه ۲۷ ع۱۲۳۶/۱ بانجام رسانده و درآن از صدرا خرده گیریها کرده است.

[۱۶۵ - ج]

شمارهٔ دوم دفعراست وجزء سوم ، بنسخ باعنوان ونشان شنگرف ازمحمدرضای قانع‌بن محمد صالح خوانساری در ع۱۲۶۱/۱ ومحمدطاهرآن را دررجب ۱۲۷۵ مقابله وتدریس وبحث‌کرده‌است ، ۳س ۸۹ پ - ۱۹۷ر.

[۲۸۳-ج]

این نسخه بخط نستعلیق سده ۱۳ است ، ازآغازافتاده و ازمسئلهٔ ابصاراست .
کاغذ فرنگی - جلدندارد.
۲۸۷س۱۴×۲۰ - ۲۳س۸/۵×۰۱۵

شرح حکمة العین

شمس‌الدین محمدبن مبارکشاه بخاری (میرک‌بخاری) برحکمة‌العین دبیران کاتبی قزوینی این شرح رانوشته‌است(ف۴۷۸) ونیمی ازان در قازان در ۱۸۹۳ بچاپ رسیده است .

[۲۵۶ -ج]

بخط نسخ، متن شنگرف ، حواشی دارد بانشانهٔ «س»، ازسدهٔدهم‌است، ازانجام افتاده وبرابر است با س۱۵گ۴۴۹ پ ش،۳۲۶ ج درمبحث سمع(48358).
کاغذ سمرقندی - جلدتیماج زرد مقوائی فرسوده .
۱۲۸گ۱۶×۲۲ - ۲۵س۱۲×۱۸ .

[۳۲۶- ج]

بخط نسخ با عنوان ونشان ومتن شنگرف ازعباس‌بن‌عبدالکریم درروزشنبه۲۹ شعبان سده۱۱، یادداشت ۱۲۳۵ درپایان هست و خطی‌از «نوری مد ظله العالی » حواشی دارد بانشانهٔ « س ، رفیع ، میرزا رفیع‌الدین (آقارفیعا م ۱۰۸۱) ، میرزاجان (باغنوی) ، منه ، شاه ناصر الدین ، استادی مدظله» وقف مهدعلیا وسترکبری برای مدرسهٔ نوبنیاد خوددر روزپنجشنبه ۱۲۷۲/۱ع۱۸ (9357).
کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.
۳۶۲گ۱۲/۵×۲۲/۵ - ۲۱س۶/۵×۱۵ .

شرح الخلاصة الالفية

ابن‌الناظم بدرالدین محمد (م۶۸۶) برخلاصه الفیه پدرخود این شرح‌رانوشته است وآن‌بچاپ رسید (منزوی ۳۸۷:۲- سپه ۳۳۵:۲ - طوس ۱۸:۳).

[۳۳۹-ج]

ازاین نسخه ازآغاز اندکی افتاده ، بخط نسخ عربی و متن شنگرف، مورخ چاشت روز آدینه ۲۹شوال ۱۱۳۸ ، سید محمودبن سید صباح عبدالله حلبی‌خالی ۱۱۶۲ درآن‌نگریسته‌است (9364).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزمقوائی تازه.
۱۹۷گ۱۶/۵×۲۳ - ۲۱س۱۰×۱۷.

شرح خبر کمیل

علامهٔ حلی برخبر کمیل این شرح را نوشته است (ف۴۶۱ و ص ۷۱ بازپسین سخن آن) این شرح در کلمات المحققین (جنگ بیست‌رساله) ص ۱۶۰ ـ ۱۶۴ بسال ۱۳۱۵ بچاپ رسید.

[۳۰ـ د]

شمارهٔ چهارم دفتر است، بخط نستعلیق با عنوان شنگرف از همان نویسندهٔ شماره های دیگر آن، گ۵۴ر ـ ۵۸ ر، این رساله در آغاز مانند نسخهٔ دانشگاه وچاپی ودرانجام باآن یکی نیست وچنین است: «واشاراتها ودقائقها والصلوة والسلام علی محمد وآله» وکم دارد.

شرح خبر کمیل

عبدالرزاق کاشانی برخبر کمیل این شرح را نوشته است (ف۴۶۲ـ طوس ۵:۱۰۲).

[۸۷ ـ ج]

این نسخه شماره یکم دفتر است وبخط نستعلیق چلیپا ازسدهٔ ۱۳، گ ۵ پ ـ ۶ پ، پیش ازاین و پس‌ازاین مطالب پراکندهٔ فارسی وعربی است بنثر و نظم (از نوری دام ظله ، میرداماد ، ابوالفضل المبارك) دربرگ ۵ «شبهةالاستلزام» میرزا رفیعا است مورخ ۱۲۲۳ (53052).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی.

۲۴۱گ۵/۱۷×۲۳/۵ ـ ۳۰س۱۰×۱۶.

شرح رسالة العلم

شیخ احمد احسائی در این شرح ازآراءِ فیض مؤلف رسالهٔ خرده گرفته وآنرا در ۵ع۲/۱۲۳۰ درکرمانشاه بانجام رسانده وآن در جوامع‌الحکم بچاپ‌رسیده‌است (فهرست احسائی ۲:۱۷ ـ ص ۱۶۶ ـ ۲۰۰ جوامع‌الکلم).

آغاز: بسمله. الحمدلله رب‌العالمین... اما بعد فیقول... احمد بن زین‌الدین الاحسائی ان علم‌الله تعالی قد تکلم فیه العلماءِ و الحکماءِ والمتکلمین.

انجام : والیه انیب ولاحول ولاقوة الا بالله العلی العظیم وصلی الله علی محمد و آله الطاهرین (وقع الفراغ من هذه الکلمات ضحی یوم الجمعة من شهر ربیع الثانی سنة الثلثین و المأتین و الالف . . . بید مؤلفها . . احمدبن زین الدین الاحسائی ... فی . . . کرمانشاهان . . . مستغفرا تائبا) .

[ج -۴۳]

شمارهٔ دوم دفتراست ، بخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف که احمدبن علی محمدرشتی گیلانی درکرمانشاه در ۱ج/۱۲۴۰ آنرانوشته است،گ ۲۵۵ پ - ۲۹۴ پ .

شرح زبدة الاصول

مولی محمد صالح بن احمد مازندرانی شارح زبدة الاصول شیخ بهائی است . (ف ۲٤٥٥) .

[ج -۱۴۴]

شمارهٔ سوم دفتراست وبهمان‌گونه خط شیخ شمارهٔ پیشین‌آن ، حواشی «منه» دارد ریز تر و صفحهٔ پایان تازه‌تر است ،گ ۱۷ پ - ۱۸۳ ر .

شرح الزیارة

شیخ احمد احسائی شارح زیارت جامعه است (منزوی ۱:۱٤۰) .

[ج - ۴۲]

شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نستعلیق با عنوان ونشان شنگرف ، عنوان مطالب درحاشیه بنسخ ودرشت‌تر ، نوشتهٔ احمدبن علی محمد رشتی گیلانی خوشنویس ازروی‌اصل‌خط احسائی درکرمانشاه در ۱۲۳۰/۲ع۲۲ وجزء سوم وچهارم است و دردنبال آن شرح احسائی است بر « وداع »که او بر شرح زیارت جامعه افزوده است وبخط همین رشتی است از روی نسخهٔ اصل درروز پنجشنبه ۱۲۳۰/۲ع۲۵، اوجزء سوم را در ۱۲۳۰/۲ع۲۸ نوشته است .

گ۲۲ پ ۲۵۲ پ، فهرست مطالب این جزء در آغازهست با اشاره ببرگشماری این‌شماره که ۱۲۰و۹۴و۱۵ برگ دارد (42219) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی .
۱۷/۵×۱۰س۱۹ ـ ۲۵/۵×۱۷س۳۱۴ .

شرح الشافیة

شیخ‌امام فخرالدین ابوالمکارم‌احمدبن حسن تبریزی جاربردی (م۷٤٦)شارح شافیه ابن حاجب است وآنرا بنام دستورصاحب دیوان سعدالدین ابوالمکارم‌محمدبن تاج‌الدین علی ساوی ساخته است . در آغاز میگوید کـه این کتاب املاءِ ابن حاجب است برشاگردان نه تصنیف او . این کتاب دوبار درایران وآستانه بچاپ‌رسیده‌است (سپه ۳٤۸:۲ ـ طوس ۱۷:۳ـ بغیةالوعاة ص۱۳۱ـ روضات ۹۱و٤۳۷ ـ معجم‌المطبوعات ص۶۷۰ـ رزن فهرست بولنی ش۳۱۸و۳۲۳ـ ش۲۲۳۶دانشگاه) .

آغاز: بسمله . ربنا افرغ علینا صبراوثبت اقدامنا . . . نحمدك یا من بیده الخیر والجود ولیس فی الحقیقة غیره بموجوده ... امابعدفیقول احمدبن الحسن الجابروی .

انجام : لانها بمعناها فی الغایة و الانتهاء والله اعلم بالصواب والیه المرجع و المآب .

[۱۱۱ـج]

شمارهٔ یکم دفتراست، بنسخ بانشان شنگرف ومتن زیرخط سرخ ، حواشی‌دارد ریزتر، ازسدهٔ ۱۲، مالك محمد بامهر ۱۱۷۰ ومیرزا محمد مؤذن ومحمدبن سیدعلی‌بحرانی در۱۲۸۵،گ۱ پ ـ ۲۱۵ پ (59952).

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ فرسوده ازیکسوی .
۱۴×۸/۵س۱۴ ـ ۲۱×۱۴گ۳۴۴ .

شرح شرح مختصرالمنتهی

تفتازانی بر شرح ایجی بر مختصر منتهی ابن حاجب این شرح را نوشته است (ف۲۲۹۰) .

[۳۳۲ - ج]

بخط نستعلیق ریز، عنوان «قوله» ومطالب ونشانها شنگرف، باحواشی «منه» و«مل» و«حل» و «سیدقدس‌سره» و«شیخ‌حسین مدظله العالی»، نوشتهٔ نورالدین ابوالحسن محمدبن صفی‌الدین محمدبن‌علی در روز دوشنبه ۲ ذی قعده ۱۰۰۰ در روستای سلامهٔ حجاز، پس‌ازاین یك صفحه تفسیر آیة الکرسی‌است ازعطاءالله‌بن محمود حسینی بهمین خط، درپایان‌وصفحهٔ عنوان پراکنده‌ها نظم فارسی ونثرعربی است. نشانه جزو ۸ برگی تا جزو۱۷ دارد (48363).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سبزمقوائی تازه.

۲۲۳گ/۵×۱۰/۵×۲۱ - ۲۳س۵×۱۴.

[۱۹ - د]

بخط نسخ وعنوان «قوله» و مطالب ونشانه ها شنگرف، مورخ ۷۸۳/۲ع۱۶ اگرساختگی نباشد ولی نسخه‌کهنه است، دیباچه و تاریخ تالیف ندارد، حواشی دارد، مهر علی در پایان هست، خط قطب‌الدین محمدبن شیخعلی شریف لاهیجی دارندهٔ نسخه با مهراو «اغثنی یا قطب الاقطاب ۱۰۶۳» در صفحهٔ عنوان هست، نیزخط ومهر محمد یوسف‌بن عبدالوحید وخط ومهرلطفعلی (10743).

کاغذ سمرقندی - جلدتیماج زرد درون سرخ ومقوائی بالولا.

۲۵۶گ/۵×۱۳/۵×۱۸/۵ - ۲۱س۹×۱۳.

شرح العقائد العضدية

جلال‌الدین محمد دوانی برالعقائد العضدیة تالیف قاضی عضد الدین ایجی این شرح را نوشته ودرنیمهٔ روزچهارشنبه ۱۸ع۱/۹۰۵ درجیرون آنرا بانجام‌رساند (پایان نسخهٔ ما- چلبی۲:۱۱۸) این‌شرح درلکهنوء بسال۱۳۲۸/۱۹۱۰ باحاشیهٔ آخوند شیخ عنایت‌الله بخاری در ۴۰۸ + ۱۱۸ ص بچاپ سنگی رسید وبا حاشیهٔ ملامیرزا جان و خلالی و کلنبوی نیز درآستانه و پترزبورگ بچاپ رسیده است (معجم‌المطبوعات ص ۸۹۲) دوانی درآغازاین شرح دلیلی راکه علامهٔ حلی برحقانیت شیعه از خواجهٔ طوسی میآورد یاد کرده وخرده گرفته است.

[۳۰۱ - ج]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نسخ بانشان شنگرف، ابوالحسن علی‌بن طاهر استرابادی درکاشان در۹۳۷ نوشتن آنرا بانجام رسانده است، گ ۷۱ پ - ۱۱۹ر.

شرح العقائد النسفیة

تفتازانی برعقائد نسفی این شرح را نوشته است وآن بانگلیسی‌هم‌ترجمه‌شده است (ف۵۹۳ و۷۵ بازپسین سخن آن) .

[۲۱۷ - ج]

شمارهٔ ششم دفتر است ، بخط نسخ شمارهٔ پیش،گ ۷۰ پ- ۱۵۳ پ، حواشی دارد، تاریخ‌تولد محمدکاظم مورخ ۴۰ج۱/۱۰۴۷ درصفحهٔ عنوان‌هست.

شرح الفصوص

داودبن محمودبن محمد قیصری (م۷۵۱) شاگرد کمال‌الدین عبدالرزاق کاشی شارح فصوص‌الحکم محیی‌الدین اعرابی‌است (چلبی ۲:۱۹۰- معجم‌المطبوعات ۱۷۹- چاپ ۱۲۹۹ ایران) اونام استاد خودرا دردیباچه یاد کرده است .

[۲۰۲ - ج]

شمارهٔ چهارم دفتراست وبخط نستعلیق مانند شمارهٔ پیشین‌آن و مورخ روز دوشنبه ذی حجهٔ ۱۲۲۰ نوشتهٔ مهرعلی ، متن زیرخط سرخ وعنوانها شنگرف،گ ۱۶۷ پ - ۳۴۲پ .

شرح‌الفقه‌الاکبر

ابوالمنتهی احمدبن محمد مغنیساوی حنفی شارح فقه اکبر ابوحنیفه‌نعمان‌بن ثابت امام حنفیان است . ابومطیع‌بلخی‌این رسالهٔ کلامی اعتقادی را ازاوروایت کرده است وشروح بسیاربرآن نوشته اند (چلبی ۲:۲۰۲) این شرح دردکن بسال ۱۳۲۱ بچاپ رسیده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی هدانا الی طریق السنة والجماعة بفضله العظیم ... فیقول ... ابوالمنتهی ... ان کتاب الفقه الاکبرالذی صنفه الامام الاعظم ... ابی‌حنیفه النعمان ثابت ... کتاب صحیح مقبول . . .

فاردت ان اجمع کلمات من الکتاب والسنة ... حتی یکون شرحا لهذا الکتاب .

انجام : فما علینا الاالبلاغ المبین والله ... یهدی من یشاء الی صراط مستقیم اللهم ... اهدنا الصراط المستقیم بحرمة هذه الرسالة الاعتقادیة الحمدلله وحده ... والله ... احکم فی کل الامور .

[ج - ۲۵۱]

شمارهٔ دوازدهم دفتر است و بهمانگونه خط شمارهٔ پیش نوشتهٔ عبدالله کشمیری در بخارا درچاشت روز ۲ج/۱۲۷۹/۱، گ ۷۲پ - ۱۳۴پ .

شرح الفوائد

شیخ احمد احسائی بر فوائد خود این شرح را بخواهش آخوند ملا مشهد بن حسینعلی نوشته است و آن بی‌تاریخ بچاپ سنگی رسیده است (فهرست احسائی ۱۷:۲و۱۹) شرح فائده ۱۲ آن مورخ شب ۹ شوال ۱۲۳۳ است. وخود فواید رویهم ۱۲ فائده‌است وهفت فائده‌دیگر که برآنها افزود . خود اوسیزده فائده‌را شرح کرده‌است.

[ج - ۱۱۰]

بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳ باعنوان شنگرف ، ازدیباچه چند سطری افتاده‌است وتاشرح فائده ۱۲ را دارد باهفت فایدهٔ دیگر ، شرح فائده ۱۳ که پس‌ازاین افزوده وشرح کرده ودرچاپی آمده‌است در این نسخه دیده نمیشود (52966).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی .

۲۳۳گ/۵×۱۱/۵ - ۲۱ - ۱۷س/۵×۶/۵ - ۱۳/۵.

شرح القصیدة العینیة

قصیدهٔ عینیه ازابن‌سیناست وشرحهابرآن نوشته‌اند ، این شرح ازشمس‌الدین محمدبن اشرف‌بن مشرف حسینی سمرقندی در گذشتهٔ ۶۸۰ است (ادبیات ۳۴۰) .

آغاز: بسمله . الحمدلله حق حمده . . . و بعد فهذه حاشية للقصيدة المنسوبة الى الشيخ الرئيس ابى على بن عبدالله بن سينا وهى هذه: هبطت اليك من المحل الارفع- ورقاء ذات تعزز و تمنع- هبطت اى نزلت و انما لم يقل نزلت لان الخطاب للنفوس الناطقة .

انجام: لما علم من بطلان التناسخ و فى بعض النسخ وجد بعد هذه الابيات بيت آخر هكذا :

انعم برد جواب ما انا فاخص
عنه فنار العلم ذات تشعشع

[۶۲- ب]

شمارهٔ هفدهم دفتراست و بهمان خط شمارهٔ پیشین آن ازسدهٔ ۱۱،گ ۲۴۱پ-۲۴۴پ .

شرح القصيده الفاتحة فى تجويد الفاتحة

محمدبن محمودبن محمد سمرقندی پس از شرح بر منظومهٔ العقد الفريدبنام روح المريد اين منظومه را سروده و بر آن اين شرح را نوشته است .

(چلبی ۲ : ۲۳۲ و ۱۲۳ - موزهٔ بریتانیا ش۹۵/۲ : روح المريد فى شرح العقد الفريد) .

آغاز: بسمله . قال الفقير الى الله الغنى محمد بن محمودبن محمد السمرقندى ... قدشرعت بنظم التجويد بعد ان نظمت قصيدة فى التجويد موسومة بالعقد الفريد فى التجويد وشرحتها شرحا شافيا مسمى بروح المريد فى شرح العقد الفريد ... فسارعت و شرعت بقصيدة لطيفة و سميتها القصيدة الفايحة فى تجويد الفاتحة نظما مختصرا كافيا وشرحتها شرحا مفيداً وافيا ... وهذا اول القصيدة والله المعين .

بحمد الاله المستعان توسلا
و بالصلوات الزاكيات توصلا

انجام :

و ضامد عـدل مدلین لعارض

فهذا هوالتجوید فاعلم لتعملا

... واعلم ان انواع المدات ستة عشر وقدذ کرناهافی روح المرید فی شرح العقد الفرید فی نظم التجوید بیانا کافیا شافیا والحمدلله وحده.

[۲۰۴ - ج]

شمارهٔ پنجم دفتراست وبهمانگونه خط شمارهٔ پیش ومورخ ج۱۰۷۴/۲ ازاحمدبن شعبان ، متن ونشانها سرخ است وحواشی دارد.

گ ۶۸ پ - ۷۳ر، پس‌ازین‌درگ ۷۲ پ - ۷۷ ر روایاتی است ازنافع‌وقالون وورش وحمزه و دیگران .

شرح‌الکافی

مولی حسام‌الدین ابوالفضائل محمد صالح احمد مازندرانی (م۱۰۸۱) این‌شرح را بر کافی کلینی نوشته است . اواز حجت تا پایان عشرت بکوتاهی‌پرداخته وبطرز حاشیه نوشت .

(سپه ۱:۲۵۸ - طوس ۵:۱۰۹و۱:۴۲) .

[۲۱/۱-ج]

این نسخه شرح آغازکافی است تاپایان توحید واوآنرا درروزپنجشنبه ۱ رمضان ۱۰۶۴بانجام رساند .

آغاز : نحمدك یامروح‌عقول العارفین بمظاهر کمالك لیلاونهارا . . . فیقول . . . حسام‌الدین محمدصالح‌بن احمد المازندرانی انی قدرسمت علی جمیع ابواب الکافی تعلیقات ... فلما اردت جمعها و تدوینها خطر ببالی ان اشرح جمیع احادیث هذا الکتاب شرحا متوسطا،

انجام : یبلغ حدالجبرلان الجبرعندنا منفی .کمل‌کتاب العقل و التوحید من کتاب الکافی یتلوه‌کتاب الحجة الجزء الثانی من‌کتاب الکافی تصنیف ... الکلینی‌ره اتفق الفراغ من شرحه فی‌یوم‌الخمیس وهواول یوم من‌شهررمضان المبارك من‌شهورسنة اربع‌وستین بعد الف من الهجرة النبویة صلی الله علیه و آله الطاهرین .

بخط نسخ‌ومتن زیرخط سرخ، ازسده۱۲ است ، فهرست درآغازهست ، مالك محمدباقر رضوی درشوال۱۳۳۹ ودیگری در۱۳۲۲ (10692).

کاغذ فرنگی آهارمهره - جلدتیماج سرخ مقوائی.

۴۱۳گ۱۷×۲۵ - ۲۳س۱۰×۱۶/۵ .

[۲۱/۲-ج]

این نسخه ازآغاز حجة است تا پایان ایمان وکفر.
آغاز : بسمله . یا عالم الدقائق والسرائرویاملهم الحقایق و الضمایر... فیقول...
محمد صالح الطبری انی بعد ماشرحت ما تقدم من الکافی شرحا اقبل علیه العالمون
ورکن الیه العارفون وعکف علیه الناظرون ولم یرمثله المتقدمون والمتاخرون ...
سالنی بعض اخوانی فی الدین ... اکتب فیما بقی حاشیة مبینة لغوامض الکتاب معللا
بان الشرح علی ذلك المنوال موجب لغایة الاطناب فاجبته . . . وشرعت فی کتاب
الحجة علی تلك المحجة .
انجام : و عدم القبول هذا آخرما اردنا شرحه من کتاب الایمان و الکفر ویتلوه
کتاب الدعاء ... والحمدلله ... الطاهرین .
نسخ، عنوان ونشان شنگرف، شرح حجة مورخ ۲۰ ع ۱۱۱۵/۲ و ایمان وکفر مورخ روز پنجشنبه نزدیك بپایان شوال ۱۱۱۵، ازکتابخانه شیخ فضل الله نوری بوده است (مهر) (۱۰۵۵۱).
کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج سبزدرون سرخ ضربی مقوائی.
۱۷گ۴۶۵×۲۷ - ۳۵س۹×۱۸ .

[۲۱/۳-ج]

این نسخه ازایمان وکفراست تاپایان عشرة .
آغاز : قوله کتاب الایمان والکفر . قدم الایمان لانه الاصل.
انجام : اووجد شیئ آخرمن اسباب المحوالتی ذکرنا بعضها . تم کتاب العشرة..
ویتلوه کتاب الطهارة انشاءالله تعالی.
بخط نسخ، عنوان ونشان شنگرف، ایمان کفرمورخ۴۴ع۱۰۸۵/۱، ازمحمدهاشم بن ابراهیم حسینی سمنانی که بپسر شایستهٔ خود میرمحمد ابراهیم بخشیده است ، محمد ابراهیم حسینی در۱۱۴۲ آنرامقابله وضبط وتصحیح نمود ، عشرة مورخ ۱۰ج۱۰۸۵/۲ بخط هموکه بهمان یکی بخشیده است واوهم در۱۱۴۲از آغاز شرح اصول تااینجا رامقابله وضبط وتصحیح کرده است ، مهرمحمد ابراهیم واحمد حسینی درآغاز هست (۱۰۵۹۳) .
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سرخ مقوائی بالولا .
۱۸گ۳۷۱×۲۵/۵ - ۲۱س۹/۵×۱۸.

شرح الکافیة

نجم الائمه رضی الدین محمدبن حسن استرابادی (م۶۸۷) شارح کافیهٔ ابن حاجب است (ف۱ ۲۳۰ - منزوی ۲:۴۱۲ - سپه ۲:۳۶۱).

[۵۵ - ج]

بخط نستعلیق، متن شنگرف، حواشی با نشانهٔ «س» دارد، احمدبن یوسف بیضاوی درروزدوشنبه ٦ج۸۹۷/۱ آنرا نوشته وبادونسخه مقابله شده است ، درجدول سرخ ولاجورد است، یادداشتهای خرید نسخه مورخ ۱۲۴۹ وبی‌تاریخ درآغاز وانجام هست با چندمهر (48372).
کاغذ سمرقندی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی درون‌آراسته بزروآبی.
۳۰۸گ۱۸×۲۵ - س۱۱×۱۷/۵.

شرح کلمة التوحید

شمس الدین استرابادی مؤلف این رساله است و در آن از کلمهٔ توحید بحث کرده‌است. دران پنج بحث است . درعنوان نسخهٔ ما دارد « فی‌تحقیق کلمةلااله‌الاالله لشمس‌الدین الاسترابادی» (طوس ٤:٤٢٠) .

آغاز: بسمله . الحمدلمن تفرد وتعالی ان یوحد ... وبعدفهذه‌مباحث متعلقة بکلمة التوحید موردة علی وجه فیه اشارة الی المنقول و المعقول والی ما علیه ارباب المکاشفة فی الاصول .

انجام : ولاتجعلنا فی سلك الغاوین والحمدلله اولا وآخرا . . . ومن تمسك به‌نجا.

[۵۵ -ج]

شمارهٔ نهم دفتراست وبخط نستعلیق شمارهٔ پیشین آن،نشانه‌ها شنگرف است ، حاشیهٔ « منه » دارد .

گ۱۲۱ پ - ۱۲۳پ، پیش‌ازاین‌گ ۱۲۰ ر - ۱۲۱ پ بندی است ازتفسیرامام‌رازی‌دربارهٔ همین کلمهٔ توحید مورخ ج۱۲۴۷/۲.

شرح لامیة الافعال

منظومه‌ای از ابن مالك نحوی نامور عرب بنام لامیة الافعال یا المفتاح بابنیة الافعال در پترسبور گ بسال ۱۸٦٤(معجم‌المطبوعات۲۳٤) ودرمجموعة‌المتون‌الکبیر در مصربسال ۱۳٦۸(ص۳۵۰ - ۳٦۱) بچاپ رسیده است . همین را بدرالدین‌ابن‌مالك

پسر او شرح کرده است این شرح در هلسینگفرس Helsingfors فنلاند بسال ۱۸۵۱ ودربیروت بسال ۱۳۱۲ و درلایپتسیك بسال ۱۸۶۶ بچاپ رسید (معجم۲۳۵).

این شرح درآغازازابوعبدالله محمدبن ابن یحیی بجائی ودرپایان ازشمس الدین ابوعبدالله محمدبن عبدالدائم برماوی شافعی (۷۶۳ ـ ۸۳۱) (زرکلی ۳:۹۱۳)دانسته شده است زیرا درآغاز « باب المفعل والمفعلة ومعانیهما» آمده :

« قال کاتبه عفی‌الله عنه وجدت مکتوبا فی الاصل الذی نسخت منه علی هذا الموضع مانصه : هنا انتهی ماوجد من شرح البجائی علی لامیة الافعال و اعتاد الطلبة تکمیله اما بکلام ابن عباس اوبکلام البرماوی کماهنا ، و الصواب ترك التکمیل و الاقتصار علی ماوجد من کلام الشیخ لمالایخفی والله اعلم»

پس بجائی پیش ازاین باب را نوشته است وشرح خود این باب ازبرماوی میباشد.

آغاز: بسمله . وصلی‌الله علی سیدنا محمد وعلی آله وصحبه وسلم قال الشیخ الامام العلامة ابوعبدالله محمدبن الشیخ الفقیه الشهیر بابن ابی یحیی البجائی رحمه‌الله تعالی ورضی عنه قال ابن مالك :

الحمدلله لا ابغی به بدلا
حمداً یبلغ من رضوانه الاملا

قوله « الحمدلله» الخ ، الحمد هوالثناء باللسان علی الجمیل من الفضائل کالعلم والشجاعة وغیرهما من الصفات الحمیدة .

انجام : کذلك مستبشرامنا بمحمد ... والحمدلله اولا وآخرا وباطنا وظاهرا وسراوعلانیة علی نعمه علی کل حال . قد انتهی شرح باب المفعل و المفعلة و معانیهما الی آخر لامیة الافعال من شرح الامام العلامة شمس الدین محمدبن عبدالدائم البرماوی الشافعی رحمه الله تعالی ونفعنا به وصلی‌الله علی سیدنا محمدوسلم.

[۳۵۶-ج]

شمارهٔ یکم دفتراست،گ ۱ پ ـ ۳۷ پ ، بخط نستعلیق ترکی ازعثمان بن عبدالله بن جامع سلفی که همهٔ این دفتر بخط اواست و این شماره را درروز ۲۴ شوال ۱۱۷۹ نوشته‌است ، متن منظومه و نشان وعنوان (درهمهٔ شماره‌ها) شنگرف است (58091).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنائی ضربی عطف سرخ ومقوائی.
۸۶گ۱۶/۵×۲۳ - ۲۵س۱۰×۱۶.

شرح اللمعة الدمشقية

سید محمد رضای طباطبائی آل‌بحر العلوم چنانکه در نسخهٔ ما آمده است این شرح را برلمعهٔ دمشقیهٔ شهید یکم نوشته است.

آغاز صلوة: بسمله . حمدله ... قال المصنف ره کتاب الصلوة وفصوله احد عشر ... الکلام فی شرح ما یتعلق بهذه العبارة یقع فی مواضع .

انجام: ویسکت من خلفه کلماطال قنوت الامام و فیه تامل.

آغاز نکاح: بسمله . حمدله . کتاب النکاح وفیه فصول . . . الکلام فی شرح مایتعلق بالمقام بذکرمقدمة ومسائل .

انجام درنسخه : عن اصل الدلیل بقوله وضعفه (افتاده) .

[۲۱ - ب]

نسخ سدهٔ ۱۳، عنوان شنگرف، جای عنوانها درمتن سفید ولی درهامش آمده است (33066).
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.
۲۳۵گ۲۲×۲۲ - ۲۹س۱۳×۲۲ .

شرح مجمع البحرين وملتقى النهرين

ابن ملك عبداللطیف بن عبدالعزیز بن امین‌الدین فرشته از دانشمندان سدهٔ نهم برمجمع البحرین وملتقی النهرین ابن الساعاتی مظفرالدین احمد حنفی بغدادی (م۶۹۴) که در فروع فقه حنفی است این گزارش آمیخته را نوشته است که میان دانشمندان اعتباری دارد (چلبی ۲:۳۸۳ - فهرست خدیوی ۳:۶۵و۶۶و۱۰۹) .

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین . یا من لایحوط بکماله کمال نطاق وصف الفصحاء ولاینوط بادراك ادراکه افکارفحول الفضلاء نحمدك امتثالا لامرك بالقصور والحصور والاعیاء .

انجام نسخه: لانه کفیل بکل المال عنه باخره کتاب الحوالة .

[۹۹ - ب]

نسخ ترکی، متن زیرخط از سده ۱۱،عنوانها درشت‌تر ، فهرست درآغاز بخط و کاغذ تازه‌تر، درپایان چهاربرگ مطالب پراکندهٔ فقهی وادبی است (53028).

کاغذ سمرقندی - جلدتیماج سبزمقوائی .

۱۸۶گ۱۸×۲۷ - س۱۲×۲۱/۵.

شرح المختصر النافع

سید علی طباطبائی سپاهانی کربلائی (۱۱۶۱ - ۱۲۳۱) برمختصر نافع محقق حلی این گزارش کوچك را که دربرابر ریاض المسائل او بشرح صغیرنامبرداراست پس از همین ریاض نوشته (ف۱۹۳۹) و آنرا در شب چهارشنبه ۲۶ج۱۲۰۴/۲ بانجام رسانده است (نسخه ج - ۲۲۴/۲) .

[۲۲۴/۱ - ج]

این نسخه تا وصایا است مانند نسخهٔ دانشگاه وبخط نسخ باعنوان شنگرف ومتن سرخ یازیرخط مشکی یاسرخ ، زین العابدین بن مشهدی الله یار خلخالی طهارمی درکربلا که در آنجا درس میخواند در روزآدینه ۲۹ شعبان ۱۲۲۵ آنرا نوشته ومهراوهم هست ، تاریخ تغییر ارزش ریال در۱۵ شوال ۱۲۲۶ درپایان وتاریخ گم‌شدن مهر ثبت حاجی عسکر بیك درروزدوشنبه ۲۵ع۱۲۳۶/۱ درآغازیادداشت‌شده، درآغازوانجام نسخه پراکنده‌ها استو تاریخ ۱۲۲۵و۱۲۴۱و۱۲۵۳و۱۲۴۳و۱۲۳۹و۱۲۲۶درآن دیده‌میشود (53021).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوائی.

۲۹۷گ۱۵×۲۱ - ۲۲س۹×۱۵/۵ .

[۲۲۴/۲- ج]

این نسخه ازتجارت است تاپایان کتاب وبخط نستعلیق ونسخ باعنوان شنگرف و متن زیر خط مشکی، رضابن صالح گیلانی کربلائی درروز پنجشنبه ۱۶ صفر۱۲۲۸ آنرا نوشته است ، یادداشتهای ۱۲۲۴ و۱۲۲۷و۱۲۴۶ و۱۲۴۸و۱۲۴۵ و۱۲۴۳و۱۲۳۵و۱۲۳۸ درپایان هست ، درآغاز داردکه در ۱۷ رجب نوشتن کتاب آغازشده وجلد یکم در ۲۲رجب نوشته شده است.

آغاز : بسمله و به نستعین کتاب التجارة وهی لغة الکسب وشرعا عقد المعاوضة بقصد

الاکتساب عندالتملك علی ماذکره جماعة والمراد به هنا (هذا) الاعم‌منه‌ومن‌الخالی من‌القصدکالمعاوضة للقوت والادخار.
انجام : (علی‌الادمی‌فحسب) بلاخلاف فی‌شیء اجده . وحیث‌انتهی الکلام‌فی‌الکتاب... قال‌الماتن ... (فهذا ماارد‌ناه وقصدنا حصره) وضبطه (مختصرین مطوله... وغفر) بفضله وسعة رحمة (زلله) ویقول اقل الخلیقة ... احمدالله سبحانه‌علی توفیقه ... و فرغ من تسویده مؤلفه ... علی‌بن محمدعلی الطباطبائی لیلة‌الاربعاء وهی السادسة عشرون شهرجمادی‌الثانی سنة الف وماتین و اربعة من الهجرة النبویة علی صاحبها الف صلوة واسلام وتحیة (53008) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوائی.
۲۶۱گ۱۴/۵×۲۰ - ۲۰س۹/۵×۱۶.

[۳۱۸ - ج]

این نسخه ازتجارت است تامبحث اقرار بنسب کتاب اقرار وافتاده دارد و چنین است انجام آن «واختص‌بالمیراث دونها ولولم‌یکونامرضیین لم‌یثبت»، بخط نسخ‌است ومتن‌زیرخط مشکی،ازسدهٔ۱۳است (52990) .
کاغذ نخودی - جلدتیماج سرخ .
۳۱۸گ۱۵×۲۱ - ۲۲س۹/۵×۱۵/۵.

شرح المشاعر

شیخ احمد احسائی برمشاعرصدرای شیرازی این گزارش را نوشته‌وازآراءِ او خرده گرفته و آنرا در شب ۲۷ صفر ۱۲۳٤ بانجام رسانده است (فهرست احسایی ۱۷:۲) این شرح درایران بی‌تاریخ‌بچاپ سنگی رسیده‌است. تاریخ تالیف‌درآن‌نیامده ودرنسخهٔ ما دیده میشود .

[۱۹۱ - ج]

بخط نستعلیق وعنوانها درشت‌ترازاحمدبن علی محمد رشتی خوش نویس مدرس مدرسهٔ حاجی اسمعیل‌خان شهررشت درکوی زاهدان نزدیك بازارزرکشان درپایان شب ۸ ذی قعده ۱۲۵۲ و حواشی دارد ازخود او (36504).
کاغذ فرنگی سفید - جلدتیماج مشکی ضربی .
۱۹۱گ۱۵×۲۲ - ۲۲س۹×۱۴ .

شرح المعلقات السبع

امام قاضی سید ابوعبدالله حسین‌بن احمدبن حسین زورنی برمعلقات هفتگانهٔ عرب این شرح را نوشته است . این شرح درایران بچاپ رسید .

[۳۱۴ - ج]

بخط نسخ واشعار شنگرف ومعرب مورخ ۱۲۴۳ازشرح معلقه امرءالقیس تاقصیدهٔ حرث بن حلزه یشکری.

مالك فرهادمیرزا در۱۳۰۴ (3937).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوائی.

۱۱۸ف۱۴×۲۱ - ۱۷س۷/۵×۱۵.

شرح المفاتیح

علی‌بن محمدعلی طباطبائی برمفاتیح الشرایع فیض کاشانی این‌شرح آمیخته‌را نوشته و پس ازنیمهٔ روز سه شنبه ۱٤ محرم ۱۱۸۵ تا مبحث قضاء صلوة آن را بانجام رساند.

[۱۱ - ب]

بخط نسخ ومتن زیرخط مشکی وباید نسخهٔ اصل باشد ودارندهٔ نسخه جعفر طباطبائی‌گواهی میدهدکه بخط نیای من است وخط خوردگی دارد وبحاشیه رفته است.

آغاز: مفتاح تکبیرة الاحرام نسبت الیه لان بها یحصل الدخول فی‌الصلوة.

انجام: وماتفق لی فیه من‌الزلات ماابریء نفسی ان النفس لامارة بالسوءالامارحم ربی والحمدلله رب‌العالمین.

نام شارح وتاریخ تالیف دربایان نسخه‌آمده است (53068).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی.

۱۲۴ف۲۲×۲۳/۵ - ۳۵س۱۵×۲۳۵.

شرح مفتاح‌العلوم

سید شریف گرگانی بربخش سوم مفتاح‌العلوم سکاکی این شرح‌رانوشته‌ودر نیمه‌های شوال ۸۰۳ آن را بپایان رسانده است (منزوی ۲:۴۱٦ - طوس۳:٦۲).

[۱۰۷ - ب]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف وحواشی «منه‌ره» ازسدهٔ ده، یازده برگ ازآغازو۱۳برگ درانجام بخط تازه سدهٔ ۱۳است، ازکتابهای احتشام الدوله بوده است (35526).

کاغذ سپاهانی و فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوائی.
۴۲۴گ ۱۴/۵×۲۷/۵ - ۲۴س ۷/۵×۱۷/۵.

شرح المقاصد

سعدالدین تفتازانی در گذشتهٔ ۷۹۳ کتابی در کلام بنام مقاصدالطالبین فی علم اصول‌الدین درشش مقصد نوشته ودرسمرقند بسال ۷۸٤ آنرا بانجام‌رسانده وخود آن‌را شرح کرده است. این شرح دوبار بچاپ رسید.
(چلبی ۴۹۲:۲ - معجم‌المطبوعات ٦۳۵ - مجلس ٤٦:۲).

[٦۳ - ج]

این نسخه درست برابر باچاپ دوجلدی ۱۳۰۵ آستانه است وبخط نستعلیق ترکی باعنوان و نشان شنگرف وتاریخ ۸۷۳ دارد اگرساختگی نباشد (42248).
کاغذ سمرقندی - جلد تیماج آبی زرکوب مقوائی.
۳۴۰گ ۱۷/۵×۲۵ - ۲۷س ۹/۵×۱۹.

شرح المنظومة

این منظومه بنام استاد ناظم احمدبن عبدالله‌بن محمد انصاری خزرجی احسایی سروده شده و خود ناظم آنرا در ۱۱۹۸ شرح کرده است. در آن از « احرف معانی » بحث شده است درآن پنج باب است نخست در ١٤ کلمهٔ یك حرفی دوم دوحرفی سوم سه حرفی چهارم چهارحرفی پنجم پنج حرفی.

آغاز:

احمد ربی حالة الضراءِ
حمدی له فی حالة السراءِ
حالة ظرف لمستقرالمقدر بتقدیرفی‌ای حالة الضراء ...
لاحمد من یعبد ربـه علی
حرف فان‌وان کما قدانزلا

انجام :

ممن لهم حسنی الاله عمت
و فیهم کل المزایا تمت
ممن بیان لمن غدا ... من براعة الختام وقال مؤلفه قدانتهی الکلام...
من توضیح هذه المنظومة . . . وذلك ضحوة یوم الجمعة خامس عشر
ذی‌الحجة الحرام سنة ثمان و تسعین بعد مائة والف . . . انك سمیع
الدعوات آمین .

[۱۷-د]

بخط نسخ و نظم درشت‌تر ، ازسده۱۳ است،۳ ش ۱ پ - ۴۴ پ، از ۴۵ ر تا۴۷پ پاره ایست از تهذیب تفتازانی ، درصفحهٔ عنوان نام ناصرالدین وناصرزادهٔ شوقی آلوسی‌دیده میشود (48377) .
کاغذ فرنگی - جلدمقوا.
۱۶/۵×۱۰/۵۰ س۴۳ - ۱۸۵×۱۱/۵ش۵۱.

شرح منهاج الوصول الی علم الاصول

برهان‌الدین عبیدالله‌بن محمد فرغانی (م ۷۴۳) برای وزیر شمس‌الدین صاحب دیوان محمد حسینی یزدی این گزارش بقول را برمنهاج بیضاوی نگاشته‌است(چلبی ۵۵٤.۲ - طلس ص ۱۰٤ - طوس ۲۰۱:۲ ش۵۳ - دیباچهٔ همین شرح) .

[۲-ج]

بخط نسخ باعنوان شنگرف از سدهٔ ۹ ، ازپایان افتاده وتابنیمهٔ مبحث اجتهادمیرسد ، دوبرگ درآخر (۱۲۴و۱۲۶) از شرحی است برطوالع بیضاوی وخودکتاب ازبرگ ۱ پ است تابرگ ۱۲۳پ و ۱۲۵ ر و پ .
کاغذ سمرقندی - جلدتیماج تریاکی تیرهٔ ضربی مقوائی .
۱۹/۵×۱۲/۵س۳۳ - ۲۶×۱۹ش۱۲۶ .

شرح منهاج الوصول الی علم الاصول

چلبی در کشف‌الظنون (۵۵۳:۲) از دوشرح بقول برای منهاج الوصول الی‌علم

الاصول بیضاوی یاد کرده‌است : یکی‌ازشیخ امام فخرالدین ابوالمکارم احمدبن‌حسن تبریزی جاربردی (م۷٤٦) بنام «السراج الوهاج» که همهٔ متن در آن آمده است(۱)و دیگری از شمس‌الدین ابوالثناء محمود اصفهانی (م۷٤۹).

این شرح نسخهٔ ما گویا یکی از این دوباشد وشارح گویا همان باشد که‌زوائد الاصول علی منهاج‌الاصول (۱۰٤/۲ب‌ص۳٦۲) پس ازشرح برمنهاج در۷٤۲ نوشته‌است چون هردو در یك مجلد گذارده شده است.

[۱۰۴ ـ ب]

شمارهٔ یکم دفتراست و بنسخ سدهٔ ۹و۱۰ ، نشان‌کراسه های ده برگی در بیشتر جاها هست ، عنوانها درشت‌ترمیباشد ،گ ۲ ر ـ ۱۲٦ ر ازآغازافتاده است وچنین است :

آغاز : فان الایة الاولی دلت علی انه یسمی عاصیا ... قال‌الباب الثانی فی‌الاوامر والنواهی ... اقول الامروالنهی وزنهما فعل والقیاس فی‌جمعه افعل لافواعل .

انجام : بخلاف مذهب‌غیرهم فرضی‌الله وارضاهم وحشرنا فی‌زمرتهم انه‌رحیم‌ودود تم‌الکتاب والله الموفق للصواب والیه المرجع والمآب والله الحمدظاهراوباطناو هو حسبنا ونعم‌الوکیل وغفرالله لمؤلفه وکاتبه ولقاریه ... ورضی‌الله عن‌اصحاب رسول‌الله اجمعین (10754).

کاغذ سمرقندی ـ جلدمقوا .

۱۳۷گ۱۹×۲۷ ـ ۲۵س۱۳×۲۰.

شرح‌الوافیة

سید صدرالدین محمدبن‌سید محمد باقربن‌محمد مهدی قمی همدانی‌نجفی(۲) بروافیهٔ مولی عبدالله‌تونی (درگذشتهٔ۱۰۷۱) این‌شرح را نوشته ودرهرجاپس‌ازآوردن

۱ـ سرگذشت جاربردی درشدالازار (ص۳٦۳و۵٤۸) و ریحانة الادب ۲٤٤:۱ و ریاض‌العلماء ص۵۰ش۹۹۳ دانشگاه ومعجم‌المطبوعات ص٦۷۰هست‌نیز کشکول بهائی ص ۲۳۵ دربارهٔ بحث‌ازآیهٔ «فاتوبسورة من‌مثله» ویادداشتهای قزوینی درجاربردی‌وفهرست ادبیات ص ٤۸۳ .

۲ـ درفهرست طوس‌آمده که سیدصدر در۱۲۱۸ درهمدان درگذشت ودرقم بخاك سپرده شد بااینکه درجاهای دیگرسال مرگش را میان ۱۱۵۰و۱۱٦۰در٦۵ سالگی یاد کرده‌اند.

پاره‌ای ازمتن پس‌ازعنوان قوله بتحقیق مطلب پرداخته‌است (طوس۲:۲۰۰ـ ف۱۷٤٦ـ ذریعه ٦:۲۳۰ ـ ریحانةالادب ۲:٤٦۷ ـ فوائد رضویه ۲۱۳)

آغاز: هذا شرح السید صدرالدین علی الوافیة . بسمله . وبه‌نستعین قوله‌ره قلت انکارالتبادر الخ ـ معنی کون التبادر من ارادةالحقیقة هو ان یتبادر المعنی من اللفظ المجرد عن جمیع القرائـن حتی عن ملاحظة الشهرة (در نسخه ما ستایش و نیایش دیباچه نیامده‌است) .

انجام : فقال لی کنت‌اصوب منهم فعلا إنما یعید من لایدری‌ماصلی هذا آخرما اوردناه و الحمدلله اولا وآخرا . . . والمرجوممن نظرالی هذا التعلیق ان یمن علی هذا الضعیف . . . باصلاح الفاسد و ترویج الکاسد نفعناالله تعالی‌به کما نفع باصله وغفرلنا ولوالدنیاولمن‌علمنا ولمن تعلم منا ولجمیع المؤمنین والمؤمنات انه غفوررحیم (تمت فی شهورسنة ۱۲۲۸) .

[۲۲۱ = ج]

بخط نسخ با عنوانهای قوله ونشانها بشنگرف ودر ۱۲۲۸ نوشته‌شده‌است ، در ۱۲۳۵ از آن‌محمد تقی بوده وامانت نزد محمد مهدی (10556) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی.

۱۵٦گ۱۴/۵×۲۰/۵ ـ ۲۴ س۸/۵×۱۳/۵.

شرح الهدایة الاثیریة

حسین‌بن الحسین میبدی(م۹۱۱) برهدایهٔ اثیرالدین ابهری این‌شرح‌رانوشته ودرشوال ۸۸۰ آنرا بپایان رسانده است (ف ۲۸٤) .

[۱۲۵ ـ ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف وباحواشی ازسدهٔ ۱۰، مهدعلیا آنرا برای مدرسهٔ نواب‌در ع۱۴۷۲/۱ وقف کرده‌است ، مالک‌هادی در۱۴ذی حجه۱۲٦٦ (9362).

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزضربی مقوائی .

۶۹گ۱۵×۲۲ ـ ۲۱س۷×۱۳ .

شرح الهداية الاثيرية

این شرح در فهرست برلین (۵۰۷۳) وپاریس (۲۳۶۲و۷/۲۵۰۰) شناخته‌نشده است که از کیست . درصفحهٔ عنوان نسخهٔ ما ازمیرك دانسته شده‌است . بنوشتهٔ چلبی (۲ : ٦٤٦) میرك شمس‌الدین محمدبن مبارك شاه بخاری جنگی شرحی بر دوبخش طبیعی والهی هدایهٔ اثیر الدین ابهری نوشته است ولی آغازی که نشان داده است در نسخهٔ ما نیست .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... وبعد فقد سالنی‌بعض‌اخوانی واحبائی ان اکتب لقسمی الطبیعی والالهی من کتاب الهدایةللمولی اثیرالملة والدین مفضل الابهری ... شرحا یذلل من اللفظ صعابه .

انجام : بحسب الاختلاف . ولیکن هذا آخرلان یکتب علی سبیل الارتجال من غیرایجاز محل وتطویل ممل فی شرح هذا المختصر و الحمدلله واهب العقل و الصور و الصلوة علی افضل البشر و علی آله علیهم‌السلام (تمت بعون‌الله و حسن توفیقه یوم الخمیس وقت الضحی خامس جمادی‌الاولی سنة ۸۸۵).

[۳ - د]

بخط نسخ چاشت روز پنجشنبه۵ج۱/۸۸۵، عنوان شنگرف ومتن زیرخط سرخ (2971ج) .
کاغذ سمرقندی - جلدمقوا.
۶۷گ۱۲×۲۰ - ۱۵س۶/۵×۱۲/۵.

شعب الايمان

دراین رساله هفتادوهفت شعبهٔ ایمان بروش محدثان یادشده است . درفهرست فارسی بهار (۱:۹۷ ش ۱۲٦) از ترجمهٔ شعب الایمان یاد گردید .

آغاز: بسمله . شعب‌الایمان علی الترتیب الذی ذکره المحدثون‌سبع وسبعون شعبة :

۱ـ الایمان بالله تعالی .
۲ـ الایمان بالرسل ....
انجام : ۷۷ ان یحب لاخیه المسلم ما یحب لنفسه ویدخل فیه اماطة الاذی من الطریق .

[۲۵۱ـ ج]

شمارهٔ پنجم دفتراست وبخط نسخ باعنوان ورقم شنگرف عبدالله کشمیری بخاری در بخارا در روز آدینه ۷ صفر ۱۲۷۹، گ ۲۷ر ـ ۲۰ر.

شمسیة الحساب

نظام‌الدین حسن بن محمد قمی نیشابوری مؤلف این رساله است (ف ۲۳۰۶) .

[۲ ـ د]

بخط نسخ باعنوان وجدول اعمال بشنگرف، ازسده ۱۱ ، مولانا حبیب‌الله بن ملا حسنعلی آنرا وقف کرده وتولیت آنرا به امیرمحمد حسینا فرزند امیرمحمد صالح حسینی خاتون آبادی داده‌است، درصفحهٔ عنوان دارد «ازاجزای حاجی مؤمن صوفی جلدشد» هدیهٔ آقای زین‌الدین است (52923).
کاغذ سپاهانی نخودی ـ جلدتیماج سرخ .
۱۳گ۳۲ × ۱۹/۵ ـ ۱۸س۶/۵ × ۱۲/۵.

شوارع الاعلام الی شرایع الاسلام

حاج میرزا محمد حسین بن میرمحمد علی بن محمد حسین بن محمد علی بن محمد اسمعیل حسینی مرعشی حائری شهرستانی بر شرایع محقق حلی این شرح را نوشته و درد‌یباچه میگوید که پدرم بیست سال پیش ازاین اجازه‌ای بمن داد وازخدا خواست که من شرایع احکام را ازشواع آن استخراج کنم . من‌هم این شرح‌رانوشتم ومیخواستم آن را ذخائر بنامم ولی دردلم گذشت که‌آن را شوارع بنامم سپس بنوشتهٔ پدرم نگریستم وچنین دیدم‌دریافتم که‌این کاراز کرامات پدرم‌است. در ریحانة‌الادب ۲۶۲:۲ وعلماء معاصرین‌ص۵۹ومآثروآثارص۱۷۹ مرگ اودرشب پنجشنبه‌سیم شوال

۱۳۱۵ ودرفوائد رضویه بنقل ازتکمله مرگ او دررجب ۱۳۱٦ دانسته شد .

آغاز: هذا کتاب شوارع الاعلام . کتاب الطهـارة . بسمله . الحمدلله الذی سهل شوارع الاعلام الی شرایع الاسلام وسیرمسالك الافهام الی مدارك قواعدالاحکام .

انجام نسخه : واطلاق النصوص بان‌ماجری علیه‌الماء فقدطهر(مبحث غسل) .

[۲۴۸ ـج]

بخط نسخ عنوان‌ونشان شنگرف ،نوشتهٔشاگردشارح میرزا احمدتبریزی که درروز ۱۲ ج۱۳۱٦/۲ نوشتن‌آن را آغازکرده است (52955)

کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

۱۴۴گ۱٦×۲۱ ـ ۲۰س۱۰×۱۵.

شوارق الالهام

مولی عبدالرزاق‌بن علی‌بن حسین فیاض‌لاهیجی برتجریدالعقاید خواجهٔطوسی این شرح را نوشته و شرح او تا مبحث کلام باری میباشد (مجلس ۲ : ٤۷ ـ طوس ۱:۵۱و٤:۲۰۲و۳۲٦ـ مدرس۲٤۳)امورعامه‌آن در۱۲۹۹وجواهرواعراض‌آن‌در۱۳۰۳ بچاپ رسیده است .

[۳۱ـ ب]

بخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف ، تنها شرح همان امورعامه‌است ودررمضان ۱۲۴۱ نوشته شده است ، مالك رضابن زین العابدین طباطبائی در۱۲۸۹ (52961).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوائی .

۱۳۹گ۱۸×۳۰/۵ـ۲۴س۹/۵×۲۱/۵.

[۱۰۱ـب]

این نسخه جواهرواعراض است وحواشی دارد، بخط نسخ وعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ۱۳، مالك همان رضای طباطبائی در ۱۲۸۹ وسیدعلی‌بن سیدعبدالحسین حجة طباطبائی در۱۳٦٦ (52962).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی .

۱۳۹گ۱۷/۵×۲۸ ـ ۲٦س۹/۵×۱۸.

شوا کل الحور فی شرح هیا کل النور

جلال‌الدین محمد دوانی برهیا کل النور شیخ اشراقی این شرح را نوشته‌است (ف ۲۹۰ - چلبی ۶۵۷:۲) این شرح با دیباچه‌ای بعربی و انگلیسی در مدراس بسال ۱۳۷۳ (۱۹۵۳) بچاپ رسیده است .

[۲۰۲ - ج]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف، مهرعلی دررجب ۱۲۲۰در مراغهٔ آذربایجان آنرا نوشته‌است، گ ۸۲ پ - ۱۱۵ ر، حاشیهٔ «منه» دارد .

[۳۰۱-ج]

شمارهٔ نخستین دفتراست و بخط نسخ بانشان شنگرف ، ابوالحسن علی‌بن طاهر استرابادی در کاشان در ۹۳۷/۲ج۲۰ آن را نوشته‌است ،گ ۳ پ - ۶۹ ر، فهرست شماره‌های دفتر درآغاز هست . نسخه‌ازآن صدرالدین محمد تبریزی بوده‌است (۱۰۵۸۸) .

کاغذ سمرقندی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی.

۱۸۳گ۱۳×۱۹/۵ - ۲۱س۶×۱۳.

الصافی

فیض کاشانی مؤلف این تفسیراست که درآن بروش اخباریان رفته‌وآنرا بسال ۱۰۷۵ بپایان رسانده است .

(منزوی ۱۵۰:۱ - سپهٔ ۱۳۴:۱- طوس ۴۴۱:۴) .

[۱۰ - ج]

این نسخه نیمهٔ نخستین‌است ومحمدتقی‌بن محمدصالح نیشابوری آنرانوشته وازدختراوبشاگردش محمدرضابن محمدمحسن‌بن محمدرضای شریف بسال ۱۱۸۳رسیده‌است، مهدعلیا آنرابرای‌مدرسهٔ تازه‌ساز خود بسال ۱۲۷۳ وقف نمود (9348).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج حنائی ضربی‌مقوائی.

۳۵۴گ۱۸×۱۱/۵×۱۷ - ۲۵ س ۱۱/۵×۱۷ .

صحاح اللغة

ابونصراسمعیل جوهری(درگذشتهٔ ۳۹۳) مؤلف‌این کتاب میباشد (سپه۱۹۲:۲)

[ج - ۶۵/۱]

این نسخه‌دودفتر نخستین است ، بخط نسخ معرب باعنوان و نشان شنگرف درجدول‌زرولاجورد اززین‌العابدین قنکرادکه درروز سه‌شنبه ذی‌حجهٔ ۸۸۱ آنرانوشته‌است، تاریخ‌تملك ۱۱۹۹و۱۱۸۶درصفحهٔ عنوان‌هست، برگ یکم تازه‌است ، یك سرلوح دادد (50600) .

کاغذ سمرقندی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.

۳۴۴گ۱۷×۲۵ - ۲۵س۱۱×۱۷/۵.

[ج-۶۵/۲]

این نسخه نیمه دوم است وبهمانگونه خط شمارهٔ پیش‌است (50607).

کاغذ سمرقندی - جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوائی.

۳۸۸گ۱۷×۲۵ - ۲۵س۱۱×۱۷/۵.

الصحیفة السجادیة

مجموعه دعا هاایست که از امام زین العابدین دانسته شده است (منزوی ۱۵۲:۱) .

[۹ - د]

بخط نسخ معرب‌باعنوان شنگرف، دوصفحهٔ‌نخستین‌زراندود ، سرلوح درآغازهست، درجدول‌زر ولاجورد، ازسدهٔ۱۲،ازپایان‌افتاده (26645).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج حنائی ضربی‌مقوائی.

۱۲۱گ۱۲/۵×۱۹ - ۱۲س۷/۵×۱۳.

[۷۴ - د]

بخط نسخ معرب و عنوان شنگرف مورخ ۲۹ رمضان ۱۰۶۲ از محمد خان طباطبائی، مطلبهای پراکنده‌ای درپایان‌آمده‌است (92928) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزمقوائی تازه.

۱۳۵گ۱۰/۵×۱۸- ۱۴س۵/۵×۱۱ .

الصحیفة العلویة و التحفة المرتضویة

عبدالله‌بن صالح سماهیجی (درگذشتهٔ ۱۱۳۵) در این کتاب دعا هائی راکه از

روی روایت درست واجازهٔ صحیح از علی (ع) بدورسیده است آورد . فهرست دعاهادر دیباچه هست و۱۵۷ دعا درآن آمده وآن را در۱۱۱۸ بپایان رسانده‌است .

(کشف‌الحجب ص۳۶۹ ـ سپه۱:۴۲.)

آغاز: بسمله . الحمدلله جعل الدعاء مفتاح الفلاح و مصباح النجاح وجنة واقية وجنة باقية وعدة الاقبال وذخيرة الاعمال ومهج‌الخيرات ومنهج‌الكرامات ... وبعد فيقول ... عبدالله‌بن‌صالح‌السماهيجي... انى ذاكر فى هذه‌الصحيفة ماصحت عندى روايته و ثبتت لدى اجازته من الدعوات الواردة عن ... على‌بن ابى‌طالب ... بحذف الاسناد ... منقولة من‌الكتب المعتمدة المشهورة والاصول المسندة ... وسميتها بالصحيفة العلوية والتحفة المرتضويه .

انجام : انك قريب مجيب واسع البركات و ذلك عليك يسير يا ارحم‌الراحمين وصلى‌الله على محمد النبى وآله وسلم‌تسليماوالحمدلله اولاوآخرا (تاریخ تألیف‌درنسخهٔ ماودرچاپ سنگی که‌دیده‌ام‌نیست) .

[۱۰۰ ـ ب]

بخط نسخ باعنوان شنگرف ، درجدول زر و لاجورد ازسدهٔ ۱۱و۱۲ ، در آغاز سرلوح است . دوصفحهٔ آغازحاشیه سازی شده است (52063).

کاغذ سپاهانی ـ جلدپارچه‌ای مقوائی .

۲۴۷ک۱۶/۵×۲۷ ـ ۱۳س۹/۵×۱۹.

الصراط المستقيم الى مستحقى التقديم

زین(نور)الدین ابی محمد علی‌بن محمدبن یونس عنفجوری بیاضی عاملی‌نبطی (درگذشتهٔ ۸۷۷) مؤلف این کتاب است (ف۵۹۵ ـ کشف‌الحجب ۳۷۰ ـ طوس۵:۱۲۱ ـ سپه ۱:۲۷۵ ـ بحار۱:۸و۱۳ـ فوائد رضویه۳۴۱ ـ کنی والقاب ۲:۹۹ـ هدیةالاحباب ص۱۲۵ ـ روضات ۳۸۸) .

بیاضی در۱۱شعبان ۸۵۲ بناصربن‌ابراهیم بویهی لحساوی اجازه داده‌ومجلسی ازاین کتاب او یاد نموده است (اجازات بحار ۴۳و۴۶ ـ ذریعه ۱:۲۲۱) .

[۱۵ - ج]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف که ناصر بن حاجی حسین بن حاجی تاج الدین نجفی در ۱۰۹۱/۱ج۱۷ نوشته‌است، و در پایان چند بیتی است بعربی درستایش این کتاب :

هذا الکتاب مبشر برشاد من ... یسلك طرایقه بغیر خلاف
فکانه المبعوث احمد اذ أتی ... فی آخر الادیان بالانصاف
وکانه من بین کتب الشیعة المستة ... دمین کسورة الاعراف
ینبئك عن کتب الرجال وماروا ... بعبارة تغنی و قول شاف
سهل الطرایق عذبة الفاظه ... و کانها ممزوجة بسلاف
فاذا قرأت اصوله و فروعه ... رواك من عذب فرات صاف
فهو الصراط المستقیم و منهج الد ... ین القویم لسالکیه کاف
تالیف من شهدت له آراؤه ... بکماله فی سایر الاوصاف
للشیخ زین الدین قطب زمانه ... رب المکارم عبد آل مناف
فلقد انار منار شیعة حیدر ... وابار من هو للنصوص منافی
فجزاؤه من احمد و وصیه ... اهل السماحة معدن الاشراف
ان یمنحاه شفاعة مقبولة ... و یخصه باریه بالالطاف

نسخه‌از آن شیخ سلمان عاملی وسیدمحمد بوده است (۱۰۵۸۵).
کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی زرکوب درون سرخ مقوائی.
۱۷۱ گ ۱۸/۵×۲۵ - ۲۶ س ۱۱×۱۷ .

صلوة الجمعة واحکامها فی زمان الغیبة (رسالة فی...)

دراین رساله وجوب نماز آدینه در هنگام غیبت امام بحث شده است ومؤلف آن این نماز را واجب میداند . درآن از شهید ثانی و شیخ حسین بن حسین بن عبدالصمد حارثی یاد شده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی لم یجعل لمرقی اقدام الاوهام و مرمی سهام الافهام علی حمی عظمته حجری ... وبعد فهذه نبذة من الایات و الروایات من طرق اصحابنا ... ومن صحاح العامة مع بعض الادلة الدالة علی وجوب صلوة الجمعة واحکامها فی زمان الغیبة .

انجام : والقایل من الاصحاب موجود و دعوی الاجماع علی عدمه ممنوعة (تمت) .

[۵۵ـ د]

بخط نسخ باعنوان وشنگرف ازسدهٔ ۱۳، حاشیه «منه» دارد، بخط نستعلیق، اهدای آقای زین الدین است (52929).

کاغذ فرنگی کبود ـ جلد تیماج تریاکی.

۱۲۰گ ۱۰/۵×۱۷ ـ ۱۴س ۷/۵×۱۳.

الصیام والاعتکاف (رسالة فی...)

این رساله گویا ازشیخ جعفر کاشف الغطا باشد.

آغاز: بسمله . الحمد لله الـذی خلـق الانام و اوضح لهم مبهمات الاحکام.

انجام: وقد مرت الاشارة الیه بالتفصیل وهو حسبی و نعم الوکیل.

[۶۱ ـ د]

شمارهٔ دوم دفتراست و بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن، گ ۶۰ پ ـ ۱۲۰ ر ، پس از این بندی است در نیم صفحه دربارهٔ صاع مورخ ۱ شعبان ۱۲۳۸ .

ضوء المصباح

تاج الدین محمد فاضل اسفراینی (م ۶۸۴) برمصباح ناصرالدین عبدالسید مطرزی (م ۶۱۰) شرحی بنام مفتاح نوشته سپس از آن بنام «الضوء» گزین کرده است.

(ف ۲۲۰۱ و ۲۵۹۳ ـ سپه ۲:۳۷۲).

[۳۳۶ـ ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۱، حواشی دارد ، ازآغازافتاده وچنین است: «بان اراب ما ... من صدوعه وانفطر» (ازدیباچه) شعرهائی بعربی وفارسی از ابوحنیفه وشافعی ودیگران درآغاز وپایان نسخه هست (48661).

کاغذ سمرغندی ـ جلد تیماج سبز مقوائی تازه.

۲۱۳گ ۱۳×۲۲ ـ ۱۲س ۶/۵×۱۲/۵.

ضوابط الاصول

سید محمد ابراهیم قزوینی (١٢١٤ ـ ١٢٦٢) مؤلف ضوابط الاصول است که از بهترین کتب دقیق اصولی شیعی است و بچاپ رسیده است (ف ١٧٤٠).

[١٨ ـ ب]

شمارهٔ یکم دفتر است و بخط نستعلیق گویا از یوسف بن محمدحسن خراسانی گونابادی نویسندهٔ شمارهٔ دوم دفتر، حواشی دارد ، نسخه جلد نخستین کتاب است ،گ ٢ پ ـ ١٨٢ پ (9323).
کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی مقوائی .
٢٢١گ٢١×٣١ ـ ٢٦س١٢/٥×٢٢ .

[٤٢ ـ ب]

بخط نسخ سدهٔ ١٣ با نشانه‌های شنگرف ، تا نیمهٔ نخستین مبحث دلالت نهی بر فساد در عبادات و معاملات میباشد ، در پایان شعرهای فارسی است (53037) .
کاغذ فرنگی نخودی ـ جلد تیماج تریاکی.
١٨٦گ٢١×٣٠/٥ ـ ٢٥س١٣×٢٢ .

ضیاءالعوالم فی شرح المعالم

علی اصغر بن محمدحسین بفروئی یزدی کربلائی (سده١٣) مؤلف این کتاب است دونسخه‌ای که ما داریم اصل و تحریر نشده است و مطالب بترتیب در آنها نیامده است .

آغاز: هدایة فی تعریف علم الاصول و موضوعه وذکر نبذة من مبادیه اللغویة .

انجام : واما نفی الاحتمال والله وقوع فلکونه عالما بعواقب الامور.

[٢٥٨/١-ج]

این نسخه سی و سه جزو جلد نخستین است و بخط نسخ نام کتاب در درون جلد آمده، نسخهٔ اصل و مسوده است و برخی جاها سفید گذارده شده است، خط محمدصادق بن محمدحائری که در صحن در روز ١٨ رجب نوشته است در ١ پ هست ، از آغاز علم اصول است و مبحث تقلید را هم دارد ، نام کتاب در لبهٔ کتاب دیده میشود(52960).
کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوائی.
١٩٩گ٦×٢٢ ـ ٢٦س٨/٥×١٦ .

[۲۵۸/۲-ج]

این نسخه جلد دوم و ۲۶ جزواست، وبخط نسخ واصل ومسوده است ودرروزشنبه دههٔ سوم ماه دوم آغاز ودرروزشنبه دههٔ سوم ماه سوم دههٔ سوم سده سوم هزارهٔ دوم درشش هفته نوشته شده است ، از مطلع دوم درادله شرعیه‌است‌ومیرسدبمبحث شروط قبول‌خبر ، نام‌کتاب ومؤلف‌دردرون جلد ولبهٔ نسخه نوشته شده است (52985) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی مقوائی.

۱۹۳گ۱۵/۵×۲۱/۵ - ۲۲س۹×۱۶.

طب الائمة

دراین رساله دستورهای پزشکی وبهداشتی بروایت ازامامان شیعی آمده است (ف۷۸۷ - ره‌آورد ص ۳۱۷).

[۲۴۰-ج]

شمارهٔ دوم دفتراست وبهمان خط شمارهٔ پیشین‌آن ، سیدحسین حلبی حسینی درروزآدینه‌رجب ۱۲۳۵آنرا نوشته است ،گ ۶۴ پ - ۱۳۱ پ.

عدم نجاسة البئر بمجرد الملاقاة (رسالة فی...)

این رساله از شهید ثانی است ودرص۲-۲۴ مجموعهٔ ده رسالهٔ اوبسال۱۳-۱۳۱۲ بچاپ سنگی رسیده است .

[۲۲۸ - ج]

شمارهٔ یکم دفتراست، درگ ۲ پ - ۲۳ ر ، همهٔ شماره ها بخط نسخ یك نویسنده است ، این شماره درکربلا بسال ۱۲۷۹ نوشته شده‌است، نسخه در۱۲۷۸ ازآن محمدحسن بن سیدعبدالله‌رضوی قمی‌کشمیری‌حایری‌بوده‌است.

کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوائی .

۱۶۶گ۱۴×۲۰/۵ - ۱۵س۶/۵×۱۲/۵ .

العروس

این‌رسالهٔ منسوب‌بابن سینابنامهای العرش والعرشیة و سلسلة الفلاسفة و کیفیة الموجودات‌خوانده شده‌است .

(ف۷۸و۳۰۱ ـ فهرست دکتر مهدوی ۸۹) .

[۶۲ـب]

شمارهٔ ششم دفتراست و بهمانخط شمارهٔ پیشین آن، گ ۱۷۷ر-۱۷۸ر .

علل الشرایع والاحکام و الاسباب

ابن‌بابویه رازی قمی ایلاقی رهبر دانشمند شیعی دراین کتاب علل بسیاری از احکام و قواعد اسلامی را آورده و آن از رهگذر بررسی ریشهٔ تاریخی بسیاری از مسائل اسلامی سودمند است . ابن‌بابویه درآغاز این کتاب ازخود نام میبرد. نجاشی دررجال (ص۲۷۶) وطوسی درفهرست (ش ۶۹۵) ازآن بنام کتاب علل الشرایع و ابن شهرآشوب در معالم‌العلما (ش۷۴۰) بنام علل‌الشرایع والاحکام والاسباب و مجلسی دربحار (۵:۱) و بحرانی در تفصیل وسایل‌الشیعة (۵۲۱:۳ فائدهٔ ۴ خاتمه) بنام کتاب علل‌الشرایع و الاحکام یاد کرده‌اند . خود او در معانی الاخبار (باب۲۶) که پس از ۳۵۲ نوشته شده (باب ۸۶) از«علل‌الشرایع والاحکام والاسباب» که همین کتاب‌باشد یاد کرده است .

او درهمین علل (باب۱۸ـ۱۷۹ـ۱۳۰) از عیون اخبارالرضا که پس‌ازرجب۳۵۲ ساخته است (فهرست دانشگاه ۱۴۲۷:۳) وازالغیبة (کمال الدین گویا تألیف پس از ۳۵۲ که از طوس بنیشابورآمده بود ـ فهرست دانشگاه از نگارنده ص ۱۵۰۷) واز کتاب‌المعرفة خود یاد نمود .

درباب ۹ همین علل‌آمده که او دربلخ بوده است .

ابن بابویه دراین کتاب (باب۱۸۲) پاره‌ای از «علل‌احکام» ابومحمد فضل بن شاذان نیشابوری را بروایت ازامام رضاآورده ولی ازآن خرده گرفته است .

درباب ۳۸آن دربارهٔ ماههای فارسی خبری بروایت از ابوالصلت‌عبدالسلام‌بن صالح هروی‌آمده و درآن از واژهٔ «دستبند» که در ترجمهٔ شعرارسطوازمتی‌بن یونس قنائی ومحاسن اصفهان مافروخی (ص۵۹) وترجمهٔ آوی ازآن (ص ۳۴و۱۶۲) و شعر

اسدی آمده است یاد گردید(۱).

این کتاب سه بار در ایران بسالهای ۱۳۱۱ و ۱۲۸۹ بچاپ سنگی و در ۱۳۷۹ بچاپ سربی رسیده است.

[۱۱۵ ـ ب]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف، از آغاز و انجام افتاده است و نیمهٔ دوم بند ۵۴ را دارد تا نیمهٔ نخستین بند اخیر (ش۳۸۵) (9347).

کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سبز مقوائی تازه.

۴۰۳ گ ۱۵/۵×۲۶/۵ ـ ۲۵ س ۹/۵×۱۸.

العلم (رسالة ...)

علی‌نقی بن احمد احسائی میگوید چون پدرم در برابر صوفیان گرانیدهٔ باعیان ثابت و اشعریان قائل بقدم معانی و معتزلیان مثبت احوال، علم از لی تعلقی خدارا نفی میکرد برخی گمان بردند که او خدا را دانا نمیداند ازین رو من این رسالهٔ علم را نوشتم و مذهب معصومان را در آن آوردم.

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی الهادی الی النهج القویم ... فیقول ... علی‌نقی بن احمد بن زین الدین الاحسائی انه کان فی هذه الاوقات قد اندرس الحق.

انجام: والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

۱ـ درمحاسن اصفهان «یوم دستبند» آمده است و آن رقصی مذهبی برای ایرانیان قدیم بود ودست همدیگررامیگرفتند و گرد یکدیگر میگشتند. پس از اسلام درسوگواری حسین بن علی(ع) درعاشوراچنین رفتاری با آوازمرثیه خوانان یا باتکرار کلمات «علی، حسن، حسین» میکردند وهنوزهم طبرستان بویژه لاریجان دیده میشود.

[۴۱ ـ د]

بخط نستعلیق محمد حسین بهجت پسر نظر کرمانشاهی که در شب چهارشنبه ۲۹ شوال ۱۲۴۱ آن‌را نوشته ودرروز آدینهٔ ۲۷ج۲/۱۲۴۵ وقف نموده است (39815) .

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی.

۶۳گ۱۱×۱۷ ـ ۲۳س۶/۵×۱۱/۵ .

عوائدالایام فی قواعدالاحکام ومهمات مسائل الحلال والحرام

مولی احمدبن محمد مهدی‌بن ابی‌ذر نراقی (م۱۲۴۴) در این کتاب از قواعد کلی فقه واصول ودرایه بحث نموده وآن آخرین تألیف اواست .

این کتاب درایران بسال۱۲۶۶و۱۳۲۱ (۲۹۸ صفحهٔ وزیری) بچاپ رسیده‌است (طوس ۲:۲۱۸ـ سپه : ۵۹۳) .

[۲۸۸ـ ج]

بخط نسخ وعنوانها شنگرف از مهدی‌بن ملازین‌العابدین که درروز نوروزصفر ۱۲۵۸ برای سید عبدالله بوشهری فرزند سیدعلی بوشهری درنجف بدستور عباس‌بن‌محمدطباطبائی نوشته‌است،وخط‌مهر همین عباس طباطبائی درصفحهٔ عنوان بعنوان مالك‌هم‌هست (48352).

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی مقوائی ازیکسوی .

۲۴۸گ۱۵×۲۱ ـ ۲۱س۹/۵×۱۳/۵.

[۳۲۱ـ ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ازسده۱۳ ، تا «عائدة اعلم انه یشتبه کثیراوظیفةالحاکم‌فی الحکم بین المتنازعین» وبرابر است باچاپ ۱۳۲۱ ص۲۸۴ وپس ازآن چندقاعدهٔ دیگر هست‌که در چاپی نیست ودرفهرست آخراین نسخهٔ خطی هم ازآنها یاد نگردید ، این قاعده‌ها برخی‌گویاکامل‌نیست،ودر پایان چند برگ سفیدگذاشته شده ، قائدهٔ اخیرچاپی دراین نسخه دیده‌نمیشود (52978).

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی‌مقوائی.

۲۶۴گ۱۵×۲۱/۵ ـ ۱۹س۹×۱۵.

عیون الحساب

ملامحمد باقر بن زین العابدین یزدی دانشمند سدهٔ ۱۱ مـؤلف این کتاب است (ف۹۲۱).

[۲۰۲ ـ ج]

شمارهٔ یکم دفتراست و بخط نستعلیق همان ملامهرعلی زنوزی نویسندهٔ همه شماره‌های دهگانه باعنوان و نشان شنگرف، گ ۲ پ ـ ۷۵ ر، فهرست رساله‌ها و یادداشت تملك و تولد مورخ ۱۲۵۷ و ۱۲۷۳ و ۱۲۴۰ و ۱۲۷۸ و ۱۲۶۷ و ۱۲۷۹ و ۱۲۸۱ درصفحهٔ عنوان هست (39855).

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز.

۳۹۶گ ۱۴×۲۱ ـ ۴۴س ۹/۵×۱۴/۵

غایة المأمول فی شرح زبدة الاصول

شیخ محمد جواد کاظمی برزبدة الاصول استاد خود شیخ بهائی درزمانی که زنده بود این شرح را نوشته است.

(سپه ۱:۵۸۲ ـ ف۱۷۰۲ ـ احوال شیخ بهائی ازنفیسی ص۱۰۳ـ۱۶۶).

آغاز: بسمله. نحمدك یا من وفقنا سلوك طریقة العمل بکتابه المبین ونشکرك یا من هدانا للوصول الی معرفة اصول السنة التی نزل به الروح الامین ... اما بعد فیقول ... محمد المشتهر بالجواد الکاظمی... لایخفی علی احد شرف علم الاصول.

انجام: نجانا الله وایاکم من عقوبته واسبغ علینا من عمیم فضله وشامل رحمته وحسبه (وان یجعل ما آتینا فی هذا الکتاب حجة لنا لاعلینا وان یجازینا بافضل الجزاء ویجعله زاد النا یوم اللقاء و صلی الله علی محمد وآله الطیبین الطاهرین والحمدلله رب العالمین ـ سپه).

[۲۷۵ ـ ج]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف ازمحمدحسن شراچی درروز یکشنبه صفر ۱۲۳۵، ۴۲۵ صفحه شمارد ارد (53022).

کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوائی.
۲۱۵گ ۱۴/۵×۲۰/۵ - ۲۰س ۹×۱۴.

غررالحکم و دررالکلم

قاضی ناصح‌الدین ابوالفتح عبدالواحد تمیمی آمدی (در گذشتهٔ ۵۱۰) سخنان کوتاه علی (ع) را در این کتاب گرد آورده است.

ابن شهراشوب درمعالم‌العلما (ش۵۳۳) از آمدی وهمین کتاب اویاد کرده و در آغاز مناقب (دوچاپ هند وایران) میگوید که «وقداذن لی‌الامدی فی روایة غررالحکم» مجلسی دربحار (۱٤:۱) ونوری درمستدرك (۳۷۳:۳-٤۹۱) از آن یاد کرده‌اند. چلبی (۱۵٤:۲) از آن نامبرده‌است. این کتاب چندباردرهند ومصر بچاپ رسیده‌است. یکی از چاپهای آن که در مصر شده مورخ ۱۹۳۱ (۱۳٤۹) میباشد.

همین کتاب را آقاجمال خوانساری وعبدالکریم قزوینی بنام نظم‌الغرر ونضد الدرر بفارسی درآورده‌اند. کتابی دیگرهم بنام غررالحکم وجواهرالکلم درست مانند همین کتاب هست.

(روضات درشر گذشت آمدی وخوانساری - منزوی ۱٦۰:۲ - طوس۵ : ۱۳۳ - ۱۳۵و۲۹٤و۱:٦۱و۱۰۱ اخبار - معجم‌المطبوعات۹).

[٦٦ - ب]

بخط نسخ معرب باترجمهٔ فارسی میان سطور بخط نستعلیق باعنوان و نشان شنگرف، نویسنده که از خود نام نمیبرد میگوید که من آن را از روی یك نسخهٔ نادرست نوشتم و در ساعت نخستین روز ۱۰٦۴/۹/۲۲ آنرا بانجام رساندم. برگ نخستین تازه‌است (10594).

کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی زرکوب آراسته درون سرخ.

۲۹۴گ ۲۰×۳۱ - ۱۱س ۱۲/۵×۲۳.

الفدك (رسالة فی حقیقته...)

این رساله از جعفربن بکیربن جعفرخیاط است که درآن داستان فدك وخطبه خواندن فاطمه(ع) را آورده‌است. دررجال مامقانی ازین راوی یاد نشده ومجلسی هم دربحار

(۸ : ۱۰۸) روایات گونا گونی در بارهٔ این خطبه آورده ولی ازاین روایت خیاط یاد نکرده است .

او از رشیدالدین محمدبن عبدالعزیزبن ابی‌طالب قمی از منتجب‌الدین مشرف الحفاظ ابوالحسن‌علی‌بن عبدالله‌بن‌حسن‌بن‌بابویه ازصفی مقدم‌الدین‌ابوتراب‌مرتضی‌بن داعی‌بن قاسم حسینی از مفید ابوعبدالله جعفربن محمدبن احمد دوریستی از پدرش از مفید عمادالدین ابوجعفرمحمدبن علی‌بن حسین‌بن بابویه قمی رازی بچندین‌سند این داستان را میآورد .

درپایان‌از کتاب فاطمیات ازولیدبن شهام هشام فخذمی‌ونامهٔ علی(ع) بابی‌بکر دربارهٔ همین فدك آمده است :

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... قال‌العبد... جعفربن‌بکیربن جعفرالخیاط .

انجام : ونفاسهاالاعظم والصلوة والسلام علی سیدنا محمد...واوردنا حوضهم‌آمین‌آمین یارب‌العالمین .

[۲۲۷ - ج]

شماره چهارم دفتر است وبهمان‌خط شمارهٔ پیشین‌آن،گ ۱۳۸ر۱۵۱ر.

فرائدالاصول

شیخ مرتضی انصاری شوشتری دزفولی (۱۲۱۴ - ۱۲۸۱) مؤلف این‌رساله‌است (ف۱۷۰۸) .

[۲۳۲ - ج]

این نسخه ازآغازاندکی افتاده دارد وبخط نسخ است با عنوان شنگرف ، عبدالجواد خراسانی دررمضان سال ۱۲۸۰ درسپاهان آنرا نوشته است ، حواشی دارد (53014).

کاغذ فرنگی - جلدندارد .

۲۳۳گ ۱۵×۲۱ - ۳۱س۸/۵×۱۵ .

فرائدالقلائد فی مختصرشرح الشواهد

بدرالدین ابومحمد محمودبن احمد عینی (در گذشتهٔ ۸۵۵) بر شواهد شعری شروح خلاصه‌الفیه ابن‌مالك شرحی بنام‌المقاصدالنحویة فی‌شرح شواهدشروح‌الخلاصة الالفیةدردوجلدنوشته‌است که بنام‌الشواهدالکبری‌خوانده‌میشودسپس‌شرح کوچکتری بر آنها بنام فرائد القلائد فی مختصرشرح‌الشواهد ساخته و درآن از شروح بارمزیاد کرده‌است . شروحی که اوبدانهانگریسته ازابن‌الناظم وابن ام قاسم وابن‌هشام وابن عقیل است . این شرح کوچك که بنام الشواهد الصغری خوانده میشود در مصر بسال ۱۲۹۷ بچاپ رسیده است .

(چلبی ۲:۷۱ ـ معجم‌المطبوعات ۱٤۰٤ـ ادبیات ٤۳٦) .

عینی آنرا در مدرسهٔ بدریهٔ مصردر۲ذی‌حجهٔ ۸۱۷ بانجام رسانده است.

آغاز: بسمله . وبه نستعین . حمداً ناصعا ضافیا شرجعاشعلعاوشکرا هامیا سامیامکیا شبدعا لمن اطمی رباع‌المحبرین رفعة وترفعا بکل کابع لیس ضعضعا ولافعفعا وبهیج‌بدیهم بسریهم ذی‌معمع لاوعوعاولا ضوکعا... وبعد... فان ابامحمد محمودبن احمدالعینی... یقول‌ان جلة الاذکیا وخلة من‌الالباء قداحلبوا .

انجام :

الحمدلله العلی الاجلل

المفضل‌الوهوب‌المجزل

قال ابوالنجم‌العجلی ... اذا اعطی عطاءاً کثیرا وهذاآخر ما اختصرناه من الشواهد (وفرغت یمین مؤلفه عنه فی الثانی من ذی‌الحجةالحرام سنة سبعه‌عشروثمانمائة بمدرسة‌البدریة بحارة کنامة بالقرب‌من‌الجامع الازهر عمره‌الله بذکره والحمدلله اولا وآخرا) .

[۲۸ - ج]

بخط نسخ باعنوان ورموز واشعار بشنگرف، در دوجدول سرخ‌ولاجورد، محمدزمان‌بن مصطفی قاری در روز ۱۲ شوال۱۰۷۶ آنرا نوشته است ، یادداشت ۱۳۱۷و۱۲۹۵درپایان هست، چهارصفحهٔ آغاز آراسته شده است ، تاریخ تالیف دراین نسخه نیست (53020).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سفید ضربی‌گردآن سرخ ودرون قهوه‌ای ومقوائی.

۲۱۱گ۱۴×۲۴ - ۲۱ س۸×۱۶ .

[۳۵۰ - ج]

بخط نسخ، عنوانها سفید مانده ، هشت صفحه‌ای‌کم دارد ولی نویسنده‌گویا نمیدانست که کم نوشته است و تاریخ تالیف را دردنبال آورد .

محمدتقی‌بن محمد حسن جهرمی در مدرسهٔ صالحیهٔ شیراز درروز یکشنبه ۳ ج ۱۱۰۷/۱ نوشتن آنرا بانجام‌رساند، چند حاشیه‌ای درآغاز هست ، یادداشتهای مرگ میرسیدعلی‌گویا صاحب شرح‌کبیر پیش‌از سحرشب دوشنبه محرم ۱۲۴۱ وامور دیگرمورخ۱۲۵۳ درپایان هست (58077).

کاغذ فرنگی - جلد تیماج ترياکی مقوائی.

۱۶۳گ۱۵×۲۱ - ۱۵س۸/۵×۱۵ .

الفرائض والواجبات

در این رساله فرائض وواجبات شرعی درسه فصل برشمرده شده است :

۱ ـ فرائض اعتقادی واعمال واخلاق وتروك و علوم در پنج مسئله ۲ـ ترتیب ومحل وقت فرائض ۳ـ فرائض کفائی .

آغاز: بسمله . اعلم ان الاحوال التی هی مواریث الاعمال و نتایجها لایتحقق الا بعد تصحیح‌الاعمال .

انجام : واداء الشهادة کلها فروض کفایة والناس‌عنها غافلون‌فهذاهو تمام الفرائض والواجبات اجمالا والله‌اعلم واحکم .

[۲۵۱-ج]

شماره چهارم‌دفتراست وبخط نسخ باعنوان‌ونشان شنگرف‌نوشتهٔ عبدالله‌کشمیری بخاری درروز چهارشنبه ۵ صفر۱۲۷۹ ،گ ۱۹ پ - ۲۷ر.

الفصول الغرویة فی الاصول الفقهیة

شیخ محمد حسین بن محمد رحیم ایوان کیفی و رامینی تهرانی سپاهانی کربلائی (در گذشتهٔ در کربلا در ۲۲۵٤ یا ۱۲٦۱) مؤلف این کتاب است که نزدیك چهل‌وچهارهزار بیت‌است ودرروز آدینه ۱۹ ذی‌حجه۱۲۳۲درنجف‌آنرا بپایان رسانده است . در اعلام الشیعه آمده که فصول در ۱۲۵۳ بانجام رسیده و درست نباید باشد . یکی از کتابهای درسی مدرسه‌های دینی شیعی ایران است و دارای یك مقدمه و چند مقاله و یك خاتمه میباشد و او درآن برسخنان میرزای قمی درقوانین تاخته و روش فلسفی دارد. این کتاب در۱۲۸٦ و۱۳۰۵ بچاپ سنگی‌رسیده است .

(هدیة الاحباب ص۱۹۷ - فوائد رضویه ۵۰۱ - روضات دردنبال سر گذشت‌شیخ محمد تقی - کشف‌الحجب ٤۰۱ - اعلام‌الشیعة ۳۹۰:۲ - تنکابنی درسر گذشت‌برادرش ص۸۳ - جنة‌النعیم کجوری ص۵۲٦ - سپه ۵۹۷:۱ - طوس ۲۱۹:۲ - ف۱۱۷) .

[۱۰۵/۱-ج]

بخط نسخ ، جلد نخستین کتاب است ، درروز دوم ربیع سوم ماه نخستین‌سال ۱۲٦٦نوشته شده است (52942) .

کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوائی .

۴۳۰گ۱۵/۵×۲۱/۵ - ۱۹ س۱۰×۱۵/۵.

[۱۰۵/۲-ج]

بخط نستعلیق شیخ اسدالله قروینی سالی درشب یکشنبه رجب ۱۲٦۴ درمدرسهٔصالحیه قروین ازروی نوشتهٔحسین‌بن عبدالرسول درروز چهارشنبه رجب ۱۲۵۷درکربلا . تاریخ‌تالیف دراین‌نسخه‌هست (52943) .

کاغذ فرنگی جلدتیماج حنائی ضربی‌مقوائی.

۲۴۰گ۱۵×۲۲ - ۱۹س۹×۱۴/۵ .

الفصول المختارة

از علم‌الهدی سید مرتضی موسوی بغدادی است و گزیده‌ای ازدو کتاب مفید (ف۵٦٤و۲۳۲٦) .

[۲۵۷-ج]

شماره دوم دفتراست وجزء دوم کتاب برابر با۱:۱۳-۱۳۸و۲:۲-۱۳۸ چاپ نخستین نجف وبهمان گونه خط شمارهٔ یکم آن،گ۴۸ پ - ۱۱۱ ر، نسخهٔ ما درتجزیه باچاپی یکی نیست .

الفوائد الصمدیة

شیخ بهائی این کتاب رابرای برادرخود عبدالصمد وبنام اودرپنج حدیقه نوشته ودرچاشت روزدوشنبه ۷ شوال ۹۷۵ بپایان رسانده است (ف۲۳۲۱) .

[۲۸ - د]

بنسخ باعنوان شنگرف ، ازآغازوانجام افتاده است، پس‌ازاین سه‌برگ ازکبری است‌هردو بخط محمدجعفربن محمد قاسم‌گلپایگانی درروزپنجشنبه ذی‌قعده ۱۲۸٦ (53338).

کاغذ فرنگی ــ جلدتیماج سبزمقوائی تازه.

۱۱گ۱۱×۱۸ - ۱۵س۶/۵×۱۲.

الفوائدالضیائیة

عبدالرحمن جامی برای پسرخود یوسف شرحی بر کافیهٔ ابن حاجب‌بنام‌الفوائد الضیائیة نوشته وآن را در چاشت روزشنبه۱۱ رمضان ۸۹۷ بانجام رسانده است .

(سپه ۲: ۳۵۷ ـ جامی حکمت ص ۲۱۲ ـ چلبی ۲ : ۲۵۰ ـ معجم المطبوعات ٦۷۲) .

[۹۴ - ج]

بخط نسخ ومتن زیرخط سرخ وعنوان‌ونشان‌شنگرف، حواشی دارد بانشان«عصام‌الدین ، مولانا سیف‌الدین ، منه»، نسخه ازسدهٔ۱۱ است (53061) .

کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

۱۳۲گ۱۵/۵×۲۳ - ۲۱س۸/۵×۱۴.

[۲۱۲ - ج]

بخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف ، حواشی «منه» دارد،محمد باقربن محمد حسینا دررجب ۱۲۱۳آنرا بپایان رسانده است (9372) .

کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج مشکی مقوائی.
۲۰۷ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ - ۱۶س۸×۱۴.

الفوائد و الفرائد

شیخ محمد کاظم خراسانی (۱۲۵۵ - ۱۳۲۹) مؤلف این کتاب است که پانزده فائدهٔ فقهی و اصولی دارد (احسن الودیعه ۱:۱۸۰ - ۱۸۸).

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمین ... وبعد فهذه فوائد جلیلة کالدر المنظوم وفرائد جمیلة تکشف القناع عن السر المکتوم لشیخنا... محمد کاظم الطوسی النجفی ادام الله افاداته . . فائدة الظاهر ان صیغة الامر والنهی ... تکون مستعملة مطلقا فی الجزئیات الانشائیة لهذه المفاهیم.

انجام : هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه المسئلة والحمدلله ... وقد تمت علی ید مؤلفه الاثم محمد کاظم الخراسانی شهر رجب المرجب من شهور سنة ۱۳۰۱ .

[۲۶۷-ج]

بخط نسخ باعنوان شنگرف سده ۱۳ ، مالک جواد بن محمدعلی موسوی (خط ومهر) (۱۸۸۳ء).
کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی .
۱۱۲ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ - ۱۴س۶/۵×۱۰/۵ .

قبس الاقتداء و نجم الاهتداء

این کتاب در نسخهٔ ما از ابوالعباس قسطلانی دانسته شده ولی چلبی (۲:۲۱۸) آن را بنام قبس الاقتداء الی وفق السعادة ونجم الاهتداء الی شرف السیادة یاد نموده واز ابی العباس محیی الدین احمد بن علی قرشی بونی (م۶۲۲) دانسته است . برو کلمن چند نسخه‌ای ازان یاد کرد (۱:۶۹۷ پیوست ۱:۹۱۰ و۲:۱۰۱۰) این کتاب در بارهٔ نامهای خدا بروش حروفیان است و ده جمله در آنست .

آغاز: اعلموا وفقکم الله ... ان اسماء الحسنی العظیم ... ینقسم الی خمسة اقسام .

انجام : فان الحاك بها قبل الغسل يورث البهق .

[۶۲ - ب]

شمارهٔ هیجدهم دفتراست و بهمان خط شمارهٔ پیشین آن، ازسدهٔ ۱۱، ۲۴۴ پ - ۲۵۱ پ.

قرة العیون فی اعز الفنون

از فیض کاشانی است در ۶۰ کلمه در ۱۲ مقاله و او آنرا « مکنونة الکلمات » هم نامیده است و از این نام تاریخ نگارش او هم بدست میاید که سال ۱۰۸۸ باشد . شعرهای فارسی نیز در آن دیده میشود . این کتاب با حقایق و مصباح الانظار فیض در تهران بسال ۱۳۷۸ بچاپ رسیده است .

(طوس ٤ : ۲۱۶ - کشف الحجب ۴۱۲ - مجلس ۴۲۲:۲ - سپهسالار ش ۶۵۴۲).

آغاز: بسمله . یا مبدع الارکان و الاصول و واهب النفوس و العقول یا مفیض القلوب والارواح و جاعل الصور والاشباح ... و بعد فیقول ... محسن بن مرتضی ... قدجئتکم من معدن العلم بحق الیقین... تسمی بقرة العیون فی اعز الفنون وهی ستون کلمة فی اثنتا عشر مقالة فی کل مقالة خمس کلمات بلسان عربی مزاجه من عجمی منشور و ابیات .

انجام :

قدم برون منه از جهل و یار خاصان شو
که گر میانه گزینی سراب تشنه لبی است

ولنختم الکلام حامداً لله مصلین علی خاتم النبیین ... و ملئکة الارض و السماء اجمعین لما کان ینبغی ان تکون الکلمات المشتمل علیها مقالات هذا الکتاب المسمی بقرة العیون مصونا بها علی غیر اهلها ناسب ان تلقب المقالات بمکنونة الکلمات الذی هو تاریخ تألیفها ولله الحمد والصلوة لنبینا و آله علیهم السلام ورحمته .

[٨٦ - د]

بخط نستعلیق محمد هبةالله در قم درشب آدینه ١٢٧٨/٢ق٣٦ ومی‌نویسدکه نسخه ای ازکلمات مکنونه فیضی‌کاشی را هم نوشتم . عنوانها سفید مانده است .

ازهدیه دکترمحمد مصدق خریداری شده است (44779).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنایی ضربی.

١٢ق٩٤×١٨ - ١٧س٦/٥×١٢/٥.

قصیدة فی قراءة ورش من طریق الاصفهانی

شیخ احمدبن احمد طیبی دمشقی این منظومه را درتجوید سروده است .

آغاز: من مصنفات الشیخ احمدبن احمد طیبی دمشقی فی قراءة ورش من طریق الاصفهانی .

بسمله الحمدلله ولی الحمد

هادی‌من اختارطریق الرشد

ثم الصلوة و السلام سرمدا

علی النبی الهاشمی احمدا

انجام :

وافعل کذا ایضا بکل مسلم

یا من الیه کل فضل ینتمی

(تمت ١٠٦٨) .

[٢٠٤ - ج]

شمارهٔ سوم دفتراست وبهمان‌گونه خط شمارهٔ پیشین‌آن مورخ ١٠٦٨،ق٢٥پ - ٢٧ر،دربرگ ٣٧ پ فصلی است دربارهٔ «یاآت» بعربی .

قواعد الاحکام فی معرفة الحلال والحرام

علامهٔ حلی مؤلف این متن فقهی است که چندین شرح و حاشیه دارد و بچاپ هم رسیده است (ف١٩٦٩) .

[۸ - ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف و حواشی دارد وازسدهٔ۱۰ است، چند برگ در آخر تازه است، صفحه آخرتازه‌تر وگویا مالک‌آن حیدربن‌ابراهیم حسینی‌که نسخه در ۵ صفر ۱۲۳۶ بدو رسیده آن‌راکامل‌کرده است . جدولی‌در پایان‌هست‌دربارهٔ طهروحیض درصوم، فهرست‌درآخرهست،درحواشی مطالب پراکنده از تنقیح والمؤتلف‌فی‌المختلف بین السلف منتخب از مسایل الخلاف شیخ‌طوسی‌ازابوعلی فضل‌بن الحسن طبرسی هست،یادداشت تملك رفیع‌الدین‌بن بهاءالدین حیدر حسنی‌حسینی در۱۸رجب‌گویا سال ۱۰۱۳که‌بریده شده وکاغذ روی‌آن‌چسبیده‌است‌دارد،یادداشت تملك‌محمدکریم‌بن محمد شریف‌مراغی در۱۲۳۶ درآغاز هست وازشیخ ابوطالب لاهیجی بامهر (50602) .

کاغذ سمرقندی - جلدتیماج زرد ضربی‌مقوائی.

۰۱۷/۵×۱۲س۳۵ - ۲۶×۱۷/۵گ۳۱۴

[۹ - ج]

بخط نسخ باعنوان شنگرف ، جزء یکم است ، عین‌القضاة پسرملافضل‌الله بن ملاعین‌القضاة گیلانی لوسنی درروز یکشنبه ۱۰۶۵/۲ع۲۱ آنرا نوشته است .

وقف مهدعلیا برای مدرسهٔ تازه سازخود (9351).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.

۱۱/۵×۱۵س۱۶ - ۲۵×۱۹گ۲۷۵ .

[۶۴ - ج]

بخط نسخ باعنوان شنگرف سدهٔ ۱۲ ، حواشی‌دارد بانشانه «ع ل ، فخرالدین» ازآغازوانجام افتاده است ، اهدای‌آقای‌فریدریش‌لانکاه‌ررصحاف است (48646) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی مقوائی تازه.

۰۱۷/۵×۱۱س۲۱-۲۵/۵×۲۰گ۳۶۸

[۳۴۶ -ج]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نسخ باعنوان شنگرف ، حواشی «ع‌ل»دارد ، نیمهٔ نخستین‌در۱۰۲۹ ونیمهٔ دوم در ۱۰۲۹/۷/۱۴ نوشته شده ونویسندهٔ آن مسیح‌الله اردبیلی‌است، وقف ۲۳محرم ۱۲۳۶ ، در ۱۱۳۸ نزد محمدتقی عاریه بوده‌است،گ ۵۰ ر - ۴۲۳ر .

القواعد والفوائد

شهید اول دراین کتاب قواعد کلی فقه واصول را گردآورده است (ف ۱۹۷۸).

[۹۳ - ج]

بخط نسخ سدهٔ ۱۱ ، درسدهٔ ۱۳ افتادگیهای آن کامل شده است .
نسخه از آن یکی ازدانشمندان بحرانی بوده است (53024).
کاغذسپاهانی و فرنگی - جلدمقوا .
۱۷۰گ ۱۷×۲۳ - ۲۱س ۱۰×۱۵/۵.

قوانین ترکیب الادویة القلبیة

از نجیب‌الدین محمدبن علی سمرقندی در گذشتهٔ ٦١٩ است ودرآن از «ادویه قلبیه» ومفرحات وترکیب آنها یادشده است (مجلهٔ معهدالمخطوطات العربیة مجلده جزء ۲ ص ۳۰٤) .

آغاز: فی قوانین ترکیب الادویة القلبیة من کلام مولانا نجیب‌الدین السمرقندی رحمة الله علیه الادویة القلبیة المستعملة فی المفرحات تستعمل علی انحاءٍ من الترکیب .

انجام : و ذلك الفعل المطلوب و الکیفیة المطلوبة و الحمدلله رب‌العالمین .

[۹۰-ج]

شمارهٔ چهارم دفتراست ، گ ۱۱۳ پ - ۱۱۴ پ .

القوانین المحکمة

میرزا ابوالقاسم بن محمد حسن گیلانی قمی (۱۱۵۰ - ۱۲۳۱) این کتاب را دراصول فقه ساخته ودرقم درپایان ربیع‌دوم سال ۱۲۰۵ آنرا بانجام رسانده‌است .
(سپه ۱:۶۰۳ - طوس ۲:۲۰۵ - ذریعه ٦:۱۷۳) .

[۲۲ - ب]

بخط نسخ وحواشی دارد بانشانهٔ « منه دام مجده العالی ، منه دام ظله‌العالی » محمدباقربن محمدتقی گودرزی در نیمهٔ روز سه شنبه رمضان ۱۲۴۱ نوشتن آنرا بپایان رسانده است (53041).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.
۱۴۷گ۲۱×۳۰/۵ ـ ۳۵س۱۲/۵×۲۲ .

[۳۹ ـ ب]

شمارهٔ یکم‌دفتر و بخط نستعلیق باعنوان و نشان شنگرف، حواشی «منه رحمه‌الله» دارد ، در۱۳۰۱ نوشته شده‌است، یادداشت ۱۷ج۱/۱۳۰۹ درصفحهٔ عنوان هست ، گ ۱ پ ـ ۲۲۷ ر (63035).
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی .
۲۲۹گ۱۹/۵×۲۹/۵ ـ ۲۵س۱۱×۲۱ .

[۴۰ ـ ب]

نسخ، عنوان و نشان شنگرف ازسدهٔ ۱۳ ودرجدول زر وشنگرف ولاجورد ، حاشیهٔ « منه ره » و«لمحرره» دارد ، نسخه تا نیمه‌های مبحث ظن است وافتاده دارد .
وقف مدرسه سلیمان‌خان در۱۲۶۴ (9321) .
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنائی ضربی .
۱۸۷گ۱۷/۵×۲۸ ـ ۱۹س۱۰/۵×۲۰ .

[۲۹۰ـج]

بخط نسخ باعنوانهای شنگرف، محمدبن محمدعلی کدکنی درروز ۷ صفر۱۲۲۸ آنرا نوشته‌است حواشی «منه» دارد (51945).
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوائی.
۳۴۰گ۱۵×۲۱/۵ ـ ۲۵س۸/۵×۱۵/۵.

[۲۹۳ـج]

بخط نسخ محمدحسن بن محمدابراهیم در ماه ۴ سال ۱۲۶۳، جلد یکم است ، وقف حاجی حسن بافقی یزدی(52973).
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوائی.
۱۸۰گ۱۵/۵×۲۱/۵ ـ ۲۴س۹/۵×۱۵/۵.

الکافی

از ابوجعفر محمدبن یعقوب کلینی است و در فهرست دانشگاه (۳ : ۱۴۵۹) شناخته شده‌است درنجف وتهران بازبچاپ تازه ای ازآن میپردازند و دوسه‌جلدی در نجف و هشت جلدی درتهران نشرشده است .

سر گذشت کلینی در دیباچهٔ این دوچاپ آمده است .

ابوالفتح شهرستانی نگارندهٔ الملل والنحل درتفسیر مفاتیح‌الاسرار ومصابیح الابرار» خود (ش۷۸ مجلس گ ۳ پ) درآغاز فصل یکم دیباچه از کافی یاد نمود و حدیثی ازان آورد .

سیدمرتضی علم‌الهدی درمسئلهٔ سیزدهم مسائل طرابلسیه ثالثه ازتوحید کافی حدیثی آورده و از این کتاب خرده گیری نموده است (نیز بنگرید به ادب المرتضی ص۱۴۵ ـ ادبیات ۳۸۷) .

[۲/۱ـ ب]

این نسخه ازآغازاست تا «باب الماء الذی فیه قلة» ازفروع ، بخط نسخ‌است باعنوان ونشان شنگرف ، حواشی نستعلیق دارد برخی بانشانه«ق» ، محمد محسن‌بن محمد مؤمن ابهری سپاهانی‌درروز ۴ج۲/۱۰۶۲ آنرا نوشته‌است ، درپایان عقل وتوحید وحجت بلاغ و اجازهٔ محمد تقی‌بن مجلسی به مولانا محمد صالح مورخ نیمه‌های محرم ۱۰۶۲ و نیمهٔ صفر۱۰۶۳ دارد ، در پایان حجت بندی است از مسائل سرویه مفید درپاسخ سید شریف فاضل بخط نستعلیق، نشانهٔ صحت وسقم‌احادیث هم درکنار صفحه ها دیده میشود بشنگرف (41265).

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی مقوائی فرسوده ،

۱۴۵گ۲۵×۲۸ ـ ۲۸س۱۵/۵×۲۷/۵ .

[۲/۲ ـ ب]

این نسخه ازکتاب المعیشةاست تاپایان‌کتاب و بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف محمدبن‌حاج حسن‌بن حاج محمدبن ابی صعب خیامی‌که درروز سه‌شنبه ۲۵ ذی قعده ۱۱۲۶ آنرا نوشته است ، معیشة آن مورخ روز سه‌شنبه ۲۳ شعبان ۱۱۲۵ است، دویادداشت ۱۱۷۹ و ۱۶۹۶ درآن‌هست ، باچند مهر در آغازوانجام (53043) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوائی .

۲۴۱گ۲۰/۵×۳۰۵ ـ ۲۹س۱۳×۲۱.

[۵۷ ـ ب]

این نسخه ازآغازست تا جهاد و بخط نسخ با عنوان‌ونشان شنگرف،محمدبن حسین‌بن محمدمعلم درشیرازدر ۹ رمضان ۱۰۱۹ از روی نسخهٔ مصحح خوانده شدهٔ براستاد آن را نوشته ، شیرازی نخست بانسخهٔ میرزا محمدعلی‌بن ابراهیم استرابادی مکی‌ودومین‌بار دربرابرکعبه درکوه ابوقیس درخانه‌ای بالای صفا با چند نسخه‌که یکی نسخه « زی‌قدس‌الله سره » بود و سومین‌بار در حیدرآباد در رمضان ۱۰۳۰ و چهارمین‌بار درهمانجا در شوال ۱۰۴۳ مقابله‌آن‌راکرده است (پایان نسخه)فضل‌الله‌بن‌محب‌الله

دست غیب‌حسنی حسینی شیرازی همهٔ اینها را گواهی داده درآغاز نسخه و پایان ایمان وکفر و خط او درپایان ایمان وکفر مورخ روزدوشنبه ۹ج/۱۰۲۱هم‌هست، فهرست وشمارهٔ احادیث درآغازهست ، حواشی دارد ، بلاغ‌هم درآن دیده میشود .

وقف‌شده‌با تولیت حاج محمدابراهیم درتاریخ‌رمضان۱۲۳۴، نشانه‌های نسخه‌بسبک‌کتابداران‌قدیم درپایان هست ومیرساندکه‌ازآن‌کتابخانه‌ای‌بوده ودرزی‌قعده۱۰۸۵و۶صفر۱۱۰۵عرض‌شده‌است ومهرنجف مورخ ۱۰۹۸دارد.

زین‌الدین‌بن علی‌بن احمد شامی عاملی در روز آدینه ۱۷صفر۹۵۴ودرروز آدینه ۱۲ صفر۹۵۴ نسخهٔ خود را مقابله وتصحیح‌کرده بود، محمدبن علی‌بن ابراهیم گیل استرابادی درروزیکشنبه۱۵رجب ۹۷۰گواهی داده‌که نسخهٔ او باهمین‌نسخهٔ شهید ونسخه دیگرخوانده شده براومقابله‌شده و صورت‌خط شهید را هم آورده‌است، دست غیب‌صورت‌خط‌همین‌استرابادی‌راآورده‌واین‌گواهی‌رانوشته است (پایان ایمان‌وکفر) .

نسخه‌بازهم درمحضردست‌غیب‌در خانهٔ او در شیراز با بود گروهی از دانشمندان خوانده‌شده است (همانجا) .

باره دیگر هم خوانده شده وحواشی نوشته‌شده ازروی نسخهٔ معتبری درحیدرابادرزی‌قعده ۱۰۴۱ (10758) .

کاغذ کشمیری ـ جلدمقوا .

۱۹۱گ/۵×۲۱/۵×۳۵ ـ ۲۹س×۱۲×۰۲۱.

الکامل

مبرد ابی‌العباس محمدبن یزید نحوی بغدادی (۲۱۰ ـ ۲۸۵) مؤلف این کتاب ادبی است (چلبی ۲:۲۵۷ ـ معجم‌المطبوعات ص۱۶۱۲) .

[۵۶ ـ ب]

بخط نسخ باعنوان ونشان‌شنگرف درودوجدول شنگرف ولاجوردمورخ۳رجب ۱۲۷۴ نوشتهٔ محمد مهدی تبریزی معلم پسرمحمدتقی‌بن اسمعیل‌که‌با دست چپ نوشته وبگواهی همین محمدتقی درج۲/۱۲۷۵ تندهم مینوشته‌است ، این نسخه نوشته شده از روی نسخه نوشتهٔ مصطفی علوانی در ۱ رجب ۱۱۶۴ و نیمهٔ محرم ۱۱۷۴ برای سیدعلی افندی مرادی مفتی‌دمشق‌که‌آنهم‌نوشته شده بود ازروی نسخهٔ ع۵۲۷/۲ ابی حیان‌که‌آن‌رانزداستادان‌خود خوانده‌بود تاتاریخ‌روزآدینه۲۰شوال۷۱۸ ویکی‌ازاستادانش‌جبرئیل‌بن عبدالله محمدبوده است (10757).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.

۲۱۳گ/۲۱×۳۵ ـ ۳۱س×۱۰×۰۲۱.

الکتاب الجامع للشرایع

ازدانشمند یحیی‌بن سعید حلی (۶۰۱ـ۶۹۰ یا ۶۹۵) است (ف ۱۹۸۱) .

[۲۱۶-ج]

این نسخه شمارهٔ سوم دفتر وازبیع است تاپاره‌ای از آغاز کتاب الحدود ونوشته گذاشته شده وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشمن است ، گ ۹۷ ر - ۱۸۲ر.

کتاب سلیم بن قیس

کتاب سلیم بن قیس هلالی در فهرست دانشگاه ازنگارنده (ص۱۴۸۳)شناخته شده است.

[۱۷۸- ج]

شمارهٔ دوم دفتراست ودرآغاز مانند نسخهٔ شمارهٔ ۵۷۵/۶ و در انجام مانند نسخهٔ شماره ۶۶۹ دانشگاه‌میباشد، درحاشیه آغاز آن آمده که ازروی نسخهٔ حاج میرزا حسین نوری نوشته‌شده وسندروایت آن از دیباچهٔ بحارمجلسی (فصل۵) آمده است .

بخط نسخ است با نشانهای شنگرف وپیش‌ازاین دردوصفحه در بارهٔ سند این کتاب بحث شده است گ ۶۹ پ - ۱۳۱ ر .

[۲۹ - د]

دراین نسخه دوروایت ازاین کتاب سلیم‌است وخوب‌است که‌درچاپهای دیگراین کتاب این نسخه‌هم دیده شود .

آغاز : بسمله : هذاماوجد من فضائل کتاب سلیم‌بن قیس الهلالی رحمه‌الله من کتاب مختصرالبصائر قال رواه عنه ابان بن ابی‌عیاش وقرأجمیعه علی‌سیدنا علی بن الحسین ع بحضور جماعة ... لکل واحد بخمسمائة الف (تم کتاب سلیم‌بن قیس الهلالی بحمدالله وعونه) ... وجدت نسخة اخری تعزی الی سلیم رحمةالله علیه بسمله . قال‌سلیم‌وکنا جلوسا حول امیرالمؤمنین .

انجام : ولکل حدمطلع وان‌له.

بخط نسخ سدهٔ۱۱ ومحمدباقر بن‌محمدتقی مجلسی ازدرآمدگرمابه نقشجهان سپاهان‌وقف‌سلطان سلیمان در ع۱۱۰۷/۱ آنرا وقف‌کرده است ، اهدای آقای زین‌الدین‌است (52922).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج زرد درون سرخ مقوائی .

۱۷/۵/×۱۱/۵گ۷۴ - ۱۵س۶×۱۲/۵ .

کتاب من لایحضره الفقیه

ابن بابویه قمی رازی‌ایلاقی ابوجعفر محمدبن علی‌بن حسین بن‌موسی بن‌بابویه

مؤلف این کتاب است (ف۱۵۴۶) در پایان آن آمده « تمت اسانید کتاب من لا یحضره الفقیه ... یقول محمدبن علی بن موسی بن بابویه القمی مصنف هذا الکتاب قد سمع السید الشریف الفاضل ابوعبدالله محمدبن الحسن العلوی الموسوی المدینی المعروف بنعمة ادام الله تاییده و توفیقه وتسدیده هذا الکتاب من اوله الی آخره بقراتی علیه و رویته له عن مشایخنا المذکورین وذلك بارض بلخ من ناحیة ایلاق و کتبت بخطی ... وذلك فی ذی القعده من سنة اثنتین وسبعین وثلثمائة» (شمارهای ۴۱ب -۷۳ب- ۷۹ج- پایان چاپ تهران بسال ۳۷۶) .

[۵ ـ ب]

بخط نسخ با عنوان و نشان شنگرف از ابی تراب صلاح الدین بن شیخ امین الدین بن شیخ محمود طریحی نجفی مسلمی عزیزی غروی که برای خود نوشته وجزء نخستین را در ۱۰ شوال ۱۱۳۲ ودومی را در ۱۷ ذی قعدهٔ ۱۱۳۲ و سومی را درنیمهٔ رجب ۱۱۳۳ وچهارمی را در روز آدینه ۱۷ شعبان ۱۱۳۳ در مدرسهٔ مریم بیگم درسپاهان بپایان رسانده است (تاریخ تحریر مشیخه پاره شده وروی آن کاغذ چسبانند و درست خوانده نمیشود).

این نسخه ازروی نسخهٔ خط شیخ محمد که بر برادرخود شیخ حسن خوانده وهمین شیخ حسن پسر شهید ثانی دررمضان ۹۸۲ وپسران اوتا شیخ زین الدین بن شیخ علی استاد نویسندهٔ نسخهٔما آنرا مقابله کرده اند نوشته شده است .

مهرمحمدبن عبدالله نوری صدیق الملك رئیس امورد ول ورئیس دفترخانه وزارت خارجهٔ دولت علیه ایران مورخ ۱۲۸۲ و ۱۲۸۴ و ۱۲۹۵ وخط اومورخ ۱۲۸۵ درچندجای نسخه هست. حواشی نستعلیق دارد (55868) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی.

۳۶/۵×۲۴گ۴۳۷ ـ ۳۶س۱۴/۵×۲۴ .

[۴۱ ـ ب]

بخط نسخ با نشانهای شنگرف ، حواشی دارد بانشانهٔ « ت و ی ، خ ت وی ، م ق مدظله، سلط، م ، ق » فهرست مشیخه درهامش آن آمده است ، شمسا (شمس الدین) ابن اسمعیل طالش جزء دوم را درمدرسهٔ فاطمیهٔ سپاهان دررمضان ۱۰۶۷ وچهارم را در یکم رمضان ۱۰۷۰ ومشیخه را دربامداد روز یکشنبه ۲۴ رجب ۱۰۹۳ نوشته است.

مالك محمد سمیع خراسانی ومحمدقاسم بن محمدحسین اردبیلی وشاهزاده علی قلی میرزادر ۱۲۷۱، وقف مهدعلیا برای مدرسه نوسازخود در ۱۲۷۲ (9331).

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی.

۲۹×۲۰گ۵۳۷ ـ ۲۳س۱۳×۲۲ .

[۷۳ ـ ب]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ، حواشی با نشانهٔ « ف خ ، م ح ف ، ام ن ، مح‌ق، سلطان ره » محمدبن اسماعیل‌بن احمد عاملی حرفوشی استاد محمدباقرمجلسی در چاشت روزآدینه‌آغازشعبان ۱۰۲۷ جزو چهارم آن را نوشته‌است ومشیخه‌هم‌دارد ، فهرست‌مطالب ورجال سند بترتیب‌تهجی‌درآغاز هست ، رموز رجالی حواشی نسخه‌ها درآغاز شرح داده شده با بیان القاب امامان، مالك‌محمدرفیع فراهانی (48365).

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ دردرون وبیرون ومقوائی.

۲۹۸گ۲۱×۳۰ـ ۲۷س۱۵×۲۲ .

[۷۶ـ ب]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ، نکاح را دارد ومکاسب وتجارات، ازسدهٔ ۱۱است، نسخه در۱۱۸۷از نویسندهٔ آن خریده شده است، مالك شیخ‌صالح‌بن شیخ محمد داودکربلائی (38075) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای .

۱۴۰گ۱۹/۵×۳۱/۵ ـ ۲۳س۱۱/۵×۲۲ .

[۷۷ ـ ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان‌شنگرف، حواشی‌دارد ، شمس‌الدین محمدبرهان‌بن احمدبارفروشدهی مازندرانی در۱۰۵۸ جزونخستین ودردههٔ‌دوم محرم ۱۰۶۷جزو سوم ودرروز سه‌شنبه ج ۱۰۶۷/۱ جزو چهارم ودرپایان‌ج۱۰۶۷/۱ مشیخهٔ‌آن‌را‌نوشته‌است، نام‌اورا درروجای‌آخری‌سیاه‌کرده‌اند، دو یادداشت ۱۱۸۳و۱۱۷۸ درآغازهست (9339) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوائی.

۳۴۹گ۱۹×۲۵ ـ ۲۰س۱۱/۵×۱۷/۵.

[۷۸ ـ ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۱، باحواشی «سلطان ره، ح ل ، س ، م ح ی » و مشیخه را ندارد .

ازآغاز افتاده ونیمه باب پیش از«باب علة النهی عن‌السجود علی‌الماکول» را دارد.

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی زرکوب ازیکسوی.

۴۹۵گ۱۸×۲۴/۵ ـ ۲۰س۹/۵×۱۵/۵.

[۷۹ ـ ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ، حواشی با نشانه‌های « سلط ، م ت ق ره ، مق ر سلمه‌الله، م ت ق مدظله» بلاغ قرائت بخط مجلسی یکم بسیاردارد » ازآغاز افتاده ونیمهٔ دوم باب پیش‌از«باب المیاه وطهرها و نجاستها » درآن هست .

جزو یکم درروز پنجشنبه ۱۱ رمضان ۱۰۵۷ ودومی درروز چهارشنبه ۱۰۵۸/۱۶۷ و سومی در پسین روز سه‌شنبه ۲۹ج۱۰۵۸/۲ وچهارمی در روزآدینه ۳۰ شوال ۱۰۵۸ ومشیخه درروزسه‌شنبه نزدیك بپایان شوال ۱۰۵۸ نوشته شده است ، نویسندهٔ آن محمدرضابن محمدصادق‌بن مجلسی سپاهانی‌میباشد، اجازهٔ قرائت محمدتقی‌بن‌مجلسی درع۱۰۵۸/۲ پسرخود عبدالله و اجازهٔ قرائت محمد باقربن محمدتقی‌بن مجلسی به مولانا محمدتقی برادرزادهٔ خوددرع۱۰۹۷/۱ درپایان جزو یکم ونیز اجازهٔ قرائت‌محمدتقی‌بن مجلسی بهمان عبدالله درپایان جزو دوم بتاریخ‌آغاز شهرالله الاعظم ۱۰۵۸ ودرپایان جزو سوم بتاریخ نزدیك بپایان ج۱۰۵۹/۲ ودرپایان مشیخه بتاریخ نزدیك بپایان شهرالله الاعظم ۱۰۵۹هست، عبدالله‌بن محمدتقی مجلسی درپایان جزو چهارم‌گواهی میدهدکه من این نسخهٔ دوم را بانسخه‌ای که پدرم دیده است‌مقابله‌کردم‌ونزد اوخواندم وسودهاازاوبردم، مشیخه‌راباحروف همین‌نویسندهٔ نسخه‌برگشماری‌کرده است ، صحت وسقم روات درهامش هست‌بافهرست مشیخه درپایان‌آن‌که همین نویسنده ازخط‌محمدتقی مجلسی‌آورده است .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ترياکی مقوالی ازیکسوی.
۲۵×۱۹/۵گ۳۴۵ ـ ۲۱س۱۱×۱۶/۵ .

[۸۰ـ ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ، حواشی دارد، سیدقاسم‌بن میرعلی آزادمنجیری سبزواری جزو یکم را درروزآدینه ۲۹ ذی‌قعده ۱۰۷۸ ودومی را درروزآدینه ٦ رمضان ۱۰۷۹ نوشته است ، در نسخه همین دوجزو است وبس .

وقف مهدعلیابرای مدرسهٔ تازه ساز خود در۱۲۷۳/۱۶۱۸ (9345).
کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوالی.
۲۴/۵×۱۹گ۲۳۱ ـ ۲۱س۱۱×۱۵/۵.

الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل و عیون الاقاویل فی وجوه التاویل

امام محمودبن عمر زمخشری مفسر ادیب معتزلی نامورایرانی (۴٦۷ ـ ۵۲۸) مؤلف این تفسیراست .

[۱٦/۱ـب]

بخط نسخ وآیات شنگرف وحواشی «سعد» دارد، ازفاتحه‌است تاکهف وازدیباچه افتاده ودر چاشت روز دوشنبه ۴ شوال ۱۰۵۹ نوشته شده ودرشعبان ۱۰۷۲ مقابله‌گردید ، درپایان‌چند بیتی است بعربی ازعبدالله‌بن حسین‌بن قاسم صنوالهادی وعمادالدین یحیی (بتاریخ ۱۱۱۸) ومنصوربالله عبدالله‌بن حمزه ازبزرگان یمن ونسخه یمنی‌است (9322).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنائی ضربی مقوائی .
۳۰۹گ۲۱×۳۱ - ۳۳س۱۳/۵×۲۲ .

[۱۶/۲- ب]

بخط نسخ باعنوان شنگرف‌ازمریم تا ص نوشتهٔ‌یوسف‌بن محمودبن هزارسف در۱۴رمضان۷۳۲،سه برگ نخستین وچند برگ درمیان نونویس‌است ، حواشی دارد ، مالك محمدهادی در۱۰۷۰ باخط‌ومهر درآغازنسخه ، وقف مهد علیا برای مدرسهٔ تازه ساز خود در ۱۲۷۲/۱ع۱۸ (9326).
کاغذ سمرقندی - جلدتیماج سرخ‌ضربی‌مقوائی.
۱۷۶گ۱۸/۵×۲۸ - ۲۷س۱۲×۲۱.

[۱۶/۳-ب]

بخط نسخ باعنوان شنگرف ازسورهٔ زمرتاتغابن وباقرگلپایگانی در تهران بسال ۱۳۳۸ نوشته است، شعری‌که بعربی دربارهٔ تزویجی‌مورخ۱۲۳۸ سروده شده درآغازهست ، وقف‌مهدعلیا برای‌مدرسهٔ تازه‌ساز خود در۱۲۷۲/۱ع۱۸ .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.
۱۱۷گ۱۹×۲۹ - ۲۵س۱۱/۵×۲۱/۵ .

[۸۱-ج]

بخط نسخ، عنوانها درشت‌تر ، حواشی دارد ، از سورهٔ مریم است تا سوره نصر، ازآغاز و انجام افتاده، ازسده ۸و۹ است ودرسده ۱۲و۱۳کامل شده است (9324) .
کاغذ سمرقندی - جلدمقوا .
۲۹۵گ۱۷×۲۵ - ۲۷س۱۳×۲۰.

کشف الآیات

ملامحمد رضابن‌عبدالحسین‌نصیری طوسی سپاهانی گویا برادرمؤلف‌لب‌الالباب در۱۰۶۷این کتاب‌رادربارهٔ‌فهرست کلمات‌قرآن‌ساخته‌است ، سر گذشت اودرفهرست منزوی(۱:۴۵-۴۷)وذریعه(۴:۲۳۶)وفهرست‌طوس(۴:۴۴۸)ومجلس(۴:۱۷) آمده‌است. اودرنسخهٔ‌خودچنانکه دردردیباچه میگوید نام سوره‌هارا بسرخی‌نوشته وسپس‌دورقم گذاشته‌یکی برای‌شمارهٔ آیات ویکی دیگربرای‌شمارهٔ عشرها و کتاب‌دارای‌یك مقدمه است‌درشمارهٔ آیات‌سوره‌ها و۲۸ باب برای‌هریکی‌ازحروف‌تهجی. کلمات‌رانخست‌بثلاثی‌یا

اصل دیگر برده و بسرخی نوشته و مشتقات را بسیاهی آورده است. نام سوردر نسخهٔ ما بلاجورد است. درهامش نسخهٔ ما حاشیه‌ایست بفارسی بانشانهٔ « منه سلمه‌الله » بفارسی در حل رمز کتاب و مانند ترجمه‌ای برای دیباچه‌است. نسخه‌ای از آن بخط پسرش نجیب‌الدین طوسی در ۳ رمضان ۱۱۲۳ درمجلس هست (۱۷:٤).

آغاز : افتاده فذرهاواجتنبوارجزها... فوضعت هذاالکتاب ... وسمیته بکشف‌الآیات و انا ... محمدرضابن عبدالحسین النصیری الطوسی‌فی سنة من الهجرة بینها تاریخنا الذی قلناه بالفارسیة :

نام این نسخه وسال تاریخ

کشف آیات کلام قدس است

(۱۰٦۷).

انجام : یدی ... صف٦ من ۱ (تمت‌بالخیر).

[۶۸-ج]

بخط نسخ سدهٔ ۱۱ ودرست بدستوری‌که مؤلف در دیباچه دارد نوشته شده است . در پایان نیمهٔ نخستین فهرست بابها است باشمارهٔ برگها وافتادگی دارد (39854) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج حنائی ضربی مقوائی.

۲۸۲گ۱۵/۵×۲۵ ـ ۲۵س۹×۱۹۵.

کشف الرموز

ابن ربیب‌آبی عزالدین حسن یوسفی برمختصر نافع استاد خود محقق‌حلی‌این شرح را نوشته است (ف۱۹۸٤).

[۱۴۹ ـ ج]

بخط نسخ با عنوان شنگرف از عبدالله‌بن حسن بن محمدبن حسن در ۵شوال۷٦۱، چندبرگی از آغازافتاده وبرابراست باس۹گ۱۲ پ شمارهٔ دیگرما، تاریخ تالیف درپایان نیامده است (10755) .

کاغذسمرقندی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی.

۱۹٦گ۱۵/۵×۲۳/۵ ـ ۲۱س۱۰×۱٦.

[۲۹۸ ـ ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان‌شنگرف‌ازسدهٔ۱۲، وقف حاج‌محمدابراهیم درج۲/۱۲۳۵،درپایان‌تاریخ تالیف «شعبان٦۷۲» آمده است (50608) .

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ درون مشکی مقوائی .
۱۹۷گ۱۴×۲۰ ـ ۱۷س۹×۱۳ .

کشف الغمة فی معرفة الائمة

ابن الفخر بهاءِ الدین ابوالحسن علی بن فخرالدین عیسی‌بن ابی الفتح اربلی (۶۲۵ـ۶۹۲) دراین کتاب سر گذشت معصومان و امامان شیعی اثنا عشری را آورده ودر۶۸۷ آنرا بانجام رسانده است (طوس ۵:۱۵۶ـ سپه ۱:۲۹۷ ـ ف۱۲۱۸) .

[۱۴۰ـ ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف وتانیمهٔ نخستین «فصل فی‌ذکر مناقب شتی واحادیث متفرقه اوردها الرواة والمحدثون» وازسدهٔ ۱۲و۱۳ است ، بلاغ سماع دارد وحواشی (53009).
کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ضربی مقوائی .
۱۳۲گ۱۴/۵×۲۳ ـ ۲۳س۸/۵×۱۶.

کشف اللثام عن شرح قواعد الاحکام

فاضل هندی بهاءِالدین محمدبن تاج‌الدین حسن بن محمد سپاهانی (۱۰۶۲ ـ ۱۱۳۷) این شرح را نوشته وپیش از ۱۰۹۶تا۱۱۱۰ بدان میپرداخته است.

(طوس۵:۴۸۱ـ سپه۱:۴۶۳۰) تاریخ‌انجام حدود درروزشنبه۲رمضان۱۱۱۰میباشد وتاریخ انجام شرح پایان قواعد ۱۰رمضان ۱۱۰۰است (نسخهٔما).

[۲۹ـ ب]

بخط نسخ با نشانه‌های شنگرف از ابوالقاسم‌بن محمد رضای درفولی در۲۴ محرم۱۲۵۵، نسخه از میانهٔ شرکت است تاشرح پایان کتاب قواعد، شرح حدودآن درروزدوم‌ذی‌قعدهٔ ۱۲۵۴ نوشته شده است (53034).
کاغذ فرنگی نخودی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی.
۲۴۵گ۲۱×۳۰ ـ ۲۶س۱۲/۵×۲۱ .

کفارة الصوم (رسالة فی...)

سیدعلی طباطبائی از تخییری یا عینی بودن کفارهٔ صوم دراین رساله بحث‌نموده است.

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعد فانه بعد الفراغ عن بیان حقیقة الواجب العینی و الکفائی و الواجب التعیینی و التخییری لابدمن تحقیق ان الواجب فی الخصال الثلث فی کفارة الصوم تخییری او تعیینی ترتیبی

انجام: فمادل علی استحباب الصوم یدل علی استحباب کیفیته ایضا.

[۲۳۴ - ج]

شماره دوم دفتر است و بهمانگونه خط شمارهٔ یکم آن ۴۳ در ۱۳۲۷ نوشته شده است ، گ ۲۵ پ - ۶۵ پ .

الکلم الطیب و الغیث الصیب

میرزا صدرالدین علیخان حسینی مدنی شیرازی دراین کتاب دعاهائی را که از امامان شیعی روایت شده است آورد (سپه ۱:۴۵) .

آغاز: الحمدلله الذی الیه یصعد الکلم الطیب ... و بعد فیقول ... علی صدرالدین الحسینی ... هذا مجموع جامع وزبورضورلامع ... وسمیته بالکلم الطیب و الغیث الصیب .

انجام:

و انت یا سیدی اولا هم کرما

قدشبت فی الرق فاعتقنی من النار

[۱۵۵ - ج]

شمارهٔ دوم دفتر است و بخط نسخ با عنوانهای شنگرف ازمحمد حسینی درسدهٔ ۱۳، گ ۲۱ پ - ۴۷ ر .

الکلمات المکنونة

فیض کاشانی این رسالهٔ عرفانی را بعربی آمیختهٔ با فارسی ساخته است (ف ۳۳۴) .

[۲۵۵-ج]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف بخط محمد علی فیروزکوهی در مدرسهٔ صدرسپاهان بسال۱۲۷۵، پس‌ازآن دوبند است باعنوان‌کلمه و بایدازهمین‌کتاب باشد ویك بند است دربارهٔ انواع‌نفوس‌انسانی ،گ ۵۳پ - ۱۴۴ر
۱۸س۵/×۱۴ .

کنزالعرفان فی فقه القرآن

شیخ مقداد سیوری در این کتاب آیات فقهی قرآن‌را تفسیر نموده‌است (سپه۱: ۸۶ - ف ۲۷۷۸) .

[۲۷ - ب]

بخط نسخ وعنوان ونشان شنگرف ازسده۱۲، چند برگ درپایان ویك‌برگ درمیان ودوبرگ درآغاز تازه تر است ، حواشی «ع ن ، ع ص ر سلمه‌الله » دارد (53045).
کاغذ فرنگی - جلدمقوا عطف میشن.
۲۱۳گ۹/۵×۲۱ - ۲۳س۲۰×۳۰.

[۵ - ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف درجدول زر ولاجورد ، علی اکبربن محمد شفیع در روز چهارشنبه نزدیك بپایان شوال ۱۰۷۶ آنرا نوشته است ، نسخه مهرکتابخانهٔ شیخ‌فضل‌الله نوری دارد . ازمحل هدیهٔ دکترمصدق خریداری‌گردید (34781).
۲۵۱گ۱۴/۵×۲۵/۵ - ۲۱س۸×۱۷ .

[۸۹- ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف وحواشی نستعلیق ومحمدبن نظام الدین محمود انصاری در روزآدینه ۲۱ رمضان ۹۷۸ آن را نوشته ودرطوس درمدرسهٔ افضلیه آن را خوانده است ، در قزوین پایان شعبان ۱۰۰۶ مقابله‌گردید ، نقشهٔ‌کعبه وفهرست مطالب در پایان نسخه هست‌ومطالب‌پراکنده‌ای‌در آغازآن (50604).
کاغذ سمرقندی - جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی بالولا .
۳۰۸گ۱۲/۵×۲۳/۵ - ۵۱س۶/۵×۱۴/۵.

کواشف الحجب عن مشکلات الکتب

محمد صالح‌بن محمد حسن اصفهانی مازندرانی مؤلف این رسالهٔ اصولی‌است، نسخهٔ ما جلد دوم است و فهرست مطالب در آغاز هست و دربارهٔ اصول عملی‌است.

آغاز: بسمله. وبه‌ثقتی . الحمدلله رب‌العالمین ... یقول‌العبد...محمد صالح‌بن محمدحسن‌الاصفهانی‌المازندرانی ... ان هذا هوالمجلدالثانی من کتابی المسمی بکواشف الحجب عن مشکلات الکتب .. مشتمل علی مائة وخمسین حجاب ومائة و خمسین کشف .

انجام : ورب مقام یکون المرجع الی اصل الحرمة ففی کل مقام بحسبه کمالایخفی فتدبر .

[۱۹۴ -ج]

بخط نسخ سدهٔ ۱۳ ، جای عنوانها سفیدمانده است (42118) .
کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی مقوائی.
۲۴۳گ/۵/۱۴×۲۱ - ۱۵س/۵/۸×۰۱۴

لامیة الافعال

منظومه ایست از ابن مالك که المفتاح بابنیة الافعال نیز خوانده میشود و در مجموعةالمتون الکبیرچاپ مصر بسال ۱۳۶۸ ص۳۵۰-۳۶۱ دیده میشود .

آغاز: بسمله .

الحمدلله لا ابغی به بدلا
حمدایبلغ‌من‌رضوانه‌الاملا

.....

وبعد فالفعل من‌یحکم تصرفه
یحز من‌اللغة الابواب و السبلا

فهاك نظما محيطا بالمهم وقد يحو

ى التفاصل من يستحضر الجملا

انجام :

و ان ييسر لى سعيا اكون به

مستبشرا جذلالا با سرا وجلا

[٣٥٦-ج]

شمارهٔ پنجم دفتر است و بهمان خط شمارهٔ پیشین آن مورخ چاشتگاه پنجشنبه ۱۱رمضان۱۱۷۹در احسا، گ ۴۶ر - ۵۴ پ ، حواشی دارد در هامش و میان سطرها ، در۵۵ ر شعرهاایست ازاین مالك دربارهٔ نوشتن اعداد تاریخی وشعرهای عربی دیگروبندی عربی به‌نثر،در۵۵ پ‌نیز شعری‌است ازسیوطی وشعری بعربی دربارهٔ عودضمیر بمتاخر.

لب‌الالباب

محمد تقی‌بن عبدالحسین‌بن محمد زمان نصیری طوسی سپاهانی گویا برادر مؤلف کشف‌الآیات از خاندان خواجهٔ طوسی و شاگرد فیض کاشانی و از دانشمندان شیعی اخباری ومؤلف مبدء ومعاد بعربی‌در۱۰۵۷-۱۰۷۹-۱۰۸ در سپاهان (فهرست منزوی۲:۳۶۳-۳۶۸ - فهرست طوس ٤:۲۳۶ ش ۹۸۱) شالودهٔ کتابی‌بنام «لب‌الالباب» ریخته و میخواسته است که از علوم مربوط باخلاق وسیاست و فقه که از آنها به «ناموس» تعبیرمیکند درآن بیاورد . او این کتاب را میخواست که‌بچند مجلد وچند اصل و چند فن و چند جزء بخش کند واز کتابهای دانشمندان در آن بیاورد . این بود که او این نسخه را که بنام «مجموعه» و «دفه» نیزمیخواند فراهم‌آورده وبدان‌نام «لب‌الالباب» یا «لب‌اللباب» داده وپاره‌ای ازاجزای‌آن را بنامهای دیگری که‌خواهیم دید خوانده است . بگواهی نسخهٔ ما که اصل خط او است نتوانست همهٔ‌آن را بپایان رساند . اودرسالهای ۱۰۷۰تا۱۰۷٤ بگردآوردن این کتاب می‌پرداخته‌است .

دراین کتاب چنانکه می‌بینیم ۲۳ کتاب ورساله از خود او ودیگران هست و

اوپیش از بسیاری از آنها دیباچه‌ای از خود گذارده وغرض خویش از آوردن ویاساختن هریکی از آنهارا روشن ساخته است .

اینك هر یکی از این کتابها و رساله هـای مندرج در این کتاب را یکـایك می‌شناسیم :

۱ـ التقاط طلیعة العلوم ابوالخیر تقی الدین محمدبن محمد فـارسی شیرازی شاگردغیاث‌الدین منصور . نسخه‌ای ازاصل طلیعه درمجلس (۴۱۷:۴) وطوس(۱۸۲:۳ ش۷۵) هست. چلبی (۱۰۱:۲) ازاختصارخود ابوالخیرفارسی ازطلیعه آگاه بوده‌است . درصفحهٔ عنوان نسخهٔ ما چنین آمده است :

«هو. هذه الدفة التی هی الاصل الاول من هذه المجموعة فی الناموس الاصغر و والاکبر وقلب الاول بل قلب‌العالم ولبه سرسرالاسرار و قلب‌الثانی فی‌هذاالمجلدالنخبة وصنفنا فی علم الاخلاق رسالات متعددة لفوائد منها درجات‌الفهوم فکل یفهم‌من واحد مالایفهم من‌الآخر فالبعض باصطلاح الحکمة وفهم الحکما کالناموس الاصغر والبعض باصطلاح الولایة وفهم الاولیاء (کالناموس‌الاکبر) واعظم منه کسرسرالاسرار » نیز : «هذا هوالاصل الاول و المجلد الاول من کتاب لب الالباب (اللباب . ل) فی الناموس الذی هوالاصل الاشرف الخیروغیره من العلوم و الاعمال آلات و مواد و منافع یظهر کمال فعل‌الناموس» .

از دیباچه‌ای که خواهیم دید برمیآید که ابوالخیرمحمدبن محمد فارسی‌دراین التقاط از طلیعة العلوم خود گزین نموده و نصیری طوسی آن را در آغاز این جنگ گذارده‌است . عنوانها «لمعه» است وچنین‌است فهرست مطالب آن :

چند لمعه درآغاز است ـ القسم الاول فی الاخلاق ـ القسم الثانی فی المعارف الریاضیة ـ لمعة فی اجزاء العلوم ـ لمعة فی مصطلحات علم‌القوافی ـ سپس چند لمعه است درعیوب قافیه وقواعد معما (مجلس۴ : ۴۱۷)

آغاز: هذا کتاب التقاط طلیعة‌العلوم . بسمله . الحمدلله علی‌آلائه... وبعدیقول ... ابوالخیرمحمدبن‌محمدالفارسی اناعملنافی‌سالف‌الزمان کتاب طلیعة العلوم و اوردنا فیه اسامی‌العلوم المدونة و رسومهـا

ومصطلحاتهاوموضوعاتها واجزائها واعدادالعلوم الاصلية والفرعية و الفرق بينهما وغايتها وفوائدها واشرنا الى جمل من مسائل الاخلاق ونبذ من المعارف الرياضية التى اتفق الاقدمون انه يجب تقديمها فى تعلم العلوم والآن التقطنا عنه ماراياناه افيد واهم وانفع واتم واضفنا اليه ما استحسن عندنا تقديمه فى استفادته وابتدءنا بذكر فضيلة العلم وآداب العلم و التعليم .

انجام : تحصيل الاسم من قلب ستم وجور ومن حذف جومن جورستم. والسلام . تم كتاب طليعة العلوم فى سادس وعشرين من شعبان المعظم سنة سبعين والف (۱۰۷۰) فى اصفهان كتبه محمد تقى النصيرى عفى عنه . (گ ۱ پ - ۱۱ ر).

۲- رسالة فى العلوم كه نصيرى دران ازعلوم بحث نموده است ودر آن هفت فصل ويك خاتمه است :

۱- فصل فى تحقيق مهية العلم وطباعه واقسامه بالنظر الكلى .

۲- فصل فى تحقيق العقل والنفس والطبع و المادة .

۳- فصل فى ان العدل و الاعتدال و التعديل يتفرع على جهة الوحدانية و التشابه والملائمة .

٤- فصل فى اقسام علومنا واصناف علمائنا .

٥- فصل فى ان حق العلم ماهووحق الانسان فى تحصيل العلم ماهو .

٦- فصل فى بيان ان الناموس انفع العلوم وتعريفه واقسامه وكونه.

۷- فصل فى العلوم النافعة والصناعات الضرورية .

۸- خاتمة فى انفع العلوم .

او دردیباچهٔ نخستین این رساله آن را لب اللباب نامیده وسپس روی آن خط کشیده است .

آغاز: بسملة وبه نستعين وعليه نتوكل . الحمدلله الذى سبب الاسباب ونظم الامور . . . وبعد فيقول . . . محمدتقى بن عبدالحسين النصيرى

الطوسی ... هذه مجموعة جمعت فیها من الکتب فی العلوم « فسمیتها بلب‌اللباب» (روی این عبارت خط کشیده شده) تذکرة لی و تبصرة للاحباب مشتملا علی رسائل و فصول و ابواب واخذت موضع الحاجة من کل تدوین و کتاب ... و الاوصیاءِ المحترم . هذه رسالة لنا یجب النظر فیها قبل کل نظرلیعلم نافع العلوم من ضارها و فاسد ها من صالحها و هذه الرسالة کالمقدمة فی هذا الکتاب والله تعالی اعلم بالصواب .

انجام : بسمله . الحمدلله‌رب‌العالمین ... اما بعدفیقول... محمدتقی‌بن عبدالحسین النصیری الطوسی ... هذه رسالة وجیزة کثیرة المعنی‌فی بیان العلم وما به کمال العلم والفضل فیه وما یکتب فیه العلم و ما یتمیز به طوایف العلوم وفی‌بیان اشرف العلوم .

انجام : فللکل‌درجة‌التساوی‌فی‌انه‌ینفع‌نفعاذاتیافلامرجح للترتیب من‌جهة‌الاصلیة‌والفرعیة وان کان مرجح فلیس الا من‌جهة الشرف و الخسة (هذا) آخرالعلوم و السلام اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا . تم تصنیفه بتاریخ یوم السبت ۲۲ شهرشوال ۱۰۵۲ بدارالسلطنة اصفهان (گ۱۲ پ ـ ۱۷ پ بخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف وبسیاری از جاها بحاشیه رفته وخط خورد گی و خط زد گی‌دارد ونسخهٔ اصل است) .

۳ـ فهرس‌العلوم‌ازمولی‌محمد محسنای‌فیض کاشانی که درآن علوم گونا گون زمان خود را برشمرده است وهفت باب درآن است .

محمدتقی‌نصیری‌آن رادرجنگ رسائل خود درج کرده است (۱۱۱پ).

آغاز: رسالة مسماة بفهرس العلوم لمولانا ومقتدانا ملامحمد محسنا دام‌فیضه ادرجناها ههنا لتحصل (لتصیر) العلوم حاضرة عندالذهن‌معا بسمله الحمدلله‌وسلامه علی‌الذین اصطفی من عباده اما بعدفهذه‌رسالة فی فهرس العلوم الدینیة و الدنیویة العقلیة منها و النقلیة الاصولیة

منها والفروعية مع الاشارة الى النافع منها و الضار و ما ليس بنافع ولا ضار .

انجام : انه‌جواد كريم. هذاماارد‌نا ذكره فى هذه الرسالةالموسومة بفهرست العلوم والحمدلله اولا وآخرا (تمت‌الرسالة)(گ۱۷پ۲۰ پ با همانگونه خط مانند شمارهٔ پیش‌محمدتقی‌نصیری)

٤ـ فهرس لب‌الالباب كه نصیری نوشته و چنین است :

الاصل الاول والمجلد الاول فى‌الناموس ... مقدمة فى معنى‌الدين تتميم‌فى‌معنى الدين و حقه و باطله ، الفن الاول من الاصل الاول فى الناموس الاصغر المسمى بعلم الاخلاق وفيه مقدمتان و تمثيل للتوضيح : المقدمة الاولى فى ان الناموس الاصغر علم السلطنة العامة ، المقدمةالثانيةفى‌بيان‌ان‌امر السلطنة عند استحكام‌دين‌لايتم‌بالناموس الاصغر بل لابد من تقليد قلادة الدين المحكم الى ان يقوى السلطنة ، المقدمةالثالثه فى ان السلطان الاعظم يجب ان يكون واحدا .

آغاز: فهرس‌اجمالى لهذاالكتاب‌لما فرغنا من تحرير الرسالةالسابقة فالآن وقت الشروع فى ترتيب هذا الكتاب الذى نذكر فيه من كل علم نافع بقدرمنفعته‌وبناه على اصلين‌و كل اصل مشتمل على‌فنون و كل فن على‌اجزاء : الاصل الاول فى‌الناموس والاصل الثانى‌فى‌منافع الناموس .

انجام : والفتيلة ماينفذ فيه الزيت ويقوم به النور وهى ههنا‌الانسان واشخاصه اوتارها (گ۲۰پ ـ ۲۳ر بخط نصیری) .

٥ ـ نیرین كه خود نصیری ساخته و درآن از اخلاق و سیاست گفتگو كرده است .

فهرست پاره‌ای ازمطالب رساله چنین است :

مقالهٔ اولی درمبادی (كليات فلسفی) .

مقالهٔ ثانیه دراخلاق .

مقالهٔ ثالثه درتدابیر وسیاسات .

نیمه بسیاری از برگهای این رساله از درازا بریده وبکاغذ دیگری چسبانده شده ودرست فهرست آن روشن نیست

آغاز: کتاب نیرین . بسمله وبه نستعین . الحمدلله رب‌العالمین ... اما بعداین کتابی‌است‌موسوم‌به «نیرین» بجهت اشتمال آن بررسالتین: رسالهٔ ناموس اصغر بجهت‌صغرحجم آن ، ورسالهٔ اسرار . وچون‌هریك را منفعتی خاص ولیکن قریب بیکدیگر در حکم یك کتاب بشمار آمد . والسلام . رسالهٔ ناموس اصغر . بسمله . فاتحهٔ کتاب که خاتمهٔ معارف اولوالالباب‌است جزمحامد عتبهٔ الهی چه تواندبود ..اما بعد... امروز که‌نیف وعشرسادس ومائة حادی‌عشرهجری‌است‌بنده ... محمد تقی‌بن عبدالحسین النصیری الطوسی ... این رساله را که‌موسوم‌است بناموس اصغر ومکنی به «خلاصة‌الاسرار» درسلك تحریر می‌آورد ... مشتمل است برمقالات ومقالات محتوی برابواب وابواب بر فصول وتنبیه .

انجام : ختم و تنبیه و توصیف . تمام شد این حکمت الهی و مبادی آگهی واصول دین ... بتاریخ غرة شهرذی‌حجة الحرام سنة احدی و سبعین و الف بدارالسلطنة اصفهان ... ودرسلك اشرارش منظم‌نماید. هذه افاضة من‌الله علی ومنی علیك‌تم کتابة‌التاریخ (گ۲۳پ-۷۳ر) .

۶- گزیده‌ای ازاخلاق ناصری خواجهٔ طوسی .

آغاز: فی‌منتخبات الاخلاق الناصریة‌لجدنانصیرالملةوالدین‌ذکرناها تبرکابها تیمنا . بسمله . بعدالحمد و الثناء و الصلوة والسلام بوقت مقام قهستان در خدمت حاکم آن بقعه مجلس عالی ناصرالدین عبدالرحیم‌بن ابی منصور.

انجام : وبرطلب مرضات خود حریص گرداناد انه اللطیف المجیب والحمدلله رب‌العالمین وصلواته علی ارواح الکاملین . . . الطاهرین تم علی‌یدالفقیرمحمدتقی‌بن‌عبدالحسین‌النصیری‌بدارالسلطنة‌اصفهان

۲۲ صفرسنهٔ ۱۰۷۳ فی بارس ئیل الترکی (۷۳ر-۱۱٤پ).

۷- سرالاسرار که خود نصیری ساخته ورساله‌ایست اخلاقی مورخ ۱۰۷۳ونیمهٔ آن درنسخه (۱۱۱پ) رفته و کاغذ چسباندند ونیمهٔ نخستین سطورمانده استونام آن درديباچه دیده نمیشود ولی درفهرست آغاز نسخه این‌یکی سرالاسرارنامیده شده است ورویهم هشت بند دارد .

آغاز: بسمله ... هذه رسالة لناموسوم ... تفصیل حقوق که‌بعضی ازان اصل است وبعضی فرع ... مقدمه .

انجام: خادم‌طبیعت‌مدبره آفاقیه...فی۲۵شهرصفر۱۰۷۳بدارالسلطنة اصفهان‌بارس‌ئیل الترکی ... شهرربیع‌الاول ۱۰۷٦ - درطریق‌تحصیل سلطنت وعاقبت‌آن ... نه دنیا ونه امید رستگاری هرچند عادل . . . ۱۰۷۳(گ ۱۱۵ ر - ۱۲۰ پ،بالای صفحهٔ آغاز تاریخ۱۱ع۲/۱۰۷۳ دارد) .

۸- سر سرالاسرار که رساله‌ایست اخلاقی از خود نصیری و آن را در شوال ۱۰۷٤تألیف کرده و در آن دو مقدمه : سابقه و لاحقه ویك مطلب دارای دو باب وخاتمه است .

آغاز: هذه رسالة سرسرالاسرار وهی نهایة السیرمن‌الشر الی‌الخیر وهی‌الکافی‌مماسواه (سواها.ل)صنفه(صنفها.ل) المحرر. بسمله‌الحمدلله رب‌العالمین ... اما بعد این رساله‌ایست دراصول علم‌اخلاق که‌بیانش ببرهانست نه بتمثیل ... و این رساله موسوم است به سر سرالاسرار بندهٔ بی‌بضاعت محمدتقی‌بن عبدالحسین النصیری درعام هزاروهفتادو چهار هجری بتاریخ شهر شوال بجهت تذکرهٔ نفس خویش تصنیف نموده .

انجام: وباید که همواره سخنی ازو کند ودرفکراوباشد تا خودرا از عیوب عری کند . هذا افاضة من‌الله الی ومنی الیك والسلام‌علی‌من

اتبع الهدی حرره مصنفه العبد محمد تقی بن عبدالحسین النصیری الطوسی عفی عنهما فی عام اربع وستین بعد الالف من الهجرة فی شهرین شهر یعنی بلدة اصفهان حماها الله عن الحدثان و شهر ذی قعدة الحرام من لوی ئیل الترکی (گ ۱۲۱ر-۱۳۶ر بخط نستعلیق باعنوانها و نشان زرین ازخود مؤلف و باحواشی خود او . در گ ۱۳۶ ر و پ دو بند است بفارسی از همو) .

۹ـ رسالة الصناعة ساختهٔ میر ابوالقاسم فندرسکی (ف ۲۹۵) که محمد تقی نصیری طوسی در کتاب خود گنجانده است .

آغاز: هذه رسالة موسومه بـالصناعة للسید الجلیل المرحوم . . . میر ابوالقاسم الفندرسکی فی فنون طوایف الناس من جهة الصناعة الکلیة والجزئیة و الحقة و الباطلة کلیة و فی حد الصناعة ، والصناعة اصل قریب للتمدن . و کان هذه الرسالة رشحة من جزء اخیر کتابنا الناموسی ، واما تفصیل الملل والادیان یظهر فی خاتمة الناموس ان شاء الله تعالی .

انجام : تمت الرسالة بعون الله تعالی فی دارالسلطنة اصفهان کتبه ابراهیم (گ ۱۳۷پ - ۱۴۸پ بخط نستعلیق باعنوان و نشان شنگرف از خود نصیری که آن را جزء اخیر کتاب ناموس اصغر خود بشمار آورده و درپایان آن نوشته « قدتم الناموس العلمی الاصغر الحکمی البرهانی ...» این بند که ۱۲ سطر میشود حك و اصلاح شده و خط خورده است از خود نصیری طوسی) .

۱۰ـ قابوسنامه که نصیری پس از آوردن «ناموس اصغر حکمی» در کتاب خود به «علم عملی» پرداخته و قابوس‌نامه را با اینکه دارای « فتوی باعمال غیرمشروع » است دراین کتاب خود گذارده و پیش از آن دیباچه‌ای بعربی نوشته واز توام بودن دین وملك یاد کرده است .

آغاز دیباچه : کتاب المجربین العالمین بالناموس الاصغر علی النهج

الصحیح او الفاسد و اعظمهم الملوك عـادلین او ظالمین مؤمنین او فاسقین مسلمین او کافرین. بسمله . الحمدلله رب العالمین . . . وبعد فاعلم ایها الاخ ان فی التنزلات الامریة بعد الناموس الاصغر الحکمی وهوعلم عملی فی تعدیل الذات والغیر بالقیاس ، امر السیاسة والریاسة والسلطنة بالفعل و العمل بالعدل لابمحض القیاس فی العلم العملی المتعلق به .

انجام : ولابد من التجربة والملوك هم المجربون . فهذا کتابناصار مشتملاعلی کلام الحکماء والملوك وارباب الناموس واصحاب السیاسة و اندرج هذه الرسالة و فیها فتوی باعمال غیر مشروعة لیعلم اشقیاء الملوك من سعدائهم وخیراقوالهم من ضارها (گ ۱۴۹ پ ـ ۱۸۷پ نوشتهٔ نصیری در ۱۴ رمضان ۱۰۷۳ توشقان ئیل درسپاهان) .

۱۱ـ ترجمهٔ اوصاف الاشراف . محمد تقی نصیری طوسی ترجمهٔ عربی اوصاف الاشراف خواجه طوسی نیای خود را در کتاب خود گذارده است . این ترجمهٔ عربی از رکن الدین محمد بن علی گرگانی است و نسخهٔ دیگری از آن مـورخ ۱۰۸۸ در کتابخانهٔ آستان رضوی هست (طوس ۴ : ۲۱۵ ـ سر گذشت طوسی ازمدرس رضوی ص۲۶۰) .

آغاز: الفن الثانی من الاصل الاول فی الناموس الاکبر. لمافرغنامن بیان الناموس الاصغر بقسمیه‌ای ناموس الحکمة وناموس السلطنة و السیاسة بالعدل وهو جزء احسن من الحکمة العملیة الالهیة فاردنا الآن بیان الجزء الاشرف منها وهوالناموس الاکبر وهوینقسم الی اصل اصل بالمادیة و ما یتفرع علیه من الاصل و الفرع الشرعی و اصل الاصل بالمادیة ناموس الولایة ومایترتب علیه ناموس النبوة باصله وفرعه ... ولما کانت رسالة جدنا الفاضل المتبحر الکامل نصیر الملة و الدین جعله‌الله تعالی فی بحبوحة جنانه الموسومة باوصاف الاشراف فی هذا الباب تماما مع قلة حجمها المطلوبة فـی نظم هذا الکتاب ادرجناها

قال رحمه‌الله : بسمله . يقول العبدالملتجی الی‌الحرم العلوی محمدبن علی الجرجانی حمدالله تعالی علی‌آلائه وشکره علی‌جزیل نعمائه ... انی تصفحت اکثر کتب من سبقنی زمانا فی‌فنون‌العلم فلم اجد کلاما تسکن الیه نفسی لمزیة التحقیق مثل کلام المولی المعظم و الشیخ الاعظم ... نصیرالملة والحق والدین محمدبن‌محمدبن الحسن‌الطوسی الا ان اکثر رسائله و کتبه باللسان الفارسی صنفها لولاة زمانه‌بحسب ... الالتماس و لذلك لم یعم نفعها فی‌الافاق ولم تشهر عند طلبة اهل العراق فدعتنی الغیرة علی ضیاع عقایل الکلام ... الی ان اعرب ما اجد من کتبه و رسائله فی فنون علومه وفضائله فعربت . . . الاخلاق الناصریة و کتاب‌اساس‌الاقتباس فی المنطق ورسالته فی‌الجبروالقدر ورسالته المسماة بالفصول فی الاصول و شرح کتاب الثمرةلبطلمیوس فی النجوم وهذه الرسالة فی السلوك . قال تغمده‌الله برحمته . . . بعد حمدالله تعالی . . انی بعد تحریرالکتاب الموسوم بالاخلاق‌الناصریة.

انجام : و الیه یرجع الامر کله . وهذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المختصر فلنقطع الکلام حامدین‌لله تعالی مصلین علی نبیه‌محمدوآله وصحبه والحمدلله وحده . تم تحریره فی ۲۳ شهر رمضان المبارك‌سنة ۱۰۵۳ توشقان‌ئیل فی‌بلدة اصفهان (۱۸۹ پ - ۱۹۵ پ بخط‌نصیری)

۱۲ـ اسرار الصلوة . نصیری پس از بحث اخلاقی و سیاسی و سلوك صوفیانه بعلوم عملی شرعی پرداخته و نخست ازنماز واسرارآن‌آغاز کرده است . در این رساله یك مقدمه و پنج فصل و یك تمثیل است .

آغاز: بسمله . الجزء الثانی من الفن الثانی من الاصل الاول فی الناموس الاکبر فی الحقیقة وهو ناموس النبوة من شرعیاتنا و نقدم فی هذا الفن فرع الفروع المصطلح بالفقه و نؤخر اصل الفروع ای الروایات و الاحادیث الامامیة التی هی السنة و اصلها الکتاب و ما یصدر من النبی ص فی السنن و نذکر بینهما من العلوم التی یحتاج

اخذ هذا الفرع من هذالاصل علوماینتهی امرها ایضا الی الروایات و الاحادیث ... و نقدم الا نفع فی العمل من هذه العلوم علی‌غیرها . . . ثم لا نذکرفی هذا الکتاب الکلام لان اصول الاخبار و العلم الالهی من الفلسفه مغنی عنه وهذا . . . ثلثة اجزاءِ : اجزاءِ فی الفقه واجزاءِ فی‌الاسباب الشرعیه لاخذ الفقه من الاصل و اجزاء فی‌الاصل بسمله. الاجزاءِ الاولی من الجزء الثانی من الفن الثانی من الاصل الاول فی الفقه ... رسالة موسومة باسرارالصلوة فی فضل الصلوة وهی کالمقدمة لما سیاتی . بسمله . الحمدلله رب‌العالمین . . . امابعد فهذه رسالة فی شرح العبادة و بیان اسرارالصلوة وفوایدها و کونها خیرالعبادات ... صنفها ... محمدتقی‌بن عبدالحسین النصیری .

انجام : تمثیل القلب ینبوع الحکمة . . . و کلما ینقی العین یزداد الماءِ . والسلم .

(۱۹۶ پ ـ ۲۰۱ ر بخط خود نصیری و در گ ۱۹۶ ر بندیست ازاو بعربی در بارهٔ اجزاء اجزاء ناموس اکبر یا شرع که در بارهٔ ناموس اصغریاسیاست میباشد) .

۱۳ـ جامع عباسی شیخ بهائی (ص ٦٩) که نصیری . پاره ازآن‌را آورده است .

آغاز: الجزءِ الاول فی فقه المجتهدین المستنبطین للاحکام‌الفرعیة بدلایل و الاصول الموضوعة بارائهم و المتبین لهابها . . . فنبادر هذا الجزء بذکرالعبارات و مقدماتها ... ولانجد کتابا فی‌هذا الباب‌اجود من کتاب الجامع العباسی لشیخ الطائفة بهاءِ الملة و الدین رحمه الله فنذکره بلاتغییر ساقطا عنه الندب والمکروه لفائدة ظهرت فیهوهذا. بسمله . باب اول دربیان مسائلی که تعلق به طهارت دارد.

انجام : وجه اجاره است بوارث اومیرسد . تمت هذه‌النسخة‌الشریفة ۱۰۷۲ .

(گ ۲۰۱ ر ـ ۲۲۵ پ).

۱٤ـ نخبهٔ وجیزهٔ فیض کاشانی (طوس ٥ : ٥۲٦).

آغاز: الجزء الثانی فی فقه الاخباریین الماخوذ من محکمات الکتاب و السنة باصل ینتهی الیهما لاالی الرای اوشیء آخر و نذکرهنا الرسالة الموسومة بالنخبة للعلامة النحریر الفاضل البارع الکامل ملامحمد محسن دام فیضه فی الافعال الباطنیة والظاهریة علی حسب الاخذ من الروایات . قال دام فیضه بسمله . الحمدلله الذی اوضح بائمة الهدی من اهل بیت النبوة عن دینه القویم .

انجام: شعر :

لخمسین تمت سوی الالف عام

فختمی لتاریخ ختمی تمام .

قد حرر هذا الکتاب علی ... محمد تقی بن عبدالحسین النصیری . . . فی ۲۲ شهر ذی حجة الحرام سنة اثنی و سبعین بعد الالف من الهجرة النبویة. قوبل هذاالکتاب مع اصله الذی کان بخط المصنف دام ظله فی عام ۱۰۷٤ .

(۲۲٥ پ ـ ۲٥٦ باحواشی خود نصیری) .

۱٥ـ فرائض نصیریه یاجواهر الفرائض ساختهٔ طوسی (ادبیات ۱۹۱).

آغاز: سطر من الکلام فی متممات الفقه . اعلم ان النافع الناموسی الشرعی فی الفقه قسمان اما اسباب لاخذه من الاصول ای الاحادیث الامامیة ... و امامتممات للفقه وهی استقصاءات و اجتهادات بعدالتفقة واخذ الحکم ... ونذکر هذه المتممات فی صحف و رقیمات الصحیفه الاولی فی المحاسبات و تصحیح السهام فی التحصیص کما فی فرضها ... ونذکر اولا رسالة الفرائض التی صنفها جدنا ... نصیر الملة والدین... هذه رسالة فی الفرائض للنحریر ... نصیر الملة والدین ... بسمله. وبه نستعین . لله الحمد اهل الحمد وولیه ومنتهاه وبدیه . . . هذه اصول و

جمل من علم الفرایض ومایتعلق بها ... مقناة بحساب الابواب ...وهی مرتبة علی قسمین الاول فی فقه المواریث ... والثانی فی کیفیة التحصیص مع تصحیح السهام .

انجام : ولعمتها واحدة وهذا هو الجواب عنه و بالله التوفیق و علیه التکلان و الاستعانة تم بتاریخ ١٠ شهر جمیدی الاول سنة ١٠٧١ بدارالسلطنة اصفهان حمیت عن الحدثان (٢٥٦ ر - ٢٦١پ باحواشی بانشانهٔ ل . شرح) .

١٦ـ الحبل المتین یا فرائض بهائیه .

آغاز: هذه کلمات فی الفرائض من الشیخ البهائی رحمه‌الله . بسمله . الباب الثالث من المنهج الرابع من الحبل المتین فی المواریث و فیه مقدمة وخمسة مطالب .

انجام : وهذه صورة العمل فی الصورة الاخیرة (یك جدول دارد) تم بتاریخ ٦ شهر ذی حجة الحرام سنة ١٠٧٢ .

(٢٦١ پ - ٢٦٣ پ).

١٧ - اوزان و مقادیر و اختیارات ساختهٔ خود نصیری که در آن عنوانهای «رقیمه ، وصل ، فصل» هست .

آغاز: الصحیفة الثانیة فی تقدیر الاوزان و الاثقال و تعیین المقادیر القارة فی الطول کالمسافة والذراع وتحدید الجهات واختیار الساعات وطلب خیر الاوقات فی المهمات علی نحو حددوه المتشرعون ... وهی المقادیر والاختیارات الشرعیة لاالحکمیه وغیرها .

انجام : ای وقت اردت . والسلم . تم ههنا خلاصة الناموس بجزئیها وذکر فی طیه مجمل الناموس الاکبر برمتها بلاتفصیل وذکر سند و للمحقق فی الناموس یکفی ماذکر للتذکر ولایحتاج الی ماسیأتی و الحمدلله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا . تم فی ٢٤ شهر ذی حجة الحرام سنة ١٠٧٢ بدارالسلطنة اصفهان فی بارس ئیل . (٢٦٤ ر - ٢٦٥ پ

حاشیه‌ای درپایان مورخ ۲۹ رمضان ۱۲۶۰ نوشتهٔ تهران هست).

۱۸ـ حاشیة المختصر النافع که حاشیه ایست بر بحث میراث مختصر نافع و باید از شیخ نورالدین علی بن عبدالعالی کرکی (م۹٤۰) باشد که برای امیرسیدعماد نوشته است (ذریعه ۱۹۳:٦) .

آغاز: بسمله. هذه الحواشی للشیخ[علی] کتاب المیراث من المختصر النافع للمحقق . قوله : المقدمة الثالثة فی السهام وهی ستة المرادههنا بالسهام المذکورة فی القرآن فانها منحصرة فی ستة .

انجام : قوله : اولا والاولاد یرثون بمنزلة ابائهم فلابن البنت نصیب امه ... والاول اشهر فتوی والله اعلم بالصواب (حرره العبد محمدتقی النصیری یوم الاحد من شوال و کان مقدار کتابته بتمامه من الصبح الی الضحی) .

(گ۲٦٦ ر ـ ۲٦۹ ربخط نستعلیق محمد تقی نصیری گویا درسپاهان در۱۰۷۲) .

۱۹ـ زبدةالاصول ازشیخ بهائی که نصیری درآغاز آن دیباچه‌ای گذارده و ترتیب کتاب وغرض او ازآن دانسته میشود .

آغاز: بسمله. الاجزاء الثانیة من الجزء والفن الثانین من الاصل الاول فی الاسباب الشرعیة لاخذ الفقه من الاصل ای الاحادیث و الروایات الامامیة ع وهی علوم متوسطة بین الفقه و اصله فی اخذه منه . مقدمة فی تعیین ما یثبت ویدرج منها فی هذا الکتاب بانحاء التثبت والدرج ورفض بعضها من الاصل وقدمر اقسام العلوم الشرعیة فی فهرس العلوم فلاتثبت من علم التصوف فی هذا الکتاب شیئا مطلقا لان غرضنا منه بیان الناموس بحسب الظاهر و سلوك طریق الظاهر لتحصیل السلطنة والریاسة الظاهرة و التصوف علم الباطن و بیان السلوك فی طریق الباطن (مع ان فی الخاتمة یظهر بعض اقاویلهم) و اما اصول الکلام من الاصل لا اعتبارله ... و اما اصول الفقه للمجتهدین فبعضه

باطل ومحال هو القول بالعقل و الرأی والظن اصلا ... فهومع فرعیه ای علم الاجتهاد به وفقه المجتهدین مرفوض من الاصل ولانکتب من فقههم و اصول فقههم الالاطلاع باقاویلهم الباطلة و اما علم المناظرة فان کان بالعقل فمرفوض وان کان بالسند فلانطول و المناظرة بنحو الجدل اثم وبلاجدل لایحتاج الی آلة منطقیة بل امره واضح و اما علم الطب النبوی فلا نثبته فی هذا الکتاب . . . واما علم الرجال فلانثبته علیحدة لان لنا اصولا اربعة ... فالروایات اصل الاصول وان کان کتاب الله اصل الاصول فی الحقیقة فیرجع علومنا الشرعیة الی ثلثة علوم: علم باحوال الرواة و هو علم الرجال و علم باحوال الروایة من حیث انها روایة و هو علم الدرایة و علم یفهم من الروایة اما العلم الاول فلانثبته فی هذا الکتاب علیحدة ... اما العلم الثانی فنثبته علی حدة . . . و اما العلم الثالث ای ما یفهم من الروایة ففنون متفرقة فی الروایات الامامیة بلافصل و باب فبعضها فی متعلقات القرآن من التفسیر و التاویل و التنزیل ونحوها و بعضها فی الاحکام و بعضها فی الاخلاق ونحوها ... فلانثبت فی هذا الفن الا الفقه و اصوله وعلم الدرایة و علم الروایة ثم الروایات الخاصة فی التفسیر و فی علل الشرایع و نحوها و کل ذلك نثبته فی المتن من هذا الفن ... فنکتب نحو علم التنزیل و التأویل و اسباب النزول و الناسخ والمنسوخ و علم خواص السور و الآیات فی ذیل التفسیر متنا اوحاشیة و نکتب تعدیل الرجال و جرحهم و علم المحکم والمتشابه من الحدیث و علم الخاص و العام و علم المبین و المبهم ونحوها فی طی الاحادیث ... ونکتب الاذکار والاوراد والحرز والدعوات والعوذات والتذکیر و المواعظ فی طی الفقه ... ونکتب علم اعجاز القرآن فی باب البلاغة والطب النبوی فی باب الطب وعلم التجوید و القراءة فی باب الصرف... الجزو الاول من الاجزاء والثانیة فی اصول الفقه

للمجتهدين المحرفين بالرأى ولافائدة فى ذكره الان يرفض فان الرفض بعد العلم. هذه رسالة موسومة بالزبدة لشيخ الطائفة بهاء الملة والدين طاب ثراه . يسمله : ابهى اصل يبتنى عليه الخطاب .

انجام : ماهو اقرب للتقوى والحمدلله على نعمائه .. . الطاهرين . تم تحرير هذه الرسالة بيد ... محمدتقى النصيرى فى ٤ شهر محرم سنة ثلث وسبعين بعد الالف (١٠٧٣) بدارالسلطنة اصفهانى فى بارس ئيل التركى .

خود نصيرى حاشيه اى برزبده نوشته كه چنين آغاز ميگردد : «بسمله حمدله ... وبعد فهذه فوايدو كالتعليقات على الزبدة سنحت لى وانا العبد محمد تقى النصيرى عند النظر فيها وهى مرتبه على منهجين المنهج الاول فى المقدمات و المبادى ، المنهج الثانى فى المسائل والمطالب الاصولية و الاحكام الاصوليه فى الدليل و المستدل» .

(٢٧٠ ر ـ ٢٧٩ ر ـ نه برگ جدا گانه باندازه كوچكتر بخط نستعليق ريزتر در ميان بر گهاى زبده گذارده شده و حواشى نصيرى در اين بر گها ودرهامش زبده آمده است) .

٢٠ـ آداب مناظره . نصيرى پس از بحث اصولى متعارف بآداب مناظره و قواعد كلى اصولى و كلامى بروش اخبارىان پرداخته و اين مباحث را در دوشطر گذارده است . نخستين آن آداب مناظره است كه ساختهٔ خود اوست وسپس سخن شريف گر گانى و آداب بحث عضدى .

آغاز: استطراد فى بعض ماينفع لارباب النظر فى الناموس وهو يشتمل على شطرين: الشطر الاول فى طريق المناظرة و آداب النظر و البحث.

انجام : والآن فصل وقت بيان طريق المناظرة بالحق والانصاف (٢٧٩ر ٢٨٠ر) .

پس از اين عبارتى از سيد شريف گر گانى در حاشيهٔ شرح شمسيه

در بارهٔ مناظره آمده و سپس رسالهٔ آداب بحث عضدی آورده شده و نصیری حواشی بر آن هم نوشته است ·
(۲۸۰ ر ـ ۲۸۱ ر) .

۲۱ـ الاقتصاد للارشاد الی طریق الاجتهاد فی معرفة المبدء و المعاد که دارای دوقسم است: ونخستین دارای ۷ باب دوم دارای ۱۱ باب میباشد و کلیات کلام واصول فقه در آن آمده ودرباب ۷ قسم یکم آن از منطق خرده گیری شده و سودمند دانسته نشده است (۲۸۳پ) .

آغاز: الشطر الثانی فی جملة من الاصول الکلامیة وایضا الاصول الفقهیة وهذه رسالة الاقتصاد مشتملة علیهما . بسمله . وبه نستعین سهل ویسر ولاتعسر یا کریم . یا من یجود بالجود ویا الله المحمود . . . و بعد فان العمر قصیر والعلم کثیر ... وهذه رسالة موسومة بالاقتصاد للارشاد الی طریق الاجتهاد فی معرفة المبدأ والمعاد واحکام افعال العباد ...وهی علی قسمین اذ للدین اصول وفروع : القسم الاول فی الاصول وفیه ابواب القسم الثانی فی الفروع و فیه ابواب .

انجام : وفقنا وایاکم للتقوی فانه اهل للتقوی فانه خیر موفق ومعین والسلام علی افضل المرسلین وآله الطیبین الطاهرین صلی الله علیه و آله اجمعین . تمت فی شهر ذی قعدة سنة ۱۰۷۱ ·
(۲۸۱ پ ـ ۵۸۸ پ پس ازاین بندیست از افاضة الانوار) .

۲۲ـ سفینة النجاه . نصیری این کتاب استاد خود فیض کاشانی را جزئی از لب الالباب ساخته است .

آغاز: الجزء الثانی من الاجزاء الثانیة فی اصول الاخباریین...ونقتصر فیه علی رسالة سفینة النجاة من مصنفات استادی ملا محمد محسن الکاشی ادام الله تعالی فیضه قال دام بقاه : بسمله الحمدلله الذی نجانا بسفینة اهل بیت نبیه من امواج الفتن.. اما بعد فهذه رسالة من محمد بن

المرتضی المدعو بمحسن... نمقناها فی تحقیق ان مآخذ الاحکام الشرعیة لیست الا محکمات الکتاب و السنة و احادیث اهل العصمة و ان الاجتهاد فیها و الاخذ باتفاق الاراء ابتداع فی الدین و اختراع من المخالفین وسمیناها سفینة النجاة و لها فصول اثنی عشر.

انجام : ثم علی من انتفع بمواعظ الله وتمت سفینة النجاة و صار اسمها تاریخها اذا بدلت عشراتها بالآحاد و آحادها بالعشرات بدل الله سیئاتنا حسنات و جعل حسناتنا درجات وتم تحریره یوم الاثنین ثالث شهر ربیع الاول من شهور سنة ثلث وسبعین بعد الف من الهجرة النبویة (۲۸۹ ر ـ ۳۰٤ پ تصحیح شده و نسخه بدلها در هامش آمده وبخط نسخ است)

پس از این آمده « الجزء الثالث من الاجزاء الثانیة فی علم الدرایة و الرسالة المنسوبة الی الشیخ المرحوم زین الدین جید فی هذا الباب فاطلبها» سپس در بر گ ۳۰۵ ر دارد «الاجزاء الثالثه من الفن والجزء الثانیین من الاصل الاول فی اصل الاصول من الکتاب والسنة وعلل الشرایع وغایاتها والکتب المؤلفة فی التفاسیر والسنن مشهورة معروفة ولما کان کل منها اعظم جثة من هذه المجموعة و خصوصا هذه الدفة منها فلایسعها فاطلبها فی دفاتها والسلام علی من اتبع الهدی (در این بر گ سه سطر بیشتر نوشته نشده است)

۲۳ـ منتخب کتاب الملل والنحل لمحمد الشهرستانی نصیری بند هایی گزیده ازملل ونحل شهرستانی را درخاتمهٔ اصل نخستین این کتاب گذارده وحواشی هم بر آن نوشته واین حاشیه باید از خود کتاب شهرستانی باشد

آغاز : للاصل الاول الذی فی الناموس من کتاب لب الالباب فی الملل و النحل التی لایخل من الخلل. مقدمة اعلم ان الناس یتفرقون علی فرق ولما کان کتاب الملل والنحل فی هذا الباب فادرجناه منتخبا بعد ذکر

مافی شرح المقاصد... (دراینجاشش‌سطری ازخاتمهٔ شرح‌مقاصدآمده است) هذا منتخب کتاب الملل و النحـل المنسوب الـی محمد الشهرستانی بسمله. حمد... وبعد فهذا فهرست کتاب الملل والنحل التقطه محمد تقی‌بن عبدالحسین‌النصیری ورتبه وحاشیته وهویشتمل علی مقالتین:المقالة الاولی فی الملل ای من لهم کتاب اوشبه کتاب المقالة الثانیةفی‌اهل‌الاهواءِ والنحل...اماالمقالة الاولی. .فهی‌تشتمل علی بابین (المقالة الثانیة یشتمل علی اربعةابواب)

انجام : بجوایز نفیسة و هدایا کریمة تم انموذج الملل و النحل لمحمد الشهرستانی علی ید... محمد تقی بن عبدالحسین‌النصیری... بتاریخ ۹ شهرجمادی الثانی ۱۰۷۳ بارس‌ئیل الترکی ببلدةاصفهان حمیت عن الحدثان تم الاصل الاهم الاعظم والمجلد الاقدم‌من کتاب لب‌الالباب‌فی‌ذی‌قعده سنة ۱۰۷٤ بدارالسلطنة اصفهان(۳۰٦پ ـ۳۲۱ر در آغاز این‌خاتمه‌درهامش‌یادداشتی‌است‌بنستعلیق‌ریزمورخ‌روزسه‌شنبه ۲۲صفر۱۲٦۳در تبریزپس‌ازاین‌ترجمه‌ایست‌ازیك بند درفرق‌صوفیان از کتاب حدیقه‌الشیعه که نصیری درانتساب‌آن باردبیلی شك‌میکند

آغاز: نقل من کتاب فارسی ینسب الی الشیخ المرحوم ملا احمد الاردبیلی،ولم نعلم صحته، فی‌فرق الصوفیة وطوایفهم ورد الکل سوی الواحد.قال ۱ الجیبیة

انجام : تمت خلاصة الرسالة و اقول لایخفی : ان هذه الاقسام‌بعضها من جملة بعض وبعضهالا ، و ان من العجب ذم الناس باللباس وحصر معنی الصوفی بالصوف ، ولم لایجوزان یکون من الصفاء ، فالصوفی لیس بمذموم بل خلاف الشرع ورذالة الاخلاق مذموم ، سواءِ سمیته صوفیا اوحکیما او فقیها متشرعا بالظاهر . و هذه الطوائف ان کانوا مردودین فلان هذه المذاهب و الاخلاق مردودة ، کما ان النصرانیة

والمجوسية مردودة . و كمايجوز ان يكون الصوفى نصرانيااومجوسيا يجوزان يكون شيعيا . فالصوفى ليس بمذموم الامن جهة مذهبه . و التصوف ليس المذهب بل التخلق بالاخلاق الجيدة العقلية ، و الخلق غيرالمذهب ، مع انتفرقةالفرق باربعة اقسام حكماء مشائياواشراقيا والمتكلمين و الصوفية مشهور . وعقيدتنا ان هذه الرسالة ليست من الشيخ الاردبيلى الذىهومن كبارمشايخنا ، لانها عارية من التحقيق و عبارته ليست كما يليق . حرر بتاريخ ١٠ شهر ذى حجة الحرام سنة ١٠٧٣ فىاصفهان (٣٢١ پ ، پس ازين در ٣٢٢ر- ٣٢٣ پ مطالب پراكندهٔ عربى وفارسى وشعراست .

پس از اين دراين نسخه بجزمطالب ويادداشتهاى پراكنده سه رساله است كه جداگانه دراين فهرست آنهارا ميشناسيم :

١ـ نثراللئالى طبرسى (گ ٤٢٤ ر ـ ٣٢٥ر) .

٢ـ چهل سورهٔ « تورات» (٣٣٤ ر ـ ٣٣٥ پ) .

٣ـ پندهاى لقمان (٣٤١ ر ـ ٣٤٢) .

اين سه بخط ديگريست و گويا مالكان بعدىمجموعهآنها رابرآنافزودهاند .

بر گى درپايان نسخه گذارده شده و درروىآن چنينآمده است:

بسمله الاجزاء الثالثة من الفن الثانى من الاصل الاول فى اصل الاصول و هو الروايات والاحاديث الامامية ... و فيه اصول اربعة مشهورة:الكافى والفقيه والتهذيب والاستبصار ، و الوافى من مصنفات مولانا و مقتدانا و استادنا ... ملامحمدالكاشىادام الله بركات انفاسه القدسية و اطال فيضه على البرية حاوى على هذه الكتب الاربعة فنكتفى بذكره و لكن لعظم قدره وجسم حجمه ... فافردناله دفة اخرىثم نذكر فى هذه الدفة من الروايات بعضامما ورد فى تفسير الايات المتشابهة و بعضا من منتخبات علل الشرايع و الامالى و غيرها ممالىس فى الوافى . . . وقدالف خدمة مولانا هذا فى تفسيرالائمة كتابا ... كثيرالمعنىقليلاللفظ فسنورده فىهذه الاجزاء . الجزء الاولمن

الاجزاء الثالثة فی تفسیر الائمة من تدوینات مجلس مولینا ومقتدانا واستادنا . بسمله.
(پس ازاین سفید گذارده شده وهشت سطری دراین صفحه بیش نیست) .

[۱۱۱ - ب]

این نسخه بخط نستعلیق و شکسته ونسخ است وبیشتر آن از خود نصیری است که در تاریخهای گوناگون نوشته ونسخهٔ اصل است و ۳۴۵ برگشمار دارد ، وپیش از آن هفت برگ است بخط همو و فهرست رساله‌ها وکتابها در آن آمده (گ۳پ) و یادداشتهای ادبی لغوی بعربی در آنهاهست باعنوانهای «وصل » و «فصل» وگویا شالودهٔ کتابی است درلغت از خود نصیری چند، یادداشت تاریخی و بیتهائی بفارسی هم در آنها دیده میشود ، دربرگ ۱۲ مکرر «مقدمات الحاقیه» است در بارهٔ خیروشر و علت واثر و غایت وکمال وغرض و عبث بفارسی دارای شش مقدمه ، مطالب پراکندهٔ دیگری هم درمیان نسخه دیده میشود وبیشتر آنها ازخود نصیری است، رویهمرفته ۲۲۶ کتاب ورساله دراین جنگ دیده میشود، مهر «هوالمالك بالاستحقاق ، ادخله بلطفه الجاسم بنوبة ابی القاسم ۱۳۴۱» در آغاز نسخه و چند جای دیگر دیده میشود.

کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی مقوائی.

۳۵۵گ ۱۶/۵×۲۷/۵ - ۲۶س ۱۰/۵×۱۹/۵.

لغز الزبدة

شیخ بهائی لغزی برای کتاب زبدة الاصول خود ساخته که بچاپ رسیده است . درپایان نسخهٔ طوس (۱۹۲:۳ ش ۱۰۵) دارد: «سنح لنا هذه اللغز فی المشهد المقدس الرضوی ... سنة الف واحدی وعشرین وتاریخ ذلك : رضویه» (منزوی ۴۴۱:۲).

آغاز: بسمله . اما بعد الحمد و الصلوة فیقول ... محمد المشتهر ببهاء الدین العاملی ... انه قد یعرض للبال فی بعض المجال ملال یمنع من مطالعة العلوم الدینیة ... قال ... اخبرونی عن اسم کتاب بعضه من الحروف النورانیة واکثره من حروف الزیادة .

انجام : والعاقل یکفیه الاشارة و الجاهل لاینتفع بالف عبارة (سوده فی عام تسعة عشر بعد المائة والالف) .

[۱۴۴-ج]

شمارهٔ دوم دفتر است ومورخ ۱۱۱۹ ،حاشیه «منه ره» دارد ،گ ۱۴ پ - ۱۶ ر،

لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار

قطب رازی برلوامع‌الانوار ارموی این شرح را نوشته است .

[۳۷- ب]

بخط نستعلیق روز نجشنبه ۲۷ ع۱۰۹۷/۱ در سپاهان نوشتهٔ محمد معصوم شریف، وقف مهد علیا برای مدرسهٔ تازه ساز خود در ۱۹ شعبان ۱۲۷۴ (9338) .
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی مقوائی بالولا .
۲۶۸گ۱۷/۵×۲۹ - ۱۹س۹×۰۱۹.

مابال

این رساله از ارسطو دانسته شده و گویا از کتاب مسائل او گرفته باشند (ف ۳۳۵) .

[۷۲-ب]

شمارهٔ دوازدهم دفتر است و بهمان نستعلیق شماره‌های پیش و مورخ پایان ج۱۲۹۴/۱، گ۱۵۶ پ ۱۵۹ر.

ماتلحن فیه العوام (رسالة فی...)

ابوالحسن علی‌بن حمزه کسائی در گذشتهٔ ۱۸۹ برای هرون رشید این رساله‌را نوشته و در آن اغلاط عوام را روشن بداشت و برو کلمن آنرا بچاپ رسانده است (معجم‌المطبوعات ۱۵۵۹) .

آغاز: بسمله . نصلیه . هذا کتاب ما تلحن فیه العوام مماوضعه علی‌بن حمزة الکسائی للرشید هرون ولابد لاهل الفصاحة من معرفته. تقول حرصت بفلان بفتح الراء .

انجام : کماینمی الخضاب فی الید .

[۷۵ ـ ب]

شمارهٔ ششم دفتر است و بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن ، همهٔ این شماره‌ها از۲تا٦ حواشی لغوی‌دارد،گ ۴۹ پ ـ ۵۴ پ .

مبادی الوصول الی علم الاصول

علامهٔ حلی مؤلف این رسالهٔ کوچك اصولی است که بچاپ رسیده و شرح هم شده است .

(ف۱۷۲۲ و ۱۷۲۸ و ۱۷٤٤) .

[۲۱۷ ـ ج]

شمارهٔ هفتم دفتر است و بخط نسخ شمارهٔ پیشین آن با عنوانهای شنگرف مورخ۲۷ج۱۰۴۸/۱ وحواشی « ح ل » دارد ، گ ۱۵۴ پ ـ ۱۸۷ پ .

[۵٦ ـ د]

شمارهٔ یکم دفتر است و بخط نسخ مورخ روز ۲ع۹۵۱/۲ با عنوانهای شنگرف،گ ۱ پ ـ ۲۰ پ ، مالك حسن ظهیردیباجی ، یادداشت ۱۴ شوال ۱۰۲۵ و ۱۰۲٦ دربایان دفتر هست (10744) ' کاغذ سمرقندی ـ جلدمقوا .

۵۸گ۱۲/۵×۱۷ ـ ۱۸س۷/۵×۰۱۲.

مبرز القواعد الاعرابیة من القصیدة المجرادیة

شرحی است برقصیدهٔ مجرادیه دربارهٔ حکم جمله وظرف .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . یقول عبدالله تعالی اسیرذنبه ...علی‌بن احمدبن محمد الجزولی الرسموکی کان‌الله له معینا آمین. الحمدلله رب‌العالمین وصلواته وسلامه علی سیدنا محمد . . . وبعد فلما کانت قصیدةالشیخ...ابی‌عبدالله‌محمدبن‌محمدبن عمران المشهوربالمجرادی السلوی رحمدالله ... من اجل ما الف فی‌قواعد الاعراب . . . ولم‌اقف علی شرح لها ... طلب منی بعض الاخوان تقییدا یقرب غامض معناها

فاجبته الی ذلك . . . و سمیته مبرز القواعد الاعرابیة من القصیدة المجرادیة .

انجام : والعلامعطوف علی المجد قال مؤلفه ... هذا آخر ما یسرالله تعالی من تالیف هذاالتفسیر وفرغت من تسویده عاشر جمادی الآخره عام خاتم عشرة مائة من الهجرة النبویة صلی الله علی مهاجرها وسلم .

[۳۵٦-ج]

شمارهٔ ششم دفتر است و بهمان خط شمارهٔ پیشین آن مورخ روز ۲۷ شعبان ۱۱۷۹، ۵٦ ر - ۸۰ ر.

المثلث فی اللغة

ابوعلی محمدبن المستنیر قطرب نحوی لغوی در گذشتهٔ ۲۰٦ این رساله را ساخته است. در آن معانی کلماتی که درعربی سه گونه خوانده میشود آمده وچندنوع از آنها یاد گردید و آن بچاپ هم رسیده است (معجم المطبوعات ۱۵۱٦) .

آغاز: کتاب مثلث عن قطرب . وهوالحرف تراه فی الکتابة واحدا ویتصرف علی ثلاثة اوجه . النوع الاول منه النمروالغمروالغمر.

انجام : صل لجامها .

[۷۵-ب]

شمارهٔ دوم دفتر است و بخط نسخ باعنوان شنگرف ازسدهٔ ۱۳، ۳۸-۴۲ ر.

المثلث فی اللغة

این رساله در نسخهٔ ما به ابوحبیب تمام بن عبدالله بن سلام لخمی نسبت داده شده و در آن آنچه که قطرب نیاورده است یاد گردید .

آغاز: هذامازاده ابوحبیب تمام بن عبدالله السلام اللخمی ممالم یذکره قطرب . الال الال الال . فاماالال بالفتح فالبریق .

انجام : والجنة بالضم الوقاية وهوالترس (تم كتاب المثلث) .

[۷۵ ـ ب]

شمارهٔ سوم دفتر است وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن،گ۴۲ر ـ ۴۵پ .

مجمع البحرين و مطلع النيرين

شیخ فخر الدین بن طریح نجفی طریحی مؤلف این فرهنگ عربی است و در آن لغات غریب قران و حدیث را شرح داده است (کشف‌الحجب ٤٨٨).

[۱۴ ـ ب]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۳ (44782).
کاغذ فرنگی-جلدتیماج سبز آراسته بگل و بوته ومقوائی.
۲۷۸گ۲۰/۵×۳۰ ـ ۲۴س۱۲/۵×۲۰/۵.

مجمع البيان

طبرسی امین‌الاسلام ابی علی فضل بن حسن طبرسی طوسی دانشمند شیعی سدهٔ ششم این تفسیر را در ده جلد بنام ابی منصور محمد بن یحیی حسینی نقیب در شصت سالگی ساخته و در سالهای ۵۳۰ و۵۳۶ بدان می‌پرداخته است (ف۱۳۹۸)این تفسیر پنج بار در ایران و صیدا و مصر بچاپ رسیده است (منزوپ ۱ : ۱۹۵ سپه ۱ : ۱۶۷ ـ طوس ۱:۶۰).

[۳۳ ـ ب]

این نسخه از سورهٔ عنکبوت است تا فلق است (جزء دهم) که در روز پنجشنبه لیمهٔ ذی قعده ۵۳۶ بانجام رسیده است ، بخط نسخ است باعنوان ونشان شنگرف از ابوالقاسم بن ابوالمعصوم از «محال اربعه» درروز سه شنبه ٦ ذی‌قعده ۱۲۳۰ (53036).
کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج مشکی مقوائی.
۲۲۷گ۳۰×۳۱ ـ ۳۱س۱۴×۲۲ .

المحاکمات بین شراح الاشارات

قطب رلزی در این کتاب میان دوشارح اشارات ابن‌سینا : امام رازی وخواجهٔ طوسی،داوری میکند (فهرست دکترمهدوی ص٣٦ ـ ف٣٤٧) .

[٢٠ - ج]

بخط نستعلیق رفیع‌الدین محمدبن محمد قاسم رشتی‌کوچسفهانی در مدسهٔ آقا مبارك سپاهان درروز چهارشنبه ٦ صفر ١١٠٥،نسخه ملك محمد کاظم‌بن حاج محمدصادق سپاهانی در٣ج١/١٢٢٨بوده وآن رابهشت«روفیهٔ نقره»خریده بود ، در ج١/١١٦١ داخل‌کتابخانه ای شده بود ، در ملك حسن‌بن اسماعیل رشتی‌کوچسفهانی‌در ١٢٣٥ وعلیقلی‌میرزا در١٢٧٠ و علی‌بن شیخ احمدبن زین‌الدین بوده است، وقف مهد علیا برای مدرسهٔ تازه ساز خود درارگ‌تهران در١٨ع١/١٢٧٢ ، حواشی دارد بانشانه«س» وشامل طبیعی والهی است (9358) .

کاغذ سپاهانی-جلد تیماج تریاکی مقوائی عطف قهوه‌ای .

٢٣٩گ١٢×٢٤ - ٢٧س٥/٦×٥/١٧.

المحصول

امام فخررازی مؤلف این کتاب اصولی است (ف ١٧٠٣) نسخه‌هائی ازان در طوس (٢:٢١٠) و دانشگاه (ش١٢٤٠ و ١٩٠٨) هست .

[١٤ - ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف از سدهٔ ١١ ودوبرگ درآغاز و دوبرگ در میانه و شش برگ درانجام تازه ونونویس است،نسخه نیمهٔ نخستین‌کتاب است تاپایان مبحث نسخ ، حواشی‌دارد.

آغاز : بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... قال مولانا الصدرالامام . . . ابوعبدالله محمدبن عمربن الحسین الرازی ... الکلام فی المقدمات و فیه فصول الفصل الاول فی تفسیراصول‌الفقه .

انجام : المسئلة الثانیة اذاقال الصحابی‌کان هذا الحکم ثم نسخ ... و ان کان‌قد اخطاء فیه . والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب (تم النصف الاول من‌کتاب المحصول) (36528) .

کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدمقوا .

٣٩٠گ١٨/٥×٣٦ - ٢٥س١٢×١٨ .

المختصر

سعدالدین مسعود تفتازانی(م۷۹۲) برتلخیص‌المفتاح این شرح مختصررانوشته وآن دوبار بچاپ رسیده است (ف۲۱۹۸).

[۲۸۹- ج]

بخط نسخ با نشانهای شنگرف ومتن و اشعار بشنگرف و حواشی دارد،درروزآدینه نیمهٔ رجب ۱۰۳۶ نوشته‌شده‌است،تاریخ راپاك کردندوآشکاراخوانده نمیشود (51882).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوائی .

۲۰۵گ۱۴×۲۱ - ۱۷س۱۲×۱۷.

المختصر النافع

محقق حلی مؤلف این کتاب مختصر فقهی است که‌آن را از شرایع‌خود گزین کرده است . این کتاب چندین شرح دارد ویکبار در ایران بسال ۱۳۲٤ ق و یکبار دیگردرمصر بچاپ رسیده است (ف۲۰۰۲) .

[٦٠ - ج]

بخط نستعلیق با عنوان و نشان شنگرف وحواشی دارد ودرروز شنبه ۲٦ذی‌حجه ۱۰۸۰ نوشته شده است،یادداشت عبدالعظیم‌بن محمد باقرحسینی درپایان وتملك محمودبن ملاعبدالعلی‌ملقب‌بملاحاجی بابافروشانی سپاهانی ۱۲۷۵/۲ع۵ درآغازهست (50609).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوائی.

۱۷۴گ۱۲×۲۵/۵ - ۱۸س۶/۵×۱۸ .

[۱۷۳ - ج]

بخط نسخ با عنوان ونشان شنگرف محمدعلی‌بن ملامحمد رضی دماوندی‌در٦ذی‌حجه (سده۱۲) وقف مدرسهٔ تازه ساز مهد علیا در ۱۲۷۲ (9374).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی.

۱۴۳گ۱۵/۵×۲۰/۵ - ۱۷س۹/۵×۱۴/۵.

[۲۰۷ - ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۲ ویك‌صفحه‌ای‌کم دارد (9427).

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.
۱۳۲گ۱۵×۲۰/۵ـ ۱۶س۸/۵×۱۵ .

[۵ ـ د]

بخط نستعلیق با عنوان و نشان شنگرف از سدهٔ ۱۲ و اندکی افتاده دارد و حواشی دارد (53051).
کاغذ سپاهانی ـ تیماج سرخ ضربی مقوائی .
۱۶۰گ۱۳×۱۸/۵ ـ ۱۵س۷/۵×۱۱/۵.

مدارک الاحکام فی شرح شرایع الاسلام

سید شمس‌الدین محمد عاملی جبعی (۹۴۶ ـ ۱۰۰۹)شرحی بدین نام برشرایع محقق حلی نوشته و در سالهای ۹۸۹ تا۹۹۸ بدان می‌پرداخته است .
(سپه ۱ : ۴۵۰ ـ طوس ۵:۴۹۵و۶۱۱) .

[۱۵ـ ب]

بخط نسخ باعنوانهای شنگرف از سدهٔ ۱۲ ، از نیمه‌های زکوة است تا پایان حج که در روز پنجشنبه ۲۵ ذی حجه ۹۹۸ تالیف آن بانجام رسیده است .
وقف حاجی ملاحسن بسطامی در۱۲۹۰ (9329).
کاغذفرنگی ـ جلد تیماج‌تریاکی ضربی مقوائی.
۳۰۵گ۲۰/۵×۳۱ ـ ۳۱س۱۲/۵×۲۱.

[۹۳ـ ب]

بخط نسخ با عنوانهای شنگرف از سدهٔ ۱۲ ،در ۱۲۹۰/۱ع۲۵ ازآن شیخ حمودبن شیخ سلمان رکابی بوده و مالك دیگرآن سیدعیسی‌بن سیدهاشم بحرانی‌وعلی‌بن مبارك‌بن علی‌خطی‌احسائی‌بوده‌اند، نسخه ازآغاز است‌تامیانهٔ صلوة وافتاده دارد (48348).
کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.
۱۹۰گ۱۸/۵×۲۸ ـ ۳۳س۱۲/۵×۲۲/۵ .

[۱۵۰ـ ج]

بخط نسخ با عنوان ونشان شنگرف از جعفرطریحی درسدهٔ۱۲ ، جزء نخستین است و ازآغاز افتاده (9368) .

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوائی .
۱۵۰گ۱۵/۵×۲۱ ـ ۳۱س۹×۱۶.

المذکر والمؤنث (المختصر فی ...)

رساله‌ایست که از کلمات مذکر ومؤنث عربی در آن گفتگوشده است .

آغاز: اصل الاسماء و الصفات کلها التذکیر حتی یدخل علیهاعلامة تؤذن التانیث وینبیء عنه .

انجام : نحوقولك قطعت الثیاب اقطعها .

[۷۵ـ ب]

شمارهٔ چهارم دفتر است وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن،گ ۴۵ پ ـ ۴۶ پ .

مرآة الاخرة

از فیض کاشانی است وبچاپ‌رسیده است (ف۶۸۱) دربارهٔ تاریخ درپایان‌آمده:

«مصرع‌تاریخ‌شداین تعمیه رفت گذر ز اینهٔ آخرت »

[۲۰۲ ـج]

شمارهٔ هشتم دفتر است وبهمان‌گونه خط شماره پیشین‌آن ،گ۳۶۴ پ ـ ۳۷۴ر.

مسائل الخلاف

از شیخ طوسی است وبهترین کتاب فقه تطبیقی است که دانشمندی شیعی‌نوشته است (ف۲۰۱۸) .

[۴۸ـب]

بخط نسخ باعنوان شنگرف از سدهٔ ۱۳ ،درصفحهٔ عنوان داردکه ۴۹ جزو است وچهارجزوآن شش برگی است وهرجزوی ششصد ونودونیم‌بیت وبیتهای‌کتاب سی‌وسه هزاراست (10546).

کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلد تیماج سبزضربی مقوائی .

۳۸۵گ۲۱/۵×۳۱ ـ ۲۶س۱۱×۲۰/۵ .

المسائل المدنیات

پرسشهاایست که‌سیدنجم‌الدین مهنای مدنی از علامهٔ حلی کرده وپاسخ گرفته است (ف۲۰۲۱) ،نسخه‌های آن یکسان نیست .

[۱۰ ـ د]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نسخ وعنوانهای درشت‌تر وچلیپا نوشته شده و ازسدهٔ ۱۱است، گ ۷ پ ـ ۲۶ ر ـ ۹/۵×۱۸۰

بخش نخستین :

آغاز : بسمله . وبه نستعین . هذه مسائل و رسائل لمهنابن سنان بن عبدالوهاب الحسینی الی الشیخ‌الامام ... الحسن ... الحلی قدس‌الله روحه ونورضریحه فاجاب عنها رحمه‌الله بخط یده وقرأهاعلیه رحمه‌الله عند الاجتماع به فی الحلةالمحروسة سنة سبع عشر وسبعمائة وکتب السئوال والجواب والرسائل من‌غیرزیادة ولانقصان وبالله المستعان . مسئلةالمؤمن هل یجوزان یکفر.

انجام : ومثل هذه المسائل الاصولیة قل ان یخلواحدمن العقلاء منها باسرها وقد یحتاج‌کثیرمنها الی التنبیه والتمثیل (۷ پ ـ ۲۴ ر ، نزدیك به نسخهٔ دانشگاه ،

بخش دوم :

آغاز : صورة ماکتب مهنابن سنان یقبل ابواب الحضرة العالیة المولولیه.

انجام : عن محمد بن یعقوب الکلینی عن رجاله المذکورة فیه فی‌کل حدیث‌عن‌الائمة (ع) وکتب حسن‌بن یوسف المطهرالحلی‌فی‌ذی‌الحجه سنة تسع‌عشره وسبعمائةحامداو مصلیا (۲۴ ر ـ ۲۴ پ، نزدیك به آنچه که دردنبال بخش‌یکم نسخهٔ دانشگاه‌است درآغاز وانجام .دراین یکی است که سلسلهٔ روایت علامه یاد شده است و کامل است) .

بخش سوم :

آغاز : مسئلة فی من طلق زوجته ثم راجعها باللفظ .

انجام : وان طال السفر وعظمت المشقة (گ ۲۴ پ ـ ۲۶ر) .

بخش دوم دانشگاه .

المسائل الناصریات

از علم‌الهدی سید مرتضی موسوی بغدادی است (ف۲۰۲۵) .

[۲۱۶ - ج]

شمارهٔ چهارم دفتر است و بهمانگونه‌خط شمارهٔ پیشین آن ازسدهٔ ۱۳، گ۱۸۳ پ - ۲۵۵ر.

المسائل الفقهية

علاءالدین ابی‌الحسن علی‌بن زهره حسینی ازعلامهٔ حلی و پسرش فخرالمحققین پرسشهائی در کلام وفقه کرده و پاسخ گرفته است. پرسنده همان است که‌علامهٔ حلی در۲۵ شعبان۷۲۳باواجازهٔ روایت‌داده‌است وهمین است که به « اجازهٔ کبیره»نامبردار است (اجازات بحار مجلسی ص۲۱ - ۲۸).

نیمهٔ دوم رساله پاسخهای پسرعلامه است بپرسنده (گ ۳۰ پ).

آغاز: بسمله. الحمدلله علی سوابغ نعمته‌التوام وصلواته علی سیدنا المبعوث الی کافة الخاص والعام ... و بعد فهذه مسائل نقلتهامن خط السائل عنها و هو مولانا القیم الشیخ السعید علاءِ الدین ابی‌الحسن علی‌بن زهرة الحسینی ... و من خط المجیب عنها و هما سیدنا و مولانا ... جمال‌الملة و الحق و الدین ابی منصور الحسن ... وولده سیدنا ... فخرالملة والحق والدین ابوطالب محمد ... مسئلةقال بعض ان قول کل واحدانا فعلت کذا عبارة عن‌امرزبانی.

انجام: مسئلةمایقول‌سیدنافی‌یتیم مات والده وخلف ارضا...الجواب لازکوة علی مال‌الیتیم ... مایظن به برائة ذمته به (تم ذلك والحمدلله رب‌العالمین).

[۱۷۸-ج]

شمارهٔ یکم دفتر است و بخط نسخ با عنوانهای شنگرف از سدهٔ ۱۳، گ۲ پ - ۶۸ ر(25769)
کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوائی.
۱۳۲گ۱۵×۲۱ - ۲۲س۵/۸×۵/۱۵.

المساحة (مختصر في اصول...)

این رساله درمساحت اشکال است درچند فصل .

آغاز: بسمله . هذا مختصرفی‌اصول المساحة . المساحة تقع‌علی ستة اشکال المربعات و المثلثات و المدورات و المقوسات والمطبلات و وذوات الاضلاع الکثیرة .

انجام : اذا ماست الدایرة جمیع الاضلاع و الاقطاع مثلثات و مسح (تم‌الکتاب بعون‌الله اعلم) .

[۲۱۷- ج]

شمارهٔ نهم دفتر است وبهمان نسخ شمارهٔ پیشین‌آن،گ۱۹۱ر - ۱۹۲پ، پس‌ازین شعرهایی‌است بفارسی‌ودرریاضی‌با یك جدول ویك صفحه از رساله‌ای درمعرفت‌تقویم درپنج فصل‌که ازروی‌معرفت تقویم طوسی ساخته شده است و بفارسی .

مسالك‌الاحکام

شهید ثانی شرحی باین نام برشرایع محقق حلی نوشته است (ف ۲۰۳۵).

[۴۷ - ب]

بخط نسخ باعنوان شنگرف از سدهٔ ۱۲ وحاشیه «س م د قدس سره ، م ق رحمه الله» دارد ، نسخه از وقوف وصدقات است تاپایان لعان ، ملك محمد هادی حسینی ووقف ۱۱۵۸ (51949).

کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوائی‌گردآن مشکی .

۴۳۸گ۱۹×۳۱ - ۲۷س۱۲×۲۰ .

[۳۵-ج]

بخط نستعلیق از سدهٔ ۱۲ وعنوانها سفید مانده ، نسخه از نیمه های خلع است تا نیمه های فرائض وپاره‌ای‌از حج نیزدرپایان‌گذارده شده است (9354).

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج حنائی ضربی مقوائی .

۴۳۰گ۱۸/۵×۲۴/۵ - ۲۳س۱۲×۱۸ .

مسالك البغية الى مدارك المنية

این کتاب چنانکه ازدیباچهٔ آن پیداست از عزالملة والدین کشی استواو باید همان شمس الدین کیشی باشد که استاد قطب رازی بود درآموختن قانون .

دراین کتاب ازبیماریها(ازسرسام تاسموم) و درمان آنها هریك درچند«مسلك» یاد شده است .

چلبی و بروکلمن ازآن یاد نکرده اند و در مجلهٔ معهدالمخطوطات مجلد ٥ جز٢هم نیامده‌است .

آغاز بسمله . رب یسرولاتعسر.قال مولانا الصدرالامام والحبرالهمام بقیة السلف استاد الخلف افضل المتاخرین عزالملة و الدین الکشی رحمه‌الله : اما بعد حمدالله علی سابق آلائه والصلوة علی افضل رسله و اکمل انبیائه و علی آله واصحابه و اولیائه فقد ندبنی بعض الخلص من اخدانی واحبهم الی‌من اخوانی الی تجرید مختصر فی‌المعالجات سجلت علی صحة مضمونه تجاربی المتوالیة وقضت بصدقه‌ممارستی المتتالیة ابتدرت الی ملتمسه متحریا فی علاج کل علة الاقتصار علی اخصرالکلام و اقربه الی الافهام ... و سمیت الکتاب بمسالك البغیة الی مدارك‌المنیة ...فی‌السرسام هوورم فی احد حجابی الدماغ‌اوفیهما اوفی‌الدماغ‌نفسه اوفیهما جمیعا .

انجام : عرف انه من السموم المضادة لمزاج (از : فی دفع مضرة السموم و بتلخیص المقصود نذکرمقدمة ومسالك اماالمقدمة...)

اینجا گویا نزدیك بپایان کتاب و چندان افتادگی نباید داشته باشد .

[٩٠-ج]

شمارهٔ پنجم دفتراست ودر۴، ۱۱۸ پ - ۲۰۹ پ .

مستقصی‌الاجتهاد فی‌شرح الارشاد وذخیرة المعاد

سیدحسین‌بن امیر محمد ابراهیم قزوینی (١١٢٦-١٢٠٨) برذخیرة المعادفی

شرح الارشاد محمد باقر محقق سبزواری این شرح را هنگامی که برای برادر خود سید حسن درس میگفته است نوشت. دردیباچه سند روایت وسلسلهٔ استادان شارح دیده میشود و ازآن برمیآید که او شاگرد برادرخود سید مهدی و سید نصرالله حائری و محمد علی خوینی بوده است و کتاب معارج الاحکام فی شرح مسالك الافهام دارد (ف ۲۰۵۲).

نام کتاب دردیباچه هست.

آغاز: بسمله. نستعین. الحمدلله ذی الجود والانعام الهادی عباده الی سرائر الفرائض و الاحکام ... اما بعد فیقول ... ابن محمد ابراهیم حسین الحسینی.

انجام: یطلب من المباحث السالفة بعون الرب الجلیل. تم ماتیسر من الکلام فی شرح شطر من الارشاد والله تعالی نسئل ان یوفقنا للسداد ... ویتلوه فی المجلد الثالث ... احکام الطهارات والنجاسات.

[۱۱۹ ـ ب]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۳، نسخه ازآغاز است تا مبحث تیمم، وقف حاجی سیدعبدالجواد بوصیت سیدحسین قزوینی در ۱۲۴۹ (58083).
کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.
۳۱۹گ ۲۱×۳۰ ـ ۲۵س ۱۳×۲۳.

مسند الشیعة فی احکام الشریعة

مولی احمدبن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی کاشانی (در گذشته ۱۲٤٤) این کتاب مبسوط استدلالی را درفقه نوشته است (سپه ۱:۵۲۰ـ طوس ۵:۶۱۳).

[۷۹ ـ ب]

بخط نسخ باعنوانهای شنگرف که رمضانعلی بن دوست محمدکاشانی از روی نسخهٔ اصل نراقی درروز پنجشنبه ۲۶ شعبان ۱۲۳۵ نوشته است، نسخه ازصلوة است تا پایان جلددوم که نراقی آنرا در کاشان درروز آدینه ۱۰ شعبان ۱۲۳۴ بانجام رسانده است (38069)

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی با دوجدول زرد ومقوائی.
۲۵۹گ۲۰/۵×۲۹/۵ - ۳۱س۱۳×۲۲.

الشاعر

صدرای شیرازی مؤلف این کتاب است وآن در ۱۳۱۵ بچاپ رسید(ف۳۵۵).

[۳۰ - د]

شمارهٔ پنجم دفتر است و بخط نستعلیق باعنوانهای شنگرف ومحمدبن محمدباقر کاشانی در۲۸ شوال ۱۲۹۴ آنرا نوشته است ، ۳گ ۵۸ ر - ۹۴ پ .

المشتق(رسالة فی...)

حجةالاسلام‌سیدمحمدباقربن محمدنقی موسوی شفتی رشتی سپاهانی در گذشتهٔ ۱۲۶۰ (ریحانةالادب ۱:۳۱۲) مؤلف این رساله است ودرآن مباحث مربوط به مشتق راآورده ودربارهٔآنها موشکافی کرده است .

آغاز: الحمدلله الذی ارشد ناطریقه بهدایة انبیائه و اوضح لنا نحوه بعنایةاولیائه... فیقول..محمدباقربن محمدنقی ... اعلموا ایهاالاخوان ان الاسرار محتجبة تحت الاستار ولا سبیل الی اخذ ها الا من افواه الرجال ... فشوقت الی نفسی حین الاشتغال بمبحث المشتق الذی هو جامع لاسرار النحو والاصول و المعانی ... ان اقیم بوظیفتی‌من‌الضبط لمسموعاتی ... ورتبتها علی مقدمة وابواب و خاتمة . اماالمقدمة ففی بیان الفرق بین‌الاسم والفعل والحرف .

انجام: فالاستمرار المستفاد من المضارع نظیرالانصراف المستفاد من الماضی علی ماسبق التحقیق فیه . والحمدلله اولا و آخراً. فی سنة ۱۳۱۶ .

[۲۰۶- ج]

بخط نسخ ۱۳۱۶ ،برخی از تصحیحات درهامش‌آمده است (48947) .

کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج سرخ .
۷۲گ ۱۳/۵×۲۱/۵ - ۱۹س ۸×۱۴/۵.

مشکوة الانوار

از غزالی است و بچاپ رسیده است (ف۴۹۳) .

[۲۲ - د]

شمارهٔ دوم دفتر است و بهمان‌گونه خط شمارهٔ یکم آن میباشد ،محمدبن محمدباقر کاشانی در پسین روز سه شنبه ۴محرم ۱۲۹۸ آنرا نوشته است،گ ۸۰ پ - ۱۱۷ر.

مصابیح الاصول

این کتاب مبسوط استدلالی گویا همان باشد که در فهرست‌سپهسالار(۶۱۶:۱) از احمدبن عبدالله خوانساری دانسته شده و یاد شده که او شاگرد بهبهانی‌است .از نسخهٔ ما برمیآید که در ۱۲۷۶و۱۲۷۷ بدان میپرداخته است .

درنزدیك بپایان جلد دوم (۳۴۹/۲-ج) آمده است « ولنعم‌ماقال الوالدالمحقق العلامة طاب ثراه فی المناهج . . وقال المحقق القمی طاب ثراه» .

میدانیم که مناهج‌الاحکام‌ازملااحمد نراقی است (سپه ۶۱۷:۱ - کشف‌الحجب ۵۵۶) و گویا مراد منهاج‌الهدایة کلباسی باشد که درفقه است (کشف الحجب ۵۶۷) چه استشهادی که مؤلف میکند در مورد مسئلهٔ فقهی است وپس از این هم عبارتی از بیان شهید میاورد و سپس‌بازمیگوید که «وفی‌المنهاج» پیداست که اولی‌سهوقلم‌است. درآن بازآمده « السیدالعلامةالسمی النجفی فی‌فوائده ووالدی العلامة ادام‌الله‌سبحانه ظلاله فی الاشارات» (نزدیك بپایان نسخهٔ ش۳۴۹/۳-ج) نیز « وفاقالاستاد هما العلامة البهبهانی فی‌الفوائد» (کمی‌پس‌ازآنجا).از«شیخنا المحقق القمی طاب ثراه» و قوانین او بسیار یاد میشود . عبارت « السید العلامة السمی النجفی طاب ثراه فی فوائده » در جاهای دیگر هم دیده میشود .

درمیانهٔ جلد دوم (۳۴۹/۲-ج) دارد « الوالد المحقق العلامة فی الاشارات » و

« حکم فی الاشارات والدنا المحقق العلامة طاب ثراه » ومانند اینها درجاهای دیگر این نسخه ودرنسخهٔ شمارهٔ ۳۴۹/۳ ـ ج ازریاض هم درآن یاد شده ونیز آمده: «شیخنا العلامة النجفی طاب ثراه» و «السید المحقق الطباطبائی فی الوسائل والمفاتیح» .

پس این کتاب از ملامحمدمهدی کرباسی (همنام سیدمهدی بحرالعلوم نویسندهٔ فوائد) پسرحاجی کرباسی ودر گذشتهٔ ۱۲۹۲ بایدباشدوسر گذشت اودرذریعه (۲۷۳:۱) وریحانة الادب (۳۵۵:۳) آمده ودرروضات (ص۱۰) دربارهٔ بزرگترین فرزند کرباسی که گویا همین محمد مهدی باشد دارد « الاکبرمنهما المشتهر مصنفاته فی الاطراف». پسر دیگر کرباسی ابوالمعالی محمد است که در ۱۳۱۵ در گذشت (ریحانة الادب ۱۷۵:۵) .این محمدمهدی رسالهٔ اجتماع امرو نهی دارد و کتابی دیگر در اصول که در ۱۲۵۶ در زاویهٔ عبدالعظیم ساخته است ومن آنرادیده‌ام .

باری این کتاب رایکی ازبهترین کتابهای اصولی متاخران دیده‌ام ومؤلف بسیاری ازآثاردانشمندان اسلامی را خوانده و درهرمسئله‌ای هرچه بهتر بررسی کرده‌است .

[۳۴۹/۲ـج]

این نسخه جلد دوم وازمبحث امراست.

آغاز : بسمله . الحمدلله وکفی والصلوة علی نبیه المصطفی . . . و بعد فهذا هو المجلد الثانی من مجلدات مصابیح الاصول فی مباحث الامروفیه فصول الفصل الاول فی تحقیق مادة الامر وصیغته ومایتعلق بهما وفیه مصابیح .

انجام نسخه : وعلی تقدیر صحة الدعوی یکون الفرض المذکورثبت التداخل فیه من دلیل (از «الامر الثالث فی بیان نیة الصبیان فی عباداتهم» پس از دوصفحه ونیم).

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ، تصحیحات درهامش ، خط خوردگی دارد ، حاشیهٔ «منه» دارد ، تاریخ شروع شب دوشنبه دوم برات ۱۲۷۷ درنسخه دیده میشود نیز دوشنبه ۷ شعبان ۱۲۷۷ و سه‌شنبه ۸ صفر ۱۲۷۶ (درآغازنسخه) وتاریخهای دیگر وپیداست که اصل است (58076).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنائی ضربی مقوائی.

۲۸۳گ ۱۵/۵×۲۲ ـ ۲۱س ۸/۵×۱۴.

[۳۴۹/۳ـج]

این نسخه از مباحث عام وخاص است .

آغاز : بسمله . الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذا هو العقد الخامس من عقود المصابیح فی العام و الخاص وفیه مقدمة و سموط . المقدمة فی تعریفی العام و الخاص .

انجام نسخه : فی‌جمیع الاحکام مع‌التساوی و فی الشایع المتعارف مع الاختلاف .
السادس . (از «الخامس ان مماذکرنا یظهر بعض الغفلات الصادرة عن‌بعض‌الاعلام» پس‌ازهشت‌سطر) .
بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۳ ،تصحیحات درهامش دیده میشود ، حاشیهٔ«منه» دارد ، خط این نسخه با نسخهٔ پیش یکی است واین هم اصل است (58075).
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی.
۲۶۰گ۱۵×۲۱ ـ ۲۰س۵/×۱۴ .

المصابیح

سیدمهدی طباطبائی در گذشتهٔ ۱۲۶۰ پسرسیدعلی نگارندهٔ ریاض‌است (ذریعه ۲۷۵:۶ ـ ریحانةالادب ۱٤:۳) و این کتاب ما که فقه استدلالی وشرح مانندی است بر مفاتیح فیض کاشانی ولی نه بترتیب‌آن بگواهی نویسندهٔ نسخه ازاو باید باشد گرچه درفهرست طوس (۵۰۵:۵) مصابیح درفقه ازسید محمد مجاهد دانسته شد .

آغاز: بسمله . کتاب التجارة و المعاملات . والله الموفق . الحمدلله رب‌العالمین ... کتاب التجارة مصدرثان لتجرمن التجر .

انجام : وان کان الربع هوالاقرب . (الی‌هنا جف قلمه‌الشریف.وقد تم کتاب . . . سیدمهدی الطباطبائی و کان التاریخ یوم الاربعاء آخر جمادی الاول من اوائل شهرجمادی‌الثانی سنة الف وماتین و سبعة و ثلاثین فی قلم ... جعفرالطریح) .

[۲۴۳-ج]

بخط نسخ جعفرطریح درج۲/۱۲۴۷ ،حاشیهٔ«منه قدس‌سره» دارد ، نسخه‌تجارت‌ونکاح و صیدو ذباحه را دارد وارث (53069).
کاغذ فرنگی ـ جلدمقوائ‌گردآن تیماج مشکی .
۲۱۲گ۱۵×۲۱ ـ ۲۳س۹×۱۵.

المصابیح فی شرح المفاتیح

محمد جعفربن آقامحمدعلی‌بن محمدباقر سپاهانی بهبهانی این گزارش را بر

مفاتیح‌الشرایع فیض کاشانی نوشته است . سر گذشت او در فوائد رضویه (ص ٤٤٩) دیده میشود وازشرح مفاتیح اوهم‌درآن‌یاد شده است .

[۱۰۷- ج]

بخط نسخ و متن زیر خط سرخ از سدهٔ ۱۳ وچنین است :
آغاز : بسمله . وبه نستعین . الحمدلله رب‌العالمین . . . امابعد فیقول . . . محمد جعفربن محمدعلی‌بن محمد باقر الاصفهانی البهبهانی الحایری القرمیسنی . . . ان هذا هوالجزء الاخرمن المصابیح شرح المفاتیح فی شرح کتاب مفاتیح العطایا و المروات .
انجام : فلاشیء علی ابنه . الحدیث . قد تم‌کتاب العطایا و المروات من المصابیح شرح المفاتیح تالیف العبد الجانی محمدجعفربن محمدعلی‌بن محمد باقر الاصفهانی البهبهانی فی شهر شوال ... سنة الرابعة عشر بعد الماتین و الالف . . . والصلوة والسلام علی سیدالاولین والاخرین محمد وآله الطاهرین.(53067)
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج زرد .
۹۲گ۱۵×۲۱ ـ ۲۱س۹×۱۵ .

مصباح الفقیه

حاج‌آقا محمد رضابن محمد هادی همدانی در گذشتهٔ ۱۳۲۲ بر شرایع محقق حلی این‌شرح رانوشته و کتاب طهارة‌آن راکه جلد نخستین است در شب‌آدینه‌شوال ۱۲۹٤ بانجام رسانده است.این کتاب بچاپ رسیده است (احسن‌الودیعه۱:۱۷۹ـ علماء معاصرین ص۷۵) .

[۱۴۱ - ج]

این نسخه تنها طهارت است وبخط نستعلیق ومتن نسخ وباید نسخهٔ اصل‌باشد (53013) .
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی.
۳۲۵گ۱۶×۲۲/۵ ـ ۲۱س۱۰×۱۵/۵ .

المطالب المظفریة فی شرح الرسالة الجعفریة

مولانا محمدبن‌ابی‌طالب‌استرابادی(سدهٔ۱۰) شاگرد محقق کرکی‌این گزارش

آمیختهٔ با متن را بررسالهٔ جعفریهٔ استاد خود درزمان اونوشته وبنام امیرسیف‌الدین مظفربتکچی گرگانی ساخته است.

دردونسخهٔ ماماننـد نسخهٔ شمارهٔ ۹۳۱/۲ دانشگاه نام کتاب ونام امیر یادنشده است(۱).

[۳۲۰-ج]

این نسخه بخط نسخ سدهٔ ۱۲ است ،با عنوانهای شنگرف در هامش ، متن زیر خط سرخ ، از آغاز افتاده‌است، از نیمهٔ مبحث نفاس است تا سه سطری ازصلوة آیات (52976).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی فرسوده .

۲۱۷گ۱۴/۵×۲۰/۵ ـ ۱۹س۹/۵×۱۵/۵.

[۳۱ ـ د]

این نسخه کامل و بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف،مورخ چاشت روز چهارشنبه ۱۵رمضان ۹۴۶ است، نیمهٔ نخستین کتاب بنسخ درشت تازه‌تراست (42229).

کاغذ سپاهانی ـ جلدروغنی مقوائی رنگ پریده .

۲۸۳گ۱۱/۵×۱۸ ـ ۲۱ و۱۷س۷/۵×۱۳و۸×۱۴.

مطالع الانظار فی‌شرح طوالع الانوار

شمس‌الدین محمود اصفهانی (٦٧٤ـ٧٤٩) برطوالع‌الانوار بیضاوی این‌شرح را نوشته‌است. این کتاب درآستانه بسال ۱۳۰۵ بچاپ رسیده است.

(چلبی ۱۰۱:۲ ـ معجم‌المطبوعات ٤٥٤ ـ طوس ۷۳:۱ـ۷٦ و۵: ۲٤۵ ـ مجلس ۵۰:۲ـ ۵۱).

[۳۱۷ ـ ج]

بخط نسخ ریز باعنوانهای شنگرف وباحواشی «سید» مورخ ۸۵۰، دوبرگ آغازنونویس‌است ، نسخه دیباچه‌را ندارد، درپایان دوبند است یکی از شرح مقاصد (52992).

کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج زرد ضربی‌مقوائی .

۱۴۴گ۱۳/۵×۲۱ ـ ۲۹س۹×۱٦ .

۱ـ طوس۵: ۵۰٦ ش۸۳۷و۲: ۸۳ و۱۲٦ و۱۲۷ ش۲٦۸و٤۱۲ و٤۱۳ـفهرست دانشگاه ۳: ۲۰٤٦

المعارف الالهیة

پیرزاده محمد رفیع زاهدی از دانشمندان سدهٔ ۱۱ مؤلف این کتاب است (ف ۳۶۱) چنین است فهرست آن :

المقدمة فی بیان مائیة الحکمة وانیتها ودرجاتها فی العلوم واقسامها وفضل بعضها علی بعض و فیها معرفتان .

المقالة الاولی فی الشیء والوجود وانقسام الموجود الی الواجب و الممکن و فی اثبات واجب الوجود وفیها سبع معارف .

المقالة الثانیة فی الوحدة و الکثرة و ما یتعلق بها و فیها اثنتی عشر معارف.

المقالة الثالثه فی الکلی والجزئی وفیها عشرة معارف .

المقالة الرابعة فی العلة والمعلول وفیها سبعة معارف .

[۵۸ ـ د]

بخط نسخ بانشانه‌های شنگرف ازسدهٔ ۱۲ ،ازپایان افتاده و بدینجا «کما بینتها سابقا فمعلولها» از «المعرفة السابعة» از «المقالة الرابعة» میرسد (25772).

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی .

۲۱۴گ ۱۱×۱۶ ـ ۱۵س ۷×۱۲.

المعالم

جمال الدین ابومنصور حسن عاملی (۹۵۹ ـ ۱۰۱۱) مؤلف این کتاب است (ف ۱۷۲۲) .

[۱۰۶ـ ج]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف و باحواشی «سلطان» بخط نستعلیق ازسدهٔ ۱۳،وقف شوال ۱۲۶۹ (52924).

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی مقوائی .

۱۴۷گ ۱۴×۲۱ ـ ۱۴س ۷×۱۱/۵ .

[ج - ۱۷۷]

بخط نسخ باعنوان شنگرف باحواشی «سلطان ، آقامحمد باقر» بخط نستعلیق مورخ روز پنجشنبه ۱۱شوال ۱۲۲۸ (49432) .

کاغذ فرنگی- تیماج حنایی ضربی مقوائی .

۲۵۸گ ۱۵/۵×۲۱ - ۹س۸×۰۱۳

[ج - ۳۳۱]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف باحواشی « سلطان ، صالح ، منه » بخط نستعلیق از مولانا خواجه ابن خواجه شاه علی قاینی درطوس در۱۰ج۱۰۶۶/۲ (9379).

کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج سبز .

۱۵۲گ ۱۴/۵×۲۰ - ۱۶ س۶×۱۱ .

[ج -۳۴۰]

بخط نسخ با نشان شنگرف وعنوانها سفید مانده ،مورخ پایان رمضان ۱۲۴۴ نوشتهٔ محمدمهدی حسینی فرزند محمد صفی وامشه‌ای ، حواشی «صالح» دارد بخط نستعلیق (51951).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزمقوائی تازه .

۳۷۵گ ۱۵×۲۳ - ۱۲س۶/۵×۰۱۳

المعجزة (ظهورها عن الائمة)

دراین گفتار که گویا بابی از کتابی باشد در چند پرسش وپاسخ ویك فصل از معجزه گفتگوشده است .

آغاز: بسمله . رب یسرووفق لمرضاتك یا کریم . باب من الکلام فی ظهور المعجزات علی الائمة من الله تعالی لاولیائه الذین لیسوا بانبیاء تکرمة لهم .

انجام: وهذا مما فضل فیه .

[ج - ۷۰]

شمارهٔ نهم دفتراست وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن،گ ۴۷پ - ۴۹ر .

المغنی فی اصول الفقه

جلال‌الدین عمر بن محمد خبازی خجندی حنفی (م۶۸۱) المغنی فی اصول‌الفقه را در چند مقصد نوشته است (چلبی ۲:۴۷۲).

[۳۲- د]

بخط نسخ سدهٔ ۱۰ ، آغاز وانجام افتاده‌وچنین است :
آغاز : هذاالمقال حدیث صوم الوصال وخلع‌النعال (مبحث امر).
انجام : لان السکراذالم یجعل عذرالم‌یجعل دلیل عدمه (فصل‌فی‌العوارض‌المکتسبة)
نام‌کتاب‌ومؤلف دربالای صفحهٔ یکم نسخهٔ ما بخط دیگری آمده است،حواشی‌دارد بخط دیگر (48359) .
کاغذ سمرقندی - جلد مقوا .
۸۶گ۱۴/۵×۱۷/۵ - ۱۵س۱۰×۱۲.

المغنی فی شرح الموجز

شرحی است بر موجز علاءِ الدین علی قرشی از سدید الدین کازرونی (زندهٔ نزدیك ۷۵۰) و اودرآن از شروح قانون بویژه شرح قطب شیرازی کازرونی و شرح قرشی و ازسخنان استاد خودبرهان‌الدین حسینی عبری و ازسخنان مجوسی ومسیحی وابن ابی صادق وابن هبل وابن بیطار وزهربن زهر (در تیسیر) بهره برده‌است. نام کتاب در دیباچه دیده میشود .

[۱۱۴ - ب]

این نسخه شرح فن ۱و۳ است و عبدالحکیم حسینی قرشی در مدرسهٔ جده آنرا نوشته است ، بخط نستعلیق است و متن‌زیرخط مشکی‌ازسدهٔ۱۱،ازآغاز وانجام افتاده وبرگهاآشفته‌صحافی‌شده است، یادداشت۱۰۹۲ درپایان هست بهمین‌خط (9352).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سبزمقوائی‌تازه.
۱۳۸گ۱۹×۲۵ - ۲۷س۱۲×۲۰ .

مفاتیح الاصول

سید مجاهد محمدبن علی طباطبائی کربلائی‌در گذشتهٔ ۱۲۴۲ این کتاب‌اصولی مبسوط را تالیف کرده وآن در تهران بچاپ سنگی رسید.او مبحث نسخ راکه پایان جلد نخستین است درروز ۱۲۰۳/۳/۲۷ و تعارض و تراجیح را درروزآدینه ۲۶ صفر ۱۲۲۶ بانجام رسانده‌است. در کشف‌الحجب (ص۵۳۷) تاریخ تالیف روز ۲۶صفر۱۲۴۲ آمده است ولی درنسخهٔ ما چنین چیزی دیده نمیشود .

(ریحانة الادب ۲:۴۴۷ـ مجلس۴:۱۱۷) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله رب العالمین . . . باب مفاتیح اللغات قال‌الله ... و ماارسلنامن رسول الابلسان قومه . القول‌فی‌الدلالة مفتاح : اختلف العلماء فی ان اللفظ هل یدل علی معناه بالذات او بوضع الواضع علی قولین .

انجام : ولکن الاحتمال الاول لایخلوا من قوة وقد فرغ من کتابة هذه الاسطر مؤلفها ... محمدبن علی الهاشمی العلوی الطباطبائی‌نسبا و الکربلائی مولدا و موطنا و اسئل الله العظیم ان یجعل تالیف هذا الکتاب خالصا لوجهه الکریم . . ویقوی به الدین المبین انه اکرم الاکرمین وارحم الراحمین و کان الفراغ من التألیف فی‌یوم‌الجمعة وهوالسادس و العشرین من شهرصفر المظفر سنة الف و مأتین وستة وعشرین بعد الف ... علی هاجرها آلاف سلام وتحیة .

[۲۳ـ ب]

۴۰ مارهٔ یکم دفتر است وبخط نسخ حسین‌بن ملاغلام‌بن محمد علی رضا ارانی درمدرسهٔ سلطانیه درروز دوشنبه ۲۸ رجب ۱۲۶۴ ومبحث نسخ را در ۱۲۶۵/۱ع۲۷ نوشته است (گ ۱ پ ـ ۳۱۷پ)پس‌ازین درگ ۲۱۸ پ ـ ۲۲۱ پ گفتاریست درحجیت ظن‌که دانسته نشدازکیست (53040)؛

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی .

۲۲۹گ۲۱×۳۱ ـ ۲۹س۱۳/۵×۲۳/۵ .

[۱۰۹ ـ ب]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف سدهٔ۱۳، درپایان‌جلدنخستین تاریخ روزپنجشنبه۲۹ج۱/۱۲۳۵ دیده میشود،حاشیهٔ « ه م ت» دارد ویادداشت تملك ۱۳۱۴ (10756) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی مقوائی .

۲۸۱گ۱۷/۵×۲۷ ـ ۳۴س۱۱×۲۱ .

[۱۱۸ ـ ب]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف سدهٔ ۱۳،وقف ۱۲۳۷ با تولیت حاج محمدابراهیم (58080).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی .

۳۱۸گ۲۰×۳۱ ـ ۳۴س۱۳×۲۲ .

مفاتیح الشرایع

فیض کاشانی‌مؤلف‌این کتاب‌فقهی‌است‌و آن‌متنی‌است‌بروش‌اخباریان(ف۲۰۶۱).

[۸۹ ـ ب]

بخط نستعلیق با عنوان و نشان شنگرف ،از آغاز است تا نیمه‌های فرائض ، عنوانهادرنیمهٔدوم نسخه سفید مانده ،حاشیه «منه» دارد وازسده ۱۲ است ، عبدالمحمدبن حاجی میرزا عابد حسینی در روز سه شنبه ۸ محرم جلد یکم را نوشته است،مالك سردارکابلی در۱۳۴۸ (50611) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی .

۱۴۲گ۲۱×۲۹ ـ ۳۱س۱۴×۲۳ .

[۲۳۷ـج]

بخط نسخ با عنوان شنگرف مورخ ۱۲۱۸ ، از آغاز است، تا پایان فن عبادات و سیاسات (52977) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی .

۲۱۶گ۱۵×۲۱ـ ۱۷س۸×۱۴/۵ .

[۳۱۹ـج]

بخط نستعلیق باحواشی و باعنوان و نشان‌شنگرف، از فن العادات و المعاملات است تا پایان کتاب که تاریخ تالیف ۱۰۴۳دارد، نسخه ازسدهٔ ۱۲ است (50612) .

کاغذ فرنگی‌آهارمهره ـ جلدتیماج تریاکی درون مشکی مقوائی.

۲۲۳گ۱۲/۵×۲۱ ـ ۱۵س۶/۵×۱۴ .

[۳۴۱ـج]

بخط نسخ باعنوان شنگرف از سدهٔ ۱۱ ،ازمیانهٔ مفاتیح مطاعم ومشارب است تاخاتمةفی‌الحیل الشرعیة ، از آغازوانجام افتاده است (51946).

کاغذ سپاهانی موریانه خورده ـ جلدتیماج سبزمقوائی.

۱۰۱گ۱۲/۵×۲۳ ـ ۲۱س۷/۵×۱۶/۵.

مفاتیح الغیب

از امام فخرالدین ابوعبدالله محمدبن ضیاءالدین عمربن حسین‌بن‌علی‌تبرستانی رازی درگذشتهٔ ۶۰۶ دانشمند متکلم و فیلسوف وتفسیریست برقرآن کریم.

(چلبی ۴۷۶:۲ ـ سپه ۱۵۵:۱ ـ طوس ۴۹۹:۴ ـ دانشگاه ش۱۹۹۲) .

[۱۰۲ـب]

بخط نسخ باعنوان‌ونشان شنگرف از سدهٔ ۹ ،محمد مقیم شجاعی‌بن صفی‌الدین‌محمودبن‌قاسم‌بن شرف‌الدین یمان (؟) شریف شیرازی درآغاز صفر ۱۰۱۱ دارندهٔ نسخه بوده است . نسخه جزء دوم‌است ازآیه ۳۲تا۱۶۹ سوره‌بقرة (25768).

کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.

۱۷۴گ۲۰×۲۷ ـ ۳۱س۱۵×۲۰/۵ .

مفتاح‌الاصول

گزارشی است برالمنتخب‌فی‌اصول‌المذهب یا منتخب حسامی ازابن‌ابی‌المناقب حسام‌الدین ابوالوفاءِ محمدبن محمدبن عمراخسیکثی (م۶۴۴)،چلبی (۵۳۵۰۲) از شروح این کتاب یاد کرد و این شرح را نام نبرد و شارح نیزدانسته نیست .

(ریحانةالادب ۲۳۹:۵) .

آغاز: بسمله . و بك نستعین یا کریم رب تمم بالخیر و البرکة . فسبحان من‌اشرقت بنور قدسه مصابیح قلوب‌العلماء وانشرحت‌بشرقة انسه مقادیس صدورالاولیا...وبعدفان اصول‌الفقه الذی‌صنفه. . . حسام الملة والدین ... محمدبن محمدبن عمر الاخسیکثی . . . اصول علی

المرتبة . . . فاستخرت الله تعالی و استعنته فی شرح دقایقه و کشف حقایقه ... وسمیته مفتاح‌الاصول ... قال المصنف . . . : امابعدحمدالله علی‌نواله‌والصلوة علی رسوله محمد وآله . شرح : کلمة امامن‌حروف الشرط .

انجام : وفی کل معنی الشرط ایضا ... لیس‌معه غیره . شرح : کلمة کل لیست للشرط حقیقة ... خلو وقت عن الطلاق علی مامروقدوجد یقع . والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب .

[۳۸ - د]

بخط نسخ ترکی باعنوان شنگرف از مصطفی‌بن‌خضرحیدری درروزچهارشنبه ۸۴۳/۱ع۲۲درشهر فالی‌درمدرسة جوادالعادی (10742).

کاغذ سمرقندی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی با لولا .

۱۶۸گ۱۳×۱۸ - ۱۷س۹×۲۱ .

المفردات

ابوالقاسم حسین‌بن محمد راغب سپاهانی (سدهٔ ٤) فرهنگی بزبان عربی دارد که به « المفردات فی غریب القرآن » یا «مفردات الفاظ القرآن» نامبرداراست وآن در مصر بسال ۱۳۲٤ در۵۷۷ص بچاپ رسیده و در تهران از روی آن بسال ۱۳۷۳ چاپ عکسی شده‌است،درهامش نهایهٔ ابن اثیرهم چاپ شده است .

(چلبی ٤۸۷:۲ - معجم‌المطبوعات ۹۲۱) .

[۱۹۷-ج]

بخط نسخ باعنوان وجدول شنگرف ،ازنیمهٔ تفسیرکلمه «ضعف» است تاپایان‌وازآغاز افتاده، در روزشنبه ۱۱۳۰/۱ج۱۶ نوشته شده است ، تصحیحات درهامش بخط نستعلیق دیده میشود (36529) .

کاغذ سپاهانی - جلدتیماج حنائی ضربی مقوائی .

۱۹۲گ۱۳×۲۱ - ۱۹س۷×۱۳.

المفید فی علم‌التجوید

حسن‌بن شجاع تونی مؤلف این رساله است .

(منزوی ۱:۲۲۲) .

آغاز: کتاب المفید فی علم التجوید . بسمله . الحمدلله رب العالمین. اما بعدفیقول... الحسن بن شجاع بن محمدبن الحسن التونی رحمه‌الله قدثبت فی البراهین المعقولة والدلائل المنقولة ان افضل الطاعات ... تلاوة کلام مبدع الکائنات .. و من حیث انه لابد لقاری القرآن من رعایة الفاظه وآدابه وتجویده وترتیله کتبت فی هذا الکتاب مماسمعته من الاستاذین ... ومطالعته من کتبهم وسمیته بالمفید فی علم التجوید مبوباعلی سبعة ابواب .

انجام: و الخلاف بین ورش و القراء کثیر لایحتمله هـذا المختصر (نمت) .

[ج - ۲۰۴]

شمارهٔ هشتم دفتراست و بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن از سدهٔ ۱۱، گ ۸۶ پ - ۹۶ر .

المقتصر من شرح المختصر

ابن فهد ابی العباس احمد حلی از «المهذب البارع فی شرح المختصر النافع» خود این کتاب را گزین کرده است (ف۲۰۶۷) .

[۶۲ - د]

شمارهٔ یکم دفتر وبخط نستعلیق مانند شمارهٔ دوم که درروز یکشنبه آغاز ربیع‌دوم ۱۰۳۱ نوشته شده است ، باعنوان و نشان شنگرف، یادداشت ۱۲۳۰ و ۱۲۴۴ در صفحهٔ عنوان دیده میشود، خط امیر عبدالقاهرحسینی درگ ۲۵ پ هست ، نسخه دراصفهان خریده شده بود . گ ۱ پ - ۲۵ر.

نسخه تنها تفسیر خطبه است وبدینگونه می‌انجامد : فخرج کلام المصنف علی هذا التفسیر وانما خرجنافی تفسیر الخطبة عن مناسبة الکتاب لوقوع ذلك باقتراح بعض الاصحاب و بالله استعین و علیه اتوکل ... علی محمد وآله اجمعین ...» (بریده شدهٔ زیر کاغذ دیگر رفته) (48351).

کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی ومهر «یاسلطان ابوالحسن علی بن موسی الرضا» در روی جلد درمیان ترنج هست.

۱۴۴گ ۹/۵×۱۶ - ۱۵س۴/۵×۱۱.

المقدمة الجزرية

ابن الجزری شمس‌الدین محمدبن محمد عمری دمشقی (۷۵۱-۸۳۳) سرایندهٔ این منظومه تجوید است (سپه۱:۱۹۱-منزوی۱:۲۳٤) وآن بچاپ رسیده است (معجم المطبوعات۶۳).

آغاز: بسمله.

یقول راجی عفورب سامع
محمدابن‌الجزری الشافعی

انجام:

و الحمـدلله لها ختـام
ثم الصلاة بعد و السلام
علی النبی المصطفی و آله
و صحبه و تابعی منواله

[۲۰۴ - ج]

شمارهٔ دوم دفتر است و بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن ، احمدبن شعبان درروز ۲۵ شعبان ۱۰۵۸ آنرا نوشته است ، حواشی دارد،گ ۱۴ پ - ۲۵ ر یادداشت تملك اسماعیل بن ابراهیم مورخ آغاز ذی‌قعده ۱۰۸۷ درگ ۱۴ ر هست.

المقنع

این رساله‌ازصدوق‌ابن‌بابویه‌رازی‌قمی‌است‌وخوداوآن‌را دردیباچه‌چنین‌نامیده وشیخ درفهرست (ش۶۹۵) و نجاشی‌دررجال (ص۲۷۶) وابن‌شهراشوب درمعالم العلما (ش۷٤۰) ازآن یاد کرده‌اندودرالجوامع‌الفقهیه‌بچاپ‌رسیده‌است (مستدرك۳:۳۲۷)

[۲۱۶ - ج]

شمارهٔ یکم دفتراست ،بخط نسخ باعنوانهای شنگرف مورخ۷ ذی‌قعده۱۲۱۷ ،گ ۳ پ- ۷۰پ . (42228).

کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ·
۲۵۹گ ۱۵×۲۰/۵ ـ ۲۱س۹×۱۴ ·

مکارم الاخلاق

رضی‌الدین ابونصرحسن‌بن امین الاسلام ابوعلی فضل طبرسی گرد آورنده این کتاب است که دوازده‌باب‌دارد و چندبادررمصروایران بچاپ رسیده است.
(طوس ۵:۱۷۵ ـ سپه ۱:۳۱۱) .

[۷۵ ـ د]

بخط نسخ باعنوان ونشان وجدول شنگرف از سدهٔ ۱۱ ،ازنیمه‌های فهرست‌مطالب‌است (فصل۳ باب ٦) تا نیمهٔ فصل۳باب ۱۲متن (52930)·
کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سبزمقوائی تازه ·
۲۸۵گ ۱۳/۵×۱۸/۵ ـ ۱۵س۷/۵×۱۲/۵·

الملل والنحل

شهرستانی مؤلف این کتاب‌است که بارها دراروپا و مصروایران بچاپ رسیده است (ف۶۲۲) گفتارجیهانی دربارهٔ آئین زردشتی که در پاره‌ای از چاپهانیامده است درنسخهٔ ما دیده میشود ·

[۷۴ ـ ج]

بخط نستعلیق باعنوان شنگرف ازسدهٔ ۱۱ ،درذی‌حجه ۱۲۴۱ وقف شده است باتولیت‌حاج‌محمد ابراهیم (53059) ·
کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج زرد مقوائی·
۲۲۰گ ۱۴/۵×۲۵ ـ ۲۱س۸×۱۷·

المناجاة

این نیایش ازابن‌سیناست .
(ف ۵۱۲ ش ۲) .

[٦٣ ـ ب]

شمارهٔ هشتم دفتر است و بهمان خط شمارهٔ پیشین آن گ،١٨٠ ر و پ .

المناجاة

این نیایش از ابن سینا است .

آغاز: مناجات للشیخ الرئیس ابی علی بن سینا رحمه‌الله ، الهی واله الموجودات من المعقولات و المحسوسات یا واهب النفوس و العقول و مخترع ماهیات الارکان والاصول .

انجام: والیك الجود والبقاء فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء والیه ترجعون وصلی‌الله علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین .

[٦٣ ـ ب]

شمارهٔ دهم دفتر است و بخط نسخ سدهٔ ١١، گ ١٨٢ پ.

مناهج الیقین فی اصول الدین

این کتاب کلامی که از علامهٔ حلی است در دیباچهٔ آن و در یك نسخه از اجازهٔ همو بمهنا (ص ٣٠ اجازات بحار) بنام « مناهج الیقین فی اصول الدین » یاد شده ولی در خلاصهٔ همو (ص ٢٤) و نسخهٔ دیگر همان اجازه (ص ٥٢ اجازات بحار) بنام « منهاج الیقین فی اصول الدین» یاد گردید . در کشف الحجب (ص ٥٥٧) وفهرست طوس (١:٨٠) هم «مناهج الیقین» خوانده شده است .

کتاب دارای یك مقدمه است ودوازده منهج هریك درچند مسئله و بحث .

آغاز: بسمله و به نتوکل . الحمدلله منشیء الفطر وخالق البشر و ممیزهم بقوی العمل والنظر ... وبعد فان للعلوم مناراوقدرافاعظمهم بها شرفا وفخرا ... ولاشك ان اشرف الاشیاء واجب الوجود... فالعلم به یکون اعلی و انفس والعلم المتکفل به هوعلم الکلام . . . فدعانا

ذلك الى انشاء مجموعة تحتوى على مباحثه الشريفة ودقايقه اللطيفة مع تلخيص المذاهب المنقولة عن القوم الذين سبقونا من المتكلمين والاوايل من الحكماء المدققين والاشارة الى قواعد الفريقين وحجج القبيلين ... وقد وسمناه بمناهج اليقين فى اصول الدين .

انجام : لانه لافرق بين حدوث الدعاء وحدوث زيد فى ذلك . واذقد وفقنا الله تعالى لاتمام ما اردناه و انهاء ماقصدناه فلنحمدالله ... و نسئل اخواننا الصالحين القارين لهذا الكتاب ان لايخلونا من دعاء مستجاب وان يصلحوا مافيه من خلل ونقصان و خطاء و نسيان و ان يترحموا علينا عقيب صلواتهم ويذكرونا فى خلواتهم و الحمدلله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد وعترته الاطهرين آمين .

[۱۴۶ - ج]

شمارهٔ یکم دفتراست و بخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف از سدهٔ ۱۱، گ ۳پ - ۱۳۱ پ، در برگهای پیش و پس ازین شماره و در پایان نسخه عباراتی است ازمشارق الانوار بر سی بخط نسخ ریز تر (10745).

کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سبز مقوائی تازه .

۲۱۴ گ ۱۳/۵×۲۳/۵ - ۱۹ س ۷×۱۴/۵

المناهج الحائرية

علی اصغر بن محمد حسین بفروئی یزدی کربلائی زندهٔ در سدهٔ ۱۳ مؤلف این کتاب اصولی است و مبحث تعارض را در کربلا در شب چهارشنبه ۱۰ ذی قعده ۱۲۵۰ را بپایان رسانده است .

[۱۸ - ب]

شمارهٔ دوم دفتر است و بخط نستعلیق یوسف بن محمدحسن خراسانی گونابادی در کربلا در محرم ۱۲۵۱ ، نسخه خاتمه است در تعارض و تعادل و تراجیح، یك منهج در پایان افزوده شده و بنوشتهٔ مؤلف باید پس از منهج دوم گذارده شود ، حواشی دارد ، گ ۱۸۳ ر - ۲۱۷ پ .

آغاز : خاتمه فی‌التعارض والتعادل و التراجیح وقبل الخوض فی‌المطلب لابد من تمهید مقدستین .

انجام : وارشد الی جادة النجاة عندالشکوك والشبهات بحق محمد ... وعترته قد فرغ من تالیف هذا المجلد من‌الکتاب المسمی بالمناهج الحائرية مؤلفها ... علی اصغربن محمدحسین البفروئی الیزدی الاصل والکربلائی المسکن ... فی ... الاول لیلة الاربعاء وهی لیلة العاشر من شهر ذی‌القعدة من شهور ۱۲۵۰ خمسین بعدالالف والمأتین فی بلدة کربلا علی مجاوریها الف تحیةوثناء .

المناهل

از سید محمد مجاهد سپاهانی کربلائی (۱۱۸۰ - ۱۲٤۲) است (ف۲۰٦۹) واو بخش خمس و انفال را در نجف ۱۲۳۸ بانجام رسانده است (صفحهٔ عنوان و پایان نسخهٔ ما).

[۳۲۵ - ج]

این نسخه ازآغاز خمس است تاپایان انفال وچنین است :

آغاز : بسمله . وبه ثقتی . حمدله ... مناهل الخمس والانفال . القول فی الخمس صرح فی‌الدروس بان الخمس حق ثبت فی الغنایم لبنی هاشم بالاصالة عوضا عن الزکوة.

انجام : وبالجمله الشواهد علی الاباحةکثیرة . قدفرغ من تسویدهذه الاسطر...فی یوم الاربعاء فی اواسط شهر رمضان المبارك مؤلفه ... محمد بن علی الطباطبائی نسئل‌الله تعالی ان یجعله خالصا لوجهه وان ینفعی به یوم‌الدین سنة ۱۲۳۸

نسخه بخط نسخ خود مجاهد است چنانکه در صفحهٔ عنوان و پایان آن دید ەمیشود . حواشی «منه» دارد وخط خورده است (52994).

کاغذ فرنگی - جلدمقواگردآن تیماج زرد .

۱۶۹گ۱۶×۲۳/۵ - ۲۳س۹×۱۵/۵ .

المنتزع المختار من الغیث المدرار المفتح لکمائم الازهار فی فقه الائمة الاطهار

الازهار فی فقه الائمة الاطهار بروش فقه زیدی نوشته شده وازالمهدی لدین‌الله

احمدبن یحیی‌بن مرتضی یمنی امام شیعی زیدی (۷۷۵ ـ ۸۶۰) است و خود بر آن بنام الغیث المدار شرح داده (چلبی ۱:۸۹ ـ اتحاف المهتدین ابی زباره چاپ یمن در ۱۳۴۳ ص ۶۸ ـ دیباچهٔ البحر الزخار چاپ مصر) .

کتاب ما شرحی است بر همین ازهار از فخر الدین ابوالحسن عبدالله‌بن ابی‌القسم محمدبن مفتاح نجری زیدی (م ۸۷۷) و در چهار جزء در ۱۳۳۲ در مصر بچاپ رسیده است .

این شرح گزیده‌ایست از شرح خود ابن مرتضی و از بهترین کتابهای فقهی زیدی است (معجم المطبوعات ص ۲۴۷ ـ بروکلمن ۲:۱۸۷ وذیل ۲:۲۴۴ ـ فهرست برلین ش ۴۹۲۲ ـ فهرست موزهٔ بریتانیا ش ۳۷۷ـ۳۸۱ ـ ذریعه ۱:۵۳۲) در صفحهٔ عنوان نسخهٔ ما آمده :

« کتاب شرح الازهار المنتزع المختار من الغیث المدرار المفتح لکمام الازهار فی فقه الائمة الاطهار تالیف سیدنا الفقیه العلامة الحبر الصمصام عبدالله ابن مفتاح نفع الله به » .

آغاز: بسمله . (مقدمة لایسع المقلد جهلها) بمعنی انه لا یجوز له الاخلال بمعرفتها . فصل ذکر فیه مولانا . . . من یجوزله التقلید و من یحرم علیه و ما یجوز فیه التقلید من الاحکام و ما لایجوز فقال (التقلید) هوقبول قول الغیر من ان یطالبه بحجة .

انجام : (فللمشتری) ای فالقول فی ذلك کله للمشتری ... وان کان فی المقدار فقولان الاول مع الهادی والثانی التحالف و الموادة .

نسخهٔ ما مبحث تقلید است و طهارة تا بیع و فتاوای سنیان و زیدیان در آن آمده است .

[۷۰ـ ب]

بخط نسخ ومتن شنگرف وعنوانها درشت‌تر نوشتهٔ عبدالعزیز بن محمدبن احمدمساوی ینبعی زیدی در چاشت روز ۱۱ شوال ۱۰۵۷ واوماك نسخه هم بوده است ، درصفحهٔ عنوان اشعاری است درستایش ازازهار وتذکره ودرنسب ابن‌المرتضی ، درپایان چند خطبه است از علی وروایتی از کعب الاحبار . (54985)

کاغذ فرنگی - جلدمقوا آراسته دردرون و بیرون .
۲۸۴گ۲۰/۵×۳۰- ۳۵س۱۴×۲۲/۵.

منتهی المقال فی احوال الرجال

ابوعلی محمدبن اسمعیل بن عبدالجبار بن سعدالدین بخاری گیلانی طبری سینایی حایری از خاندان ابن سینا (۱۱۵۹ - ۱۲۱۵) دراین کتاب که بدستور سید محسن بغدادی نوشته است از راویان شیعی بحث نموده و از مجاهیل بگمان اینکه نیازی بدانستن آنها نیست یاد نکرده است . اودراین کتاب سخنان میرزا محمد استرابادی در منهج المقال واستادخودمحمدباقر بهبهانی درتعلیقه وامین کاظمی درمشترکات‌را آورده است . این کتاب با توضیح المقال فی علم الرجال حاج ملاعلی کنی در ۱۲۶۷ بچاپ سنگی رسیده است چاپ دوم آن در۱۳۰۲ شده است . (ریحانة‌الادب ۱۳۷:۵ - مستدرك ۴۰۲:۳ - هدیة الاحباب ص۳۶ - فوائد رضویه ۲۹۴- کنی والقاب ۱۱۹:۱ - روضات ص۴۰۱ - مقباس الهدایة ۱۲۰ - تفتیح المقال ۸۱:۲ - مصفی المقال ص۳۹۴) .

[۲۱۴-ج]

بخط نسخ سدهٔ ۱۲ ، یادداشت ۱۲۸۹ درصفحهٔ عنوان‌هست ، ازانجام افتاده وتانیمهٔ سرگذشت «حسن بن زیادالصقیل»است ، عنوانها درنیمهٔ دوم سفیدمانده است.
کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنائی.
۱۲۱گ۱۵×۲۰/۵ - ۲۲س۸/۵×۱۵/۵.

منظومة فیما ورد من الافعال بالواو والیاء

این منظومه ازابن مالك‌است ودرمجموعة المتون الکبیرچاپ‌مصربسال۱۳۶۸ ص۳۶۲ - ۳۶۶ دیده میشود.

آغاز: بسمله.

حمداً لربی والصلاة لاحمد

من قدعوت الی الهدی ودعیته

والال والاصحاب ارباب التقی
ثم السلام تلوته و تلیته
اعام بان الواو و الیا قداتت
فی بعض الفاظ کنحو منیته
قل ان نسبت عزوته و عزیته
و کنیت احمد کنیته و کنوته

رنجام :

یکنو و یکنی ای تکلم طالبا
غیرالمراد و مثل ذاك سلیته
ثم الصلوة مع السلام لمن به
کل الضارل نفوته و نفیته
هو احمد المختار ثم لآله
بهم حزوت الکفر ثم حزیته

[٣٥٦-ج]

شمارهٔ هشتم دفتراست و بهمان‌گونه خط شماره‌های پیشین آن، گ ٨٥ پ - ٨٦ پ، سه بیت در آغاز وشانزده بیت دربایان کم‌دارد وچنین است :

آغاز : للامام جمال‌الدین بن مالك فی الفعل الواوی والیائی : قل ان نسبت عزوته وعزیته - وکنوت احمد .

انجام : عینی‌همت یهمو ویهمی‌دمعها - وحموته الماکول مثل حمیته

پس‌ازاین چهاربیت است بعربی از امام یافعی در فرق میان دوضدودونقیض و سه‌بیت دربارهٔ چهارگونه «لولا» ودوبیت ازابوحیان دربارهٔ اغراض حذف‌فاعل ودوبیت‌دربارهٔ‌کسروضم با در «کبرت» همهٔ اینها بعربی است .

منهاج‌الکرامة فی‌معرفة الامامة

علامهٔ حلی دراین کتاب از امامت گفتگو نمود (ف ٦٣١) ترجمهٔ فارسی این کتاب در سپهسالار (ش٦٤٥٦) ودانشگاه (ش٢٦٠٩) هست . حلی درخلاصه(ص٢٤)از

آن یاد کرده ولی دراجازهٔ بمهنا (ص۳۰و۵۲ اجازات بحار) از آن نام نبرده است.

[۲۲۷ ـ ج]

شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نسخ باعنوانهای شنگرف ازسده ۱۲ گ۲۰۰ پ-۸۶ پ، یادداشت تملك ۱۰۱۶و۱۲۰۹ ویادداشتهای دیگرمورخ ۱۱۹۵و۱۱۹۷ و۱۱۸۱و۱۱۸۲ درنسخه هست (52010).
کاغذ فرنگی ـ جلدکالینگور عطف تیماج مشکی ومقوائی.
۱۵۱گ۱۵×۲۰/۵ - ۱۷س۹/۵×۱۴/۵ .

[۱۵ ـ د]

شماره یکم دفتراست وبخط نسخ نستعلیق ریز، عنوان درشت تر و نشانها شنگرف، برای میرزا عبدالباقی در۱۲۹۳ افاده‌های آن نوشته شده است ، نسخه از آن فخرالدین محمد بوده است ومحمدتقی بن محمد حسین هروی در۱۲۹۶ (پایان شمارهٔ دوم) گ۴ پ - ۵۴ پ (48550).
کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنائی .
۱۲۲گ۱۲/۵×۱۸ - ۲۱س۷×۱۲/۵.

منهج الشیعة فی فضائل وصی خاتم الشریعة

ازجلال الدین شرفشاه علوی است (ف۱۵۸۱) درپایان نسخهٔ ما گردآورندهٔ آن سیدجلال الدین نامیده شده است .

[۳۳۴ ـ ج]

شمارهٔ دوم دفتراست وبهمانگونه خط شمارهٔ یکم آن باهمان نشانه‌ها وهمان محمد حسین بن ابی‌طالب حسینی سپاهانی دردههٔ نخستین ربیع یکم سال ۱۲۶۱ در سپاهان آنرانوشته است ، از دیباچه اندکی درنسخه نیامده است ، چنین است: «هوالبحرمن ای النواحی اتیته ... السلطان شیخ اویس بهادرخان. وسمیتها بمنهج الشیعة» گ ۹۸ پ - ۱۲۱ ر .

منهج العمال فی سنن الاقوال

المتقی علی بن حسام الدین عبدالملك بن قاضی‌خان قادری شاذلی مدنی چشتی مکی در گذشتهٔ ۹۷۷ دراین کتاب احادیث جامع صغیروزوائد آن تالیف سیوطی را مرتب نموده است (چلبی ۳۷۷:۱ - فهرست خدیوی ۱ : ۴۳۳) نام کتاب و مؤلف در دیباچه دیده میشود . شماره حدیثهای آن ۱۵۷۵۸ است (پایان نسخهٔ ما).

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی میزالانسان بقریحة مستقیمة عن سایر المخلوقات و علمه من علمه المکنـون تفصیل المجملات و تبیین المبهمات

انجام: عن ابن عمر . هذا آخر کتاب منهج العمال فی سنن الاقوال و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی سیدنا محمد و آله . . . و سلم تسلیما .

[۱۰۶ـب]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۱، درپایان یك صفحه احادیثی است که درجامع صغیر وذیل آمده ودراین کتاب نیامده است، فهرست مطالب درآغاز هست ، حواشی دارد (39823) .
کاغذ هندی موریانه خورده ـ جلدمقوای پارچه دار.
۴۲۶گ ۱۶×۲۷/۵ ـ ۲۵س۹/۵×۱۹.

المنهیات (مقالة فی ...)

در این رساله مناهی برشمرده شده وازضیاءِ القلوب ابو محمد سهل بن عبدالله تستری گرفته شده است .

آغاز: بسمله . قال سیدالمحققین ابومحمد سهل بن عبدالله التستری رضی الله تعالی عنه فی کتاب ضیاءِ القلوب : اعلموا ان ماحرم الله ... و رسول الله ... من الحرام والاخلاق الروية التی تفسدالایمان بالله وتفسد الاعمال الشك والعجب والریاء .

انجام: فقال له عصم . نسأل الله العصمة والتوفیق برحمتك یا ارحم الراحمین .

[۲۵۱ ـ ج]

شمارهٔ سوم دفتر است وبهمان خط شمارهٔ پیشین آن وعبدالله عبدالمذنب کشمیری دربخارا در ۱۲۷۹ آن را نوشته است، گ ۱۲ر-۱۹ر.

منیة اللبیب فی شرح التهذیب

این شرح از عمیدالدین ابی‌عبدالله عبدالمطلب یا برادرش ضیاءالدین‌عبدالله از دانشمندان سدهٔ هشتم دانسته شده است (ف۱۷۲۷).

[۲۵ـ ب]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ، تاریخ تالیف ندارد ، حسین‌بن حیدربن حسن‌بن حاجی‌غلام چنگانی سپاهانی در ۱۲۲۸ آنرا نوشته است (53047).
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوائی .
۳۰۷گ۲۱×۳۰ ـ ۲۳س۱۳×۲۱.

[۱۲۹ـ ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ، تاریخ تالیف ندارد ، عباس‌بن شیخ یاسین‌بن شیخ ابراهیم بن شیخ ابراهیم‌بن‌شیخ حسن‌بن شیخ یونس نجفی درروزآدینه ۲ رجب ۱۲۴۳ آنرانوشته‌است(10753).
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوائی .
۲۹۳گ۱۶×۲۲/۵ ـ ۱۹س۹/۵×۲۱/۵.

الموقف

قاضی عضدالدین عبدالرحمن ایکی (ایجی) دانشمند سدهٔ هشتم‌ایران مؤلف‌این کتاب کلامی است .

[۳۰۶ ـ ج]

بخط نسخ باعنوانهای درشت‌تر وبانشانه‌های شنگرف ودرهنگام‌پسین روز بازپسین‌ماه‌شوال۷۵۲ نوشتن‌آن بانجام رسیده است ، صفحهٔ یکم تازه‌تر و میان برگ ۱ و ۲ افتاده است . در پایان نسخه شعرهائی است بفارسی (52993).
کاغذ سمرقندی ـ جلدکالینگورعطف تیماج مشکی ومقوائی .
۱۴۵گ۱۵×۱۹/۵ ـ ۲۳س۱۰/۵×۱۳.

الموجز

ابن نفیس ابوالحسن علاءالدین علی‌بن ابی‌الحزم قرشی (م ۶۷۷) مؤلف این رساله است .

(ف ۸۱۱ ـ فهرست ره‌آورد ص۹۰).

[۱۳ ـ د]

شمارهٔ یکم دفتراست وبخط نسخ با عنوان ونشان شنگرف وبا حواشی «شرح ق» ، خلیل‌الله گونابادی درهرات درع۱۱۱۲/۲آنرانوشته است،گ ۱۷ پ ـ ۱۷۶ ر، درآغاز نسخه مطالب پراکنده‌است بخط دیگر (42214).

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی.

۳۳۶گ ۱۲/۵×۱۹ ـ ۱۸س۶/۵×۱۲/۵.

منهج الدعوات و منهج العنایات

ابن طاوس سید رضی الدین ابوالقاسم علی حسینی حلی (۵۸۹ ـ ٦٦٤) این کتاب دعا را درووزآدینه ۷ج۱/٦٦۲ بانجام رسانده است.

(منزوی ۲۲٦:۱ ـ سپه ۷٦:۱).

[۲۳۸ ـ ج]

بخط نسخ باعنوان شنگرف باسرلوحی برزولاجورد درآغاز ومانند نسخهٔ دانشگاه‌گفتارشاگرد راوی‌کتاب درآغاز هست ، محمدحسین بن‌محمدعلی عباسی آنرا درروزچهارشنبه۱۹ج۲/۱۱۱٦نوشته است، خط فرهادمیرزا مورخ ۱۲۸۸ درآغازوپایان هست (53049) .

کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج روغنی مقوائی درون‌مشکی.

۲۸۳گ ۱۲×۲۱ ـ س۷×۱۳.

المیراث

از مولی محمدتقی‌بن حسینعلی هروی سپاهانی (۱۲۱۷ ـ ۱۲۹۹) است (ف ۲۰۸۰) چنانکه ازدونسخهٔ مابرمیآید هروی درذی‌قعده ۱۲٦٦ نسخه‌ای‌ازآن‌رانوشته ودرروز ۱۷ع۲/۱۲٦۷ درنسخهٔ دیگری ازآن نگریسته است.

[۹۵ ـ ج]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نستعلیق باعنوانهای شنگرف ومشکی در متن وهامش از نویسندهٔ دوشمارهٔ دیگر این دفتر درتاریخ ۱۵ محرم ۱۲۸۹ ازروی نسخهٔ مقابله‌شده بانسخهٔ‌خط مصنف، درپایان

دارد «وقدفرغ من کتابة هذه النسخة مؤلفها الجانی محمدتقی بن حسمنعلی الهروی رحمه الله فی شهر ذی قعده ۱۲۶۶» گ ۶ پ - ۲۷ر.

[۱۲۶ - ج]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نسخ باعنوانهای شنگرف وباحاشیهٔ «منه» ، درپایان دارد « هذه النسخة مماوقفت النظرفیها بجمیع اجزائها من المتن و الحواشی والاشکال وصحت مافیهامن الاغلاط فهی نسخة صحیحة مطابقة لماسنح به نظری القاصر بعد تجدید النظر الیه واصلاحه وانا مؤلفها الجانی محمد تقی ابن حسینعلی الهروی عفی الله عنهما وقدکتبت هذه الاحرف فی الیوم السابع من شهر ربیع الثانی سنة ۱۲۶۷ الف ومأتین وسبع وستین والحمدلله رب العالمین»، محمدکریم بن حاج محمدابراهیم قمی درسپاهان درمدرسهٔ جدهٔ کوچك در ۱۱ ج ۱۲۷۶/۱ آنرانوشته است، گ ۹۵ پ - ۹۲ر.

میراثیّة (مسائل ...)

رسالهٔ کوتاهی است درمیراث وموارد مشکلی درآن روشن میشود.

آغاز: بسمله. شرح میراث مثلا لوفات شخص وخلف احدالابوین و بنتا ونصیب احد الابوین السدس ونصیب البنت النصف.

انجام: لکن الوارث مختلف لان الوارث الاول هوالمیت و الوارث الثانی وهوولدالمیت وهوغیرابیه.

[۴۴-د]

شمارهٔ چهارم دفتراست وبهمان خط شمارهٔ پیشین آن، گ ۸۱ پ - ۹۹پ.

میزان القیمة

فیض کاشانی دراین رساله شش باب گذارده ودرآن از میزان قیامت بحث کرده وآن را دررجب سال ۱۰۴۰ بانجام رسانده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی رفع السماء ووضع المیزان ... و بعد فیقول محمدبن مرتضی المدعوبمحسن ... هذا ما الهمت به فی تحقیق میزان یوم القیمة.

انجام: وفازبتحقیق میزان القیمة المسمی به محسن بن مرتضی فی

شهررجب المرجب من شهورسنة اربعين والف الهجرية واتفق تاريخه «عرف ميزان القيمة» وهومن احسن ما يتفق والحمدلله .

[۲۰۲ - ج]

شمارهٔ هفتم دفتراست وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن، گ ۳۵۸ پ - ۳۶۴ ر.

الناسخ والمنسوخ (رسالة في...)

ابوالقاسم هبةالله بغدادی در گذشتهٔ ۴۱۰ دراین رساله که چند باب دارد آیات ناسخ ومنسوخ قرآن را بترتیب سورآورده است (منزوی ۱:۲۲۷) .

آغاز: بسمله . وبه نستعين . الحمدلله الذی هدانا لدينه وجعلنامن اهله ... فاعلم انه اول ما ينبغی لمن احب ان يتعلم شيئا من علم هذا الكتاب لابد له معرفة فی علم الناسخ و المنسوخ ... قال الشيخ هبةالله رضی الله عنه لما رايت المفسرين قدسلكوا طريق هذاالعلم ولم يأتوا منه علی وجه الحفظ وخلطوا بعضه ببعض الفت فی ذلك كتابا يقرب علی من اراد تعليمه وتذكارالمن علمه .

انجام : واماالنهی فالشريعة مبنية فيه علی الحصر لاعلی الاباحة فهذا جمل من الناسخ والمنسوخ .

[۲۰۴ - ج]

شمارهٔ چهارم دفتراست وبهمانگونه خط شمارهٔ پیش نوشتهٔ احمدبن شعبان دربغداد درمرقد شیخ برهان درکوی رویگران درروز پنجشنبه پایان ذی‌حجه ۱۰۷۴، گ ۲۸ پ - ۵۵ ر، مالك احمدبن شعبان و اسماعیل بن ابراهیم درذی‌قعده ۱۰۷۸ ، از ۵۹ ر تا ۶۸ ر فوائد وروایاتی است دربارهٔ تجوید و قران بعربی بهمین خط.

النافع يوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر

شیخ مقداد سیوری بر باب حادی عشر علامهٔ حلی این شرح را نوشته است

(ف ۵۸۶) متن و شرح را Elwee Miller بانگلیسی ترجمه کرده و دوبار در لندن بسال ۱۹۲۸ و۱۹۵۸ بچاپ رسید .

[۲۰۱ - ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۳ وازپایان افتاده است (966ر).
کاغذ فرنگی - چلدمقوا .
۷۴گ۱۲/۵×۲۱/۵ - ۱۱س۶/۵×۱۴.

[۳۰۴ - ج]

شمارهٔ یکم دفتر و بخط نسخ با نشان شنگرف ازشمسابن شیخ جمال الدین احمد ایشکابی درروز ۱۵ صفر ۱۰۷۷، گ۱ پ - ۶۷ر، حواشی دارد.
کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی مقوایی
۲۱۲گ۱۰×۲۰ - ۱۶س۴/۵×۱۰/۵.

نتایج الافکار فی بیان حکم المقیمین فی الاسفار

ازشهید ثانی است ودرص۱۶۸-۱۹۶ مجموعهٔ رسائل او بسال ۱۳-۱۳۱۲ بچاپ سنگی رسیده‌است . شهید آن را درروز دوشنبه ۱۷ رمضان ۹۵۰ بانجام رساند.

[۲۲۸ - ج]

شمارهٔ ششم دفتراست ودرگ ۶۷ پ - ۸۹ پ .

نثر اللئالی

گویا امین الاسلام طبرسی مفسر شیعی کلمات قصاریا سخنان کوتاه امیرمؤمنان علی را بدین نام گردآورده‌است وبگفتهٔ برخی ازسید علی بن فضل‌الله راوندی‌است . (منزوی ۲:۲۹۰و۷۳۳) .

[۱۱۱-ب]

شمارهٔ ۳۴ دفتراست وبخط نسخ باعنوان شنگرف ورمضان شیرازی بدستور «میرزایی‌میرزامحمد تقی» گویا همان محمدتقی‌نصیری در «اصفاهان» نوشته‌است، گ ۳۲۴ر-۳۲۵ر.

[۷۰ - ج]

شمارهٔ دوم دفتر است وبخط نسخ باعنوان شنگرف ازسدهٔ ۱۱ ،س ۷ پ - ۱۰ر.

النخبة الوجيزة

فیض کاشانی این کتاب فقهی را بسال ۱۰۵۰ ساخته است (ف ۲۰۸۴) .

[۱۱-د]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف،درجدول زر ولاجورد، ازجلال بن محمدحسین طالقانی در۱۰۶۴، فهرست درآغاز هست و حواشی دارد با نشانهٔ « س ع ره ، علم‌الهدی ، منه رحمه‌الله ، منه دام ظله العالی» (Io747).

کاغذ سپاهانی موریانه خورده - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی فرسوده .

۱۵۵گ۱۱/۵×۱۸/۵ - ۱۵س۶×۱۲/۵.

نزهة الغری

محمدبن عبود نجفی کربلائی پس‌ازمناقب السبعین و کنز الحفاظ این رساله‌را درباره غری (نجف) نوشته است . درآن ازبحار مجلسی و فرحة الغری ابن طاوس (ف ۱۳۰۶) ومجالس المؤمنین شوشتری و کامل ابن اثیروبحرالانساب و ریاض‌العلماء و وفیات‌الاعیان ومقدمهٔ ابن‌خلدون وازسید حسین‌عراقی وشیخ محمد کبهٔ یاد شده‌است نسخهٔ ما از فصل دهم است و گویا از رسالهٔ سید حسین عراقی گرفته شده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... اما بعد فیقول . . . محمدبن المرحوم‌الحاج عبود ... احببت ان اجمع احوالات الغری ... و سمیته بنزحة الغری .

انجام : والثلثمایة والف انتهی . قال . . . محمدبن المرحوم الحاج عبودالشهیربالکوفی ... هذا ماوجدته فی رسالة السیدحسین‌العراقی سلمه‌الله مشوشا وذکرته مرتبا فکان به ختام هذاالفصل‌انتهی(کتبه محمد التبریزی) .

[۲۹۹ - ج]

بخط نسخ باعنوان شنگرف نوشتهٔ محمدتبریزی درسنهٔ ۱۳ (52980) .
کاغذ فرنگی - جلدمقوا .
۱۴/۵×۸س۱۴ - ۲۰×۱۵گ۴۱ .

نزهة الناظر وتنبیه الخاطر

شیخ ابوالحسن ورام‌بن ابی فراس عیسی حلی (در گذشتهٔ ۶۰۵یا ۶۰۶) مؤلف این مجموعهٔ احادیث است وبچاپ هم رسید (طوس ۵:۱۶۲و۳۱۷ - ذریعه ٤ : ٤٤٢ - کشف‌الحجب ۵۸۰ - سپه ۱:۳۰۱).

[۲۲۳ - ج]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف نوشتهٔ عبدالله‌بن نورالله در روزچهارشنبه ۱۲ شعبان۱۰۹۲ ، حواشی دارد ، خط مالکی بنام محمد بامهرمورخ۱۰۹۳ درآن‌هست(48374) .
کاغذفرنگی - جلدمقوا عطف میشن مشکی.
۱۴/۵×۲۰گ۴۸۲ - ۱۸س۹×۱۵.

نسیم السحر

دراین رساله با عنوانهای فصل مباحث لغوی آمده است .

آغاز: بسمله . اما بعد حمد الله الذی هو اول القرآن و آخر دعوی اهل‌الجنان ... وبعد فان لقاءِ الشیخ نسیم‌السحر علی کبدالمکروب... حتی رایته واقتبست من‌نوره ... وحین کادغراب‌البین ینعب ...احببت ان نصحبه تذکرة منی ... فالفت له واختصرت هذا الکتاب‌الصغیر... فی خصائص اللغة .

انجام : واقیة من حجر . تم کتاب نسیم‌السحر.

[۷۵ ـ ب]

شمارهٔ پنجم دفتراست وبهمانگونه شماره پیشین آن ،گ ۴۷ ر ـ ۴۹ر.

النفس (رسالة فی...)

ازابویوسف یعقوب‌بن اسحق کندی است و ابوریده آنرا در «رسائل الکندی» بچاپ رسانده است (مصر۱۳۶۹ ص ۲۷۲ ـ ۲۸۰) (نیز ف ۳۹۲).

آغاز: رسالة ابی یوسف یعقوب‌بن اسحق الکندی فی‌القول‌فی‌النفس المختصرمن کتاب‌ارسطو وافلاطون وسایرالفلاسفة . سددك‌الله‌المدرك للحق واعانك‌علی‌نیل‌مستوعراته . سألت اسعدك الله بطاعته‌ان‌أختصر قولا فی‌النفس وآتی علی‌الغایة التی اجری الفلاسفة فی‌ذلك‌مع‌اختصار لکتاب ارسطو فی النفس ولست آلوجهداً فی استعمال البلوغ الی محابك و المبادرة الی ماسئلت بتلخیص کاف و محض ان شاءالله وبه القوة اقول ان النفس بسیطة ذات شرف .

انجام : فیفهم منه ما کتبت به الیك تکن به سعیدا اسعدك‌الله تعالی فی دنیاك وآخرتك والحمدلله رب‌العالمین وصلواته علی محمد وآله الطاهرین .

[۶۲ ـ ب]

شماره چهارم دفتراست و بهمان خط شماره پیشین‌آن،گ ۱۷۰ پ ـ ۱۷۳ر .

النفس (رسالة فی ...)

این رساله دارای ده فصل وازشیخ رئیس‌است (ف۳۹۲ ـ فهرست‌دکترمهدوی ش۱۲۰) .

[٦٢ - ب]

شمارهٔ سیزدهم دفتراست و بهمان خط شمارهٔ پیشین، گ ٢٠٦ پ - ٢٣٢ر.

نفس الامر ((رسالة فی...)

خواجهٔ طوسی مؤلف این رساله است (ف ٢٦٧٠).

[٧٠ - ج ٢]

شمارهٔ سیزدهم دفتراست و بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن، گ ٦١ر و ب، پس ازاین خبریست علوی و گفتگوی سیدمرتضی بامعری وچند حدیث دیگر تا ٦٣ر.

النهایة

رساله‌ایست عرفانی دربارهٔ دوستی دنیا وفقر ورزق.

آغاز: بسمله. اعلم ان الناموس فی حب الدنیا و الآخرة علی خمسة اقسام

انجام: لوان لی مالالعملت بعمل فلان فهوبنیته ووزرهماسواء.

[٢٥١ - ج]

شمارهٔ دهم دفتراست وبخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف ازعبدالله مقبول کشمیری بخاری در زمان امیر نصرالله بن امیرحیدر در روز پنجشنبه ٨ رجب ١٢٦٣، گ ٦٥ پ - ٦٧ر.

نهایة المرام فی شرح مفاتیح الاحکام

سید محمد مجاهد فرزند سیدعلی بن محمد علی طباطبائی (در گذشتهٔ ١٢٤٢) برمفاتیح الشرایع فیض کاشانی این شرح را نوشته است. در پایان مبحث وضوء او ازخود یاد میکند.

(ریحانة الادب ٤٤٧:٢ - فوائد رضویه ٥٧٩).

[۲۶۶ - ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف وبگواهی خود شارح درپایان مبحث وضوء وبگواهی یکی از نوادگان شارح (حسن طباطبائی) خط خود اواست وخط اوهم درصفحهٔ عنوان هست ومی‌نویسدکه من درشوال۱۲۰۵باین شرح پرداختم ، مالك‌جعفرطباطبائی که‌میگویداین‌شرح ازنیای من‌است (صفحهٔ عنوان) چنین است نسخه :

آغاز : مفتاح. وجوب‌الوضوء بمعنی استحقاق‌الذم علی‌ترکه .

انجام : ترك ماذکر مع مایترتب علیه من (مبحث استحاضه) (52991).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی.

۲۰۲گ۱۵×۲۱/۵ - ۲۳س۹/۵×۱۶ .

نهج‌البیان عن کشف معانی القرآن

سید صدراین تفسیر راازمحمدبن حسن شیبانی مصری استاد شیخ‌مفید(م۴۱۳) دانسته و گفته که اوآن رابرای مستنصرفاطمی (۴۲۷ - ۴۸۷) ساخته‌است ودردیباچهٔ آن شصت نوع از علوم قرآن‌آورده وسید مرتضی دررسالهٔ محکم ومتشابه وسید رضی ازآن سودبرده‌اند (تاسیس الشیعة لعلوم الاسلام ص۳۳۵) درذریعه (۴ : ۲۷۸) نیزاین کتاب «تفسیرشیبانی» خوانده شده است .

آقای منزوی در فهرست دانشگاه (۲۳۷:۱) پاره‌ای از این‌مطالب راآورد ودر صحت انتساب این کتاب شك نموده است .

دردیباچه این کتاب‌آمده است «قال الشیخ‌الامام العالم الصدوق المفیدمحمدبن محمدبن النعمان رحمه‌الله» (گ۳رش۵۸دانشگاه) و درچندین‌جا در متن دارد « قال الطوسی رحمه‌الله» و در یکجا دارد :

«قال شیخنا الامام ابوجعفر محمدبن الحسن الطوسی رحمه‌الله» (۷۹پ) و«قال السید المرتضی علم الهدی ابوالقاسم علی‌بن الحسین الموسوی قدس‌الله روحه»(۴۸پ) و « قال ابوالقاسم الحسین‌بن علی المغربی رحمه‌الله» (۵۲پ) ودرآن یاد شده‌از کلینی (۳۳ر) ورمانی (۳۴ر،۱۹۷ر) وجبائی (۴۰) وطبری (۵۱ر، ۷۹پ ،۲۳۲ر) وزجاج(۱۹۲ پ) و صاحب النظم (۱۹۷ر) وعبدالغنی (۱۶ر،۱۹۷ر) و (حلبی ۱۶ر) وقتیبی (۱۵ پ،

۱۷پ، ۱۹پ) وفراء (۲۳۸ر) وجعدی (۱۹۷ر) و ابراهیم‌بن محلز (۵۲ر) وابن‌انباری و کتاب الزاهراو (۲۹۸پ) و کتاب‌التلخیص (۲۷۱ پ) گذشته از لغویان و نحویان و مفسران باستانی که بسیار ازسخنان آنها در این تفسیر آمده است مؤلف دراین تفسیر ازابن‌عباس میستاید و بسیار از تفسیراومیآورد و گویا میخواهد از مستنصردلی‌بدست بیاوردچنانکه‌دربارهٔعباسیان میگوید «الخلفاءالراشدین من‌بنی‌العباس سقی‌الله‌ضریحه وضرایحهم‌صوب‌الرضوان» (٤پ) ودرهمینجااست که‌از«مؤیدبن‌المتوکل» یادمیکند .

چنین گمان میرود که این تفسیربرای مستنصرخلیفهٔ عباسی (۶۲۳ - ۶۴۰) نوشته شده است نه‌مستنصرفاطمی زیرا کسی که برای چنین خلیفه‌ای‌تفسیرمی‌نویسد هر گز ازعباسیان نمی‌ستاید . رویهمرفته این تفسیر پس ازتبیان ومجمع‌البیان بهترین تفسیرشیعی است که من‌دیده‌ام وروش مؤلف‌بسیار معتدل است واوبامراعات‌ازپیروان سنت‌آراءِ شیعی را بابیانی روشن آورده است .

نسخه‌ای دیگرجزشماره۵۸دانشگاه‌ازآن سراغ ندارم درآن نسخه که‌پاکیزه و کامل‌است‌یك حاشیه‌ازعوارف‌المعارف‌وچندین‌حاشیه ازتفسیرطبرسی درهامش‌دیده میشود.از نامه‌ای که نگارندهٔ ذریعه نوشته است برمیآید که در کتابخانه رضوی هم نسخه ای‌ازآن هست .

آغاز کتاب درفهرست منزوی یاد شده است .

انجام : لایاتیه الباطل من بین یدیه ولامن خلفه تنزیل من حکیم حمید و الحمدلله رب العالمین و صلی‌الله علی سیدنا محمد . . . وسلم کثیرا . تم کتاب نهج‌البیان عن کشف معانی القرآن و الحمدلله‌علی تمام الاجل وبلوغ السئوال و الامل علی اتمامه و کشف معانی آیاته واحکامه ... برحمتك یا ارحم الراحمین .

[۲۱۸ - ج]

بخط نسخ وآیات وعنوان شنگرف نوشتهٔعبدالله‌بن علی‌بن‌ایوب‌بن ابراهیم‌بن‌علیشاه درپسین‌روز دوشنبه ۱۱ شوال ۹۵۳ (پایان جزء یکم) نسخه چند سطری پیش ازتفسیرآیهٔ «فسواهن‌سبع‌سموات . و اذقال ربك للملائکة انی جاعل فی‌الارض خلیفه» است تا اندکی ازسوره «ق» .

آغاز : قال الطوسی رحمه الله ظاهر الآیة تدل علی ان الله تعالی خلق الارض قبل السماء (س ۱۱ گ ۲۰ ش ۵۸ دانشگاه) .
انجام : فی جهنم کل کفار عنید ای معاند ... وقیل القیا امر للملائکة (س ۱۵ گ ۲۶۴ همان شماره) در نسخهٔ ما آیات پس از قوله نیست چنانکه در نسخهٔ دانشگاه دیده میشود پس ازاین دو برگ است از تفسیری دیگر.
آغاز جزء دوم : بسمله . ومن سورة الکهف ... الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب هذا تعلیم لنا بصیغة الاخبار وتحته امرای قولوا الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب الذی فیه مصالحنا
مالك محمد حسین و احمد بن علی بن هرون اسدی مظاهری . نسخه از بحرین یا عربستان است (10510) .

کاغذ فرنگی جلد مقوائی فرسوده .
۲۴۰ گ ۱۵ × ۲۰ س ۱۷ - ۱۰ × ۱۴/۵

الواحد لا یصدر عنه الا الواحد) رسالة فی ان ...)

ابراهیم حسینی همدانی ازاین مسئله یاد کرده ودر آن ازشیخ رئیس و بهمنیار و امام رازی و کاتبی ودوانی یاد نموده ودرپایان خود گفتهٔ ابن سینا را توجیه نموده است .

آغاز: بسمله . یقول الفقیر الفانی ابراهیم الحسینی ... نقل ان بهمنیار لما طلب البرهان عن الشیخ علی ان الواحد الحقیقی لا یصدر عنه الا الواحد کتب الشیخ له ان الواحد الحقیقی لو کان مصدر الامرین کاوب مثلا کان مصدر الاولما لیس الان بلیس افیلزم اجتماع النقیضین .
انجام : ولایتضح حقیقة الحال الا بترك الجدال ... و مساعدة التوفیق من ذی الافضال .

[۱۵۵ - ج]

شمارهٔ دهم دفتر است و بهمانگونه خط شمارهٔ پیشین آن بسال ۱۲۲۷، گ ۱۲۳ پ - ۱۲۴ر، پس از این مطالب پراکنده است بعربی وفارسی وبیشتر آنها مجالس روضه فارسی است.

الوافیة

مولی عبدالله بن حاجی محمد بشرویی تونی خراسانی (در گذشتهٔ ۱۰۷۱) مؤلف

این رسالهٔ اصولی است که بر ان شرحها نوشته‌اند و او آنرا درروز دوشنبه ۱۲ ع ۱۰۵۹/۱ بپایان برده‌است (ف ۱۷٤٦) .

[۱۷۵ - ج]

بخط نسخ باعنوان و نشان شنگرف ، محمدحسین خلیفه بن حاجی عبدالکریم در ۱۸ ذی‌قعده ۱۲۵۷ آنرا بدستور استاد خود نوشته است ، مالك عبدالله بن نجم‌الدین بامهر ۱۲۰۴ (10591).
کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوائی .
۵۸ گ ۱۵/۵×۲۲ - ۲۸ س ۹/۵×۱۶/۵.

الوجود (رسالة فی...)

صدرای شیرازی دراین گفتار از وجود بحث نموده است

آغاز: من افادات صدرالدین قدس سره . بسمله . ولیعلم ان فی الوجود ثلثة مذاهب .

انجام : من الحاصل بالادلة . فافهم والله اعلم بالصواب (تمت) .

[۲۰۲-ج]

شمارهٔ دهم دفتراست و بهمان خط شمارهٔ پیش و چلبیا، گ ۳۹۱ پ - ۳۹۳پ .

الوجود (رسالة فی...)

عبدالغفار بن محمد بن یحیی رشتی زندهٔ در ۱۰۳۰ در این رساله از معقول ثانی بودن وجود گفتگو داشته و در آن از سخنان میبدی وسیدسماکی و دوانی و قوشجی و معلم ثالث دام ظله (سید داماد) آورده و آن را درزمان استاد خودسید داماد برای شاگرد خود که نزدش درس میخوانده است نوشته‌است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی علی سوابغ نعمته السموات والارضین .. اما بعد فیقول عبدالغفار بن محمد الرشتی . . لمارایت ان الحکم بان الوجود معقول ثان ... وانه لیس منه مقیسا الی بعض آخر تحکم ساذج

مخالف لتصریحات آثار القدماءِ و المحدثین اردت ان انقل طائفة من عباراتهم مزیلا لما هو تحکم .

انجام : عارضا و معقولا ثانیا . قدتمت هذاالتالیف ... فی‌حال‌اشتغال بعض من له توقد فی الذکاءِ .

[۴۲ - د]

شمارهٔ‌دوم است و بخط نستعلیق خود مؤلف ، خط خوردگی دارد و بحاشیه رفته‌است،گ۳۰پ-۴۵ پ، همهٔ شماره‌های ایندفتر بخط مؤلف است.

الوجیز فی تفسیر القرآن العزیز

علی‌بن حسین‌بن ابی‌جامع عاملی (سدهٔ ۱۱و۱۲) مؤلف این تفسیر است(منزوی ۲٤۱:۱) .

در کنی و القاب (۱۸۳:۱) وریحانة الادب (۲۱۳:۵) واعیان الشیعه (۲۸۷:۱۰) آن را از احمدبن محمدبن ابی‌جامع دانسته‌اند با اینکه دردیباچهٔ این‌تفسیردرنسخهٔ ما ونسخهٔ دانشگاه چنین یادنشده بلکه بهمان نامی که دربالاآمده‌است یاد گردید .

[۱۹۵/۱- ج]

بخط نسخ با نشانه‌های شنگرف وجلد نخستین است وبخط حسین‌بن محمد باصی‌کربلائی در ۲۸ ج۱۲۳۵/۲ ، مالك ملاحسینعلی در۱۲۶۵ ودیگری در ۱۲۶۱ (49741) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.

۰۱۴×۹س۱۹ - ۲۱×۱۵/۵گ۴۲۱

[۱۹۵/۲-ج]

جلددوم است و بهمانگونه خط از همو در روز شنبه ۱۸ رجب ۱۲۳۶ و از همان دو مالك (49741).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوائی.

۰۱۴×۹س۱۹ - ۲۱/۵×۱۵/۵گ۴۵۵

ودائع الاحکام فی‌شرح شرایع الاسلام

درنسخهٔ ما ازاین شرح که گویا از زین‌العابدین‌بن حسین طباطبائی است تنها

وکالت واجاره است وآن بیشتر به تقریردرس استاد میماند. درآن از «سیداستاددام ظله‌العالی» یاد شده است وازریاض.

آغاز: بسمله. و به ثقتی. نحمدك یا من وکلنی الله فاکرمنی ولم یکلنی الی الناس فیهینونی ... وبعد فهذا کتاب الوکالة.

انجام: لان ید الوکیل ید الموکل لکن (پایان اجاره وکامل نیست).

[ج- ۱۴۲]

بخط نسخ واصل است و خط خوردگی دارد، در صفحهٔ عنوان اجازه ایست از زین العابدین طباطبائی بمیرزا حسین ودرهمینجا آمده که وکالت ۲۲ جزو واجاره ۱۲ جزوو رویهم ۳۴ جزو است، حواشی «منه‌عفی‌عنه» دارد، عنوانهای مطالب درهامش دیده‌میشود.

کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرد ضربی مقوائی عطف‌تریاکی.

۲۷۰گ۱۶/۵×۲۲/۵ - ۲۳س۹/۵×۱۷/۵.

الوسائل الحائریة

سید محمدبن علی طباطبائی معروف به مجاهد مؤلف‌این کتاب اصولی است که بیشتربتقریرات درس میماند. درریحانة الادب (۴۴۸:۲) بنام الوسائل الی النجاة یاد شده و دارد که مجاهدآنرا درجوانی نوشته است.

[ج - ۱۰۲/۲]

این نسخه بخط نسخ است باعنوان ونشان شنگرف نوشتهٔ محمدباقربن محمد سمیع گونابادی‌خراسانی درزمان مؤلف، مالك علی‌نقی‌بن حسن‌بن محمدبن محمدبن علی طباطبائی حائری وجعفر پسر او، در ۱۲۶۸ خریده شده است.

آغاز: بسمله. حمدله ... وسیلة ذهب‌الاکثرون الی وقوع الاشتراك فی‌اللغة.

انجام: لاحتمال الحقیقة. قدفرغ من اتمام هذاالمجلد وهوالمجلدالثانی من کتاب الوسائل الحائریة مؤلفه...محمدبن‌علی‌الطباطبائی ... سائلامن الرب...کشف‌الکروب (52945).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوائی.

۱۶۳گ۱۵/۵×۲۱ - ۲۱س۹/۵

[ج-۱۰۲/۳]

بخط نسخ واصل است و خط خوردگی وحاشیه رفتگی وسفید دارد ، نسخه رامؤلف بشاگردش محمدبن الحسن بخشیده‌است ، مالك دیگرملامحمد شوشتری ، درصفحهٔ عنوان آمده‌که جلد سوم وسائل است .

آغاز : بسمله . حمدله . اعلم‌ان‌الاصل فیمایسمی بیعا حقیقة عرفا و لغةالصحة.

انجام : فمعظم الاحکام الشرعیة لم یتمکن من‌العلم به قطعا .

درنسخه پاره‌ای‌ازمباحث‌الفاظ‌است‌وتقلید اعلم‌وعدالت،حاشیهٔ «منه» دارد (52945) .

کاغذ فرنگی ـ جلدتماج حنائی .

۱۲۰گ۱۵/۵×۲۱/۵ ـ ۲۴س۹/۵×۱۶ .

[ج- ۱۰۲/۴]

بخط نسخ و درست مانند شمارهٔ پیش اصل است وبگواهی همان جعفربن علی‌نقی‌طباطبائی‌در صفحهٔ عنوان و پشت جلد در ۲۵ ج ۱۲۷۸ از مسائل پراکندهٔ ملحق بجلد سوم وسائل محمد مجاهد است .

آغاز : اذاکان الامرالوارد من‌الشرع موقتا بوقت خاص .

انجام : لانه غیرمخالف للعادة انتهی.

درنسخه پاره‌ای از مباحث الفاظ است ومیرسد بمبحث خبروحدیث (52983).

کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

۱۰۷گ۱۸×۲۲ ـ ۲۳س۹/۵×۱۵/۵.

الوصیة

ازشهاب‌الدین عمربن‌محمد سهروردی‌است . همان است که درفهرست‌دانشگاه (ص۴۵۰ ش۲) یاد کرده‌ام . در آغاز نسخهٔ ما از همین سهروردی دانسته شده است . (دانشکدهٔ ادبیات ۵۲۰ ـ فهرست مونیخ ص ۴۱۱ ش ۸۹۵ ـ گویا ره‌آورد ص ۴۶۸) .

آغاز: یابنی‌اوصیك بتقوی‌اللهوخشیته ولزوم‌حق‌اللهتعالی‌وحق رسوله.

انجام : فانك لاتدری ما اسمك غدا فی‌القیامة . وفق لنا اللهم بهذه الوصایا ... الی‌منازل المقربین .

[ج-۲۵۱]

شمارهٔ دوم دفتر است وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین‌آن وبیك واسطه از روی‌خط سهروردی نوشته شده است دربخارا درچهارشنبه ۱۸ محرم ۱۲۵۹، گ ۸ پ -۱۲پ .

الوصیة

ازامام ابی حنیفه (۸۰-۱۵۰) است وسیزده‌فصل درآنست وآراء کلامی اودرآن آمده و رسالهٔ اعتقادیه را میماند. چلبی (۶۳۷:۱) ازآن و شروح‌آن یاد کرده است وبچاپ هم رسید و برخی درنسبت این رساله بامام شك کرده‌اند (معجم المطبوعات ۳۰۳) شرح ملا حسین بن اسکندر حنفی بر آن در دکن بسال ۱۳۲۱ بچاپ رسیده است.

آغاز: بسمله. هذا کتاب‌الوصیة من‌الامام ... ابی حنیفة ... لمامرض ابوحنیفه ... مرض‌الموت‌اجتمع‌عنده اصحابه واستوصوامنه وصیة‌بامر خادمه فامر خادمه حتی اجلسه فجلس خلف ظهره حتی اسنده الیه‌ثم قال: اعلمواصحابی و اخوانی ... ان فی مذهب اهل السنة و الجماعة اثنی عشرنوعا من الخصال ... اولها الایمان. الایمان اقرار باللسان‌و تصدیق بالجنان ومعرفة بالقلب.

انجام: هم فیها خالدون.

[۲۵۱ - ج]

شمارهٔ هشتم دفتر است وبهمانگونه خط شمارهٔ پیشین‌آن ازعبدالله‌کشمیری بخاری در۱۵ صفر ۱۲۵۲ق، ۴۱ر - ۴۷ ر.

الوقف (رسالة فی...)

سید محمد باقربن محمدنقی شفتی رشتی دراین رساله که نزدیك بنیمی ازآن بفارسی‌است‌ازوقف بحث نموده‌است. درآن‌ازسیداستاد وشرح صغیراو وازعوائدالایام خود یاد کرده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الواقف علی سرایرعباده و جاعل الصدقات الجاریات موصلةللفوزبجزیل مثوباته ... وبعد بقول ... ابن‌محمدنقی

الموسوی محمدباقر... اذا وقف واقف بعض املاکه .

انجام : کالوقف علی مصلحة کبناءِ مدرسة مثلا فلاوجه لذلك اصلا وله الحمد و الشکر و المنة دائما ابدا کثیرا کثیرا و صلواته . . . متوالیا .

[۲۰۹ - ج]

بخط نسخ بانشانها وعنوانهای شنگرف ، نوشتهٔ چهارشنبه ۱۸ شوال ۱۲۳۴ ، حاشیهٔ«منه» دارد (36524).

کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی .

۱۵×۲۱ - ۱۲س۹×۱۵.

الوقوف

ازشمس‌الدین ابوجعفرمحمدبن ابی‌یزید طیفور سجاوندی غزنوی (م۵۶۰)است. دردونسخهٔ ما دیباچه‌ایست که در نسخه‌های دانشگاه وسپهسالار نیست . دو نسخهٔ ما هم یکسان نیستند .

(سپه ۱: ۱۹۳ - منزوی ۱:۲۴۱) .

آغاز: بسمله . الحمدلله (لولیه) حمدایکافی نعمه ویمتری مزیده ... وبعد فاعلم ان الاهم لقاری القران علم‌الوقف والوصل لان‌فهم المعنی یفتقرالیه .

انجام : فی صدورالناس والناس .

[۲۰۴-ج]

شمارهٔ دهم دفتراست وبهمان‌گونه خط شمارهٔ پیشین‌آن مورخ روزآدینه ۱۰۷۰/۴ع۱۸، درپایان آن شکل مخارج حروف وجدول نامهای قاریان وبندی دربارهٔ حروف هجای سورهٔفاتحه‌دیده‌میشود ، ۱۰۴س۳پ-۲۰۹.

[۲۰۵ - ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف ازسدهٔ ۱۱، درپایان‌آن بندی است‌بفارسی دربارهٔ رموزی‌که

متاخران دربارهٔ وقف افزوده‌اند ویك بند بفارسی دربارهٔ سورهٔ فاتحه ازیك‌شیعی(25770) .
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سرخ .
۷۱گ/۱۳/۵×۲۱ — ۱۷س۷×۱۴/۵ .

الهداية (كتاب ...)

ازابوجعفر ابن‌بابویه صدوق قمی است و درالجوامع الفقهیه بچاپ رسیده است (مستدرک ۳:۳۲۷).

درفهرست ابن ندیم (ص۲۷۸) ورجال نجاشی (ص۲۷۷) از آن یاد شده ولی در فهرست طوسی (ش٦٩٥) و معالم‌العلماء ابن شهراشوب (ش٧٤٠) ازآن‌یاد نکرده‌اند.

[۲۱٦-ج]

شمارهٔ دوم دفتراست وبخط نسخ باعنوان شنگرف مانند شماره پیش ازسدهٔ ۱۳، گ ۷۲ پ - ۹٦ پ .

هداية الامة الى احكام الائمة

ازشیخ محمد حرعاملی است (ف ١٦٤٣) .

[٥٦ - ج]

این نسخه ازآغازاست تاپایان اعتکاف وبخط نسخ باعنوان شنگرف ازسدهٔ ۱۱، حواشی دارد، وقف دوست محمد در۱۲شوال ۱۱۳۷ (51947).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی مقوائی.
۲۸۸گ/۱۷/۵×۲۴/۵ - ۱۹س۱۲×۱۸ .

الهنداء (مقالة في...)

از شیخ رئیس است دربارهٔ کاسنی (ف۸۱۳ - فهرست دکترمهدوی ش۱۳۱).

[٦٢ - ب]

شمارهٔ چهاردهم دفتراست وبهمان خط شمارهٔ پیشین آن ازسده۱۱، گ۲۳۲ پ - ۲۳۵پ.

ینابیع الحکمة فی شرح نظم اللمعة

شریعتمدار حاج ملامحمد جعفر استرابادی در گذشتهٔ ۱۲۶۳ برنظمی کدمیرزا قوام‌الدین محمد قزوینی از لمعه دمشقیه شهید اول بنام «التحفة القوامیة» (ف۱۸۲۱) کرده است این شرح رانوشته‌است (ریحانة‌الادب ۳۱۸:۲ ـ فوائد رضویه ۶۱) چنانکه درروضات (ص۱۵۴) آمده اوتاوقف پیوسته نوشته وپس‌ازان شرح‌اوپرا کنده‌است.

آغاز: الحمدلله الذی البسنا بجوده لباس الوجود فاخرجنا عن کتم العدم.

انجام: وان کان‌الترتیب‌احوط بلاشبهة والله العالم وله‌الحمدالدائم والصلوة والسلام علی رسوله وآله الی القائم (اعتکاف).

[۱۱۴ ـ ج]

بخط نسخ باعنوان ونشان شنگرف وتااعتکاف است وازسده ۱۳، پس‌ازین بندی درارث بعربی درهبر گویا ازهمین استرابادی (9367).

کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوائی.

۲۴۵گ۱۵×۲۱/۵-۱۹س۹/۵×۱۵/۵.

ذیل

چند نسخه که از قلم افتاده است اینك شناخته میشود

اسئولة واجوبة

از بطلمیوس است و نزدیك به «مابال» ارسطو .

آغاز: اسئولة و اجوبة من تصانیف بطلمیوس . سئوال . لـم صار من کانت رویته(؟) کان الجهل علیه غالباً ؟ جواب لان حسن الخلق یتبع شدة القوة من النفس .

انجام : یحل به السبب المحدث له . تمت ولله الحمد .

[۱۱۲ـ ب]

ش ۸ دفتر ، ص ۸۵ پ ـ ۸۷پ .

انموذج العلوم

از دوانی است (ص۲۵۵) .

[۱۱۲ ـ ب]

ش۱۰ دفتر ، ص ۱۰۵ پ ـ ۱۳۱ر .

حاشیة حاشیة التهذیب

حاشیه‌ایست از ملاعبدالله یزدی بربحث موضوع علم ازحاشیهٔ دوانی برتهذیب المنطق تفتازانی .

آغاز: هو حاشیهٔ ملاعبدالله برحاشیهٔ موضوع ملاجلال . بسمله . وبه ثقتی لله الحمد والصلوة علی عباده الذین اصطفی فهذه کلمات منتشرة ومعرفات میسرة متعلقة بتحقیق مبحث الموضـوع من حاشیة منطق

التهذیب للاستاد المحقق ... الدوانی من جملة ماعلقها ... عبدالله الیزدی تذکرة لبعض الاحباء ... قوله ای یرجع البحث الخ اقول ... لما کان بناء المعنی فی هذا التعریف .

انجام : والتفصی عن مفارقة الاصحاب انه الموفق للصواب والیه المرجع والمآب والصلوة علی من هو اطیب من طاب واطهر من طاب .

[۱۱۲- ب]

شمارهٔ یکم دفتر ، ص ۱ پ- ۱۲ ر ، حاشیه «منه» دارد، بخط نستعلیق چلیپا ازسدهٔ ۱۱ ،جای عنوان «قوله» درش۱ سفیدمانده ، همهٔ شماره‌هابیك خط، عنوان شنگرف .
فهرست رساله‌ها درصفحهٔ عنوان‌هست، یادداشت ۱۳۲۵دارد (42437).
کاغذ سپاهانی - جلدتیماج زرد مقوایی بالولا .
سطرچلیپا ۸×۱۶؛ ۱۴۱ص ۱۷×۲۷.

الحکمة المرشیة

ازابن‌سینا است (ف ۲۵۰) .

[۱۱۲- ب]

ش۱۱ دفتر ص ۱۳۱ پ - ۱۴۰ر

حل شبهة الجذر الاصم

از دوانی است در فاتحه وواسطه وخاتمه (طوس ٤ : ۳۷۹و۳۸۰).

[۱۱۲- ب]

ش۹دفتر،ص ۸۸ر-۱۰۵ر.

التحفة الالهیة

از شمس‌الدین محمد شهرزوری است . نسخه ما بخشی است ازاین رساله‌دراین که اجرام سماوی را نفوس ناطقه مجرده است .

[۱۱۲ ـ ب]

ش۵ دفتر ۳، ک ۲۶ پ-۳۱ر.

شرح رسالهٔ زینون

از فارابی است همانکه درد کن بچاپ رسیده است.

[۱۱۲ـ ب]

ش۴ دفتر ۳، ک ۲۴ پ - ۲۶ ر

شرح ضابطة الاشکال

شرحی است بر مبحث ضابطهٔ اشکال منطق تهذیب تفتازانی از مولی عبدالله یزدی و در دیباچه آن از استاد خود گویا دوانی یاد میکند. در آن یك مقدمه است ودو .قصد (طوس ٤:۳۷۱).

آغاز: هو . بسمله . وبه ثقتی حمداً لآله هو بالحمد حقیق اذ ارشدنا الی رموز التحقیق (این دیباچه در نسخهٔ دانشگاه (ف ٤٦٦٤) نیامده است).

انجام: و یبعدنا من الزیغ والزلل الی الصدق و الصواب ربنالاتزغ قلوبنا... وهب لنامن لدنك رحمةانك انت الوهاب (تم وآلائه عم).

[۱۱۲ـ ب]

ش۳ دفتر ۳، ک ۱۴ پ - ۲۳پ .

طهارة الاعراق

از مشکویهٔ رازی است . نسخهٔ ما بخشی است ازان.

[۱۱۲ ـ ب]

ش۷ دفتر ۳، ک ۸۳ ر - ۸۵پ.

فائدان فلسفیتان

۱ـ فائدة فی ثبوت الشیئ للشیئ .

آغاز: هو . قال الشارح و ذلك حکم الی قوله علی تقدیر عدم قوة مدرکة یمکن دفعه بوجه فلنمهدله مقدمات .

انجام : عند من له صدق التامل فتامل . م د عفی عنه .

۲ـ فائده فی عدم احتمال التصدیق للکذب بخلاف التصدیق .

آغاز: فائدة اعلم ان قولهم ان التصورات لایحتمل عدم المطابقة بخلاف التصدیقات کلام حق .

انجام : مما یحتاج الی لطف قریحة .

[۱۱۲ـب]

شماره ۲ دفتر، ۳، ۱۲ پ - ۱۳پ.

قانون نشانها

رساله‌ایست ازحاجی میرزا آقاسی چنانکه درصفحهٔ عنوان و عطف جلد بدینگونه آمد، «کتاب قانون دولتی ازحاجی میرزا آقاسی» وبرای این نوشته‌شده که قانون دادن نشانهای دولتی دانسته باشد و مانند بخشنامه بشهرها بفرستند و کارگذاران دولت احکام نشانها را بدانند . بنام محمد شاه قاجار در ۲۰ محرم ۱۲۵۲ تا ۱۲٦٤ نوشته شده‌است. دوسوم کتاب دربارهٔ کسانی است که از دولت نشان گرفته اند. رویهمرفته بسیارسودمنداست وشکلهای نشانهای دولتی درآن هست .

آغاز: بسمله . حکما و متکلمین علم حکمت را برحسب حصرعقلی بردوقسم منقسم داشته‌اند: علی وعملی .

انجام : ثبت نمایند پیچی ئیل ۱۲٦٤ .

[۱۱۶ـ ب]

نستعلیق سده۱۳، عنوان شنگرف ، در ۱۲۹۸ در کتابخانهٔ صنیع‌الدوله بوده‌است.
کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی‌مقوایی .
۶۶گ۲۱/۵×۱۲،۳۴ س۱۳×۲۳.

قصص انبیا

داستان آفرینش جهان وسر گذشت پیامبران عبری وبیامبراسلام‌وامیرمؤمنان است بفارسی .

پس از دیباچه و فهرست ترتیب نزول سوره های قرآن است و قصهٔ کافران و منافقان و جهودان مدینه و سئوال کردن ایشان وياد کردن مسأله ها و جوابها سپس قصهٔ آفرینش‌عرش‌و کرسی بروایت ازمحمدبن‌اسماعیل‌بن ابراهیم‌بن آذربخاری ازامام صادق تا برسد بعلی همان سندیکه در آغاز قصص انبیای چاپ ۱۳۲۳ ق بمبئی دیده میشود:

آغاز: کتاب قصص‌الانبیا . بسمله . وبه نستعین الحمدلله رب‌العالمین اما بعد این کتاب قصص‌الانبیا نوشته شد تا خوانندگان و مستمعان را عبرتها باشد وفایده ها بخشد ومصنف و نویسنده را بدعای خیریاد کنند . فهرست قصتها بدلیل‌آیات قرآن : قصهٔ آفرینش‌عرشی‌و کرسی ... قصهٔ‌خلافت امیرالمؤمنین. امابعدبدانکه قرآن‌متفرق‌بوده‌است.

[۳۵ـ ج]

نستعلیق سده۱۱، عنوان و نشان شنگرف .
نسخه ازآغازاست تاخلافت علی وافتاده دارد دریایان.
کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌آبی مقوایی.
۲۹۰گ۱۹×۱۵۲۵س۱۲/۵×۱۹.

کشف‌الاسرار

این رسالهٔ عرفانی فارسی چنانکه می‌بینیم درپنج فصل‌است وشاید از قونوی یا

سیدعلی همدانی یاشاه نعمةالله کرمانی باشد (ف ٤٤١) .

آغاز: بسمله . ومنه التوفیق . الحمدلله الذی تجلی ذاته لذاته باحدیة جمعیة ... اما بعد فهذه رسالة فی بیان علم التوحید وسمیتها بکشف الاسرار والفتها علی خمسة ابواب : الباب الاول فی الوجود من حیث الاحدیة ، الباب الثانی فی بیان المرتبة الجمعیة الالهیة ، الباب الثالث فی الواحدیة الجمعیة الرحمانیة ، الباب الرابع فی عالم الارواح ، الباب الخامس فی الشهادة المطلقة . بدانکه هر بابی از ابواب خمسه اشارتست از حضرت الهیه من الانبساط و الیقین .

انجام : درحقیقت شاهد وصلش همو است هوالاول ... والیه یعود وعنه الحمد والمنة .

[د-۵۷]

شمارهٔ دوم دفتراست وبهمانگونه خط شمارهٔ یکم آن، گ۴۳پ-۴۱ پ .

المبدء والمعاد

از ابن سینا است.

[۱۱۲ - ج]

ش٦ د دفتر، گ۴۲پ-۸۳ر

فهرست نسخه‌ها از روی شمارهٔ آنها در کتابخانه

۱ـ اندازهٔ رحلی (ب) از ۱ تا ۱۳۶

۱ـ ذخیرهٔ خوارزمشاهی
۲/۱ـ الکافی
۲/۲ـ الکافی
۳ـ حاشیهٔ انوار التنزیل
۴/۱ـ عرفات الفقة (فقه الائمه)
۴/۲ـ عرفات الفقه (فقه الائمه)
۵ـ کتاب من لایحضره الفقیه
۶ـ جلاء الاذهان وجلاء الاحزان
۷ـ جوامع الحکایات ولوامع الروایات
۸ـ الخمیس فی احوال انفس نفیس
۹ـ تفسیر اربع مقالات
۱۰ـ نفائس الفنون وعرائس العیون
۱۱ـ شرح المفاتیح
۱۲ـ ترجمة الخواص
۱۳/۱ـ تفصیل وسایل الشیعة
۱۳/۳ـ تفصیل وسائل الشیعة
۱۳/۴ـ تفصیل وسائل الشیعة
۱۳/۵ـ تفصیل وسائل الشیعة
۱۴ـ مجمع البحرین ومطلع النیرین
۱۵ـ مدارك الاحکام
۱۶/۱ـ الکشاف
۱۶/۲ـ الکشاف
۱۶/۳ـ الکشاف
۱۷ـ تهذیب الاحکام
۱۸/۱ـ ضوابط الاصول
۱۸/۲ـ المناهج الحائریة
۱۸/۳ـ رسالة اصولیة
۱۹ـ حاشیة اللمعة الدمشقیة
۲۰ـ مثنوی
۲۱ـ شرح اللمعة الدمشقیة
۲۲ـ القوانین المحکمة
۲۳/۱ـ مفاتیح الاصول
۲۳/۲ـ بنیان مرصوص
۲۴ـ جواهر الکلام
۲۵ـ منیة اللبیب فی شرح التهذیب
۲۶ـ خلاصهٔ منهج
۲۷ـ کنز العرفان
۲۸ـ محرق القلوب
۲۹ـ کشف اللثام
۳۰ـ سرور المومنین فی مناقب امیر المومنین
۳۱ـ شوارق الالهام
۳۲/۱ـ الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة
۳۳ـ مجمع البیان

۳۴ـ حدیقه الشیعه
۳۵ـ تحفة العالم
۳۶/۱ـ شرائع الاسلام
۳۷ـ لوامع الاسرار فی شرح مطالع - الانوار
۳۸ـ شرح دیوان حافظ
۳۹/۱ـ القوانین المحکمة
۳۹/۲ـ الادلة الاربعة
۴۰ـ القوانین المحکمة
۴۱ـ کتاب من لایحضره الفقیه
۴۲ـ ضوابط الاصول
۴۳ـ مواهب علیه
۴۴/۱ـ کشف اللغات جوك
۴۴/۲ـ جوك باشست
۴۴/۳ـ ریاض الفتوح
۴۴/۴ـ گفتار خواجهٔ انصاری
۴۵ـ شرایع الاسلام
۴۶ـ شاهد صادق
۴۷ـ مسالك الاحکام
۴۸ـ مسائل الخلاف
۴۹ـ الاستبصار فی مااختلف من الاخبار
۵۰/۱ـ کشف اللغات جوك
۵۰/۲ـ جوك باشست
۵۱ـ انوار التنزیل
۵۲ـ دیوان انوری
۵۳ـ حلیة المتقین
۵۴/۱ـ تهذیب الاحکام
۵۴/۲ـ تهذیب الاحکام

۵۵ـ نوادر الحکایات وغرائب الروایات
۵۶ـ الکامل
۵۷ـ الکافی
۵۸ـ ثبت مطالب رعایا
۵۹ـ جنگ شاهزاده بهاء الدوله
۶۰ـ صدر التواریخ
۶۱ـ دبستان المذاهب
۶۲ـ جنگ
۶۲/۱ـ فرهنگ جهانگیری
۶۲/۲ـ چارنام
۶۲/۳ـ پاسخ ابن سینا بمیهنی
۶۲/۴ـ النفس
۶۲/۵ـ دعاء القدیس
۶۲/۶ـ العروس
۶۲/۷ـ پاسخ ابن سینا بمیهنی
۶۲/۸ـ المناجاة
۶۲/۹ـ پاسخ ابن سینا بمیهنی
۶۲/۱۰ـ المناجاة
۶۲/۱۱ـ رگشناسی
۶۲/۱۲ـ معراج نامه
۶۲/۱۳ـ النفس
۶۲/۱۴ـ الهندباء
۶۲/۱۵ـ استجابة الدعا
۶۲/۱۶ـ جفر
۶۲/۱۷ـ شرح القصیدة العینیة
۶۲/۱۸ـ قبس الاقتداء ونجم الاهتداء
۶۲/۱۹ـ سیروسلوك
۶۲/۲۰ـ ربیع الابرار ونصوص الاخیار

٦٣ـ مثنوی
٦٤ـ دیوان منوچهری
٦٥ـ الخمیس فی‌احوال‌انفس نفیس
٦٦ـ غررالحکم ودرر الکلم
٦٧ـ روضة‌الاذکار
٦٨ـ مجالس‌المومنین
٦٩ـ ایضاح‌الفوائد فی‌شرح مشکلات ـ القواعد
٧٠ـ المنتزع‌المختارمن الغیث المدرار المفتح لکمائم الازهارفی فقه‌الائمة الاطهار
٧١ـ المعجم فی‌تاریخ ملوك‌العجم
٧٢/١ـ مدارح کمال
٧٢/٢ـ ره انجام نامه
٧٢/٣ـ سازوپیرایهٔ شایان پرمایه
٧٢/٤ـ عرض نامه
٧٢/٥ـ جاودان نامه
٧٢/٦ـ نامهٔ کاشانی
٧٢/٧ـ ینبوع‌الحیات
٧٢/٨ـ ایمنی ازبطلان نفس در پناه خرد
٧٢/٩ـ گفتار کاشانی
٧٢/١٠ـ پاسخ کاشانی بهراسکانی
٧٢/١١ـ نفس
٧٢/١٢ـ مابال
٧٣ـ کتاب من لایحضره‌الفقیه
٧٤ـ انوارالریاض
٧٥/١ـ صدباب اسطرلاب
٧٥/٢ـ المثلث فی‌اللغة
٧٥/٣ـ المثلث فی‌اللغة
٧٥/٤ـ المذکر والمونث
٧٥/٥ـ نسیم‌السحر
٧٥/٦ـ ماتلحن فیه‌العوام
٧٦ـ کتاب من لایحضره الفقیه
٧٧ـ خزان وبهار
٧٨ـ انوارالتنزیل
٧٩ـ مستندالشیعة
٨٠ـ مفتاح‌المفاتیح
٨١ـ ذکری‌الشیعة
٨٢ـ شرح مثنوی
٨٣ـ شرح دیوان علی
٨٤ـ گنجینه
٨٥ـ ترجمهٔ شرایع
٨٦ـ ذخیرهٔ خوارزمشاهی
٨٧ـ تهذیب‌الاحکام
٨٨ـ منتخب‌المناهج
٨٩ـ مفاتیح‌الشرایع
٩٠ـ تحفة‌الابرار
٩١ـ بحرالمعارف
٩٢ـ جوامع‌الجامع
٩٣ـ مدارك‌الاحکام
٩٤ـ تهذیب‌الاحکام
٩٥ـ گوهرمراد
٩٦ـ ابواب‌الجنان
٩٧/١ـ صافی
٩٧/٢ـ صافی
٩٨ـ شرایع‌الاسلام

۹۹/ ـ شرح مجمع البحرین و ملتقی النهرین
۱۰۰/ ـ الصحیفة العلویة
۱۰۱/ ـ شوارق الالهام
۱۰۲/ ـ مفاتیح الغیب
۱۰۳/ ـ سیاق التواریخ
۱۰۴/۱ ـ شرح المنهاج
۱۰۴/۲ ـ زوائد الاصول
۱۰۵/ ـ مخزن الوقایع
۱۰۶ ـ منج العمال فی سنن الاقوال
۱۰۷/ ـ شرح مفتاح العلوم
۱۰۸/ ـ تفسیر شاهی
۱۰۹/ ـ مفاتیح الاصول
۱۱۰/ ـ الاستبصار فیما اختلف من الاخبار
۱۱۱ ـ لب الالباب
۱۱۱/۱ ـ التقاط طلیعة العلوم
۱۱۱/۲ ـ رسالة فی العلوم
۱۱۱/۳ ـ فهرس العلوم
۱۱۱/۴ ـ فهرس لب الالباب
۱۱۱/۵ ـ نیرین
۱۱۱/۶ ـ اخلاق ناصری
۱۱۱/۷ ـ سر الاسرار
۱۱۱/۸ ـ سرسر الاسرار
۱۱۱/۹ ـ الصناعة
۱۱۱/۱۰ ـ قابوسنامه
۱۱۱/۱۱ ـ ترجمهٔ اوصاف الاشراف
۱۱۱/۱۲ ـ اسرار الصلوة
۱۱۱/۱۳ ـ جامع عباسی
۱۱۱/۱۴ ـ النخبة الوجیزة
۱۱۱/۱۵ ـ جواهر الفرائض
۱۱۱/۱۶ ـ الحبل المتین
۱۱۱/۱۷ ـ اوزان و مقادیر و اختیارات
۱۱۱/۱۸ ـ حاشیة المختصر النافع
۱۱۱/۱۹ ـ زبدة الاصول
۱۱۱/۲۰ ـ آداب المناظرة
۱۱۱/۲۱ ـ الاقتصاد للارشاد الی طرق الاجتهاد
۱۱۱/۲۲ ـ سفینة النجاة
۱۱۱/۲۳ ـ منتخب کتاب الملل و النحل
۱۱۱/۲۴ ـ نثر اللئالی
۱۱۱/۲۵ ـ التورات
۱۱۱/۲۶ ـ پند لقمان
۱۱۲/۱ ـ حاشیة حاشیة التهذیب
۱۱۲/۲ ـ فائدتان فلسفیتان
۱۱۲/۳ ـ شرح ضابطة الاشکال
۱۱۲/۴ ـ شرح رسالة زینون
۱۱۲/۵ ـ الشجرة الالهیة
۱۱۲/۶ ـ المبدء و المعاد
۱۱۲/۷ ـ طهارة الاعراق
۱۱۲/۸ ـ اسئولة و اجوبة
۱۱۲/۹ ـ حل شبهة الجذر الاصم
۱۱۲/۱۰ ـ انموذج العلوم
۱۱۲/۱۱ ـ الحکمة العرشیة
۱۱۳/ ـ الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة
۱۱۴/ ـ المغنی فی شرح الموجز
۱۱۵/ ـ علل الشرایع و الاحکام و الاسباب
۱۱۶ ـ قانون نشانها

۱۱۷/ درهٔ نادره
۱۱۸/ مفاتیح‌الاصول
۱۱۹/ مستقصی الاجتهاد
۱۲۰/ تحفة‌الاخیار
۱۲۱/ تعلیمات نظامی
۱۲۲/۱/ تاریخ قاجار
۱۲۲/۲/ تاریخ قاجار
۱۲۳ـ تلگرافات ومراسلات
۱۲۴ـ مراسلات
۱۲۵/۱ـ مراسلات
۱۲۵/۲ـ مراسلات
۱۲۶ـ مراسلات
۱۲۷ـ مراسلات
۱۲۸/ مراسلات
۱۲۹ـ تلگرافات
۱۳۰ـ جمع وخرج فارس
۱۳۱/ تاریخ قاجار
۱۳۲/ گلستان
۱۳۳ـ اکسیر التواریخ
۱۳۴ـ مراسلات
۱۳۵ـ تحفة‌المومنین
۱۳۶ـ دستور الاعقاب
۱۳۷/ مرآت الانوار

۲- اندازهٔ وزیری (ج) از ۱ تا ۳۷۵

۱- الاستبصار
۲- شرح المنهاج
۳- ایضاح الفوائد
٤- تذکرة الفقهاء
٥- کنز العرفان
٦- الحکمة المتعالیة
۷- جوامع الجامع
۸- قواعد الاحکام
۹- قواعد الاحکام
۱۰- صافی
۱۱- الشافی
۱۲- جلاء العیون
۱۳/۱- توضیح التذکرة
۱۳/۲- رسالة فی المغلطة
۱٤- المحصول
۱٥- الصراط المستقیم
۱٦- منتخب اللغات شاه جهانی
۱۷- ترجمهٔ قطب شاهی
۱۸- شرح التجرید
۱۹- جغرافیا
۲۰- المحاکمات
۲۱/۱- شرح الکافی
۲۱/۲- شرح الکافی
۲۱/۳- شرح الکافی
۲۲- تنقیح مقاله
۲۳- الدروس الشرعیة
۲٤- تذکرة الفقهاء
۲٥- التبیان فی اعراب القران
۲٦- جامع المقاصد
۲۷/۱- آداب المتعلمین
۲۷/۲- حرز الامانی
۲۸- فوائد القلائد
۲۹- الحبل المتین
۳۰- انوار التنزیل
۳۱- تحفة المومنین
۳۲- تهذیب الاحکام
۳۳- شرائع الاسلام
۳٤- ارشاد الاذهان
۳٥- مسالك الافهام
۳٦- تحفة الائمه العلیة
۳۷- مصباح الهدایه
۳۸- اخبار علیه
۳۹- شرائع الاسلام
٤۰- فرهنگ سروری
٤۱- ارشاد الاذهان
٤۲/۱- شرح الزیارة

/ ۴۲/۲- شرح رسالة العلم
/ ۴۳- بهجة الاسرار
/ ۴۴- شرائع الاسلام
/ ۴۵- قصص انبیاء
/ ۴۶- جنگ
/ ۴۶/۱- ترجمة الصلوة
/ ۶۲/۲- شرح خطبة البیان
/ ۴۶/۳- توضیح الاخلاق
/ ۴۶/۴- رندوزاهد
۴۶/۵- نان وحلوا
۴۶/۶- موسیقی
/ ۴۶/۷- کشاورزنامه
/ ۴۶/۸- اختیارات منظوم
/ ۴۶/۹- نامه بهائی بهمدانی
۴۶/۱۰- قافیه
/ ۴۶/۱۱- رسالهٔ عرفی
/ ۴۶/۱۲- پاسخهای گرگانی بمیرزا اسکندر
۴۶/۱۳- ظفرنامه
۴۶/۱۴- گفتار انصاری
۴۶/۱۵- نزهة السرور
۴۶/۱۶- نامهٔ ازبکان و پاسخ رستمداری
۴۶/۱۷- شرح رسالهٔ معما
۴۶/۱۸]- قافیه (رسالهٔ ...)
۴۶/۱۹- شرح بیتی از حافظ
۴۷- نگارستان
۴۸- شافی
/ ۴۹- جوامع الجامع
/ ۵۰- صحیفهٔ شاهی

/ ۵۱- تفسیر التحریر
/ ۵۲- الاربعون حدیثا
/ ۵۳- الرسالة الرضویة
/ ۵۴- زبدة التواریخ
/ ۵۵- شرح کافیه
/ ۵۶- هدایة الامة الی احکام الائمة
/ ۵۷- آیینهٔ اسکندر
/ ۵۸- زیج خاقانی
/ ۵۹- اختیار مصباح السالکین لنهج البلاغه
/ ۶۰- المختصر النافع
/ ۶۱- جامع المقاصد
/ ۶۲- تفسیر اربع مقالات
/ ۶۳- شرح المقاصد
/ ۶۴- قواعد الاحکام
/ ۶۵/۱- الصحاح
/ ۶۵/۲- الصحاح
/ ۶۶- ابواب الجنان
/ ۶۷- زبدة البیان
/ ۶۸- کشف الآیات
/ ۶۹- تهذیب الاحکام
/ ۷۰/۱- الاحادیث القدسیة
/ ۷۰/۲- نثر اللئالی
۷۰/۳و۴- التورات
/ ۷۰/۵- الاحادیث القدسیة
۷۰/۶- ظفرنامه
۷۰/۷- الاربعون حدیثا
۷۰/۸- الجبر والاختیار
۷۰/۹- المعجزة (ظهورها عن الائمة)

۷۰/۱۰ـ جامع الاخبار
۷۰/۱۱ـ اسماءالله
۷۰/۱۲ـ الاعتقادات
۷۰/۱۳ـ نفس الامر
۷۰/۱۴ـ فصول
۷۰/۱۵ـ گفتار انصاری
۷۰/۱۶ـ تقویم شرع النبی
۷۰/۱۷ـ نفائس الفنون
۷۱/ـ شرح التجرید
۷۲/ـ شرح نهج البلاغة
۷۳/ـ حل مشکلات الاشارات
۷۴/ـ الملل والنحل
۷۵ـ جامع عباسی
۷۶/ـ شرائع الاسلام
۷۷/ـ کتاب من لایحضره الفقیه
۷۸ـ کتاب من لایحضره الفقیه
۷۹ـ کتاب من لایحضره الفقیه
۸۰ـ کتاب من لایحضره الفقیه
۸۱ـ الکشاف
۸۲ـ ترجمهٔ کتاب من لایحضره الفقیه
۸۳/ـ الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة
۸۴/ـ تفصیل وسائل الشیعة
۸۵/ـ تفسیر شاهی (آیات الاحکام)
۸۶/ـ مصابیح القلوب
۸۷/۱/ـ شرح خبر کیل
۸۷/۲ـ شرح بیتی ازدهلوی
۸۷/۳/ـ الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة
۸۸/ـ دیوان ناصرخسرو
۸۹/ـ کنز العرفان فی فقه القران
۹۰/۱/ـ اختصار القانون
۹۰/۲/ـ تشریح العین
۹۰/۳/ـ الادویة المفردة
۹۰/۴/ـ قوانین ترکیب الادویة القلبیة
۹۰/۵/ـ مسالك البغیة الی مدارك المنیة
۹۱/ـ برهان الکفایة
۹۲/ـ مجموعهٔ دروس مدرسهٔ علوم سیاسی
۹۳/ـ القواعد والفوائد
۹۴/ـ الفوائد الضیائیة
۹۵/۱/ـ جحیة الشهرة
۹۵/۲/ـ المیراث
۹۵/۳/ـ تحقیق معنی الالف واللام
۹۶ـ تحفة العراقین
۹۷/ـ جنگ
۹۸/ـ ترجمهٔ سرالاسرار یا السیاسة فی تدبیر الریاسة
۹۹/۱/ـ تحفة الائمة العلیة فی الحکمة العملیة
۹۹/۲/ـ سراج منیر
۹۹/۳ـ زبورفارسی
۹۹/۴ـ رسالهٔ رشدیه در خصوص اصلاح القبای اسلامیه
۱۰۰/ـ التقریرات
۱۰۱/ـ التقریرات
۱۰۲/۲/ـ الوسائل الحائریة
۱۰۲/۳/ـ الوسائل الحائریة
۱۰۲/۴/ـ الوسائل الحائریة
۱۰۳/ـ التقریرات

۱۰۴/ بشری الوصول الی اسرار علم الاصول
۱۰۵/۱- الفصول الغرویة فی الاصول الفقهیة
۱۰۵/۲- الفصول الغرویة فی الاصول الفقیهة
۱۰۶/ معالم الاصول
۱۰۷/ المصابیح فی شرح المفاتیح
۱۰۸/۱- سئوال وجواب
۱۰۸/۲- مقامع الفضل
۱۰۹/۱- حاشیة شرح التجرید
۱۰۹/۲- مشواق
۱۱۰/ شرح الفوائد
۱۱۱/۱- شرح الشافیة
۱۱۱/۲- تقویم (معرفت...)
۱۱۱/۳- صیغ مشکله
۱۱۲/ حاشیة ریاض المسائل
۱۱۳/۱- تحریر القواعد المنطقیة
۱۱۳/۲- حاشیة تحریر القواعد المنطقیة
۱۱۴/ ینابیع الحکمه
۱۱۵/ حاشیه انوار التنزیل
۱۱۶/ التفسیر
۱۱۷/ حاوی المرام
۱۱۸- مواجب ومخارج تلگرافخانه‌ها
۱۱۹/ چارگلزار
۱۲۰/۱- مجمع الادوار
۱۲۰/۲- مجمع الادوار
۱۲۱/ فهرست کتابهای مدرسهٔ شعاعیه
۱۲۲/ تحفة الاریب
۱۲۳/ درة التاج
۱۲۴/ عهدنامجات
۱۲۵/ شرح الهدایة الاثیریه
۱۲۶/۱- الرعایة
۱۲۶/۲- المیراث
۱۲۷/ بغیة الالباء
۱۲۸/ خلاصة الاصول
۱۲۹/ منیة اللبیب
۱۳۰/ الانصاف
۱۳۱/ الرحلة
۱۳۲/ اختناق ایران
۱۳۳- دیوان حافظ
۱۳۴/ جواهرنامه
۱۳۵/ تاریخ آل مظفر
۱۳۶/ دبستان سخن
۱۳۷/ ترجمهٔ وقایه
۱۳۸/ ترجمهٔ قطب شاهی
۱۳۹/ التقریرات
۱۴۰/ کشف الغمة
۱۴۱- مصباح الفقیه
۱۴۲- ودایع الاحکام
۱۴۳/ مهیج الاشواق
۱۴۴/۱- زبدة الاصول
۱۴۴/۲- لغز الزبدة
۱۴۴/۳- شرح زبدة الاصول
۱۴۵/ مقامات حمیدی
۱۴۶/۱- مناهج الیقین
۱۴۶/۲- انوار الملکوت
۱۴۷/ - حقوق ملل
۱۴۸/ - اخلاق محسنی

١٤٩/ ـ كشف الرموز
١٥٠/ ـ مدارك الاحكام
١٥١/١/ ـ نصايح الملوك
١٥١/٢/ ـ ترجمهٔ دوحديث قيامت
١٥٢/ ـ تاريخ نادرشاه
١٥٣ ـ دساتير آسمانى
١٥٤/ ـ لغت نعمت الله
١٥٥/١ ـ مراسلهٔ وفائى
١٥٥/٢ ـ الكلم الطيب
١٥٥/٣ ـ حاشية الشواهد الربوبية
١٥٥/٤ ـ الا عتقادات
١٥٥/٥ ـ تفسير سورهٔ فلق
١٥٥/٦ ـ تفسير سورهٔ ناس
١٥٥/٧ ـ خلق الاعمال
١٥٥/٨ ـ تفسير سورهٔ اخلاص
١٥٥/٩ ـ شرح كلمة التوحيد
١٥٥/١٠ ـ الواحد لايصدر عنه الا الواحد
١٥٦/ ـ سالاريه
١٥٧ ـ قابوسنامه
١٥٨/١ ـ ديوان مختارى
١٥٨/٢ ـ ديوان رودكى
١٥٩/ ـ سفرنامه
١٦٠ ـ رياض المسائل
١٦١/١ ـ نصاب صبيان
١٦١/٢ ـ امثله
١٦١/٣ ـ شرح امثله
١٦١/٤ ـ الشافية
١٦١/٥ ـ الخلاصة الالفية
١٦١/٦ ـ اعراب قرآن

١٦٢/ ـ اصول عقايد
١٦٣/ ـ آتشفشانى كوه وزوو
١٦٤/ تحفهٔ عباسى
١٦٥/١/ ـ العصمة والرجعة
١٦٥/٢/ ـ شرح الحكمة العرشية
١٦٦/ ـ لسان العجم
١٦٧/ ـ صدخطابه
١٦٨/ ـ ديوان رودكى
١٦٩/ ـ تحفة الفقراء
١٧٠/ ـ سفرنامه
١٧١/ ـ شرح ديوان على
١٧٢/ ـ جنك درتركستان
١٧٣/ ـ المختصر النافع
١٧٤/ ـ نگارستان معينى
١٧٥/ ـ الوافية
١٧٦/ ـ ديوان اميرمعزى
١٧٧/ ـ المعالم
١٧٨/١/ ـ المسائل الفقهية
١٧٨/٢/ ـ كتاب سليم بن قيس
١٧٩/ ـ لغت نوايى
١٨٠/ ـ لغت نوايى
١٨١/١ ـ شرح الاعتقادات
١٨١/٢ ـ حاشية القوانين
١٨١/٣/ ـ حاشية اصولية
١٨١/٤ ـ المظاهر المحموديه
١٨٢/ ـ الاصول الاربعمائة
١٨٣/ ـ ترجمهٔ لايحه تركى
١٨٤/ ـ رسائل احسائى ورشتى
١٨٥ ـ انيس التجار

/١٨٦ـ اقدامات روسیه
/١٨٧ـ تحفهٔ سامی
/١٨٨ـ هادیهٔ قطب شاهی
/١٨٩/١ـ دلائل الاحکام فی شرح شرایع الاسلام
/١٨٩/٢ـ رساله درهیئت
/١٩٠ـ دلائل الاحکام فی شرح شرایع الاسلام
/١٩١ـ شرح المشاعر
/١٩٢ـ ترجمهٔ امالی طوسی
/١٩٣ـ ذخائرالنبوة (خیارات)
/١٩٤ـ کواشف الحجب من مشکلات الکتب
/١٩٥/١ـ الوجیز فی تفسیرالقرآن العزیز
/١٩٥/٢ـ الوجیزفی تفسیر القرآن الغریز
/١٩٦ـ خلاصهٔ دستور الوزراء
/١٩٧ـ المفردات
/١٩٨ـ ترجمه سرالاسرار
/١٩٩/١ـ اوصاف الاشراف
/١٩٩/٢ـ وجودیه
/١٩٩/٣ـ انیس الموحدین
/٢٠٠ـ ترجمهٔ خطوط قدیمهٔ بیستون
/٢٠١ـ النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحاد یعشر
/٢٠٢/١ـ عیون الحساب
/٢٠٢/٢ـ شواکل الحورفی شرح هیاکل النور
/٢٠٢/٣ـ نقدالنصوص فی شرح نقش الفصوص
/٢٠٢/٤ـ شرح الفصوص
/٢٠٢/٥ـ التسبیحات القلبیة
/٢٠٢/٦ـ آداب السلوك
/٢٠٢/٧ـ میزان القیمة
/٢٠٢/٨ـ مرآة الاخرة
/٢٠٢/٩ـ مقصد اقصی
/٢٠٢/١٠ـ الوجود
/٢٠٣ـ الدررالنجفیة
/٢٠٤/١ـ الرائیة
/٢٠٤/٢ـ المقدمة الجزریة
/٢٠٤/٣ـ قصیده فی قراءة ورش
/٢٠٤/٤ـ الناسخ والمنسوخ
/٢٠٤/٥ـ القصیدة الفایحة
/٢٠٤/٦ ـ اصول قرائت ابن کثیر بروایتی البزی وقنبل
/٢٠٤/٧ـ اصول قراءة الکسائی
/٢٠٤/٨ـ المفید فی علم التجوید
/٢٠٤/٩ـ تجوید الفاتحه
/٢٠٤/١٠ـ الوقوف
/٢٠٥ـ الوقوف
/٢٠٦ـ المشتق
/٢٠٧ـ المختصرالنافع
/٢٠٨ـ الروضته البهیة
/٢٠٩ـ الوقف
/٢١٠ـ طرائف الحکمة
/٢١١ـ مرشدالعوام
/٢١٢ـ الفوائدالضیائیة
/٢١٣ـ مرصاد العباد
/٢١٤ـ منتهی‌المقال فی احوال الرجال
/٢١٥ـ اصول حکمت فلسفه
/٢١٦/١ـ المقنع

٢١٦/٢ـ الهداية
٢١٦/٣ـ الكتاب الجامع للشرايع
٢١٦/٤ـ المسائل الناصريات
٢١٧/١ـ تشريح الافلاك
٢١٧/٢ـ خلاصة الحساب
٢١٧/٣ـ الاثناعشرية فى الحج
٢١٧/٤ـ الحبل المتين
٢١٧/٥ـ جواهر الفرائض
٢١٧/٦ـ شرح العقايد النسفية
٢١٧/٧ـ مبادى الوصول الى علم الاصول
٢١٧/٨ـ حساب
٢١٧/٩ـ المساحة
٢١٨ـ نهج البيان من كشف معانى القرآن
٢١٩/١ـ حيات نفس درحضرت قدس
٢١٩/٢ـ هداية العوام
٢٢٠ـ الخلاص
٢٢١ـ شرح الوافية
٢٢٢ـ اختيارات
٢٢٣ـ نزهة الناظر وتنبيه الخاطر
٢٢٤/١ـ شرح المختصر النافع
٢٢٤/٢ـ شرح المختصر النافع
٢٢٥ـ التقريرات
٢٢٦ـ الاصلاح
٢٢٧/١ـ منهاج الكرامة فى معرفة الامامة
٢٢٧/٢ـ استقصاء النظر فى البحث عن القضاء والقدر
٢٢٧/٣ـ خبر الشهاده عن الخلافة والامامة
٢٢٧/٤ـ الفدك

٢٢٨/١ـ عدم نجاسة البئر بمجرد الملاقاة
٢٢٨/٢ـ تيقن الطهارة والحدث والشك فى السابق منها
٢٢٨/٣ـ احداث المجنب فى اثناء غسل الجنابة
٢٢٨/٤ـ اجوبة مسائل السماكى
٢٢٨/٥ـ اجوبة مسائل المازحى
٢٢٨/٦ـ نتايج الافكار فى بيان حكم المقيمين فى الاسفار
٢٢٨/٧ـ تحريم طلاق الحائض الحامل الحاضر زوجها عندها المدخول بها
٢٢٨/٨ـ الحبوة
٢٢٨/٩ـ حرمان الزوجة من بعض المواريث
٢٢٩ـ تنقيح المرام
٢٣٠ـ شرح ديوان انورى
٢٣١ـ مفتاح النجاة
٢٣٢ـ فرائد الاصول
٢٣٣ـ الاصلاح
٢٣٤/١ـ الرضاع
٢٣٤/٢ـ كفارة الصوم
٢٣٥/١ـ الفوائد الحائريه
٢٣٥/٢ـ تقليد الميت
٢٣٥/٣ـ رسالة فى عبادة الجاهل
٢٣٥/٤ـ الاجتهاد والاخبار
٢٣٦ـ كشكول محمدى
٢٣٧ـ مفاتيح الشرايع
٢٣٨ـ مهج الدعوات ومنهج العنايات
٢٣٩ـ مرزبان نامه
٢٤٠/١ـ بغية الطالب
٢٤٠/٢ـ طب الائمة

٢٤٠/٣- الالفية
٢٤١/١- العصمة والرجعة
٢٤١/٢- العلم
٢٤١/٣- الاجماعية
٢٤٢- تسديد القواعد
٢٤٣- المصابيح
٢٤٤- حاشية شرح المنهاج
٢٤٥- حدائق السحر
٢٤٦- اختيارات
٢٤٧/١- رسالة فى الاستصحاب
٢٤٧/٢- رسالة فى عبادة الجاهل
٢٤٧/٣- رساله‌فى اصالة الصحة فى المعاملات
٢٤٧/٤- رسالة فى القرض
٢٤٧/٥- التعليقة
٢٤٧/٦- الجبر والاختيار
٢٤٧/٧- اصالة البرائة
٢٤٨- شوارع الاعلام
٢٤٩- الاصول العملية
٢٥٠- بحار الانوار
٢٥١/١- آداب طريقت
٢٥١/٢- الوصية
٢٥١/٣- المنهيات (رسالة ...)
٢٥١/٤- الفرائض والواجبات
٢٥١/٥- شعب الايمان
٢٥١/٦- تحفة العوام
٢٥١/٧- آداب السفرة
٢٥١/٨- الوصية
٢٥١/٩- سيف السابين
٢٥١/١٠- النهاية
٢٥١/١١- انوار الاسرار
٢٥١/١٢- شرح الفقه الاكبر
٢٥١/١٣- اصول الدين ومسائل السنة
٢٥١/١٤- اصول الدين
٢٥١/١٥- معرفة المذاهب
٢٥١/١٦- نافع المسلمين
٢٥١/١٧- الاذان
٢٥٢- سرماية ايمان
٢٥٣- اسرار البراعة و انوار الفصاحة
٢٥٤/١- عروض سيفى
٢٥٤/٢- رياض الصنايع قطب شاهى
٢٥٥/١- زواهر الجواهر فى نوادر الزواجر
٢٥٥/٢- الكلمات المكنونه
٢٥٦- شرح حكمة العين
٢٥٧/١- الافصاح
٢٥٧/٢- الفصول المختارة
٢٥٨/١- ضياء العوالم فى شرح المعالم
٢٥٨/٢- ضياء العوالم فى شرح المعالم
٢٥٩- ديوان سبزوارى
٢٦٠- ديوان سبزوارى
٢٦١/١- التقريرات
٢٦١/٢- التقريرات
٢٦٢- الحدائق الناضرة فى احكام العترة الطاهرة
٢٦٣- رساله در احكام تجارات و مكاسب
٢٦٤/١- رياض المسائل
٢٦٤/٢- رياض المسائل
٢٦٤/٣- رياض المسائل
٢٦٤/٤- رياض المسائل

۲۶۵- التقریرات
۲۶۶- نهایة المرام فی شرح مفاتیح الاحکام
۲۶۷- الفوائد والفرائد
۲۶۸- کبری
۲۶۹- اساس الاقتباس
۲۷۰- الشافیة
۲۷۱- تذکرة الخوانین
۲۷۲- تحفة الابرار
۲۷۳- التقریرات
۲۷۴- بحرالانساب
۲۷۵- غایةالمامول فی شرح زبدةالاصول
۲۷۶- فوائد الترجمة وخزینة اللغات
۲۷۷- وصف کالسکهٔ بخار
۲۷۸- گنجینه
۲۷۹- تلگرافات
۲۸۰- آثار ملکم
۲۸۱- شرح دستور معما
۲۸۲- کفایهٔ مجاهدیه
۲۸۳- شرح الحکمة العرشیة
۲۸۴- الاربعون حدثیا
۲۸۵- اثمار واشجار
۲۸۶- البهجةالمرضیة
۲۸۷- ارشادالاذهان
۲۸۸- العوائد
۲۸۹- المختصر (شرح تلخیص المفتاح)
۲۹۰- القوانین المحکمة
۲۹۱- التقریرات
۲۹۲- برهان الکفایه
۲۹۳- القوانین المحکمة
۲۹۴- حاشیة المعالم
۲۹۵- حاشیه حاشیةالمعالم
۲۹۶- رسالهٔ اخلاقی
۲۹۷/۱- روزنامه
۲۹۷/۲- شمسیه
۲۹۸- کشف الرموز
۲۹۹ نزهة الغری
۳۰۰- مصابیح القلوب
۳۰۱/۱- شواکل الحور
۳۰۱/۲ - شرح العقاید العضدیة
۳۰۱/۳- انموذج العلوم
۳۰۱/۴ - اثبات الواجب القدیم
۳۰۱/۵- حاشیة اثبات الواجب القدیم
۳۰۲/۱- بیست باب
۳۰۲/۲- اختیارات
۳۰۲/۳- تقویم (مختصردرمعرفت ...)
۳۰۲/۴- مدخل منظوم
۳۰۳/۱- الرشادفی شرح الارشاد
۳۰۳/۲- حاشیة تهذیب المنطق
۳۰۴/۱- النافع یوم الحشرفی شرح الباب الحادیعشر
۳۰۴/۲- الاعتقادات
۳۰۵- نوادنامهٔ پادشاهان ایرانی نژاد
۳۰۶- المواقف
۳۰۷- حقایق التنزیل فی متشابه التاویل
۳۰۸- کشف الحقائق
۳۰۹- حل مشکلات الاشارات

/۳۱۰- حاشیة المعالم
/۳۱۱- تلخیص المقال فی تحقیق احوال الرجال
/۳۱۲- دیوان
/۳۱۳-دساتیر آسمانی
/۳۱٤- شرح المعلقات السبع
/۳۱۵/۱- حاشیة انوار التنزیل
/۳۱۵/۲- انوار التنزیل
/۳۱٦- فهرست کتابخانهٔ رضوی
/۳۱۷- مطالع الانظار فی شرح طوالع الانوار
/۳۱۸- شرح المختصر النافع
/۳۱۹- مفاتیح الشرایع
/۳۲۰-المطالب المظفریة فی شرح الرسالة الجعفریة
/۳۲۱- العوائد
/۳۲۲- صراط النجاة
۳۲۳/۱- دیوان منوچهری
۳۲۳/۲- ده فصل
۳۲۳/۳- اخلاق الاشراف
/۳۲٤- تحبیر التسییر
/۳۲۵- المناهل
/۳۲٦- شرح حکمة العین
/۳۲۷- تاریخ معاصر ایران
۳۲۸- ترجمهٔ النهایة فی مجرد الفتاوی
/۳۲۹- تشریح الافلاک
/۳۳۰- تهذیب الوصول الی علم الاصول
/۳۳۱- المعالم
/۳۳۲- شرح شرح مختصر المنتهی
/۳۳۳-آینهٔ سکندری
/۳۳٤/۱- ارشاد القلوب
/۳۳٤/۲- منهج الشیعة فی فضایل وصی خاتم الشریعة
۳۳۵- راپورت گردش در کوهستانات مابین قزوین و گیلان بجهت راه شوسه
۳۳٦-ضوء المصباح
/۳۳۷- اصطلاحات صوفیان
/۳۳۸- شرح الباب الحادی عشر
/۳۳۹- شرح الخلاصة الالفیة
/۳٤۰- المعالم
۳٤۱- مفاتیح الشرایع
/۳٤۲-کتاب قرائت
/۳٤۳- رسالهٔ عرفانی
/۳٤٤/۱ و /۳٤٤/۲ -ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد
/۳٤۵- ارشاد الاذهان
/۳٤٦/۱ - جامع الفواید فی شرح خطبة القواعد
/۳٤٦/۲- قواعد الاحکام
/۳٤۷- تذکرة الاحباب
/۳٤۸- تاریخ کلام الملوک
/۳٤۹/۲ و /۳٤۹/۳ - مصابیح الاصول
/۳۵۰- فرائد القلائد
/۳۵۱- فرهنك فرانسه بفارسی
/۳۵۲- سوزوگداز
/۳۵۳- ترجمهٔ اخبار روز نامهٔ تایمز و گرافیك واستاندارد

/ ۳۵۴ ـ افسانهٔ آفرینش
/ ۳۵۵ ـ سیرت رسول وائمه
/ ۳۵۶ر۱ ـ شرح لامیة الافعال
۳۵۶ر۲ ـ اعراب الجمل
۳۵۶ر۳ ـ اعراب الاجوبة
۳۵۶ر۴ ـ الرامزة
۳۵۶ر۵ ـ لامیة الافعال
۳۵۶ر۶ ـ مبرز القواعد الاعرابیة
۳۵۶ر۷ ـ الرسالة النحویة
۳۵۶ر۸ ـ منظومة فیماوردمن‌الافعال بالواو والیاء
۳۵۷ ـ منتخب الحدیقه
/ ۳۵۸ ـ اشرف التواریخ
/ ۳۵۹ ـ جنگ
/ ۳۶۰ ـ تاریخ عضدی
۳۶۱ ـ سفرنامه
۳۶۲ ـ دیوان رومی
۳۶۳ ـ کتابچهٔ جمع وخرج
/ ۳۶۴ ـ گنجینه
/ ۳۶۵ ـ خرقه
/ ۳۶۶ ـ تاریخ کلام‌الملوك
/ ۳۶۷ ـ سفرنامه
/ ۳۶۸ ـ کتابچهٔ اخبار خارجه
/ ۳۶۹ ـ جنگ
/ ۳۶۹ر۱ ـ سیاست (رساله در ...)
/ ۳۶۹ر۲ ـ کتابچهٔ مالیات و مداخل ومخارج دولت
۳۶۹ر۳ ـ اسکناس (رسالهٔ ...)
۳۶۹ر۴ ـ صنایع و معادن (رسالهٔ ...)
/ ۳۷۰ ـ معاهدات و امتیازات
۳۷۱ ـ کتابچهٔ جمع و خرج طهران
/ ۳۷۲ ـ فرس نامه
۳۷۳ ـ جمع و خرج طهران
/ ۳۷۴ ـ دیوان منوچهری
/ ۳۷۵ ـ جنگ
۳۷۶ ـ کتاب الوصایا

۳ ـ اندازهٔ ربعی و بغلی (د) از ۱ تا ۹۰

/۱ ـ اوصاف الاشراف
/۲ ـ شمسیة الحساب
/۳ ـ شرح الهدایه الاثیریة
/٤ ـ الرواشح السماویة
/۵ ـ المختصر النافع
/٦ ـ شرح کافیه
/۷ ـ کنز اللغات
/۱ر۸ ـ نماز جمعه
/۲ر۸ ـ دانش نامهٔ شاهی
/۹ ـ الصحیفة السجادیة
/۱ر۱۰ ـ رسالة الرضا الی المأمون
/۲ر۱۰ ـ المسائل المدنیات
/۳ر۱۰ ـ الاثنی عشریة
۱۱ ـ النخبة الوجیزة
/۱۲ ـ رسالهٔ اخلاقی
/۱ر۱۳ ـ الموجز
/۲ر۱۳ ـ الأدویة المرکبة.
/۳ر۱۳ ـ منافع افضلیه
/۱٤ ـ اخلاق ناصری
/۱ر۱۵ ـ منهاج الکرامة
/۲ر۱۵ ـ زبدة الاصول
/۱٦ ـ التوحید
/۱۷ ـ شرح منظومه
/۱۸ ـ تحفة القراء
/۱۹ ـ شرح شرح مختصر المنتهی
/۲۰ ـ حاشیة شرح مختصر المنتهی
/۲۱ ـ التورات
/۱ر۲۲ ـ تفسیر سورة الجمعة
/۲ر۲۲ ـ مشکوة الانوار
/۲۳ ـ تحفة العالم
/۲٤ ـ دیوان ادیب صابر
/۲۵ ـ جام جهان نما
/۲٦ ـ حاشیة شرح التلخیص
/۲۷ ـ تبصرة المتعلمین
/۲۸ ـ الفوائد الصمدیة
/۲۹ ـ کتاب سلیم بن قیس
/۱ر۳۰ ـ شرح قصیدهٔ میرفندرسکی .
/۲ر۳۰ ـ ارشاد المسترشدین
/۳ر۳۰ ـ تجوید
/٤ر۳۰ ـ شرح خبر کمیل
/۵ر۳۰ ـ المشاعر
/٦ر۳۰ ـ الحکمة العرشیة
/۳۱ ـ المطالب المظفریة
/۳۲ ـ المغنی
/۱ر۳۳ ـ احکام نجوم
/۲ر۳۳ ـ رسالهٔ فقهی
/۳٤ ـ ترجمان لغات قران
/۳۵ ـ گنجینه
/۳٦ ـ الاربعون حدیثا
/۳۷ ـ شرح نصاب
/۳۸ ـ مفتاح الاصول
/۳۹ ـ روایح گلشن قطبشهی
/٤۰ ـ سبیل النجاة
/٤۱ ـ رسالة العلم

/۱ر۴۲ ـ لوایح
/۲ر۴۲ ـ رسالة الوجود
/۳ر۴۲ ـ حاشیة شرح التجرید
/۴ر۴۲ ـ مسائل میراثیة
/۵ر۴۲ ـ شرح تهذیب المنطق
/ ۴۳ ـ تحریر المجسطی
/ ۴۴ ـ نخبه
/۴۵ ـ تحفة المراد
/۴۶ ـ احکام المدن
/۴۷ ـ اصول علم تاکتیك
/۴۸ ـ قانون وزارت انگلیس
/۴۹ ـ تزوك تیموری
/۱ر۵۰ ـ الاربعون حدیثا
/۲ر۵۰ ـ الاربعون حدیثا
/۳ر۵۰ ـ التنبیهات العلیة
/۵۱ ـ سرالعالمین
/۵۲ ـ کلمات مخزونه
/۵۳ ـ حاشیة تهذیب المنطق
/۵۴ ـ اخلاق ناصری
/۵۵ ـ صلوة الجمعة
/۱ر۵۶ ـ مبادی الوصول الی علم‌الاصول
/۲ر۵۶ ـ التبیان فی بیان القرآن
/۳ر۵۶ ـ الخلل فی‌الصلوة
/۱ر۵۷ ـ تبصرة المبتدی و تذکرة المنتهی
/۲ر۵۷ ـ کشف الاسرار
/۳ر۵۷ ـ مشارب الاذواق
/۴ر۵۷ ـ آغاز و انجام
/ ۵۸ ـ المعارف الالهیة
/ ۵۹ ـ حدیقة الشیعة

/۱ر۶۰ ـ رساله در هیئت
/۲ر۶۰ ـ معرفت تقویم
/۱ر۶۱ بغیة الطالب
/۲ر۶۱ ـ الصیام والاعتکاف
/۳ر۶۱ ـ التحقیق والتنقیر
/۱ر۶۲ ـ المقتصر فی شرح المختصر
/۲ر۶۲ ـ حاشیة المختصر النافع
/۶۳ ـ کیفیة زیارة العاشوراء
/۶۴ ـ حلل مطرز
/۱ر۶۵ ـ التورات
/۲ر۶۵ ـ صیغ العقود
/۶۶ ـ التکملة فیما تلحن فیه‌العامة
/۶۷ ـ دیوان فاریابی
/۶۸ ـ تحریر القواعد المنطقیة
/۶۹ ـ زواهر الحکم
/۷۰ ـ بناء المقالة الفاطیة
/۷۱ ـ التحصیل
/۷۲ ـ جنگ
/۷۳ ـ رسالهٔ عملیه
/۷۴ ـ الصحیفة‌السجادیة
/۷۵ ـ مکارم الاخلاق
/۷۶ ـ التورات
/۷۷ ـ خارستان
/۱ر۷۸ ـ انموذج العلوم
/۲ر۷۸ ـ شرح اثبات الواجب
/۱ر۷۹ ـ افیونیه
/۲ر۷۹ ـ ستهٔ ضروریة
/۸۰ ـ جمع مختصر

۸۱/ ـ صرف
۸۲/ ـ تاریخ شعرا
۸۳/ ـ تاریخ معاصر
۸٤/ ـ تاریخ جدید
۸۵/ ـ تاریخ قرون وسطی

۸٦/ ـ قرة العیون
۸۷/ ـ رساله در علم خط
۸۸/ ـ منشآت
۸۹/ ـ منشآت
۹۰/۱/ ـ دعا
۹۰/۲/ ـ (ج)
۹۱/ ـ تعلیقات الهیات شمس الدین خوری

فهرست نام کتابها

آتشفشانی کوه وزوو : ۳
آثار ملکم ۳
آداب السفرة ٤
آداب السلوك ۳۲۹
آداب طریقت ٤
آداب المتعلمین ۲۲۹
آداب مناظره ٤٤٥
آغاز و انجام ٥
آیینه سکندری ٥ و ٦
ابواب الجنان ٦،۷
اثبات الواجب القدیم ۲۳۰
اثمار واشجار ۷
الاثنا عشریة فی الحج ۲۳۰
الاثنی عشریة ۳۳۰
الاجتهاد و الاخبار ۳٤٦
الاجماعیة ۳٤۳
اجوبة مسائل السماکی ۲۳۱
اجوبة مسائل المازحی ۲۳۱
احادیث قدسیة ۲۳۲
احداث المجنب فی اثناء غسل الجنابة ۲۳۲
احکام المدن ۸
احکام نجوم ۸
اخبار خارجه (کتابچهٔ ...) ۷
اخبار علیه در غزوات مرتضویه ۹
اختصار القانون ۲۳۲
اختناق ایران ۱۰
اختیارات (لوایح القمر) ۱۰
اختیارات منظوم ۱۱
اختیار مصباح السالکین لنهج البلاغه ۲۳٦
اخلاق الاشراف ۱۱
اخلاق محسنی ۱۱
اخلاق ناصری ۱۲، ٤۳٥
الادلة الاربعة (رسالة فی ...) ۲۳٦
الادویة المرکبة (رسالة فی ...) ۲۳۷
الادویة المفردة ۲۳۸
الاذان (رسالة فی ...) ۲۳۸
الاربعون حدیثا ۲٤۰و۲۳۹ و ۲۳۸
ارشاد الاذهان الی احکام الایمان ۲٤۱
ارشاد المسترشدین وهدایة الطالبین ۲٤۲
ارشاد القلوب ۲٤۲
اساس الاقتباس ۱۲
اسؤلة و اجوبة ٥۰۸
الاستبصار فی ما اختلف من الاخبار ۲٤۲
استجابة الدعاء (رسالة فی ...) ۲٤۳
الاستصحاب (رسالة فی ...) ۳٤۷
استقصاء النظر فی البحث عن القضاء القدر ۲٤٤
اسرار البراعة و انوار الفصاحة ۲٤٦

اسرار الصلوة ٤٣٩
اسکناس (رساله در ...) ٨٠
اسماء الله ١٣
اشرف التواریخ ١٣
اصالة البرائة (رسالة فی ...) ٣٤٧
اصالة الصحة فی المعاملات (رساله فی ...) ٣٤٨
اصطلاحات صوفیان ١٤
الاصلاح ٢٤٦
الاصول الاربعمائة ٢٤٦
اصول حکمت فلسفه ١٥
اصول الدین ٢٤٩
اصول الدین و مسائل السنة ٢٤٩
اصول علم تاکتیك ١٥
اصول العقاید ١٦
الاصول العملیة ٢٥٠
اصول قراءة ابن کثیر ٢٥١
اصول قراءة الکسائی ٢٠٣
الاعتقادات یا النکت الاعتقادیة ٢٥٢
اعراب الاجوبة ٢٥٣
اعراب الجمل ٢٥٣
اعراب قران ١٧
افسانهٔ آفرینش ١٧
الافصاح ٢٥٤
افیونیه ١٨
الاقتصاد للارشاد الی طریق الاجتهاد ٤٤٦
اقدامات روسیه در آسیای مرکزی ١٨
اکسیر التواریخ ١٩
التقاط طلیعة العلوم ٤٣١
الالفیة ٢٥٤
امثله ٢٠
الانصاف فی الانتصاف لاهل الحق من الاسراف ٢٥٥
انموذج العلوم ٢٥٥، ٥٠٨
انوار الاسرار (تفسیر) ٢٥٦
انوار التنزیل ٢٥٦
انوار الریاض ٢٥٧
انوار الملکوت فی شرح الیاقوت ٢٥٧
انیس التجار ٢٠
انیس الموحدین ٢٠
اوزان ومقادیر و اختیارات ٤٤٢
اوصاف الاشراف ٢١
ایضاح الفوائد فی شرح مشکلات القواعد ٢٥٨
ایمنی از بطلان نفس در پناه خرد ٢١
بحار الانوار ٢٥٨
بحر انساب ٢١
بحر المعارف ٢٢
برهان الکفایه ٢٢
بشری الوصول الی اسرار علم الاصول ٢٥٩
بغیة الالباء من معجم الادباء ٢٥٩
بغیة الطالب فی معرفة المفروض الواجب ٢٦٠
بناء المقالة الفاطمیة ٢٦١

البنیان المرصوص ۲۷۹
بهجة الاسرار و معدن الانوار ۲۸۰
البهجة المرضیة ۲۸۱
بیست باب ۲۳
پاسخ ابن‌سینا بمیهنی ۲۸۱
پاسخ کاشانی بهراسکانی ۲۳
پاسخ گرگانی بمیرزا اسکندر ۲۴
پند لقمان ۲۴
تاریخ آل مظفر ۲۴
تاریخ جدید ۲۵
تاریخ شعرا ۲۵
تاریخ عضدی ۲۶
تاریخ قاجار ۲۸ و ۲۷
تاریخ قرون وسطی ۲۹
تاریخ کلام الملوك ۲۹
تاریخ معاصر ۳۲
تاریخ نادرشاه ۳۳
تبصرة المبتدی و تذکرة المنتهی ۳۴
تبصرة المتعلمین ۲۸۱
التبیان فی اعراب القران ۲۸۲
التبیان فی بیان القران ۲۸۲
تجارات و مکاسب (رساله در احکام ...) ۳۴
تجوید ۳۵
تجوید الفاتحة ۲۸۳
تحبیر التیسیر ۲۸۴
تحریر القواعد المنطقیة ۲۸۴
تحریر المجسطی ۲۸۵
تحریم طلاق الحائض الحامل ۲۸۵
التحصیل ۲۸۵
تحفة الائمة العلیة فی الحکمة العملیة ۳۶
تحفة الابرار ۳۷
تحفة الاخیار ۳۸
تحفة الاریب فی الرد علی اهل الصلیب ۲۸۶
تحفهٔ سامی ۴۲
تحفة العالم ۴۲
تحفهٔ عباسی ۴۳
تحفة العراقین ۴۴
تحفة العلوم ۴۴
تحفة الفقراء ۴۵
تحفة القراء ۴۶
تحفة المراد ۴۷
تحفة الملوك یا تحفة الوزراء ۸۱
تحفة المؤمنین ۴۸
تحقیق معنی الالف و اللام (رسالة فی ...) ۲۸۶
التحقیق والتنقیر ۲۸۷
تذکرة الاحباب ۴۸
تذکرة الخوانین ۴۹
تذکرة الفقهاء ۲۸۷
ترجمان لغات قران ۴۹
ترجمهٔ اخبار روزنامه تایمز وگرافیك و استاندارد ۵۰
ترجمهٔ امالی طوسی ۵۰
ترجمهٔ اوصاف الاشراف ۴۳۸

ترجمهٔ خطوط قدیمهٔ بیستون ٥١
ترجمة الخواص ٥٢
ترجمهٔ دو حدیث قیامت ٥١
ترجمهٔ سرالاسرار ٥٢
ترجمهٔ شرایع الاسلام ٥٣
ترجمة الصلوة ٥٤
ترجمهٔ قطب شاهی ٥٥
ترجمهٔ کتاب من لایحضره الفقیه ٥٥
ترجمهٔ لایحهٔ ترکی ٥٦
ترجمهٔ النهایة فی‌مجرد الفتاوی ٥٧
ترجمهٔ وقایة الروایة فی‌مسائل الهدایة ٥٨
تزوك تیموری ٥٩
التسبیحات القلبیة ٢٨٩
تسدید القواعدفی‌شرح تجرید العقاید ٢٩٠
تشریح الافلاك ٢٩٠
تشریح العین ٢٩٠
التعلیقة ٣٤٨
تعلیمات نظامی ٥٩
التفسیر ٢٩١
تفسیر الاربع مقالات ٢٩٣
تفسیر التحریر ٢٩٣
تفسیر سورة الاخلاص ٢٩٤
تفسیر سورة الجمعة ٢٩٤
تفسیر سورة الفلق ٢٩٥
تفسیر سورة الناس ٢٩٥
تفسیر شاهی ٦٠
تفصیل وسائل الشیعة ٢٩٦
التقریرات ٢٩٦، ٢٩٧، ٢٩٨، ٢٩٩، ٣٠٠، ٣٠٢، ٣٠٣
تقلید المیت ٣٤٨
تقویم ٦١، ٦٢، ٦٣
تقویم شرع النبی ٣٠٣
التکملة فیماتلحن فیه العامة ٣٠٤
تلخیص المقال ٣٠٤
تلگرافات ٦٣، ٦٤
تلگرافات و مراسلات ٦٤
التنبیهات العلیة ٣٠٥
تنقیح المرام ٣٠٦
تنقیح مقاله در توضیح رساله ٦٥
التوحید ٣٠٦
التورات ٣٠٧
توضیح الاخلاق ٦٨
توضیح التذکرة ٣٠٨
تهذیب الاحکام ٣٠٩
تهذیب الوصول الی علم الاصول ٣١١
تیقن الطهارة و الحدث ٣١١
ثبت مطالب رعایا ٦٨
جام جهان نما ٦٨
جامع الاخبار ٣١١
جامع عباسی ٦٩، ٤٤٠
جامع‌الفوائد فی‌شرح‌خطبة القواعد ٣١٢
جامع المقاصد ٣١٢
جاودان نامه ٧٠
الجبر والاختیار ٣١٣، ٣٤٩
جفر ٧١
جغرافیا ٧٠

جلاء الاذهان و جلاء الاحزان ۷۱
جلاء العیون ۷۲
جمع مختصر ۷۲
جمع وخرج (کتابچهٔ ....) ۷۳
جمع و خرج طهران (کتابچهٔ ...) ۷۴
جمع و خرج فارس ۷۴
جنگ ۷۵،۷۹،۸۱،۸۴،۸۵:۸۶،۸۸
جنگ در ترکستان ۹۱
جوامع الجامع ۳۱۳
جوامع الحکایات و لوامع الروایات ۹۲
جواهر الکلام ۳۱۴
جواهر الفرائض ۳۱۵،۴۴۱
جواهر نامه ۹۲
جوك باشست ۹۳
چار گلزار ۹۳
چار نام ۹۴
حاشیة اثبات الواجب القدیم ۳۱۵
حاشیة اصولیة ۳۱۶
حاشیة انوارالتنزیل ۳۱۶، ۳۱۷
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة ۳۱۸
حاشیة تهذیب المنطق ۳۱۸
حاشیة حاشیة التهذیب ۵۰۸
خاشیة حاشیة المعالم ۳۱۹
حاشیة ریاض المسائل ۳۱۹
حاشیه شرح التجرید ۳۲۱،۳۲۲
حاشیة شرح تلخیص المفتاح ۳۲۲
حاشیة شرح مختصر المنتهی ۳۲۲
حاشیة شرح المنهاج ۳۲۳
حاشیة الشواهد الربوبیة ۳۲۵
حاشیة القوانین المحکمة ۳۲۵
حاشیة اللمعة الدمشقة ۳۲۵
حاشیة المختصر النافع ۳۲۶،۴۴۳
حاشیة المعالم ۳۲۶،۳۲۷
حاوی المرام فی شرح شرایع الاسلام ۳۲۷
الحبل المتین فی احکام احکام الدین ۳۲۸
الحبل المتین (الفرائض البهائیة) ۳۲۸، ۴۴۲
الحبوة ۳۲۸
حجیة الشهرة ۳۲۸
حدائق السحر فی دقایق الشعر ۹۴
الحدایق الناضرة فی احکام العترة الطاهرة ۳۲۹
حدود و دیات و قصاص ۹۵
حدیقة الشیعة ۹۵
حرز الامانی ۳۲۹
حرمان الزوجة من بعض المواریث ۳۳۰
حساب (رسالهٔ ...) ۹۶
حقائق التاویل فی متشابه التنزیل ۳۳۰
حقوق ملل ۹۷
الحکمة العرشیة ۳۳۱،۵۰۹
الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة ۳۳۱
حل شبهة الجذر الاصم ۵۰۹
حل مشکلات الاشارات ۳۳۲
حلل مطرز ۹۸
حلیة المتقین ۹۸
حیات نفس در حضرت قدس ۹۸
خارستان (بعدی) ۹۹

خبرالشهادة عن الخلافة و الامامة ۳۳۳
خرقه ۱۰۰
خزان و بهار ۱۰۰
الخلاص (کتاب) ۳۳۳
خلاصة الاصول ۳۳٤
الخلاصة الالفية ۳۳۵
خلاصة الحساب ۳۳۵
خلاصهٔ دستور الوزراء ۱۰۱
خلاصهٔ منهج ۱۰۲
خلق الاعمال ۳۳۵
الخلل فی الصلوة ۳۳٦
الخميس فی احوال انفس نفيس ۳۳٦
دانش نامهٔ شاهی ۱۰۲
دبستان سخن ۱۰۳
دبستان المذاهب ۱۰٤
الدرر النجفيه من الملتقطات اليوسفية ۳۳۷
الدروس الشرعية فی فقه الامامية ۳۳۷
درة التاج لغرة الدباج ۱۰۵
درهٔ نادره ۱۰۵
دساتير آسمانی ۱۰٦
دستور الاعقاب ۱۰٦
دستوراللغة ۳۳۳
دعا ۱۰۸
دعا القديس ۳۳۸
دلائل الاحكام فی‌شرح شرايع الاسلام ۳۳۸
ده فصل ۱۰۹
ديوان ابوالفرج رونی ۱۰۹
ديوان اديب صابر ۱۰۹
ديوان انوری ۱۱۰
ديوان بيكتاش قلی ۱۱۰
ديوان حافظ ۱۱۲
ديوان رودكی ۱۱۲
ديوان فاريابی ۱۱۳
ديوان قطران ۱۱۲
ديوان مختاری ۱۱۳
ديوان معزی ۱۱٤
ديوان منوچهری ۱۱٤
ديوان ناصر خسرو ۱۱۵
ديوان هادی سبزواری ۱۱۵
ذخائر النبوة ۳۳۹
ذخيرة المعاد فی‌شرح الارشاد ۳۳۹
ذخيرهٔ خوارزمشاهی ۱۱٦
ذكری الشيعة ۳٤۰
الرائية (القصيدة ...) ۳٤۱
راپورت گردش در کوهستانات قزوين و گيلان ۱۱۷
الرامزة ۳٤۱
ربيع الابرار ۳٤۲
الرحلة ۳٤۳
رسائل احسائی ۳٤۳
رسائل بهبهانی ۳٤٦
رسائل‌رشتی ۳۵۱
رسالهٔ اخلاقی مذهبی ۱۱۷،۱۱۸
رسالة اصولية ۳۵٤
رساله در علم خط ۱۱۹
رساله در هيئت ۱۲۰
رسالهٔ رشديه در خصوص اصلاح الفبای اسلاميه ۱۲۱

رسالة الرضا الى المامون ٣٥٥
الرسالة الرضوية ٣٥٥
رسالهٔ عرفانی ١٢١
رسالهٔ عرفی (نفسیه) ١٢٢
رسالهٔ عملیه ١٢٣
رسالهٔ فقهی ١٢٣
رسالة فی المغلطة ٣٥٦
الرسالة النحوية ٣٥٦
الرشاد فی شرح الارشاد ٣٥٧
الرضاع ٣٥٧
الرعاية ٣٥٨
رگشناسی ١٢٦
رند و زاهد ١٢٦
الرواشح السماوية ٣٨٥
روايح گلشن قطبشهی ١٢٧
روزنامه ١٢٨
روضة الاذكار ١٣٠
الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية ٣٥٩
ره انجام نامه ١٣٠
رياض الصنايع قطب شاهی ١٣٠
رياض الفتوح ١٣١
رياض المسائل ٣٦٠
زبدة الاصول ٣٦١، ٤٤٣
زبدة البيان ٣٦١
زبدة التواريخ ١٣١
زبور ١٣٢
زوائد الاصول على منهاج الاصول ٣٦٢
زواهر الجواهر فی نوادر الزواجر ٣٦٣
زواهر الحكم ٣٦٣
زيارة العاشوراء (كيفية ...) ٣٦٤
زيج خاقانی در تكميل زيج ايلخانی ١٣٣
سؤال و جواب ٣٤٩
ساز و پيرايهٔ شاهان پر مايه ١٣٣
سالاريه ١٣٣
سبيل الرشاد ١٣٤
سبيل النجاة ١٣٤
ستهٔ ضروريه ١٣٥
سراج منير ١٣٦
سر الاسرار ٤٣٦
سر العالمين ٣٦٥
سرسر الاسرار ٤٣٦
سرمايهٔ ايمان ١٢٦
سرور المؤمنين فی مناقب امير المؤمنين ١٣٦
سفر نامه ١٣٧، ١٣٩، ١٤٠، ١٤١
سفينة النجاة ٤٤٦
سوز و گداز ١٤٢
سياست (رساله در ...) ٨٠
سياق التواريخ ١٤٢
سيرت رسول و ائمه ١٤٣
سير و سلوك ١٤٣
سيف السابين ٣٦٥
الشافی ٣٦٦
الشافية ٣٦٧
شاهد صادق ١٤٤
الشجرة الالهية ٥٠٩
شرايع الاسلام ٣٦٧
شرح اثبات الواجب ٣٦٩

شرح الاعتقادات ٣٧٠
شرح امثله ١٤٤
شرح الباب الحادیعشر ٣٧٠
شرح بیتی از حافظ ١٤٥
شرح بیتی از دهلوی ١٤٥
شرح التجرید ٣٧٠
شرح تهذیب المنطق ١٤٦
شرح الحکمة العرشیة ٣٧١
شرح حکمة العین ٣٧١
شرح خبر کمیل ٣٧٣
شرح خطبة البیان ١٤٦
شرح الخلاصة الالفیة ١٤٦
شرح دستور معمای نیشابوری ١٤٧
شرح دیوان انوری ١٤٧
شرح دیوان حافظ ١٤٨
شرح دیوان علی ١٤٩
شرح رسالة زینون ٥١٠
شرح رسالة العلم ٣٧٣
شرح رسالهٔ معما ١٥٠
شرح زبدة الاصول ٣٧٤
شرح الزیارة ٣٧٤
شرح الشافیة ٣٧٥
شرح شرح مختصر المنتهی ٣٧٥
شرح ضابطة الاشکال ٥١٠
شرح العقاید العضدیة ٣٧٦
شرح العقاید النسفیة ٣٧٧
شرح الفصوص ٣٧٧
شرح الفقه الاکبر ٣٧٨
شرح الفوائد ٣٧٨
شرح القصیدة العینیة ٣٧٨
شرح القصیدة الفائحة فی تجوید الفاتحة ٣٨٠
شرح قصیدهٔ میر فندرسکی ١٥٢
شرح الکافی ٣٨٠
شرح کافیه ١٥٣
شرح الکافیة ٣٨١
شرح کلمة التوحید ٣٨٢
شرح لامیة الافعال ٣٨٢
شرح اللمعة الدمشقیة ٣٨٤
شرح مثنوی ١٥٣
شرح مجمع البحرین ٣٨٤
شرح المختصر النافع ٣٨٥
شرح المشاعر ٣٨٦
شرح المعلقات السبع ٣٨٧
شرح المفاتیح ٣٨٧
شرح مفتاح العلوم ٣٨٧
شرح المقاصد ٣٨٨
شرح المنظومة ٣٨٨
شرح منهاج الوصول الی علم الاصول ٣٨٩
شرح نصاب ٨٦و١٥٤
شرح نهج البلاغة ١٥٥
شرح الوافیة ٣٩١
شرح الهدایة ٣٩١:٣٩٢
شعب الایمان ٣٩٢
شمسیه ١٥٦

شمسية الحساب ٣٩٣
شوارع الاعلام الى شرايع الاسلام ٣٩٤
شوارق الالهام ٣٩٤
شواكل الحور فى شرح هياكل النور ٣٩٥
صافى ١٥٦
الصافى ٣٩٥
الصحاح ٣٩٥
الصحيفة السجادية ٣٩٦
صحيفهٔ شاهى ١٥٧
الصحيفة العلوية ٣٩٦
صد باب اسطرلاب ١٥٧
صد خطابه ١٥٨
صدر التواريخ ١٥٨
الصراط المستقيم الى مستحقى التقديم ٣٩٨
صراة النجاة ١٦٠
صرف ١٦٠
صلوة الجمعة واحكامها فى زمان الغيبة ٣٩٨
الصناعة (رسالة فى ...) ٤٣٧
صنايع و معادن ٨١
الصيام و الاعتكاف ٣٩٩
صيغ عقود ١٦٠
صيغ مشكله ١٦١
ضوء المصباح ٣٩٩
ضوابط الاصول ٤٠٠
ضياء العوالم فى شرح المعالم ٤٠٠
طب الائمة ٤٠١
طرائف الحكمه ١٦١
طهارة الاعراق ٥١٠
ظفر نامه ١٦٢
عبادة الجاهل ٣٤٩
عدم نجاسة البئر ٤٠١
عرض نامه ١٧٣
عرفات الفقه ١٧٢
العروس ٤٠١
عروض سيفى ١٦٣
العصمة والرجعة ٣٤٤
علل الشرايع ٤٠٢
العلم (رسالة ...) ٤٠٣
العلم (رسالة فى ...) ٣٤٤
العلوم (رسالة فى ...) ٤٣٢
عوائد الايام ٤٠٤
عهد نامجات ١٦٤
عيون الحساب ٤٠٥
غاية المامول فى شرح زبدة الاصول ٤٠٥
غرر الحكم و درر الكلم ٤٠٦
فائدتان فلسفيتان ٥١١
الفدك ٤٠٦
فرائد الاصول ٤٠٧
فرائد القلائد فى مختصر شرح الشواهد ٤٠٨
الفرائض والواجبات ٤٠٩
فرس نامه ١٦٤
فرهنگ جهانگيرى ١٦٥
فرهنگ سرورى ١٦٥
فرهنگ فرانسه بفارسى ١٦٦
فصول ١٦٦
الفصول الغروية فى الاصول الفقهية ٤١٠
الفصول المختارة ٤١٠

فوائد الترجمه و خزينة اللغات ١٦٦
الفوائد الحائرية ٣٥٠
الفوائد الصمدية ٤١١
الفوائد الضيائية ٤١١
الفوائد و الفرائد ٤١٢
فهرس لب الالباب ٤٣٤
فهرست العلوم ٤٣٣
فهرست كتابخانهٔ رضوى ١٦٧
فهرست كتابهای مدرسهٔ شعاعيه ١٦٧
قابوسنامه ١٦٨، ٤٣٧
قافيه ١٦٩
قانون نشانها ٥١١
قانون وزارت انگليس ١٧٠
قبس الاقتداء و نجم‌الاهتداء ٤١٢
قرة‌العيون فی اعزالفنون ٤١٣
القرض ٣٥١
قصص انبياء ٤١٢
قصيدة فی قرأة ورش ٣١٤
قواعد الاحكام ٤١٤
القواعد والفوائد ٤١٥
قوانين تركيب الادوية القلبية ٤١٦
القوانين‌المحكمة ٤١٦
الكافی ٤١٧
الكامل ٤١٩
كبرى ١٧٠
الكتاب الجامع للشرايع ٤١٩
كتابچهٔ گمرك ٨١
كتاب سليم بن قيس الهلالی ٤٢٠
كتاب قرائت ١٧١
كتاب من لايحضره‌الفقيه ٤٢٩
الكشاف ٤٢٣
كشاورز نامه ١٧٢
كشف الآيات ٤٢٤
كشف الاسرار ٥١٢
كشف الحقائق ١٧٢
كشف الرموز ٤٢٥
كشف الغمة فی معرفة الائمة ٤٢٦
كشف اللثام ٤٢٦
كشف اللغات ١٧٣
كشكول محمدی ١٧٣
كفارة الصوم ٤٢٦
كفايهٔ مجاهديه ١٧٤
الكلم الطيب و الغيث الصيب ٤٢٧
كلمات مخزونه ١٧٥
الكلمات المكنونة ٤٢٨
كنز العرفان ٤٢٨
كنز اللغات ١٧٥
كواشف الحجب عن مشكلات الكتب ٤٢٩
گفتار انصاری ١٧٦
گفتار كاشانی ١٧٧
گلستان ١٧٧
گمرك (كتابچه) ٨١
گنجينه ١٧٧، ١٧٨
گوهر مراد ١٧٩
لامية الافعال ٤٣٠
لب الالباب ٤٣٠

لسان العجم ١٨٠
لغت نعمة الله ١٨٠
لغت نوائی ١٨١
لغز الزبدة ٤٥٠
لوامع الانوار فی شرح مطالع الانوار ٤٥١
لوایح ١٨٢
مابال ٤٥١
ما تلحن فیه العوام ٤٥١
مالیات و مداخل و مخارج دولت ٨٠، ٨٣
مبادی الوصول الی علم الاصول ٤٥٢
المبدء والمعاد ٥١٣
مبرز القواعد الاعرابیة من القصیدة الجرادیة ٤٥٣
المثلث فی اللغة ٤٥٣
مثنوی ١٨٢
مثنوی (جنگ) ٧٥
مجالس المؤمنین ١٨٢
مجمع الادوار ١٨٣
مجمع البحرین و مطلع النیرین ٤٥٤
مجمع البیان ٤٥٤
مجموعه دروس مدرسهٔ علوم سیاسی ١٨٣
المحاکمات ١٨٤
محرق القلوب ١٨٤
المحصول ٤٥٥
المختصر ٤٥٦
المختصر النافع ٤٥٦
مخزن الوقایع ١٨٤
مدارج کمال ١٨٦
مدارك الاحکام ٤٥٧
مدخل منظوم ١٨٦
المذکر و المؤنث ٤٥٨
مراة الاخرة ٤٥٨
مراسلات ١٨٧، ١٨٨ و ١٨٩
مراسله ١٩٠
مرزبان نامه ١٩٠
مرشد العوام ١٩١
مرصاد العباد ١٩١
مسائل الخلاف ٤٥٨
المسائل الفقهیة ٤٦٠
المسائل المدنیات ٤٥٩
المسائل الناصریات ٤٦٠
المساحة ٤٦١
مساحة البلاد ١٩٢
مسالك الافهام ٤٦١
مسالك البغیة الی مدارك المنیة ٤٦٢
مستقصی الاجتهاد ٤٦٢
مستند الشیعة ٤٦٣
مشارب الاذواق ١٩٢
المشاعر ٤٦٤
المشتق (رسالة فی ...) ٤٦٤
مشکوة الانوار ٤٦٥
مشواق ١٩٣
المصابیح ٤٦٧
مصابیح الاصول ٤٦٥
مصابیح القلوب ١٩٣
المصابیح فی شرح المفاتیح ٤٦٧

مصباح الفقیه (شرح شرایع) ٤٦٨
مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه ١٩٤
المطالب المظفریة فی شرح الرسالة الجعفریة ٤٦٨
مطالع الانظار فی شرح طوالع الانوار ٤٦٩
المظاهر المحمودیة فی التراتیل التجویدیة ١٩٥
المعارف الالهیة ٤٧٠
المعالم ٤٧٠
معاهدات و امتیازات ١٩٥
المعجزة ٤٧١
المعجم فی تاریخ ملوك العجم ١٩٨
معراجنامه ١٩٩
معرفة المذاهب ٢٠١
المغنی فی اصول الفقه ٤٧٢
المغنی فی شرح الموجز ٤٧٢
مفاتیح الاصول ٤٧٣
مفاتیح الشرایع ٤٧٤
مفاتیح الغیب ٤٧٥
مفتاح الاصول ٤٧٥
مفتاح المفاتیح ٢٠١
مفتاح النجاة ٢٠٢
المفردات ٤٧٦
المفید فی علم التجوید ٤٧٦
مقامات حمیدی ٢٠٣
مقامع الفضل ٢٠٣
المقتصر من شرح المختصر ٤٧٧
المقدمة الجزریة ٤٧٨
مقصد اقصی ٢٠٤
المقنع ٤٧٨
مکارم الاخلاق ٤٧٩
الملل و النحل ٤٤٧، ٤٧٩
المناجاة ٤٧٩ و ٤٨٠
منافع افضلیه ٢٠٤
المناهج الحائریة ٤٨١
مناهج الیقین فی اصول الدین ٤٨٠
المناهل ٤٨٢
منتخب حدائق السحر ٨١
منتخب الحدیقة ٢٠٥
منتخب کتاب الملل و النحل ٤٤٧
منتخب اللغات شاهجهانی ٢٠٦
منتخب المناهج ٢٠٦
المنتزع المختار من الغیث المدرار ٤٨٢
منتهی المقال فی احوال الرجال ٤٨٤
منشآت ٢٠٧، ٢٠٨
منظومة فیما ورد من الافعال بالوا و الیاء ٤٨٤
منهاج الکرامة فی معرفة الامامة ٤٨٥
منهج الشیعة فی فضائل وصی خاتم الشریعة ٤٨٦
منهج العمال فی سنن الاقوال ٤٨٦
المنهیات ٤٨٧
منیة اللبیب فی شرح التهذیب ٤٨٨
مواجب و مخارج کل تلگرافخانه‌ها ٢١١
المواقف ٤٨٨
مواهب علیه ٢١١

الموجز ٤٨٨
مهج الدعوات و منهج العنايات ٤٨٩
مهيج الاشراق ٢١٢
موسيقى ٢١٣
الميراث ٤٨٩
ميراثية (مسائل...) ٤٩٠
ميزان القيمة ٤٩٠
الناسخ و المنسوخ ٤٩١
نافع المسلمين ٢١٤
النافع يوم الحشر فى شرح الباب الحاديعشر ٤٩١
نامهٔ اوزبكان ٢١٤
نامهٔ بهائى بهمدانى ٢١٥
نامهٔ هاى كاشانى ٢١٥
نان و حلوا ٢١٦
نتايج الافكار فى بيان حكيم المقيمين فى الاسفار ٤٩٢
نثر اللئالى ٤٩٢
نخبه ٢١٦
النخبة الوجيزة ٤٤١و٤٩٣
نزهة السرور ٢١٧
نزهة الغرى ٤٩٣
نزهة الناظر و تنبيه الخاطر ٤٩٤
نژاد نامهٔ پادشاهان ايرانى نژاد ٢١٧
نسيم السحر ٤٩٤
نصايح الملوك و آداب السلوك ٢١٨
نصاب الصبيان ٢١٩
نفايس الفنون وعرايس العيون ٢١٩
نفس (رسالهٔ ..) ٢٢٠
النفس (رسالة فى ...) ٤٩٥
نفس الامر ٤٩٦
نقد النصوص فى شرح نقش الفصوص ٢٢٠
نگارستان جوينى ٢٢١
نگارستان قزوينى ٢٢١
نماز جمعه (بيان حكم ...) ٢٢٢
نوادر الحكايات و غرائب الروايات ٢٢٢
النهاية ٤٩٦
نهاية المرام فى شرح مفاتيح الاحكام ٤٩٦
نهج البيان عن كشف معانى القران ٤٩٧
نيرين ٤٣٤
الواحد لا يصدر عنه الاالواحد ٤٩٩
الوافية ٤٩٩
الوجود(رسالة فى ..) ٥٠٠
وجوديه ٢٢٣
الوجيز فى تفسير القران العزيز ٥٠١
ودايع الاحكام فى شرح شرايع الاسلام ٥٠١
الوسائل الحائرية ٥٠٢
وصف كالسكهٔ بخار ٢٢٤
الوصية ٥٠٣ و ٥٠٤
الوقف (رسالة فى..) ٥٠٤
الوقوف ٥٠٥
هادية قطب شاهى در استخراج آيات كلام

الهی ٢٢٦
الهداية ٥٠٦
هداية الامة الى احكام الائمة ٥٠٦
هداية العوام ٢٢٦
الهندباء ٥٠٦
ينابيع الحكمة فى شرح نظم اللمعة ٥٠٧
ينبوع الحيات ٢٢٦

فهرست نام مؤلفان

آبی (عزالدین حسن یوسفی ابن ربیب) ۴۲۵
آخوندزاده (آخوندوف) ۱۵۸
آقاخان کرمانی (میرزا) ۶ - ۱۵۸
آقسی (حاجی میرزا) ۵۱۱
آمدی (قاضی ناصح‌الدین ابوالفتح عبدالواحد) ۴۰۶
آملی (عزالدین) ۱۵۵
آملی (شمس الدین محمدبن محمود) ۲۱۹
ابدال رومی (بیکتاش قلی) ۱۱۰
ابراهیم حسینی همدانی ۴۹۹
ابراهیم موسوی قزوینی (سید محمد) ۳۳۸ - ۳۵۴ - ۴۰۰
ابن ابی جامع (علی‌بن حسین عاملی) ۵۰۱
ابن بابویه صدوق قمی رازی ایلاقی (ابوجعفر محمد) ۲۵۲ ۳۰۶ - ۴۰۲ - ۴۲۰ - ۴۷۸ ۵۰۶
ابن حاجب ۳۶۷
ابن حنبل ۲۴۹
ابن خاتون (عاملی شمس الدین محمدبن علی) ۵۵
ابن رضوان ۲۹۳
ابن زهرة حسینی (عزالدین ابی‌الحسن علی) ۴۶۰
ابن سینا (ابوعلی) ۱۲۶ - ۱۶۲ ۲۸۱ - ۲۹۵ - ۳۳۸ - ۴۰۱ - ۴۷۹ ۴۸۰ - ۴۹۵ - ۵۰۶ ۵۰۹ - ۵۱۳
ابن طاوس (جمال‌الدین‌احمد) ۲۶۱
ابن طاوس (رضی الدین علی) ۴۸۹
ابن فهد (ابوالعباس احمد حلی) ۴۷۷
ابن مالك ۳۳۵ - ۳۸۲ ۴۳۰ - ۴۸۴
ابن ملك (عبداللطیف) ۳۸۴
ابن مسکویه (مشکویهٔ رازی) ۵۱۰
ابن میثم ۲۳۶
ابن الناظم ۳۷۲
ابوالبقا ۱۲۸
ابوالبقاء(عبدالله بن‌الحسین عکبری بغدادی-یا-یعیش بن‌علی‌حلبی) ۲۸۲

ابوالعباس احمد بونی ۴۱۲
ابوالعباس قسطلانی ۴۱۲
ابوالحسن حسینی فراهانی (میرزا) ۱۴۷
ابوالحسن شریف عاملی سپاهانی ۲۱۸
ابوالحسن یزدی ۲۹۶
ابوحنیفه ۵۰۴
ابوعلی (محمدبن اسمعیل طبری سینایی کربلائی) ۴۸۴
ابوالعلی احراری ۱۲۱
ابوعمر عثمان دانی ۲۸۳
ابوالفتح بن میر مخدوم خادم شریفی حسینی عربشاهی (میرسید) ۶۰ - ۳۷۰
ابوالفرج رونی ۱۰۹
ابوالقاسم‌بن احمد جناب قندهاری ۳۴۳
ابوالقاسم‌بن احمد یزدی ۵۳
ابوالقاسم‌بن حسن گیلانی قمی (میرزا) ۱۹۱ - ۴۱۶
ابوالقاسم‌بن میرزا محمد منجم شهیر بمعلم ثالث (میرزا) ۴۹
ابوالقاسم فندرسکی (میر) ۱۷۳ - ۴۳۷
ابو محمد عینی ۴۰۸
ابوالمنتهی احمدبن محمد مغنیساوی ۳۷۸
ابو نصر مسعود فراهی ۲۱۹
ابهری (سیف الدین احمد) ۳۲۲
حراری (ابوالعلی) ۱۲۱
احسایی (شیخ احمد) ۹۸ - ۳۴۳
۳۴۴ - ۳۷۱ - ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۷۸
۳۸۶
احسایی (علی نقی‌بن احمد) ۴۰۳
احمد ابهری (سیف الدین) ۳۲۲
احمد احسایی (شیخ) ۹۸ - ۳۴۳
۳۴۴ - ۳۷۱ - ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۷۸
۳۸۶
احمد اردبیلی (محقق) ۹۵ - ۳۶۱
احمدبن احمد طیبی دمشقی ۴۱۴
احمدبن حسن جاربردی تبریزی (فخرالدین ابوالمکارم) ۳۷۵ - ۳۸۹
احمدبن عمر (نجم‌الدین طامه کبری خیوقی) ۳۲۹
احمدبن محمد جعفر غفاری قزوینی (قاضی) ۲۲۱
احمدبن محمد حسینی ۱۳۶
احمدبن محمد مغنیساوی (ابوالمنتهی) ۳۷۸
احمدبن محمد مهدی شریف سپاهانی خاتون آبادی ۶۳

احمدبن محمد مهدی نراقی
۴۸ - ۴۰۴ - ۴۶۳
احمد بونی (ابوالعباس) ۴۱۲
احمد علیخان کرمانی ۱۳۳
احمد منشی رازی ۲۸
احمد میرزا عضدالدوله (سلطان) ۲۶
ادورد برجیس ۱۴۱
ادیب کرمانی (میرزا حکیم
قاسم) ۹۹
اربلی (ابن الفخر بهاءالدین
علی بن عیسی) ۴۲۶
اردبیلی (محقق احمد) ۹۵ - ۳۶۱
ارسطو ۵۲ - ۴۵۱
استرابادی (سیف الدین علی
بن محمد جعفر) ۲۷۹
استرابادی (شمس الدین) ۳۸۲
استرابادی (عمادالدین علی شریف
قاری) ۳۵ - ۲۵۱
استرابادی (محمد جعفر) ۵۰۷
استرابادی (مولی محمد
امین) ۱۰۲
استرابادی (مولانا محمدبن
ابی طالب) ۴۶۸
استرابادی (میرزا
محمد) ۳۰۴
استرابادی (میرزا محمد
مهدی خان بن محمد نصیر
منشی) ۱۰۵
استرابادی (نجم الائمه
رضی) ۳۸۲
اسحق بن یوسف گیلانی ۶۳
اسدی (شیخ خلیل) ۲۵۵
اسفراینی (تاج الدین)
محمد فاضل) ۳۹۹
اسفراینی (عصام الدین) ۳۱۷
اسمعیل جرجانی (سید) ۱۱۶
اشتهاردی ۱۶۰
اصفهانی (شمس الدین محمود)
۲۹۰ - ۳۸۹ - ۴۶۹
اصفهانی (شیخ محمد
حسن) ۳۱۴
اصفهانی (محمد حسین بن
محمد رحیم) ۴۱۰
اصفهانی (محمد صالح بن
محمد حسن) ۴۲۹
اعتماد السلطنه (محمد
حسن) ۱۵۸
افشار دکتر محمود ۱۸۳
افضل الدین کاشانی ۲۱
۲۳-۷۰ - ۱۳۰ - ۱۳۳
۱۷۳-۱۷۷-۱۸۶ - ۲۱۵
۲۲۰ - ۲۲۶

الغ بیك ۱۳۳
الفتی بن حسین ساوجی ۱۳۰
امین استرابادی (مولی محمد) ۱۰۲
انصاری (خواجه عبدالله) ۱۷۶
انصاری شوشتری دزفولی (شیخ مرتضی) ۴۰۷
انوری حکیم (اوحدالدین علی بن اسحق ابیوردی) ۱۱۰
ایجی (قاضی عضد) ۴۸۸
اینجوی شیرازی (جمال‌الدین حسین بن فخرالدین حسن) ۱۶۵
بارب (لابه ادوار) ۱۵
بحرانی یوسف بن احمد بن ابراهیم (شیخ) ۳۲۹ ۳۳۷
برجیس (ادورد) ۱۴۱
بطلمیوس ۵۰۸
بغدادی (ابوالقاسم هبةالله) ۴۹۱
بهایی (شیخ) ۶۹ ۲۱۵ - ۲۱۶ - ۲۳۰ - ۲۳۸ - ۲۳۹ - ۲۹۰ - ۳۲۸ - ۳۳۵ ۳۶۱ - ۴۱۱ - ۴۴۰ - ۴۴۲ ۴۴۳ - ۴۵۰
بهبهانی (آقا محمد باقر) ۳۴۶ تا ۳۵۱
بهبهانی (آقا محمد علی بن محمد باقر) ۱۹۲ - ۳۰۳
بهبهانی (محمد جعفر بن محمد علی) ۴۶۷
بهبهانی (محمود بن محمد علی بن محمد باقر) ۱۴۳
بهمنیار ۲۸۵
بیاضی (علی بن محمد بن یونس) ۳۹۸
بیرجندی (نظام‌الدین عبدالعلی بن محمد) ۲۳
بیضاوی ۲۰۶
بیکتاش قلی (ابدال رومی) ۱۱۰
بیهقی سبزواری ۱۹۳
پیرزاده محمد رفیع زاهدی ۴۷۰
تبریزی (آقا میرزا رضا) ۳۵۵
تتوی (عبدالرشید) ۲۰۶
تستری (ابو محمد سهل بن عبداله) ۴۸۷
تفتازانی (سعدالدین مسعود) ۳۷۶ ۳۷۷ - ۳۸۸ - ۴۵۶
تقی‌خان صاحب دیوان علی آبادی (میرزا) ۲۰۷
تمام بن عبداله بن سلام لخمی (ابو حبیب) ۴۵۳

تنکابنی (محمد بن سلیمان) ۱۷۳
تنکابنی (میر محمد مؤمن) ۴۸
تونی (حسن بن شجاع بن محمد
حافظ) ۲۸۲ - ۴۷۷
تونی (ملا عبداله بن حاجی محمد
بشرویی خراسانی) ۴۹۹
تیمور گورکان (امیر) ۵۹
جاربردی تبریزی (فخرالدین
ابوالمکارم احمد بن
حسن) ۳۷۵ - ۳۸۹
جامی (عبدالرحمن) ۱۴۵
۱۶۹ - ۱۸۲ - ۲۲۰ - ۴۱۱
جامی بن کمال الدین قراتکینی ۲۳۸
جزری (شمس الدین ابوالخیر
محمد شافعی دمشقی) ۲۸۳ - ۴۷۸
جزولی رسموکی (علی) ۴۵۳
جعفر بن خضر جناحی نجفی کاشف
الغطاء (شیخ) ۲۶۰ - ۲۸۷
جلال الدین شرفشاه علوی ۴۸۶
جلال الدین محمد دوانی
(ملا) ۱۴۵
۲۳۰ - ۲۵۵ - ۲۹۴ - ۳۱۸
۳۳۶ - ۳۷۶ - ۳۹۵ - ۵۰۸
۵۰۹
جناب (محمد قاسم بن احمد) ۱۰۳
جواد محقق کاظمی (شیخ) ۴۰۵
جوالیقی ابو منصور موهوب بن
احمد بن خضر ۳۰۴
جوهری ۳۹۵
جوینی (مولانا معین الدین اسفراینی
یزدی آوه ای) ۲۲۱
حافظ ۱۱۲
حرعاملی (شیخ محمد حسن) ۲۹۵ - ۵۰۶
حسن بن شجاع بن محمد حافظ
تونی ۲۸۲ - ۴۷۷
حسن بن عبدالرزاق لاهیجی ۳۶۳
حسن بن علی مترجم ۵
حسن بن محمدتقی طالقانی ۱۸۰
حسن بن محمد قمی نیشابوری
(نظام الدین) ۲۹۳
۳۰۸ - ۳۹۳
حسن بن مطهر علامهٔ حلی ۲۴۱
۲۴۴ - ۲۵۷ - ۲۸۱ - ۲۸۷ -
۲۹۱ - ۳۱۱ - ۳۷۳ ۴۱۴ - ۴۵۲
۴۸۰ - ۴۸۵
حسن دیلمی (ابو محمد) ۲۴۲
حسن شیعی بیهقی سبزواری
(خواجه ابی سعید) ۱۹۳
حسن طبرسی (رضی الدین
ابو نصر) ۴۷۹
حسن عاملی (شیخ ابومنصور) ۴۷۰
حسن یوسفی آبی (ابن
ربیب) ۴۲۵
حسین بن ابراهیم نطنزی (ابوعبدالله) ۳۳۳

حسین بن امیر رفیع الدین سپاهانی (سلطان العلماء) ۶۵-۳۲۶
حسین بن حسن گرگانی (ابی المحاسن) ۷۱
حسین بن عبدالله سرابی تبریزی ۱۸۴
حسین بن علی بیهقی کاشفی سبزواری (مولی کمال الدین) ۱۰-۱۱-۱۵۷-۲۱۱
حسین بن فخرالدین حسن اینجوی شیرازی (جمال الدین) ۱۶۵
حسین بن محمدبن حسن دیار بکری ۳۳۶
حسین (قاضی کمال الدین میر) ۱۴۹-۳۹۱
حسین قزوینی (سید) ۴۶۲
حلی (محقق) ۳۶۷-۴۵۶
حلی (یحیی بن سعید) ۴۱۹
حمیدی (محمد بن عمر بلخی) ۲۰۳
حیدر قلی قاجار نهاوندی ۲۰۲
خاتون آبادی احمد بن محمد مهدی شریف سپاهانی ۶۳
خاقانی شیروانی ۴۴
خاکسار (محمد فصیح) ۹
خجندی جلال الدین عمر بن محمد خبازی ۴۷۲
خراسانی (محمد بن محمد کاظم) ۳۰۳
خلخالی محمد صالح ۱۵۲
خلیل اسدی (شیخ) ۲۵۵
خلیل الله بن حسن بیك گنابادی ۲۳۷
خلیل قزوینی (ملا) ۱۵۶-۳۶۶
دارابی (عباس شریف) ۴۷
داماد (محمد باقر) ۲۳۰-۳۵۸
دانی (ابو عمر عثمان) ۲۸۳
دزفولی (صدرالدین محمد باقر موسوی) ۲۰۲
دشت بیاضی (فصیح) ۴۴
دشتکی (امیر صدرالدین محمد بن منصور) ۹۲
دشتکی (غیاث الدین منصور) ۶۸
دوانی (ملا جلال الدین محمد) ۱۴۵-۲۳۰-۲۵۵-۲۹۴-۳۱۸-۳۳۶-۳۷۶-۳۹۵-۵۰۸-۵۰۹
دیار بکری (حسین بن محمد بن حسن) ۳۳۶
دیلمی (ابی محمد حسن) ۲۴۲
رازی (احمد منشی) ۲۸
رازی (امام فخر) ۴۵۵-۴۷۵
رازی (قطب) ۲۸۴-۴۵۱-۵۵۵
رازی (نجم الدین) ۱۹۱
راغب اصفهانی (ابوالقاسم حسین) ۴۷۶
رحیم بن حکیم الممالك ۳۲
رستمداری (محمد مشکك) ۲۱۴
رشتی (سیدمحمدکاظم بن محمد قاسم‌حسینی) ۱۶-۳۵۱
رشید وطواط ۹۴
الرضا (علی بن‌موسی) ۳۵۵
رضا قلی هدایت مخبرالسلطنه ۲۱۷
رضا (میرزا) ۱۲۱

رضابن محمد هادی همدانی (حاج آقا محمد) ۴۶۸
رضا تبریزی (آقا میرزا) ۳۵۵
رضی استرابادی نجم الائمه ۳۸۲
رضی موسوی (سید) ۳۳۰
رفیعا قزوینی ۶
رکنی ۱۵۰
رودکی ۱۲۲
رومی (نعمةالله بن احمد بن مبارك) ۱۸۰
رویانی‌لاهیجی (عبدالقادر بن حسن) ۶۱
زمخشری ۳۴۲ - ۴۲۳
زواری‌سپاهانی(علی بن حسن) ۵۲
زوزنی (ابو عبدالله حسین) ۳۸۶
زین‌العابدین بن حسین طباطبائی ۵۰۱
زین‌العابدین بن سید محمد مجاهد طباطبائی ۳۰۲
زین‌العابدین (علی بن‌الحسین) ۳۹۶
سام میرزا ابن‌شاه اسمعیل حسینی صفوی (ابوالنصر) ۴۲
سبزواری (حاج ملا هادی بن مهدی) ۱۱۵ - ۳۲۵
سبزواری (فتح‌الله بن‌احمد بن محمود شهرستانی) ۳۶-۱۱۹
سبزواری(محمدباقر محقق) ۳۳۹
سجاوندی غزنوی (شمس‌الدین ابو جعفر محمدبن ابی یزید طیفور) ۵۰۵
سدید الدین کازرونی ۴۷۲
سروری کاشانی (محمد قاسم‌بن حاجی محمد) ۱۶۵
سعدالدین مسعود تفتازانی ۳۷۶ - ۳۷۷ - ۳۸۸ - ۴۵۶
سعدالدین وراوینی ۱۹۰
سعدی ۱۷۷
سلطان العلماء (سید امیر علاالدین حسین بن امیر رفیع الدین سپاهانی) ۶۵ - ۳۲۶
سلماسی (عبدالمناف بن محمود) ۲۰۶
سلیم بن قیس‌هلالی ۴۲۰
سلیمان مهندس ۱۱۷
سماهیجی (عبدالله بن صالح) ۳۹۶
سمرقندی (شمس الدین محمدبن اشرف) ۳۷۸
سمرقندی (محمدبن محمودبن محمد) ۳۸۰
سمرقندی (نجیب‌الدین) ۲۳۸
سهروردی (شهاب الدین عمر بن محمد) ۳۹۰ - ۴۱۶ - ۵۰۳
سهل بن عبدالله تستری (ابو محمد) ۴۸۷
سیف‌الدین احمد ابهری ۳۲۲

سیفی (مولانا) ١٦٣
سیوری (شیخ فاضل مقداد) ٤٢٨-٤٩١
سیوطی ٢٨١
شاطبی (ابومحمد قاسم بن
فیرة بن خلف بن احمد) ٣٢٩
٣٤٠
شافعی (محمد بن ادریس) ٢٤٩
شاملو (مرتضی قلی) ١٠٠
شاهمیر (هبة‌الله حسنی
حسینی) ٦٥
شرف‌الدین علی یزدی ٩٨
شریف عاملی سپاهانی
(ابوالحسین) ٢١٨
شرفشاه (جلال الدین علوی) ٤٨٦
شریف گرگانی (میرسید)
٢٠
٢٣ - ١٥٣ - ١٧٠ - ٣١٨
٣٢٢ - ٣٨٨
شفتی رشتی (محمد باقر بن
محمد تقی موسوی حجة‌الاسلام)
٣٧ - ٤٦٤ - ٥٠٤
شمس‌الدین استرابادی ٣٨٢
شمس‌العلماء ٢٥
شمس‌الدین محمد گیلانی (ملا) ٣٢٢
شمس‌الدین کیشی ٢٣٢ - ٤٦٢
شوستر ١٠
شوشتری(قاضی نورالله) ١٨٢
شوشتری (مولی عبدالله) ٢٤٠
شهاب‌الدین عمر بن محمد
سهرودی ٥٠٣
شهرزوری (شمس‌الدین
محمد) ٥٠٩
شهرستانی (ابوالفتح محمد بن
عبدالکریم) ٤٧٩
شهرستانی (حاج میرزا محمد
حسین) ٣٩٤
شهرستانی فتح‌الله بن احمد بن محمود
سبزواری ٣٦ - ١١٩
شهشهانی (محمد بن عبدالصمد
حسینی سپاهانی) ٢٥٧
شهید اول ٢٤٠
٢٥٤ - ٢٨٣-٣٣٧ -٣٤٠ ٤١٥
شهید ثانی ٢٣١
٢٣٢ - ٢٨٥ ٣٠٥ -٣١١-٣٢٨
-٣٣٠ - ٣٥٨ - ٣٥٩-٤٠١-
٤٦١ - ٤٩٢
شیرازی (قطب) ١٠٥
شیرازی قمی (محمد طاهر بن
محمد حسینی) ٣٨ - ٤٣
شیرازی (میرزا محمد شریف
کاشف) ١٠٠ - ١٣٦
شیروانی (فیروز بن ملا کاوس) ١٠٦

صابر (ادیب) ۱۰۹
صاحب دیوان علی آبادی
(میرزا تقی‌خان) ۲۰۷
صادق(میرزا) ۱۴۱
صادق بن علی حسینی فاضل
کاشانی ۱۶۲
صادقی (محمد صادق مینا) ۱۴۴
صالح بن احمد مازندرانی (مولی
محمد) ۳۲۷
۳۷۴ ـ ۳۸۰
صبای لواسانی (علی محمد) ۲۰۵
صدرای شیرازی ۲۸۹
۲۹۴ ـ ۳۳۱ ـ ۴۶۴ ـ ۵۰۰
صدرالدین محمد قمی همدانی
(سید) ۳۹۱
صدرالدین محمد قونوی ۳۴
طالقانی حسن بن محمدتقی ۱۸۰
طباطبائی (زین العابدین بن
حسین) ۵۰۱
طباطبائی (زین العابدین بن سید
محمد مجاهد) ۳۰۲
طباطبائی (سید علی) ۳۴ ـ ۲۳۶
۲۵۰ ـ ۳۲۸ ـ ۳۵۷ ـ ۳۶۰
۳۸۵ ـ ۳۸۷ ـ ۴۲۶
طباطبائی (سید محمد رضا) ۳۸۴
طباطبائی (سید محمد صادق بن
محمد باقر) ۲۹۹ ـ ۳۰۰
طباطبائی (سید مهدی) ۴۶۷
طبرسی(امین‌الاسلام ابو علی) ۳۱۳
۴۵۴ ـ ۴۹۲
طبرسی (رضی‌الدین ابو نصر
حسن) ۴۷۹
طبری (محمد کاظم بن رضا) ۱۷۵
طبلاوی شافعی منصور سبط
الشیخ نصیرالدین شیخ
الاسلام ۳۲۳
طریحی (شیخ فخرالدین) ۴۵۴
طوسی (خواجه نصیرالدین) ۱۱
۱۲ ـ ۲۱ ـ ۱۴۳ ـ ۱۵۷ ـ ۱۶۶
۱۸۶ ـ ۲۲۹ ـ ۲۵۲ ـ ۲۸۵
۳۱۵ ـ ۳۳۲ ـ ۴۴۱ ـ ۴۹۶
طوسی (شیخ ابو جعفر)
محمد) ۲۴۲
۳۰۹ ـ ۴۵۸
طیبی (احمدبن احمددمشقی) ۴۱۴
ظهیر فاریابی ۱۱۳
عادل بن علی‌بن عادل حافظ
شیرازی ۴۹
عالی شیرازی (میرزا محمد
نعمت خان دانشمند خان) ۷۵
عاملی (سید محمد) ۴۵۷
عبادی مروزی (قطب‌الدین امیر

ابو منصور مظفر) ۱۹۹
عباس شریف دارابی ۴۷
عبدالحسین ملك المورخین
کاشانی ۱۳۹
عبدالحی حسینی ۱۲۳
عبدالخالق بن عبدالجمیل غجدوانی
(خواجه) ۴
عبدالرشید تتوی ۲۰۶
عبدالرزاق کاشی ۳۷۳
عبدالرزاق فیاض لاهیجی (ملا) ۱۳۶
۱۷۹ - ۳۲۱ - ۳۹۴
عبدالرحیم بن حسینعلی هروی
(ملا باشی) ۱۶۱
عبدالسلام بن عبدالعزیز
لاموری ۲۵۱
عبدالصمد همدانی ۲۲
عبدالعلی بن محمد بیرجندی
(نظام الدین) ۲۳
عبدالغفار بن محمد بن یحیی
رشتی ۵۰۰
عبدالغفار نجم الملك ۱۵
عبدالقادر بن حسن رویانی
لاهیجی ۶۱
عبدالکریم یزدی ۲۹۸
عبداللطیف شوشتری جزائری
(میر) ۴۲
عبدالله انصاری (خواجه) ۱۷۶
عبدالله بن ابی القسم محمد بن مفتاح
نجری (فخرالدین ابی الحسن) ۴۸۲
عبدالله بن حاجی محمد بشرویی
تونی خراسانی ۴۹۹
عبدالله بن حسین عکبری بغدادی
(ابوالبقاء) ۲۸۲
عبدالله بن شیخ محمد علی کرمانی
راینی (شیخ) ۳۳۴
عبدالله بن صالح سماهیجی ۳۹۶
عبدالله بن عبدالله ترجمان ۳۸۶
عبدالله خزرجی اندلسی (ضیاءالدین
ابی محمد) ۳۴۱
عبدالله شوشتری (مولی) ۲۴۰
عبدالله یزدی (ملا) ۳۱۸
۵۰۸ - ۵۱۰
عبدالمناف بن محمود سلماسی ۲۰۶
عبدالنبی بن خلف فخرالزمانی ۲۲۲
عبدالواحد (قاضی ناصح الدین
ابوالفتح آمدی) ۴۰۶
عبدالوهاب نشاط (میرزا) ۱۷۸
عبیدالله بن محمد فرغانی (برهان
الدین) ۳۸۹
عبیدزاکانی ۱۱ - ۱۰۹
عرفی ۱۲۲
عزالدین آملی ۱۵۵

عزیز بن محمد نسفی ۱۷۲ - ۲۰۴
عصام الدین اسفراینی ۳۱۷
عضدالدوله (سلطان احمد
میرزا) ۲۶
عضدالدین ایجی (قاضی) ۴۸۸
علامهٔ حلی (حسن بن مطهر) ۲۴۱
۲۴۴ - ۲۵۷ - ۲۸۱ - ۲۸۷
۲۹۱ - ۳۱۱ - ۳۷۳ - ۴۱۴
۴۵۲ - ۴۸۰ - ۴۸۵
علی اصغر بن محمد حسین بفرویی
یزدی ۴۰۰ - ۴۸۱
علی اصغر بن محمد یوسف قزوینی
(مولی) ۳۰۶
علی افضل قاطع قزوینی ۲۰۴
علی بن جهضم همدانی (نورالدین
ابوالحسن) ۲۸۰
علی بن حسام الدین هندی (المتقی) ۴۸۶
علی بن حسن زواری سپاهانی ۵۲
علی بن حسین بن ابی جامع عاملی ۵۰۱
علی بن الحسین (زین العابدین) ۳۹۶
علی بن زهره حسینی (عزالدین
ابوالحسن) ۴۶۰
علی بن شهاب همدانی
(سید) ۱۹۲ - ۲۲۳
علی بن عیسی اربلی (ابن الفخر
بهاء الدین) ۴۲۶
علی بن محمد بن یحیی الشریف
البکری الموصلی المنجم ۲۲
علی بن محمد بن یونس بیاضی ۳۹۸
علی بن محمد جعفر استرابادی
(سیف الدین) ۲۷۹
علی بن موسی الرضا ۳۵۵
علی جزولی رسموکی ۴۵۳
علیخان حسینی مدنی (صدرالدین) ۴۲۷
علیخان صفاء السلطنه مشتاقی نایینی
فعمة اللهی (آقامیرزا) ۴۵
علی رضای معلم چنگیز میرزا (ملا) ۵۰
علیشاه بخاری ۷
علی شریف قاری استرابادی
(عمادالدین) ۳۵ - ۲۵۱
علی طباطبائی (سید) ۳۴ - ۲۳۶
۲۵۰ - ۳۲۸ - ۳۵۷ - ۳۶۰
۳۸۵ - ۳۸۷ - ۴۲۶
علی قزوینی (سید) ۳۲۵
علیقلی میرزا ۱۹
علی قوشچی (مولی) ۱۲۰ - ۳۷۱
علی کسائی (ابوالحسن) ۴۵۲
علی گیلانی (نظام الدین) ۲۴۶
علی محقق کرکی (شیخ) ۳۱۲
۳۲۶ - ۳۳۶ - ۴۴۳
علی محمد صبای لواسانی ۲۰۵
علی نقی بن احمد احسائی ۴۰۳

علی یزدی (شرف‌الدین) ۹۸
عمر بن محمدخبازی خجندی، حنفی (جلال‌الدین) ۴۷۲
عمیدالدین ابی‌عبدالله عبدالمطلب ۴۸۸
عوفی (نورالدین محمد) ۹۲
عینی (ابومحمد محمود) ۴۰۸
غزالی امام محمد ۳۶۵ - ۴۶۵
غزالی (محمود طاهر) ۲۰۱
غشتالی (محمد) ۳۵۶
غجدوانی (خواجه عبدالخالق بن عبدالجمیل) ۴
غفاری (قاضی احمدبن محمدجعفری قزوینی) ۲۲۱
غیاث‌الدین منصور دشتکی ۶۸
فارابی ۵۱۰
فارسی ابوالخیر محمدبن محمد ۴۳۱
فاضل کاشانی صادق‌بن علی حسینی ۱۶۲
فاضل هندی ۴۲۶
فانی کشمیری (شیخ محمد محسن) ۱۰۴
فتاح (آقامیر) ۱۳۱
فتح‌الله‌بن احمدبن محمود شهرستانی سبزواری ۳۶ - ۱۱۹
فتح‌الله کاشانی ۱۰۲
فخرالزمانی (عبدالنبی بن‌خلف) ۲۲۲
فخرالمحققین محمد حلی ۲۴۲ - ۲۵۸ ۳۱۲
فخررازی (امام) ۴۵۵ - ۴۷۵
فراهانی میرزا ابوالحسن حسینی ۱۴۷
فراهی (ابونصر مسعود) ۲۱۹
فرج‌بن قاسم تغلبی ۲۵۲
فرغانی (برهان الدین عبیدالله بن محمد) ۳۸۹
فروغی ۳۲
فریزر (جیمس) ۳۳
فصیح دشت بیاضی ۴۴
فضل‌الله‌حسینی ۱۳۷
فضل‌الله بن‌عبدالله حسینی قزوینی (میرزا شرف‌الدین) ۱۹۸
فضولی (محمد) ۱۲۶
فقیه‌الیاس شیرازی (منصوربن محمدبن احمدبن یوسف) ۱۷۴
فندرسکی (میرابوالقاسم) ۱۷۳ - ۴۳۷
فیروزبن ملاکاوس شیروانی ۱۰۶
فیض کاشانی (مولی محمد محسن) ۵۴ - ۱۹۳ - ۳۹۵ - ۴۱۳ ۴۲۸ - ۴۳۳ - ۴۴۱ - ۴۴۶ ۴۵۸ - ۴۷۴ - ۴۹۰ - ۴۹۳
قابوس‌بن و شمگیر (عنصرالمعالی) ۱۶۸ - ۴۳۷
قاضی‌بن کاشف‌الدین ۳۵۶
قاسم (ادیب کرمانی میرزا حکیم) ۹۹
قاسم‌بن فیرة بن خلف‌بن احمد شاطبی (ابومحمد) ۳۲۹ - ۳۴۰
قراباغی(مولی‌عزالدین‌محمدبن‌علی) ۳۱۵

قراتکینی (جامی بن کمال الدین) ۲۳۸
قرشی ۴۸۸
قزوینی (رفیعا) ۶
قزوینی (سید حسین) ۴۶۲
قزوینی (سیدعلی) ۳۲۵
قزوینی (سیدمحمدابراهیم موسوی)
۳۳۸ ـ ۳۵۴ ـ ۴۰۰
قزوینی (علی‌افضل قاطع) ۲۰۴
قزوینی (محمد رفیع) ۷
قزوینی (ملاخلیل) ۱۵۶ ـ ۳۶۶
قزوینی (مولی علی اصغر بن محمد
یوسف) ۳۰۶
قزوینی (میرزا شرف‌الدین فضل‌الله
بن‌عبدالله حسینی) ۱۹۸
قسطلانی (ابوالعباس) ۴۱۲
قسطوس ۱۷۲
قطب‌رازی ۲۸۴ ـ ۴۵۱ ـ ۴۵۵
قطب شیرازی ۱۰۵
قطرب (ابوعلی‌محمدبن مستنیر) ۴۵۳
قمی (میرزا ابوالقاسم‌بن حسن گیلانی)
۱۹۱ ـ ۴۱۶
قونوی (صدرالدین محمد) ۳۴
قوشچی (مولی علی) ۱۲۰ ـ ۳۷۰
قیصری ۳۷۷
کازرونی (سدیدالدین) ۴۷۲
کاشانی (باباافضل) ۲۱ ـ ۲۳ ـ ۷۰
۱۳۰ ـ ۱۳۳ ـ ۱۷۳ ـ ۱۷۷
۱۸۶ ـ ۲۱۵ ـ ۲۲۰ ـ ۲۲۶
کاشانی (عبدالرزاق) ۳۷۳
کاشانی (عزالدین محمودبن‌علی
نطنزی) ۱۹۴
کاشانی(فتح‌الله) ۱۰۲
کاشانی (محمدبن عبدالوهاب
بیدگلی) ۱۷
کاشف الغطاء شیخ جعفر بن شیخ‌خضر
جناحی‌نجفی ۲۶۰ ـ ۲۸۷
کاشف‌شیرازی (میرزامحمدشریف)
۱۰۰ ـ ۱۳۶
کاشفی مولی کمال‌الدین حسین بن
علی بیهقی‌سبزواری ۱۰ ـ ۱۱ ـ ۱۵۷
۲۱۱
کاظم‌بن محمد قاسم حسینی‌رشتی
(سید محمد) ۱۶ ـ ۳۵۱
کاظم‌خراسانی (آخوند ملامحمد) ۴۱۲
کاظمی (شیخ جواد محقق) ۴۰۵
کتبی (محمود) ۲۴
کربلایی (محمدعلی) ۲۲۵
کرکی (شیخ‌علی محقق) ۳۲۶ ـ ۳۳۶
۳۱۲ ـ ۴۴۳
کرمانشاهی (آقا محمد علی بن
محمدباقر) ۱۹۲ ـ ۳۰۳
کرمانشاهی تهرانی (محمدعلی) ۸

کرمانی (احمدعلی‌خان) ۱۳۳
کرمانی (حاج محمد کریم‌خان بن ابراهیم) ۲۲۶
کرمانی (شاه نعمة‌الله) ۵۰۹
کرمانی عبدالله بن شیخ‌محمدعلی‌راینی (شیخ) ۳۳۴
کرمانی (میرزا آقاخان) ۶ - ۱۵۸
کرمانی (میرزا حکیم قاسم ادیب) ۹۹
کریم خان‌بن ابراهیم کرمانی (حاج‌محمد) ۲۲۶
کسائی (ابوالحسن‌علی) ۴۵۲
کلباسی (محمدابراهیم بن محمدحسن خراسانی سپاهانی) ۲۱۶
کلباسی (مولی محمدمحمدی) ۴۶۶
کلینی ابوجعفر محمدبن یعقوب ۴۱۷
کمال خان‌بن جلال منجم ۱۳۱
کندی ابویوسف یعقوب‌بن اسحق ۲۴۳ - ۴۹۵
کیشی (شمس‌الدین) ۲۳۲ - ۴۶۲
گرگانی (ابی‌المحاسن‌حسین‌بن‌حسن) ۷۱
گرگانی (رکن‌الدین‌محمدبن‌علی) ۴۳۸
گرگانی (سید اسماعیل) ۱۱۶
گرگانی (محمد صلاح‌بن بدرالدین محمد) ۵۸
گرگانی (میرسید شریف علی) ۲۰ ۲۳ - ۱۵۳ - ۱۷۰ - ۳۱۸
۳۲۲ - ۳۸۷
گلیایگانی (محمدباقر) ۳۲۷
گنابادی (خلیل‌الله‌بن‌حسن‌بیك) ۲۳۷
گیلانی (اسحق‌بن یوسف) ۶۳
گیلانی (حکیم ولی) ۱۳۵
گیلانی (ملاشمساشمس‌الدین محمد) ۳۲۲
گیلانی (نظام‌الدین علی) ۲۴۶
لاموری (عبدالسلام‌بن‌عبدالعزی) ۲۵۱
لاهیجی (حسن‌بن عبدالرزاق) ۳۶۳
لاهیجی (محمد یوسف‌بن حسن) ۲۹ - ۳۱
لاهیجی (عبدالرزاق فیاض) ۱۳۶ ۱۷۹ - ۳۲۱ - ۳۹۴
لقمان ۲۴
مازندرانی (مولی‌محمدصالح) ۳۲۷ ۳۷۴ - ۳۸۰
مامقانی(محمد حسن‌بن عبدالله) ۲۵۹
مبرد ۴۱۹
المتقی علی‌بن‌حسام‌الدین هندی ۴۸۶
مجاهد محمدبن علی‌طباطبائی ۱۲۳-۲۴۶ ۴۷۳ - ۴۸۲ - ۴۹۶ - ۵۰۲
مجدی ۲۲۴
مجذوب (شرف‌الدین حاجی محمدبن محمدتبریزی) ۱۳۰
مجرادی (ابوعبدالله محمد) ۲۵۳
مجلسی (محمدباقر) ۵۱ - ۷۲ - ۹۸ ۱۶۰ - ۲۵۸

محبعلی یکانلو ناظم‌الملك ۵۶ - ۹۷
محقق حلی ۳۶۷ - ۴۵۶
محمد ابراهیم‌بن محمدحسن‌خراسانی سپاهانی کلباسی ۲۱۶
محمدابراهیم موسوی قزوینی (سید) ۳۳۸ - ۳۵۴ - ۴۰۰
محمداسترابادی (میرزا) ۳۰۴
محمد امین‌استرابادی (ملا) ۱۰۲
محمدباقر بن محمد نقی موسوی حجة‌الاسلام شفتی‌رشتی ۳۷ - ۴۶۴ - ۵۰۴
محمدباقر بهبهانی (آقا) ۳۴۶تا۳۵۱
محمدباقر داماد ۲۳۰ - ۳۵۸
محمد باقر گلپایگانی ۳۲۷
محمدباقر مجلسی ۵۱ - ۷۲ - ۹۸-۱۶۰ ۲۵۸
محمدباقر محقق سبزواری ۳۳۹
محمدباقر موسوی‌دزفولی (صدرالدین) ۲۰۲
محمد باقر یزدی ۴۰۵
محمد بلخی رومی (مولوی جلال‌الدین) ۱۸۲
محمدبن ابی‌طالب استرابادی (مولانا) ۴۶۸
محمد بن‌ابی‌یزیدطیفورسجاوندی‌غزنوی (شمس‌الدین ابوجعفر) ۵۰۵
محمدبن ادریس شافعی ۲۴۹
محمدبن اسماعیل طبری‌سینائی کربلائی (ابوعلی) ۴۸۴
محمدبن اشرف سمرقندی (شمس‌الدین) ۳۷۸
محمدبن سلیمان تنکابنی ۱۷۳
محمد شریف حسینی ۳۵۷
محمدبن عبدالخالق‌بن‌معروف ۱۷۵
محمدبن‌عبدالصمدحسینی شهشهانی سپاهانی (سید) ۲۵۷
محمدبن عبدالوهاب بیدگلی کاشانی ۱۷
محمدبن عبود نجفی کربلائی ۴۹۳
محمدبن علی‌بن‌خاتون عاملی ۵۵
محمدبن علی طباطبائی (سید مجاهد) ۱۲۳ - ۲۴۶ - ۴۷۳ - ۴۸۲ ۴۹۶ - ۵۰۲
محمدبن علی‌قراباغی (مولی‌عزالدین) ۳۱۵
محمدبن علی گرگانی (رکن الدین) ۴۳۸
محمدبن علی نوناکی ۱۴۷
محمدبن عمرحمیدی بلخی(حمیدالدین ابی‌بکر) ۲۰۳
محمدبن مبارکشاه بخاری (سید شمس‌الدین) ۳۷۲ - ۳۹۷
محمدبن محمد تبریزی مجذوب (شرف الدین حاجی) ۱۳۰
محمدبن محمدجزری دمشقی (شمس الدین‌ابوالخیر) ۲۸۳ - ۴۷۸

محمد بن محمد فارسی ابوالخیر ۴۳۱
محمد بن محمد کاظم خراسانی ۳۰۳
محمد بن محمود آملی (مولی شمس الدین) ۲۱۰ - ۲۱۹
محمد بن محمود بن محمد سمرقندی ۳۸۰
محمد بن المستنیر قطرب (ابوعلی) ۴۵۳
محمد بن منصور دشتکی (امیر صدرالدین) ۹۲
محمد بن مهدی حسینی حافظ ۱۹۵
محمد بن نعمان (شیخ مفید) ۱۵۱
۲۵۴-۳۷۰
محمد بن یعقوب کلینی (ابوجعفر) ۴۱۷
محمدتقی بن حسینعلی هروی سپاهانی (مولی) ۲۸۶ - ۳۱۹ - ۴۸۹
محمدتقی بن عبدالحسین نصیری طوسی سپاهانی ۴۳۰ - ۴۴۷
محمدجعفر استرابادی ۵۰۷
محمدجعفر بن محمدعلی بهبهانی ۴۶۷
محمدحسن اصفهانی (شیخ) ۳۱۴
محمدحسن اعتمادالسلطنه ۱۵۸
محمدحسن بن عبدالله مامقانی ۲۵۹
محمدحسن حرعاملی (شیخ) ۲۹۵ - ۵۰۶
محمدحسن فانی کشمیری (شیخ) ۱۰۴
محمدحسین بن عبدالرحیم اصفهانی ۴۱۰
محمد حسین شهرستانی (حاج میرزا) ۳۹۴
محمدحسینی نایینی (بهاءالدین) ۳۶۳
محمدحلی (فخرالمحققین) ۲۴۲
۲۵۸-۳۱۲
محمد دوانی (ملا جلال الدین)
۱۴۵ - ۲۳۰ - ۲۵۵ - ۲۹۴
۳۱۸ - ۳۳۶ - ۳۷۶ - ۳۹۵
۵۰۸-۵۰۹
محمد رضا بن عبدالحسین نصیری طوسی ۴۲۴
محمدرضا بن محمدهادی همدانی (حاج آقا) ۴۶۸
محمدرضای طباطبائی (سید) ۳۸۴
محمدرضای نوعی خبوشانی (ملا) ۱۴۲
محمدرفیع زاهدی پیرزاده ۴۷۰
محمدرفیع قزوینی ۷
محمد شریف کاشف شیرازی (میرزا) ۱۰۰ - ۱۳۶
محمد صادق بن محمد باقر طباطبائی (سید) ۲۹۹ - ۳۰۰
محمدصادق علی رضوی حنفی لکهنوی ۱۴۸
محمد صادق میناى صادقی ۱۴۴
محمد صالح بن محمدحسن اصفهانی ۴۲۹
محمد صالح خلخالی ۱۵۲
محمدصالح مازندرانی (مولی) ۳۲۷ - ۳۷۴ - ۳۸۰
محمدصلاح بن بدرالدین محمد گرگانی ۵۸
محمدطاهر بن محمدحسین شیرازی قمی ۳۸-۴۳

محمدعالی شیرازی (نعمت خان ـ
دانشمندخان) (میرزا) ۷۵
محمد عاملی (سید) ۴۵۷
محمدعلی بن محمد باقر بهبهانی (آقا)
۱۹۲ ـ ۳۰۳
محمدعلی کربلایی ۲۲۵
محمدعلی کرمانشاهی تهرانی ۸
محمد غشتالی ۳۵۶
محمد فاضل اسفراینی (تاج‌الدین) ۳۹۹
محمد فصیح خاکسار ۹
محمدقاسم بن احمد جناب ۱۰۳
محمدقاسم بن حاجی محمد کاشانی
سروری ۱۶۵
محمدکاظم بن رضای طبری ۱۷۵
محمدکاظم بن محمدقاسم حسینی رشتی
(سید) ۱۶ ـ ۳۵۱
محمدکاظم خراسانی (شیخ) ۴۱۲
محمدکاظم هزار جریبی ۳۱۹
محمدکریم بن فصیح بن محمد دشتبیاضی ۱۵۴
محمدکریم‌خان بن ابراهیم کرمانی
(حاج) ۲۲۶
محمدمجرادی (ابوعبدالله) ۲۵۳
محمدمحسن (فیض کاشانی مولی)
۵۴ ـ ۱۹۳ ـ ۳۹۵ـ۴۱۳
۴۲۸ ـ ۴۳۳ ـ ۴۴۱ ـ ۴۴۶
۴۵۸ ـ ۴۷۴ ـ ۴۹۰ ـ ۴۹۳
محمدمظفر بن محمدحکیم یزدی ۱۰۱
محمدمشک‌رستمداری ۲۱۴
محمد مؤمن تنکابنی (میر) ۴۸
محمدمهدی‌خان بن محمدنصیر منشی
استرابادی (میرزا) ۱۰۵
محمدمهدی کرباسی (مولی) ۴۶۶
محمدیوسف بن حسن لاهیجی ۲۹ ـ ۳۱
محمود اصفهانی (شمس‌الدین ابوالثناء)
۲۹۰ ـ ۳۸۹ ـ ۴۶۹
محمود افشار (دکتر) ۱۸۳
محمود بن علی کاشانی (عزالدین) ۱۹۴
محمود بن محمدعلی ۱۳۴
محمود بن محمدعلی بن محمد بهبهانی ۱۴۳
محمود بن مسعود طبیب ۱۸
محمود طاهرغزالی ۲۰۱
محمود عینی (ابومحمد) ۴۰۸
محمود کتبی ۲۴
مخبرالسلطنه (مهدی‌قلی هدایت)
۱۵ ـ ۱۷۱ ـ ۱۷۷ ـ ۱۸۳
مخبرالسلطنه هدایت (رضاقلی) ۲۱۷
مختاری ۱۱۳
مرتضی انصاری شوشتری دزفولی
(شیخ) ۴۰۷
مرتضی (سید) ۳۶۶ ـ ۴۱۰ ـ ۴۶۰
مرتضی قلی شاملو ۱۰۰
مشتاقی نایینی نعمةاللهی (آقامیرزا

علی‌خان صفاءالسلطنه) ٤٥
مشکویهٔ رازی ٥١٠
مصطفی‌بن ابراهیم قاری ٤٦
مظفر عبادی مروزی (قطب‌الدین امیرابومنصور) ١٩٩
معزی (امیر) ١١٤
معین الدین اسفراینی یزدی آوه‌ای جوینی (مولانا) ٢٢١
معین یزدی ٢١٧
مغنیساوی ابوالمنتهی احمدبن‌محمد ٣٧٨
مفید (شیخ‌محمدبن نعمان) ١٥١ - ٢٥٤ ٣٧٠
مقداد سیوری (شیخ) ٤٩١
ملاباشی عبدالرحیم‌بن حسینعلی هروی ١٦١
ملك‌المورخین کاشانی (عبدالحسین) ١٣٩
ملکم خان ٣
منصوربن محمدبن احمدبن یوسف فقیه‌الیاس شیرازی ١٧٤
منوچهری ١١٤
موصلی منجم (علی‌بن‌محمدبن یحی شریف بکری) ٢٢
مولوی جلال‌الدین محمدبلخی رومی ١٨٢
موهوب‌بن احمدبن الخضر الجوالیقی (ابومنصور) ٣٠٤
مهدی‌بن ابی‌ذر نراقی ٢٠-١٨٤
مهدی طباطبائی (سید) ٤٦٧
مهدی قلی (مخرالسلطنه هدایت) ١٥ - ١٧١ - ١٧٧ - ١٨٣
مهنابن‌سنان (سیدنجم‌الدین) ٤٥٩
میبدی (قاضی کمال‌الدین‌میرحسین‌یزدی) ١٤٩ - ٣٩١
میرك بخاری (شمس‌الدین‌محمدبن مبارکشاه) ٣٧٢-٣٩٧
ناصرخسروقبادیانی ١١٥
ناظم الملك محبعلی منشی یکانلو ٥٦-٩٧
نایینی (بهاءالدین‌محمدحسینی) ٣٦٣
نثار علی مولوی ٩٣
نجم‌الائمه رضی استرابادی ٣٨٢
نجم‌الدین احمدبن عمرطامه کبری خیوقی ٣٢٩
نجم‌الدین‌دایهٔ رازی ١٩١
نجم‌الملك (عبدالغفار) ١٥
نجیب‌الدین سمرقندی ٢٣٨-٣٩٠-٤١٦
نراقی (احمدبن محمدمهدی) ٤٨ - ٤٠٤ ٤٦٣
نراقی مهدی‌بن ابی‌ذر ٢٠ - ١٨٤
نسفی عزیزبن محمد ١٧٢ - ٢٠٤
نشاط میرزا عبدالوهاب مولوی ١٧٨
نصیرالدین طوسی (خواجه) نصیری‌طوسی سپاهانی (محمدتقی‌بن عبدالحسین) ٤٣٠تا٤٤٧
نصیری طوسی (محمد رضا بن عبدالحسین) ٤٢٤
نطنزی (بدیع‌الزمان ابوعبدالله حسین‌بن

ابراهیم) ۳۳۳
نطنزی (عزالدین محمود بن علی
کاشانی) ۱۹۴
نظام‌الدین علی گیلانی ۲۴۶
نعمة‌الله بن احمد بن مبارك رومی ۱۸۰
نعمة‌الله کرمانی (شاه) ۵۰۹
نورالله شوشتری (قاضی) ۱۸۲
نوعی خبوشانی (ملامحمدرضا) ۱۴۲
نوناکی (محمد بن علی) ۱۴۷
نیشابوری (نظام‌الدین حسین بن
محمدقمی) ۲۹۲ - ۳۰۸ - ۳۹۳
وحیدی تبریزی قمی ۷۲
ورام بن ابی‌فراس عیسی حلی
(شیخ ابوالحسن) ۴۹۴
وراوینی ۱۹۰
وطواط (رشید) ۹۴
وفائی ۱۹۰
ولی گیلانی (حکیم) ۱۳۵
هادی بن مهدی سبزواری (حاج ملا)
۱۱۵-۳۲۵
هادی تهرانی (شیخ) ۳۳۹
هبة‌الله بغدادی (ابوالقاسم) ۴۹۱
هبة‌الله حسنی حسینی (شاهمیر) ۶۵
هدایت (صادق) ۱۷
هدایت رضاقلی مخبر السلطنه ۲۱۷
هدایت مهدی‌قلی (مخبر السلطنه)
۱۵-۱۷۱ - ۱۷۷ - ۱۸۳
هروی (ملاباشی عبدالرحیم بن حسینعلی)
۱۶۱
هروی سپاهانی (مولی محمدتقی بن
حسینعلی) ۲۸۶-۳۱۹-۴۸۹
هزار جریبی (محمد کاظم) ۳۱۹
همدانی (ابراهیم حسینی) ۴۹۹
همدانی (حاج آقا محمدرضا بن محمد
هادی) ۴۶۸
همدانی (سیدعلی بن شهاب) ۱۹۲-۲۲۳
همدانی (عبدالصمد) ۲۲
یحیی بن سعید حلی ۴۱۹
یزدی (ابوالحسن) ۲۹۶
یزدی (شرف‌الدین علی) ۹۸
یزدی (عبدالکریم) ۲۹۸
یزدی علی اصغر بن محمدحسین بفرویی
۴۰۰-۴۸۱
یزدی (محمدباقر) ۴۰۵
یزدی (محمدمظفر بن محمدحکیم) ۱۰۱
یزدی (معین) ۲۱۷
یزدی (ملاعبدالله) ۳۱۸ - ۵۰۸ - ۵۱۰
یعقوب بن اسحاق کندی (ابویوسف)
۲۴۳-۴۹۵
یعیش بن علی موصلی حلی (ابوالبقاء) ۲۸۲
یوسف بن احمد بن ابراهیم بحرانی ۳۲۹-۳۳۷

فهرست نام کسان وجایها و گروهها و کتابهای که در این دفتر هنگام آشنایی با کتابها و نسخه ها از آنها یاد شده است .

آرم کلای هرازپی آمل مازندران ۱۱۶
آزاد ۸٤
آزاده محله ۱۸۷
آصفی ۸٤
آقابیکاوزیر گیلان ، میرزا ۳۰۹
آقاخان‌صدراعظم نوری ، میرزا ۱۵۸-۱۸۹
آقاسی ، حاجی‌میرزا ۹۰-۱۰۷-۱۰۸ ۱۵۸-۵۱۱
آگاثیاس ۱۷۱
آل مظفر ۲٤و۲۵
آهی ۹٤
آیات احکام فقهیه ، رسالهٔ... ۶۰
ابراهیم ، آقا ۲۰۸
ابراهیم‌بن‌احمداسکافی کرکی ۳۶۸
ابراهیم‌بن محلز ٤۹۸
ابراهیم‌بن‌محمدنجف آبادی‌سپاهانی ۳۳۷
ابراهیم‌پسرحاجی‌هاشم‌شیرازی ، حاجی ۱۰۷
ابراهیم جامی ، سلطان ۸۲
ابراهیم قزوینی ، سید ۳۵٤
ابراهیم همدانی ، میرزا ۸۷-۲۱۵
ابراهیمی ۳۰
ابن‌ابی‌صادق ٤۷۲
ابن‌اثیر ٤۹۳
ابن ادریس ۲۹۱
ابن‌ام قاسم عاملی ۳۵۲-٤۰۸
ابن انباری ٤۹۸
ابن‌بابویه صدوق رازی ۳۷۰
ابن بزار ۶۰
ابن‌بواب ۱۲۰
ابن بیطار ٤۷۲
ابن تیمیه ۲۵۵
ابن‌الجنید ۲۹۱
ابن‌حاجب ۳۲۲-۳۷۵-۳۸۱
ابن‌حجراحمدهیتمی مکی ۳۲٤
ابن‌الحداد ۲٤۸

ابن‌خاتون عاملی ۲۲۵
ابن‌الساعاتی مظفرالدین احمد حنفی بغدادی ۳۸۴
ابن‌سینا ۱۷۲-۱۹۹-۲۸۵-۲۹۴-۳۷۸-۴۵۵
ابن‌شهر آشوب ۴۷۸
ابن‌طاوس ۴۹۳
ابن‌عباس ۴۹۸
ابن‌عقیل ۴۰۸
ابن‌فارض ۱۹۲
ابن مالك ۲۸۱
ابن‌المرتضی ۴۸۳
ابن‌الناظم ۴۰۸
ابن هبل ۴۷۲
ابن‌هشام ۴۰۸
ابن یمین ۸۷-۸۸
ابی‌بکر شیروی ۱۹۹
ابوتراب بن‌محمدعلی آصفی ۳۶۹
ابوتراب صلاح‌الدین بن‌شیخ‌امین الدین بن‌شیخ محمود طریحی نجفی مسلمی‌عزیزی‌غروی ۴۲۱
ابوجعفر بن بهاء الدین بن ابراهیم مظاهری اسدی تالار بی‌ای بارفروشدهی ۳۶۸
ابوالحسن بن عبدالله ۴۷
ابوالحسن شوشتری ، سید ۱۰
ابوحنفیه نعمان بن‌ثابت ۳۷۷-۳۹۹
ابوحیان ۴۱۹
ابوذرمحمد محتشم عدولی ۳۷۱
ابوزکریا یحیی بن‌عدی ۱۷۱
ابوسعیدابی‌الخیرمیهنی ۲۸۱
ابوسعیدبهادرخان (سلطان) ۲۲۱
ابوسعید ، سلطان ۸۷
ابوالصلت عبدالسلام‌بن صالح هروی ۴۰۲
ابوطالب لاهیجی ، شیخ ۴۱۵
ابوالعلی‌اویسی ۱۲۱
ابوالفتح گیلانی ، حکیم ۸۷
ابوالفتوح ، میر ۸۴
ابوالفضل المبارك ۳۷۳
ابوالقاسم ۲۹۳-۴۴۸
ابوالقاسم بن‌ابوالمعصوم ۴۵۴
ابوالقاسم بن‌محمدرضای‌دزفولی ۴۲۶
ابوالقاسم‌خان منشی‌فرزندنواب‌محمد علی‌سرکارات ۱۸۵
ابوالقاسم‌رشتی بازرگان ، حاجی ۱۰۷
ابوالقاسم ، میرزا ۱۷۸
ابوقیس ۴۱۸
ابومحمدشافعی‌ابن‌محمدالاستادی ۱۹۹
ابومطیع بلخی ۳۷۷
ابوالمعالی محمد ۴۶۶
ابونصرفراهی ۱۵۴

ابوالهادی الشریف فرزند محمد مهدی یزدی ۲۱۶
ابهری ۳۹۱
اتابکان سلغری ۳۰
اثبات‌الهداة ۲۴۸
الاثنی عشرته فی‌المواعظ‌العددیة ۳۵۲
اجتماع امرونهی ۴۶۶
اجازه کبیره ۴۶۰
احتشام الدوله ۱۸۸-۳۸۷
احتشام‌السلطنه ۱۸۸
احسائی ، احمد ۱۶
احمد ۹-۲۹
احمد آباد ۱۷۹
احمد آقا ۱۶
احمد ، ابوالعباس ۲۸۶
احمداشرف‌شمسا مریخ‌شاه ۱۱۲
احمد ایشکایی ، شیخ‌جمال‌الدین ۴۹۲
احمدبن ابی احمد معروف بقاضی طبری، ابی‌العباس ۸۷
احمدبن حنبل ۲۸۰
احمدبن‌حسن‌تبریزی جاربردی شیخ‌امام‌فخرالدین ابوالمکارم ۳۰۰
احمدبن الحسین‌الطوسی ، ابوسعید ۲۳۹
احمدبن شعبان ، شیخ ۲۵۲-۳۸۰
احمدبن عبدالله الاحوس ابطرامی ، ابوبکر ۲۳۹
احمد بن عبدالله‌بن محمد انصاری خزرجی احسایی ۳۸۸
احمدبن‌عبدالله‌خوانساری ۴۶۵
احمدبن‌علی‌بن‌هارون‌اسدی مظاهری ۴۹۹
احمدبن علی قرشی‌بونی، ابی‌العباس محیی‌الدین ۴۱۲
احمدبن‌علی‌محمدرشتی گیلانی‌خوشنویس مدرس ۳۴۶-۳۷۴-۳۸۶
احمدبن‌محمدبن ابی‌جامع ۵۰۱
احمدبن موسی‌بن‌مردویه ، ابوبکر ۳۳۳
احمدبن‌مهدی‌بن‌محمد ابراهیم جدلی ۳۵۹
احمدبن یحیی‌بن‌مرتضی یمنی امام شیعی‌زیدی ، المهدی‌لدین‌الله ۴۸۲
احمدبن‌یوسف بیضاوی ۳۸۲
احمدتبریزی ، میرزا ۳۹۴
احمدالجیلانی ۲۴۵
احمد حسینی ۳۸۱
احمدالسهرودی ، شیخ ۱۲۰
احمدشاه ۳۳-۳۴۰
احمد ، شیخ ۱۷۸
احمدصوفی اشرفی ، بوعلی ۱۲۴
احمد مازحی عاملی ۲۳۱
احمد معمائی ۱۴۷
احمدنراقی ، ملا ۴۶۵
اخطب خوارزم ۳۳۳
اخلاق سلطانی ۳۶

الاخلاق السلطانیة المحمدیة ۳۶
اخلاق ظهیری ۳۶
اخلاق ناصری ۳۶-۶۶
ادریس پیغمبر ۱۵۶
ادوارارموی ۱۸۳
اربعین ۳۸-۳۳۳
اربعین امام فخررازی ۱۰۲
اربعین قطب شاهی ۸۸
اردبیلی، احمد ۴۴۸-۴۴۹
اردشیر ۳۰
اردشیر، رکن‌الدوله ۷
ارستطالیس ۱۵۶
ارسطو ۲۲۰-۵۰۸
ارشاد ۳۳۹
الارشاد الهادی نحوالرشاد سعد تفتازانی ۳۵۷
ارگ‌تهران ۴۵۵
استاندارد ۵۰
الاستبصار ۴۴۸
استراباد ۱۲۴
استلپانوف ۲۱۰
اسحق بن عبدالله ۱۸۱
اسدالله‌خان ۱۰۷
اسدالله، شیخ ۲۶۰
اسدالله‌قزوینی، شیخ ۴۱۰
اسدالله مداح ۷۳
اسطاث ۱۷۱
اسکافی سمرقندی محمدبن‌عبدالله ابوجعفر ۲۶۱
اسکندر، میرزا ۲۳-۱۱۴
اسکوبلف ۹۱
اسلامبول ۵۷
اسماعیل بن ابراهیم ۴۷۸
اسمعیل بن‌جمشیدبیك ارمنی ۲۰-۱۴۴-۲۱۹-۳۶۷
اسمعیل بهبهانی، سید ۲۴۳
اسمعیل‌خان، عالیجاه ۷۴
اسمعیل دوم ۸۷
اسمعیل‌صفوی، شاه ۴۲-۸۳-۸۷-۹۶-۱۲۴
اسماعیلیان مصر ۳۰
امیر، میرزاجلال ۸۴
اشارات ۴۵۵-۴۶۵
اشتر ۲۱۸
اشرف ۴۸
اشرف، میرزا ۸۷
اشرفیه ۳۰۹
اشعریان ۲۴۴
اصول تمدن ۳-۴
اطوزگنج ۸۱
الاعتبارفی ابطال الاختیار ۳۳۳
اعتضادالسلطنه ۲۶۰
اعتقادیهٔ ابن بابویه ۶۰

اعتمادالدوله ۹
اعتمادالسلطنه ۱۰۱
اعتمادالسلطنه ، محمدخان ۲۶-۱۵۹
افشار ، ایرج ۱۷-۱۶۶
افضل‌الدین محمد کرمانی ۱۰۱
افلاطون ۱۵۶
اقبال ، عباس ۱۰۹-۱۱۴-۱۸۴
اقنوم عجم ۱۸۰
اکبرشاه ۹۱
الموت ۳۰
الیس،مستر ۱۴۱
الامالی ۴۴۸
امام قلیخان ۱۴۷
امرءالقیس ۸۲-۳۸۷
امرالله بن حسینعلی‌خان از ندریانی ملایری ۲۶-۱۶۰
املاء مامن به‌الرحمن من وجوه‌الاعراب والقراآت فی‌جمیع‌القران ۲۸۲
امیرمؤمنان ۴۲-۵۱۲
امیرنظام ، حسینعلیخان ۸۱
امیری ۸۸
امین‌الدوله ۲۷-۸۲
امین‌السلطان میرزا علی اصغرخان وزیراعظم ۱۵۹
امین‌الملك ۱۸۵
امین‌خاقان ۱۶۸
امین کاظمی ۴۸۴
انس بن‌مالك ۲۳۹
انگلیس ۸-۳۳-۴۲-۵۶
انگیزیه ۲۸۶
انوارالربیع ۳۴۲
انوری ۸۲-۸۸
انوشیروان ۱۶۲
اوحدی ۸۷-۲۳۹
اوحدی سبزواری ۸۳
اوزبکان ۲۱۴
اولیای کلان ، خواجه ۴
اویس بهادرخان جلایر ، شیخ‌سلطان ۸۲-۴۸۶
اهلی ۸۴
ایجی عضدالحق‌والدین عبدالرحمن بن‌احمد ۳۲۳-۳۷۵-۳۷۶
ایران ۳۳-۵۷-۵۶
ایرانیان ۳۰-۳۱
ایس‌ایلچی ، مستر ۱۹۶
ایضاح‌الفوائد ۲۸۷
ایدرم بایزیدخان ۸۲

ب

باباطاهر ۸۴
الباب‌الحادی‌عشر ۴۹۱
باب‌الندوة ۲۳۹
بارب ادوارد ۱۵

بارون اشلختا اوطوقار ۹۷
بازارزرکشان ۳۸۶
بازنامه ۸۷
باستانی ۱۳۷
باغسائی ۵۶
بایزید ۴۰
بایزیدبسطامی ۴۱
باقربن محمدشیرازی ۳۶۸
بحارمجلسی ۴۹۳
بحرالانساب ۴۹۳
بحرین ۳۱۰-۴۹۹
بخارا ۲۱۴-۳۷۸-۳۸۷
بدایع‌الصنایع درعروض‌وقوافی ۷۲
بدایةالقاری‌فی‌ختم‌البخاری ۳۲۳
البدایة فی‌درایةالحدیث ۳۵۸
بدل حافظ ۱۱۰-۱۱۱
بدیع‌الزمان انصاری ۲۸۵
بدیع‌الزمان همدانی ۸۲
بخش‌خان ۸۷
برار ۳۱
برتلس ۷۲
برهان‌الدین حسینی عبری ۴۷۲
برهان‌الدین زرنوجی ۲۲۹
البرهان‌القاطع ۳۹
برهان‌پادشاه نادری ، سید ۱۲۲
بربدشاهیان ۳۱
بزرك علوی ۱۷
بزرگمهر ۱۶۲
بستان‌ابی‌اللیث‌سمرقندی ۳۶۵
بطلمیوس ۲۸۵-۲۹۳
بعلی ۵۱۲
بقائی‌صدای نایینی ۴۵
بل‌شارژدافر ۳۳
بلوچستان ۲۲
بنی‌امیه ۳۰
بنی‌عباس ۳۰
بوستان ۸۱-۱۱۰
بوشهر ۵۳
بوعلی عبدالله ، خواجه ۱۱۳
بومسیلمه ۸۱
بهاءالدین بیك‌دنبلی ۱۰۷
بهاءالملك قراگزلو ۴۹
بهائی ، شیخ ۸۷-۳۷۴
بهارشیروانی ۸۲
بهبهانی ۴۶۵-۴۸۴
بهجةالدارین ۳۸
بهجت‌الملك ۱۳۳
بهشتیان داخل هرات ، محلهٔ ... ۱۲۵
بهمن‌میرزا ۱۴۱
بهمنیار ۴۹۹
بیت‌المقدس ۳۴۳
بیدل ۸۴

بیضاوی ناصرالدین ۳۶۲-۳۹۰

پ

پلانیار ۱۵
پندنامهٔ اسکندر ۱۰۶
پولیتیانوس ۱۷۱
پیامبر اسلام ۵۱۲

ت

تاتاخانیه ۳۶۵
تاج‌الدین علی‌ساوی ۳۷۵
تاج‌الشیوخ ۸۶
تاج‌سعیدحسینی ۶۰
تاریخ اسکندر ۳۱
تاریخ بلاذری ۳۳۳
تاریخ‌حکماء شهرزوری ۸۵
تاریخ طبری ۸۹
تاریخ غیاث‌الدین منصور ۸۸
تاریخ قفطی ۸۵
تاریخ گزیده ۲۴-۲۵
تاریخ گیتی گشای ۲۰۵
تاریخ گلشن ۳۰
تاریخ ناپلئون بناپارت ۸۹
تاریخ فرشته ۸۹
تاریخ هرات ۸۵
تایمس ۵۰
تبصرة‌المومنین ۳۸
تبیان ۴۹۸
تجریدالعقائد، الکلام ۲۹۰-۳۹۴-۳۷۰
تحفه ۸۵
تحفة‌الابرار ۳۹
تحفة‌الاخیار ۳۸-۳۹-۴۱
تحفة‌السالکین ۳۶۵
تحفة‌السعادات ۸۵
تحفة‌العقلاء ۳۸
التحفة‌القوامیة ۵۰۷
تحفة‌المراد ۱۵۲
تحفة‌المؤمنین ۹۴
تحفهٔ رضویه ۴۸
تحفهٔ عباسی ۳۸
التخلیص ، کتاب ... ۴۹۸
تدابیرالملوك ۵۹
تذکرة‌العلماء ۱۷۴
تذکرة‌الملوك ۸۹-۱۰۱
تذکرهٔ شکرستان فارس ۱۱۴
ترجمهٔ قطب شاهی ۶۸
ترجمهٔ محاسن اصفهان آوی ۴۰۲
ترکمان ۲۶
ترمذی ۸۳
تزوك امپراطور ناپلئون ۵۹
تسلیم ۸۴
تعلیم‌المتعلم طریق‌التعلم ۲۲۹
تفتازانی ۳۲۲-۵۱۰
تفسیرقطب‌شاهی ۶۰

تفسیر منهاج ۸۸
تفهیم بیرونی ۸۵
التقسیم والقسم والقاسم ، رسالة فی ۳۲۳
تقویم القبلة ۸۷
تقویم ، معرفت ... ۴۶۱
تقی آقای علی آبادی صاحب دیوان ، میرزا ۲۰۷
تقی خان امیر کبیر اتابك اعظم امیر نظام ، میرزا ۱۵۸
تقی کدخدا ، حاجی میرزا ۸۲
تلخیص الکشاف ۲۹۲
تلخیص المفتاح ۳۲۲-۴۵۶
تمهید ابی شکور ۳۶۵
تنقیح ۴۱۵
توضیح الاخلاق عبدالله شاهی ۶۶
توضیح المقال ۴۸۴
تولی ، دیه ... ۱۸۷
تهران ۲۹-۴۵-۱۴۴-۳۶۷
تهذیب ۴۴۸-۵۱۰
التهلیلیة، الرسالة ۲۹۴
تیمور گورکان ، امیر ۸۷-۸۸
جاحظ ابوعثمان عمرو بن بحر ۲۶۱
جاغر ۲۵۶
جالس ، مستر ۱۹۶
جامع اموی دمشق ۳۶۵
جامع خطیب ۳۶۵
جامع صفیر ۴۸۶-۴۸۷
جامی ۸۲-۸۷-۸۸-۱۵۰
جاوید ، آخوند ملا علی ۸۸
جبائی ۴۹۷
جبائی ، ابوعلی ۲۹۱
جبرئیل بن عبدالله بن محمد ۴۱۹
جبلك ، قصهٔ ۷۸
جعدی ۸۲-۳۹۸
جعفر آقای اصفهانی ، حاجی میرزا ۱۱۶
جعفر آل امیر سیدعلی طباطبائی ۳۲۹
جعفر بن علی بن سلیمان بحرانی ۳۰۵
جعفر بن علی نقی طباطبائی ۵۰۳
جعفر بن محمد بن احمد دوریستی ، مفید ابوعبدالله ۴۰۷
جعفر حضرمی ۲۴۷
جعفر خان مشیرالدوله ، میرزا ۹۱
جعفر ، شیخ ۳۵۹
جعفر صادق ، امام ۵۶-۱۵۶
جعفر طباطبائی ۳۶۰-۳۸۷-۴۹۷
جعفر قلی خان سردار سرتیپ دوم توپخانه ۸۰-۸۳
جعفر قلیخان کرد شادلو ۱۰۸-۱۰۷
جلاء الاذهان فی علوم القران ۷۱
جلا بن محمد ابراهیم گیلانی خرشتمی ۳۴۰
جلال الدین محمد اکبر ۸۸
جلال الدین محمد محلی ۳۲۴

جلال‌الدین میرزا پسر شاهرخ میرزا
پسر حسینعلی میرزای فرمانفرما ۱۱٤
جلال بن محمد حسینی طالقانی ٤۹۳
جمال‌الدین ابوالمحامد محمد بن
نورالدین احمد ۱۸۷
جمال‌الملة والدین ۲۳٤
جندق ٦۲
جنویز ۲۸٦
الجوامع الفقهیة ۵۰٦
جواهر النصوص فی حل کلمات الفصوص ۲۲۱
جویا ۷۹
جهان ۸٤
جهانگیرخان شیرازی ، آقامیرزا ٦
جی آرابری مکی، مستر ۱۳۷
جیهانی ٤۷۹

چ

چالمیدان ۸۹
چهارباغ سپاهان ۳۱۳

ح

حاجب‌الدوله، عالیجاه ۷٤۱
حاجب‌الدوله محمدتقی‌خان افشار ۱۸٦
حارث بن حلزه ۸۲
حافظ ۸٤
حافظ الشافعی ۲۳۵
الحاشیة علی شرح المنهاج ۳۲۳
حاشیة المعالم ۲۳۷
حاجی بابافروشانی سپاهانی ، ملا ٤۵٦
حبیب‌الله بن ملاحسنعلی ، مولانا ۳۹۳
حبیب‌الله ، میرزا ۸۸
حجابی ۸۳
حجة الاسلام ۳۸
حدایق ۳۲۹
حدائق السحر ۸۱
حدیقة الاقالیم ۸۹
حدیقة الشیعه ۲۰۱
حرعاملی ، شیخ محمد بن حسن ۲٤۸-۳۰۹
الحرث بن اخت سعید بن جبیر ۲۳۹
حرث بن حلزه یشکری ۳۸۷
حرف غریب ۳-٤
حسام‌السلطنه ٤۷
حسام‌الدین فرزند حاج میرزا محمد
شهیر بحکیم باشی ٤۷.
حسن ۸٤
حسن آباد ۳٤۰
الحسن ، ابو نصر ۳۱۳
حسن بافقی یزدی ، حاجی ٤۱۷
حسن بسطامی حاجی ملا ٤۵۷
حسن بصری ۸۱
حسن بن احمد بن علی بن شفیع عاملی ۳۱٤
حسن بن جعفر طباطبائی ۳٤-۳۲۹
حسن بن شهید ثانی ، شیخ ٤۲۱
حسن بن شیخ اکبر ، شیخ ۲٦۰

حسن بن عبدالرسول ۴۱۰
حسن بن علی بن داود ۲۶۱
حسن بن علی بن علی یزدی کشنوی ۲۴۳
حسن بن محمد کاظم الحسینی ۱۵۷
حسن بن محمد موسوی حسینی ۳۱۲
حسن بن یوسف بن احمد بحرانی ۲۵۷
حسن جاجرمی ۱۴
حسن حسینی ۱۷۳
حسن خان ۸۶
حسن خواجه اوزبك ۸۷
حسن ، سید ۴۶۳
حسن ، شیخ ۴۲۱
حسن صباح ۸۲
حسن طباطبائی ۴۹۷
حسن علی حراس ، مولانا ۸۷
حسنعلی خان نصیر الملك ، میرزا ۱۵۸
حسن کاشی ، ملا ۷۹
حسن کبه ۲۹۶
حسن ، میرزا ۸۴
حسن واهب ، میرزا ۸۷
حسن وکیل السلطنه ، آقا ۱۵۵
حسین بن احمد بن سلیمان حسینی حلبی ۲۶۰
حسین بن اسکندر ۱۹۱
حسین بن اسکندر حنفی ، ملا ۵۰۴
حسین بن اسماعیل رشتی کوچسفهانی ۴۵۵
الحسین بن جبیر ، ابی عبدالله ۳۳۳
حسین بن حاجی محمد ، ملا ۷۱
حسین بن حسین بن عبدالصمد حارثی ، شیخ ۳۹۸
حسین بن حیدر بن حسن بن حاجی غلام جنگالی سپاهانی ۴۸۸
حسین بن عثمان ۲۴۸
الحسین بن علی المغربی ، ابوالقاسم ۴۹۷
حسین بن علی بن اسمعیل سپاهانی ۲۸۲
حسین بن علی بن عبدالجلیل ۲۵
حسین بن محمد باصی کربلائی ۵۰۱
حسین بن محمد بن الحسن الجوبائی العاملی ۲۵۸
حسین بن محمد تقی نوری طبرسی ، حاج میرزا ۲۴۳-۳۴۳-۴۲۰
حسین بن محمد حسینی معمائی شیرازی نیشابوری ، میر ۱۵۰
حسین بن محمد نیشابوری ، میر ۱۴۷
حسین بن ملا غلام بن محمد علی رضا ارانی ۴۷۳
حسین پدر شیخ بهایی ۲۲۲
حسین پسر مشهدی صادق ، میرزا ۱۱۱
حسین حسینی موسوی ، شاه سلطان ۲۱۸
حسین حلبی حسینی ، سید ۴۰۱
حسین خادم کتابدار مشهد نجف ۲۶۲-۲۷۹
حسین خان اصفهانی ، حاجی ۱۰۷
حسین خان بن علی بن عبدالجلیل ، میرزا ۲۹
حسین خان محاسب ۳۲

حسین‌خان مراغه‌ای ۱۰۷
حسینخان مشیرالدوله سپهسالار صدراعظم ۱۵۹
حسین ، سلطان ۳۶-۸۶-۹۱
حسین سیداحمدحلبی‌حسینی ۲۵۴
حسین ، شیخ ۳۷۶
حسین عراقی ، سید ۴۹۳
حسینعلی ، ملا ۵۰۱
حسینعلی‌میرزا فرمانفرمای فارس ۹۰
حسینعلی ، نواب ۹۰
حسینقلی‌بن مصطفی دیوان بیگی کلهر کرمانشاهی ۱۰۳
حسین‌قزوینی ۴۶۳
حسین گروسی ۳۳۹
حسین‌مشرف اصفهانی ، میرزا ۸۳
حسین‌میرزای بایقرا ، سلطان ۱۲۴
حسین‌واعظ کرمانی ، ملا ۳۴۵
حشمةالدوله ۱۹۱
الحق‌الیقین ۳۸-۸۹
حکمةالعارفین ۳۸
حلاج ۴۰
حلبی ۴۹۷
حلمی‌ابراهیم پاشا ۲۰۹
حله ۲۴۳
حمزه ۳۸۰
حمزه ، سلطان ۸۷
حمودبن‌شیخ سلمان‌رکابی ، شیخ ۴۵۷
حمیدبن زیاد ۲۴۷
حنارةبن مروان الحمیصی ۲۳۹
حواشی برشرح شمسیه ۱۲۴
حیدر ۸۴
حیدرآباد ۴۱۸
حیدربن‌ابراهیم‌حسینی ۴۱۵
حیدر چرخی ، مولانا ۳۶۵
حیدرقلی‌بن‌سعدمحمدخان کابلی ۲۹۰
حیوةالقلوب ۸۹

خ

خاتون آبادی ۱۲
خارستان ۹۹
خاقان‌مغفور ۱۶۴
خالدبن سعدان ۸۲
خالص ۸۴
خاوندمحمود ، خواجه ۳۶۵
خراب ، میرزاجعفر ۸۴
خزانةالمفتین ۳۶۵
خسرو ، امیر ۸۴
خسروقراچه داغی ، میرزا ۸۲
خشنامی ، ابوعلی‌نصرالله ۱۹۹
خضربن‌عطاءالله موصلی ۳۰
خطبةالبیان ۳۳۳
خلادسندی ۲۴۸
الخلاصةالالفیة ۲۸۱

خلالی ۳۷۶
خلیل‌الله گنابادی ۲۰۵-۴۸۹
خلیل‌الله ، میرزا ۸۱
خلیل‌ابن ابراهیم ۳۷۱
خلیل‌بن حاج‌محمد ۷
خلیل‌قزوینی ، ملا ۱۲۹-۳۰۶
خمسهٔ نظامی ۸۳
خواجه‌بن خواجه‌شاه علی قاینی ۴۷۱
خواجه شمس‌الدین ۶۲
خوارزم ۳۵۷
خواص حیوان ۸۶

د

دارالسلطنه هرات ۱۲۵
دارالقضای مشهد ۱۲۵
دانش ، رضی ۸۴
دانشکدهٔ ادبیات ۱۳
داماد ، سید ۵۰۰
دانی ، امام ابوعمر ۱۴۴
داودطبیب ،میرزا ۳۷
دبیران کاتبی قزوینی ۳۷۲
دبیرالملك ۱۸۹
درویش عثمان مولوی ۱۸۱
درةالتاج ۱۸۳
درهٔ نجفیه ۸۰
دست غیب ۴۱۹
دستورالوزراء ۱۰۱
دستورمعمای ۱۴۷
دشت ارژنه ، قصیدهٔ ... ۷۸
دوانی ، محقق ۱۲-۳۶۹-۴۹۹-۵۰۰-۵۰۸-۵۰۹-۵۱۰
دیات ۲۴۸
دیباچهٔ نورس ۸۸
دیلمیان ۳۰
دیهکی ۸۴

ذ

ذبیانی ۸۲
ذخیرة المعادفی‌شرح‌الارشاد ۴۶۳
ذخیرةالملوك ۸۷
ذکاء ، یحیی ۴۳

ر

رازی ، امام ۴۵۵-۴۹۹
رانس صاحب ۵۲
رئیس ، حاجی‌شیخ ۱۶۷
رئیس ، شیخ ۴۹۹
رباطات ۴۵
رجال نجاشی ۴۷۸-۵۰۶
رجب جهرمی ۳۶۸
رحمن‌خان ۱۰۷
رحیم‌بن حکیم‌الملك ۳۳
الردعلی‌العثمانیة للجاحظ ۲۶۱
رسائل‌الکندی ۴۹۵
رسول‌الله ۲۳۹

رشت ۳۸۶
رضا بن زین‌العابدین طباطبائی ۳۹۴
رضا بن صالح گیلانی کربلائی ۳۸۵
رضاقلی بن حسن ۲۵۸
رضاقلی هدایت ۲۱۸
رضای طباطبائی ۳۹۴
رضای مترجم ، میرزا ۱۸۵
رضای مغفور ، میرزا ۸۴
رضی ، سید ۲۳۶-۴۹۷
رفیع‌الدین بن بهاءالدین حیدر حسنی حسینی ۴۱۵
رفیع‌الدین ، میرزا ۳۷۲
رفیع بن شیخ حسین گیلانی ، شیخ ۳۶۰
رفیعا ، میرزا ۳۷۳
رمانی ۴۹۷
رمضان شیرازی ۴۹۲
رمضانعلی بن دوست محمد کاشانی ۴۶۳
روح‌المرید ۳۷۹
روزنامهٔ ملاجلال منجم ۸۹
روس ۳۳-۵۶
روشن اصفهانی ، میرزا ۸۲
روشن تهرانی ، میرزا ۸۲
روض‌الاخبار المنتخب من ربیع‌الابرار ۳۴۲
روضة‌الاحباب ۸۹
روضة‌الصفا ۸۹
الروضة فی المواعظ والحکم والخطب ۲۵۹
ریاض‌العلماء ۴۹۳
ریاض‌المسائل ۳۴-۲۵۷-۳۲۹-۳۸۵-۴۶۷

ز

زاهدان ۳۸۶
زاهر شحامی ۱۹۹
الزاهر ، کتاب... ۴۹۸
زبدة‌الاصول ۴۴۸
زبدة‌المعارف ۸۹
زجاج ۴۹۷
زردشت ۳۰
الزرع ، کتاب... ۱۷۱
زرگر اصفهانی ۸۲
زلالی ۸۸
زمان خان غفاری ، حاجی میرزا ۱۸۷-۱۸۹
زمخشری ۲۹۱-۳۱۳
زوائد الاصول علی منهاج الاصول ۳۹۰
زهر بن زهر ۴۷۲
زهیر ۸۲
زیدزراد ۲۴۸
زیدنرسی ۲۴۷
زین‌الدین ۳۹۹
زین‌الدین بن علی ، شیخ ۴۲۱
زین‌الدین بن علی بن احمد شامی عاملی ۴۱۹
زین‌الدین بن محسن ۲۴۰
زین‌الدین بن مشهدی‌الله‌یار خلخالی طهارمی ۳۸۵
زین‌الدین ، شیخ ۳۰۵

زین‌العابدین ، آقامیرزا ۳۶۰
زین‌العابدین بن محمدمهدی ۳۰۵
زین‌العابدین بن محمدیوسف قزوینی ۱۸۴
زین‌العابدین حسینی ، سید ۶۹
زین‌العابدین طباطبائی ۵۰۲
زین‌العابدین قنکراد ۳۹۶
زین‌العابدین مترجم‌الملك ۶
زین‌العابدین مثقالی ، حاج ۲۴۱
زینة‌المجالس ۶۸

س

سابق ۸۴
ساروخان ۸۷
ساسانیان ۳۰
سامانیان ۳۰
سامی مولاناعلیا ، علی ۸۸
سبزواری ، محمدباقرمحقق ۴۶۳
سپاهان ۱۰۱-۲۸۱-۴۰۷-۴۲۱-۴۲۸
۴۵۵
سحاب ۸۴
سدن رستاق ۱۸۷
السراج‌الوهاج ۳۹۰
سرالعالمین و کشف مافی‌الدارین ۴۰-۸۵
السرالقدسی فی آیات‌الکرسی ۳۲۳
السرالوجیز ۲۹۱-۲۹۲
سرای ۴۲
سرجیوس فرزند هلیای رومی ۱۷۱
سردار کابلی ۴۷۴
سعدالدوله ۱۰۷
سعدالدین ابوالمکارم ، دستورصاحب
دیوان ۳۷۵
سعدبن محمدحسن‌الجنابذی ۳۳۸
سعدی ۸۲-۸۴
سعیدخان انصاری ۸۲
سعیدوزیرسیستان ، میرزا ۸۷
سفرنامهٔ کربلا ۸۲
سکاکی ۳۸۷
سلار ۲۹۱
سلام‌بن‌عمرهٔ خراسانی ۲۴۸
سلجوقیان ۳۰
سلسلة‌الفلاسفة ۴۰۱
سلطان ۴۷۱
سلطان‌العلماء ۱۲
سلمان ۸۴
سلمان عاملی ، شیخ ۳۹۸
سلیم ، شاه ۸۷
سلیمان بحرانی ، شیخ ۲۴۳
سلیمانخان ۸۲
سلیمان ، سلطان ۴۲
سلیمان ، شاه ۴۸
سلیمان صفوی ، شاه ۳۰۴-۶۰
سماکی ، سید ۵۰۰
سمرقند ۳۸۸

سنایی ۸۲-۸۷
سنجر سلجوقی ۱۹۹
سنقر کرمانشاه ۱۶۱
السواد الاعظم ۲۹۴
سوزنی ، حکیم ۸۳
سوزوگداز ۷۹
السهام المارقة ۴۰
سهروردی ، شهاب الدین عمر ۱۹۴
سهل بن عبدالله تستری ، ابومحمد ۴۸۷
سیاق التواریخ ۱۴۲
سیجان ۱۷۰
سیف الدین خوافی ۸۲
سیف الدین مظفر بیتکچی گرگانی ، امیر ۴۶۹
سیف الدین، مولانا ۴۱۱
سیف بن عبدالله بن محمد بحرانی ۳۱۰
سیوطی ۴۲۸-۴۸۶
سیفی ۸۴

ش

شاپور ۸۴
شاطبیه ۳۲۹
شافعی ۸۴-۳۹۹
شام ۳۴۳
شاهان دهلی ۳۰
شاهان نیمروز ۳۰
شاهجهان ۲۰۶
شاهی ۸۴
شبهة الاستلزام ۳۷۳
شرافت احمدی ، چاپخانه ۳۳
شرایع ۳۵۵-۳۹۳-۴۵۷-۴۶۱-۴۶۸
شرح التجرید ۲۹۴
شرح ستین ۳۶۵
شرح صحائف ۳۶۵
شرح عقاید حافظی ۳۶۵
شرح فصوص الحکم ۱۴
شرح کنز ۳۶۵
شرح کیپائی ۱۵۳
شرح مختصر شمس الدین سمرقندی ۳۶۵
شرح مختصر شمونی ۳۶۵
شرح مشکوة قاری ۳۶۵
شرح نادعلی ۸۸
شرحی نصاب بفارسی ۸۵
شرح هدایه میبدی ۱۲۴
شرف الدین بن عبدالواحد بن شیخ علی انصاری ۳۲۸
شرف الدین سماکی ۲۳۱
شرف الدین یزدی ۱۵۰
شریف گرگانی ، میرسید ۲۰-۲۳-۲۴-۳۵۷-۴۹
شفای قاضی عیاض ۳۶۵
شکارپور ۱۴۹
شکیبی اصفهانی ، ملا ۸۷

شمسا بن اسمعیل طالش . شمس الدین ۴۲۱
شمسا بن شیخ جمال الدین احمد ایشکائی ۲۵۲
شمسامیرزا محمدصادق ۸۶-۱۴۷
شمس الحق والدین البخاری ، مولانا الاعظم ۲۳۵
شمس الدین صاحب دیوان محمدحسینی یزدی ۳۸۹
شمس الدین کیشی ۴۶۲
شمس الدین محمدعبدالله ۳۱۹
شمس الدین محمدعلی بیکا : وزیر ۳۲۸
شمس الملة والدین الصاحب الاعظم علامة الامم ۲۳۵
الشمسیة ، الرسالة ۲۸۴
الشواهد الصغری ۴۰۸
الشواهد الکبری ۴۰۸
شوستر ، امریکائی ۱۰
شوشتری ۴۹۳
شوکت ۸۸
شهاب الدین صابر ۸۳
شهاب الدین محمدصاحب قران ثانی شاهجهان پادشاه عالی ، سلطان ۳۶۵
شهر آشوب ۳۳۳
شهرستانی ، ابوالفتح ۷۵-۴۱۸
شهیدثانی ۳۹۸
شیبانی مصری ، محمدبن حسن ۴۹۷
شیراز ۶۴-۱۱۵-۳۵۷
الشیرازی ، المیرزا ۲۹۷

ص

صاحب النظم ۴۹۷
صادق الحسینی بن السیدعلی ۱۶۳
صادق ، امام ۵۱۲
صادق دست غیب ، میرزا ۸۶
صادق قمی ، ملا ۸۱
صادق مکتابه ای ، حاجی میرزا ۳۱۲
صالح ۴۷۱
صالح ابهری ۳۷۱
صالح بن شیخ محمد داود کربلائی ، شیخ ۴۲۲
صالح شیخ الاسلام ، میرزا ۸۸
صالح موسوی ۳۶۱
صایب تبریزی ، میرزا ۸۲-۸۴
صحاح عجم جدید کبیر ۱۸۰
صحاح عجم دیرینهٔ مختصر ۱۸۰
صدرالافاضل میرزا الطفعلی دانش ۸۲
صدرالشریعة ۵۸
صدرالمسلمین ۲۲۱
صدرای شیرازی ۳۲۵
صدقه بن احمد معرف به قابلو ، مفتی ماحی ۲۵۸
صدقه بن ناصر بن سلطان بن راشد بن راجع بن احمد بن محمد بن احمد بن علی بن رومی بن ابوخیلی ۳۵۹
صدیق السلطنه ۳۳
صدیق الملك محمد بن عبدالله نوری

تبریزی تهرانی ۲۲-۱۸۲
صفا ۴۱۸
صفاریان ۳۰
صفدی ۸۵
صفوة الصفا ۶۰
صفی الدین اسحق ۸۸
صفی الدین طبیب ۱۵۰
صفی الله بن عطاء الله جوشاهستانی ۲۴۱
صفی، شاه ۶۶-۹۰
صمدخان، میرزا ۸۷
صمصام الدوله ۱۸۵
صنیع الدوله، محمدحسن خان ۱۴-۴۲
۹۲-۱۹۲-۵۱۲
صواعق محرقه ۳۶۵
صیدنهٔ ابی ریحان بیرونی ۸۵
صیفی ۵۶

ض

ضیا ۷۹
ضیاء الدین بن محمد صادقی ۳۵۷
ضیاء الدین یوسف ۲۹
ضیاء القلوب ۴۸۷
ضیاء الملك میرزا زین العابدین خان لشکر نویس ۳۷
ضوابط الاصول ۴۰۰

ط

طالبای آملی، شاه ۸۴-۸۷
طاهر دکنی شاه ۸۴
طاهر، میرزا ۸۳
طاهریان ۳۰
طبرسی، امین الاسلام ۴۹۲
طبری ۲۹۱-۴۹۷
طبقات محمودی ۸۸
طوالع بیضاوی ۳۸۹
طوس ۲۱۴-۲۴۰-۲۴۳-۳۰۵-۴۷۱
طوسی، خواجه ۱۱-۲۳-۶۶-۸۴-۳۷۰
۳۷۶-۳۹۴-۴۲۸-۴۵۵
طوسی، شیخ ابوجعفر محمدبن الحسن
۵۰-۵۷-۱۷۲-۲۹۱-۴۱۵-۴۷۸-۴۹۷
طهران ۵۶-۶۴
طهماسب صفوی، شاه ۱۸-۳۵-۶۰-۸۷
۲۲۱
طهماسب میرزا پسر محمدعلی میرزا پسر فتحعلیشاه، مؤیدالدوله ۳۳۷

ظ

ظفرخان ۳۶۵
ظفرنامه بزرگمهر ۸۲
ظریف بن ناصح ۲۴۸
ظهوری، مولانا ۸۸
ظهیر الدین ابراهیم ۳۶
ظهیر فاریابی ۸۳

ع

عاصم ۲۴۷

عاصمی ۸۲
العباس بن احمد سقائی ، ابی الفضل ۱۹۹
عباس بن شیخ علی ۲۹۶
عباس بن شیخ یاسین بن شیخ ابراهیم بن شیخ ابراهیم بن شیخ حسن بن شیخ یونس نجفی ۴۸۸
عباس بن عبدالکریم ۳۷۲
عباس بن محمد رضای شیرازی کربلائی ۲۵۱
عباس بن محمد طباطبائی ۴۰۴
عباس دوم ، شاه ۸۲
عباس ، شاه ۹-۳۰-۴۶-۶۹-۸۷-۸۸-۹۲-۱۳۱
عباس میرزا نایب السلطنه ۳۱-۸۹-۲۰۸-۲۰۹
عبدالاحد بن محمدتقی ، مالك ۳۶۱
عبدالباقی ، میرزا ۴۸۶
عبدالباقی بن بدیع الزمان ۳۱۰
عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی ۳۴
عبدالجبار معتزلی ، قاضی ۳۶۶
عبدالجواد بن عبدالرحیم بای مادرانی لنجانی ۲۸۷-۳۲۹
عبدالجواد ، حاجی سید ۴۶۳
عبدالجواد خراسانی ۴۰۷
عبدالحسین حجت طباطبائی ، سید ۳۲۱
عبدالحمید بن یوسف بن مجید بن علیقلی بن کیافخرالدین آهی دماوندی ۷
عبدالحی الحسینی ۱۲۴
عبدالحی بن عبدالوهاب بن علی حسینی اشرفی گرگانی هروی ، نظام الدین ۱۲۴
عبدالرحمن ، سید ۱۵۰
عبدالرحمن خان ۸۱
عبدالرحیم خان ۱۰۷
عبدالرزاق ، آقا ۱۰۷
عبدالرزاق کاشی ، کمال الدین ۱۴-۳۷۷
عبدالصمد ۴۱۱
عبدالصمد بن شکرعلی خطایی خویی ۳۳۲
عبدالعزیز ابی فارس ۲۸۶
عبدالعزیز بن محمد بن احمد مساوی ینبعی زیدی ۴۸۳
عبدالعزیز بهادرخان ، ابوالغازی ۱۴۷
عبدالعظیم بن محمد باقر حسینی ۴۵۵
عبدالعظیم کاشانی ۷۸
عبدالعلی آهی ۱۱۶
عبدالعلی بن محمدعلی بن ، حافظ حماد حلی ۲۴۳
عبدالغافر فارسی پدر ابی عبدالله اسماعیل ۱۹۹
عبدالغفار بن محمد بن یحیی رشتی ۱۸۲
عبدالغفار همدانی ۱۸۶
عبدالغنی ۴۹۷
عبدالغنی نابلسی ۲۲۰
عبدالقادر بن ابن صالح جیلی ، محیی

الدین ابی محمد ۲۸۰
عبدالقاهر حسینی، امیر ٤۷۷
عبدالکریم بن شمس الدین محمد قاری ۳۳۷
عبدالکریم خان دوانی ۱٤۹
عبدالکریم کوثر، میرزا ۸۲
عبدالمجید ۹۱
عبدالمجید بن مظفر بن حسن بن محمد بحرانی ۳۱۰
عبدالمجیدخان، سلطان ۱۹٦
عبدالمحمد بن حاجی میرزا عابدحسینی ٤۷٤
عبدالملك بن احمد المغازی ۲۳۹
عبدالملك بن حکیم ۲٤۸
عبدالنبی بن محمد کربلائی ۱۲
عبدالواحد بن عبدالحمید دولت آبادی ۲۵۸
عبدالوهاب خان نشاط، میرزا ۸۳
عبدالله ٤۲۳
عبدالله بحرانی، سید ذوالشهادتین ۲٤۳
عبدالله بن بحر ۲٤۸
عبدالله بن حسن بن محمد بن حسن ٤۲۵
عبدالله بن حسین بن قاسم صنوالهادی ٤۲۳
عبدالله بن شیخ اسمعیل عبدلانی شافعی علوانی ۲۵٦
عبدالله بن محمد بن عبداللطیف شافعی ۳٤۲
عبدالله بن محمدتقی مجلسی ٤۲۳
عبدالله بن محمدجعفر اصفهانی ۳٦۱
عبدالله بن ملا ابراهیم ۳۳٦
عبدالله بن نجم الدین ۵۰۰
عبدالله بن نجم الدین قندهاری ۲۵۵
عبدالله بن نورالله ٤۹٤
عبدالله بوشهری فرزندسیدعلی بوشهری، سید ٤۰٤
عبدالله بیك پسر نصرالله بیك ۳۵۱-۳۵۲
عبدالله‌خان اوزبك ۸۸
عبدالله الششتری ۲٤۰
عبدالله الصیرفی ۱۲۰
عبدالله عبدالمذنب کشمیری ٤۸۷
عبدالله کاهلی ۲٤۸
عبدالله‌مقبول‌شاه مخدوم کشمیری بخاری ۵-۲۱٤-۳٦٦-۳۷۸-٤۰۹-٤۹٦
عبیدالله ۱۹۱
عبیدالله بهادر خان، ابوالغازی ۵۸
عثمان بن عبدالله بن جامع ۲۵٤
عثمان بن عبدالله بن جامع سلفی ۳۸۳
عثمانی ۳۰-۵٦-۵۷
العثمانیة ۲٦۱
عثمانیه، رسالهٔ ۲٦۲
عثمانیه، کتاب ۲٦۲
عدة الاصول ۳۰٦
عراقی، شیخ شهاب الدین ۸۵
عربستان ٤۹۹
العرش ٤۰۱
عرشی ۸۲

العرشية ۴۰۱
عرفی ، مولانا ۸۷-۸۸
عزیزخان سردار کل ۲۰۵
عسکر بیك ، حاجی ۳۸۵
عسکرخان سپهسالار افشار ۲۰۸
عصام‌الدین ۴۱۱
عصفری ۲۴۷
عصمت ۸۷-۸۸
عطاءالله ۳۳۲
عطاءالله بن محمود حسینی ۳۷۶
عطار ۱۳۱
عطارد ۸۸
عقاید پنجگانه ، رساله در ۱۶
العقدالفرید ۳۷۹
علاءالحق والدین البخاری ، السندفخر آل طه ۲۳۵
علاءالدوله ۴۱
علاءالدین بن رستم رودباری ۲۳۶
علاءالدین علی قرشی ۴۷۲
علاءالملك ۶
علامهٔ حلی ۲۴۱-۲۵۵-۲۹۱-۳۱۲ ۳۳۹-۳۷۰-۳۷۶-۴۵۹-۴۶۰-۴۹۱
علل احکام ۴۰۲
علل الشرایع ۴۴۸
علی ، آقاسید ۱۷۸
علی ، امیرمؤمنان ۹-۸۳-۱۵۰
علی اصغر بن محمدحسین بفروئی یزدی ۳۵۴
علی افندی مرادی ، سید ۳۱۹
علی اکبر ایجه‌ای ، ملا ۸۹
علی اکبر بن محمد شفیع ۴۲۸
علی اکبر بن محمدصادق تبریزی ۱۳۰
علی اکبرخان حسینی شیرازی ، سیدمیرزا ۵۳
علی اکبرخان ، عالیجاه میرزا ۷۴
علی بن احمد بن محمد الجزولی الرسموکی ۴۵۲
علی بن احمد بن هلال منشار ۱۱۳
علی بن الحسن الیشکری الخراز الکوفی المعروف بابن الطبال، ابوالقاسم ۲۴۸
علی بن الحسین ۴۹۷
علی بن حاج‌حسن علی خیزی قطیفی شیخ ۳۳۸
علی بن رضوان عابدحلی ۳۶۷
علی بن سمروح ۲۸۹
علی بن سیدعبدالحسین حجت‌طباطبائی سید ۳۹۴
علی بن شیخ احمد بن زین‌الدین ۴۵۵
علی بن شیخ‌حسن شرارهٔ نجفی عاملی ۳۲۶
علی بن طاهر استرابادی ، ابوالحسن ۲۵۵-۳۹۵-۳۷۶
علی بن عبدالعالی ۲۸۳-۳۱۳
علی بن عبدالله بن حسن بن بابویه، منتجب‌الدین شرف‌الحفاظ ابوالحسن ۴۰۷

علی بن عبدالله علیاری تبریزی ، حاج مولی ۳۳۸
علی بن علی اکبر طالقانی ۱۷٤
علی بن علی فقیه شامی عاملی فرزلی ۲۳۹-۳۰۵
علی بن فضل الله راوندی ٤۹۲
علی بن مبارك بن علی خطی احسائی ٤۵۷
علی بن محمد بن حسن بن موسی شیرازی خفرکی طوسی ۳۳۲
علی بن محمد صالح بن علی صوفیلی ۲۵٦
علی بن محمود ۱۳۵
علی بن موسی الرضا ، ابوالحسن ٤۷۷
علی بن یوسف بن جبیر ، زین الدین ۳۳۳
علی جزایری ۱٤۹
علیخان هدایت مخبر السلطنه ٤۵
علی رضا حسینی موسوی ۲۱
علی رضا معلم چنگیز میرزا ، میرزا ۵۱
علی، سلطان میرزا ۱۷۵
علی شیر نوائی ، میر ۸٤-۲۱۲
علی صافی ۷۳
علی قلی میرزا ، شاهزاده ٤۲۱-٤۵۵
علیکا ، سید ۸۸
علی طباطبائی ۲۵۷-۳۱۲-٤۰۹
علی مدرس زنوری ، حاجی ۸۲
علی میرزا تبریزی ، مولانا ۱۳۰
علی همدانی ، سید ۸۵-۸۷-۵۱۳
عمادالدین یحی ٤۲۳
عمادشاهیان ۳۱
عمر بن کلثوم ۸۲
عمق بخاری ۸۷
عنایت‌الله بن محمد رضوی گلپایگانی ۷۳
عنایت‌الله بن محمد شیرازی ۳۱٤
عنایت‌الله هندی ، مولوی ۱٤٦
عوارف المعارف ۱۹٤
عیسی بن سیدهاشم بحرانی ، سید ٤۵۷
عیسی خان بیگلربیگی ۷٤
عین القضاة بن ملافضل الله بن ملاعین القضاة گیلانی ٤۱۵
عینی ، مولانا میرحسین ۸۷
عیون اخبار الرضا ٤۰۲

غ

غافل ۸٤
غراف ایوان گودویج ۲۱۰
غررالحکم وجواهر الکلم ٤۰٦
غری ، نجف ٤۹۳
غزالی ، محمد ٤۰-۸۵-۱۷۲
غزنویان ۳۰
غشم بن هاشم حسینی مهربانی همدانی ٤۹
غضنفرحسین رودباری ۳٦٦
غلامرضا بن محمدصادق سمیعی کرمانشاهی ۲۷۹
غلامرضای مشتاق علیشاه نعمت‌اللهی،

حاجی استاد ۱۱۶
غنی ۸۴
غوریان ۳۰
غیاث‌الدین بن فرخ‌زاد ۳۰۸
غیاث‌الدین علی ۲۰۴
غیاث‌الدین محمد بن رشیدالدین فضل‌الله ۲۲۱
غیاث‌الدین محمدحسینی صاحبی ۷
غیاث‌الدین محمد داماد فرزند علیخان ۹
الغیبة ۴۰۲

ف

فائض ۲۳۹
فاتحه ، اسناد سورهٔ ۸۸
فاضل اردکانی ۲۵۷
فتاوای سراج ۳۶۵
فتحعلی‌شاه قاجار ۱۹-۲۶-۲۷-۳۱-۴۹
۹۰-۱۴۲-۱۹۶-۲۰۷
فخرالدین شریف ۱۰۵
فخرالدین علی ۲۳۵
فخرالمحققین محمد ۲۴۱-۲۸۷-۴۶۰
فدایی‌لاهیجی ۸۲
فراء ۴۹۸
فراقی ۸۴
فرانسه ۳۳-۷۰
فرانسیس ۲۸۶
فرج‌الله تفرشی ۷
فرحة‌الغری ۴۹۳
فرخ‌خان ، عالیجاه ۷۴
فرخ‌خان امین‌الملك غفاری کاشانی ،
ابوطالب ۱۸۴-۱۹۵
فرمان‌فرما ۸۳
فروغی ۱۶۷
فرهادمیرزا ۱۲-۳۶۵
فرهنك لغات دساتیر ۱۰۶
فریزر ، جمس ۳۳
فصل‌الخطاب ۳۶۵
فصیح‌العراقین شیرازی ۲۶
فصیحی ۸۴-۸۷
فضل‌الله بن محب‌الله دست‌غیب حسنی
حسینی شیرازی ۴۱۹
فضل بن‌الحسن طبرسی ، ابوعلی ۴۱۵
فضل‌الله نوری ، شیخ ۳۸۱-۴۲۸
فضل بن شاذان نیشابوری ، ابومحمد ۴۰۲
فغانی ، بابا ۸۷-۸۸
فقه‌القران امیرابوالفتوح ۶۰
الفقیه ۴۴۸
الفلاحة‌الرومیة ۱۷۱
فندرسکی ، محمدمؤمن بن محمدباقر
۱۰-۲۳
فندرسکی ، میرابوالقاسم ۴۷-۹۳
۱۵۲-۲۹۳
فوائدافضلیه ۲۰۴
الفوائدالجدیدة ۳۵۰

الفوائدالدینیة ۳۸
الفوائدالعتیقة ۳۵۰
فوقی یزدی ۸۱
فهرست‌طوسی ۴۷۸-۵۰۶
فیض‌افندی ۲۰۹
فیض کاشانی ۸۲-۳۷۳-۳۸۷-۴۲۸
فیضی ، میرزا ۸۷
فیض‌هندی ۸۷

ق

قاآنی ۸۳
قابوس وشمگیر ۳۰
قاجاریان ۳۲-۳۳
قاسم ۸۴
قاسم‌بنداری مفتی ۱۸۱
قاسم‌بن میرعلی آزادمنجیری سبزواری، سید ۴۲۳
قاسمخان ، عالیجاه ۷۴
قاسم دیوانه ۸۴
قاسمیه ۱۸۰
القاص میرزای صفوی ۸۳
قالون ۳۸۰
قایم‌مقام ، میرزا ابوالقاسم ۸۹-۱۵۸
قتیبی ۴۹۷
قلاسی ۸۴
قرابیك‌فاتن ۲۰۹
قراختائیان ۳۰
قرانقوردره‌مهربان ۴۹
قزوین ۴۲۸
قزوینی ، محمد ۱۹۱-۳۰۶
قسطابن‌لوقای بعلبکی ۱۷۱
قسطنطنیه ۱۴۷
قصص العلماء ۱۷۴
قصص‌انبیا ۵۱۲
قطب‌الدین‌محمدبن شیخعلی‌شریف لاهیجی ۳۷۶
قطب رازی ۳۱۸
قطب‌شاه ، سلطان‌محمد ۶۰-۶۸-۱۰۲-۱۳۵
قطب‌شاه ، عبدالله ۶۷-۹۶-۱۲۸-۱۳۰-۲۲۵
قطب شیرازی‌کازرونی ۴۶۲-۴۷۲
قلی‌بیات‌ملایری‌همدانی روشتی مراغی ۱۰۱
قم ۴۱۲-۴۱۶
قمرتاج‌خانم ۱۸۲
قمی ، محقق ۲۹۷-۴۶۵
قندهاری ، جناب ۱۴۴
قواعدالاحکام ۳۱۲
قوام‌الدین محمدقزوینی ۵۰۷
قوانین ۴۶۵
قوشچی ، علی ۶۵-۳۲۲-۵۰۰
القول‌الوجیزفی تفسیرالکتاب العزیز ۲۹۱
قونوی ، صدرالدین محمد ۳۴-۵۱۲

ك

کاتبی ۲۸٤-٤۹۹
کارکیاسلطانمحمد ۱۷۵
کاسه گران دارالامامیه ، محلهٔ... ۱۲۵
کاشان ۲۹۵-۳۳۵-۳۷٦-۳۹۵
کاشف الحق ۹٦
کاظم بن صفر علی سپاهانی نجفی ۲۹٦
کافی ۳٦٦-٤٤۸
الکافی الشافی ۳۱۳
کافی ظفر الدین همدانی ۸۲
کافیه ۳٦۷
کاکاشیرازی ۱۷۸
کامل ٤۹۳
کامل بهائی ۸۸
کتابخانهٔ حاجی معتمد الدوله رفاهی ۱۸۱
کتابخانهٔ مشهد نجف ۲٦۱
کتابخانهٔ ملی مدرسهٔ شعاعیه ۱٦۷
کرباسی ، حاجی ٤٦٦
کربلا ۲۷۹-۳۱۱-۳٦۰-۳۸۵-٤۱۰-٤۸۱
کرت ۳۰
کرسو ۳٦۵
کرکی ۸۷-۳۱۳
کرمان ۲۲-۱۲٤
کرمانشاه ۳۷٤
کرید سمرقند ۱۸۱
کشف الایات ٤۲۸
کشکول ۲۱
کشمیر ۳٦۵
کشی ، عز الملة والدین ٤٦۲
کعب الاحبار ۳۰۷
کعبه ۱۳۰-٤۱۸
کعبی بلخی ، ابو القاسم ۲۹۱
کلباسی ، ملامحمد ابراهیم ۲۵۷-۲٦۵
کلبعلی بن کرمعلی ۱۲۰
کلمات مکنونه ٤۱٤
کلنبوی ٤۷٦
کلیم ۸٤
کلینی ۳٦٦-٤۹۷
کمال ۸٤
کمال اصفهانی ۸۳
کمال خجندی ۸۳-۸۷
کمل ، جمز ۳۱
کنز الحفاظ ٤۹۳
کنز اللغه ۸٦
کنی ، حاج ملاعلی ٤۸٤
کوچك ، سید ۱۳
کوچك وصال ، میرزا ۱۰۹
کوهگیلویه ۷٤
کیفیة الموجودات ٤۰۱

گ

گئوپونیکا ۱۷۱
گرافیك ۵۰

گرمابهٔ نقشجهان ۴۲۰
گلزار ابراهیم ۸۸
گلستان ۸۱-۹۹
گلکنده ۲۲۵
گنج شایگان ۸۳
گنجه‌ای ، حاجی‌خان ۱۰۷
گوراوزلی، سر ۱۹۶
گیدبوك ۱۳۸

ل

لامعی ۸۸
لانکامرر ، فریدریش ۴۱۵
لباب‌الالباب ۴۲۴
لب‌اللباب ۴۲۸
لسان‌الملك ۸۲
لطفعلی ۳۷۶
لطفعلی‌خان ۱۰۷
لطفعلی‌خان ، آقا شاهزاده پسر مؤیدالدوله ۳۳۷
لطف‌الله‌حلیمی ۱۸۰
لطف‌الله‌رازی ۲۵۷-۳۱۷
لطفعلی‌بن‌محمد کاظم ۲۴۹-۲۸۹
لغت قره‌حصاری ۱۸۰
لقمان ۱۵۶
لوامع‌الانوار ۳۱۲
لوامع‌صاحب‌قرانی ۵۵

م

ماا تفق‌فیه من‌الاخبار فی‌فضل‌الائمة الاطهار ۳۳۳
ماتریدی ۱۷۲
مازندران ۱۵۵
مانی ۸۴
مایل‌افشار ۸۳
مبارك آباد ۶۲
متی‌بن‌یونس قنائی ۴۰۲
مثنی‌بن‌ولیدحناط ۲۴۸
مجالس‌المؤمنین ۴۰-۴۹۳
مجاهد ، سیدمحمد ۲۵۷-۳۱۲-۳۲۸-۳۴۷
مجدالدین ۳۳۵
مجدالدین‌خوافی ، ملا ۹۹
مجدالدین خیرالله‌بن‌علی‌شاه کاغذی شوشتری ۱۸۲
مجدی ۶۸
مجسطی ۲۹۳
مجلسی ۵۵-۳۰۴-۳۹۷-۴۲۰-۴۲۲-۴۲۳
مجلسی ، محمدتقی ۳۱-۴۱۸-۴۲۳
مجمع‌البیان ۳۱۳-۴۹۸
مجوسی ۴۷۲
محاسن‌اصفهانی مافروخی ۴۰۲
محاضرات راغب ۸۵
محبعلی یکانلو ناظم‌الملك ۵۶-۵۷
محتشم ۸۲-۸۷

محرم شاعر ، میرزا ۸۳
محسن ، میرزا ۸٤
محسن بغدادی، سید ٤۸٤
محقق حلی ۳٦۰-۳۸۵-۳۹۳-٤۲۵-٤٦۱
٤٦۸
محمد ٤۹٤
محمد ابراهیم ۲۷
محمد ابراهیم بن محمد باقر موسوی قزوینی ، سید ۳۳۸
محمد ابراهیم ، حاج ٤۱۹-٤۲۵-٤۷٤-٤۷۹
محمد ابراهیم حسینی ۳۸۱
محمد ابراهیم خان اعتمادالدوله شیرازی حاجی ۱۵۸
محمد ، امیر حاجی ۱۵۷
محمد ابراهیم ، میر ۳۸۱
محمد استرابادی ، میرزا ٤۸٤
محمد باقر ۱۷۰
محمد باقر ، آقا ٤۷۱
محمد باقر بن باقر ، خواجه ۳۱۰
محمد باقر بن حاجی جمال شولستانی ۲۳۹
محمد باقر بن محمد تقی بن محمد باقر سپاهانی ۳۱٤
محمد باقر بن محمد تقی گودرزی ٤۱٦
محمد باقر بن محمد حسینا ٤۱۱
محمد باقر تفرشی ، سید آقا ۲۱۸
محمد باقر ، حاجی ۱۱۸
محمد باقر خوانساری ، سید ۲۵۷
محمد باقر رضوی ۳۸۰
محمد باقر، سید آقای واعظ تفریشی تهرانی ۵۱
محمد باقر کاشانی ۲۹۵
محمد باقر لاهیجانی ۱٦۰
محمد برهان بن احمد بارفروشدهی مازندرانی ، شمس الدین ٤۲۲
محمد بن اسفندیار حسنی حسینی طباطبائی بهبهانی شیرازی ، صدرالدین ۳٦۲
محمد بن اسماعیل بن ابراهیم بن آذر بخاری ۵۱۲
محمد بن اسمعیل بن یوسف بن یعقوب النسفی ، ابو نصر ۲۳۹
محمد بن اسماعیل عاملی حرفوشی ٤۲۲
محمد بن الحسن ۵۰۳
محمد بن جعفر القرشی ۲٤۷
محمد بن جعفر مشهدی ۳۳۳
محمد بن حاج حسن بن حاج محمد بن ابی صعب خیامی ٤۱۸
محمد بن حاج محمد حسن ۳۰۸
محمد بن حسین بن محمد معلم شیرازی ٤۱۸
محمد بن خاتون عاملی ٦۹
محمد بن خضر ۲۵۸
محمد بن خطیب قاسم ، محیی الدین ۳٤۲

محمد بن سلطان محمد حیدر تبریزی ۷۲
محمد بن سلیمان حسینی ۹۲
محمد بن سیدعلی بحرانی ۳۷۵
محمد بن سیف‌الدین محمد مختاری ۳۱۰
محمد بن شمس‌الحسینی استرابادی ۱۱۶
محمد بن شیخ حبیب محمد بن شیخ پیر محمد ، حاج ۷۳
محمد بن صفی‌الدین محمد بن علی ، نورالدین ابوالحسن ۳۷۶
محمد بن عباس بك ۹۳
محمد بن عبدالله الحسینی القمی ۳۵۰
محمد بن عبدالله نوری تبریزی تهرانی صدیق‌الملك رئیس دفترخانهٔ وزارتخارجهٔ دولت علیهٔ ایران ۱۱۶-۳۳۲-۴۲۱
محمد بن عبدالرشید بهبهانی ، کمال الدین ۹
محمد بن عبدالعزیز بن ابی‌طالب قمی رشیدالدین ۴۰۷
محمد بن علی بن ابراهیم گیل‌استرابادی ۴۱۹
محمد بن علی بن حسین بن بابویه قمی رازی ، عمادالدین ابوجعفر ۴۰۷
محمد بن علی بن نعمت‌الله مشهور بابن خاتون ، شمس‌الدین ۶۶
محمد بن علی‌جان نوری ۱۶۵
محمد بن عنایت‌الله نابینی ۳۵۹
محمد بن باقر کاشانی ۳۳۱-۴۶۵
محمد بن محمد بن عمر اخسیکثی ، ابن ابوالمناقب حسام‌الدین ابوالوفاء ۴۷۵
محمد بن محمد بن عمران المشهور بالمجرادی ، ابوعبدالله ۴۵۲
محمد بن محمدعلی ، حاجی ۱۲۰
محمد بن محمدعلی کدکنی ۴۱۷
محمد بن محمدقاسم رشتی کوچسفهانی ۴۵۵
محمد بن محمدمؤمن تنکابنی ۱۰۰
محمد بن محمد نصیر گیلانی ، ملا ۳۴۶
محمد بن محمود حسینی شهرستانی ، سید جمال‌الدین ۱۴۶
محمد بن محمود رشیدی ، ابی‌عبدالله ۱۹۹
محمد بن محمود زاهدی خیاط حلی ۳۶۷
محمد بن مرتضی حسینی ۳۶۷
محمد بن نظام‌الدین محمود انصاری ۴۲۸
محمد بن همام ۲۴۷
محمد بن یحیی حسینی ، ابومنصور ۴۵۴
محمد تبریزی ۳۹۵-۴۹۴
محمد تقی ۳۹۱-۴۱۹-۴۲۳
محمد تقی بن ابوطالب دامغانی ۳۶۰
محمد تقی بن حاجی ملك محمود قوژدی ۳۱۰
محمد تقی بن عبدالله ۳۶۷
محمد تقی بن محمد حسن جهرمی ۴۰۹
محمد تقی بن محمد صالح نیشابوری ۳۹۵
محمد تقی بن محمد کاظم ۳۱۲

محمدتقی‌خان مراغه‌ای ۱۰۷
محمدتقی ، میرزا ۴۹۲
محمدتقی میرزا رکن‌الدوله ۳۷
محمدجعفر ابوسعید پسر کیخسرو بیك
دواتدارحاج الحرمین‌الشریفین ۶۹
محمدجعفر استرابادی ، ملا ۱۷-۵۰۷
محمدجعفر، حاجی ملا ۸۹
محمدجعفر بن‌محمدابراهیم ۱۹۱
محمدجعفر بن محمدبن‌موسوی ۴۳
محمدجعفر بن محمدصادق‌عرف‌قریش ۱۴۹
محمدجعفر بن محمدعلی ۲۷۹
محمد جعفر بن‌محمدقاسم گلپایگانی ۴۱۱
محمدجوانرودی ۹۸-۲۲۶
محمدجونه ، سلطان ۳۶
محمدحسن ، آقا ۷۴
محمد حسن بسطامی ۷۲
محمدحسن بن‌حاجی محمدقاسم‌خراسانی ۳۴۰
محمدحسن بن‌سیدعبدالله رضوی‌قمی
کشمیری حایری ۴۰۱
محمدحسن بن کربلائی علی همدانی ۲۰۴
محمدحسن بن محمدابراهیم ۴۱۷
محمدحسن بن‌مؤمن ابهری سپاهانی ۴۱۸
محمدحسنخان ۲۷-۴۹
محمدحسن طباطبائی ۱۸۶-۲۸۶
محمدحسن شراچی ۴۰۵
محمدحسن‌شیرازی ، میرزا ۲۵۷
محمدحسن نجفی ۳۲۶
محمدحسین ۱۱۱-۱۱۵-۱۵۰-۳۶۷-۴۹۹
محمدحسینا فرزند محمدصالح حسینی
خاتون آبادی ، امیر ۳۹۳
محمدحسین بن ابی‌طالب‌حسینی‌سپاهانی ۲۴۲
محمدحسین بن خلیفة بن‌حاجی عبدالکریم
۵۰۰
محمدحسین بن‌محمدعلی‌عباسی ۴۸۹
محمدحسین بن‌ملا عبدالوهاب‌خراسانی،
ملا ۳۵۰
محمدحسین بن میرزاعبدالله‌تونی ۲۲
محمدحسین بهجت پسر نظر کرمانشاهی ۴۰۴
محمدحسین ، حاجی ۲۴۱
محمدحسین‌خان ، حاجی ۴۹
محمد حسینخان نظام‌الدوله صدر
اصفهانی ، حاجی ۱۵۸
محمدحسین ، سید ۸۹
محمدحسین شعاع‌شیرازی ، میرزا ۱۱۴
محمدحسین ، میر ۸۷
محمدحسین هادی گلباری ، صدرالدین ۸۸
محمدحسینی ۴۲۷
محمد حضرمی ۲۴۷
محمد حنفی تبریزی ۳۱۵
محمدخاتون ، شیخ ۸۷
محمدخان طباطبائی ۳۹۶
محمدخان قاجار سپهسار اعظم ، میر ۱۵۸
محمدخابنده اولجایتو،سلطان

۳٦-۲٤٤
محمدخلیل قزوینی ۳۲۹
محمدرحیمخان ۸۲
محمدرضا ۹۲-۱٤۷
محمدرضاالشریف ابن‌المرحوم‌حسینعلی
الشیرازی ۲۷
محمدرضابن‌ابی‌القاسم گلپایگانی ۲۸۱
محمدرضابن‌ابی‌طالب‌طباطبائی ۲٤٦
اردستانی ۲٤٦
محمدرضابن‌محمدصادق‌بن‌مجلسی
سپاهانی ٤۲۳
محمدرضابن‌محمدمحسن بن محمدرضای
شریف ۳۹۵
محمدرضاخان ٤۷
محمدرضای قانع بن محمدصالح
خوانساری ۳۷۱
محمدرضای‌موسوی پسرسیدمرتضی
لاهیجانی ٦۱
محمدرضی‌بن‌محمدخلیل ۷
محمدرفیع افندی ۲۰۸
محمدرفیع روزنامچی ، سید ۲۱۰
محمد رفیع‌فراهانی ٤۲۲
محمدزمان ۵۸
محمدزمان‌بن احمدحسینی
آلان براغوشی ۳٦۷
محمد زمان بن‌مصطفی قاری ٤۰۹
محمدسعید ۸٤-۱۰۲
محمد ، سلطان ۸۷
محمدسلیم کتابفروش ، ملا ۷۲
محمد سمیع خراسانی ٤۲۱
محمد ، سید ۱۲۳-۳۹۸
محمدشاه ۲۷-۳۱-۳۲-۸۳-۹۰-۱٤۱
۵۱۱
محمدشاه شاهانی، میرسید ۲٤۱
محمدشریف‌بن رستمعلی کفشگر ٦۲-۱۸۷
محمد شریف سپاهانی ۲٤۱
محمدشفیع‌صدراعظم بندپیی‌مازندرانی ،
میرزا ۱۵۸-۲۱۰
محمدشوشتری ، ملا ۵۰۳
محمد ، شیخ ٤۲۱
محمدشیرازی متخلص بعالی وملقب
به‌نعمت‌خان و دانشمندخان ۷۵
محمدصادق ٦۹
محمدصادق منشی‌پسرمحمدعلی‌منشی
علی‌آبادی ۲۰۸
محمدصادق موسوی نامی سپاهانی
شیرازی ۲۰۵
محمدصالح ۸٦
محمدصالح‌خلخالی ، ملا ٤۷
محمدصالح ، خواجه ۷۲
محمدصالح مازندرانی ، ملا ۲۳۷-٤۱۸
محمدصفی‌وامشه‌ای ٤۷۱

محمدطاهر ۴۰-۴۱-۳۷۱
محمدطاهر ، میرزا ۸۸
محمدطاهر طباطبائی ۳۱۳
محمدطاهر قمی ۳۹
محمدعبدالحسیب فاطمی عاملی ، سید ۲۰۶
محمدعزیز ، نواب‌خان اعظم‌میرزا ۱۴۹
محمدعلی ۸۴-۱۳۱-۱۶۳
محمدعلی آقای مترجم فرزندعلی آقای تبریزی ۱۸۵
محمدعلی بن ابراهیم استرآبادی ۴۱۸
محمدعلی بن حاجی ملاعبدالغنی تفرشی ۱۸۶
محمدعلی بن حاجی یاراحمدطالقانی ۶۹
محمدعلی بن محمداسمعیل ۱۷۹
محمدعلی بن محمدباقرسپاهانی بهبهانی ۲۷۹
محمدعلی بن محمدزمان جیرانی ۳۳۰
محمدعلی بن محمدنبی کزازی ۱۶۱
محمدعلی بن ملامحمدرضی دماوندی ۴۵۶
محمدعلی خونین ۴۶۳
محمدعلی صفائی ۵۴
محمدعلی فیروزکوهی ۳۶۲-۴۲۸
محمدعلی نوری ۳۲۲
محمدعلی هراتی ، حاجی ۳۳۰
محمدفشارکی سپاهانی ، سید ۲۹۷
محمدقاسم بن‌محمدحسین اردبیلی ۴۲۱
محمدقاسم بن‌ملامحمود سلمانی گیلانی ۲۴۱
محمدکاظم ۵۸-۱۹۱
محمدکاظم الفت ۱۰۳
محمدکاظم بن محمدصادق عبدالعظیمی ۱۵۷
محمدکاظم خراسانی ، شیخ ۲۹۷
محمدکاظم مراغی ۳۶۰
محمدکبه ، شیخ ۴۹۳
محمدکریم بن محمدشریف مراغی ۴۱۵
محمدکریم‌خان‌وکیل ۳۶۹
محمدمحسن‌حکاك ، مولانا ۸۸
محمدمحسن‌فانی کشمیری ۱۰۴
محمدمحمدآبادی فرزندحسین‌یزدی ۱۳۳
محمدمظفرخوافی ۱۰۱
محمدمعصوم بن محمد ابراهیم حسینی منصوردشتکی ۳۶۹
محمدمعین‌الدین بن‌خیرات علی‌مشهدی کراوی ، سیدابوالخیر ۷۱
محمدمنجم پسرمحمد زمان ، معزالدین ۶۱
محمد مؤذن، میرزا ۳۷۵
محمد مؤمن ۳۶۸
محمد مؤمن بن‌حاجی محمدشریف مشهدی ۳۱۰
محمدمؤمن بن محمدباقرفندرسکی ۱۰-۲۳
محمدمؤمن تنکابنی ۳۸
محمدمؤمن‌مشهدی ۳۱۰
محمدمهدی ۲۴۱-۳۰۹-۳۴۵-۳۹۱
محمدمهدی تبریزی معلم‌پسرمحمد

تقی بن اسمعیل ۴۱۹
محمدمهدی حسینی ۴۷۱
محمدمهدی خوانساری ۲۰۳
محمدمهدی قلیخان مخبر السلطنه ۳۶۹
محمدمیرزا ، سلطان ۵۲
محمدمیرک صالحی، خواجه ۸۷
محمدنبی بن حاجی بن علی رضای رازی ۳۱۴
محمدنصیر شیخ الاسلام ، میرزا ۲۵۶
محمدورامینی، قاضی ۸۳
محمدولی میرزا ۵۰-۵۳-۱۳۶
محمدهادی حسینی ۴۶۱
محمد هاشم ۵۸
محمدهاشم بن ابراهیم حسینی سمنانی ۳۸۱
محمدهاشم بن محمدرضای سپاهانی ۳۳۹
محمد هاشم قاضی زاده، قاضی ۸۷
محمدهبة‌الله ۴۱۴
محمدیزدی ، شاه قاضی مولی ۶۰
محمدیوسف انجویی ۳۳۷
محمدیوسف بن عبدالوحید ۳۷۶
محمدیوسف لاهیجی ، میرزا ۳۱-۳۲
محمود ۵۸
محمود بن شیخ ضیا ، شیخ ۸۵
محمود بن محمد ، یامحمد بن محمود خیاط حلی ۳۶۷
محمود بن ملاعبدالعلی ۴۵۶
محمودجهان شاه تبریزی ، میرزا ۱۰۷
محمودخان خوندگار روم ، سلطان ۹۰-۱۶۴-۱۷۸-۱۹۶
محمودخان شارژدافر ۱۸۵
محمودشاه افغان ۱۷۸
محمود شیرازی کلیم، عمادالدین ۱۳۵
محمود غزنوی ۸۶-۱۴۷
محمود کتابفروش : میرزا ۱۰۱
محمود کتبی ۲۵
محیی الدین اعرابی ۳۷۷
مخبر الدوله علی قلی خان هدایت وزیر علوم ۱۵-۱۴۰-۱۸۰-۲۰۲
مخبر السلطنه ، حاجی ۱۶-۱۰۱-۱۱۳-۱۴۱-۱۷۰-۱۶۸-۳۶۹
مختصر نافع ۳۶۰-۴۲۵
مخزن الانشاء ۱۵۷
مدرسهٔ آقامبارك ۴۵۵
مدرسهٔ افضلیه ۴۲۸
مدرسهٔ ایلچی ۱۷۹
مدرسهٔ جده ۴۷۲
مدرسهٔ جدیدسلطانی ۳۱۳
مدرسهٔ جعفریهٔ سپاهان ۱۸۲
مدرسهٔ جلالی ۲۰۱
مدرسهٔ حاجی اسماعیل خان ۳۸۶
مدرسهٔ خان شهرخوی ۱۶۱
مدرسهٔ دارالفنون ۳
مدرسهٔ سلطانی ۴۷۳

مدرسهٔ سلیمانخان ۴۱۷
مدرسهٔ سیاسی ۲۵-۲۹-۳۲-۱۶۰
مدرسهٔ شعاعیهٔ دولتی ۱۶۸
مدرسهٔ صالحیهٔ شیراز ۴۰۹
مدرسهٔ صالحیه قزوین ۴۱۰
مدرسهٔ صدر ۴۲۸
مدرسهٔ صدرسیاهان ۳۶۳
مدرسهٔ فاطمیه ۴۲۱
مدرسهٔ قرجقابیك ۱۲۰
مدرسهٔ گوهرشادبیگم ۱۲۴
مدرسهٔ مریم‌بیگم ۴۲۱
مدرسهٔ مهدعلیاوستر کبری ۷-۱۰-۲۲
۶۵-۱۸۲-۲۵۷-۳۲۲-۳۶۸-۳۷۲
۳۹۱-۳۹۵-۴۱۵-۴۲۱-۴۲۳-۴۲۴
۴۵۵
مدرسهٔ نواب ۲۵۵
مرآت‌النائبین ۸۷
مراد ۸۴
مرادخان عثمانی ، سلطان ۸۹-۹۰
مراغه ۲۲۱
مراغی ۱۸۳
مرتضی انصاری ، شیخ ۲۹۷-۳۳۴
مرتضی بن داعی بن قاسم حسینی مقدم‌الدین
ابوتراب ۳۹-۴۰۷
مرتضی بن میر محمدمهدی الحسینی
الطبیب ۲۰۶
مرتضی علم‌الهدی ، سید ۲۲-۴۱۸-۴۹۷
مرتضی قلی بن محمدیوسف افشار ۳۱۷
مرتضی قلیخان وکیل‌الملك ۲۲
مرشدالعوام میرزای قمی ۱۲۳
مزامیرداود ۱۳۲
مسائل‌الخلاف ۴۱۵
المسائل‌السرویة ۴۱۸
المسائل الطرابلسیة ۴۱۸
مساحة‌البلاد ۸۸
مسالك‌البغیة الی مدارك‌المنیة ۲۳۲
مستنصر عباسی ۴۹۸
مستنصر فاطمی ۴۹۷-۴۹۸
مستوفی‌الممالك ۷۵
مستوفی الممالك ، میرزا حسن ۱۴۰
مستوفی قزوینی ۲۴
مسعود بن محمدحلی ۲۳۳-۲۳۴
مسلم بن غالب بن علی الرازی، ابوبکر ۲۳۹
مسیحا ، قاضی ۶۲
مسیح‌الله اردبیلی ۴۱۵
مسیحی ۴۷۲
مشارق‌الانوار ۴۸۱
مشهد ۴۵
مشهد بن ملاحسینعلی شبستری، ملا ۳۷۱-۳۷۸
المصباح ۳۹۹
مصباح‌المنیر ۸۵
مصدق ، دکتر محمد ۳۴-۱۱۴-۲۰۳

۲۱۹-۳۳۴-۴۲۸
مصطفی بن اویس ۴۲
مصطفی بن خضر حیدری ۴۷۶
مصطفی پاشا ۸۷-۹۰
مصطفی قلی کاشانی ۴۹
مطرزی ، ناصر الدین عبد السید ۳۹۹
مظفر الدینشاه ۶-۶۴
مظفر گنابادی ، ملا ۲۳
مظهر ۸۸
معالم العلماء ۴۷۸-۵۰۶
معانی الاخبار ۴۰۲
معتزلیان ۲۴۴
معتمد الحرم آقامیرزا دایی ۲۷
معتمد الدوله منوچهرخان ۷۵
معتمد السلطان میرزا جوادخان نائب الوزراء ۶۸
معجم الادباء ۲۵۹
المعرفة، کتاب ۴۰۲
المعضلات ۱۲۴
معلم ثالث ۵۰۰
معویه ۸۲
معیر الممالک حسینعلی خان پسر دوستعلی خان ۱۰۷
معین الدین یزدی ۲۴
معینیه ۳۶۵
مغرب ۸۵
مغربی تبریزی ، ملامحمد شیرین معاصر شاهرخ ۸۳-۸۴
المغنی فی الامامة ۳۶۶
مفاتیح الاسرار و مصابیح الابرار ۴۱۸
مفاتیح الاصول ۳۲۸
مفاتیح الشرایع ۳۸۷-۴۹۶
مفتاح ۳۹۹
مفتاح البدایع ۷۲
مفید محمد بن النعمان بغدادی ، شیخ ۲۶۱-۲۹۱-۴۹۷
مقاصد الالحان ۱۸۳
مقصد الطالبین فی علم اصول الدین ۳۸۸
المقاصد النحویة فی شرح شواهد شروح الخلاصة الالفیة ۴۰۸
مقامات حریری و همدانی ۲۰۳
مقبل بن حسن ۲۷۹
المقتفی لامر الله ۱۹۹
مقدمه ابن خلدون ۴۹۳
مقیمای یزدی ، آخوند ۲۴۳
مکه ۴۶-۱۰۲-۲۳۹
ملاباشی ۱۳۱
ملای روم ۴۱
ملخطاوی ۵۶
ملکشاه محمد بن سلطان محمود ۱۹۹
ملک علی تونی ۶۰
ملک محمد بن زین العابدین جلالی ۱۸۷

ملك‌مشرقی ، میرزا ۸۸
ملکم‌خان مستشار فرزند میرزایعقوب خان‌میرزا ۱۸۵
الملل‌والنحل ۸۵-۴۱۸
مناقب‌السبعین ۴۹۳
مناهج‌الاحکام ۴۶۵
مناهج‌الشارعین ۲۰۶
منتخب حسامی ۴۷۵
المنتخب فی‌اصول‌المذهب ۴۷۵
المنصف ۲۹۱
المنصور بالله عبدالله بن حمزة ۴۲۳
منصور بن الحسن بن‌الحسین الابی ۲۴۸
منظومة‌الاستعارات ۳۲۳
منورعشرت ، میر ۸۴
منهاج‌الطالبین ۳۲۳
منهاج‌الوصول‌الی‌علم‌الاصول ۳۸۹
منهاج‌الهدایة ۴۶۵
منهاج‌الیقین‌فی‌اصول‌الدین ۴۸۰
منهج‌المقال ۳۰۴-۳۴۸-۴۸۴
موامرة عمدة الایلخانی ۱۸۷
مواهب الهی ۲۴
موبدشاه ، ملا ۱۰۴
الموتلف فی‌المختلف بین‌السلف ۴۱۵
مؤتمن‌السلطان ۷-۸
مؤتمن‌الملك ، میرزاسعیدخان ۱۸۵
الموجز ۲۳۷
موسی بن‌عمران ۲۳۹
موسی بن‌محمدباقر ۹۲
موعظه فطرت ، میرزا ۷۹
مولوی‌جلال‌الدین‌محمدبلخی ۱۵۳
مومن‌صوفی ، حاجی ۳۹۳
مونس‌الابرار ۳۹-۹۶
مهدی بن‌احمد ۳۴۴
مهدی بن‌ملازین‌العابدین نجف‌آبادی ۳۵۲-۴۰۴
مهدی ، سید ۴۶۳
مهدیقلی‌خان ۸۲-۱۰۳
مهرعلی ۲۲۱
مهرعلی‌زنوری ، ملا ۴۰۵
مهذب‌الاسماء ۸۵
المهذب البارع فی‌شرح المختصرالنافع ۴۷۷
میبدی ۵۰۰
میرزاآقای‌طبیب‌صارم‌الاطباء رشتی ۳۷
میرزاجان باغنوی ، ملا ۳۷۲-۳۷۶
میرلونجان ۸۴
میمون بن‌قیس ۸۲
مینوی ، مجتبی ۱۹۲

ن

ناپلئون ۱۷۸-۲۱۰
نادرشاه ۹۰-۱۶۴
نادرقاجار پسر بدیع‌الزمان ۳۳۷
نازك ، میرزاخلیل ۸۴

ناصرالدین ٣٨٩
ناصرالدین‌شاه ٧-٥-٢٧-٣٢-٥٣-٦٣
٧٤-٨٢-٨٩-٩١-٩٢-٩٧-١٨٠-١٨٨
٣٨٢
ناصرالدین‌محدث ، شیخ ٣٤
ناصرالملك ٣٣
ناصربن ابراهیم بویهی لحساوی ٣٩٧
ناصربن حاجی حسین بن حاجی تاج‌الدین نجفی ٣٩٨
ناصرزادهٔ شوقی آلوسی ٣٨٩
ناظر، عالیجاه ٧٤
نافع ٣٨٠
نامهٔ شت‌ساسان پنجم ١٠٦
نامهٔ شت‌ساسان نخست ١٠٦
نایین ٤٥
نبی‌خان ، میرزا ١٠٧
نجاشی ٤٧٨
نجف ٣٣٤-٤٠٤-٤٠٩
نجفقلی‌خان بیگلربیگی تبریزی ٩٢
نجفقلی میرزای قاجار ١١٦
نجم‌الحق والملة والدین البخاری ٢٣٥
نجم‌الدین بن سعید ٢٩١
نجم‌الدین‌مهنای مدنی ، سید ٤٥٩
نخب‌المناقب ٣٣٣
نرگسی ٨٤
نریمان‌خان ١٨٥
نزهه ٨٥
نشاط ٨٨
نصاب‌الصبیان ١٥٤
نصرالله ٢٣٦
نصرالله بن امیرحیدر ، امیر ٤٩٦
نصرالله حائری ، سید ٤٦٣
نصرالله قزوینی ، شیخ ٢٤٩
نصرة‌الدین احمدبن یوسف‌شاه‌لر، اتابك ١٩٨
نصیری ٤٥٠
نصیری‌طوسی ، محمدتقی ١٢
نطقی مشهدی ٨٢
نظام‌الدین ٥٨
نظام‌الدین‌علی‌رئیس یزدی ٣٠٨
نظام‌الدین‌محمدبن‌حسین‌ساوجی ٦٩
نظام‌الدین‌محمدقرشی ساوجی ٢٤٢
نظام‌السلطنه ١١٥
نظام‌الملك ٨٢-٣٣٤
نظم ٨٣-٨٨
نظم الغرر و نضد الدرر ٤٠٦
نظیری‌نیشابوری ٨٣-٨٤-٨٨
نعمة‌الله جزایری شوشتری ، سید ٤٣-٣٠٩
نعمتخان عالی ٨٤
نفحات ازهار ربیع الابرار ٣٤٢
النقایة مختصر الوقایة ٥٨
نقض‌العثمانیة ٢٦١
نمسا ٢٨٦

نوبختی ۲۵۷
نورالله ، قاضی ۲۲۲
نورالدین بن بدرالدین بن نورالدین قاری ۱۷۴
نورالدین جزائری شوشتری ۳۶
نورالدین محمد حافظ ۳۰۹
نوربخشیان ۴۱
نورمحمد بن ملامحمد پسر ملامحمدتقی ۳۰۷
نوری ۳۷۲
نووی محیی الدین ابی زکریا یحیی بن شرف شافعی ۳۲۳
نهج الایمان ۲۹۱-۲۹۲-۳۳۳
نهج البلاغة ۲۳۶
نیشابور ۲۳۴

و

واضح ۸۴
الوافی ۴۴۸
واهب ، میرزا حسن ۸۸
وجیز ۳۰۴
وجیه الدین سربدار ، امیر ۳۰
وحدت ۸۴
وحشی ۸۴-۸۸
وحید ۸۴
ورزنامه ۱۷۱
ورش ۳۸۰
الوسائل الی النجاة ۵۰۲
وسیلة المقاصد ۱۸۰
وفائی ۸۳-۱۹۰
وفیات الاعیان ۴۹۳
وقایة الروایة فی مسائل الهدایة ۵۸-۳۶۵
ولی خان ۱۰۷

ه

هاتف ۸۲
هادی ۳۹۱
هادی همدانی ، میر ۱۱۱
هارون رشید ۴۵۱
هبة الله بن سعدالدین یوسف حمویی ، ابوالفتح ۲۲۱
هدایت الله خان بیگلربیگی ۲۰۴
هرات ۱۲۴-۲۰۵-۴۸۹
هفت اقلیم ۸۹
هفت کشور ۸۵
هلالی ۸۴
همام ، حکیم ۸۷
همایون ۸۴
همت ۸۴
هندوی فضل ۲۳۶

ی

یاقوت ۲۵۷
یاقوت حموی ۲۵۹
یاقوت ، خواجه جمال الدین ۱۲۰
یحیی بن ابوتراب بن شیخ محمد مفید بن

شیخ‌عبدالنبی جزائری شیرازی
امام جمعه وجماعت، شیخ ۳۶۹
یحیی بن‌خالد برمکی ۱۷۱
یرتقان قلی بن بردی خواجه آداغی ۵۹
یرملوف، ژنرال ۸۹
یزد ۲۷
یزید ۸۲
یغما ۸۲-۱۳۱
یمن ۴۲۳
یوسف بن‌حسن لاهیجی ۲۹
یوسف بن‌محمد ۱۳۵
یوسف بن‌محمدحسن خراسانی
گونابادی ۳۵۴-۴۰۰-۴۸۱
یوسف بن‌محمود بن‌هزارسف ۴۲۴
یوسف‌ضیاپاشا ۲۰۸
یوسف‌مستوفی‌الملك، میرزا ۱۵۹
Elwee Miller ۴۹۲